Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

DANMARKS RIGES BREVE

UDGIVET AF

DET DANSKE SPROG- OG LITTERATURSELSKAB

4. RÆKKE 3. BIND

1386–1388

UDARBEJDET AF

THOMAS RIIS

DE TYSKE TEKSTER AF

HANS BLOSEN

C. A. REITZELS FORLAG

KØBENHAVN 1993

Danmarks Riges Breve 4:3

Bekostet af Carlsbergfondet og
Ministeriet for kulturelle anliggender

DANMARKS RIGES BREVE

UDGIVET AF

DET DANSKE SPROG- OG LITTERATURSELSKAB

4. RÆKKE 3. BIND

1386–1388

UDARBEJDET AF

THOMAS RIIS

DE TYSKE TEKSTER AF

HANS BLOSEN

C. A. REITZELS FORLAG

KØBENHAVN 1993

Tilsynsførende:

Ole Fenger, John Kousgård Sørensen og Erik Petersen

Udgaven bygger på forarbejder af
Øjvind Andreasen, K. Friis Johansen, Knud Hannestad,
Thelma Jexlev og Herluf Nielsen.

© Det Danske Sprog- og Litteraturselskab 1992

Printed in Denmark, Design Sats, Nykøbing F.

ISBN 87-7421-822-0

INDHOLDSFORTEGNELSE

side

Manuskript- og Bogfortegnelse VII

Breve 1386-1388 1-360

Personregister 363

Stednavneregister 397

MANUSKRIPT- OG BOGFORTEGNELSE

Aalborghus reg. = RA. De ældste Arkivregistraturer. Registratur over breve på Aalborghus (1573 og 1578), trykt ÆA. III 1-76.

Århusbogen = E Donatione Variorum 53, 2°, Kgl. Bibl., Kbh.

Århus kapitels reg. = Ny kgl. Saml. fol. 754, f. 165 r.-217 r. og 224 r.-231 r. Registratur over breve i Århus Kapitels arkiv (1555 og senere), trykt ÆA. V 271-317.

Acta Pont. = Acta pontificum Danica. I-VII. Kbh. 1904-43.

Akershusregistret = RA. De ældste Arkivregistraturer. Registratur over breve på Akershus 1622, trykt Akershusregisteret, udg. af G. Tank. Kristiania 1916.

Albrectsen, Esben, Herredømmet over Sønderjylland 1375-1404. Kbh. 1981.

Ammann, Hektor, Deutschland und die Tuchindustrie Nordwesteuropas im Mittelalter. Hansische Geschichtsblätter LXXII, 1954; optrykt i Carl Haase hrsg., Die Stadt des Mittelalters III, Darmstadt 1973.

Andersen, Ernst, Bankvæsenets Oprindelse. Kbh. 1976.

Antvorskov kl. reg. = RA. De ældste Arkivregistraturer. Registratur over Antvorskov Klosters breve (1607), trykt ÆA. IV 57-274.

Arhnung, J.O., Roskilde Domkapitels Historie. I. Tiden indtil 1416. Roskilde 1937.

Aubert, Félix, Le parlement de Paris de Philippe-le-Bel à Charles VII (1314-1422), son organisation. Paris 1887.

B 29. Sv. RA. »Specification uppå dhee breef och documenta, som till Lunde dombkyrckio tillhöriga finnas« (før 1693) (= Skånebrevsfortegnelsen).

B 30. Sv.RA. »Extracter af åthskillige breef« (omkr. 1685). Udkast til B 29, Sv. RA.

Bartholin = Th. Bartholin, Collectanea, Kgl. Bibl. Kbh., E Donatione variorum 1,2°.

Bjerrum, Anders, Sproget i hyldingsbrevene fra 1387. Et bidrag til det danske skriftsprogs historie. Kopenhagener germanistische Studien I. Hrsg. Karl Hyldgaard-Jensen und Steffen Steffensen. Kbh. 1969.

Braun, Joseph, Liturgisches Handlexikon. Regensburg 1922.

Breviarium Aarhusiense. Århus 1519.

Bunge = Liv-, Esth- und Curländisches Urkundenbuch nebst Regesten. Hrsg. von F. G. von Bunge. I-VI. Reval 1853-73.

Børglum klosters registratur = RA. De ældste Arkivregistraturer. Registratur over Børglum Klosters breve (1542), trykt ÆA.III 77-108.

Chevalier, Ulysse, Repertorium Hymnologicum I-VI. Louvain 1892-1920.

Christensen, William, Dansk Statsforvaltning i det 15. Århundrede. Kbh. 1903.

Close Rolls = Calendar of the Close Rolls preserved in the Public Record Office. Richard II. Vol. III: 1385-1389. London 1921.

Cod. Iust. = Codex Iustiniani ed. Paul Krueger = Corpus Iuris Civilis II, 5. opl. Berlin 1892.

DAA. = Danmarks Adels Aarbog. I ff. Kbh. 1884 ff.

Daae, Ludvig, Den throndhjemske Erkestols Sædesvende og Frimænd. (Norsk) Historisk Tidsskrift 3. Rk. I, 1890.

Danmarks gamle Landskabslove med Kirkelovene. I-VIII. Kbh. 1933-61.

Danmarks gamle Personnavne. I Fornavne 1-2. Kbh. 1936-48. II Tilnavne 1-2. Kbh. 1949-64.

Danmarks Kirker III. Københavns Amt 3,

Kbh. 1951. - V. Sorø Amt 1, Kbh. 1936. - XVI A. Århus Amt 1, Kbh. 1968.

Danmarks Stednavne Nr. 1 ff. Kbh. 1922 ff.

Danske Kancelliregistranter 1535-1550. Udg. af Kr. Erslev og W. Mollerup. Kbh. 1881-82.

DGK. = Danmarks gamle Købstadlovgivning. Udg. af Erik Kroman. I-V. Kbh. 1951-61.

DGS. = Danske gejstlige Sigiller fra Middelalderen ved Henry Petersen. Kbh. 1886.

Digesta = Iustiniani Digesta ed. Theodor Mommsen & Paul Krueger = Corpus Iuris Civilis I, 12. opl. Berlin 1911.

Dipl. Dan. = Diplomatarium Danicum. 1. Række I-VII. 2. Række I-XII. 3. Række I-IX. 4. Række I-II. Kbh. 1938 ff.

Dipl. Norv. = Diplomatarium Norvegicum I ff. Christiania 1849 ff.

Dipl. Svec. = Diplomatarium Svecanum I ff. Sthlm. 1829 ff.

DKS. = Danske kongelige Sigiller. Samlede af Henry Petersen, udg. af A. Thiset. Kbh. 1917.

DRB. = Danmarks Riges Breve udg. af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab. 1.-4. række, I ff. Kbh. 1938 ff.

DuCange = Glossarium Mediæ et Infimæ Latinitatis conditum a Carolo Dufresne Domino du Cange...I-VIII. Paris 1883-87 (fotografisk optryk Graz 1954).

Dueholm Klosters Brevbog = AM 875, 4°, Det arnamagnæanske Institut, Kbh.

Dueholms Diplomatarium. Samling af Breve 1371-1539, der i sin Tid ere opbevarede i St. Johannesklostret Dueholm paa Morsø. Udg. af O. Nielsen. Kbh. 1872.

E 102 a = »Excerpta diplomatum. E 102 a. Biörners m.fl. Extracter« (omkr. 1685). Udkast til B 29, Sv. RA.

Eline Gøyes jordebog = RA. Mourids Olsen Krognos' arkiv; trykt i Fru Eline Gøyes Jordebog med tilhørende Brevuddrag, udg. af A. Thiset. Kbh. 1892.

Enciclopedia Cattolica I-XII. Città del Vaticano 1949-54.

Erslev, Testamenter = Testamenter fra Danmarks Middelalder. Udg. af Kr. Erslev. Kbh. 1901.

E. Sj. L. = Eriks Sjællandske Lov, se Danmarks gamle Landskabslove V.

Eubel, C., Hierarchia Catholica Medii Aevi sive summorum pontificum, S.R.E. cardinalium, ecclesiarum antistitum series ab anno 1198 usque ad annum 1431 perducta. Münster 1898.

Falkman, Axel, Ortnamnen i Skåne. Etymologiskt Försök. Lund 1877.

Felibien, M., Histoire de la ville de Paris enrichie de Plans, de Figures et d'une Carte Topographique. I-V. Paris 1725.

Friedberg = Corpus iuris canonici. Editio Lipsiensis secunda post Aemilii Ludouici Richteri curas ad librorum manu scriptorum et editionis Romanae fidem recognouit et adnotatione critica instruxit Aemilius Friedberg. I-II. Leipzig 1879-81; fotografisk optryk Graz 1959.

Friedland, Klaus, Die Hanse, Stuttgart 1991.

Gallén, Jarl, La province de Dacie de l'ordre des Frères Prêcheurs (Institutum Historicum FF. Prædicatorum, Dissertationes historicæ XII). Helsingfors 1946.

Ganse, Reg. Gotl. = Alexander Ganse, Regesta Gotlandica I: Von den Anfängen bis 1408. Ms. 1988 i DSLs arkiv.

Geschichte Schleswig-Holsteins IV 2: Erich Hoffmann, Spätmittelalter und Reformationszeit. Neumünster 1990.

Gissel, Svend, Landgilde og Udsæd på Sjælland i de store mageskifters tidsalder. Retrospektive studier i landbo- og bebyggelseshistorie (Landbohistoriske Skrifter 3). Kbh. 1968.

Gregorovius, F., Geschichte der Stadt Rom im Mittelalter VI, 4. udg., Stuttgart 1893.

Grimm, Jacob und Wilhelm Grimm, Deutsches Wörterbuch. I-XVI. Leipzig 1854-1954.

Grotefend, H., Taschenbuch der Zeitrechnung des deutschen Mittelalters und der Neuzeit, entworfen von ... Zehnte erweiterte Auflage, Hannover 1960.

Guida d'Italia del Touring Club Italiano: Roma e Dintorni, 7. ed., Milano 1977.

Haas, Alfred, Einwohnerverzeichnisse von Rügen nach den Steuererhebungen von 1577 und 1597 (Veröffentlichungen der Historischen Kommission für Pommern Reihe IV: Quellen zur Pommerschen Geschichte Heft 8). Köln-Graz 1966.

Hadorph, Joh., Twå gambla Swenske Rijm-Kröniker på nytt vplagde medh andre Delen af then widlyfftige Riim-Krönikan. I-II. Sthlm. 1674.

Hammarström, M., Glossarium till Finlands och Sveriges latinska medeltidsurkunder jämte språklig inledning. Helsingfors 1925.

Hamsfort = Cornelius Hamsfort, Chronologia Rerum Danicarum Secunda. Afskrift i Uppsala Univ. Bibl. De la Gardies Donation 25-29, fotografi på Kgl. Bibl., Kbh., ms. phot. 67,2°, trykt SRD. I 266-334.

Handbuch der Geschichte der Medizin I. Von Th. Puschmann. Jena 1902.

Hanserecesse = Die Recesse und andere Akten der Hansetage. I ff. Leipzig 1870 ff.

Hellmann, Manfred, Grundzüge der Geschichte Litauens und des litauischen Volkes. Darmstadt 1986.

Hinschius, Paul, System des katholischen Kirchenrechts mit besonderer Rücksicht auf Deutschland. I-VI. Berlin 1869 -1897; fotografisk optryk Graz 1959.

Hofmans Fundationer V = Samlinger af Publique og Private Stiftelser, Fundationer og Gavebreve, som forefindes udi Danmark og Norge... Udg. af Hans de Hofman. V. Kbh. 1768.

Horsens, Hans Pedersen = Catalogus pontificum ecclesiae Arhusiensis (Stephanius' afskrift i Sthlm. Kungl. Bibl. K 92:2 = Kgl. Bibl. Kbh. ms. phot. 26, 4°).

Huitfeldt = A. Huitfeldt, Danmarckis Rigis Krønicke. I-IV. Kbh. 1599-1603 (kvartudgave), samme bog I-II. Kbh. 1650-52 (folioudgave).

Huitfeldt, Bispekrønike = A. Huitfeldt, Bispers Krønicke. Kbh. 1604 (kvartudgave); folioudgave smsts. 1653.

Imsen, Steinar, Arv. Annammelse. Valg. En studie i norsk tronfølgerett i tidsrommet 1319-1450. Oslo 1972.

Institutiones = Iustiniani Institutiones ed. Paul Krueger = Corpus Iuris Civilis I, 12. opl. Berlin 1911.

Johansen, Bente Friis & Otto Mørkholm, Kilder til Danmarks Møntvæsen i Middelalderen II. Nordisk Numismatisk Årsskrift 1960.

Jy.L. = Jyske Lov, se Danmarks gamle Landskabslove II.

Jørgensen, Ellen, Catalogus Codicum Latinorum Medii Ævi Bibliothecæ Regiæ Hafniensis. Kbh. 1926.

Kalkar, Otto, Ordbog til det ældre danske Sprog (1300-1700) I-V. Kbh. 1881-1918.

Kalundborgske registratur (1476) = RA. De ældste Arkivregistraturer. Kallundborgske registratur 1476, trykt ÆA. I 1-86.

Kalundborgske registratur (1551) = RA. De ældste Arkivregistraturer. Registratur over Brevene paa Folen paa Kalundborg 1551, trykt ÆA. IV 1-81.

Kausche, D., Putbusser Regesten = Putbusser Regesten. Regesten und Urkunden zur Geschichte der Herren von Putbus und ihres Besitzes im Mittelalter, bearb. v. D. Kausche. (Veröffentlichungen der landeskundlichen Forschungsstelle der Provinz Pommern. Abt. Geschichte. VII). Stettin 1940.

Kousgård Sørensen, John, Danske sø- og ånavne I-VII. København 1968-1989.

Krüger, Paul, Geschichte der Quellen und Litteratur des Römischen Rechts (Systematisches Handbuch der Deutschen Rechtswissenschaft 1. Abt. 2. Teil) 2. Aufl. München-Leipzig 1912.

Kult. leks. = Kulturhistorisk leksikon for nordisk middelalder. I-XXII. Kbh. 1956-78.

Kämmereirechnungen der Stadt Hamburg. I-X. Hamburg 1869 -1951.

Langebek = Langebeks Diplomatarium, RA.

Latham, R.E., Revised Medieval Latin Word-List from British and Irish Sources. London 1965.

Ledreborg ms. 6, håndskriftsamlingen på Ledreborg. Fotostatkopi i Kgl. Bibl., Kbh., ms. phot. 117, 2°.

Lexikon für Theologie und Kirche. I-X und Registerband. Freiburg im Breisgau 1957-67.

Liber memorialis, Hamburg Staatsarchiv.

Lindbæk, J., & G. Stemann, De danske Helligaandsklostre. Kbh. 1906.

Little, A.G., Initia Operum Latinorum quae Seculis XIII, XIV, XV, attribuuntur secundum Ordinem Alphabeti disposita. Manchester 1904.

Lorenzen, Vilh., De danske Johannitterklostres Bygningshistorie = De danske Klostres Bygningshistorie VIII. Kbh. 1927.

Lucoppidan = P. Lucoppidans kopibog, Ny kgl. Saml. 561,2°, Kgl. Bibl., Kbh.

Lundebogen = Sv.RA. Registrum ecclesie Lundensis (1494), fotostatkopi i DSLs arkiv.

Lundegårds reg. = RA. De ældste Arkivregistraturer. Registratur over Lundegaards Breve (1555 og 1577), trykt ÆA. IV 291-364.

Lunde domkapitels gavebøger, se Weeke.

Lunde kap. reg. = RA. Lunde ærkebisp og kapitel. Fortegnelse over Lunde domkirkes relikvier og breve (1425 og senere), trykt ÆA. V 123-74.

Lüb. UB. = Lübeckisches Urkundenbuch = Codex diplomaticus Lubecensis. Urkundenbuch der Stadt Lübeck. I ff. Lübeck 1843 ff.

Løgumbogen = Kgl. Bibl., Kbh. Ny kgl. Saml. 881,2° = ms. phot. 45, 2°.

Magis, Édouard, Histoire du parlement de Paris III. Paris 1916.

Mariager kl. reg. = RA. De ældste Arkivregistraturer. Registratur over Breve i Mariager Klosters Arkiv 1584 (-1602), trykt ÆA. V 643-761.

Maribo kl. reg. = RA. De ældste Arkivregistraturer. Registratur over Maribo Klosters Breve 1624, trykt ÆA. III 251-312.

Mekl. UB. = Meklenburgisches Urkundenbuch. I ff. Schwerin 1863 ff.

Niederstadtbuch, kopifilm i Lübeck Stadtarchiv.

Niermeyer, J.F., Mediae Latinitatis Lexikon Minus, Leiden 1976.

Norges gamle Love. I-V. Christiania 1846-95; 2. rk. I, Christiania 1912.

Novum Glossarium Mediae Latinitatis ab anno DCCC usque ad annum MCC, ed. Franz Blatt. Kbh. 1957 ff.

Næstved Klosters Registratur = Næstved Skt.Petri Klosters Registratur (Næstved Gavebog) 1528: Herlufsholm Bibliotek = Kgl. Bibl. ms. phot. 11,2°, trykt SRD. IV 335-406.

Odensebogen = Uppsala Univ. Bibl. De la Gardies Donation nr. 39 = Kgl. Bibl., ms. phot. 3,2°.

Odense Skt. Knuds Klosters Registratur = RA. Odense bisp og St. Knuds kloster. Registratur og Kopibog over Breve i Odense St. Knud Klosters Arkiv (1548 og senere), trykt ÆA. V 175-269.

Olrik, Jørgen, Drikkehorn og Sølvtøj i det danske Nationalmuseum. Kbh. 1909.

Olsen, Thomas Hatt, Dacia og Rhodos. Kbh. 1962.

Ortnamnen i Hallands Län I-III. (Skrifter utgivna genom Ortnamnsarkivet i Uppsala. Ser. A: Sveriges Ortnamn). Uppsala-København 1948-1980.

Oxford Latin Dictionary. Oxford 1968.

Pariserparlamentets protokol = Archives Nationales, Paris, serie X^{1A} nr. 1473-1474.

Patent Rolls = Calendar of the Patent Rolls preserved in the Public Record Office. Richard II. Vol. II: A.D. 1385-1389. London 1900.

Pavelige kopibøger = Registra Vaticana, Vatikanarkivet.

Pavelige regnskabsbøger = Introitus et exitus og Obligationes et solutiones. Vatikanarkivet.

Posthumus, Bronnen = Bronnen tot de geschiedenis van de Leidsche textielnijverheid verzameld door N.W.Posthumus. I: 1333-1480. (Rijks geschiedkundige Publicatiën 8). 's-Gravenhage 1910.

Posthumus, N.W., De geschiedenis van de Leidsche lakenindustrie I-II. 's-Gravenhage 1908-39.

Potthast = Regesta Romanorum Pontifi-

cum inde ab anno post Christum natum MCXCVIII ad annum MCCCIV edidit Aug. Potthast. I-II. Berlin 1874-75.

Reg. Dan. = Regesta diplomatica historiæ Danicæ. I. Kbh. 1847.

Reg. Dan.* = Regesta diplomatica historiæ Danicæ. Series 2. I. Kbh. 1889.

Registratur over hr. Folmer Jakobsen Lunges breve (15. årh.) = RA. De ældste Arkivregistraturer. Trykt i Adelige Brevkister. Registraturer fra det 15.-17. Aarhundrede, udg. af A. Thiset. Kbh. 1897, 9-19.

Rep. = Repertorium diplomaticum regni Danici mediævalis. Fortegnelse over Danmarks Breve fra Middelalderen, udg. af Kr. Erslev. I-IV. Kbh. 1894-1912.

Rep. 2. rk. = Repertorium diplomaticum regni Danici mediævalis. Series secunda. Fortegnelse over Danmarks Breve fra Middelalderen. 2. Række, udg. v. W. Christensen. I-IX. Kbh. 1928-39.

Resens Atlas = Peder Hansen Resen, Atlas Danicus, tabt, bearb. Kgl. Bibl., E Donatione Variorum 19,2° (ca. 1690) og Gl. kgl. Saml. 724, 2°.

Reynolds, Susan, An Introduction to the History of English Medieval Towns. Oxford 1977.

Ribe kapitels reg. = RA. Ribe bisp og kapitel. Registratur over Ribe Kapitels Arkiv (1553 og senere), trykt ÆA. V 319-461.

Rietschel, Georg, Lehrbuch der Liturgik. 2. neubearb. Aufl. von Paul Graff. I-II. Göttingen 1951-52.

Rochegude, Marquis de, et Maurice Dumolin, Guide pratique à travers le vieux Paris, nouv. éd. Paris 1923.

Roskilde Agnete kl. reg. = RA. De ældste Arkivregistraturer. Registratur over St. Agnete Klosters breve i Roskilde (1575), trykt ÆA. IV 275-90.

Roskilde Clara kl. reg. = AM 1050, 4° afsnit IX: Registratur over Breve i Universitetets Arkiv, hovedsagelig fra Roskilde Claræ Klosters Arkiv (1586 og senere), trykt ÆA. V 559-601.

Roskildegårds reg. = RA. De ældste Arkivregistraturer. Registratur over Breve paa Roskildegaard (omkr. 1570), trykt ÆA. III 313-74.

Schlesw.-Holst. Reg. u. Urk. = Schleswig-Holsteinische Regesten und Urkunden. VI-VII. Neumünster 1962-80.

Schrötter, Friedrich Frhr. v., Wörterbuch der Münzkunde. Berlin-Leipzig 1930.

Schäfer, Dietrich, Das Buch des lübeckischen Vogts auf Schonen. Halle a. S. 1887. 2. Auflage. Lübeck 1927.

Silkeborgske reg. = RA. De ældste Arkivregistraturer. Registratur over Brevene paa Silkeborg 1558, trykt ÆA. II 1-111.

Sjögren, Otto, Sverige. Geografisk Beskrivning I-V. Stockholm 1929-1935.

Skånebrevsfortegnelsen, se B 29, B 30, E 102 a.

Skånes Ortnamn. Serie A: Bebyggelsenamn 1 ff. Lund 1958 ff.

Skånske Årbog = RA. Håndskriftsamlingen. Danmarks-Norges alm. historie 39,4°.

Skanderborgske reg. = RA. De ældste Arkivregistraturer. Skanderborgske Registratur (1606), trykt ÆA. I 161-276.

Sk.L. = Skånske Lov, se Danmarks gamle Landskabslove I.

Slesvig kapitels registratur = RA. Fotografisamlingen. Hertugdømmernes alm. historie 1 ab. Fotografier (positiver) af plöenske og schauenburgske pergamenter, af akter af Gemeinsch. Archiv og af Gottorp-Arkivet Nr. 77 og Nr. 100: Slesvig kapitels registratur (Liber quotlibeticus, 16. årh.), trykt ÆA. V 499-538.

Sorø gavebog = Gl. kgl. Saml. 2485, 4° = ms. phot. 75,4°, begge Kgl. Bibl. Kbh., trykt SRD. IV 463-531.

Sparres Kopiebok = Sv.RA. B 16: Lars Eriksson Sparres Kopiebok.

Spufford, Peter, Handbook of Medieval Exchange. London 1986.

SRD. = Scriptores Rerum Danicarum, Ed. J. Langebek m.fl. I-IX. Kbh. 1772-1878.

Stralsunds liber debitorum, håndskrift i Stralsund Stadtarchiv.

Stralsunds liber memorialis, håndskrift i Stralsund Stadtarchiv, trykt Der Stralsunder Liber memorialis. Bearbeitet von

Horst-Diether Schroeder. I-V. (Veröffentlichungen des Stadtarchivs Stralsund V/1-5). Schwerin 1964, Weimar 1969-82.

Styffe, Carl Gustaf, Skandinavien under Unionstiden. 3. uppl. Sthlm. 1911.

Tacchella, Lorenzo, Il pontificato di Urbano VI a Genova (1385-1386) e l'eccidio dei cardinali. Genova 1976.

Terpager = P. Terpager, Ripæ Cimbricæ descriptio. Flensborg 1736.

Tommerup Klosters registratur = RA. De ældste Arkivregistraturer. Registratur over Tommerup Klosters Breve (1550), trykt ÆA. IV 365-82.

Trap, J.P., Danmark, 5. udg. I-XV. Kbh. 1953-72.

Treaty Roll = Public Record Office, London, C 76-72.

Ulsig, Erik, Danske Adelsgodser i Middelalderen. (Skrifter udgivet af Det historiske Institut ved Københavns Universitet II). Kbh. 1968.

Vedel Simonsens registratur = RA. Håndskriftsamlingen VI: Danmarks topografi F 1: Vedel Simonsens Indberetninger angaaende Odense Byarchiv og andre Provinsialarchiver, august 1811.

Weeke = Libri memoriales capituli Lundensis. Lunde Domkapitels gavebøger. Udg. ved C. Weeke. Kbh. 1884-89.

Vejledende Arkivregistraturer XVII. Lokalarkiver til 1559. Gejstlige arkiver I. Ærkestiftet og Roskilde stift, ved Thelma Jexlev. Kbh. 1973.

Vestervig Klosters registratur (1599) i RA. De ældste Arkivregistraturer, trykt ÆA. III 131-70.

Wetzer & Weltes Kirchenlexikon oder Encyklopädie der katholischen Theologie und ihrer Hülfswissenschaften. 2. Auflage. I-XII mit Registerband. Freiburg im Breisgau 1886-1903.

Viborg Skt. Hans klosters registratur (1574) i RA. De ældste Arkivregistraturer, trykt ÆA. II 361-392.

Viborg stifts reg. = RA. De ældste Arkivregistraturer. Registratur over Viborg Stifts Breve (1540'erne og 1574), trykt ÆA. II 201-360.

Vordingborgske reg. = RA. De ældste Arkivregistraturer. Vordingborgske Registratur (1476), trykt ÆA. I 87-160.

X = Decretalium Gregorii Papæ IX, udg. af E. Friedberg, Corpus Iuris Canonici II 1-927.

Yngre Kalundborgske registratur, se Kalundborgske registratur 1551.

ÆA. = De ældste danske Archivregistraturer. I-V. Kbh. 1854-1910.

Æbelholtbogen = Additamenta 51,2° = ms. phot. 47,2°, begge Kgl. Bibl., Kbh.

1386-1388

1386. 5. januar. Kalundborg. 1

Hr. Henning Meinerstorp, ridder, Henrik og Lydeke Skarpenberg kvitterer kong Oluf og dronning Margrete for 1500 mark lybsk, som disse havde betalt til hr. Reimer Breide, ridder.

Original i Rigsarkivet. Nedertysk.

Vi hr. Henning Meinerstorp, ridder, Henrik og Lydeke kaldet Skarpenberg erkender åbent med dette brev, at vi sammen med vore rette arvinger lader vor kære nådige herre Oluf, konge af Danmark, og hans kære moder fru Margrete, dronning af Norge og Sverige, kvit, fri og løs for de femten hundrede mark lybsk, som de begge og deres arvinger med deres breve har lovet os og vore arvinger at betale til hr. Reimer Breide, ridder. Derfor erkender vi og vore arvinger og bevidner med dette brev, at fornævnte kong Oluf og fru Margrete, dronning, har gjort den fornævnte hr. Reimer Breide hel fyldest for de fornævnte femten hundrede mark således, at den fornævnte hr. Reimer har ladet os kvit og fri, og denne fornævnte hr. Reimer er stillet tilfreds vedrørende disse fornævnte penge fra vor side. Af den grund skal vore fornævnte hr. kong Oluf og hans moder fru Margrete, dronning, eller deres arvinger aldrig lide tvang eller maning fra os eller fra vore arvinger for de fornævnte penges skyld og stole på det, som vi har lovet vor herre kong Oluf og vor frue dronning Margrete i deres breve på fornævnte hr. Reimer Breides vegne. Til yderligere sikkerhed har vi fornævnte hr. Henning, Henrik og Lydeke af fri vilje ladet vore segl hænge under dette brev, der er skrevet i Kalundborg i det[1]) Herrens år trettenhundrede og seksogfirs på de hellige tre kongers aften.

1) originalen har her pluralis »de«.

2 1386. 6. januar[1]).

Johan van dem Horne erkender at skylde Reineke Ratelbande og Werneke Hop 100 mark lybsk på grund af sin sikkerhedsstillelse for Henneke Limbek.

Optegnelse i Lübecks Niederstadtbuch. Latin.

Det bør bemærkes, at Johan van dem Horne, der var til stede ved denne bog[2]), erkendte, at han som følge af sikkerhedsstillelse for Henneke Limbek skylder Reineke Ratelbande og Werneke Hop 100 mark lybske penge, som han skal betale førstkommende Mikkelsdag, og i det tilfælde, at disse penge ikke betales på nævnte Mikkelsdag, da skal samme Johan v. Horne sætte fornævnte Reineke og Werneke så mange og så store panter, der overgives til panthaveren, hvilket kaldes håndpant[3]), for hvilke disse kan modtage og få så mange penge, nemlig 100 mark. Fremdeles tilhører 24 mark af de 100 mark Heine van der Lüs børn.

1) datum står øverst på siden i håndskriftet. – 2) 'apud librum constitutus', d.v.s. overværede personligt, at fordringen blev optegnet i Niederstadtbuch. – 3) »Vervolgede pande«, nedertysk udtryk i den latinske tekst.

3 [1386][1]). 11. januar. Westminster.

Kong Richard 2. af England pålægger borgmester og bailiffs[2]) i King's Lynn at lade Johannes de Gisorf, købmand fra Genova, frigive med sine varer fra det fangenskab, han havde pådraget sig der, da det skib fra Zeeland med Willem Stulf fra Zierikzee som kaptajn, hvori han havde indladet 50 læster sild, *som* han for nylig havde købt i Skåne, *anløb havnen for at afvente bedre vejr.*

Afskrift i Close Rolls i London. Latin.

1) brevet er indført blandt breve fra slutningen af 1385. – 2) medlemmer af bystyrets udøvende organ valgt af byen, jf. Susan Reynolds, An Introduction to the History of English Medieval Towns, 121, 135 og 173.

4 [1386][1]). 11. januar. Westminster.

Kong Richard 2. af England pålægger sin tro mand John Lestraunge, der har ladet fængsle Willem Stulf fra Zierikzee, kaptajn på et skib fra Zeeland, som på sit skib havde indladet 50 læster sild, *som Johannes de Gisorf, købmand fra Genova, for nylig havde købt* i Skåne, *da han anløb King's Lynn for at afvente bedre vejr, at føre den fangne for kongens kancelli, for at man der kan tage endelig stilling til anmodningen om løsladelse.*

Afskrift i Close Rolls i London. Latin.

1) brevet er indført blandt brevene fra 1386.

1386. 16. januar. Gl. Estrup. 5

Kong Oluf bevidner, at hr. Peder Albertsen overdrager alt sit gods i Kristrup til ridderen hr. Jens Andersen.

Original i Rigsarkivet. Latin.

Oluf, af Guds nåde de Danskes, Venders, Goters og Norges konge samt ret arving til Sveriges rige, til alle, som ser dette brev, hilsen med Gud.

I skal vide, at i det Herrens år 1386 på tirsdagen efter ottendedagen efter helligtrekongersdag fremstod i sandhed på borgen Estrup i nærværelse af os og flere andre af vort riges troværdige mænd en vis hr. Peder Albertsen, som sammesteds og på samme tid til den gode og ærlige mand hr. Jens Andersen, ridder, skødede, afhændede og afstod fuldstændigt til hans og hans arvingers besiddelse alt sit gods i sognet Kristrup tillige med alle og ethvert af dets tilliggender, nemlig skove, enge, marker, græsgange, fiskevande og intet undtaget, til evig ejendom. At vi har set og hørt dette, derom aflægger vi derfor sandt vidnesbyrd. Til vidnesbyrd herom har vi ladet vort sekret hænge under dette brev. Givet ovennævnte år, dag og sted.

1386. 18. januar. Kalundborg. 6

Hr. Klaus Flemming erklærer dronning Margretes gældsbrev til ham skrevet på Bohus og lydende på 150 lødige mark i penge for ugyldigt, da hun nu har udstedt et andet, der lyder på 100 lødige mark i penge og 50 i klæde.

Original i Rigsarkivet. Dansk.

Det skal være vitterligt for alle, såvel nulevende som fremtidige, at jeg Klaus Flemming med dette mit åbne brev erkender og forsikrer, at jeg erklærer for indløst og dødt det brev[1]) som min ædle frue, dronning Margrete, havde givet mig, og som var skrevet på Bohus, lydende på 150 lødige mark at betale i fuld værdi og rede penge, og jeg erkender, at min fornævnte fru dronning eller hendes arvinger aldrig skal lide skade fra mig eller mine arvinger vedrørende de fornævnte 150 lødige mark, som i brevet står omtalt i værdi og betaling, men det brev, som hun nu giver mig, der

er skrevet i Kalundborg, skal stå ved magt, og det lyder på 100 lødige mark at betale i rede penge og 50 lødige mark at betale med klæde. Skrevet i Kalundborg i det Herrens år 1386 på jomfruen Priscas dag, under mit segl.

1) kendes ikke.

7 1386. [Efter 18. januar – 31. december][1]).

Hr. Klaus Flemming kvitterer dronning Margrete for betalingen af 50 lødige mark udaf af de 150 mark, som hun skyldte ham.

Original i Rigsarkivet. Dansk.

Det skal være vitterligt for alle, at jeg Klaus Flemming med dette mit åbne brev åbenbart erkender og bevidner, at min ædle frue Margrete, af Guds nåde dronning af Norge og Sverige, har betalt og erlagt mig 50 lødige mark af de 150 lødige mark, hun skyldte mig, således at jeg er tilfreds. Derfor lader jeg på mine egne og mine arvingers vegne med dette brev om de føromtalte 50 lødige mark hende og hendes arvinger være kvit og aldeles fri. Hun og hendes arvinger skal aldrig lide tvang eller maning fra mig og mine arvinger vedrørende de fornævnte 50 lødige mark, som hun nu har betalt mig. Givet i det Herrens år 1386 dagen efter .....[2]) under mit segl.

1) brevet må være udstedt efter foregående nr., men inden årets udgang. – 2) brevet er beskadiget.

8 [1386]. 25. januar. Lübeck.

Rådsudsendinge fra Hamburg, Rostock, Stralsund, Wismar, Lüneburg og Lübeck indbyder de preussiske stæder til forhandlinger i Lübeck vedrørende forholdene i Flandern og i Danmark.

Original i Toruń. Nedertysk med protokol (delvis) og eskatokol på latin.

Meget venlig hilsen med oprigtig kærlighed til forn. Kære, særlige venner.

Jeres brev, som I har skrevet til de herrer rådmænd i staden Lübeck, er blevet læst for os, som her er sammen, og det har vi klart forstået. Derfor begærer vi, at I, kære venner, skal vide, at der på denne tid er kommet pålidelig tidende om, at den ufred og tvedragt, der så længe har været i Flandern, er blevet helt bilagt og endt. Derfor synes vi ikke, der er behov for,

at man i de sager, som I skriver om i Holland, træffer nogen afgørelse på dette tidspunkt. Desuden er der her blevet læst et brev for os, som de fra Dortmund har skrevet, hvori de skriver om samme fred i Flandern, af hvilket brev vi sender Jer en afskrift, indlagt i dette nærværende brev. Og hvad der synes dem fra Dortmund nyttigt og tilrådeligt desangående, det finder I klart i afskriften af deres brev. Derfor har vi, kære venner, berammet et møde at holde her i staden Lübeck til førstkommende midfaste[1]). Kan I sende Jeres folk tidligere dertil, ser vi det gerne, for at vi kan drøfte og forhandle, så at vi kan blive enige om, hvordan købmanden skal forholde sig det kommende år med hensyn til at rejse klage mod Flandern eller ikke, og om det er nyttigt, at vi sender bud til Flandern, så at vore privilegier og friheder bliver konfirmeret os af den herre, der nu er der, og hans almindelige stæder, og for at der vederfares os godtgørelse og erstatning for den store uret, der er sket vor købmand der. Derfor begærer vi, at I til forskrevne møde i Lübeck fra Jeres råd vil sende bud med fuldmagt til at aftale med os, hvordan købmanden derefter fremtidig skal forholde sig. Desuden skal vi på forskrevne møde drøfte mange andre sager og anliggender, der vedrører os og den almindelige købmand, og navnlig den sag, der vedrører os, som I godt ved, angående Danmarks rige, og hvordan man skal forholde sig det kommende år med fredsskibene og med pundtolden. Det kan I give samme Jeres sendebud som hverv, at de skal meddele os Jeres vilje deri, og at de til mødet skal medbringe endeligt regnskab for den pundtold, som I endnu har hos Jer, og som indtil nu er oppebåret hos Jer, eftersom Wulf Wulflam rykker os stærkt for de 2500 mark sundisk, som man stadig skylder ham fra den aftale, som de almindelige stæder sluttede med ham. Vi begærer ved dette nærværende sendebud, at I sender Jeres svar på disse forskrevne stykker til de herrer rådmænd i staden Lübeck på vegne af os alle. Herren bevare Jer i evighed, som vi håber. Skrevet på dagen for den hellige apostel Paulus' omvendelse under staden Lübecks sekret, som vi alle bruger for nærværende.

Rådsudsendinge fra stæderne Hamburg, Rostock, Stralsund, Wismar og Lüneburg sammen med de herrer rådmænd i Lübeck, forsamlet i Lübeck til møde på dagen for nærværende brev.

1) 1. april.

9 [1386. Februar – april].[1])

Lüdeke v. d. Reke og Gødeke Recklinghausen garanterer at ville holde borgmestrene i Rostock skadesløse for det løfte, der er givet rådmændene og fogeden i Malmø angående arvegodset efter Johan Havercamp.

Notits i Rostock. Latin.

Det skal bemærkes, at Lüdeke v. d. Reke og Gødeke Recklinghausen i fællesskab garanterede, at de vil og skal holde de herrer borgmestre i Rostock skadesløse på grund af det løfte, der er givet de herrer rådmændene og fogeden i Malmø angående det arvegods, der ved Johan Havercamps død er tilfaldet hans søn Henrik, og at der ikke mere skal følge nogen påmindelse.

1) notitsen er indført under 1386 i dette tidsrum.

10 (13)86. 6. februar. Marienburg.

Reces af de preussiske stæders møde i Marienburg.

Afskrift i Toruń. Latin (protokol) og højtysk.

I det Herrens år (13)86 på den hellige jomfru Dorotheas dag har de herrer rådsudsendinge, nemlig fra Kulm, Toruń, Elbing, Danzig og Marienburg forsamlet (til møde) drøftet følgende.

<1> For det første angående sejladsen, om det er rådeligt, at man sejler i den nærmeste tid. Vi finder for godt, at man sejler og enhver på sin egen risiko, og navnlig hvis der er skibe sammen, som f.eks. otte eller ti, så at de kan forblive samlet i en flåde gennem Øresund for desto bedre at beskytte sig.

<2> Fremdeles synes det os rådeligt, at man atter skriver breve til dem fra Lübeck ligesom før, på hvilke de endnu ikke har skrevet noget svar til stæderne i Preussen, om de har besværet hr. Hartwig med nogle sager for hertugen af Holland vedrørende erhvervelsen af stabelpladsen i Dordrecht. Og da skal man tilføje, at vi i år ikke vil tage nogen pundtold og heller ikke lægge nogen skibe i Øresund; men vi vil stole på kongens løfte om, at han sammen med sine folk har gjort over for stæderne, hvad han kunne for at beskytte Øresund.

<3-5> .....[1])

1) de udeladte artikler vedrører Lüneburgsalt (§ 3), udførsel af aske, tjære, beg og vognskud (§ 4) samt gesandtskabet til England (§ 5).

1386. 10. februar. Genova. 11

Pave Urban 6. meddeler biskop Johan af Slesvig, det apostoliske kammers kollektor, at han har pålagt en treårig tiende af alle kirkelige indtægter med undtagelse af dem, der tilfalder kardinalkollegiet, Johanniterordenen og Den tyske Orden, og befaler ham at opkræve den i Danmark.

Afskrift i de pavelige kopibøger. Latin.

Urban, biskop, Guds tjeneres tjener, til sin ærværdige broder Johan, biskop af Slesvig, kollektor i nogle lande af frugter og indkomster, der skyldes til det apostoliske kammer, hilsen og apostolisk velsignelse.

Hin hulde gransker af hjerter ved, at vi foruroliges af de største smerter, og stikkende og bitre brodde truer os, og at sagerne i de nuværende fordærvelige tider, som er hengivne til forbrydelser, uret, tryk og voldshandlinger, er ført derhen, at vi af nød må lægge tynger på vore undergivne og sønner, som vi efter vor svagheds målestok af en særlig attrå kunne ønske at lette for byrder, og hvis gavn og tarv vi skulle kunne sørge for på alle måder. Men dog, idet vi med opmærksom eftertanke betænker, at ligesom vi af fuld kærlighed råder vore sønner og undergivne i ethvert tilfælde og enhver hændelse og gerne bistår dem med passende hjælp og gunst, således vil hine, som vi utvivlsomt tror, ikke blot gerne, men også brændende bistå os, som for nylig alene ved Guds mildhed og de frommes støtte er blevet udrevet af så mange forvirrede begivenheder, så mange vanskeligheder og så mange af troløse jægeres indviklede snarer, hvoraf vi, som det er vitterligt, holdtes indesluttet på alle sider, mens vi med al ret stræbte efter at bevare vor og verdenskirkens ære, begunstige og forvalte retfærdigheden og iøvrigt at varetage det højeste apostolats embede, der er os pålagt af Gud[1]). Da det altså af den grund er og må være til gavn, at vi påtager os forskellige og store sammenflydende byrder og udgifter, som det apostoliske kammer, der allerede for længst er såre tømt, på ingen måde kan strække til at bære, og da det således er passende og tilbørligt, at vore undergivne og særlige sønner, over hvis tarv og trøst vi uden afbrydelse har vaget, deler trængsler og byrder med os, har vi efter omhyggelig overvejelse heraf med apostolisk myndighed pålagt og pålægger med dette brev en tiende af alle kirkelige indtægter og indkomster, af hver enkelt by og stift i Danmarks rige, i tre år, at begynde fra førstkommende 1. marts og de umiddelbart følgende til nedenfor anførte terminer og i hvert af de nævnte tre år, at betale, opkræve og indsamle og anvende til lettelse af de nævnte

byrder fra dig selv samt alle ærkebiskopper, biskopper og de øvrige prælater og gejstlige personer, verdensgejstlige og regelbundne, eksimerede og ikke-eksimerede, der besidder disse indtægter og indkomster i fornævnte byer og stifter og som inden for de tre år vil komme til at besidde dem, af hvilken fornemhed, værdighed, stilling, grad, klostersamfund, orden eller rang de end har, hvem – eller nogen af dem – det er vor vilje ikke skal have nogen støtte i privilegier eller benådninger, der er tilstået under nogen som helst ordlyd eller udtryksmåde, med undtagelse af vore ærværdige brødre den hellige romerske kirkes kardinaler, som besidder og i mellemtiden vil komme til at besidde sådanne indtægter og indkomster i fornævnte stæder og stifter, og som sammen med os vedvarende med utrættede anstrengelser har del i verdenskirkens byrder, og desuden vore elskede sønner højmestrene, priorerne, præceptorerne[2]) og brødrene af Skt. Johannes hospital i Jerusalem og tyskernes Skt. Marias hospital, som stedse giver sig og deres til pris mod den kristne tros fjender, hvilke kardinaler, højmestre, priorer, præceptorer[2]) og brødre det er vor vilje skal være undtaget og fritaget for ydelsen af denne tiende. Men det er vor vilje, at denne tiende uden nogen som helst uret og undertrykkelse skal indsamles og ligeledes opkræves af dig, som er kollektor i nævnte stæder og stifter af frugter og indkomster, der skyldes nævnte kammer, og som vi har udpeget og med dette brev udpeger til kollektor af samme tiende, og naturligvis dine gejstlige underkollektorer, hvem du vil udpege dertil, fra dig selv samt af samme ærkebiskopper, biskopper og prælater og andre gejstlige personer, verdensgejstlige og regelbundne, eksimerede og ikke-eksimerede, der som fornævnt har og i løbet af de tre år vil få disse indtægter og indkomster i samme byer og stifter, blot fra disse indtægter og indkomster med undtagelse af fornævnte kardinaler, højmestre og priorer, præceptorer[2]) og brødre, således at tvangsforretningen på ingen måde kan udstrækkes af dig eller fornævnte underkollektorer til kirkelige indtægter og indkomster, der befinder sig uden for fornævnte stæder. Thi vi har fastsat og det er vor vilje, at den første betalingstermin for denne halvdel af tienden i det første af de nævnte tre år skal være førstkommende Allehelgensdag[3]), men den anden betalingstermin for den anden halvdel af denne tiende i nævnte første år vor herre Jesu Kristi umiddelbart derefter følgende fødselsdag, idet lignende terminer skal overholdes i de andre to af de nævnte tre år. Endelig er det vor vilje, at opkrævningen af denne tiende skal ske i overensstemmelse med den tiendeansættelse, der er foretaget i fornævnte stæder og

stifter, eller hvor der ingen bestemt opkrævning af denne art måtte være, i overensstemmelse med den hidtil overholdte måde, skik og sædvane ved betalingen af denne tiende og uden nogen byrde for dem, fra hvem denne tiende opkræves. Og for at der ikke skal kunne opstå usikkerhed om den mønt, i hvilken betalingen af nævnte tiende skal og bør ske, og for at de tynger kan undgås, som kirkens mænd hidtil har udholdt som følge heraf, er det vor vilje, at denne tiende skal oppebæres og ligeledes opkræves af dig og dine fornævnte underkollektorer i den mønt, der er almindeligt gangbar i fornævnte stæder og stifter til nævnte terminer, og betales til dig og fornævnte underkollektorer, der modtager den i fornævnte kammers navn, ifølge den bestemmelse, der er udstedt på konciliet i Vienne[1]), således at skyldnere og betalere af nævnte tiende ikke skal tynges under påskud af en eller anden vekselkurs, og således at – ifølge bestemmelsen fra samme koncilium i Vienne herom – kalke, bøger og andre prydelser i kirkerne, der er henlagt til gudstjenesten, på ingen måde skal tages, modtages, sælges eller ligeledes tages i varetægt som pant eller iøvrigt med anledning i nævnte opkrævning. Derfor pålægger vi dig, broder, ved apostolisk brev, at du omhyggeligt stræber efter, at du personligt eller ved en eller flere andre opkræver eller indsamler denne tiende fra dig og fornævnte ærkebiskopper, biskopper og de øvrige prælater og gejstlige personer af dine og disses gejstlige indtægter og indkomster, som du og disse besidder og i løbet af de nævnte tre år vil komme til at besidde inden for nævnte stæder og stifter, med undtagelse af ovennævnte kardinaler, højmestre, priorer, præceptorer[2]) og brødre. Thi vi bevilger dig i kraft af dette brev fuldstændig og fri adgang til, personligt eller ved en eller flere andre, hvis det måtte være til gavn, med vor myndighed ved kirkens straf og ligeledes ved beslaglæggelse af disse indtægter og indkomster, som findes i samme stæder og stifter, at tvinge fornævnte ærkebiskopper, biskopper, prælater og gejstlige personer, der besidder og indenfor disse tre år som fornævnt vil komme til at besidde disse ovennævnte indtægter og indkomster inden for nævnte stæder og stifter, dog med undtagelse af ovennævnte kardinaler, højmestre, priorer, præceptorer[2]) og brødre, til at betale nævnte tiende til dig eller til dem, der måtte udpeges af dig, til samme terminer, således som det ovenfor er udtrykt, og til om nødvendigt at påkalde den verdslige arms hjælp. Dette skal gælde uanset såvel vor forgænger – salig ihukommelse – pave Bonifacius 8.s bestemmelser både om een og to dagsrejser på det almindelige koncilium[5]) som alle andre apostoliske bestemmelser, der strider herimod, eller hvis samme ærkebiskopper, biskopper,

prælater og alle andre gejstlige personer i fællesskab eller hver for sig har fået bevilget af det apostoliske sæde, at de ikke skal være pligtige til at betale denne tiende, og at de ikke skal kunne tvinges dertil eller rammes af interdikt, suspension eller bandlysning eller stævnes til dom uden for eller ud over bestående steder ved apostolisk brev, som ikke fuldstændigt, tydeligt og ord til andet omtaler den bevilling og hele dens ordlyd og deres ordeners, steders og personers egne for- og efternavne, og (uanset) alle privilegier, benådninger, eksimeringer og alle apostoliske breve, der i almindelighed eller specifikt under enhver ordlyd eller affattelse af omtalte (apostoliske) sæde er tilstået digniteter eller ordener og særligt Skt. Benedikts og Skt. Augustins, Cluniacenser-, Cistercienser-, Præmonstratenser-, Kartheuser-, Camaldulenser-, Grandmontenser-, Vallombroser-, Korsbærer- og Humiliatordenen og deres samfund, hvorom og om hvis fulde ordlyd der ord til andet i vort brev skal finde fuldstændig, tydelig og særlig omtale sted. Dertil er det vor vilje, og vi tilstår dig med samme myndighed, at du samt de, der måtte udpeges af dig, ligeledes kan løse dem fra fornævnte stæder og stifter, der som følge af den mangel, som består i ikke at have foretaget denne betaling, måtte have pådraget sig bandlysnings-, suspensions- og interdiktdomme, fra samme domme efter tilbørlig fyldestgørelse, efter at der først er afgivet løfte om denne fyldestgørelse til dig eller disse, der er udpeget, og give dem dispensation fra irregularitet, hvis de ellers, således bundne, dog ikke til foragt for nøglemagten har pådraget sig den ved at forrette gudstjeneste eller befatte sig med den. Men eftersom muligvis nogle af ovennævnte gejstlige personer er i den grad fattige, at de ikke kan betale denne tiende, er det vor vilje, at du, for så vidt angår dem fra fornævnte stæder og stifter, som du summarisk og fuldstændigt finder ude af stand til som fornævnt at betale denne tiende til fornævnte terminer, hvormed vi bebyrder din samvittighed, kan eftergive fornævnte domme og med samme myndighed give dem dispensation fra irregularitet, hvis de ellers, således bundne, dog ikke til foragt for nøglemagten, har pådraget sig den ved at forrette gudstjeneste eller befatte sig med den. Dog er det vor hensigt, at disse, hvis midler ikke er tilstrækkelige til fuldt ud at betale denne tiende, når de andre sædvanlige byrder er båret, ikke skal kunne betale mere end de har råd til. Men de, som ikke vil kunne betale noget af denne tiende, med hvilken uformuenhed vi ligeledes bebyrder din samvittighed, skal på ingen måde tvinges til at betale noget under påskud af dette pålæg. Desuden er det vor vilje, at hvis du svigter med betalingen af denne tiende til nogen af de fornævnte terminer af de indtægter

og indkomster, der hører til dit bispebord i Slesvig, pådrager du dig derved de samme domme, som du i kraft af dette brev forkynder mod dem, der svigter med at foretage betalingen af fornævnte tiende til samme terminer. Fra disse domme kan du dog løses af en af fornævnte ærkebiskopper eller biskopper, efter at du har gjort tilbørlig fyldest. Det er ligeledes vor vilje, at hvis muligvis betalingsterminerne for de tiender af disse kirkelige frugter og indkomster i ovennævnte stæder og stifter, der hidtil er pålagt af os, muligvis endnu ikke er udløbet, skal betalingen og opkrævningen af denne tiende, der som fornævnt er pålagt af os med dette brev, på ingen måde hindres eller ligeledes opsættes som følge heraf, men disse andre, endnu ikke udløbne, terminer skal suspenderes i nævnte tre år. Givet i Genova den 10. februar i vort pontifikats ottende år.

1) Urban 6. synes at have været udsat for et attentatforsøg i december 1385, jf. Lorenzo Tacchella, Il pontificato di Urbano VI a Genova (1385-1386) e l'eccidio dei cardinali, Genova 1976, 92-93. – 2) leder af ordenshus i Johannitterordenen. – 3) 1. november. – 4) jf. DRB. IV 2 nr. 246 note 1. – 5) jf. DRB. IV 2 nr. 232.

138<6>. [Før 14. februar].[1]) 12

Kong Olufs dombrev til Niels Jensen på 3 gårde i Hörr, 2 gårde i Tågra og 1/3 gård i Röddinge.

Lundegårds registratur (1577).

Kong Olufs dombrev givet Peder[2]) Jensen, som kaldes Haller, på tre gårde i Hörr i Tolånga sogn, to gårde i Tågra i Sövde sogn og trediedelen af en gård i Röddinge i Färs herred. 138<6>.

1) registraturens årstal 1388 er givet fejlagtigt. Det her registrerede brev må have været et af de fire dombreve eller låsebrevet før indførselsbrevet, der registreres i det efterfølgende nr. – 2) Skånebrevsfortegnelsen læser Niels, jf. følgende nr.

1386. 14. februar. 13

Indførselsbrev for Niels[1]) Jensen i noget gods i Skåne.

1. Skånebrevsfortegnelsen.

Indførselsbrev udstedt af Jens Lund og Jens Strangesen efter befaling af kong Oluf af Danmark for Niels[1]) Jensen på noget gods, nemlig tre

gårde i Hörr i Tolånga sogn, fremdeles to gårde i Tågra og en trediedel i Röddinge. Givet den 14. februar 1386.

2. Udkast til Skånebrevsfortegnelsen.

Vidnesbyrd udstedt af fornemme mænd omhandlende kong Olufs gave (!) til Niels[1]) Jensen på tre gårde i Hörr, to i Tågra og en trediedel i Röddinge. Givet 1386.

3. Udkast til Skånebrevsfortegnelsen.

Nogle mænds vidnesbyrd, givet 1386, som indeholder, at de efter kong Olufs befaling har givet Niels[1]) Jensen gavebrev (!) på 3 gårde i Hörr i Tolånga sogn, fremdeles 2 gårde i Tågra i Sövde sogn og en trediedel af en gård i Röddinge i Färs herred.

1) Lundegårds registratur læser Peder, jf. foregående nr.

14 1386. 21. februar.

Råd og borgerskab i Slesvig offentliggør en overenskomst med råd og borgerskab i Flensborg om gensidig fri handel for borgerne i Flensborg og Slesvig samt om de flensborgske borgeres retsforhold i Slesvig.

Afskrift i Flensborg. Nedertysk oversættelse fra latin.

Til alle, der ser eller hører disse nærværende breve, (sender) råd og borgere i Slesvig evig hilsen med Gud.

Vi vil kundgøre for alle nuværende og fremtidige, at vi med velovervejet og velberåd hu har sluttet aftale og overenskomst med (samtykke af) de forstandige mænd, rådmænd og borgere i Flensborg, vore kære venner, og med god tro har lovet, som der står skrevet herefter. For det første, at alle borgere i Flensborg med køb og salg af deres varer, på torvet og på vort årsmarked, så ofte de kommer til os, skal have frihed for deres varer ligesom vore (egne) borgere; dog må de ikke have egen bolig eller blive hos os i lang tid og drive deres handel. Ligeledes skal og må ingen borger fra Flensborg hos os forulempes på grund af gæld, ej heller deres ejendele eller ting belastes eller beslaglægges. Ligeledes må ingen af vore borgere stævne nogen af borgerne fra Flensborg for nogen fyrste eller mægtig mand af ridderlig byrd for misgerning eller forbrydelse; men han skal først anklage ham med rette for rådet i Slesvig eller i Flensborg. Ligeledes må ingen, der unddrager sig retsforfølgelse for gæld eller misgerning, hvad det så er, have

(vort) lejde til skade for borgerne i Flensborg; men når han bliver anklaget for os, skal han stå for domstolen, som rettens anordning kræver. Fremdeles vil vi bistå de fornævnte borgere i Flensborg og være dem behjælpelige i deres retfærdige sager og handlinger, så vidt vi kan gøre det med ret og rimelighed. Til vidnesbyrd er vort segl hængt herunder. Givet i det Herrens år 1386 på dagen før den hellige apostel Skt. Peter ad cathedram.

1386. 21. februar. 15

Råd og borgerskab i Flensborg slutter overenskomst med råd og borgerskab i Slesvig om gensidig fri handel for borgerne i Slesvig og Flensborg i hverandres byer samt om de slesvigske borgeres retsbeskyttelse i Flensborg.

Original på Gottorp. Latin.

Rådet og borgerne i Flensborg til alle, der får dette brev at se eller høre det læst, hilsen evindelig med Gud. Vi vil, at det skal være klart for alle, såvel nulevende som efterkommende, at vi efter moden overvejelse og med enstemmigt samtykke har indgået overenskomst og aftale med de gode mænd, rådet og borgerne i Slesvig, vore elskede venner, og at vi på vor tro har afgivet løfte om nedenstående bestemmelser. For det første, at borgerne i Slesvig frit skal have ret til at købe og sælge varer på vort torv og vore markeder, så ofte de kommer til os, lige som vore egne medborgere, dog således, at de ikke i et længere og uafbrudt tidsrum kan opholde sig hos os for at drive handel. Fremdeles, at ingen slesvigsk borger skal eller kan fortrædiges hos os på grund af gæld, og at der ikke må gøres arrest i disse borgeres gods eller ejendele. Fremdeles, at ingen af vore medborgere må drage nogen slesvigsk borger for retten for nogen fyrste eller riddermæssig stormand[1]) for gæld eller forseelser, men han skal først lovligt indstævne ham for rådet i Flensborg eller Slesvig. Fremdeles, at der ikke må sikres nogen, der flygter for gæld eller forseelser af hvad art det end er, lejde til skade for borgerne i Slesvig, men at han skal anklages, stå til rette for os og gøre fyldest som retsordenen kræver. Fremdeles vil vi, så vidt vi ret og billigt kan, fremme nævnte Slesvigborgeres tarv i deres retfærdige sager og forehavender. Til vidnesbyrd om alt dette er vort segl hængt under dette brev. Givet i det Herrens år 1386 dagen før apostelen Skt. Peter ad cathedram.

1) 'militaris potens', jf. den plattyske gengivelse af 'militaris' med 'riddermatesch' i det af Slesvig udstedte brev nr. 14.

16 1386. Omkr. 24. februar.[1])

Herman Plotze, søn af Herman Plotze fra Viborg, erkender, at Peder Bokens bestyrere[2]) har fyldestgjort ham for en sum penge, som denne skyldte hans fader.

Optegnelse i Lübecks Niederstadtbuch. Latin.

Det bør bemærkes, at Herman Plotze, søn af Herman Plotze fra Viborg, der var nærværende ved denne bog[3]), tydeligt erkendte, at skønt Peder Boken skyldte hans nævnte afdøde fader, således som han siger, en vis sum penge, havde dog nævnte Peder Bokens bestyrere[2]) fyldestgjort ham overhovedet, således at samme Herman Plotze af denne grund erklærede samme bestyrere[2]) for fuldstændigt kvit og løst fra ethvert krav, idet han ikke vil anmode om noget yderligere af dem.

1) optegnelsen er den 3. på siden, der som overskrift har *I det Herrens år 1386 på apostelen Mathias' dag* (24. februar). – 2) 'provisores'; meningen er formentlig, at disse har betalt på Peder Bokens vegne, medens denne har været forhindret. – 3) jf. nr. 2 note 2.

17 1386. 12. marts.

Hr. Lippolt van Osten af Sæby pantsætter sit gods i Majbølle til fru Margrete, enke efter Niels Madsen.

Eline Gøyes jordebog.

Et brev, at hr. Lippolt van der Osten af Sæby pantsætter fru Grete, Niels Madsen af Bramstoftes enke, alt sit gods i Majbølle by for 20 mark lybsk i gode sølvpenge. Givet Skt. Gregors dag 1386.

18 1386. 21. marts. Roskilde.

Kannik i Roskilde Sæmund Jensens testamente.

Original i Det arnamagnæanske Institut. Latin.

I faderens, sønnens og helligåndens navn, amen. Jeg, Sæmund Jensen, kannik i Roskilde, som skønt legemlig svag dog er sund på sjælen, og som ønsker, mens jeg formår det, på frelsebringende måde at sørge for min sjæl med de midler, der er overladt mig af Gud, ordner mit testamente på følgende måde. For det første testamenterer jeg til Skt. Lucius' kirkes bygningsfond i Roskilde en mark sølv, til det ærværdige kapitel samme-steds De Danskes Bedrifter[1]) i to bind. Fremdeles til hr. dekanen en sølv

ske. Fremdeles til hr. provsten et bæger, kaldet sølnap[2]). Fremdeles til hr. ærkedegnen et horn. Fremdeles til hr. kantoren et horn. Til hr. Jakob Poulsen en bog, som begynder Ocam detestans[3]), og en, som begynder Samaritaneren[4]). Til hr. Bennike mit slag[5]). Til hr. Jakob Hennekesen en bog Om retstilfælde[6]) og en bog om kanonisk ret, som begynder Om processer[7]). Til hr. Gunnar mit sølvbælte og Spørgsmål angående anden bog af Sententiae[8]).Til hr. Mogens min korkappe[9]).Til hr. Jens Ovesen en bog, som begynder Bonifacius[10]). Til hr. Peder Jensen en bog, som begynder Angående Afhandlingen[11]). Fremdeles til den samme en bog, som begynder Nydelsen[12]) og Spørgsmål angående logikken[13]). Til hr. Vilhelm en bog om lægemidler, som begynder Jeg[14]). Fremdeles til nævnte Roskildekapitel til afholdelse af min og mine forældres årtid en gang om året en mig tilhørende gård i Kolsbæk i Holbo herred, hvis afgift er fire pund (korn), og hvorpå nu en vis Tolv bor. Fremdeles til de seks præbender[15]) ved Roskilde kirke mine to gårde i førnævnte Kolsbæk, som har to pund (korn) i afgift. Fremdeles til hr. Thomas, sakristan, en sølvske. Til hr. Erik den ældre min overklædning[16]), til hr. Erik den yngre en bog om retsregler[17]). Fremdeles til hr. Josef og Jakob, brødre, mit breviar. Fremdeles til de vikarer, som er til stede ved vigilierne og messen ved min begravelse, to skilling grot. Fremdeles til Vor Frue kloster i Roskilde min del af retten til en gård, som min moder og jeg har i Skt. Olai sogn i Roskilde, dog på den betingelse, at min nævnte part i omtalte gård skal stå til min moders fri rådighed, sålænge hun lever; men når min moder er død, skal fornævnte Vor Frue kloster årligt afholde min årtid af afgiften af min part af fornævnte gård. Fremdeles til Skt. Clare kloster et pund rug. Fremdeles til søster Viviana sammesteds et pund malt. Fremdeles til søstrene Sofie, Edel og Anna sammesteds tre køer. Fremdeles til ethvert kloster i Roskilde 100 brød og en tønde øl. Fremdeles til Skt. Olai kirke i Roskilde en skilling grot, til præsten sammesteds lige så meget, til ministranten[18]) sammesteds seks grot, til klokkeren sammesteds fire grot. Fremdeles til Blistrup kirke et pund korn. Fremdeles til Kongsted kirke seks skilling grot, som hr. Herman, præst sammesteds, skylder mig. Fremdeles til nævnte hr. Herman en mark sølv, som han skylder mig. Fremdeles til ministranten[18]) sammesteds otte grot og til klokkeren sammesteds fire grot, hvilke han i mit navn skal oppebære af fornævnte hr. Herman, dog således at nævnte kirkes værger sammen med nævnte hr. Herman for nævnte penge, der er testamenteret dem, skal holde min årtid i fornævnte kirke fire gange i det kommende år. Fremdeles til de fattige peblinge i Roskilde en tønde øl. Fremdeles

til broder Peder Olufsen, kustode[19]), en skilling grot. Fremdeles til broder Niels Didriksen et pund malt. Fremdeles til Lars Kragsen en fole. Fremdeles til Snefugl et horn. Fremdeles til hans hustru en guldring. Fremdeles til min frænde Trued mit bedste brystharnisk[20]). Fremdeles til min tjener Jens Pedersen et brystharnisk[20]). Fremdeles til min tjener Peder Jude en kjortel[21]). Fremdeles til Niels Galmansen min kappe[22]) med seks skæpper mel. Til eksekutorer af dette mit testamente indsætter jeg de gode mænd Hemming Jensen, væbner, og Niels Pedersen, kaldet Snefugl, borgere i Roskilde, og beder dem ydmygt for Guds skyld, at de vil udføre dette mit testamente så samvittighedsfuldt, som de finder det tjenligt for min sjæl og som de vil stå til regnskab for overfor Gud. Forhandlet og givet i Roskilde i det Herrens år 1386 på den hellige abbed og bekender Benedikts dag under mit og mine førnævnte eksekutorers segl.

1) sandsynligvis Saxos Danmarkshistorie fra ca. 1200. – 2) sølvbæger eller -krus, jf. Erslev, Testamenter, 257; dansk ord i den latinske tekst. – 3) ikke identificeret. – 4) 4. bog af Petrus Lombardus' Sententiae eller en kommentar dertil, jf. A.G. Little, Initia Operum Latinorum ..., 221 og Ellen Jørgensen, Catalogus Codicum Latinorum ... 244-45. – 5) 'almucium', klædningsstykke uden ærmer; det dækkede skuldrene og kunne have hætte. Materialet var til vinterbrug ofte pelsværk, jf. Kult. leks. X 627-8 og XIII 555. – 6) formentlig den af Raymond de Peñafort († 1275) forfattede skriftevejledning 'Summa de casibus', jf. Ellen Jørgensen, anf.arb., 267, jf. 271; andre muligheder er den 1317 af en anonym franciskaner fra Asti (Piemonte) afsluttede skriftevejledning 'Summa de casibus', jf. Ellen Jørgensen, anf.arb., 268, Lexikon für Theologie und Kirche I 959, eller den lille, anonyme 'Liber de casibus siue de titulis iuris ...', jf. Ellen Jørgensen, anf.arb., 112. –7) måske en afhandling af Ranfredus af Benevent, jf. Ellen Jørgensen, anf.arb., 253: 'Libellus compositus a Ranfredo Beneuentano in iure canonico. Super actionibus omnibus compositi sunt libelli quod michi iuris canonici scientia non ministrat ut alias ff. de acquirenda possessione quamuis'. – 8) sandsynligvis kommentar for (questiones) til Petrus Lombardus' Sententiae jf. note 4. – 9) 'cappa choralis', sort uldkappe med hætte. Hørte til kannikernes embedsdragt, jf. Kult. leks. III 190, XIII 554-5, og Braun, Liturgisches Handlexikon, 50. – 10) sandsynligvis kommentar til 'Liber VI', det under pave Bonifacius 8. udgivne supplement til de kanoniske retssamlinger. – 11) kommentar til mindre skrift, formentlig om logik eller naturlære. – 12) ikke identificeret. – 13) ikke identificeret, formentlig kommentar til Aristoteles' logiske skrifter. – 14) formentlig 'Antidotarium' forfattet i beg. af 12. årh. af lederen af lægeskolen i Salerno, Nicolaus Præpositus, jf. Handbuch der Geschichte der Medizin I, 650-1. – 15) jf. J.O. Arhnung, Roskilde Domkapitels Historie I, 128-38. – 16) 'superpellicium', lang kjortel af hvidt stof tilskåret som tunika, blev båret over de klædningsstykker af pelsværk, som man om vinteren havde inderst på kroppen; hørte til kannikernes embedsdragt, jf. Kult. leks. III 190, X 627-8, 635 og Braun, Liturgisches Handlexikon, 288. – 17) 'regulae iuris', i romersk kejsertid betegnelse for en juridisk lærebog, især til begynderundervisning, jf. Paul Krüger, Geschichte der Quellen und Litteratur des römischen Rechts, 2. Aufl., 141. I romerret og kanonisk ret fik udtrykket betydning af grundlæggende retsregler, jf. Digesta L, 17 'De diversis regulis iuris antiqui' og i kanonisk ret VI lib. tit. XII 'De regulis iuris'. – 18) præstens medhjælper under gudstjenesten. – 19) leder af et kustodi eller inspektionsområde inden for en ordensprovins hos franciskanerne. Roskilde var sæde for et af de fem kustodier i det daværende

Danmark, Kult. leks. IV 565-6. – 20) 'panzer', dansk ord i den latinske tekst. – 21) 'tunica', jf. Kult. leks. X 626, 636, XII 645, XIII 554. – 22) 'toga', jf. Hammarström, 243.

1386. 27. marts. Ribe byting. 19

Tingsvidne af Ribe byting om, at Niels Jonsen, rådmand i Ribe, har solgt en grund i Skt. Nikolai sogn sammesteds til Thomas Kimer.

Efter tryk hos Terpager. Latin.

Johan Greverod, Henrik Godow, Peder Stød, Henneke Bæversten, Henrik Bremer, Jens Munk, Poppe Attesen, Lars Degn og Godike Friis, borgere i Ribe til alle, der ser dette brev, hilsen evindelig med Gud.

Alle, nulevende og fremtidige, skal vide, at i det Herrens år 1386 tirsdagen efter den hellige jomfru Marias bebudelsesdag var den gode mand Niels Jonsen, rådmand i fornævnte stad, personligt på vort byting og solgte med fuldstændigt salgs adkomst og skødede med evig besiddelsesret til nærværende brevviser Thomas Kimer en grund i Skt. Nikolai sogn i Ribe ved Langebro, som i bredden strækker sig 46 alen og i længden fra den offentlige vej og ned til åen, således som han har erhvervet samme lovligt ifølge arveret; han anerkendte fuldt ud at have oppebåret fuld betaling af samme Thomas for nævnte grund. Ydermere forpligtede nævnte Niels Jonsen sig til at frigøre og hjemle fornævnte Thomas Kimer og hans arvinger samme grund for krav fra sine arvinger og fra alle andre. Hvad vi tidligere har hørt og personligt overværet, det erklærer vi med dette brev offentligt for alle, hvem det angår eller vil angå. Til vidnesbyrd herom har vi ladet vore segl hænge under dette brev. Givet ovennævnte år og dag.

1386. 27. marts. [Kannikeboligen i Viborg]. 20

Dronning Margrete skøder alt sit gods i Skærvad til ridderen hr. Jens Andersen af Estrup.

Original i Rigsarkivet. Latin.

Margrete, af Guds nåde dronning af Sverige og Norge, til alle, som ser dette brev, hilsen med Gud.

Vi gør vitterligt for alle nulevende og fremtidige, at vi til nærværende brevviser den velbyrdige mand, hr. Jens Andersen til Estrup, ridder, i sandhed har skødet til evig og retmæssig besiddelse alt vort gods i Skærvad,

som vi med retmæssigt købs adkomst har erhvervet fra Ture Knudsen, ridder, og Wilhelm de Swawen, nevø[1]) af hr. Wilhelm, ridder, tillige med alle tilliggender til samme gods, rørlige og urørlige, våde og tørre, uden undtagelse, med hvilket navn de end benævnes, idet vi til samme hr. Jens og hans arvinger overfører al ret og ejendomsret[2]), som nogensinde tilkom os i eller til dette gods. Givet under vort segl i det Herrens år 1386 på tirsdagen efter søndagen Oculi[3]),

1) 'fratruelis', der også kan betyde 'fætter'. – 2) 'ius et proprietas'; måske forstås der ved 'proprietas' ejendomsret til grunden og ved 'ius' adkomst til afgifterne deraf. – 3) 3. søndag i fasten, i 1386 25. marts.

21 1386. 27. marts. Kannikeboligen i Viborg.

Kong Oluf bekendtgør, at hans moder dronning Margrete har skødet alt sit gods i Skærvad til ridderen hr. Jens Andersen af Estrup.

Original i Rigsarkivet. Latin.

Oluf, af Guds nåde Danmarks, Norges, de Venders og Goters konge og ret arving til Sveriges rige, til alle, som ser dette brev, hilsen med Gud.

Vi bringer ved dette brev til alle nulevendes og fremtidiges kundskab, at i det Herrens år 1386 på tirsdagen efter den søndag, på hvilken der som indgangsbøn synges Oculi mei[1]) mødte personligt i kannikeboligen i Viborg i vor nærværelse vor højtelskede frue og moder, fru Margrete, af Guds nåde Sveriges og Norges dronning, og skødede og overdrog til evig og retmæssig ejendom den velbyrdige mand hr. Jens Andersen til Estrup, ridder, sit gods i Skærvad tillige med alle tilliggender til samme gods, med hvilket navn de end nævnes, uden nogen undtagelse, hvilket gods vor højtelskede moder og frue, fornævnte fru Margrete, dronning af Sverige og Norge, under retmæssigt købs form erhvervede fra en vis Ture Knudsen, ridder, og fra Wilhelm, nevø[2]) af hr. Wilhelm af Swawen, ridder, idet hun til hr. Jens Andersen og hans arvinger overførte al ret og ejendomsret[3]), som nogensinde tilkom hende i eller til dette gods. Forhandlet og givet ovennævnte år, dag og sted under vort segl til vidnesbyrd om det ovennævnte.

1) 3. søndag i fasten, i 1386 25. marts. – 2) 'fratruelis', jf. nr. 20 note 1. – 3) 'ius et proprietas'; måske forstås der ved 'proprietas' ejendomsret til grunden og ved 'ius' adkomst til afgifterne deraf.

1386. 28. marts. 22

Henrik Egbert og Albrecht Schreye erkender, at de og deres arvinger i fællesskab skylder Johan Wlne i Rendsborg 320 mark penge at betale til påske 1387, idet Johan de Rode og Richard Greven, borgere i Hamburg, og borger i Rendsborg Johan Holsten har afgivet løfte om betalingen.

Optegnelse[1]) i Hamburgs Liber memorialis. Latin.

Henrik Egbert og Albrecht Schreye erkendte åbent, at de og deres arvinger helt og i fællesskab skyldte til Johan Wlne i Rendsborg og hans arvinger til deres brug og til kautionisterne[2]), nemlig Johan de Rode, Richard Greven, borgere i Hamburg og borger i Rendsborg Johan Holsten, 320 mark penge at betale til den førstkommende påske, når et år er gået, det vil sige til den påske, der falder i det Herrens år 1387. Forhandlet onsdag efter Oculi[3]) i det Herrens år 1386 i nærværelse af hr. Albrecht Elbeke.

1) overstreget som tegn på betaling. – 2) 'fideles manus', der formentlig gengiver det tyske 'Treuhand'. – 3) jf. nr. 20 note 1.

1386. 30. marts. Viborg (dom)kirke. 23

Notaren Jens Jakobsen, gejstlig fra Ribe stift, vidimerer på opfordring af biskopperne Jens af Ribe, broder Jakob af Viborg og Svend af Børglum de udfærdigelser af kong Olufs håndfæstning af 1376 3. maj og af sammes brev af 1377 1. juli, som befinder sig i Viborgkapitlets arkiver, til brug for kapitlet i Ribe.

Original i Rigsarkivet. Latin.

I Herrens navn amen. Vi, Jens af Ribe, broder Jakob af Viborg og Svend af Børglum, af Guds nåde disse kirkers biskopper, til alle troende kristne, der får dette brev eller dette offentlige dokument at se eller høre det læst, hilsen med Gud og fuld tillid til dette brev.

Vi bringer det med dette brev til Jeres kundskab, alle og hver enkelt, at for os og den offentlige notar og nedenfor anførte vidner mødte personligt vore elskede herrer Tue, ærkedegn, og Niels Krook, kannik ved kirken i Ribe, der, som de sagde, havde et særligt mandat til det nedenfor anførte fra de ærværdige mænd de herrer kantoren og det hele kapitel ved samme kirke i Ribe, og erklærede og sagde, at Viborg (dom)kirkes kapitel i dets kister og arkiver gemte visse kongebreve under ægte segl tilhørende de stormægtige fyrster og herrer herrerne Oluf, de Danskes, Venders, Goters og

Norges berømmelige konge, og Håkon – lykkelig ihukommelse – fordum, mens han levede, Norges konge, fornævnte hr. kong Olufs fader, samt den ophøjede frue fru Margrete, Norges og Sveriges berømmelige dronning, som indeholdt visse forordninger, kaldet håndfæstninger, udstedt af samme hr. kong Oluf, vedrørende såvel kirkens som alle Danmarks riges indbyggeres frihed, og opbevarede dem i samme Viborg kapitel til hele Danmarks riges fælles tarv, men eftersom samme breve på grund af de farefulde veje ikke har kunnet bringes uden for samme Viborg kapitel til staden Ribe eller andetsteds hen, hvor samme breve og deres ordlyd kunne være fornødne, har de samme herrer Tue, ærkedegn, og Niels Krook, kannik i nævnte Ribe kirke, på nævnte Ribe kapitels vegne ydmygt ansøgt os, der da i nævnte Danmarks riges anliggender var mødtes og forsamlede i samme Viborg (dom)kirke, om at vi ville give befaling til at lade samme breve kopiere, afskrive og transsumere og bringe i officiel form af nedennævnte offentlige notar, og at vi ville gøre brug af vor bemyndigelse og beslutning dertil. Vi, Jens af Ribe, broder Jakob af Viborg og Svend af Børglum, disse kirkers fornævnte biskopper, har derfor efter indstændig ansøgning af de nævnte herrer Tue og Niels Krook, der i henhold til deres hverv ydmygt har bedt om dette, givet befaling til, at fornævnte kongebreve skal fremdrages og forevises af hr. Asser, kannik og sakristan ved nævnte Viborg (dom)kirke, og overgives til nedennævnte notar og læses af ham. Disse breves ordlyd var og er ord for ord som følger. I den hellige og udelelige treenigheds navn amen (*o.s.v.* = *DRB IV 1 nr. 40*). Det andet brevs ordlyd begyndte således. Oluf, af Guds nåde de Danskes, Venders, Goters og Norges konge (*o.s.v.* = *DRB IV 1 nr. 257*). Efter at nu disse kongebreve er således blevet fremdraget, forevist, læste og overgivet (til notaren), har vi sammen med nedennævnte offentlige notar og vidner taget dem i øjesyn og undersøgt dem såvel med hensyn til skriften som til de ægte segl tilhørende fornævnte herrer konger og fru dronningen og velbyrdige riddere og riddermæssige mænd og forefundet dem velbevarede og hele og uden enhver lyde og anledning til mistanke, beseglede med segl tilhørende samme herrer konger, dronning, biskopper, velbyrdige riddere, riddermæssige mænd og væbnere, anført i samme brev. Af denne grund har vi, Jens af Ribe og Jakob af Viborg og Svend af Børglum, disse kirkers biskopper, befalet – idet vi bøjer os for fornævnte herrer Tues og Niels Krooks bønner – at fornævnte kongebreve, der som ovenfor anført omhyggeligt er blevet undersøgt og påhørt i alle deres omstændigheder, skal kopieres, afskrives og transsumeres og bringes i officiel form af Jens Jakobsen, nedenfor

nævnte offentlige notar, og idet vi gør brug af vor almindelige myndighed og beslutningsret ønsker vi og bestemmer, at der endvidere for fremtiden skal vises denne transsumpt fuld tiltro ialt og overalt, såvel i retten som udenfor lige så fuldt som fornævnte originaler. Til åbenbart vidnesbyrd om alt det ovenstående i et og alt og til evig erindring om sagen har vi ladet nærværende transsumpt eller offentlige dokument, som vi omhyggeligt har undersøgt og sammenholdt med de nævnte originale kongebreve, udfra vor sikre viden bestyrke ved vore segls vedhængen. Givet og forhandlet i Viborg i fornævnte Viborg (dom)kirke i det Herrens år 1386 i den 9. indiktion fredagen den 30. marts i den 6. time eller deromkring i vor højhellige fader og herre i Kristus ved Guds værdige forsyn hr. pave Urban 6.s pontifikatsår i nærværelse af de gode mænd herrerne Jens, provst i Viborg (dom)kirke, Åge, provst i Thy i Børglum (dom)kirke, Eskil Feddersen, provst i Varde syssel, Peder Nielsen, kannik i Lunde (dom)kirke, Troels, Frederik Ditmarsen og Peder Nielsen, kanniker i Ribe (dom)kirke, som vidner til ovenstående særligt tilkaldte og anmodede derom.

Og jeg klerken Jens Jakobsen fra Ribe stift, ved kejserlig autorisation[1]) offentlig notar, har sammen med fornævnte vidner personlig været til stede ved fornævnte kongebreves fremdragning, forevisning, læsning, overgivelse, besigtigelse, undersøgelse og påhør samt ved ansøgningen og meddelelsen af bemyndigelse og beslutning samt ved alt det øvrige ovenfornævnte i et og alt, medens det foretoges – således som det er nævnt ovenfor, af de fornævnte herrer Jens af Ribe, broder Jakob af Viborg og Svend af Børglum, fornævnte kirkers biskopper – og fandt sted i deres nærværelse, og jeg har set og påhørt, at det gik således for sig og har på befaling af de nævnte herrer biskopper samvittighedsfuldt afskrevet og transsumeret fornævnte originale kongebreve uden at lægge noget til eller trække noget fra, der kan forandre meningen eller skade forståelsen, og har opsat det i denne offentlige form og har, selv forhindret ved andre presserende forretninger, ladet det skrive ved anden pålidelig mand, men har personligt underskrevet det og har sammen med beseglingen med de fornævnte herrer biskoppers segl sat mit sædvanlige og vante mærke og navn under, ovennævnte år, indiktion, måned, dag, time, pontifikat, sted og med de ovennævnte vidner, særligt opfordret og anmodet derom af herrerne Tue, ærkedegn i Ribe, og Niels Krook, kannik i fornævnte Ribe kirke, til vitterlighed og vidnesbyrd om det ovenstående i et og alt.

1) udtrykket 'bemyndigelse' – som traditionelt bruges på dette sted i DRB.s oversættelser – forekommer uheldigt, da der mindre er tale om givelse af en fuldmagt end om en autori-

sation til at udøve et bestemt erhverv, jf. det moderne udtryk 'statsautoriseret revisor'. I denne forbindelse vil 'bemyndigelse' derfor over alt blive erstattet af 'autorisation'.

24 1386. [Omkr. 30. marts.][1]). Viborg (dom)kirke.

Bisperne Jens af Ribe, broder Jakob af Viborg og Svend af Børglum erklærer, at væbneren Niels Slet af Gudumlund efter krav af hr. Niels Krook, kannik i Ribe og forstander for Puggård i Ribe, har udtalt, at godset Vestergård i Ottersbøl aldrig har tilhørt ham eller hans arvinger, men var skænket det af afdøde kannik Peder Nielsen Pusel.

Original i Rigsarkivet. Latin.

Vi Jens, broder Jakob og Svend, af Guds nåde biskopper ved kirkerne i Ribe, Viborg og Børglum, bringer det med dette brev til kundskab for alle, hvem det vedkommer, og hvem nedenfor anførte sag berører eller på enhver måde i fremtiden vil kunne berøre, at i det Herrens år 1386 var hr. Niels Krook, kannik ved nævnte kirke i Ribe, og Niels Slet af Gudumlund, væbner i Viborg stift, til stede i nærværelse af den stormægtige fyrste og herre, hr. Oluf, af samme nåde de Danskes, Venders, Goters og Norges berømmelige konge samt i nærværelse af os og adskillige andre velbyrdige, riddere og riddermæssige samt også andre prælater, kanniker og gejstlige fra Danmarks rige, og denne hr. Niels Krook rejste krav mod denne Niels Slet angående uretmæssig bemægtigelse af noget gods, kaldet Vestergård i landsbyen Ottersbøl i Mjolden sogn i Lø herred i Sønderjylland, hvilket gods denne Niels Krook påstod tilhørte med fuld ret de fattige peblinge i huset Puggård i Ribe – han vides at være forstander for dette hus og de peblinge, der lever et fællesliv i dette hus – og angående frugterne af dette gods, som han sagde mindre retfærdigt i flere år var blevet oppebåret i denne Niels Slets navn. Denne Niels Slet sagde, idet han svarede og undskyldte sig, og tilstod offentligt over for os, tydeligt, af egen drift og ikke i en vildfarelse, men velovervejet, at dette gods Vestergård i Ottersbøl ikke nogensinde havde tilhørt eller har tilhørt hverken ham Niels Slet eller hans arvinger, men hørte og hører med alle dets tilliggender med fuld ret under samme fattige peblinges hus, Puggård, og dette, som han forsikrer, ved fri gave og ved overgivelse med hånden eller på lignende måde, foretaget klart, enkelt og uden nogen betingelse til samme Puggård af en hr. Peder Nielsen, kaldet Pusel, – salig ihukommelse – kannik, mens han levede, ved nævnte kirke i Ribe, idet der ikke ved den gave og virkelig overgivelse

af nævnte gods, ej heller tidligere, blev forbeholdt ham og ejheller hans arvinger nogen herlighed, ejendomsret, tjeneste, skat eller brugsret angående ovennævnte gods, hvilken fri gave og virkelige overgivelse, som han sagde, fandt sted i det Herrens år 1350, som var jubelår, og samme hr. Peder Nielsen Pusel var ret og lovformelig besidder af dette gods før denne gave og virkelige overgivelse, idet samme gods tilkom ham, som han sagde, ifølge ret arvs adkomst. Og samme Niels Slet tilføjede, at han ikke nogensinde havde betroet nogen, at han på nogen måde i hans navn skulle befatte sig med samme gods eller deres årlige afgift, og selv om han havde betroet Henneke Limbek eller andre eller en anden før ham administrationen af det gods, som han har i Sønderjylland, havde han aldrig betroet eller givet denne Henneke Limbek eller nogen anden som befaling, at de i hans navn skulle befatte sig med samme gods eller dets frugter, eftersom de hører under dette hus Puggård, og han har hverken nogensinde godkendt eller godkender bemægtigelsen af nævnte gods eller oppebørselen af frugterne eller de modtagne skatter eller de byrder, der er pålagt de undergivne på nævnte gods, men alt, hvad der er oppebåret af andre end af nævnte hus' forstander før fornævnte gave, sagde han, ville blive givet tilbage og skal gives tilbage til denne hr. Niels Krook eller en anden forstander for nævnte hus af dem, som har oppebåret fornævnte; dette er dog sket uden hans befaling og godkendelse. Til bevis for denne tilståelse ved domstolen har vi efter bøn af denne hr. Niels Krook ladet dette brev bestyrke ved at hænge vore segl under. Forhandlet og givet i Viborg i (dom)kirken i Viborg ovennævnte år og dag i nærværelse af hr. Oluf, af Guds nåde de Danskes, Venders, Goters og Norges berømmelige konge, således som det er skrevet ovenfor, og i nærværelse af os og de herrer Jens Andersen, Anders Uffesen, Kristian Kaas, Bent Byg og Lars Rud, riddere, Jens, provst ved (dom)kirken i Viborg, Tue, ærkedegn, Lars, provst i Hardsyssel, Troels, Frederik Ditmarsen og Peder Nielsen, kanniker ved nævnte (dom)kirke i Ribe, og flere andre troværdige gejstlige og lægmænd.

1) blandt de i diplomet som tilstedeværende personer nævnte optræder kong Oluf og hr. Jens Andersen i Viborg den 27. marts 1386, nr. 21, og bisperne af Ribe, Viborg og Børglum, domprovst Jens af Viborg, ærkedegn Tue i Ribe og de øvrige Ribekanniker Niels Krook, Troels, Frederik Ditmarssen og Peder Nielsen den 30. marts 1386, nr. 23. Diplomet må derfor dateres 1386 [omkr. 30. marts].

25 [1386. Omkr. 1. april. Lübeck].

Hansestædernes sendemænd meddeler kong Oluf, at de er villige til at ændre tid og sted for forhandlinger til 25. juli i Vordingborg i stedet for den tidligere aftalte 29. juli i Nykøbing og beder ham indbyde råder og høvedsmænd fra Danmark og Norge.

Afskrift i Hanserecesserne. Nedertysk.

Berømmelige fyrste og høje herre. Angående det møde, som I for nylig i Skåne, hvor hr. Gregor Swerting og hr. Henrik Westhof var hos Jer på vore vegne, har berammet at holde med os i Nykøbing på førstkommende Skt. Olavs dag[1]), og angående den sag, som Albert Kalenberg, Jeres skriver, på den tid har henvendt sig til os om, begærer vi, at I mægtige konge skal vide, at vi gerne vil sende vort råds sendebud til Jer til Vordingborg førstkommende Skt. Jakobs dag[2]). Og vi beder Jer om, at I til det møde førstkommende Skt. Jakobs dag vil lade indkalde fra begge Jeres riger, nemlig Danmark og Norge, Jeres rådgivere og høvedsmænd, (så mange) som I har behov for, så I på samme møde kan give vort råds sendebud et endeligt svar på de sager og anliggender, som vore bud tit og ofte har henvendt sig til Jer om og også herefter vil henvende sig til Jer om, og (indkalde) især rådet i Jert rige Norge, eftersom vi navnlig med dem skal drøfte sager og affærer, der er vore stæder og købmanden magtpåliggende. Fremdeles begærer vi, at I giver Jeres gode vilje dertil og troligt står inde for, at havet bliver fredet, som I har skrevet til os, at I vil gøre det. Og (vi) beder om Jeres velvillige svar på alle disse forskrevne punkter.

1) 29. juli. – 2) 25. juli.

26 1386. [Efter] 1. april. Lübeck.

Reces af hansedagen i Lübeck.

Afskrift i Hanserecesserne. Latin (protokol) og nedertysk.

Forsamlet til møde i Lübeck i det Herrens år 1386 på søndagen Lætare har de herrer rådssendebud fra nedennævnte stæder, nemlig fra Hamburg de herrer Ludolf Holdenstede og Kristian Miles, fra Rostock Johan van der Aa og Arnold Belster, fra Stralsund Johan Ruge og Arnold v. Soest, fra Wismar Johan Dargezow og Johan Tuckeswerd, fra Greifswald Nikolaus Rose, fra Lüneburg Albert Hoike, fra Kampen Johan van der Aa

og Johan Schilder, fra Amsterdam Johan Ledige og fra Lübeck de herrer Simon Swerting, Gerhard Attendorn, Johan Perzeval og Herman v. Osenbrugge drøftet disse nedenskrevne sager.

aa:

<1> For det første har stæderne drøftet at holde et møde med kong Oluf af Danmark og har til ham skrevet et brev lydende som der står skrevet herefter: Berømmelige fyrste og høje herre (*o.s.v.* = *nr. 25*).

<2-3> .....[1])

aa:

<4> Ligeledes har stæderne berammet et møde at holde i Lübeck på førstkommende Skt. Margretes dag[2]) for i forvejen at drøfte, hvad man på mødet i Vordingborg skal forhandle med kongen. Dette møde skal man meddele stæderne i Preussen og i Livland og dem fra Zuidersøen og lade dem bede om, at de skal sende deres befuldmægtigede bud til mødet og alt, hvad de endnu har hos sig af pundtold og af gammel gæld, som de endnu skylder de almindelige stæder, så at man kan betale Wulf Wulflam, og hvad man er pligtig til over for ham for fredsskibene og for borgene i Skåne, derom er sagt til Wulflam, at han skal lade sin maning vente indtil mødet. Dog eftersom han beklagede sig så stærkt over sin skade[3]),

ab:

<1> For det første er stæderne blevet enige om at sende et brev til kong Oluf af Danmark, lydende som der står skrevet herefter: Berømmelige fyrste og høje herre (*o.s.v.* = *nr. 25*).

<2-3> .....[1])

ab:

<4> Fremdeles har stæderne berammet et møde at holde forud i Lübeck førstkommende Skt. Margretes dag[2]) for at tale om de sager, som man i Vordingborg skal forhandle og drøfte med kongen af Danmark. Dette møde skal man meddele stæderne i Preussen, i Livland og ved Zuidersøen, så at de kan sende deres bud med fuldmagt til mødet, og at hvad enhver har af pundtold og hvad enhver skylder de almindelige stæder af gammel gæld, det skal han også sende derhen, for at man kan betale Wulf Wulflam dermed det, som man er pligtig over for ham for fredsskibene og borgene i Skåne. Det er sagt til Wulf Wulflam, at han skal lade det stå hen

så er det sagt til ham, at man vil give ham 800 mark sundisk som forskud på følgende måde, at hvis de fra Rostock og Wismar herpå svarer, at de hver vil give Wulf 100 mark lybsk, så vil de fra Lübeck betale ham 200 mark lybsk, og dertil vil de fra Stralsund give ham 200 mark sundisk. Fremdeles er det sagt til Wulf, at hvis der på det forskrevne møde ikke bliver så meget af pundtolden, at man kan betale ham dermed, så vil de stæder, der her er til stede, give ham hver sin andel efter tilbørlighed til mindskelse af skaden og vil fremtidig være uforpligtet. Derfor skal man skrive til stæderne i Preussen og i Livland og dem fra Zuidersøen, at hvis pundtolden på det forskrevne møde ikke er tilstrækkelig til at betale Wulf Wulflam med, så skal de give deres bud fuldmagt til, at de efter tilbørlighed lægger deres andel til, så at han bliver betalt. Endvidere er der nogle folk, der siger, at Wulflam ikke har gjort med fredsskibene, som han burde. Dertil svarer han, at når hans tilgodehavende er betalt ham, hvis der så er nogen, der vil anklage ham for, at han i nogle aftaler har forset sig over for stæderne, så vil han stå til ansvar på godt og ondt over for stæderne fra den dag, der er berammet. Og om tilsendelsen af pundtolden, som det er skrevet foran, skal man skrive breve til stæderne i Preussen og Livland og dem fra Zuidersøen.

aa:

<5> Ligeledes, eftersom man i Skåne tit og ofte finder sildetønder, halve tønder og fjerdinger, der er alt for små, og man også laver sådanne tønder i nogle stæder, (har vi bestemt,) at enhver skal tale derom i sit råd, hvordan man vil pådømme det, hvis man finder sådanne tønder der mere. Og om tønderne er der skrevet breve til disse stæder: Kolberg, Treptow, Rügenwalde, Köslin, Belgard, Wollin og Greifenberg.

<6> .....[5])

ab:

<5> Fremdeles skal enhver sige i sit råd, hvordan man vil forholde sig over for dem, der gør tønder og fjerdinger mindre i landet Skåne end Rostocker tønden[4]) er, og give svar derpå på det næste møde.

<6> .....[5])

<7> (Vi har) også (bestemt), at enhver i sit råd skal tale om, hvorvidt det er nyttigt, at man drøfter det med kongen af Danmark, at man måler

silden i Skåne i baljer, som man plejer at gøre på Bornholm, og om at maskerne i nettene er for små, hvilket gør stor skade.

1) de udeladte artikler vedrører forholdet til Flandern. – 2) Skt. Margretes dag er i Nordtyskland 13. juli. – 3) Wulf Wulflam forelagde den 1. april for hansedagen en fordring på 2500 mark sundisk, jf. Ledreborg ms. 6 fol. 157 r. – 4) 'Rostocker bant' d.v.s. Rostocktønden på 117, 36 liter var siden 1375 Hansestædernes officielle mål for sild, Hanserecesse II 98 nr. 86 § 13, jf. Klaus Friedland, Die Hanse, 69. – 5) den udeladte artikel vedrører et fremtidigt forbud mod at indlade fredløse og rømningsmænd for gæld fra én hansestad i en anden.

1386. 2. april. 27

Tingsvidne (af Hads herredsting) om, at væbneren Niels Rastrup har ført vidnesbyrd om, at den grund, hvorpå borgen Åkjær er bygget, tilhører ham og hans søskende.

Original i Rigsarkivet. Latin.

Jens Ågesen, Jens Stud, præster, Ilvid Andersen, Peder Slet, Jakob Troelsen, Stig Nielsen og Vagn Lavesen til alle, der får dette brev at se, hilsen evindelig med Gud.

Alle, nulevende såvel som fremtidige, skal vide, at vi med dette brev erkender, at vi har været til stede, set og hørt, at nærværende brevviser den agtværdige væbner Niels Rastrup i det Herrens år 1386 mandagen efter Lætare søndag i nærværelse af os og af andre gode mænd, der denne dag søgte tinget, har fået fuldt vidnesbyrd og fyldestgørende påviste, at det grundstykke eller den grundvold, hvorpå borgen Åkjær er bygget, tilhører samme Niels Rastrup, hans brødre og søstre med retmæssig ret og aldrig er blevet afhændet af dem for bøder eller forseelse, hvilket vi erklærer med dette brev. Skrevet og givet ovennævnte år og dag.

1386. 4. april. 28

Ærkebiskop Mogens af Lund overdrager den gård i Malmø, som han har købt af Jens Helmiksen, til (dom)kirken i Lund mod afholdelse af en procession med vekselsang og bønner hver lørdag efter aftenbønnen og eftergiver alle, der er til stede, 40 dage af den dem pålagte kirkebod.

Original i Riksarkivet, Stockholm. Latin.

Mogens, af Guds miskundhed ærkebiskop i Lund, Sveriges primas og det apostoliske sædes legat, til alle, der får dette brev at se, hilsen med Gud og for bestandig fremgang i åndelig vækst.

Selv om moderkirken, følgende den ophøjede Guds hellige fodspor, ikke ophører med at forherlige med omsorgsfuld iver alle i de himmelske riger og at fremhæve dem med klingende bønner, bestemmer den dog med stærkere røst at ophøje Guds glorrige moder den evig jomfruelige Maria – der blandt samtlige helgener indtager førstepladsen, eftersom hun er værdigere og fortrinligere end alle helgener – at hylde hende med overordentlige lovprisninger og ære hende med særlige hædersbevisninger. Idet vi da tilskyndes ved denne overvejelse, skøder vi en almisse af det gods, Gud har tilstået os, nemlig vor gård i byen Malmø med alle dens tilliggender, som vi har købt af Jens Helmiksen, til vor kirke i Lund og overdrager den fra nu af med dette brev at besidde med evig ret, idet vi bestemmer og ubrydeligt beslutter med råd og samtykke af vort elskede kapitel i Lund, at der for fremtiden til Guds navns pris, til den samme højhellige jomfrus ære, til ophøjelse af den rette tro og til de troendes frelse til evig tid hver lørdag umiddelbart efter aftenbønnen af de da tilstedeværende gejstlige vandres i procession fra vor kirkes højkor ned i kirken foran den hellige jomfrus billede med vokskærtebærere og røgelseskarbærer på sædvanlig vis i spidsen for processionen, og at der efter forudgående afbrænding af røgelse højtideligt afsynges en vekselsang »Hil dig, allerhelligste stad«[1]) eller »Himmeldronning«[2]) alt efter årstiden. Når den er endt, skal tilføjes, idet man knæler, dette lille vers »Velsignet være Guds vor herre Jesu Kristi navn og hans moders den glorrige jomfru Marias i evigheders evighed amen« med kollekten »Almægtige, evige Gud, os dine tjenere o.s.v.« Thi idet det er vort ønske at opmuntre Kristi troende til lovprisning af Gud og den rene jomfru ikke blot ved timelige gaver, men også ved åndelige, eftergiver vi alle af begge køn, der føler sand anger, og som personligt er nærværende ved sådan lovprisnings afsyngelse, i tillid til den almægtige Guds miskundhed og de hellige apostles Peters og Paulus' myndighed, for hver gang 40 dage af den dem pålagte kirkebod gældende for evigt. Vi tilføjer ydermere, at ved fordelingen af fornævnte gårds årlige afgift, som straks skal udbetales ved hr. ærkedegnen i Lund ellers hans stedfortræder, idet vi med dette brev til evig tid henlægger denne gård til dennes ærkedegnedømme, skal alle vor kirkes kanniker, bygningsfonden og skoleme-

steren, så ofte de, iført gejstlig dragt, er nærværende, mens ihukommelsen af den hellige jomfru, således som det ovenfor er sagt, holdes med hæder, nyde seks penninge eller en sterling, enhver af vikarerne, sognepræsterne, hørerne fra skolerne i Lund og ydermere de ministranter[3]), der har opnået gejstlige grader, to penninge eller en lybsk, men enhver af peblingene og klokkeren sammesteds en penning eller en halv penning. Med ovenstående bør dog ikke noget afbræk besvære vor Lundekirkes bygningsfond i nydelsen af de ofre, der måtte forefalde foran fornævnte billede eller i dettes blok. Til vidnesbyrd og fast bekræftelse af alt dette har vi ladet vort segl tillige med vort elskede Lundekapitels segl hænge under dette brev. Givet i det Herrens år 1386 på biskoppen og bekenderen Skt. Ambrosius' dag.

1) vekselsang fra den 13. årh., jf. Chevalier, Repertorium Hymnologicum no. 1701. – 2) formentlig »Regina coeli, lætare«, der tilskrives pave Gregor 5. (10. årh.), og som bruges i påsketiden, jf. Chevalier, anf.arb. no. 17170 og Enciclopedia Cattolica X, 650. – 3) se nr. 18 note 18.

1386. 4. april. 29

Brev udstedt efter kong Olufs befaling af væbnerne Strange Pedersen og Niels Madsen af Herrested, om at fru Marine, Niels Haks enke, skal besidde Balkåkra til evig tid.

Skånebrevsfortegnelsen.

Brev udstedt af væbnerne Strange Pedersen og Niels Madsen af Herrested efter kong Olufs befaling, at fru Marine, Niels Haks enke, til evig tid skal besidde Balkåkra gods i Ljunits herred, som Peder Mortensen Due havde pantsat for 50 mark sølv og ikke havde indløst på tilbørlig måde. Givet onsdagen efter Lætare søndag 1386.

1386. 6. april. Sakristiet i domkirken i Hamburg. 30

Notaren Ghevehard de Monte vidimerer på opfordring af Werner, dekan, og hele domkapitlet i Hamburg kejser Karl 4.s brev af 1359 13. oktober til brug for ærkedegn, kantor og øvrige domkapitel i Ribe, repræsenteret af kanniken Jens Nielsen Helt.

2 originaler i Rigsarkivet. Latin.

I vor herre Jesu Kristi navn amen. Vi Werner, dekan, og det hele kapitel ved Hamburg (dom)kirke i Bremen stift til alle troende kristne, hver og en, der får dette brev eller dette offentlige dokument at se eller høre det læst, hilsen evindelig med Gud.

Vi bringer det med dette brev til Jeres kundskab, alle og hver enkelt, og erklærer offentligt med dette brev, at den hæderlige og gode mand hr. Jens Nielsen også kaldet Helt, kannik ved Ribe (dom)kirke, mødte personligt for os forsamlede i kapitlet, for den offentlige notar og de nedenfor anførte vidner. Han havde, som han sagde, af de ærværdige mænd de herrer ærkedegn, kantor og kapitel ved samme Ribe kirke et særligt mandat til det nedenfor anførte og erklærede og sagde, at vi i vore kister og arkiver gemte et vist kejserbrev med gylden bulle, i sin tid udstedt af salig ihukommelse hr. Karl den 4., romersk kejser, til alle tider øger af riget, og Bøhmens konge, som indeholdt en forordning angående kirkens frihed. Derfor ansøgte samme hr. Jens os ydmygt på sine nævnte herrers vegne, at vi ville give befaling til at lade dette brev kopiere, afskrive og transsumere ved en offentlig notar og bringe det i officiel form, og at vi ville gøre brug af vor almindelige myndighed og beslutning dertil. Derfor har vi Werner, fornævnte dekan efter indstændig ansøgning af nævnte hr. Jens, der i henhold til sit hverv ydmygt har bedt herom, fremdraget fornævnte kejserlige brev, forevist og læst det og overgivet det til nedennævnte notar. Dette brevs ordlyd var og er ord for ord som følger.

I den hellige og udelelige treenigheds navn held og lykke amen. Karl den 4., af Guds nåde romersk kejser, til alle tider rigets øger, og konge af Bøhmen. Til evig erindring om sagen. Selv om den kejserlige velviljes mildhed efter sin skyldighed og tilbørlige pligt, bør komme alle de fromme troende, som det hellige romerske rige rummer, uden forskel til hjælp under vanskeligheder og uretfærdige overgreb og ved passende midler råde bod herpå, så rettes vor velvilje dog i ganske særlig grad mod dem, som vi indser lider utilbørligt, ved hvis undertrykkelse den bestående kirkelige frihed, som vi i vor regeringstid altid har villet skulle forøges, ikke lidet formindskes og utilbørligt besværes. Det er ved et ydmygt klageskrift fra hæderlige prælater, kanniker og gejstlige i Niedersachsen, Magdeburg, Bremen og de tilgrænsende egne og kirkeprovinser bragt til vor kejserlige majestæts kundskab, at nogle verdslige stormænd og øvrighedspersoner, nemlig hertuger, grever, baroner og andre verdslige herrer samt stæders,

byers og landsbyers råd og lokale øvrighedspersoner fra de nævnte Magdeburgs og Bremens kirkeprovinser har med tilsidesættelse af al gudsfrygt af egen drift og faktisk udstedt særlige bestemmelser og ubillige forordninger mod kirkens mænd og mod kirkernes og de gejstlige stiftelsers friheder og privilegier og har dristet sig til at stå fast på disse offentligt og faktisk mod de lovlige verdslige og kanoniske bestemmelser, som for eksempel, at intet verdsligt gods må overgå til kirkens eje, at gejstlige af de højere grader på ingen måde har adgang til at foretage retshandler eller til at aflægge vidnesbyrd i verdslige sager og især ikke, hvor talen er om fromme stiftelser, og at bandlyste og offentligt angivne lægfolk på ingen måde afvises fra den verdslige domstol. Fremdeles besætter og beslaglægger fornævnte verdslige herrer, råd og øvrighedspersoner, ved verdslige magtmidler gejstliges gods, formindsker og indskrænker de troendes gaver, inddriver og aftvinger utilbørlige afgifter og skatter fra kirkernes gods og indtægter, hærger kirkernes og de dertil knyttede gejstliges besiddelser med brand og rov, nægter at indføre og besegle lovligt sluttede kontrakter mellem gejstlige og lægfolk i stædernes, byernes og landsbyernes bøger, bemægtiger sig donationer og testamentariske gaver til kirkernes bygningsfond og bygninger mod prælaternes vilje og andres, hvem det vedrører, uretmæssigt til forfordeling for og af uvilje mod gejstligheden, tager ikke i betænkning at inddrive og modtage told endog af de gejstliges gods og ejendele, som de fører eller lader føre gennem landene, ikke med handel for øje, men til personlig brug, og drister sig til at slæbe dem, der søger tilflugt i kirker og på kirkegårde, ud derfra imod de kejserlige forordninger. Alt dette, og hvad som helst der er en følge deraf, kasserer, ophæver og tilintetgør vi med fuld viden og i kraft af den kejserlige myndighed efter fyrsternes, hertugernes, grevernes, baronernes og vore tro mænds råd, da det strider mod gejstlige, verdslige og kanoniske forordninger og er handlet faktisk og formasteligt til skade for den kirkelige frihed, og erklærer og udtaler udtrykkeligt, at det skal være kasseret og ugyldigt og ganske uden betydning, idet vi under trusel om rigets akts vrede påbyder nævnte Magdeburg og Bremen kirkeprovinsers og de tilgrænsende egnes verdslige herrer, alle og hver enkelt, råd, institutioner og øvrighedspersoner, at de straks, når de har set eller fået kendskab til dette brev, ganske tilbagekalder og ophæver deres nævnte statutter og forordninger, eftersom de er udstedt til skade for kirkens frihed, og at de ikke længer dømmer eller afsiger kendelser efter dem eller på nogen måde griber til dem i retten eller uden for retten til fordel for dem selv og til skade for den kirkelige frihed. Frem-

deles udtaler og erklærer vi i kraft af den kejserlige myndighed, at alle lægmænd, uanset stilling eller stand, der med forbryderisk frækhed og med særlig dristig forvovenhed undsiger en præst eller gejstlig, verdensgejstlig eller regelbunden, landsforviser, fængsler, udplyndrer, dræber, lemlæster eller holder ham i fængsel eller medvidende huser folk, der øver sådan forbrydelse, eller begunstiger dem heri, foruden de straffe, de rammes af ifølge de hellige kejserlige og kanoniske forordninger, ved selve gerningen er blevet vanærede og berøvet al ære, på ingen måde bør de ej heller tilstedes adgang til ting eller adelige rådsforsamlinger. Fremdeles ønsker, opfordrer og forlanger vi af biskopperne og kirkens prælater, at de lader denne vor lov og forordning bekendtgøre på synoderne og i kirkerne, at ikke de, som forser sig med hensyn til ovenstående, skal kunne undskylde deres forbrydelser med forstilt uvidenhed. Intet menneske må i forbryderisk frækhed bryde denne vor kassation, ophævelse, tilintetgørelse, erklæring og udtalelse eller på nogen måde handle derimod under trusel om en bøde på 50 mark i rent guld, som vi ufravigeligt vil lade inddrive hos den, som handler derimod, så ofte der handles derimod; heraf skal halvdelen tilfalde vor kejserlige kasse eller fiskus, mens den resterende del skal anvendes til brug for de skadelidte. Den ophøjede fyrste og herres, hr. Karl den 4.s, Romernes uovervindelige kejsers, og Bøhmens glorværdige konges mærke. Vidner hertil er de ærværdige mænd, Arnest, ærkebiskop af Prag, biskopperne Johan af Olmütz, Johan af Leitomischl, kansler ved det hellige kejserlige hof[1]), og Dietrich af Minden, de berømmelige hertuger (og) fyrster Rudolph af Sachsen, Bolko af Oppeln, Primislaus af Teschen og de herlige, ædle og tro grever Burchard, borggreve af Magdeburg, vor hofmester, og Henrik af Montfort, under den gyldne bulle med vor majestæts (billede) påtrykt til vidnesbyrd for dette brev. Givet i Prag i det Herrens år 1359, den 12. indiktion den 13. oktober, i vore regeringers 14. år, i vort 5. år som kejser. Jeg, Johan, af Guds nåde biskop af Olmütz, kansler ved det hellige kejserlige hof[1]), bevidner rigtigheden heraf, som stedfortræder for den ærværdige fader i Kristus hr. Ludvig, ærkebiskop af Mainz, det hellige riges ærkekansler for Tyskland. Efter at nu dette kejserlige brev var blevet fremdraget, forevist, læst og overgivet (til notaren), har vi sammen med nedennævnte notar og vidner omhyggeligt taget det i øjesyn og undersøgt det, såvel med hensyn til skriften som bullen, og fundet det velbevaret og helt, og uden enhver lyde og anledning til mistanke, mærket med den fornævnte herre kejser Karls vante og sædvanlige kejserlige mærke samt, som det fremgik, beseglet med hans ægte gyldne runde bulle i en

seglsnor af sorte og blålige silketråde; i dettes midte sås på den ene side[2]) billedet af en kejser i majestæt siddende på majestætens tronstol eller trone bærende det kejserlige diadem på hovedet og holdende i højre hånd som en blomst eller det kejserlige scepter og i venstre hånd et rundt æble med et kors foroven, til højre herfor sås et skjold med konturerne af en flyvende ørn og til venstre et andet skjold med konturerne af en kronet løve, hvis hale var delt eller kløvet, og i randen var følgende bogstaver at læse: Karl den 4., ved Guds miskundhed romersk kejser, til alle tider rigets øger, og konge af Bøhmen. På den anden side[3]) af nævnte gyldne bulle sås ligesom konturerne af en stad, nederst en port, i hvis midte følgende bogstaver var indeholdt: Det gyldne Rom, i omkredsen af samme stad stod følgende bogstaver at læse: Rom, verdens hovedstad, styrer hele verdens kreds. Derfor har vi, Werner, dekan, og fornævnte Hamburg kirkes kapitel, idet vi bøjer os for fornævnte herrer ærkedegns, kantors og kapitels ved nævnte Ribe (dom)kirke bønner, befalet, at fornævnte kejserlige brev, der som ovenfor anført, omhyggeligt er blevet undersøgt og påhørt i alle dets omstændigheder, alle som en, skal kopieres, afskrives, transsumeres og bringes i et offentligt dokuments form ved nedennævnte offentlige notar Gheuehard de Monte, og idet vi gør brug af vor almindelige myndighed og beslutningsret, ønsker vi og bestemmer, at der endvidere for fremtiden skal vises denne transsumpt fuld tiltro i alt og overalt såvel i retten som udenfor lige så fuldt som fornævnte original. Til åbenbart vidnesbyrd om ovenstående, i et og alt, og til evig erindring om sagen har vi ladet nærværende transsumpt eller offentlige dokument, som vi omhyggeligt har undersøgt og sammenholdt med det nævnte originale kejserlige brev, udfra vor sikre viden bestyrke med nævnte vor kirkes vedhængende segl. Givet og forhandlet i fornævnte vor (dom)kirkes sakristi i år 1386 efter Guds byrd i den 9. indiktion den 6. april i den 6. time eller deromkring i vor højhellige fader og herre i Kristus ved Guds værdige forsyn, hr. pave Urban den 6.s 8. pontifikatsår, i nærværelse af de hæderlige og gode mænd, herrerne Johan af Ghodingh, Henrik kaldet Klune, Johan kaldet Sprotzel, oftnævnte Hamburg (dom)kirkes evige vikarer, og Henrik af Braclo, vor klerk og kammermester, som troværdige vidner til ovenstående særlig tilkaldt og anmodet derom.

Og jeg Ghevehard de Monte, borger i Hamburg i Bremen stift, ved kejserlig autorisation offentlig notar, har sammen med fornævnte vidner været til stede ved fornævnte kejserlige brevs fremdragelse, forevisning, læsning, overgivelse, besigtigelse, undersøgelse, påhør og ved ansøgningen og

meddelelse af myndighed og beslutning samt ved alt det øvrige ovennævnte, medens det foretoges, således som det omtales ovenfor, af de fornævnte herrer og fandt sted i deres nærværelse, og jeg har set og påhørt, at det gik således for sig, og har på befaling af de nævnte herrer dekan og kapitel samvittighedsfuldt afskrevet og transsumeret fornævnte originale kejserlige brev uden at lægge noget til eller trække noget fra, som kan forandre meningen eller skade forståelsen, og har opsat det i denne offentlige form, idet jeg egenhændigt har skrevet det og har signeret det med mit vante og vanlige mærke og navn sammen med beseglingen med nævnte Hamburg (dom)kirkes segl sat ovennævnte år, indiktion, måned, dag, time, pontifikat, sted og med de ovennævnte vidner, specielt opfordret og anmodet derom af nævnte hr. Jens Nielsen til vitterlighed og vidnesbyrd om det ovenstående i et og alt.

1) som hofkansler nævnes i vidnelisten i Karl 4.s brev biskop Johan af Leitomischl, men i den afsluttende attestation biskop Johan af Olmütz. Der er tale om den samme person, idet han udnævntes til biskop af Olmütz i august 1364, Eubel, Hierarchia Catholica I 332, 394. Heraf følger, at det eksemplar af Karl 4.s brev af 1359 13. oktober, der er transsumeret her, ikke kan være en original, men en med kejserseglet forsynet transsumpt udfærdiget efter biskop Johans overførsel til Olmütz, men inden kejserens død 1378 29. november. Omtalen af ærkebiskop Ludvig af Mainz indsnævrer denne periode til ærkebispens embedstid 1374 28. april til 1378 29. november, jf. Eubel, op. cit. I 336. – 2) aversen (forsiden). – 3) reversen (bagsiden).

31 1386. 6. april. Lübeck.

Biskop Johan af Slesvig eftergiver alle, der hører den sungne messe for højalteret i Skt. Jakobs kirke i Stralsund eller yder offer sammesteds, 40 dage af den dem pålagte kirkebod.

Original i Stralsund. Latin.

Johan, af Guds og det apostoliske sædes nåde, biskop af Slesvig, til alle troende kristne, der får dette brev at se eller høre det læst, hilsen evinlig med Gud.

Da vi ifølge vor embedspligt frem for alt skal stræbe efter sjælenes frelse og drage omsorg for sammes righoldige og frelsebringende frugter, eftergiver vi derfor i tillid til Gud den almægtiges miskundhed og hans hellige apostle Petrus' og Paulus' fortjenester barmhjertigt med Gud alle, som oprigtigt gør bod og angrer, og som om torsdagen hører den sungne messe ved højaltret i Skt. Jakobs kirke i Stralsund eller fromt besøger dette alter

med deres offergave, 40 dage af den dem pålagte kirkebod, dog efter at have indhentet stiftsherrens vilje og samtykke. Givet i Lübeck i det Herrens år 1386 fredagen efter den søndag, da man synger Lætare, under vort sekret.

1386. 9. april. Djurs Nørreherredsting. 32

Tingsvidne af Djurs Nørreherredsting om, at man har set og hørt dronning Margretes og kong Olufs breve om salget af Skærvad til ridderen hr. Jens Andersen af Estrup.

Original i Rigsarkivet. Latin.

Erp de Coppele, præst i Grenå, Kristian Kaas, ridder, Peder Markvardsen, Hågen Hagensen, Lange Jens, Svend Udsen, Niels Bryning, Jens Kaas og Stig Jepsen til alle, som får dette brev at se eller høre det læst, hilsen evindelig med Gud.

Vi bringer ved dette brev til alle nulevendes og fremtidiges kundskab, at vi i det Herrens år 1386 på mandagen næst efter Passionssøndag overværede Djurs Nørreherreds ting og der, idet vi selv og andre troværdige var til stede, i sandhed har set og hørt et åbent brev[1]) af den ædle frue, fru Margrete, Sveriges og Norges dronning, idet der dog blev fremlagt et åbent brev[2]) fra den højbårne fyrste hr. Oluf, af Guds nåde Danmarks og Norges, de Venders og Goters konge og ret arving til Sveriges rige, med vedhængende segl, uskrabede, ustungne og i enhver henseende ubeskadigede, hvormed den fornævnte fru Margrete, Sveriges og Norges dronning, til den velbyrdige mand, nærværende brevviser hr. Jens Andersen til Estrup, ridder, skødede og overdrog til evig og retmæssig besiddelse sit gods i Skærvad med alle dettes tilliggender, med hvilket navn de end benævnes, intet undtaget, hvilket gods nævnte frue, Sveriges og Norges dronning, med retmæssigt købs adkomst havde erhvervet af en vis hr. Ture Knudsen, ridder, og af Wilhelm, nevø[3]) til hr. Wilhelm af Swawen, ridder, idet hun til hr. Jens Andersen, ridder, og hans arvinger overførte al ret og adkomst, som nogensinde tilkom hende til dette gods. Hvad vi har set og hørt, det bevidner vi under vore segl. Forhandlet og givet ovennævnte år, dag og sted.

1) nr. 20. – 2) nr. 21. – 3) 'fratruelis', jf. nr. 20 note 1.

33 [1386. Før 10. april][1]).

De preussiske stæders udsendinge forhandler med den engelske konge om erstatning for de tab, englænderne har tilføjet deres borgere og fremfører herunder som bilag en liste over tab fra de sidste 10 år. Deri nævnes, at omkring 1378 kom et skib under kaptajnen Konrad Westfal til Orwell, hvor det blev beslaglagt af en vis Cockenthorp fra Harwich og senere tildømt denne, fordi han i Danmarks rige var blevet berøvet sit gods og sine ejendele, hvor fornævnte Konrad var til stede med sit skib og var kommet derhen sammen med fornævnte Cockenthorp og næppe opnåede ved mange bønner og gaver, at han ikke også var blevet udplyndret sammesteds.

Original i Danzig. Latin.

1) gesandterne ankom til London den 10. april.

34 1386. 15. april. Oslo.

Kong Oluf tager Ejvind i Ottsjö, hans hustru, børn, tjenestefolk og gods under sin beskyttelse og overlader ham og hans børn Ottsjö på livstid mod sædvanlig skat og tjeneste som kongens andre tegner.

Original i Riksarkivet, Stockholm. Norsk.

1386. 15. april, 29. april og 6. maj, D. Kausche, Putbusser Regesten 138-139 nos. 501 til 503, 15. april tillige registreret Roskildegårds reg. (omkr. 1570), trykt ÆA. III 347 K 30, Henning Podebusk den Yngres breve om afhændelse af gods på Rügen, udelades i DRB. som vedrørende indre forhold på Rügen.

35 1386. 16. april. Roskilde.

Biskop Niels af Roskilde bemyndiger abbed Henrik i Hiddensee kloster til selv eller ved en egnet præst at varetage sjælesorgen i det sogn, der hører til kapellet uden for klostrets port samt til at lade den præst, han udpeger til kapellet i Gellen, meddele sømænd og andre, der kommer dertil fra fremmede lande, kirkens sakramenter.

Original i Greifswald. Latin.

Niels, af Guds nåde biskop af Roskilde, til alle, der får dette brev at se, hilsen evindelig med Gud.

Vi gør vitterligt, at vi med dette brev har betroet den ærværdige og fromme mand broder Henrik, abbed i Hiddensee kloster af Cistercienserordenen i vort stift, eller en hertil egnet præst, hvem han betror at holde gudstjeneste i det kapel, der ligger uden for samme klosters port, at udføre sjælesorgen i det sogn, der hører til nævnte kapel, samt tilstår ligeledes en hertil egnet præst, som fornævnte hr. abbed udpeger til at holde gudstjeneste i kapellet i Gellen, myndighed til at høre skriftemål af de sømænd og alle andre, der kommer til samme kapel fra fremmede lande, og lovformeligt meddele dem kirkens sakramenter, indtil vi måtte tilbagekalde dette brev. Givet i Roskilde i det Herrens år 1386 mandagen næst efter palmesøndag under vort sekret.

[1386 eller før] 1. maj, Reg. Dan. nr. *3201, Bunge VI nr. 2912. Den omtalte *dominum Woldemarum* kan ikke være identisk med kong Valdemar 4. Atterdag, hvorfor brevet udelades i DRB.

1386. 1. maj. Marienburg. 36

De preussiske stæders rådssendebud svarer hansestæderne, at man endnu ikke kan sige, om man kan deltage i de kommende forhandlinger i Lübeck 13. juli og i Helsingborg[1]) 25. juli, bl. a. fordi højmesteren og de er optaget af forholdet til kongen af Litauen.

Afskrift i Danzig. Nedertysk.

Vor venlige hilsen tilforn med kærlighed og alt godt evindeligt. Kære herrer, velyndere og venner. Jeres breve[2]) med de vedlagte kopier[3]), der for nylig blev sendt til os, har vi fuldt forstået ..... Fremdeles, som I har skrevet i samme Jeres breve, har I berammet at holde et møde i Helsingborg[1]) med kong Oluf af Danmark og med dronningen af Norge førstkommende Skt. Jakobs dag[4]) og at drage derover (for at forhandle) mangehånde sager og punkter, der vedrører den almindelige købmand, og før det møde har I berammet at holde et møde hos Jer i Lübeck sammen med de almindelige stæder førstkommende Skt. Margretes dag[5]), og videre begærer I i samme Jeres brev[2]), at vi sender vore sendebud med fuldmagt

til samme møder. Det kan vi, kære herrer, ikke på dette tidspunkt give Jer ærværdige herrer, noget endeligt svar på, og vi beder for mangehånde sagers skyld, som vor landsherre og vi har på denne tid med kongen af Litauen[6]) og hans (mænd, om ikke at måtte svare), og vi kan heller ikke på denne tid samle alle vore stæder, som denne sag også vedrører. Dog vil vi tidligt nok meddele Jer, ærværdige herrer, vort råd og vor vilje, om vi kan holde de fornævnte to møder, der er fastsat hos Jer, med vore bud eller med vore breve ..... Skrevet i Marienburg i det Herrens år 1386 på samme Skt. Valborgs dag under de herrer rådmænd i staden Danzigs sekret, som vi nu for tiden bruger.

Jeres ydmyge rådssendebud fra stæderne i Preussen,
samlet i Marienburg på forskrevne dato.

1) fejl for Vordingborg, jf. nr. 25. – 2) Hanserec. II 378 nr. 320 (= nr. 26). Pluralisformen kan være påvirket af det latinske 'litteræ'. – 3) nr. 25 og Hanserec. II 380 nr. 321. – 4) 25. juli. – 5) i Nordtyskland den 13. juli. – 6) personalunionen mellem Litauen og Polen etableredes i februar-marts 1386; storfyrsten af Litauen blev herved også konge af Polen, Manfred Hellmann, Grundzüge der Geschichte Litauens, 36.

37 1386. 1. maj. Vordingborg.

Kong Oluf fritager Slesvig (dom)kapitels bryder, landboer og gårdsæder for leding, inne, stud, ombudsmandens krav og øvrige kongelige tynger samt giver kapitlet jurisdiktion over disse undergivne.

Afskrifter i Rigsarkivet og på Gottorp. Latin.

Oluf, af Guds nåde Danmarks, Norges, de Venders og Goters konge og ret arving til Sveriges rige, til alle, hvem dette brev når, hilsen med alles frelser.

Idet vi ønsker, at det med rette højtelskede kapitel ved (dom)kirken i Slesvig frit skal nyde alle de friheder, som det vides frit at have fået af vore elskede slægtninge, hertugerne af Slesvig, erklærer vi over for samme, at alle dets bryder, landboer og gårdsæder, som det har og som det får, skal være fri og i lige måde undtagne for al ledingstynge, inne, stud, ombudsmandens krav og de øvrige ydelser og byrder, der hører vor ret til, såvel i købstæderne som på landet, og vi fastsætter, at nævnte bryder, landboer og gårdsæder ikke skal svare for noget som helst over for nogen af vore ombudsmænd med hensyn til deres forbrydelser og lovovertrædelser for vor ret, og de skal heller ikke stævnes i nogen sag undtagen for kapitlet el-

ler dets befuldmægtigede, der er særligt indsat hertil. Vi forbyder strengt under trusel om vor nådes fortabelse, at nogen af vore fogeder eller deres officialer drister sig til at besvære nævnte kapitels bryder, landboer, gårdsæder eller nogen af deres undergivne på utilbørlig måde. Men hvis nogen i dumdristig forvovenhed forsøger dette, vil han ikke undfly vor kongelige hævn. Til virkeliggørelse af denne immunitet har vi givet nævnte kapitel dette brev og bekræftet det med vort segl til erindring for de nulevende og til kundskab for de kommende. Givet på vor borg Vordingborg i det Herrens år 1386 på de hellige apostle Filips og Jakobs dag under vort segl.

1386. 1. maj. Gurre. 38

Åge Eskilsen, væbner, kvitterer fru Ingeborg, datter af afdøde Sakse Pedersen, ridder, for 20 mark sølv, som den afdøde skyldte hans fader Eskil Pedersen.

Afskrift i vidisse i Rigsarkivet. Latin.

Åge Eskilsen, væbner, til alle, der ser dette brev, hilsen med Gud.

Alle, nulevende og fremtidige, skal vide, at jeg med dette brev erkender, at jeg af nærværende brevviser den hæderlige frue, fru Ingeborg, datter af hr. Sakse Pedersen, ridder – salig ihukommelse – har modtaget og fuldt ud oppebåret hele hendes part, som er tilfaldet hende efter nævnte hr. Sakses død, til at erlægge, således som det indeholdtes i et brev[1]) givet ridderen hr. Eskil Pedersen, min fader – salig ihukommelse – af samme hr. Sakse, som lød på, at samme hr. (Sakse skyldte) hr. Eskil en sum penge, nemlig 20 mark sølv, kølnsk vægt ..... pengesummen henstod og forblev ubetalt, en mark sølv ..... således at jeg på enhver måde erklærer mig tilfreds .....[2]) Jeg erklærer med dette brev (fornævnte fru Ingeborg og hendes arvinger) for kvit og ganske undskyldt at være for min nævnte faders arvingers vedkommende, alle og enhver, og for mit og alle mine arvingers vedkommende, ingen undtagne, i kraft af fornævnte (arve)part, som jeg har modtaget og oppebåret af fornævnte fru Ingeborg, og forpligter mig og mine arvinger til at udrive samme fru Ingeborg og hendes arvinger af enhver fare, som de måtte udsætte sig for, ifald fornævnte brev, som i sin tid blev givet og affattet af fornævnte hr. Sakse, engang i fremtiden skulde blive fundet, og for enhver pris at holde dem skadesløse derfor. Til vidnesbyrd herom og til sikrere forvaring har jeg ladet mit segl tillige med seglene tilhørende den ærværdige fader og herre i Kristus hr. Mogens, ærkebiskop i Lund og Sveriges primas, og den hæderlige mand, hr. Klaus Dæne,

præst og fornævnte hr. ærkebiskoppens official, samt de velbyrdige mænd Jakob Akselsen, Eskil Brahe og Tue Pedersen, væbnere, hænge under dette brev. Givet på borgen Gurre i det Herrens år 1386 på de hellige apostle Philips og Jakobs dag.

1) kendes ikke. – 2) teksten fragmentarisk overleveret. Meningen synes at være, at sålænge summen henstod ubetalt, skulle der ydes en mark sølv årligt (?), og at Åge Eskilsen erklærer sig tilfreds med det modtagne beløb fuld som betaling.

39 1386. 2. maj. Lund.

Ærkebiskop Mogens af Lund bevidner, at Peder Munk af Bjärsjöholm og hans hustru fru Anna skænkede Lunde (dom)kirkes bygningsfond halvdelen af deres gods i V. Hoby til afholdelse af een årtid for ham og hans broder Ivar Munk og en anden for ham og hans hustru.

Original i Riksarkivet, Stockholm. Latin.

Vi, Mogens, af Guds miskundhed ærkebiskop i Lund, Sveriges primas og det apostoliske sædes legat. Vi vil, at det skal stå fast for alle, at i det Herrens år 1386 onsdagen før søndagen Quasi modo geniti mødte personligt for os i vort kammer i Lund i nærværelse af vort ærværdige kapitel den velbyrdige mand Peder Munk af Bjärsjöholm, væbner, med sin elskede hustru fru Anna og skænkede, skødede, afhændede og gav i hænde med velberåd hu at besidde med evig ret til vor Lundekirkes bygningsfond halvdelen af alt sit gods i Hoby i Torna herred med dets tilliggender til to årtider, nemlig den ene for hans sjæl og for hans elskede broders Ivar Munks sjæl – salig ihukommelse – og den anden ligeledes for hans sjæl og for hans elskede hustru fornævnte fru Annas sjæl, som skal holdes hvert år til evig tid i koret i Lund ved omtalte bygningsfonds nuværende og fremtidige værger for fire mark penge, som skal deles ligeligt mellem de to dage. Han tilføjede yderligere, at hvis han skulde dø uden børn, eet eller flere, skulle den anden halvdel af hans omtalte gods i Hoby med dets tilliggender straks tilfalde samme bygningsfond også med evig besiddelsesret, og fornævnte årtider skulle da straks holdes hvert år for seks mark penge at fordele efter kapitlets skøn, idet han forbeholdt sig ret til frit at beholde nævnte gods i sin levetid, dog at han var bundet til i mellemtiden hvert år at betale fire ørtug korn til nævnte årtiders afholdelse. Han føjede endvidere til, at sålænge han selv og hans fornævnte hustru levede, skulle hine to årtider holdes for fru Inges og fornævnte Ivars sjæle, delt på ovennævn-

te måde. Til vidnesbyrd om alt dette og til evig erindring har vi ladet vort segl tillige med nævnte Peder Munks segl hænge under dette brev. Givet ovennævnte år, dag og sted.

1386. 3. maj. 40

Niels Dus oplader sit gods i Lindberg og Svenstorp, som han havde fået af kong Magnus, til Niels Jensen Svarteskåning for 350 svenske mark.

Afskrift i Sparres kopibøger i Riksarkivet, Stockholm. Svensk.

Jeg Niels Dus hilser alle, der hører eller ser dette brev, evindelig med Vor Herre.

Det skal være vitterligt for alle, at jeg til den hæderlige mand Niels Jensen, som hedder Svarteskåning, har opladt det gods i Lindberg og Svenstorp, som jeg fik af kong Magnus, for 350 svenske mark tillige med al den ret, som kong Magnus oplod mig deri. Jeg overlader ham det til evig besiddelse for ham og hans arvinger bort fra mig og mine arvinger. Til vidnesbyrd er de gode mænd, Peder Ribbings og Helge Fögres segl hængt herunder sammen med mit eget. Givet i det Herrens år 1386 på den dag, da korset blev fundet o.s.v..

1386. 4. maj, Reg. Dan. nr. *3211, Rep. II 285, se 1396. 14. april.

1386. 6. maj. Lingen. 41

Grev Otto 6. af Tecklenburg bemyndiger hertug Erik 3. af Sachsen-Lauenburg til at forhandle angående arven efter hans faders søster hertuginde Richardis af Slesvig.

Original i Rigsarkivet. Nedertysk.

Vi Otto, af Guds nåde greve af Tecklenburg, gør vitterligt og erkender åbent for alle dem, der ser eller hører dette brev læse, at vi har givet og giver vor kære onkel, den ældre hertug Erik af Sachsen, fuldmagt til at gøre og lade i denne her nævnte sag, hvad der synes ham at være nyttigt og godt, til at kræve og fordre, på hvilken måde han bedst kan, al vor del, der tilfalder og kan tilkomme os, af alt det, som vor faders søster, fru Richardis, hertuginde af Slesvig – Gud være dem begge nådig – (ejede) af afhændelig

ejendom[1]) både rørligt og urørligt, småt og stort, hvordan det end kan være, og navnlig også til at kræve og fordre, hvad der ikke er blevet hende betalt og er blevet tilbageholdt og ikke er sket hende fyldest i hendes livgeding eller livrente, til helt og fuldstændigt at kræve det, på hvilket tidspunkt det er ham bekvemt, på hvilken måde der er sket hende afbræk deri, og på hvilken måde han kan udfinde og erfare det. Fremdeles beder vi fornævnte grev Otto herrer, riddere og svende og alle gode folk og alle dem, der kan føle sig berørt eller delagtige heri om, at de ikke med krav, retsudflugter eller på anden måde gør nogen hindring eller modstand mod vor fornævnte onkel af Sachsen i hans del og lod og mod os i vor del, som vi har givet ham fuldmagt til at kræve, i disse fornævnte stykker, som vi har eller kan få ret til, for at vi ikke fremtidig skal have nødvendighed eller behov for nogen klage derover, og for at den eller de, der har bemægtiget sig vor (besiddelse), for ærens og rettens skyld giver afkald derpå for at svare vor onkel og os derfor og gøre os fyldest. Desuden hvad vor onkel af Sachsen kræver eller fordrer af disse forskrevne stykker på vore vegne, det skal ingen senere lide noget krav eller besværing for fra vor side. Til større stadfæstelse af alle disse forskrevne ting har vi fornævnte grev Otto med velberåd hu hængt vort segl under dette brev, der er givet og skrevet på vor borg i Lingen i det Herrens år trettenhundrede og seksogfirs på dagen for apostelen og evangelisten Skt. Johannes ante portam latinam.

1) 'Varenderhaüe'.

42 1386. 9. maj. Ystad.

Ærkebiskop Mogens af Lund bevidner, at fru Helene Ingemarsdatter har skødet en række gårde i Folkestorp, Degeberga, Gadderöd og Everöd til Tommerup kloster.

Original i Riksarkivet, Stockholm. Latin.

Vi, Mogens, ved Guds forsyn ærkebiskop i Lund, Sveriges primas og det apostoliske sædes legat.

Vi vil, at det skal stå fast for alle, at i det Herrens år 1386 onsdagen efter lille sankt Hans dag mødte for os fru Helene Ingemarsdatter og skødede, hjemlede og oplod nedenfor nævnte gods, nemlig tre gårde i Folkestorp i Maglehem sogn, på hvilke Jens Hale, Salomon og Peder Frændesen bor, en gård i Degeberga, på hvilken Jens Ingemarsen bor, to gårde i Gaddaröd, på hvilke Livel og Niels Ågesen bor, og også en gård i Everöd, hvorpå Jens

Skinnere bor, til Tommerup kloster i den ærværdige hr. Jens Poulsens hænder, abbed sammesteds, at besidde til evig tid, idet hun forpligtede sig og sine arvinger til at hjemle dette gods til samme hr. abbeden og hans efterfølgere på klostrets vegne og fri det fra krav fra hvem som helst. Givet i Ystad ovennævnte år, dag og sted under vort sekret.

[Efter 1386. 9. maj][1]). 43

Henrik Jensens brev på en gård i Folkestorp, som han havde fra Tommerup kloster.

Tommerup klosters registratur (omkr. 1550).

Fremdeles hr. Henrik Jensens brev på en gård i Folkestorp, som han havde af Tommerup kloster.

1) rimeligvis drejer det sig om en af de gårde, klostret erhvervede 1386 9. maj, jf. forrige nr. Henrik Jensen nævnes i 1392 (DRB. IV 4 nr. 642) og levede endnu 1396 (Rep. nr. 4073).

1386. 11. maj. Genova. 44

Pave Urban 6. pålægger abbeden i Sorø at undersøge sognepræsten i Kalundborg Jens Kjeldsen Hvides klage over, at biskop Niels af Roskilde offentligt har erklæret ham for bandlyst, samt at træffe endelig afgørelse i sagen.

Afskrift hos Bartholin. Latin.

Urban, biskop, Guds tjeneres tjener, til sin elskede søn abbeden i klosteret i Sorø i Roskilde stift, hilsen og apostolisk velsignelse.

Jens Kjeldsen, også kaldet Hvide, sognepræst ved sognekirken i Kalundborg i Roskilde stift, har klaget til os over, at skønt han ikke var ramt af nogen bandlysnings dom, har dog vor ærværdige broder biskop Niels af Roskilde af egenmægtig forvovenhed påbudt og ladet ham offentligt erklære for bandlyst. Vi pålægger derfor dig, gode søn, ved apostolisk brev, at du, når du har sammenkaldt parterne, påhører sagen og med udelukkelse af appel bringer den til kanonisk afgørelse, idet du sørger for, at hvad du med vor myndighed beslutter, bliver fast overholdt. Men hvis de udmeldte vidner skulle undslå sig af hensyn til gunst, had eller frygt, skal du uden appel under trusel om kirkens straf tvinge dem til at aflægge vidnesbyrd om sandheden. Givet i Genova 11. maj i vort niende pontifikatsår.

45 1386. 20. maj. Svavsted[1]).

Biskop Johan af Slesvig eftergiver alle, der om tirsdagen overværer messen ved det af ærkedegn i Schwerin og kannik i Lübeck Jakob Krumbek stiftede alter i domkirken i Lübeck, eller som bidrager til kirkens bygningsfond, 40 dage af den dem pålagte kirkebod.

Original på Gottorp. Latin.

Vi Johan, af Guds og det apostoliske sædes nåde, biskop af Slesvig, til alle troende kristne, der får dette brev at se, hilsen med Ham, som er alles sande frelse.

Idet vi ingenlunde tvivler om, at de troende kristne opnår fuldkomne glæder ved helgenernes fortjenester og forbøn, hvilke ved deres værn gør sig fortjent til passende fromme tjenester, og idet vi derfor for at opnå nævnte glæder for de troende kristne ønsker, at det alter, der er indviet til ære for den hellige biskop og bekender Nicolaus og for de hellige martyrer Johannes Døberen, Blasius og Dionysius og oprettet og stiftet i (dom)kirken i Lübeck, og dets vikardømme, der er indstiftet og oprettet af den hæderværdige mand hr. Jakob Krumbek, ærkedegn for landet Tribsees ved (dom)kirken i Schwerin og kannik ved nævnte (dom)kirke i Lübeck, hyppigt og trofast skal højagtes med passende æresbevisninger af troende kristne, eftergiver vi barmhjertigt med Herren, i tillid til Gud den almægtiges miskundhed og hans hellige apostle Petrus' og Paulus' forbøn, alle oprigtigt bodgørende, der angrende har bekendt deres synder, og som igennem et år hver uge om tirsdagen hører messen holdt for det nævnte alter og for andagts skyld er til stede, eller som gudfrygtigt rækker hånd til kirkens bygningsfond sammesteds, 40 dage af den dem pålagte kirkebod til forladelse af deres synder, så vidt vi lovformeligt formår, når blot stiftets biskop giver sin billigelse og sit samtykke dertil. Givet i Svavsted[1]) i det Herrens år 1386 den 20. maj under vort segl, som er hængt under dette brev.

1) i originalen rettet fra Schönberg. Den er skrevet med samme hånd som det tilsvarende afladsbrev udstedt samme dag i Schönberg af biskop Gerhard af Ratzeburg for Johan Krumbeks alterstiftelse i domkirken i Lübeck. Diktaten i de to breve er omtrent identisk, og der er endvidere overensstemmelser med det af biskop Gerhard af Ratzeburg samme dag i Schönberg udstedte afladsbrev for højalteret i Skt. Jakobs kirke i Stralsund og i mindre grad med det af biskop Konrad af Lübeck 1386 14. maj udstedte afladsbrev for Jakob Krumbeks alterstiftelse i domkirken i Lübeck.

1386. 21. maj. 46

Niels Nielsen, kaldet Kjeldsen, borger i Roskilde, pantsætter sin bryggerkedel til kapitlet i Roskilde for 4 1/2 mark sølv.

Original i Det arnamagnæanske Institut. Latin.

Niels Nielsen, kaldet Kjeldsen, borger i Roskilde, til alle, der ser dette brev, hilsen med Gud.

Jeg gør vitterligt for alle, nulevende og fremtidige, at jeg i sandhed står i skyld og gæld til de ærværdige mænd, herrerne af kapitlet i Roskilde, for 4 1/2 mark sølv i sølvpenge, for hvilke jeg med dette brev pantsætter dem min bryggerkedel, som jeg har i mit hus, rummende ti tønder bryg, at indløse næstkommende Skt. Olavs dag[1]) for fornævnte pengesum; hvis den da ikke bliver indløst, forpligter jeg mig til at betale dem til Skt. Michaelsdag[2]) en halv mark sølv til afholdelse af min faders årtid i koret i Roskilde og så fremdeles hvert år, indtil den indløses fra dem for nævnte penge. Men hvis jeg dør, førend nævnte kedel bliver indløst, tilkommer rådigheden over den herrerne af kapitlet i Roskilde uden nogen hindring fra mine arvingers eller nogen andens side, indtil den, som nævnt ovenfor, indløses fra dem. Men hvis jeg ønsker at indløse samme kedel inden Skt. Olavs dag, skal det stå mig frit for at indløse den på enhver tid eller dag, og jeg skal da ikke længere forpligtes til at lade afholde nævnte årtid. Fremdeles, hvis der i fremtiden skulle dukke nogen kautionsforpligtelse op på min gård beliggende i Skt. Nikolaj sogn, pådraget formedelst en eller anden testamentarisk bestemmelse eller årtid, skal den til sin tid som nu erklæres for ganske ugyldig og intetsigende. Til vidnesbyrd herom er mit segl tillige med seglene tilhørende gode mænd, nemlig herrerne Guido og Erik den ældre hængt under dette brev. Givet i det Herrens år 1386 mandagen før Skt. Urbans dag.

1) 29. juli. – 2) 29. september.

1386. 24. (?) maj. Sabro herredsting. 47

Tingsvidne af Sabro herredsting om, at præsten hr. Niels i Lyngå og hans brødre Anders og Jon Mikkelsen har godtgjort, at de årligt havde fremført lovligt krav på det gods i Svejstrup, som den afdøde drost Klaus Limbek havde berøvet dem med bistand af Helene, enke efter deres moders onkel Sivert Nielsen.

Original i Rigsarkivet. Latin.

Jens i Haldum, Tord i Sabro, Jens i Søften, præster, Jens Ged, væbner, Niels Jensen fra Tinning, Niels Jyde og Peder Nielsen, borger i Århus, til alle, som ser dette brev, hilsen evindelig med Gud.

Alle, nulevende og fremtidige, skal vide, at vi i det Herrens år 1386 har været til stede på det Sabro herredsting, der var nærmest før den torsdag, som er Kristi himmelfartsdag, og har set og hørt, at hr. Niels i Lyngå, præst, og hans brødre, nemlig Anders Mikkelsen og Jon Mikkelsen, i nærværelse af os og andre troværdige mænd i sandhed fik fuldt og tilstrækkeligt tingsvidne, uden at der var nogen, som rejste indvendinger, og at de godtgjorde velovervejet, at de årligt med store klager havde fremført lovligt krav på nævnte ting vedrørende det gods beliggende i Svejstrup, som på uretmæssig vis var blevet dem berøvet af hr. Klaus Limbek, fordum drost hos de Danskes berømmelige konge, med råd og dåd fra Helena, enke efter Sivert Nielsen, onkel til samme brødres moder, og som af samme Helena og hendes hjælpere i mange år med vold var blevet forholdt de samme brødre. Hvad vi har set og hørt, det bevidner vi i enhver henseende i sandhedens navn. Givet under vore segl ovennævnte år og dag.

48 1386. 4. juni. Haverslev kirke.

En af kong Oluf nedsat kommissionsdomstol under forsæde af biskop Svend af Børglum tildømmer på kongens vegne Peder Lille to gårde i Vester Hjortdal og Telling.

Afskrift på Det kongelige Bibliotek. Latin.

Svend, af Guds nåde biskop af Børglum, Ove, provst på Mors og i Han herred, Lydeke, præst, Niels Torstensen, ridder, Albert Andersen, Niels Jensen af Alsbjerg, Peder Nielsen af Tandrup, Jens Gundesen, Niels Glob og Henrik Ulfsen, væbnere, til alle, der ser dette brev, hilsen evindelig med Gud.

I skal vide, at efter at de sager og tvistemål, der var indledt og verserede mellem nærværende brevviser, Peder Lille, på den ene side og arvingerne efter hr. Henrik Nielsen, ridder, angående en gård i Vester Hjortdal samt arvingerne efter Niels Ingvarsen, væbner, angående en gård i Telling i sognet kaldet Lerup på den anden side, på rigtig og lovlig vis er blevet hørt og undersøgt ved domstolen, så tildømmer vi fornævnte Peder Lille omtalte

gods at besidde til evig tid i henhold til den ret, som han vides at have dertil, og pålægger fuldstændig og evig tavshed i de fornævnte sager, idet vi af den berømmelige hr. Oluf, af Guds nåde de Danskes, Norskes, Venders og Goters konge og ret arving til Sveriges rige, har fået overdraget denne myndighed og dette hverv. Til vidnesbyrd herom har vi ladet vore segl hænge under dette brev. Givet i Han herred ved Haverslev kirke i det Herrens år 1386 mandagen efter Kristi himmelfart.

1386. [Omkr. 4. juni] eller 13 <9>6[1]). 49

Kong Oluf eller kong Erik 7. af Pommern tildømmer Niels Ingvarsens arvinger en gård i Sønder Saltum.

Ålborghus' registratur (1573).

Kong Eriks brev, at den gård i Sønder Saltum er tildømt Niels Ingvarsens arvinger. Givet 1386. På latin.

1) regesten dateres 1386 [omkr. 4. juni] i tilslutning til nr. 48, der omtaler Niels Ingvarsens arvinger i dom om gods afsagt 1386 4. juni af en af kong Oluf nedsat kommissionsdomstol. I så fald skal kongenavnet rettes fra Erik til Oluf. Dateringen 13<9>6 er også mulig under henvisning til at Niels Ingvarsens enke i 1391 skøder en gård i Saltum til Børglum kloster, og at det måske er denne disposition, der er blevet kendt ugyldig til fordel for arvingerne, cf. ÆA. III 5 A 16 og 95 Y 170. Yderligere argument for 1396 er det, at der i foråret 1396 holdtes retterting i Eriks navn i Vendsyssel og Mors, 1396 28. marts og 7. maj, Rep. nr. 4038 og 4048.

1386. 23. juni. 50

Kong Oluf stadfæster Margrete Jakobsdatters overdragelse af gods i Villestoft til dominikanerne (i Odense) samt væbnerne Ivar Kristensens og Ivar Knudsens gave til franciskanerne (sammesteds).

Notits af Hamsfort. Latin.

I det Herrens år 1386 ..... Denne[1]) stadfæster 23. juni det gods i Hillestoft[2]), der var tilstået dominikanerne af Margrete Jakobsdatter, og i lige måde det, som Ivar Kristensen og Ivar Knudsen af Savernes[3]) familie, væbnere, havde givet franciskanerne.

1) d.v.s. kong Oluf. – 2) fejl for Villestoft, jf. nr. 400, 1390 6. marts, DRB. IV 4 nr. 191 og Danm. Stednavne XIV 43. – 3) 'Sauorum'; iflg. Danmarks Adels Aarbog 1912, p. 446 tilhørte Ivar Knudsen slægten Rudbek.

51 1386. 25. juni. Sognekirken i Rendsborg.

Burchard v. Leze, sognepræst i Giekau, og borgmestre og råd i Rendsborg enes om at lade deres strid afgøre ved voldgiftsdom af kapitlet i Hamburg samt lader transsumere et brev af 1334 6. marts (Schlesw-Holst. Reg. u. Urk. III 478 nr. 838). Blandt vidnerne: Kristian Angelbo, sognepræst i Kampen i Slesvig stift.

Original i Rendsburg. Latin.

52 (13)86. 26. juni. Bützow.

Markvard Lowenbeke, sognepræst i Gelting, meddeler (abbed Nicolaus af Reinfeld), at han har udført dennes befaling i en sag mellem Gerhard Voghet, borger i Lübeck, og Gerhard Bengerstorp, provst i Güstrow.

Original i Lübeck. Latin.

I skal vide, ærværdige hr. dommer[1]), at jeg Markvard Lowenbeke, sognepræst ved kirken i Gelting, Slesvig stift, ærbødigt har udført denne Jeres befaling eller kendelse[2]) i overensstemmelse med hele dens ordlyd på opfordring af den gode mand Gerhard Voghet, borger i Lübeck, mod den hæderværdige mand hr. Gerhard Bengerstorp, provst i Güstrow i Schwerin stift i dette år, nemlig (13)86 på selve de hellige Johannes' og Paulus' dag i Bützow i nærværelse af samme hr. provst, nemlig at jeg har underrettet ham om denne Jeres kendelse, idet jeg påmindede ham om, at han skulle tilbagekalde sin kendelse[2]), der iøvrigt var udstedt af ham mod nævnte Gerhard Voghet, og påmindede ham om at give møde for Jer, hvis han ikke adlød Jeres befaling i denne sag, for at påberåbe sig en grund til, at det ikke skal erklæres, at han er ifaldet den af Jer mod ham afsagte bandlysningsdom. Til vidnesbyrd herom har jeg fornævnte Markvard, der har udført dette hverv, underskrevet denne Jeres kendelse[2]) med min egen hånd og i nærværelse af de gode mænd hr. Henrik v. Langhofe, dekan i Bützow, Nicolaus, sognepræst i Sternberg i nævnte Schwerin stift, og adskillige andre troværdige personer.

1) ved sit brev af 1386 23. juni, Lüb. UB. IV 518 nr. 472 erklærede abbed Nicolaus af Reinfeld alle breve i sager, der verserede mod borgere i Lübeck ved gejstlige domstole uden for Lübeck, for ugyldige, idet han samtidigt fældede bandlysningsdom over dem, der ikke handlede i overensstemmelse dermed, og indstævnede dem til at møde for sig i Lübeck for at begrunde hvorfor bandsdommen over dem ikke burde forkyndes. Den i nærværende

brev omtalte, af modtageren fældede, bandsdom må være den i abbed Nicolaus' brev udtalte, hvorfor den i nærværende brev nævnte dommer, til hvem brevet er stilet, må være abbed Nicolaus af Reinfeld. – 2) teksten har 'processus', jf. Du Cange VI, p. 517.

1386. 28. juni. Vordingborg. 53

Kong Oluf stadfæster på rettertinget en kendelse afsagt af 12 'odelbønder' og giver i overensstemmelse hermed kapitlet ved kirken i Lund låsebrev på en gård i Malmø, der uretmæssigt blev tilbageholdt af Niels Eskilsen Gedemand.

Afskrift i Lundebogen. Latin.

Oluf, af Guds nåde Danmarks, Norges, de Venders og Goters konge og ret arving til Sveriges rige, til alle, der ser dette brev, hilsen evindelig med Gud.

Eftersom det på vort retterting sandfærdigt er bragt til vished og lovligt godtgjort, at gods, nemlig en gård i Malmø, skønt den i nogen tid uden noget bevis for retmæssig godkendelse har været tilbageholdt af Niels Eskilsen, kaldet Gedemand, med fuldkommen sand besiddelses ejendomsret tilhører nærværende brevviser det ærværdige kapitel ved Skt. Laurentius' kirke i Lund, efter at den ved 12 gode mænds, kaldet odelbønders[1]), ed med dertil knyttede lovlige vidner er blevet tilsvoret det, tildømmer vi samme kapitel denne gård med alle dens tilliggender at besidde frit og til evig tid, idet vi med dette brev bekræfter fornævnte tolv mænds ed og påbyder evig tavshed om denne sag samt strengt befaler, at ingen, uanset hans stilling, på nogen måde befatter sig med nævnte gård eller dens tilliggender mod fornævnte kapitels vilje. Givet i Vordingborg under vort rettertingssegl i det Herrens år 1386 dagen før apostlene Peters og Paulus' dag med Niels Drage, vor justitiar, som vidne.

1) 'odelbønder', dansk ord i den latinske text. I skånsk ret skulle stridigheder om jord afgøres af et 12-mandsnævn af 'odelbønder' (d.v.s. selvejere), se Sk. L. §§ 11,13-14, 29, 47, 53, 55-56, 68-69, 72, 80, 83-84 og birkeret for Malmø (DGK IV 45 § 5). I kraft af Valdemar 4.s privilegium af 1360 23. december (DRB. III 5 nr. 395 = DGK IV 32) § 4 kunne borgerne i Malmø ikke stævnes uden for byen til andre domstole end kongens retterting.

54 1386. 2. juli. Genova.

Kardinalkollegiets kammermester Nicolaus, kardinalprebyter af S. Ciriaco, kvitterer ærkebiskop Henrik af Uppsala for resten af hans servispenge, som han har betalt ved den ærværdige mand hr. Johan fra Dulmen, apostolisk auditør, og ved hr. Anders Mogensen, præst i Lunds stift.

Original i Riksarkivet, Stockholm. Latin.

55 1386. 2. juli. Genova.

Den pavelige kammermester Marinus, kardinaldiakon af Sta. Maria Nuova, kvitterer ærkebiskop Henrik af Uppsala for resten af hans servispenge, som han har indbetalt ved den ærværdige og omsigtsfulde mand hr. Johan fra Dulmen, vor herre pavens kapellan og apostolisk auditør, og ved den gode mand hr. Anders Mogensen, præst i Lunds stift.

Original i Riksarkivet, Stockholm. Latin.

56 1386. 2. juli. Rom.

Vidnesbyrd udfærdiget af notaren Buzio Sanse, borger i Rom, at biskop Valdemar af Odense har kvitteret vekselereren Pietro Ugolini fra Lucca for udbetaling af 400 gulddukater i kraft af en veksel, udstedt 21. april 1386 i Köln af Bonaiunto Dardagnini fra Lucca.

Original i Lucca. Latin.

I Herrens navn amen. I det Herrens år 1386, i hr. Urban 6.s, ved Guds forsyn paves, pontifikat, i den 9. indiktion, den anden juli, i nærværelse af mig notar og nedenfor anførte vidner, der særligt var tilkaldt og anmodet derom, gjorde den ærværdige fader og herre, hr. Valdemar, biskop af Odense i Tyskland[1]), af egen god, fri vilje og af egen drift generelt afkald, gendrivelse, afslutning, kvittering, afløsning, frigørelse og aftale om til evig tid ikke at rejse yderligere krav over for Pietro Ugolini, vekselerer[2]) fra Lucca, der nu opholder sig i Rom i Rione Ponte[3]), og som var til stede og tog imod og på lovformelig vis gav tilsagn for sig selv og Bonaccurso Bocii fra nævnte Lucca og til mig nærværende notar, som modtog dem på omtalte Bonaccursos vegne med hensyn til hver enkelt rettighed og klage angående ting eller personer, brugsret eller ejendom, stiltiende eller ud-

talt, om lån eller med blandet formål[4]), som fornævnte hr. biskop har haft, og som tilkom ham og som han i fremtiden ville kunne have eller som ville kunne tilkomme ham imod de nævnte Pietro og Bonaccurso og hver især af dem på grund af og i anledning af firehundrede dukater af godt guld og lovlig vægt i kraft af betaling, som havde fundet sted i Köln og af et brev om veksling[5]) udstedt i samme Köln, skrevet nemlig den 21. april i dette fornævnte år af Bonaiunto Dardagnini fra nævnte Lucca og bosat i Köln.

Fremdeles og i anledning af et hvilket som helst pengebeløb eller hvilken som helst gæld eller genstand, for hvilke de nævnte Pietro Bonaccurso og Caro stod eller kunne stå i skyld og gæld til nævnte hr. biskop, eller for hvilke de når som helst eller på en hvilken som helst måde viste sig skriftligt forpligtede over for samme hr. biskop, såvel i kraft af fornævnte brev, som af aftale og ligeledes af enhver anden grund indtil denne dag, løste og frigjorde fornævnte hr. biskop ovennævnte Pietro og mig notaren – vi der var til stede og modtog på vegne af de omtalte Bonaccurso og Caro og hver især af dem og deres og hver af deres arvinger – og (deres) gods ved befrielse for det modtagne[6]), idet han lovligt gjorde den aquilianske kontrakt[7]) gældende, fra enhver gæld og genstand og ovennævnte 400 dukater og fra alt, hvortil fornævnte Pietro Bonaccurso og Caro eller nogen af dem hidtil stod i skyld og gæld til samme hr. biskop eller viste sig at være det eller havde kunnet være det i kraft af noget aktstykke, brev, dokument eller af nogen anden årsag. Men nævnte hr. Valdemar, fornævnte biskop, gjorde dette afkald, denne gendrivelse og afslutning, kvittering, afløsning, frigørelse og aftale om ikke at rejse yderligere krav, og alt dette ovenfor skrevne over for samme Pietro og mig nærværende notar, vi som var til stede og som tog imod på vegne af fornævnte Bonaccurso og Caro, fordi fornævnte hr. biskop i nærværelse af mig notaren og andetsteds indførte vidner fik og modtog, nærværende, i hånden og optalt, 400 dukater af godt guld og lovlig vægt.

Efter at have modtaget disse 400 dukater i hånden erklærede nævnte hr. biskop sig med hensyn til dem beroliget, tilfreds og fredelig sindet og afstod fra forbeholdet om, at han ikke havde fået de nævnte 400 dukater, at de ikke var blevet erlagt, modtaget, optalt, vejet og prøvet, samt fra ethvert forbehold eller forsvar efter retten eller i gerning, hvormed nævnte hr. biskop kunne gå imod, bruge, beskytte eller på nogen måde forsvare sig mod denne nærværende kontrakt eller nogen del deraf. Omtalte hr. biskop gav med sikker viden for sit vedkommende afkald og lovede udtryk-

keligt nævnte Pietro og mig notaren, der var til stede og modtog, og – således som det er blevet sagt ovenfor angående omtalte 400 dukater og rettighederne dertil mod nævnte Pietro Bonaccurso og Caro og hver af dem og hans tilkommende rettigheder og gods, som det er udtrykt ovenfor, eller nogen del deraf eller nogen lejlighed eller påskud, som kommer fra dem eller en del af dem – at fornævnte hr. biskop personligt eller ved en eller flere andre i hans navn hidtil har gjort hverken salg, bortgivelse, bortskænkning, afståelse, afhændelse – idet det givne er behæftet med forpligtelser – eller nogen kontrakt til fordel for nogen anden part, samfund[8]), stiftelse, kapitel eller kloster, ejheller står han i begreb med at gøre det[9]), eller har stiltiende eller udtrykkeligt samtykket i handlingen til skade for denne kontrakt og de nævnte Pietro Bonaccurso og Caro, deres arvinger og efterfølgere eller deres gods. Og fornævnte hr. biskop lovede under ed som ovenfor fornævnte Pietro og mig notaren, der var til stede og tog imod som ovenfor, ikke på noget tidspunkt over for samme Pietro, som tog imod som ovenfor nævnt, deres arvinger og efterfølgere, under ovennævnte påskud at tilskynde til eller påføre eller lade tilskynde til eller påføre nogen proces, retssag, anklage eller trætte, eller samtykke i at det sker. Og hvis det modsatte af det tidligere omtalte på noget tidspunkt måtte vise sig, og nævnte Pietro Bonaccurso og Caro eller nogen af dem på grund deraf eller i anledning af fornævnte led tab, satte sig i udgifter eller pådrog sig opfyldelsesinteresse[10]), såvel for domstol som udenfor, lovede fornævnte hr. biskop samme Pietro og mig nærværende og modtagende notar som ovenfor og aftalte ved højtideligt og lovligt tilsagn, at han til samme Pietro Bonaccurso og Caro ville fuldstændigt tilbagebetale, erstatte og afhjælpe de omtalte udgifter, tab og opfyldelsesinteresse[10]) af andet gods, som tilhører ham, og holde disse Pietro Bonaccurso og Caro, deres ejendom og rettigheder fuldstændigt skadesløse. Men med hensyn til disse tab, udgifter og opfyldelsesinteresse[10]) ville fornævnte hr. biskop stå inde for og acceptere krav kun fra en enkelt efterfølger eller arving[11]) efter omtalte Pietro Bonaccurso, Caro og deres arvinger og efterfølgere, hvad enten det sker ved erklæring, anklage fra en eller anden, ved en eller anden dommers vurdering eller (voldgifts)kendelse eller ved en anden god mands voldgift. Det er fornævnte hr. biskops vilje, at han for alt det omtalte skulle kunne nødes, tvinges, forpligtes og indstævnes overalt og for enhver domstol og til enhver tid i og uden for rettens arbejdstid, på hvilke søgne- og hviledage[12]) han udtrykkeligt gav afkald. Han gav også afkald på loven om afståelse af ejendom[13]), på fordel i kraft af afståelse af ejendom[14]), på

domstolsprivilegiet[15]) og på den lov, ved hvilken det fastsættes, at hvis en skyldner ikke har guld, sølv eller andet løsøre, hvormed han kan fyldestgøre sin kreditor, kan fast ejendom tilbydes, og på alle andre love, rettigheder, hjælpemidler og fordele, bestemmelser, sædvaner – gyldige eller som måtte træde i kraft – i nogen by, i noget samfund[16]) hørende til et land eller slot, ved hvilke den omtalte hr. biskop på nogen måde kan forsvare sig. Omtalte hr. biskop gav med sikker viden afkald og forpligtede sig udtrykkeligt til fast at overholde og helt opfylde alt dette, og stillede som sikkerhed til samme Pietro og mig notaren, der var til stede og tog imod som ovenfor anført, al sin ejendom, fast og løsøre, nuværende og fremtidig, og dette gods – for så vidt angår dette – fastsatte fornævnte hr. biskop, at han skulle holde og besidde i de omtalte Pietro Bonaccursos og Caros navn og på deres vegne. Alt dette ovenfor nævnte anerkendte fornævnte hr. biskop for sig, sine arvinger og efterfølgere til samme Pietro og mig notaren, der var til stede og tog imod som ovenfor, for sit vedkommende og som ovenfor sagt til deres fornævnte arvinger og efterfølgere ved højtideligt og lovligt løfte, og han aflagde korporlig ed på Guds hellige evangelier efter at have berørt den allerhelligste skrift på altid og til evig tid til anse, give agt på og iagttage det som godt, gyldigt og fast og ingensinde forfalske eller imødegå det af nogen årsag eller ved nogen opfindsomhed ud fra loven eller i virkeligheden under trusel om fornævnte pant og forpligtelse og bøde på et pund guld[17]). Alt dette fornævnte skal altid og til evig tid forblive i kraft, uanset om bøden er betalt eller ikke.

Forhandlet i Rom i Rione Pinee[18]) nemlig i omtalte hr. biskops bolig i nærværelse af disse vidner, nemlig Johannes op dem Perde, gejstlig fra Bremen stift, Herman fra Hamburg i Bremen stift, Blaxino Johannis Venture fra Asti og Gregorio Petri Grassi fra Firenze, idet de særligt var tilkaldt og indbudt til det fornævnte.

Og jeg Buzio Sanse, romersk borger, af Guds nåde ved kejserlig autorisation offentlig notar, eftersom jeg har overværet alt det fornævnte, har skrevet og offentliggjort det, da jeg blev anmodet derom og har sat mit sædvanlige mærke derpå.

(*Notarmærke*).

1) 'Episcopus Ocbonensis de Alamania'. – 2) 'Cansor'. – 3) Regione Pontis eller Rione Ponte ('Broens kvarter', opkaldt efter Ponte S. Angelo) ligger mellem Tiberen, Piazza Navona og Corso Vittorio Emanuele, jf. F. Gregorovius, Geschichte der Stadt Rom im Mittelalter VI[4], Stuttgart 1893, 705 og Guida d'Italia del Touring Club Italiano: Roma e Dintorni[7], Milano 1977, 198. – 4) 'Ipothecariis seu mistis'. – 5) 'Littera cambii et solutionis', kendes ikke. – 6) 'Acceptilationem'. – 7) 'Aquiliana Stipulatio', jf. § 2 Institutiones 3, 29 l. 18; § 1 Digesta XLVI

4. – 8) 'Uniuersitas'. – 9) Teksten har 'fieri stat', hvilket formentlig gengiver den italienske præsens participium-konstruktion 'sta facendo'. – 10) 'Interesse', der skal gengives ikke ved 'rente', men ved 'opfyldelsesinteresse', d.v.s. tab, der lides ved at modparten i et kontraktforhold ikke opfylder kontrakten korrekt, jf. Ernst Andersen, Bankvæsenets Oprindelse, Kbh. 1976, 47 og 57. – 11) 'Successor'. – 12) 'Omni tempore tam utili quam feriato quibus feriis et feriatis diebus'. – 13) 'Lex cedobonis' jf. tit. Digesta XLII 3 og Codex Iust. VII 71. – 14) 'Cessionis bonorum beneficium'. – 15) 'Privilegium fori', d.v.s. at en gejstlig kun kan indstævnes for en gejstlig domstol. – 16) 'Communitas'. – 17) Usikker identifikation, måske lig med den lucchesiske lira, der var af samme værdi som den florentinske guldflorin, jf. Peter Spufford, Handbook of Medieval Exchange, 39. – 18) Rione Pinee/Pigna ('Pinie(kogle)ns kvarter') omfattede kvarteret omkring Palazzo Venezia og S. Marco-kirken jf. Gregorovius, 1. l. (som note 3) og Guida d'Italia del Touring Club Italiano: Roma e Dintorni, 75.

57 1386. 5. juli. Heilsberg.

Biskop Henrik af Ermland vidimerer kong Valdemar 4. Atterdags brev af 1370 17. februar.

Original i Danzig. Latin.

Det skal være klart og åbenbart for alle og enhver, der får dette brevs tekst at se, at vi Henrik, af guddommelig fromheds nåde biskop af Ermland, år 1386 efter Herrens fødsel i den 9. indiktion den 5. juli i den højhellige fader i Kristus og vor herre hr. Urban den 6., ved Guds forsyn paves niende pontifikatsår, ifølge vilje og forudbestemmelse af den velbyrdige og mægtige mand, der tilhører en hellig orden, herre og højmester i Preussen for Marieordenen og det tyske hus med samtykke og efter anmodning af de gode mænd rådmændene i Preussens hansestæder, nemlig Kulm, Toruń, Elbing, Danzig, Königsberg og Braunsberg har modtaget et privilegiebrev af den navnkundige kong Valdemar af Danmark – salig ihukommelse – i nærværelse af nedenfor anførte vidner og på indtrængende henstilling af fornævnte tydeligt mærket os nævnte konges brev, som vi har set og gennemløbet, med dets rette hængende segl, friskt og helt, ustunget og uskrabet ved gennemlæsningen og berøringen og overhovedet savnende enhver mistanke, hvis ordlyd følger med disse ord. Vi Valdemar, af Guds nåde, de Danskes, Venders og Goters konge (*o.s.v.* = *DRB. III 8 nr. 412*). Vi har altså holdt det brev, der som fornævnt er overgivet os, og dets segl i vore hænder, omhyggeligt undersøgt det i nærværelse af de hæderværdige mænd Henrik, provst ved vor kirke i Ermland, Arnold, provst ved Vor Frelsers og Allehelgens kirke i Guttstadt i vort stift og official i vor gård, og Arnold Lang, kannik ved samme kirke i Guttstadt,

forvalter i vor gård, tilkaldt som vidner hertil, ladet det transsumere på opfordring og efter indtrængende henstilling af ovenfor anførte personer og ladet vort segl hænge under denne transsumpt til vidnesbyrd om det fornævnte. Dette er forhandlet på vor borg Heilsberg år og dag som ovenfor.

1386. 7. juli. Domkirken i Hamburg. 58

Testamente af Nicolaus Brun, kaldet Dansker, præst i Odense stift.

Original i Hamburg. Latin.

I vor herre Jesu Kristi navn, amen. Jeg Nicolaus Brun, også kaldet Dansker, præst i Odense stift, ønsker, at det skal være bekendt for alle og enhver, der får dette offentlige dokument at se eller høre, at jeg, der omhyggeligt betænker og overvejer, at intet er sikrere end døden og intet usikrere end dødstimen, og som af Guds nåde glæder mig over legemlig sundhed og nyder sindets fulde fornuft, forordner og bestemmer, for at jeg ikke skal gå bort uden at have gjort testamente, på denne måde mit testamente eller min sidste vilje i nærværelse af en offentlig notar og nedenfor anførte vidner, der særligt er tilkaldt og anmodet herom. For det første vil og pålægger jeg, at den gæld, jeg på enhver måde har pådraget mig, skal betales til mine kreditorer før alt andet af mit gods og mine ejendele. I øvrigt har jeg inden for staden Hamburg to mark indtægter i Henneke Wildestorps hus, borger i Hamburg, fremdeles to mark indtægt i Heyno Dutzow, borger i Hamburgs, hus, der bor i Skt. Jakobs sogn. Fremdeles har jeg to mark indtægt i borger i Hamburg Konrad Prerok den yngre, slagters, hus. Fremdeles har jeg een mark indtægt i Werner kaldet Ports hus, som bor ved Molkenbrugge. Fremdeles har jeg 8 skilling indtægt i to huse på landet i Reinerstwiten, som tilhører Heyno Dankenicht, borger i Hamburg. Fremdeles har jeg 8 mark indtægt på den ø, som kaldes Haseldorpermersch på folkesproget. Af disse indtægter giver og testamenterer jeg to mark indtægt hvert år nærmeste mandag efter ottendedagen efter pinse i Hamburgkirkens kor at fordele ligeligt mellem de herrer kanniker og vikarer, der sammesteds er til stede ved højmessen, for at disse højtideligere kan synge højmessen af den hellige treenighed, der da skal synges højtideligt med orgelledsagelse til sangen. Af disse penge skal klokkeren have to skilling for højtidelig ringen og organisten sammen med bælgetræderne[1]) to skilling. Fremdeles giver og testamenterer jeg sammesteds een

mark indtægt, ligeligt at fordele imellem de nævnte herrer, for at disse på den lørdag, da man istemmer 'Aduentus Domini'[2]) højtideligt skal synge en højmesse af den hellige jomfru tillige med sekvensen Vær hilset, berømmelige[3]). Fremdeles giver og testamenterer jeg tyve skilling indtægt hvert år på søndagen otte dage efter pinse ved aftensangen og den følgende dag ved højmessen i Skt. Nikolai kirke i Hamburg at fordele ligeligt mellem sognepræsten og vikarerne sammesteds, der er til stede ved nævnte aftensang og højmesse, at disse højtideligt skal synge nævnte aftensang af den hellige treenighed med særlige vekselsange, nemlig 'Ære være Dig, treenighed', tillige med de øvrige og den følgende dag højmessen med sekvensen 'Velsignet være den hellige treenighed' og med orgelledsagelse til sangen. Af disse penge skal skoleforstanderen sammesteds have een skilling, men hans fæller to skilling ved besøget i koret med deres peblinge, og ringeren to skilling for højtidelig ringen og organisten sammen med bælgetræderne[1]) to skilling. Fremdeles giver og testamenterer jeg sammesteds 20 skilling indtægt at fordele ligeligt mellem den nævnte forstander og de vikarer, der er til stede på Skt. Jakobs dag ved aftensangen og efter aftensangen ved vigilierne og den følgende dag ved højmessen, for at de ved fornævnte aftensang højtideligt skal synge en særlig vekselsang med særlig kollekt af Skt. Anna og efter aftensangen vigilier for de afdøde, men den følgende dag en højmesse med særlig sekvens af hende og med orgelledsagelse til sangen. Af fornævnte penge skal forstanderen for peblingene atter have 1 skilling, men hans fæller i skolen 2 skilling for besøget i koret med deres peblinge, men klokkeren 2 skilling for højtidelig ringen og organisten tillige med bælgetræderne[1]) 2 skilling for højmessen. Men de øvrige 10 mark indtægt af de ovennævnte indtægter giver og testamenterer jeg til Nicolaus Brun, min slægtning, på livstid; men han skal af disse 10 mark indtægt årligt give sin moder 1 mark og Margrete, sin moster, 1 mark, så længe de lever. Men efter samme Nicolaus' død giver og testamenterer jeg nævnte 10 mark indtægt på denne måde. For det første to mark indtægt til nonneklostret i Harvestehude. Fremdeles to mark indtægt til nonneklostret i Ütersen. Fremdeles to mark indtægt til nonneklostret i Neukloster. Fremdeles to mark indtægt til nonneklostret i Himmelpforten. Men de øvrige to mark indtægt af de nævnte 10 mark indtægt giver og testamenterer jeg til at fordele ligeligt mellem de herrer kanniker og vikarer, der er til stede på de 10000 riddere og martyrers dag, i fornævnte domkirke i Hamburgs kor inden højmessen, for at de højtideligt skal synge nævnte højmesse af de nævnte martyrer med sekvens og orgel-

ledsagelse til sangen. Af fornævnte to mark skal klokkeren have to skilling for højtidelig ringen og organisten tillige med bælgetræderne[1]) to skilling. Fremdeles giver og testamenterer jeg til fornævnte Nicolaus og til Margrete Tutereyes, pige ved Skt. Nikolai kirke, mit hus for deres levetid og for enhver af dem, men Nicolaus skal have den øverste bolig og Margrete den nederste. Men efter fornævnte Nicolaus' og Margretes død skal fornævnte hus sælges; men Henrik Egbertes skal have tilbudet, hvis han ønsker at købe det. Men hvis han ikke vil, da skal de edssvorne ved fornævnte Skt. Nikolai kirke have tilbud om at købe, og hvis de ligeledes ikke vil købe det, da skal det sælges til enhver, som vil købe det, og de penge, der fremkommer derved, skal anvendes til de fattiges påtrængende behov, således som det da måtte synes at være til gavn. Fremdeles giver og testamenterer jeg samme Nicolaus alle mine sengeklæder og alle mine klæder og min kiste tillige med mit relikviegemme. Fremdeles har jeg 20 mark penge i forvaring hos fornævnte Henrik Egbertes, af hvilke jeg overgiver 10 mark at betale til mine mindehøjtideligheder i Skt. Marias og Skt. Nikolai kirker, og af dem skal der ved vigilien gives hver præstebroder i kalenten 1 skilling. Men af de resterende 10 mark penge giver og testamenterer jeg tre mark til Skt. Marias kirkes bygningsfond, fremdeles tre mark til Skt. Nikolai kirkes bygningsfond. Men de øvrige 4 mark giver og testamenterer jeg til dominikanerne og franciskanerne i Hamburg og til nonnerne i Harvestehude, at dele ligeligt mellem dem. Men for at alt det fornævnte skal få en tilbørlig udførelse, vælger og indsætter jeg de gode mænd hr. Hartwig v. Rellinge, evig vikar ved Skt. Peters kirke i Hamburg, Henrik Bishorst, præst, Heyno Wrak og fornævnte Henrik Egbertes, borgere i Hamburg, som eksekutorer af dette mit testamente eller min sidste vilje, idet jeg giver og tilstår samme fuld og fri magt og særligt pålæg om efter min død at modtage og sælge alt gods og mine ejendele og træffe bestemmelse om dette og udføre alt det fornævnte testamenterede og anvende alt, hvad der bliver tilovers, til fromme formål for min sjæls frelses skyld. Men alt det fornævnte forordner og vil jeg skal være mit testamente eller min sidste vilje, og hvis det fornævnte ikke er gyldigt i henhold til reglerne for et nedskrevet eller ikke nedskrevet testamente, skal det dog gælde i kraft af reglerne for testamentariske enkeltdispositioner eller for alle andre former for sidste vilje, således som det bedst kan med kanonisk billighed, idet jeg ønsker, at du, nedenfor anførte offentlige notar skal opsætte eet eller flere offentlige dokumenter herom. Dette er forhandlet i nævnte kirke i Hamburg i det Herrens år 1386 i den 9. indiktion den 7. juli i aftensangstimen

eller deromkring i den højhellige fader i Kristus og vor herre hr. Urban 6., ved Guds forsyn paves niende pontifikatsår i nærværelse af de gode mænd Johan Goding, Henrik Klunen, evige vikarer ved fornævnte kirke, og Johan Goltbeke, borger i Hamburg, som vidner, tilkaldt til det fornævnte.

(*Notarmærke*). Og jeg Gebhard vom Berge, borger i Hamburg, Bremen stift, med kejserlig autorisation offentlig notar, deltog som nærværende sammen med fornævnte vidner i ordningen af og anmodningen om det fornævnte testamente samt alt det andet fornævnte, og jeg så og hørte, at det gik således til, og jeg bragte det på denne offentlige form ved at skrive det med min egen hånd, hvilket jeg undertegnede med mit sædvanlige og normale tegn og navn til vitterlighed og vidnesbyrd om alt det fornævnte, særligt opfordret og anmodet derom af nævnte hr. Nicolaus.

1) teksten har 'calcantes'. – 2) Ikke identificeret. – 3) 'Ave præclara', formentlig U. Chevalier, Repertorium Hymnologicum no. 2045. – 4) 'Gloria tibi trinitas' = Chevalier no. 27365. – 5) 'Benedicta sit sancta trinitas' = Chevalier no. 2438-39 (= 2435/2434).

59 [1386]. 13. juli. Lübeck.

Hansestædernes udsendinge og rådmænd meddeler de preussiske stæder, at man på grund af disses fravær har udsat det aftalte møde med kong Oluf og dronning Margrete i Vordingborg fra 25. juli til 15. september. Specielt ønskes der fra dansk side et klart svar, om Hansestæderne vil opgive deres retskrav til kong Oluf på grund af sørøveriet til gengæld for kongens gunst, eller om de vil henskyde sagen til voldgift.

Original i Toruń. Nedertysk med salutatio og eskatokol på latin.

Kærlig og venlig hilsen forudskikket med oprigtig hengivenhed. Kære venner. Jeres breve har vi fuldt forstået, hvori I skriver, at I for mangehånde sagers skyld, der vedrører Jeres herre, Jeres land og Jer selv, ikke kunne sende Jeres råds sendebud til dette møde i dag, nemlig på Margretes dag[1]), som vi stæder holder her i Lübeck, og endvidere til det møde, det blev vedtaget at holde med kong Oluf af Danmark i Vordingborg førstkommende Skt. Jakobs dag[2]). Derfor meddeler vi Jer, at vi på grund af Jeres fravær ikke kan holde mødet i Vordingborg med kong Oluf nu til Skt. Jakobs dag[2]), eftersom vi ikke uden Jer der kan drøfte og forhandle ret meget endegyldigt. Og det samme (foreløbige) svar, som vi ville have fået der på grund af Jeres fravær, det har vi nu fået her, eftersom fru dronnin-

gen af Norge på nuværende tidspunkt var her. Og med hende har vi indgående forhandlet og drøftet mødet. Og eftersom Jeres (folk) ikke kan komme til mødet, så har dronningen taget afsked med det løfte, at man nu skal spare os for det møde, som vi havde vedtaget at holde i Vordingborg. Og dronningen har lovet at sørge for, at man ikke skal anklage eller kræve os derfor; men vi har her med hende aftalt at holde et andet møde samme-steds i Vordingborg ottendedagen efter førstkommende Vor Frues fød-selsdag[3]). Hun havde gerne set mødet før, men vi har udsat det så længe, for at I kan have desto mere tid til at sende (bud) dertil. Ligeledes havde vi gerne opsat mødet endnu længere, men hun sagde, at hun ikke kunne være med på noget andet tidspunkt. Derfor, kære venner, beder vi Jer indstændigt, at I endelig ikke afviser at sende fra Jeres råd bud med fuldmagt til det forskrevne møde i Vordingborg, og at de endelig er i Stralsund så tidligt forinden, at de kan sejle af sted til mødet sammen med dem fra Stralsund, da dronningen har sagt til os, at kong Oluf og hun og deres råd fra begge riger, nemlig Danmark og Norge, vil komme til mødet. Desuden har hun sagt til os, at kong Oluf ikke længere vil være genstand for stædernes retskrav, han vil vide et endeligt svar på følgende to punkter, nemlig enten om stæderne vil eftergive ham de krav, som de har mod ham og riget vedrørende sørøveriet, for den velvilje og hjælps skyld, som de til gengæld kan få fra kongen, dronningen og deres råd, eller om stæderne sammen med ham vil henskyde en retslig afgørelse med ham af kravene angående sørøveriet til fyrster og herrer, der er lige velvillige over for begge parter, til hvilket formål hun har nævnt mange. Og eftersom vi mener, at vi hverken med billighed eller ret kan afslå eller nægte at give ham et endeligt svar på de to forskrevne punkter, så har vi derfor vedtaget, at vore bud, som vi sender til det forskrevne møde i Vordingborg, skal komme derhen med fuldmagt til at sige et endeligt svar om de forskrevne punkter, hvad vi vil gøre derved. Desuden skal man på samme møde i alle andre sager og anliggender mellem Danmarks rige og stæderne træffe en fuldstændig afgørelse på begge sider. Derfor, kære venner, beder vi Jer desto mere indstændigt om, at I endelig ikke undlader at sende Jeres bud med fuldmagt til mødet, som det er skrevet foran, for hvis I ikke vil komme dertil, så er vi blevet enige om, at vore (folk), som vi sender derhen, skal have fuldmagt til på vore stæders vegne der at give et endeligt svar, som det er skrevet foran. Vi beder om omgående svar på dette til de herrer rådmænd i Lübeck. Skrevet på den hellige jomfru Margretes dag[1]) under byen Lübecks sekret, som vi alle anvender i øjeblikket.

Rådmænd og rådssendebud fra stæderne Lübeck, Hamburg, Rostock, Stralsund, Wismar, Gotland, Riga, Dorpat, Kampen, Dordrecht, Amsterdam, Zutphen og Elburg forsamlet retteligt i Lübeck på datoen for nærværende brev.

1) Skt. Margretes dag falder i Nordtyskland på 13. juli. – 2) 25. juli. – 3) Jomfru Marias fødselsdag er den 8. september.

60 [1386]. 13. juli. Lübeck.

Hansestædernes råder og rådssendebud meddeler de preussiske stæder, at man har forhandlet med udsendinge fra hertugen af Burgund og stæderne og landene i Flandern og omsider er enedes med dem om nye forhandlinger i Köln 11. november, samt at Wulf Wulflam har krævet de penge, stæderne endnu skylder ham, og beder derfor om, at de udsendinge fra de preussiske stæder, som bliver sendt til Vordingborg, også bliver bemyndiget til at afregne denne gæld.

Original i Toruń. Nedertysk med salutatio og eskatokol på latin.

Meget venlig hilsen med oprigtig kærlighed venskabeligt forudskikket. Kære venner. .....[1]) Derfor beder vi jer om, at I, som I har skrevet til os, giver Jeres bud, som I vil sende til mødet i Vordingborg, fuldmagt til der at beregne de penge, der endnu mangler ham[2]), og vurdere dem til en fuldstændig opgørelse og bidrage dertil med så meget, som det tilkommer enhver efter tilbørlighed og mandtal, og til den tid betale dem der, eftersom han ikke vil undvære sine penge længere end til mødet, og vi har (kun) med stort besvær holdt hans fordring hen så længe .....[1]) Skrevet på den hellige jomfru Margretes dag under staden Lübecks sekret, som vi alle i øjeblikket bruger.

Rådmænd og rådssendebud fra stæderne Lübeck, Hamburg, Rostock, Stralsund, Wismar, Gotland, Riga, Dorpat, Kampen, Dordrecht, Amsterdam, Zutphen, Elburg, forsamlet til møde i Lübeck på datoen for nærværende brev.

1) de udeladte partier vedrører forholdet til Flandern. – 2) Wulf Wulflam.

61 1386. 13. juli. Lübeck.

Reces af hansedagen i Lübeck.

Afskrift i Hanserecesserne. Latin (protokol) og nedertysk.

Forsamlet til møde i Lübeck i det Herrens år 1386 på jomfru Margretes dag[1]) har de herrer rådssendebud fra nedenskrevne stæder, nemlig fra Hamburg de herrer Ludolf Holdenstede og Bertram Horborch, fra Rostock Johan van der Aa og Arnold Belster, fra Stralsund Johan Ruge og Albert Gildehusen, fra Wismar Johan Dargezow og Markvard Bantzekow, fra Gotland Everhard v. Doseburg og Martin Rubenow, fra Livland: fra Riga Tidemann van der Halle, fra Dorpat Johan Beuermann og fra Zuidersøen: fra Kampen Johan van der Aa, fra Dordrecht Arnold v. Maldegem, fra Amsterdam Johan Meinertsen, fra Zutphen Johan Petersen, fra Elburg Jakob Hugensen, fra Lübeck de herrer Simon Swerting, Gerhard v. Attendorn, Johan Perzeval, Johan Schepenstede, Gotschalk v. Attendorn og Herman Osenbrugge drøftet disse nedenskrevne sager.

<1> For det første har stæderne forhandlet med fru dronningen af Norge om mødet i Vordingborg, og hvordan de har truffet afgørelse derom, det er der sendt et brev om til dem fra Preussen, lydende som der står skrevet herefter: Kære venner. Jeres breve har vi fuldt forstået (*o.s.v. = nr. 59*).

<2-5> .....[2])

1) Skt. Margretes dag falder i Nordtyskland på den 13. juli. – 2) de udeladte artikler vedrører forholdet til Flandern (§ 2), klædehandel (§ 3), handel på Dordrecht (§ 4) og på Novgorod (§ 5).

1386. 15. juli. Nyborg. 62

Ærkebiskopperne Mogens af Lund og Niels af Nidaros, biskopperne Jens af Ribe, Niels af Roskilde, broder Jakob af Viborg, Svend af Børglum og broder Henrik af Gardar eftergiver alle, der besøger Skt. Andreas' kirke i Snøde eller rækker dens bygningsfond en hjælpende hånd, 40 dage af den dem pålagte kirkebod.

Afskrift på Det kongelige Bibliotek. Latin.

Mogens, af Guds miskundhed ærkebiskop af Lund, Sveriges primas og det apostoliske sædes legat, Niels, Jens, Niels, broder Jakob, Svend og broder Henrik, af samme nåde ærkebiskop og biskopper af kirkerne i Nidaros, Ribe, Roskilde, Viborg, Børglum og Gardar til alle troende kristne, til hvem dette brev når, vedvarende kærlighed med Gud.

Vi tror at yde Gud from og kærkommen tjeneste, når vi ansporer hans troende til kærlighedsgerninger. Derfor, i ønsket om, at apostelen Skt. An-

dreas' kirke i Snøde i Odense stift holdes med tilbørlig ærbødighed og med ære, og i tillid til Gud den almægtiges og hans hellige apostle Petrus' og Paulus' myndighed, eftergiver vi, hver især af os, barmhjertigt med Gud, alle oprigtigt bodgørende, som besøger nævnte kirke for andagts, bøns eller valfarts skyld, som sammesteds hører messer, prædikener eller andre gudstjenester, som går rundt om dens kirkegård, idet de beder for de afdøde troende, eller som følger Kristi legeme eller den hellige olie, når de bringes til de syge eller bringes tilbage, eller sammesteds overværer de dødes begravelser, eller rækker hjælpende hænder til dens bygningsfond eller til forbedring af prydelserne, eller testamenterer eller lader noget betydeligt testamentere og ved klokkeringningen om aftenen og morgenen efter den romerske kuries skik fremsiger englehilsenen[1]) og beder tre gange Ave Maria til Gud for vore kirkers og den danske kirkes og vor berømmelige herre kong Olufs og hans rigers lykke og rolige fred, så ofte som de med fromt forsæt udfører det fornævnte eller noget af det fornævnte, 40 dage af den dem pålagte kirkebod. Givet i Nyborg i det Herrens år 1386 på dagen for apostlenes adskillelse under vore segl.

1) Ave Maria.

63 [1386. omkr. 15. juli – omkr. 15. august][1]). Nyborg.

Ærkebiskopperne Mogens af Lund og Niels af Nidaros samt biskopperne Henrik af Gardar og Johan af Slesvig giver dem, der besøger Løgum kloster, fritagelse for kirkebod.

Notits af Hamsfort. Latin.

I det Herrens år 1386 ..... På samme danehof tilstår ærkebiskopperne Mogens af Lund, Niels af Nidaros, biskopperne Henrik af Gardar og Johan af Slesvig Løgum kloster et udsoningsbrev.

1) brevet kan ikke dateres nærmere inden for danehoffets samling. Det tidligste brev, der med sikkerhed er udstedt af deltagere i mødet, er afladsbrevet for Snøde kirke 15. juli, nr. 62, det seneste vidnesbyrd om samlingens virksomhed er bortforleningen af Slesvig 15. august, jf. Albrectsen, Herredømmet over Sønderjylland 56-57.

(13)86. [Efter 18. juli]. 64

Ingeborg, enke efter Johan Mulsow fra Aalborg, kvitterer Johan Wulf, rådmand i Rostock, for 51 mark lybsk med samtykke af hendes og hendes sønners værger, hvoriblandt Johan v. Aachen, borgmester i Aalborg.

Notits i Rostock. Latin.

Det bør bemærkes, at Ingeborg, enke efter afdøde Johan Mulsow fra Aalborg, med samtykke af værgerne for hende og hendes sønner, nemlig Johan v. Aachen, borgmester i Aalborg, erkendte, at hun af hr. Johan Wulf, rådmand i Rostock, har modtaget 51 mark lybsk, og dermed erklærer hun og hendes fornævnte sønners værger nævnte Johan Wulf for kvit og løst fra påmindelsen om nævnte 51 mark lybsk, og nævnte Johan v. Aachen har givet nævnte Johan Wulf løfte med hensyn til enhver yderligere påmindelse, nemlig på fornævnte Johan Mulsows sønners vegne.

[1386]. 20. juli. Nyborg 65

Ærkebiskopperne Mogens af Lund og Niels af Nidaros samt biskopperne Jens af Ribe, (Jakob af Viborg)[1]), Svend af Børglum og Henrik af Gardar eftergiver hver især alle, der besøger Mariakirken i Oslo eller rækker dens bygningsfond en hjælpende hånd, 40 dage af den dem pålagte kirkebod.

Original i Riksarkivet, Oslo, tidl. i Det arnamagnæanske Institut. Latin.

Mogens, af Guds nåde ærkebiskop af Lund, Sveriges primas og det apostoliske sædes legat, Niels, af samme nåde ærkebiskop af Nidaros, Jens, ...[1]), Svend og Henrik, af samme nåde biskopper af kirkerne i Ribe, ...[1]), Børglum og Gardar, til alle troende kristne, der får dette brev at se eller høre læst, hilsen og vedvarende kærlighed med Gud.

Vi tror at yde Gud from og kærkommen tjeneste, så ofte vi ansporer hans troende til fromme gerninger. Derfor, i ønsket om at den hellige jomfrus kirke i Oslo, det kongelige kapel, må nyde fortjent ærefrygt og hæder, og i tillid til Gud fader den almægtiges og hans hellige apostle Petrus' og Paulus' myndighed, eftergiver vi, hver især af os, barmhjertigt med Gud alle oprigtigt bodgørende, der har bekendt deres synder, og som besøger fornævnte kirke for andagts, valfarts eller bøns skyld, som sammesteds hører messer, prædikener og andre gudstjenester, som omvandrer dens kirkegård, idet de går i forbøn for de afdøde troende, eller som sammesteds overværer de dødes begravelse eller rækker hjælpende hænder til kirkens

bygningsfond, og som fromt beder til Gud for vor herre kong Olufs og hans rigers lykke, og som på en festdag[2]) ved aftenringningen med bøjede knæ fromt beder til Gud (idet de siger) Herrens bøn[3]) med englehilsenen[4]), 40 dage af den dem pålagte kirkebod så ofte som de fromt opfylder det fornævnte eller noget af det fornævnte. Givet i Nyborg under vore segl på den hellige jomfru Margretes dag i det Herrens år 1386.

1) bispenavnet mangler i originalen p.gr.a. dennes beskadigelse. – 2) 'Die'. – 3) Fadervor. – 4) Ave Maria.

66 1386. 25. juli. Nyborg.

Kong Oluf tildømmer fru Ingeborg, enke efter Tyge Puder, alt det gods, der var tilfaldet hende som arv efter hendes søn Niels Knudsen af Hovby.

Afskrift i vidisse i Rigsarkivet. Latin.

Oluf, af Guds nåde Danmarks og Norges, de Venders og Goters konge samt ret arving til Sverige, til indbyggerne i Ars herred hilsen og nåde.

I skal vide, at vi tildømmer nærværende brevviser, fru Ingeborg, enke efter Tyge Puder, at besidde frit alt gods beliggende hos Jer, som ifølge arveretten på lovlig vis er tilfaldet hende efter hendes søn Niels Knudsen af Hovbys død, og som aldrig siden er afhændet af hende til nogen anden, idet vi forbyder, at nogen mod hendes vilje befatter sig med nævnte gods. Givet i Nyborg i det Herrens år 1386 på apostlen Skt. Jakobs dag, under vort rettertingssegl med Niels Drage som vidne.

67 1386. 25. juli. Nyborg.

Jakob Split, væbner, overlader Niels Jensen Svarteskåning alt sit mødrene gods i Nørre- og Sønderhalland.

Afskrift i Riksarkivet, Stockholm. Latin.

Jakob Split, væbner, til alle, som ser dette brev, hilsen med Gud.

I skal vide, at jeg til den gode og ærlige mand Niels Jensens, kaldet Svarteskåning, bestyrelse overdrager alle og enhver af mine ejendomme i Söndrum, Mölnebjär, og mit øvrige gods, hvor det end er beliggende i Sønder- (og) Nørrehalland, som er tilfaldet mig med arveret efter min moders død, tillige med alle deres tilliggender, hvorfor jeg ønsker, at man

af det nævnte gods skal svare ham og ingen anden så længe, indtil jeg eller mine rette arvinger mener, at dette brev skal kaldes tilbage.

Givet i Nyb<o>rg[1]) i det Herrens år 1386 på den hellige apostel Jakobs dag under mit segl.

1) Ms. har det urigtige 'Nyberg'.

1386. 25. juli. Nyborg. 68

Kong Oluf indskriver de otte mark sølvs jord, som Anders Poulsen har, i sit målsgods i Båg herred.

Dansk oversættelse i Rigsarkivet.

Oluf, af Guds nåde, Danmarks og Norges, de Venders og Goters konge og ret arving til Sverige, ønsker alle, som ser dette brev, salighed i Herren.

Vi gør vitterligt, at vi herved tilskriver[1]) vor nærværende målsmænd i herredet Båg herred de otte mark sølvs jord, som brevviseren Anders Poulsen har, idet vi giver ham tillige med vore andre målsmænd evindelig frihed, dog således at han hvert år skal betale til vort bord efter ovenanførte jords størrelse, hvorfor vi under vor nådes fortabelse[2]) strengt forbyder, at nogen af vore fogeder eller deres officialer drister sig til i modstrid med denne vor nådesbevisning nogensinde at fortrædige samme Anders, såfremt de ønsker vor nåde ubeskåret, indtil vi finder for godt at tilbagekalde nærværende brev. Givet i Nyborg under vort segl i det Herrens år 1386 på apostlen Skt. Jakobs dag.

1) Den følgende passage (indtil »evindelig frihed«) er formentlig en unøjagtig gengivelse af den tabte latinske originals tekst. En sammenligning med det på latin og i original bevarede DRB. IV 1 nr. 182, med hvilket nærværende brev i øvrigt har diktatfællesskab, gør det sandsynligt, at passagen har skullet lyde »indskriver i vort målsgods nærværende brevviser Anders Poulsens otte mark sølvs jord i herredet Båg herred, som han for tiden sidder inde med, idet vi tilstår ham lige friheder med vore øvrige målsmænd«. – Om betegnelserne målsgods og målsmænd, se DRB. II 8 nr. 252 note 1-2 og Kult. leks. XII sp. 118 (art. målsgård). – 2) Egentlig 'hvis (du) vil sikre (dig) vor nåde'.

1386. 26. juli. Nyborg. 69

Ærkebiskopperne Mogens af Lund og Niels af Nidaros, biskopperne Jens af Ribe, Jakob af Viborg, Svend af Børglum, broder Henrik af Gardar og i et tillæg til teksten broder Johan af Slesvig eftergiver hver især alle, der yder hjælp til istand-

sættelse af Skt. Michaels kapel ved Puggård i Ribe, eller som besøger det på en række nærmere angivne festdage, 40 dage af den dem pålagte kirkebod. Ærkebiskop Mogens eftergiver endvidere for tre år drabsmænd og dem, der har ligget børn ihjel, en halv karene og et halvt bodsår af den dem pålagte kirkebod, hvis de yder hjælp.

Tryk hos Terpager. Latin.

Mogens, af Guds miskundhed ærkebiskop af Lund, Sveriges primas og det apostoliske sædes legat, Niels, af samme miskundhed ærkebiskop af Nidaros, Jens, Jakob, Svend og broder Henrik, af Guds nåde biskopper over kirkerne i Ribe, Viborg, Børglum og Gardar, til alle troende kristne, til hvem dette brev når, hilsen og vedvarende kærlighed med Gud.

Vi tror at yde Gud from og kærkommen tjeneste, så ofte vi ansporer hans troende til fromme gerninger. Da, således som vi har bragt det i erfaring, den hellige ærkeengel Michaels kapel, der hører til de fattige peblinges kollegium i Ribe i Puggård, lider af store brøst i sine bygninger og truer med en sørgelig sammenstyrten, og da nævnte kollegiums midler ikke forslår til at holde dette kapel .....[1]) i stand, formaner og opfordrer vi Jer alle i vor herre Jesus Kristus og pålægger Jer til Jeres synders forladelse, at I af det gods, der er overdraget Jer af Gud, til nævnte kapels reparation yder fromme almisser i rigelig mængde og Jeres kærligheds velkomne støtte, for at ved Jeres bistand samme kapels brøst kan blive udbedret, og I gennem denne og andre gode gerninger, som I øver på Guds tilskyndelse, kan gå ind til den evige saligheds glæder. Og i tillid til Gud den almægtiges barmhjertighed og de hellige apostle Petrus' og Paulus' myndighed eftergiver vi, med hr. Jens, biskop af Ribes, vilje og samtykke, hver især barmhjertigt 40 dage af den dem pålagte kirkebod for alle oprigtigt bodgørende, der har bekendt deres synder, og som på festdagene for kapellets indvielse, den hellige ærkeengel Michael, Herrens fødsel, omskærelse, tilsynekomst[2]), langfredag, påske, himmelfart, pinse og på de særlige festdage for Kristi moder, den glorværdige jomfru Maria, den hellige Johannes Døberens † og hans ... †[3]) og på ottendedagen efter denne festdag fromt kommer til det nævnte kapel, rækker hjælpende hænder eller hører messer og prædikener der (eller) skænker til det omtalte kapel prydelser eller lys. Og vi, fornævnte ærkebiskop Mogens, eftergiver barmhjertigt med Gud – men blot denne ene gang – af vor særlige nåde alle drabsmænd, der understøtter nævnte kapel med en skilling grot, og alle dem, der har ligget børn ihjel, og som understøtter det med en halv skilling grot, så meget som vi kan med Gud, nemlig en halv karene[4]) og et halvt bodsår, idet

nærværende brev for så vidt angår denne sidste artikel ikke skal have gyldighed udover tre år at regne fra udstedelsen af dette brev. Givet i Nyborg i Odense stift i det Herrens år 1386 på dagen efter den hellige apostel Jakobs dag under vore segl. Og vi, broder Johan, af samme nåde biskop af Slesvig, eftergiver barmhjertigt med Gud 40 dage af den dem pålagte kirkebod for alle oprigtigt bodgørende, der har bekendt deres synder, og som rækker hjælpende hænder til ovennævnte Skt. Michaels kapel i Ribe, idet vor ærværdige broder hr. biskoppen af Ribe giver sin vilje og samtykke dertil.

1) lakune angivet hos Terpager. – 2) *Epiphania*, d.v.s. Helligtrekonger, 6. januar. – 3) tekst-tab i originalen, der sandsynligvis her har opregnet de øvrige kirkelige fester, for hvilke afladsprivilegiet skulle gælde. – 4) Jf. DRB. III 5 nr. 152 note 1.

1386. 26. juli. Nyborg. 70

Ærkebiskopperne Mogens af Lund og Niels af Nidaros, biskopperne Jens af Ribe, Johan af Slesvig, Jakob af Viborg, Svend af Børglum og Henrik af Gardar eftergiver alle, der besøger Skt. Nikolai kirke i Stenstrup, en del af den dem pålagte kirkebod.

Udtog af Hamsfort. Latin.

Mogens, ærkebiskop af Lund, Niels, ærkebiskop af Nidaros, Jens af Ribe, Johan af Slesvig, Jakob af Viborg, Svend af Børglum og Henrik af Gardar, biskopper, tilstår Skt. Nikolai kirke i Stenstrup aflad på den tid da Oluf, Danmarks, Norges, de Venders og Goters konge regerer, for hvem de skal bede[1]). Givet i Nyborg år 1386 dagen efter apostlen Jakobs dag.

1) med sætningen *regnante Olao Daniæ Norwegiæ Sclauorum Gotorumque rege pro quo precari* < *debent* > har Hamsfort gengivet *pro ..... illustrissimi domini nostri regis Olaui suorum et regnorum statu felici et tranquilla pace deum exorauerint* eller lignende vending, jf. f.eks. afladsbrevet for Snøde kirke 1386 15. juli, nr. 62.

1386. 27. juli. Nyborg. 71

Ærkebiskopperne Mogens af Lund og Niels af Nidaros, biskopperne Jens af Ribe, broder Jakob af Viborg, Svend af Børglum og broder Henrik af Gardar eftergiver hver især alle, der yder hjælp til istandsættelse af domkirken i Ribe eller som besøger den på en række nærmere angivne festdage, 40 dage af den dem pålagte kirkebod. Ærkebiskop Mogens og i et tillæg til teksten biskop Johan af Slesvig eftergi-

ver endvidere drabsmænd og dem, der har ligget børn ihjel, en halv karene og et halvt bodsår af den dem pålagte kirkebod, hvis de yder hjælp, og tillader, at løfter om pilgrimsfærd ændres til en modsvarende ydelse til istandsættelsen.

Original i Rigsarkivet, tillægget efter afskrift af Bartholin. Latin.

Mogens, af Guds miskundhed ærkebiskop af Lund, Sveriges primas og det apostoliske sædes legat, Niels, af samme miskundhed ærkebiskop af Nidaros, Jens, broder Jakob, Svend og broder Henrik, af Guds nåde biskopper over kirkerne i Ribe, Viborg, Børglum og Gardar, til de troende kristne, alle og enhver, til hvem dette brev når, hilsen og vedvarende kærlighed med Gud.

Vi tror at yde Gud from og kærkommen tjeneste, så ofte vi ansporer hans troende til fromme gerninger. Da, således som vi har bragt det i erfaring, Ribe domkirke lider af store brøst i sine bygninger og, som det frygtes, hvis ikke der hurtigt rådes bod derpå, på mange steder truer med let at kunne styrte sammen, og da kirkens egne midler ikke forslår til at udbedre disse brøst, formaner og opfordrer vi Jer alle i vor herre Jesus Kristus og pålægger Jer til Jeres synders forladelse, at I af det gods, der er overdraget Jer af Gud, til nævnte kirkes istandsættelse yder fromme almisser i rigelig mængde og Jeres kærligheds velkomne støtte, for at ved Jeres bistand kirkens brøst og sammenstyrtning kan afværges, og I gennem denne og andre gode gerninger, som I øver på Guds tilskyndelse, kan gå ind til den evige saligheds glæder. I tillid til Gud den almægtiges barmhjertighed og hans hellige apostle Petrus' og Paulus' myndighed, eftergiver vi hver især barmhjertigt med Gud 40 dage af den dem pålagte kirkebod for alle oprigtigt bodgørende, der har bekendt deres synder og som på den berømmelige jomfru Marias – til hvis ære domkirken er indviet – fremtrædende festdage og på ottendedagene efter disse festdage samt på festdagene for Kristi fødsel, omskærelse, tilsynekomst[1]), lidelse, opstandelse, himmelfart, pinse, Kristi legems fest, den hellige Johannes Døber, på festdagene for det hellige kors, de hellige apostle og allehelgensdag og festdagen for nævnte kirkes indvielse fromt kommer, sammesteds hører messer, prædikener eller andre gudstjenstlige handlinger, omvandrer dens kirkegård under bøn for de troende eller rækker hjælpende hænder til dens bygningsfond eller til prydelser og lys eller testamenterer noget bemærkelsesværdigt eller udvirker testamentariske gaver og som ved klokkeringningen aften og morgen efter den romerske kuries skik knælende tre gange fremsiger englens hilsen[2]) eller følger efter Kristi legeme eller den hel-

lige olie, når de bringes til syge og bringes tilbage, eller som sammesteds overværer de dødes begravelse og fromt beder til Gud for vort, vore kirkers og hele den danske kirkes vel og for dette brevs udvirker, så ofte de med fromt sind gør forannævnte eller noget af forannævnte. Og vi fornævnte ærkebiskop Mogens, eftergiver barmhjertigt med Gud – men blot denne ene gang – af vor særlige nåde alle drabsmænd, der understøtter nævnte kirkes bygningsfond med en skilling grot, og alle dem, der har ligget børn ihjel, og som understøtter den med en halv skilling grot, så meget som vi kan med Gud, nemlig en halv karene[3]) og et halvt bodsår. Vi viser desuden samme Ribe (dom)kirke på grund af dens betydelige brøst den særlige nåde, at det med vor myndighed skal være tilladt alle af begge køn i vor kirkeprovins Lund i samme Ribe (dom)kirke at lade ændre alle de valfartsløfter, fra hvilke vi med ærkebiskoppelig myndighed kan dispensere eller ændre[4]), dog således at vi vil, at sådan ændring skal ske ved vor ærværdige broder, hr. biskoppen i Ribe, eller hans stedfortræder i åndelige sager, som under hensyntagen til løfternes omstændigheder og deres stilling i samfundet, som har aflagt løfterne, skal lade tilfalde ovennævnte kirkes bygningsfond alt, hvad der havde måttet gives ud på sådanne valfarter, idet også løfteaflæggernes strabadser og farer, som de havde måttet udstå, tages med i betragtning. Dog angående ændringerne af løfterne, at de skal gøres med forstand og ikke befatter sig med andre løfteændringer end dem, til hvilke vor myndighed strækker sig, det overlader vi til deres samvittighed. Givet i Nyborg i Odense stift i det Herrens år 1386 fredagen efter den hellige apostel Jakobs dag under vore segl.

Og vi Johan, af samme nåde biskop af Slesvig, eftergiver barmhjertigt med Gud 40 dage af den dem pålagte kirkebod for alle oprigtigt bodgørende, der har bekendt deres synder, og som rækker hjælpende hænder til ovennævnte domkirke i Ribe, idet vi bevilger af vor særlige nåde, at drabsmænd fra vort stift, der til omtalte Ribe (dom)kirkes bygningsfond yder en skilling grot – men personer, der har ligget børn ihjel en halv skilling grot – skal kunne lade sig eftergive en halv karene[3]) og et halvt bodsår af forstanderne for omtalte (dom)kirkes bygningsfond i henhold til vor myndighed. Vi ønsker også og bevilger nådigt, at alle vore undergivne skal kunne lade deres løfter om pilgrimsfærd, fra hvilke vi kan dispensere og som vi kan ændre[4]), ændre i selve (dom)kirken i Ribe på ovennævnte vilkår og fremgangsmåder.

1) *Epiphania*, d.v.s. Helligtrekonger 6. januar. – 2) Ave Maria. – 3) Jf. DRB. III 5 nr. 152 note 1. – 4) Jf. X III tit. 34 de voto et voti redemptione c.1.

72 1386. 28. juli. Nyborg.

Ærkebiskop Niels af Nidaros og biskopperne Jens af Ribe, Niels af Roskilde, Jakob af Viborg, Svend af Børglum, Johan af Slesvig og Henrik af Gardar, eftergiver alle, der besøger Skt. Laurentius' kirke i Undløse i from hensigt, 40 dage af den dem pålagte kirkebod.

Afskrift i Det arnæmagnæanske Institut. Latin.

Niels, af Guds nåde ærkebiskop af Nidaros, Jens, Niels, Jakob, Svend, Johan og Henrik, af samme nåde biskopper over kirkerne i Ribe, Roskilde, Viborg, Børglum, Slesvig og Gardar, til alle troende kristne, der får dette brev at se eller høre læst, hilsen og vedvarende kærlighed med Gud.

Vi tror at yde Kristus from og kærkommen tjeneste, så ofte vi ansporer hans troende til fromme gerninger. Vi eftergiver altså hver især barmhjertigt med Gud i tillid til Gud den almægtiges og hans hellige apostle Petrus' og Paulus' myndighed alle oprigtigt bodgørende, der har bekendt deres synder, og som for andagts, bøns eller pilgrimsfærds skyld besøger Skt. Laurentius' kirke i Undløse, Roskilde stift, hører messer og andre gudstjenester sammesteds, omvandrer dens kirkegård og beder for de afdøde troende[1]), overværer de dødes begravelse sammesteds eller følger Kristi legeme eller den hellige olie, mens de bæres til de syge og bæres tilbage, eller skænker eller testamenterer, eller sørger for, at man skænker eller testamenterer noget til dens bygningsfond eller til forbedring af dens prydelser, eller ved klokkeringningen under aftensangen[2]) efter den romerske kuries skik tre gange med bøjede knæ fremsiger englehilsenen[3]) eller fromt beder til Gud for vor, vore kirkers, vor berømmelige herre kong Olufs og hans rigers lykke og rolige fred, 40 dage (af den dem pålagte kirkebod) lige så ofte, som de med from agtpågivenhed opfylder det fornævnte eller noget af det fornævnte. Givet i Nyborg i det Herrens år 1386 på dagen før den glorrige konge og martyr Skt. Olavs dag under vore segl.

1) om denne skik, se Kult. leks. VIII 399 og 401 samt nr. 90 af 1386 1. sept. – 2) teksten har 'in uesperis'. – 3) Ave Maria.

73 1386. 29. juli. Marienburg.

Reces af de preussiske stæders møde i Marienburg.

Afskrift i Toruń. Latin (protokol) og højtysk.

Forsamlet (til møde) i Marienburg i det Herrens år 1386 nærmeste søndag efter Skt. Jakobs dag har de herrer rådssendebud fra stæderne nemlig fra Toruń, Elbing, Danzig, Königsberg, Braunsberg drøftet nedennævnte artikler.

<1-2> .....[1])

<3> Ligeledes når herrerne fra Lübeck sammen med andre stæder skriver til os om et møde at holde otte dage efter vor frues fødselsdag[2]) i Vordingborg med kongen af Norge om de to punkter, som kongen berører, nemlig at han vil frigøre sig (for krav) angående sørøveriet, der er blevet tillagt ham og hans mænd, enten i mindelighed eller ved retslig afgørelse, så er det vor mening, at man skal holde mødet med ham og stærkt kræve skadeserstatning af ham. Men kan man ikke opnå noget af ham i mindelighed, så skal man for hans bøn og for venskabs skyld eftergive ham det og ikke gå rettens vej med ham, mod at forskrevne konge i venskab skal give og stadfæste den almindelige købmand[3]) endnu nogle friheder, med hvilke denne i hvert fald kan få nogen erstatning for sin skade, og også give sikkerhed for, at købmanden ikke fremtidig behøver at beklage sig mere med hensyn til kongen og hans (mænd).

1) de udeladte bestemmelser vedrører forholdet til Nederlandene (§ 1) og fredsskibe (§ 2). – 2) jf. nr. 59. – 3) d.v.s. Hansekøbmændene.

1386. 29. juli. 74

Niels Jensen Skydebjerg pantsætter tre stenboder i Roskilde med tilhørende grund til Gerhard Stenhals og hans hustru Inger for 20 mark lødigt sølv.

Original i Rigsarkivet. Latin.

Niels Jensen, kaldet Skydebjerg, til alle, som ser dette brev, hilsen med Gud.

Alle nulevende og fremtidige skal vide, at jeg erkender mig i sandhed at stå i skyld og gæld til den gode mand Gerhard Stenhals, borger i Roskilde, og hans elskede hustru Inger, datter af min broder Poul Skydebjerg, salig ihukommelse, for 20 mark i lødigt sølv, for hvilken sum penge jeg til fornævnte Gerhard og Inger ved dette brev pantsætter 3 boder af sten tillige med hele den grund, som i længde og bredde støder op til Skt. Olavs kirkegård i Roskilde og til de boder – mod syd regnet fra samme kirkegård – som jeg fik med min kæreste hustru Lucie Saksedatter, salig ihukommelse,

med den tilføjelse, at for de bygninger, som på tidspunktet for indløsningen bliver befundet at være opført eller istandsat, nemlig i fornævnte boder og grund, skal jeg enten ved mig selv eller ved mine arvinger yde ham eller hans arvinger fyldestgørelse og erstatning efter skøn af gode mænd før betalingen af gældens hovedstol. Ydermere skal de årligt oppebære afkastninger og indtægter af samme, indtil de indløses, uden at det på nogen måde skal fradrages i gældens hovedstol. Til vidnesbyrd om alt dette er mit segl tillige med segl tilhørende de gode mænd hr. Bennike, kannik i Roskilde, Mads Pedersen og Hannes Nighenstand, mine medborgere, hængt under dette brev. Givet i det Herrens år 1386 på Skt. Olavs, konges og martyrs, dag.

75 1386. 29. juli og kort efter.

Ærkebiskopperne Mogens af Lund og Niels af Nidaros, biskopperne Jens af Ribe, Svend af Børglum, Jakob af Viborg, Johan af Slesvig og Henrik af Gardar eftergiver kirkebod for dem, der besøger Brænderup og Hårby kirker samt beder for riget og kongen.

Notits af Hamsfort. Latin.

I det Herrens år 1386 ..... Den 29. juli og kort efter skænker samme ærkebiskopper[1]), Jens af Ribe, Svend af Børglum, Jakob af Viborg og samme nævnte af Slesvig[2]) og Gardar[3]) kirkerne i Brænderup og Hårby eftergivelser. De vil ligeledes, at der skal ske bønfaldelser for rigets tilstand og kong Olufs frelse.

1) Mogens af Lund og Niels af Nidaros. – 2) Johan. – 3) Henrik.

76 1386. 30. juli. Marienburg.

De preussiske stæders rådssendebud beder rådmændene i Stralsund om at skaffe et skib, hvormed de sammen med Stralsunds repræsentanter kan rejse til Danmark til forhandling med kong Oluf og dronning Margrete.

Afskrift i Danzig. Latin.

Med meget venskabelig hilsen tilforn. Meget kære herrer og venner. Eftersom vi ved, at det ikke er skjult for Jer, agtværdige herrer, at tidspunktet for forhandlingerne med de danskes konge og dronningen af Norge er rykket frem til førstkommende ottendedag efter Marie fødselsdag[1]), til hvilken termin vi vil have ladet vore befuldmægtigede råds-

udsendinge give møde, beder vi Jer derfor, oprigtigste af vore venner, ivrigt om, at I skal værdiges at forsyne os med et skib, for at vore skal kunne sejle sammen med Jer til nævnte aftalte termin i Vordingborg. Idet I viser os et velvilligt sind i denne anledning, skal I leve vel og byde over os. Givet i Marienburg i det Herrens år 1386 mandagen næst efter apostlen Skt. Jakobs dag under sekret tilhørende de herrer rådmænd i staden .....[2]), som vi alle bruger i øjeblikket.

Rådsudsendingene i Preussens stæder Toruń, Elbing, Danzig, Königsberg, Braunsberg, på udstedelsesdagen for dette brev forsamlet til forhandlinger i Marienburg.

1) jf. nr. 59. - 2) navnet mangler i afskriften.

1386. 1. august. 77

Jesse Pedersen Friis erklærer at skylde Sorte Klaus, borger i København, 16 skilling grot.

Original i Rigsarkivet. Nedertysk.

Det skal være vitterligt for alle dem, der ser eller hører dette brev læse. Jeg Jesse Pedersen, som man kalder Friis, erkender og bevidner åbent med dette brev, at jeg skylder den vise mand Sorte Klaus, borger i København, seksten skilling grot, for hvilke fornævnte Klaus har gjort mig hel fyldest, (og) som jeg skal betale ham til påske i rede penge og ikke ellers opsætte det. Fremdeles forpligter jeg mig til, at hvis jeg ikke giver fornævnte Klaus pengene til fornævnte påskedag, vil jeg erstatte ham fuldt ud hvad skade han lider derved, og hvem der udleverer mig fornævnte Jens dette brev med mit segl, ham vil jeg give fornævnte pengesum. Til vidnesbyrd om disse forskrevne punkter har jeg ladet mit segl hænge under dette brev, der er givet og skrevet i året efter Guds byrd trettenhundrede og seksogfirs på Skt. Peters dag ad vincula, det vil sige, da han blev bundet.

1386. 5. august. 78

Kong Oluf overlader Everhard v. Hereke al sildetran, der måtte fremkomme i Falsterbo og Skanør i årene 1388 og 1389, med al kongelig ret.

Afskrift i Lübeck, bevaret i mikrofilm. Nedertysk.

Vi Oluf af Guds nåde Danmarks og Norges, de Venders og Goters konge og ret arving til Sveriges rige erkender og bevidner åbent med dette brev, at vi har tilstået og tilstår og overlader al den sildetran, der kan fremkomme i Falsterbo og Skanør i de år, da man skriver trettenhundrede otteogfirs og niogfirs efter Guds byrd, til den gode mand Everhard v. Hereke og hans rette arvinger eller til hans rette pålidelige bud at bruge og besidde uforstyrret med al kongelig ret, og han skal ikke være os eller nogen på vore vegne pligtig til mere derfor, fordi vi har oppebåret fuld værdi derfor, så at der er sket os fyldest, og vi forbyder enhver af vore embedsmænd at hindre fornævnte Everhard og hans arvinger eller deres pålidelige bud i denne fornævnte indtægt, såfremt de vil have vor velvilje og nåde. Alle disse forskrevne punkter lover vi fornævnte kong Oluf den fornævnte Everhard v. Hereke og hans arvinger og til tro hånd Röttger Klote, Peter v. Hereke, Karsten Brusche, Lydeke Ouesche og Peter Geismer, borgere i Lübeck, at holde stadig og fast uden nogen udflugt og argelist. Til vidnesbyrd om disse forskrevne punkter har vi med fuldt vidende ladet vort segl hænge under dette brev, der er givet og skrevet i året efter Guds byrd trettenhundrede og seksogfirs søndagen før Skt. Laurentius' dag.

79 (13)86[1]). 7. august.

Den franske konges parlament anordner i sagen mellem rektor og universitetet i Paris på den ene side og forstanderen for de studerende i Danmarks kollegium på den anden, at de studerendes hus skal overdrages til Karmeliterne i Paris for 24 pariserpund i årlig afgift.

Optegnelse i Pariserparlamentets protokol. Fransk.

Tirsdag 7. dag o.s.v. I den uafsluttede sag mellem på den ene side rektor og universitetet i Paris, på den anden side den af studenterne ved kongeriget Danmarks kollegium befuldmægtigede angående herberget for det nævnte kollegiums studenter, beliggende ved Karmeliternes kirke i Paris, anordner retten – efter at have set den tidligere derom afsagte kendelse og hørt kommissærernes beretning – at det omtalte hus skal gives og overdrages til Karmelitermunkene for 24 pariserpund afgift, der er båndlagt og godt og passende anbragt i byen til fordel for det nævnte kollegium og dettes studenter. Herom brev[2]).

1) Protokollatet står under august måned i protokollen for retssamlingen 1385 13. november – 1386 september. – 2) 1386 9. august, nr. 80.

1386. 9. august. Paris. 80

Kong Karl 6. af Frankrig bekendtgør, at hans parlament har anordnet, at de danske studenters hus i Paris overdrages til Karmeliterne i Paris på betingelse af, at disse anviser til de danske studenter 24 pariserpund i årlig afgift, som de kun må afhænde i det tilfælde, at de i samråd med rektor og universitetet i Paris agter at købe et andet hus, og pålægger parlamentets retsbetjent at bringe brevets bestemmelser til udførelse.

Transsumpt af 1386 12. august og afskrift i Paris, begge på latin.

Karl, af Guds nåde de Franskes konge, til alle, der får dette brev at se, hilsen.

Da et vist tvistemål mellem på den ene side magister Jens Basse, der – som han sagde – var fra kongeriget Danmark, og rektor for vor kæreste datter universitetet og dettes befuldmægtigede på den anden side fornylig var blevet fremført i vort parlament angående et hus i Paris beliggende i nærheden af Skt. Maria af Karmels brødres hus og kirke, hvilket hus var blevet overdraget og bortgivet – som samme magister Jens sagde – som vederlag for et hus, der forhen af en doktor fra omtalte kongerige Danmark[1]) var blevet skænket og overladt til de studenter fra nævnte kongerige Danmark, som studerer i Paris, af munkene, abbeden og sankt Geneviève's kloster i Paris til samme studenter med henblik på deres ophold ved fornævnte universitet, har omtalte domstol[2]) – da dette hus siges at være ødelagt og på grund af manglende reparationer, der nødvendigvis må foretages, at være næsten ubeboeligt, medmindre der hurtigt bliver sørget derfor – efter at have hørt sagens parter den 14. juli 1385 anordnet[3]) blandt andet, at visse af vore råder, som blev udpeget dertil og udsendt af samme vor domstol, sammen med tilkaldte sagkyndige i slige anliggender skulle besøge fornævnte hus, der som tidligere sagt ligger ved omtalte brødres hus og kirke. Når det var sket, skulle de omtalte råder sammen med flere kyndige og fremtrædende mænd fra nævnte universitet og med nævnte magister Jens overveje og afgøre sagen, hvorledes de bedst og nyttigst kan træffe bestemmelse om fornævnte hus, idet de er opmærksomme på, at som tidligere omtalt det dengang truedes og endnu trues af sammenstyrtning; i tilfælde af tvivl skulle vore nævnte råder berette, hvad de havde gjort, overvejet eller fundet i sagen og på grundlag heraf skulle nævnte domstol[2]) kende for ret. I overensstemmelse med deres befaling og hverv besøgte fremdeles de nævnte kommissærer med til-

kaldte erfarne folk det nævnte hus således som det er berørt ovenfor og forelagde for vor omtalte domstol[2]) den af dem og visse af universitetet specielt hertil udpegede mænd trufne afgørelse.

Vi kundgør, at efter at have hørt fornævnte kommissærers beretning og i betragtning af, at omtalte hus er stærkt ødelagt, samt under hensyn til sagens omstændigheder har fornævnte vor domstol til åbenbar fordel og nytte for de omtalte studenter fra omtalte kongerige Danmark bestemt og bestemmer, at nævnte hus med dets påhvilende byrder skal overlades til nævnte Skt. Maria af Karmels munke i Paris, og det skal på grund heraf bestemmes, at omtalte munke overdrager og vil anvise godt og tilstrækkeligt i vor by Paris 24 pund årlig og evig indtægt båndlagt til brug og nytte for de nævnte studenter fra kongeriget Danmark.

Fremdeles skal omtalte studenter ikke kunne sælge, afstå, afhænde eller overføre til andre denne indtægt eller en del deraf, medmindre da de vil købe et hus bestemt til deres bolig og ophold, hvilket de nævnte studenter nu og for fremtiden er forpligtede til at gøre, så snart det passende kan ske, og der til salg kan findes et hus, der er bekvemt og tilstrækkeligt til studenternes behov. I så fald skal omtalte studenter kunne sælge, afstå eller overføre til andre hele fornævnte indtægt eller en del deraf indtil det beløb, der er nødvendigt for at erhverve det nævnte hus, dog med fornævnte rektors og universitets råd og afgørelse.

Derfor overdrager og befaler vi nævnte parlaments første retsbetjent og vor tjener, at han skal udføre nærværende brevs indhold mandigt og behørigt, for så vidt det kræver handling.

Givet i Paris i vort parlament den 9. august i det Herrens år 1386 i vor regerings sjette år. Johannes[4]).

1) Formentlig Peder Arnfastsen, jf. DRB. II 3, nr. 105. – 2) 'Curia'. – 3) DRB. IV 2, nr. 599. – 4) Dette navn, der kun findes i afskriften, betegner måske den, der har påtegnet forneden på originalen.

81 1386. 10. august.

Rådet i Lund anbefaler Anders Pedersen Sadelmager til rådet i Lübeck, idet det bevidner hans gode omdømme og vandel, medens han boede i Lund, og bekræfter, at han er født sammesteds i lovligt ægteskab.

Afskrift i Riksarkivet, Stockholm. Latin.

Til de berømmelige og hæderlige mænd, de herrer borgmestre og rådmænd i staden Lübeck, vi borgmestre og rådmænd i Lund, med Herren gensidig kærlighed i Herren med vor ærbødige tjenstvillighed.

Da for nylig et ønskværdigt forlydende kom os for øre om en vis Anders Pedersen Sadelmager født hos os, om hvis gode omdømme og vandel vi fremfører rosværdigt vidnesbyrd, og som delagtig i Jeres nåde opholder sig hos Jer, beder vi Jer herrer indstændigt og venligt – da I ønsker at vide, at samme Anders er avlet hos os af gode og fredselskende forældre knyttet sammen af et lovligt ægteskabs bånd – om, at I værdiges at og at I vil modtage samme Anders med velvillig befordring. Dette vil vi ydmygt gengælde over for Jer for så vidt vi på nogen måde bliver anmodet derom af en af Jeres (borgere).

Givet under vort på bagsiden trykte sekret i det Herrens år 1386 på den glorværdige martyr Skt. Laurentius' dag.

1386. 12. august. Paris. 82

Etienne Lefèvre, retsbetjent ved den franske konges parlament, erklærer over for dette, at han i henhold til kong Karl 6.s brev af 1386 9. august har overdraget Danmarks hus i Paris til Karmeliterne sammesteds ved overgivelse af nøglerne til huset, og at Karmeliterne til gengæld har anvist magister Jens Basse på vegne af studenterne fra Danmarks rige 24 pariserpund i årlig afgift.

Original i Paris. Fransk.

Til mine meget kære og frygtede herrer, der holder vor herre kongens parlament[1]) i Paris, Etienne Lefèvre, det omtalte parlaments og Jeres retsbetjent, ære, tjeneste og ærbødighed med al lydighed.

Måtte det behage mine meget kære herrer at vide, at der af de fromme og hæderlige personer prioren og brodersamfundet i Vor Frue af Karmels kloster i Paris samt af magister Jens Basse, skolar fra kongeriget Danmark, der studerer i Paris, er blevet forelagt mig vor omtalte herre kongens brev i følgende skikkelse: Karl, af Guds nåde de Franskes konge (*o.s.v. = nr. 80*).

I kraft af dette brev og for at udføre og fyldestgøre det i henhold til dets form og indhold har jeg efter anmodning af omtalte prior, kloster og magister Jens Basse i dag begivet mig til de nævnte munkes hus ind i dettes spisesal, hvor var nærværende og tilkaldt broder Jean Noblet, omtalte klosters prior, magister Jean Goulain, magister i teologi, magister Jean de la Parme, professor og magister i teologi, broder Yves Bouyc, broder Ber-

nard le Texier, broder Pierre de Saint Martin, broder Nicole de Réville, subprior og omtalte klosters befuldmægtigede, broder Jean Cherité, broder Guillaume Quatremolins, broder Guillaume Perier, broder Raymond Chamar, broder Pierre Ros, broder Henri Beutart, broder Jacques de Chasteautherry, alle munke af nævnte orden og kloster, magister Jean Poupart, befuldmægtiget i parlamentet, Guerin le Bossu, Nicolas le Barbier, Yvon du Pommier, Raoul Pestlerbe, Nicolas Chat Rouge, Etienne de la Naste, Geoffroy Vivier og omtalte klosters pedel; jeg har for dem fremstillet omtalte brevs indhold og virkning og har ladet det læse højt i deres nærværelse og påhør. Derfra begav jeg mig sammen med de ovennævnte eller en stor del af dem til det i omtalte brev nævnte Danmarks hus, hvilket jeg i de ovennævntes nærværelse reelt og virkeligt har overgivet og overdraget til prioren og klosteret, repræsenteret i omtalte priors, subpriors og dets befuldmægtigedes personer, og jeg overdrog det til besiddelse og reel og fysisk brugsret[2]) ved at overgive dem husets nøgler, som omtalte magister Jens Basse havde givet mig, (alt det gjorde jeg) således som jeg skulle og kunne i kraft af det nævnte brev. Da det var gjort, overdrog, anviste og overleverede omtalte prior, kloster og deres befuldmægtigede i nærværelse af vor nævnte herre kongens notarer ved Châtelet[3]) i Paris Richard de Vaily og Mace de Baigneux og i deres hænder – samt i nærværelse af ovennævnte vidner – til nævnte magister Jens Basse på hans og de andre nuværende og fremtidige studenters vegne fra det nævnte kongerige Danmark i henhold til omtalte brev 24 pariserpund afgift, placeret og anvist på 30 pund båndlagt afgift, som de omtalte munke hvert år oppebærer af to huse beliggende i Paris i rue au Fuerre[4]) nær St. Innocent[5]), og som havde tilhørt den afdøde frøken Perrenelle de Crepon. Herom overgav munkene i de nævnte notarers hænder forpligtelsesbreve, så gode som de kunne og burde, og samme dag begav jeg mig til omtalte to huse i nævnte rue au Fuerre, som havde tilhørt den nævnte frøken. Der, i nærværelse af nævnte magister Jean Goulain, broder Nicole de Réville, omtalte klosters subprior, Raoul Pestlerbe, Jean de Vaucourt, Robert de Béthune og Regnaut de Champigny, der bor i et af de nævnte huse, satte jeg omtalte magister Jens Basse i ovennævntes navn i besiddelse og værge[2]) med hensyn til at tage, hæve og oppebære for fremtiden hvert år til evig tid i og af de nævnte huse de ovennævnte 24 pariserpund årlig og evig afgift båndlagt af de nævnte 30 pariserpund afgift, og jeg befalede omtalte Regnault de Champigny, der bor i et af de nævnte huse, at han for fremtiden skulle betale til omtalte magister Jens Basse på de ovennævntes vegne eller til en anden eller andre

befuldmægtigede for de nævnte studenter eller til den af dem tilforordnede eller delegerede den part og del af de nævnte 24 pund, som han skal, nu og i fremtiden, af lejen af det omtalte hus, og ligeledes befalede jeg Lucas Dyonis, som bor i det andet af de nævnte huse, repræsenteret af Alain Dyonis, hans slægtning eller tjener, at han for fremtiden skulle betale til omtalte magister Jens Basse på de ovennævntes vegne eller til en anden eller andre befuldmægtigede for de nævnte studenter eller til den af dem tilforordnede eller delegerede den part og del af den nævnte afgift på 24 pund, som han skal i fremtiden, og jeg satte og overdrog besiddelse og brugsret[2]) af de 24 pariserpunds afgift til omtalte magister Jens Basse på de ovennævntes vegne, såvidt jeg kunne og burde. Og dette, mine meget kære og frygtede herrer, bekræfter jeg at have gjort ved denne min beretning, der er forseglet med mit segl, som jeg bruger under udøvelsen af mit nævnte embede. Givet i Paris den 12. august i det nådens år 1386.

1) Universitetet hørte under parlamentets jurisdiktion. – 2) 'Saisine' d.v.s. modtagelse af brugsret uden fuld ejendomsret (uden ret til salg). – 3) Sæde for jurisdiktionen over den administrative enhed (prévôté), hvortil Paris hørte. – 4) Rue du Fouarre. – 5) Ikke lokaliseret.

1386? 16. august, Reg. Dan. nr. *3237, se nr. 37.

1386. 18. august. 83

Kong Oluf tilstår indbyggerne i Stubbekøbing det fiskerleje, som de har haft på Munkholm i 40 år.

Afskrifter i Rigsarkivet. Dansk.

Vi Oluf, af Guds nåde Danmarks og Norges konge og ret arving til Sveriges rige, hilser alle, som ser eller hører dette brev, inderligt med Gud.

Vi kundgør for alle, nulevende og fremtidige, at vi har undt og overladt vore kære indbyggere i Stubbekøbing deres leje, således som de har haft det i 40 år, hvilket leje ligger på Munkholm, og det kalder man Stubbekøbingsleje. Derfor forbyder vi enhver, hvem det end er, at fortrænge fornævnte indbyggere i Stubbekøbing fra det fornævnte leje både til lands og til vands, såfremt de ønsker at bevare vor gunst og vor nåde. Til vidnesbyrd stadfæster vi med vort segl, og fremdeles befaler vi vore officialer, at I ikke

lader vore kære indbyggere blive forurettet. Givet i det Herrens år 1386, skrevet lørdagen efter den hellige jomfrus himmelfartsdag.

84 1386. 20. august. Slagelse byting.

*Præsten Sevid Larsen sælger halvdelen af sin gård i *Keldebergsgade[1]) i Slagelse til Sorø kloster.*

Referat i Sorø gavebog. Latin.

Den hæderværdige mand hr. Sevid Larsen, præst ved kirken i *Scyrethorp solgte til klostret halvdelen af sin gård i *Keldebergsgade med det halve stenhus og alle dens øvrige tilliggender, som han efter sin broder Tyges død havde ejet med arveret, og han skødede den på Slagelse ting til klostrets hånd til evig besiddelse, idet han forpligtede sig og sine arvinger til at hjemle den og fri den fra tiltale. I det Herrens år 1386 på den hellige abbed Bernhards dag.

1) Gadens navn er kun kendt fra denne tekst; at lokaliteten skal søges i Slagelse, fremgår af den omstændighed, at skødningen fandt sted på Slagelse byting.

85 13[86]. 21. august.

Notarialvidne af klerken Uffe Ghir, at hr. Herman Heyse af Johan Bützow, provst i Odense, har lejet gods og indtægter tilhørende Fraugde kirke.

Original på Gottorp. Latin.

I Guds navn, amen. År 1386 efter sammes fødsel, i den 9. indiktion, den 21. august, i den 6. time eller deromkring, i den højhellige fader og herre i Kristus, ved guddommeligt forsyn vor herre pave Urban den 6.s, niende pontifikatsår var til stede i nærværelse af mig, offentlig notar, og nedennævnte vidner den gode mand hr. Herman Heyse, og forpagtede af .....[1]) Johan Bützow, provst i Odense, (gods og indtægter hørende til) hans kirke Fraugde for .....[1]) mark sædvanlige penge at betale i Odense .....[1]), han skal betale hvert år .....[1]) eller på et tidspunkt og på én (gang) .....[1]) med alle dens tilliggender, marker, enge, offerindtægter, tiender, indtægter .....[1]), som vedrører (nævnte) kirke i Fraugde for et tidsrum af .....[1]) år; .....[1]), idet samme kirkes .....[1]) udgifter er trukket fra og tilsidesat. Dette er forhandlet i gården .....[1]), i det ovennævnte år, indiktion, måned, dag, time og pontifikatsår i nærværelse af de gode og hæderlige mænd, nemlig

hr. .....[1]), præst, samt Mads Degn, Jesse .....[1]), Gerike Scroder, lægfolk fra Odense stift, og flere andre vidner, særligt tilkaldte til ovenstående og anmodede derom.

Og jeg Uffe Ghir, klerk fra stiftet B.....[1]), ved kejserlig autorisation offentlig notar, har sammen med de nævnte vidner været personligt til stede ved denne art .....[1]) forpagtning, udlejning samt ved alt det øvrige, medens det skete, og jeg så og hørte det gå for sig som omtalt, og jeg har egenhændigt skrevet og .....[1]) opsat det i denne officielle form og opfordret hertil og anmodet derom har jeg til vidnesbyrd om alt det fornævnte undertegnet det med mit vanlige og sædvanlige mærke.

1) Lakune i teksten.

[Efter 1386. 23. august – før 1390. 26. maj][1]). 86

Hr. Anders Jakobsen af Skafterup pantsætter Brorup og Agerup til Kristine, Eskil Falks enke.

Registratur i Rigsarkivet (1541).

Et brev, at Anders Jakobsen af Skafterup, ridder, pantsatte Brorup og Agerup til fru Kristine, hr. Eskil Falks enke.

1) Eskil Falks dødsdag var den 23. august (SRD. IV 310); han omtales som død i biskop Niels af Linköpings brev af 1387 31. august (nr. 238), hvori nævnes den indre uro i Sverige, som forhindrede normal samfærdsel. Det er derfor yderst tvivlsomt, om meddelelsen om Eskil Falks død ville kunne nå frem til Linköping på en uge i august 1387. Enken udførte i 1387 en af Eskil Falks testamentariske dispositioner (nr. 283), hvilket må være sket ikke alt for længe efter hans død; denne må da være indtruffet 1386 23. august. Anders Jakobsen (Lunge) skriver sig til Skafterup 1387 12. december (nr. 275) og 1390 26. maj (DRB. IV 4 nr. 221), på det sidste tidspunkt var han ridder. Endnu 1388 23. september (nr. 434) nævnes han som væbner, men skriver sig da til Broby.

1386. 24. august. 87

Biskop Niels af Roskilde eftergiver alle, der besøger højalteret i Skt. Jakobs kirke i Stralsund i from hensigt, 40 dage af den dem pålagte kirkebod[1]).

Original i Greifswald. Latin.

Niels, af Guds nåde biskop af Roskilde, til alle troende kristne, der får dette brev at se, hilsen evindelig med Gud.

De troende kristne nærer ingen tvivl om, at de himmelske glæder ved

helgenernes fortjenester og bønner opnås af dem, som omhyggeligt ved from tjeneste fortjener deres beskyttelse. Idet vi derfor sammen med de øvrige troende kristne ønsker at opnå nævnte glæder, eftergiver vi i tillid til Gud den almægtiges og de hellige apostle Petrus' og Paulus' miskundhed barmhjertigt med Gud alle, der oprigtigt angrer og bekender deres synder, og som årligt for fromheds skyld hver uge i det mindste på torsdage besøger højaltret i Skt. Jakobs kirke i byen Stralsund i Schwerin stift og sammesteds hører den messe, der holdes for Kristi højhellige legeme, samt fromt beder til Gud for os, benådning for 40 dage af den dem pålagte kirkebod, når blot man indhenter stiftsbiskoppens vilje og samtykke hertil.

Givet i det Herrens år 1386 på apostlen sankt Bartholomæus' dag under vort segl.

1) diktaten udviser mange overensstemmelser med det tilsvarende afladsbrev udstedt 1386 20. maj af biskop Gerhard af Ratzeburg for højalteret i Skt. Jakobs kirke i Stralsund, Mekl. UB. XXV A 570 nr. 14694, der formentlig har tjent som forlæg.

88 (1386). 27. august.

Rektor og universitetet i Paris, abbeden og munkene i Ste. Geneviève-klostret og sognepræsten ved St. Etienne på den ene side samt på den anden side prioren og Karmeliterklostret i Paris afgiver indlæg og modindlæg for den franske konges parlament om de danske studenters hus i Paris, efter at det er overdraget til karmeliterne.

Protokollat i Pariserparlamentets protokol for retssamlingen 1385 13. november – 1386 september under mandag 27. august. Fransk.

Mandag den 27. dag o.s.v. Mellem rektor og universitetet i Paris, munkene, abbeden og konventet i Ste. Geneviève-klostret og sognepræsten ved St. Etienne på den ene side og karmeliternes prior og konvent i Paris på den anden side. Rektor og universitetet siger, at forhen gav en god mand fra kongeriget Danmark et hus til studenterne fra Danmark[1]), og siden blev ved mageskifte eller bytte eller på anden måde overdraget til de nævnte studenter et hus beliggende mellem karmeliterne og Laonkollegiet, og det blev overdraget dem for en afgift på 70 sous årligt og 12 deniers regnet for grunden, og båndlagt af munkene i Ste. Geneviève-klostret således, at det ikke kunne afhændes eller overdrages på langt åremål eller udlejes til tiggerordner eller andre, der holder kollegium. Og hvis man siger, at munkene i Ste. Geneviève-klostret vil blive holdt skadesløse

andetsteds, er det utilstrækkeligt, thi ombytning er frivillig og munkene i Ste. Geneviève vil lide stort tab derved, idet de har jurisdiktion over huset og sognerettigheder over de studenter, der bor der, og de ville ikke få jurisdiktion, fordi 'stedet ville være under immunitet'[2]), og studenterne[3]) ville ikke gå hen at ofre påskesøndag hver en denier og de andre sognerettigheder. De siger, at tidligere ville karmeliterne have betalt afgift for huset 30 pund båndlagt, og at de nu vil have det for 24, og studenterne ved Laonkollegiet vil give en højere afgift for det og ville have gjort det, førend universitetet var gået ind for, at det skulle overdrages til karmeliterne. Hvis karmeliterne havde meddelt dette i retten, ville denne ikke have afsagt den kendelse[4]), som karmeliterne påberåber sig. Universitetet nedlægger derfor påstand om, at huset ikke overdrages til karmeliterne; men at det bevares som det er, og at det bliver sat i stand eller i det mindste udbudt ved universitetets prædikener og bliver overdraget til den højest og sidst bydende.

Munkene nedlægger påstand om, at det skal siges, at de har sat sig imod med føje, og at huset i kraft af deres modstand ikke skal overdrages til karmeliterne, men skal forblive i munkenes besiddelse eller i det mindste under deres jurisdiktion; de siger, at karmeliterne ikke har villet adlyde retsbetjenten[5]), som gav ordre til dem og forbød dem at nedrive huset. Og universitetet, munkene og sognepræsten, som er til stede, slutter deres indlæg; munkene og sognepræsten erklærer, at universitetets påstand ikke vil komme dem til skade, og universitetet erklærer det modsatte, hvorom brev[6]).

Karmeliterne siger, at de er medlemmer af universitetet og blandt de ældste i denne by, og at deres orden har eksisteret siden profeten Elisas tid på Karmels bjerg; deres kloster er lille og trangt, og da stedet blev overdraget til karmeliterne, kunne munkene i Ste. Genevièveklostret forudse det, der hændte. Karmeliterne ville kunne udvide, og deres råd har anbefalet dem og siger, at de er et af universitetets fornemme medlemmer, da man hos dem prædiker og holder sungen messe, og der er adskillige studenter. De siger, at for længe siden havde en tapper mand fra landet[7]) et hus i rue des Anglais i Paris, og han ønskede, at studenterne fra kongeriget Danmark skulle have det nævnte hus, og at dets indtægter skulle deles mellem dem, og dette er ikke et kollegium[8]). Huset blev nedrevet af munkene i Ste. Genevièveklostret eller på deres foranledning, og af den grund var der uenighed mellem studenterne fra landet[7]) og de nævnte munke, og parterne indgik kompromis og aftalte, at munkene skulle overdrage til stu-

denterne et godt hus, båndlagt og til en værdi af 16 punds afgift og som ikke ville behøve reparationer, og denne aftale blev godkendt af universitetet. Derefter blev huset overdraget til studenterne, og til gengæld for de indtægter, der oversteg 16 punds afgift, lovede studenterne hvert år at betale en afgift på 70 sous og 12 deniers for grunden uden skade for båndlægningen. De henviser til den for denne domstol førte proces mellem universitetet og omtalte kollegiums studenter angående det nævnte hus, og de siger, at munkene havde kendskab til denne proces, og efter processen har retten fået vished for husets tilstand, som er helt ruineret, dets behov (for reparation) og alt[9]). Den har afsagt sin kendelse[4]), som den erindrer; i kraft af kendelsen er huset blevet overdraget til karmeliterne, og munkene taber intet og har intet tab derved, da de får god erstatning. De svarer med hensyn til de aftaler, som modparten påstår har stået imod, da huset blev overdraget til studenterne fra Danmark, og de siger, at fra retten blev det sagt, at munkene skulle overdrage til studenterne et godt hus, ikke forfaldent og ikke trængende til reparation, og denne aftale var ren, enkel og absolut, følgelig kunne munkene ikke stille de betingelser, som de siger, for at udleje huset til studenterne. De siger, at magister Jean Goulain, magister i teologi og tilhørende karmeliterordenen, fremstillede for paven deres situation og deres kloster, som er trangt, disse forhold var ikke blevet meddelt eller var kendte for dekanen i Nevers eller for kantoren i Paris, som skulle skaffe sig underretning om husets tilstand. Og i henhold til den undersøgelse, som de eller en af dem ville foretage, skulle de træffe en ordning o.s.v.; de siger, at dekanen i Nevers har anstillet nævnte undersøgelse, og bullen[10]) blev taget i øjesyn af universitetet. Efter at have besøgt huset tillod dekanen studenterne at sælge det til karmeliterne[11]), og universitetet var vidende om processen, det modsatte sig ikke og har ikke appelleret, følgelig skal man ikke anerkende dets synspunkter. De siger, at 'det er dommer i egen sag[12]), altså har' studenterne 'lovligt kunnet sælge deres hus til karmeliterne'[12]); og selv hvis man antager, at ved overdragelsen af huset til studenterne var afhændelsen af huset blevet forbudt, ville afhændelsen alligevel være gyldig. Men munkene 'skulle handle efter interesse'[2]) og munkene i Ste. Geneviève klostret har intet tab i denne sag, idet deres hus allerede er båndlagt én gang, og det går ikke ud af deres jurisdiktion, og studenterne kunne nedrive det, hvis de ville, og i stedet anlægge en have. Og de grunde, som munkene og sognepræsten anbringer som støtte for deres tab, er ikke gyldige, da man ikke skal tage hensyn til manglende vinding, da det ifølge retten 'ikke er det samme forhold ikke

at få vinding og at lide skade'[2]), og universitetet har større interesse i at støtte karmeliterne og udvidelsen af deres kollegium end denne sag; huset er kun 12 punds afgift værd, og det er et stort under, at Laon-studenterne vil give mere for det, end det er værd, og hele denne diskussion skyldes had fra nogle enkeltpersoner ved universitetet. Og i følge modpartens argument ville Laon-studenterne, som danner et kollegium, hverken kunne få eller beholde huset, og karmeliterne siger, at de aldrig ville tilbyde de 30 punds afgift, således som modparten har hævdet, og hvis de ville tilbyde det, skulle det være 30 pund Toursmønt, som er 24 Pariserpund værd. Kun så meget er det blevet sagt for retten, at de ville give derfor, og de, der udgør modparten, burde have fremsat disse påstande inden rettens kendelse; de siger, at munkene får god erstatning og ligeledes sognepræsten. Karmeliterne slutter deres indlæg (med påstand om), at universitetet, munkene og sognepræsten ikke skal få medhold, at deres forlangende ikke bliver udført, og at forbudet må blive hævet på deres omkostninger.

Universitetet, munkene og sognepræsten svarer, for så vidt det berører dem hver især, og siger, at universitetet er forsvarer og beskytter af alle kollegierne og af de enkelte studenter i Paris, og selv om det – uden præjudice – antages, at der ikke er kollegium i de danske studerendes hus, (således som modparten har sagt), må man derfor sige, at huset tilhører universitetet eller samtlige studenter fra kongeriget Danmark, og alligevel er ingen af dem blevet tilkaldt for at foretage denne afhændelse eller opnå den derfor tilgrundliggende kendelse, men kun magister Jens Basse, skolar fra landet Danmark, som intet kunne foretage sig alene; heroverfor er afhændelsen ugyldig, og de siger, at universitetet ikke hader karmeliterne; men det er uret at have hævdet det, og de har aldrig før været efterladende på dette punkt. Og universitetet har interesse i, at de danske studenter skal have huset, da det er 'universitetets pryd at have flere medlemmer'[2]), og hvad huset angår, er det til fordel, at adskillige studenter ville komme fra landet[7]), 'som ellers ikke ville komme'[2]), og hvis de havde indtægter uden hus, således som karmeliterne ønsker det, ville det kun være ruin. Og det er ikke rigtigt, når karmeliterne siger, at deres sted er for trangt, thi tidligere var der flere karmeliter end nu, og de boede alle under gode forhold, og de har sovesal, korsgang og spisesal[13]), og de vil ikke have dette hus, fordi de trænger til det, men for at kunne sige, at de bor lige så godt som franciskanerne, der har et område svarende til fjerdedelen af en købstad eller mere, og universitetet har interesse i denne sag. Hvad pavens bulle[10]) angår, siger de, at paven ikke kan befatte sig med verdslige sager i dette

kongerige, og at kongen ikke ville tillade det, og den advokat, der har afgivet indlæg for retten, forlanger, at kongens befuldmægtigede skal være opmærksom derpå; og selv om munkene og kongeriget ønskede det, indeholder bullen dog intet derom og siger ikke som karmeliterne, men tillader kun at sælge huset. Men det følger ikke heraf, at det er korrekt at sælge det; de siger, at i det nævnte hus har kongen højeste jurisdiktion, og munkene har jurisdiktion som brugere[14]), og uden kongens samtykke kan det nævnte hus ikke overdrages, selv om munkene ville det. Og der har aldrig været diskussion i retten, om karmeliterne skulle have huset eller ej, og kendelsen er blevet afsagt uden at parterne er blevet hørt, og nu da retten hører parterne, skal den omtalte kendelse ikke gælde for karmeliterne; og selv hvis man antager, at karmeliterne vil få større fordel af at få huset end universitetet vil lide skade herved, følger det ikke af den grund, at karmeliterne skal have huset. Og de siger, at Laon-kollegiet har 500 francs[15]) rede til at anvende på husets reparation, og hvis de får det, vil de udleje det, og munkene vil intet tabe derved, og således vil Laon-kollegiet og huset blive udvidet, og heri har universitetet interesse; og universitetet siger, at det vil istandsætte omtalte hus, og det skal overdrages til den højestbydende, og det som karmeliterne siger gælder ikke, nemlig at hvis ingen vil forpagte det for mere end de, så er det på grund af had, idet på hvilken som helst måde skal man overdrage det til den højestbydende, og de siger, at med hensyn til det hus og kollegium, som man kalder Danmarks kollegium[16]), og hvad munkene og sognepræsten angår, gensvarer og bestrider de, at betingelserne ved husets overdragelse er eller har været, således som modparten siger, og hvis de ovennævnte betingelser havde været, således som munkene og sognepræsten har erklæret, skal de respekteres, og de ændrer de tidligere 'fordi de nyeste aftaler o.s.v.'[2]). Og de ovennævnte betingelser blev fastsat af universitetet og kollegiets studenter, og munkene og sognepræsten vil lide tab på sagen; thi hvis karmeliterne får huset, vil det være underlagt immunitet, og hvis der var en ugerningsmand, ville retsbetjentene ikke kunne eftersøge ham der, og hvis en student fra Danmark (nu) begik en misgerning, ville hans løsøre tilfalde de munke, der havde fundet optagelse hos karmeliterne, om de så allesammen skulle slå hinanden ihjel, og sognepræsten vil lide tab med hensyn til sognerettighederne, som han ville miste, hvis karmeliterne fik huset; de slutter deres indlæg med påstand om, at modpartens påstand ikke bliver taget til følge, og andet videre som ovenfor.

Karmeliterne siger i deres duplik[17]), at huset tilkommer studenterne

fra Danmark, og om de så er seks, fire, to eller blot én, tilkommer huset dem eller ham alene, ligesom det er tilfældet for Réthel-studenternes hus, som ikke er kollegium[18]), og hvis kendelsen udføres, og karmeliterne får huset, vil studenterne få indtægt og hus, hvorom karmeliterne og studenterne er enige, og modparten har herved intet tab, 'fordi o.s.v.'[2]). Og karmeliterne siger, at de bor for trangt, og de har ikke sagt, at universitetet, men enkeltpersoner nærer had til dem, og studenterne ville kunne anlægge en have, hvis de ville, og hvis munkene derved går glip af vinding, skal man ikke tage hensyn dertil 'fordi det er ikke det samme forhold ikke at få vinding og at lide skade'[19]), og kongen har intet tab ved dette forhold, og kongens befuldmægtigede optræder heller ikke som part i sagen. Og huset har aldrig tilhørt universitetet, og de siger, at paven har overdraget hvervet til dekanen i Nevers, som har bestemt, at huset skal sælges, og universitetet har været for denne ret i en proces angående uretmæssig beslaglæggelse af ejendom, og de siger, at denne rets kendelse er trådt i kraft som efter dom, og Ste Geneviève munkene og sognepræsten får god erstatning, og ingen ville købe det undtagen til fordel for Laon-kollegiet og af had til karmeliterne; de slutter deres indlæg med påstand om, at modpartens påstand ikke skal tages til følge, og andet mere som ovenfor. Det blev bestemt, at retten skal se (akterne fra) den proces, der er ført for pavens kommitterede, den nærværende domstols kendelse, og kontrakten angående overdragelse af huset til studenterne, idet den tager parternes påstande i betragtning, og man vil få underretning om hvad den bestemmer i denne sag[20]).

1) Magister Peder Arnfastsen skænkede et hus i rue des Anglais til fattige danske studenter i Paris, jf. vidnesbyrd aflagt af officialen i Paris 1284 18. september, DRB. II 3 nr. 105. Det ombyttedes med den her omtalte ejendom mellem 1356 30. maj og 1383, jf. DRB. IV 2 nr. 598 note 3. – 2) Latinsk vending i den franske tekst. – 3) Rettet fra det formentlig fejlagtige 'munkene'. – 4) Nr. 79, 1386 7. august, bekræftet af kong Karl 6. 1386 9. august, nr. 80. – 5) Jf. nr. 82 1386 12. august. – 6) Ikke bevaret. – 7) Danmark. – 8) d.v.s. et studenterhus, hvor der bliver givet universitetsundervisning. – 9) Jf. 1385 14. juli, DRB. IV 2 nr. 599 og 1386 9. august, nr. 80. – 10) 1383 7. maj, DRB. IV 2 nr. 347. – 11) 1384 15. oktober, DRB. IV 2 nr. 504. – 12) Latinske vendinger i den franske tekst, jf. Codex Iust. 4,35, 21 'suae quidem quisque rei moderator atque arbiter'. – 13) 'Dortoir, cloistre et refretoir'. – 14) 'Justice souveraine' og 'justice domaniere'. – 15) 1 franc = 1 livre à 20 sols, jf. Friedrich Frhr. von Schrötter, Wörterbuch der Münzkunde, 202. – 16) 'College de Daxce'. – 17) Andet indlæg. – 18) Jf. note 8. Collège de Réthel i rue des Poirées var blevet grundlagt i begyndelsen af det 14. årh., jf. Marquis de Rochegude et Maurice Dumolin, Guide pratique à travers le vieux Paris, 407. – 19) Latinsk vending i den franske tekst, jf. Digesta 39,2, 26. – 20) Den franske tekst har her følgende note i margen: Med henblik på afgørelse. Corbie. – Arnaud de Corbie var parlamentets præsident, jf. Édouard Magis, Histoire du parlement de Paris III, 24.

89 1386. [27.-31. august].

Peder Jensen Marsvin, borger i Odense, (overdrager) Mads Davidsen, forstander for (johanniternes sygehus i Odense) og menige konvent sammesteds to gårde i Kærbyholm.

Afskrift i Langebeks Diplomatarium. Latin.

Peder Jensen Marsvin, borger i Odense, til alle, der ser dette brev, hilsen evindelig med Gud.

Alle skal vide, nulevende og fremtidige, at jeg erkender, at jeg til den gode mand Mads Davidsen, forstander for (johanniternes syge)hus (i Odense)[1]) og hele det menige konvent sammesteds med velvilligt sind og samtykke (af) .....[2]) (har overdraget)[2]) mine to gårde i Kærbyholm i (Ingslev) sogn (i Vends) herred[3]), i hvilke Jens, kaldet Rud, og Lars, kaldet .....[2]), bor, nemlig (til)[2]) bod for Oluf Jensen af Gerskovs (og) .....[2]) Marines sjæle, at besidde .....[2]) Jeg forbyder alle og enhver at befatte sig med nævnte gårde eller deres tilliggender .....[2]) Til vidnesbyrd herom er mit segl tillige med segl tilhørende den gode mand, nemlig ...neke[4]), rådmand i Odense, hængt under dette brev. Givet i det Herrens år 1386 .....[2]) nærmeste ...[2])-dag efter apostlen Skt. Bartholomæus' dag.

1) Lakune i afskriften. Til identifikation af den institution, til hvilken Peder Jensen Marsvin overdrog de to gårde i Kærbyholm, giver teksten som holdepunkter, at stiftelsen omtales som *domus*, hvortil er knyttet et regelbundet samfund, *conuentus*, samt at Mads Davidsen optræder som dens *prouisor*. Udtrykket *domus* viser, at stiftelsen enten har været et af Odenses to Helligåndshuse eller selve Johanniterklostret, der endnu i 1390 benævnes *domus*, medens det i 1418 omtales som kloster, Rep. nr. 3742 og 5713. Det ene af de to Helligåndshuse tilhørte domkapitlet, men var i 1430'erne ødelagt, J. Lindbæk og G. Stemann, De danske Helligaandsklostre 140, hvilket gør det mindre sandsynligt, at det er denne stiftelse, der omtales i brevet. Det andet Helligåndshus tilhørte johanniterne og må have været identisk med sygehuset på Skt. Hans kirkegård. Begge Helligåndshuse blev 1540 3. maj, Danske Kancelliregistranter 1535-50, 127, overdraget til Odense Hospital, det tidligere franciskanerkloster, medens Johanniterklostret efter Reformationen overgik til kongen, i hvis besiddelse det forblev. Selv om Christian 3. i 1541 overdrog bl.a. sygehusbygningen på Skt. Hans kirkegård til præsteresidens for Skt. Hans kirke, Danske Kancelliregistranter 1535-50, 207, tyder den kendsgerning, at brevet er registreret i Odense Hospitals registratur, på at godset har hørt til johanniternes sygehus. Dette synes at bekræftes af den omstændighed, at Mads Davidsen betegnes *prouisor*, medens i 1390 Johanniterhusets leder omtales som *commendator*, DRB. IV 4 nr. 191 og 208. Når Peder Jensen Marsvin skænkede de to gårde dels til Mads Davidsen som *prouisor*, dels til det regelbundne samfund, må det forklares med, at sygehuset tilhørte Johanniterhuset. Titlen *prouisor* peger også i retning af Johanniterordenen, V. Lorenzen, De danske Johanniterklostres Bygningshistorie 26-27; Thomas Hatt Olsen, Dacia og Rhodos 21. Da i 1386 Skt. Bartholomæus' dag faldt på en fredag, og da i den ufuldstændige dagsangivelse ordet *feria* er anvendt, begrænser det dateringen til mandag (*secunda feria*) til fredag (*sexta feria*) efter Skt. Bartholomæus' dag, eller 27.-31. august. – 2) Lakuner i afskrif-

ten. – 3) Jf. Hofmans Fundationer V 166. – 4) Lakune i afskriften, navnet kan suppleres som Henneke eller Werneke, jf. nr. 140).

1386. 1. september. Roskilde. 90

Biskop Niels af Roskilde eftergiver alle, der besøger Roskilde Skt. Agnete kloster, rækker dets bygningsfond en hjælpende hånd eller beder for Roskildekirken og hele Danmarks rige, 40 dage af den dem pålagte kirkebod.

Original i Rigsarkivet. Latin.

Niels, af Guds miskundhed biskop i Roskilde, til alle troende kristne, som får kendskab til dette brev, hilsen og vedvarende kærlighed med Gud.

Vi tror at yde Gud en from og kærkommen tjeneste, så ofte vi ansporer hans troende til fromme gerninger. Derfor, i ønsket om, at Skt. Agnetes kloster i Roskilde må nyde fortjent ærefrygt og hæder, og i tillid til Gud den almægtiges og hans hellige apostle Petrus' og Paulus' myndighed, eftergiver vi barmhjertigt med Gud alle oprigtigt bodgørende, der har bekendt deres synder, og som besøger nævnte kloster for andagts, bøns eller valfarts skyld, som sammesteds fromt hører messer, prædikener eller andre gudstjenester, som omvandrer nævnte klosters kirkegård, indvendigt eller udvendigt, idet de beder for de afdøde troende, eller som følger Kristi legeme eller den hellige olie, når de bringes til syge søstre og bringes tilbage, som rækker hjælpende hænder til forbedring af prydelserne eller til nævnte klosters bygningsfond, som sammesteds indstændigt beder til Gud for Roskildekirkens og hele Danmarks riges velfærd, så ofte de med fromt forsæt gør foranstående eller noget af foranstående, 40 dage af den dem pålagte kirkebod. Vi bekræfter ydermere med dette brev alle begunstigelser, der retmæssigt er overdraget fornævnte kloster.

Givet i Roskilde i det Herrens år 1386 på bekenderen Skt. Egidius' dag under vort segl.

1386. 9. september. 91

Danzig giver Johan Dissow og Johan Vos anbefalingsbrev til Ystad til på Gertrud v. Wyges vegne at inddrive arvegodset efter Arnold Karbom.

Registratur i Danzig. Latin.

Johan Dissow fik sammen med Johan Vos anbefalingsbrev på Gertrud v. Wyges vegne til at inddrive det i Ystad ved Arnold Karboms død efterladte arvegods. Johan Dissow og Johan Vos (er) garanter. Givet år som ovenfor[1]), nemlig søndagen efter jomfru Marias fødselsdag.

1) D.v.s. i det Herrens år 1386.

92 [Før 1386. 11. september].

Niels Olufsen af Gärsnäs skænker en gård i Nöbbelöv, V. Sallerup s., Harjagers herred, til domkapitlet i Lund mod afholdelse af hans årtid ved foranstaltning af provsten sammesteds.

Referat i Lunde domkapitels gavebøger. Latin.

Døde[1]) den velbyrdige mand Niels Olufsen af Gärsnäs, som gav sin gård i Nöbbelöv i Harjagers herred i Sallerup sogn til Lundekirkens kapitel på det vilkår, at godset skal bestyres af provsten i Lund. Gården vil yde i landgilde[2]) tre mark penge, af hvilke kannikerne skal have 20 groter, bygningsfondet 4 groter, vikarerne 5 groter, ligeledes de fattige 5 groter, for messerne 4 groter, (til ringerne) i tårnet 2 groter.

1) referatet er indført under 11. september, Niels Olufsens hustru nævnes som enke 1386 22. september, nr. 97. – 2) herefter overstreget 'en halv (?) mark – de, som overværer messens vigilier'.

93 (13)86. 11. september.

Danzig giver Johan Dissow og Gertrud v. Wyge anbefalingsbrev til Ystad angående den afdøde Arnold Karboms gods.

Registratur i Danzig. Latin.

Johan Dissow og Gertrud v. Wyge får anbefalingsbrev for at kræve den i Ystad afdøde Arnold Karboms gods. Johan Dissow og Gertrud stillede sikkerhed, at der ikke skal følge (yderligere) krav. Givet (13)86 tirsdagen efter Marias fødselsdag.

1386. 11. september. Roskilde. 94

Kong Oluf bekendtgør, at Gyncelin Gyncekesen af Falkendal på rettertinget har skødet en brydegård i Ishøj til Jakob Hennekesen, kannik i Roskilde og provst i Østersyssel.

Original i Det arnamagnæanske Institut. Latin.

Oluf, af Guds nåde Danmarks, Norges og de Goters konge[1]) og ret arving til Sveriges rige, til alle, der ser dette brev, hilsen med Gud.

Alle, nulevende og fremtidige, skal vide, at i det Herrens år 1386 tirsdag i ugen efter den hellige jomfrus fødselsfest på vort retterting i Roskilde i nærværelse af de gode mænd herrerne Vilhelm Hemmingsen, kannik i Roskilde, Siger, sakristan, Jakob Larsen, præst ved Skt. Knuds alter i Roskilde[2]), præster, samt Troels Andersen, Peder Sigersen, lægmænd, og mange andre troværdige mænd, skødede Gyncelin Gyncekesen af Falkendal, der var mødt i denne særlige anledning, med evig besiddelsesret til den hæderlige mand hr. Jakob Hennekesen, kannik i Roskilde og provst i Østersyssel, en ham tilhørende brydegård i Ishøj i Lille herred med tre øre skyldjord og med alle tilliggender til samme gård uden undtagelse; denne gård, hvorpå en vis Silvest i sin tid boede, har samme Gyncelin tidligere pantsat til samme herr Jakob Hennekesen for en vis sum penge. Meddelelse om salget af samme gård med dens fornævnte tilliggender havde tidligere fundet sted på Lille herredsting, således som landets love[3]) fordrer det. Samme Gyncelin anerkendte, at han i sandhed havde modtaget fuld betaling efter sit ønske af samme hr. Jakob Hennekesen. Ydermere forpligtede han sig og sine arvinger til at hjemle og fri ovennævnte hr. Jakob Hennekesen eller dem, hvem han måtte overlade samme gods, fornævnte gods fra krav fra hvem som helst. Iøvrigt forpligtede samme Gyncelin sig og sine arvinger til ganske at holde samme fornævnte hr. Jakob Hennekesen eller dem, hvem samme hr. Jakob måtte overlade fornævnte gods, skadesløs eller skadesløse, hvis samme gods på grund af mangel ved hans eller hans arvingers hjemling skulle blive ham eller dem fravundet.

Handlet og givet under vort rettertingssegl ovennævnte år, dag og sted med Niels Drage, vor justitiar, som vidne.

1) 'De Venders' er i originalen udeladt af kongens titulatur. – 2) d.v.s. i domkirken, jf. Danmarks Kirker, Kbh.a. III 1627. – 3) 'leges terre', dvs. landsdelens love.

95 1386. 11. september. Roskilde.

Gyncelin Gyncekesens genbrev til forrige nr.

Original i Det arnamagnæanske Institut. Latin.

Gyncelin Gyncekesen af Falkendal til alle, der ser dette brev, hilsen med Gud.

Alle, nulevende og fremtidige, skal vide, at jeg anerkender nu at have solgt til den hæderlige mand hr. Jakob Hennekesen, kannik i Roskilde og provst i Østersyssel, mit nedenfor nævnte gods i Ishøj, tre øre skyldjord, hvorpå i sin tid en vis mand, kaldet Silvest, boede, med alle dets tilliggender uden undtagelse, hvilket gods jeg tidligere har pantsat samme hr. Jakob Hennekesen for en vis sum penge, og at have skødet det med evig besiddelsesret i det Herrens år 1386 tirsdagen i ugen efter den hellige jomfrus fødselsfest på den meget berømmelige herre, herr Olufs, af Guds nåde Danmarks, Norges og de Goters konge[1]), retterting i Roskilde, idet meddelelse om salget af samme gods tidligere havde fundet sted på Lille herredsting, således som landets love[2]) fordrer det. Jeg anerkender, at jeg i sandhed har modtaget fuld betaling efter mit ønske for samme gods af samme hr. Jakob Hennekesen. Jeg forpligter derfor mig og mine arvinger til at hjemle og fri over for ovennævnte hr. Jakob Hennekesen eller dem, hvem han måtte overlade samme gods, fornævnte gods fra krav fra hvem som helst. Iøvrigt forpligter jeg mig og mine arvinger til ganske at holde oftnævnte hr. Jakob Hennekesen eller dem, hvem samme hr. Jakob måtte overlade fornævnte gods, ganske skadesløs eller skadesløse, hvis samme gods på grund af mangel ved min eller mine arvingers hjemling skulle blive ham eller dem fravundet. Til vidnesbyrd om alt dette er mit segl tillige med seglene tilhørende de gode mænd Jakob Gyncekesen, min elskede broder, hr. Vilhelm Hemmingsen, kannik i Roskilde, og Bent, kaldet Bille, borger i Roskilde, hængt under dette brev. Givet ovennævnte år og dag.

1) 'De Venders' og 'ret arving til Sveriges rige' er i originalen udeladt af kongens titulatur. – 2) 'leges terre', d.v.s. landsdelens love.

96 [1386. september?].[1])

Fru Sofie, Niels Olufsen af Gärsnäs' hustru, skænker en gård i Håstad mod afholdelse af hendes årtid ved provsten i Lund.

Referat i Lunde domkapitels gavebøger. Latin.

Ligeledes skal provsten i Lund den følgende dag afholde hans[2]) hustru fru Sofies årtid på tilsvarende vis[3]) af en gård i Håstad.

1) referatet af fru Sofies gavebrev er indført under 11. september (Niels Olufsens dødsdag) uden, at det dog anføres, hvornår hun selv døde. Dateringen må derfor støtte sig på Niels Olufsens indstiftelse af hans egen årtid senest 1386 11. september, nr. 92, og på fru Sofies overdragelse af gods i forbindelse dermed og med hendes indstiftelse af årtid for sine forældre 1386 22. september, nr. 97. – 2) Niels Olufsen. – 3) sigter sandsynligvis til anvendelse af gårdens ydelser som i Niels Olufsens årtidstiftelse, nr. 92.

1386. 22. september. Lund. 97

*Ærkebiskop Mogens af Lund erklærer, at fru Sofie, enke efter væbneren Niels Olufsen af Gärsnäs, har skødet en gård i *Haneritæ og en gård i Nöbbelöv til provstiet i Lund mod afholdelse af en årtid for hendes afdøde mand og en for hendes forældre.*

Afskrift i Lundebogen. Latin.

Vi, Mogens, af Guds nåde ærkebiskop af Lund, Sveriges primas og det apostoliske sædes legat, vil, at det skal stå fast for alle, at i det Herrens år 1386 på den hellige Mauritius' dag mødte personligt for os i vort kammer i Lund den velbyrdige frue fru Sofie, enke efter væbner Niels Olufsen af Gärsnäs, og skødede nedenfor nævnte gods, nemlig to gårde, den ene i *Haneritæ, hvor en vis Henrik bor, den anden i Nöbbelöv, hvor en vis Siunde bor, med alle tilliggender og tilbehør, til provsteembedet ved (dom)kirken i Lund og til den ærværdige mand hr. Folkvin, provst i Lunds, hænder, på det vilkår, at samme hr. provst, den nuværende eller den til enhver tid værende, hvert år skal holde to årtider i koret i (domkirken i) Lund, den ene for fornævnte Niels Olufsen, hendes afdøde mand, den anden for hendes fader Jens Tuesen og hendes moder. Samme hr. Folkvin, provst, forpligtede sig og sine efterfølgere til for bestandigt at afholde disse årtider. Givet ovennævnte år, dag og sted under vort sekret.

1386. 25. september. Lund. 98

Ærkebiskop Mogens af Lund bekendtgør, at væbneren Jens Povlsen af Bosarp solgte sin gård i Håstenslöv, Norrvidinge sogn, til Lunde (dom)kirkes bygningsfond.

Original i Riksarkivet, Stockholm. Latin.

Vi Mogens, af Guds miskundhed ærkebiskop i Lund, Sveriges primas og det apostoliske sædes legat.

Vi gør vitterligt for alle, at i det Herrens år 1386 tirsdagen før Mikkelsdag mødte personligt for os i vort kammer i Lund i nærværelse af mange troværdige mænd den velbyrdige mand Jens Povlsen af Bosarp, væbner, og solgte, skødede, afhændede og frit ihændegav til den gode mand hr. Peder Jensen, vor kannik i Lund, på vor Lunde kirkes bygningsfonds vegne en ham tilhørende gård i Håstenslöv i Norrvidinge sogn, hvorpå en vis Mogens Fadersen bor, med alle denne gårds tilliggender, at besidde med evig ret, idet han forpligtede sig og sine arvinger til at hjemle og frigøre samme bygningsfond fornævnte gård med dens tilliggender frit fra krav fra hvem som helst. Til vidnesbyrd om alt dette har vi ladet vort segl tillige med samme Jens Povlsens segl hænge under dette brev. Givet år, dag og sted som ovenfor.

99
1386. 26. september eller 3. oktober[1]). Roskilde byting.

Tingsvidne af Roskilde byting om, at Jakob Skrædder, borger i Roskilde, har skødet fire boder i Skt. Olufs sogn til sakristan ved (dom)kirken i Roskilde hr. Thomas Lambertsen, som denne derefter har skænket til Skt. Katerines alter i domkirken.

Original i Det arnamagnæanske Institut. Latin.

Borgmestre og rådmænd og øvrige borgere i Roskilde til alle, der ser dette brev, hilsen med Gud.

Alle, nulevende og fremtidige, skal vide, at i det Herrens år 1386 onsdagen .....[1]) ærkeenglen Skt. Michaels dag mødte særligt i denne anledning på vort byting den gode og agtværdige mand Jakob Troelsen kaldet Skrædder, vor medborger, gift med salig ihukommelse Niels Dan af Skibbys datter Kristine, der da var til stede på samme ting og holdt samme .....[2]) ved armen og gav ham befaling hertil, og skødede sit nedenfor anførte gods, der var tilfaldet ham med arveret med fornævnte Kristine, (hans) hustru .....[2]), nemlig fire boder i Roskilde i Skt. Olufs sogn nord for torvet og den kongelige og offentlige gade, af hvilke Niels Teglslager nu bor i een, fremdeles Ingemar Kræmmer i een, fremdeles Bo Kræmmer i een, fremdeles Jens Dan i een, med grunde og de arealer, som kaldes 'garthsrwm'[3]) og

alle andre tilliggender til nævnte boder, intet undtaget, til den gode mand og agtværdige herre Thomas Lambertsen, sakristan ved (dom)kirken i Roskilde, at besidde med rette evindeligt, idet han forpligtede sig og sine arvinger til at hjemle og fri nævnte hr. Thomas Lambertsen eller dem, som han udpeger dertil, fornævnte gods med alle dets tilliggender fra enhvers påkrav samt at holde denne hr. Thomas eller dem, hvem han udpeger dertil, fuldstændigt skadesløse, hvis fornævnte gods på grund af en mangel ved fornævnte Jakobs eller hans arvingers hjemling delvis eller i sin helhed på nogen som helst måde fravindes denne hr. Thomas eller dem, som han har udpeget dertil, og på grund af afhændelsen og skødningen af det fornævnte gods skænkede og overlod samme Jakob Skrædder frit som erstatning, kaldet 'geengyald'[3]), sin fornævnte elskede hustru Kristine sin gård i Roskilde i Skt. Michaels sogn nord for den kongelige og offentlige gade, som denne Jakob og denne Kristine nu bebor, med alle denne gårds tilliggender, intet undtaget, at besidde evigt med rette. Alle og enhver af disse boder med alle deres tilliggender, intet undtaget, testamenterede, skænkede og skødede fornævnte hr. Thomas Lambertsen, sakristan, umiddelbart til bod for sin sjæl til ære for den hellige treenighed, Vor Frue og Skt. Katerine, jomfru og martyr, til Skt. Katerines alter i Roskilde domkirke tillige med al den ret, der tilkommer ham, at besidde evigt med rette, hvilken testamentering, gave og skødning, der var foretaget af denne hr. Thomas, de hæderværdige herrer Jens Hennekesen, provst i Roskilde, og Peder Lykke, ærkedegn sammesteds, offentligt modtog på fornævnte alters vegne. Til vidnesbyrd herom er vort segl hængt under dette brev. Givet ovennævnte år og dag.

1) dateringen er beskadiget, således at det ikke kan afgøres, om det er onsdagen *før* eller *efter* Mikkelsdag, der er tale om. – 2) lakune som følge af beskadigelsen. – 3) dansk ord i den latinske tekst.

1386. 28. september. Tønder. 100

Grev Adolf af Holsten og Stormarn vidimerer og stadfæster hertug Valdemars brev af 1354 11. juni.

Vidisse af 1436 i Åbenrå landsarkiv. Nedertysk.

Vi Adolf, af Guds nåde greve af Holsten og Stormarn, sender evig hilsen med Gud til alle dem, der ser dette nærværende brev, (og) vi erkender og bevidner åbent med dette brev, at vi i nærværelse af vore kære råd-

givere lod oplæse i vor nærværelse og har set beseglet nogle beseglede breve, der af hertugen af Jylland er givet og tilstået vore kære byfolk, der bor i Lille Tønder, på deres privilegier, af følgende ordlyd: Valdemar, af Guds nåde hertug i Jylland (*o.s.v.* = *DRB. III 4 nr. 126*). Og vi grev Adolf har haft for os disse forskrevne breve og har ladet dem læse for os og set dem velbeseglet med samtykke og velvilje af vore fornævnte rådgivere og bekræfter og stadfæster og forordner og vil derudover, at det skal overholdes fast af os, vore arvinger og efterkommere, fogeder, embedsmænd og underfogeder uden nogen afkortning. Hvis endvidere dette brev, således som det er stadfæstet og tilstået af os, lider nogen skade, forsømmelse eller fordærv i sin helhed eller i en del, det skal på ingen måde skade eller modvirke dem[1]); men de skal forblive fast i al deres fastheds kraft, og vi vil, at de holdes således af enhver til evige tider uden modsigelse. Til vidnesbyrd om dette har vi ladet hænge vort segl for neden under dette brev.

Givet i Tønder i året efter Guds byrd trettenhundrede og seksogfirs dagen før den hellige ærkeengel Michaels dag.

1) d.v.s. de nævnte breve.

101 1386. 28. september. Vordingborg.

Optegnelse om, at der er sluttet våbenstilstand mellem Danmark og hansestæderne på den ene side og sørøverne på den anden.

Afskrift på Det kongelige Bibliotek. Nedertysk.

Fremdeles blev der med de sørøvere, der står skrevet herefter, indgået aftale om, at de har våbenstilstand med riget Danmark og de almindelige søstæder[1]). Den kan opsiges fire uger før.

For det første Lydike Skinkel, for hvilken på hans vegne hr. Fikke Moltke fra Nyborg og hr. Folmer Jakobsen, Wenzlaf Knut og Henneke v. Ahlefeld har afgivet løfte, til gengæld har på rigets og stædernes vegne hr. Henning Podebusk, drost, og de, der er her på stædernes vegne, afgivet løfte.

For Detlev Knut har Wenzlaf Knut og Henneke v. Ahlefeld afgivet løfte.

For Eiler Rantzau har hr. Henning Podebusk den yngre, Henneke v. Ahlefeld og Wenzlaf Knut afgivet løfte.

For Henneke Schack har Lasse Jensen og Jens Sivertsen givet løfte.

For Kurt Howeschilt har Erik Thomsen, Karl Thomsen og Klaus Howeschilt givet løfte.

For Henneke v. Oertzen har Klaus Grubendal og Eggert Richteblock givet løfte.

Dronningen har sagt, at Tønnes og Bertold Quas skal være med i samme våbenstilstand og skal sikre hende (den) til stædernes hånd, og hun skal have fuldmagt på stædernes vegne til at love Tønnes og Bertold våbenstilstand. Sket i Vordingborg efter Guds byrd år 1386 dagen før Skt. Mikkelsdag.

1) d.v.s. Hansesøstæderne.

[Senest] 13[86][1]). 29. september. 102

Jens Daaresvend af Fårdrup, væbner, overlader Klement Nielsen Krag alt sit gods i Jernbjerg med tilhørende skov i ti år mod en årlig afgift på en øre korn.

Original i Rigsarkivet. Latin.

Jens, kaldet Daaresvend af Fårdrup, væbner, til alle, der ser dette brev, hilsen evindelig med Gud.

Alle, nulevende og fremtidige, skal vide, at jeg erkender at have overladt til den hæderlige og gode mand, nærværende brevviser, Klement Nielsen kaldet Krag, mine ejendomme, alle og hver især, i Jernbjerg, Slagelse herred, nemlig et bol jord og syv ørtug skyldjord med de til nævnte ejendomme liggende skove, nemlig ret til at hugge to vognlæs[2]) i Høgebjergshegned og en skovpart kaldet skovlod[3]) i skoven kaldet Jernbjergskov i *Dywngsweeth[4]) med de enkelte tilliggender til disse ejendomme, rørligt og urørligt, vådt og tørt, intet undtaget, fra dags dato fulde ti år frem i tiden på det vilkår, der på folkesproget kaldes mægt[5]), på grund af hans gods i Gudmandstrup og Svinninge, Tuse herred, nemlig to dele, 16 ørtug skyldjord, til hans nytte og fri rådighed, på den imellem os aftalte betingelse, at han på ingen måde lader fjerne de nu på dette gods rejste bygninger eller på nogen måde lader dem forfalde eller lægge øde med hensyn til ydelser, bortset fra at de forfalder eller lægges øde ved naturligt forfald eller ved en almindelig hærgning af Danmarks rige. Yderligere skal han hvert af de fornævnte ti år ufortøvet give og betale mig eller mine arvinger uden vægring en øre lovligt og godt korn, indtil han har overgivet mig andet gods med bygninger og undergivne, hvoraf der svares et pund korn i årlig afgift. Fremdeles skal efter udløbet af de fornævnte ti år mit fornævnte gods med al ret og frihed frit tilfalde mig eller mine arvinger uden

nogen som helst protest, tiltale eller yderligere forhaling fra hans eller hans arvingers side, ej heller skal han fordriste sig til i det tiende år, nemlig når ejendommene skal tilbagegives mig, at medtage eller fjerne undergivne og bygninger derfra med iagttagelse af den betingelse, at hvis fornævnte gods som følge af min hjemling – det ske ikke – i medfør af nogen ret fravindes ham eller hans arvinger, da forpligter jeg mig eller mine arvinger til at hjemle eller frigøre ham eller hans arvinger dette gods eller uden tvivl at anvise ham andet passende gods på Sjælland som vederlag for fornævnte gods. Til vidnesbyrd herom er mit segl tillige med den gode mand væbneren Mads Taas segl hængt under dette brev.

Givet i det Herrens år 13[86] på ærkeenglen Michaels dag.

1) Årstallet er beskadiget i orig. Bagsidepåskriftens datering til 1388 kan ikke opretholdes, da Mads Taa døde 1387 30. juli, Danmarks Kirker, Sorø Amt I 88. Senest mulige år er således 1386. Da Jens Daaresvend nævnes som foged i Slagelse 1375 19. juni, DRB. III 9 nr. 477, bliver 1375 tidligst mulige datering. – 2) 'Twiggæ wognshwgh', dansk ord i den latinske tekst. – 3) 'Skowlooth', dansk ord i den latinske tekst. – 4) Jf. DRB. I 4 nr. 104 note 2. – 5) 'Mæækth', dansk ord i den latinske tekst; synes at skulle oversættes ved erstatning, jf. DRB. II 6 nr. 14.

103 1386. 29. september.

Peder Olufsen, borger i Roskilde, pantsætter en gård i Hersegade i Vor Frue sogn til Oluf Troelsen for 10 mark sølv.

Original i Rigsarkivet. Latin.

Peder Olufsen, borger i Roskilde, til alle, der ser dette brev, hilsen evindelig med Gud.

Alle, nulevende og fremtidige, skal vide, at jeg erkender at skylde den gode og hæderlige mand, nærværende brevviser Oluf Troelsen, ti mark sølv i gode og gangbare lybske sterlinger for et virkeligt lån, han har ydet mig. For disse ti mark sølv pantsætter jeg med dette brev samme Oluf en gård i Vor Frue sogn i Roskilde på den vestre side af Hersegade, for tiden beboet af min broder Jakob Olufsen og pantsat mig af Margrete, enke efter Jakob Vibe – salig ihukommelse – på samme Margretes vegne og af en vis Jakob Munk, formynder for nævnte Jakob Vibes arvinger, i hans egenskab af formynder for samme Jakobs arvinger, og overgiver den frit i hans hænder med byen Roskildes brev[1]) affattet angående den til fornævnte Jakob Vibe stedfundne skødning af samme gård og Anders Pedersen af Svanholms brev[1]) samt med et brev[1]) af hr. Niels Jensen, kaldet Due, dekan i Roskilde,

affattet angående den til mig stedfundne pantsættelse af fornævnte gård ved fornævnte Margrete og Jakob Munk, og afstår den til fornævnte Oluf Troelsen med al den mig tilkommende ret til fornævnte gård og med hver enkelt betingelse, som indeholdes i disse allerede nævnte åbne breve, som jeg har overgivet ham. Dog bør det vides, at betalingsterminen for fornævnte pengesum årligt skal være ærkeenglen Skt. Michaels dag. Til vidnesbyrd om alt dette er mit segl tillige med seglene tilhørende de gode mænd hr. Vilhelm, kannik i Roskilde, Niels Pedersen, kaldet Snefugl, den meget berømmelige frue fru Margrete, Sveriges og Norges dronnings, foged, Brynike og Jens Nielsen den Yngre, borgere i Roskilde, hængt under dette brev.

Givet i det Herrens år 1386 på ærkeenglen Skt. Michaels dag.

1) Kendes ikke.

1386. 29. september. Vordingborg. 104

Kong Oluf stadfæster Nakskovs privilegier, som er givet byen af hans forgængere.

Afskrift på Det kongelige Bibliotek efter vidisse 1404 4. februar. Latin.

Oluf, af Guds nåde Danmarks og Norges, de Venders og Goters konge og ret arving til Sveriges rige, til alle, der ser dette brev, hilsen med Gud.

Vi ønsker, at alle skal vide, at vi bekræfter, anerkender og ved dette brev stadfæster alle de privilegier og nåder, som vore forgængere har tilstået indbyggerne i Nakskov, og under vor nådes fortabelse forbyder vi ukrænkeligt, at nogen uanset stand eller stilling drister sig til at forulempe vore nævnte indbyggere i Nakskov imod de dem tilståede nåder og privilegier, såfremt de vil undgå vor kongelige vrede og hævn. Til vidnesbyrd herom er vort sekret hængt under dette brev.

Forhandlet og givet i Vordingborg i det Herrens år 1386 på ærkeengelen Skt. Michaels dag.

1386. 30. september. Stockholm. 105

Kong Albrecht af Sverige og Hertug Albrecht 4. af Mecklenburg, ret arving til Danmarks rige, *overdrager kirkelenet Vellahn til deres kammermester Volrad von Züle og dennes arvinger.*

Afskrift i Schwerin. Tysk.

106 1386. 3. oktober. Stralsund.

Johan v. Gelyn og Johan Stolte meddeler de preussiske stæder, at man forgæves har forhandlet i Vordingborg med kong Oluf, dronning Margrete og Danmarks riges råd. Nye forhandlinger vil muligvis finde sted 29. september næste år, i hvilke Norges riges råd også skal deltage. Dog fik man sluttet våbenstilstand med sørøverne.

Afskrift i Danzig. Højtysk.

Venlig hilsen med stadigt venskabs velvilje til forn. For Jer ærværdige herrer kundgør vi, hvorledes sendebudene fra søstæderne og fogederne fra stæderne ved Zuidersøen og fogeden af Preussen og vi med ham har været i Vordingborg i Danmark, hvor vi har haft møder og forhandlinger med Danmarks konge og rigsråd og med dronningen af Norge, med det udfald, at vi ikke kunne nå til afslutning af noget forlig i de sager, for hvis skyld vi var kommet derhen, hvilket vi nøje vil meddele Jer mundtligt, hvis Gud hælper os hjem, (nemlig) hvad uenighed der har været deri, (men at) man dog har berammet at holde et møde i Vordingborg førstkommende Skt. Mikkelsdag. At holde det møde har stæderne og vi med dem bestemt, at enhver skal indbringe for sit råd og skrive til kongen og dronningen et svar tilbage i Danmark 14 dage efter førstkommende Skt. Mortensdag[1]) på, om man vil holde mødet eller ikke, i hvilken sag vi klart mener, at det ikke bliver afvist af søstæderne at holde mødet, eftersom dronningen ikke har haft rigsrådet af Norge med i Vordingborg til det møde, der har været der, og nu har lovet, at hun vil bringe rigsrådet af Norge med (til mødet) dér med fuldmagt førstkommende Skt. Mikkelsdag. Desuden var høvedsmændene for sørøverne til stede, såvidt som deres navne står skrevet herefter: Lydike Skinkel, Detlev Knut, Eiler Rantzau, Henneke Schack, Kurt Howeschilt, Henneke v. Oertzen, Tønnes <og> Bertold Quas, og har lovet og kundgjort en våbenstilstand over for Danmarks og Norges rige og den menige købmand, der er i hansaen; på samme måde har kongen og hans råd og stædernes sendebud, der har været der, til gengæld lovet de fornævnte sørøvere at holde en våbenstilstand[2]), der kan opsiges igen fire uger i forvejen (af den), hvem den ikke er til behag. Vi har også klart hørt tale om, at der på mødet i Köln har været tale om at slutte en overenskomst[3]) mellem de menige stæder, der er i hansaen, og at fastsætte den for nogle år, således som det jo også har været i forgangne tider; efter hvad vi har hørt, så begærer stæderne ved Zuidersøen klart, at det sker. Derfor

meddel os, hvad der er Jeres vilje og forgodtbefindende heri, (og) hvad der synes Jer at være tilrådeligt, idet vi gerne vil aftale det bedste, hvor vi kan, med de sendebud, der herefter vil komme fra Preussen. Far vel. Skrevet i Stralsund efter Guds byrd 1386 onsdagen efter Skt. Mikkelsdag.

Johan v. Gelyn
Johan Stolte

1) Mortensdag er den 11. november. – 2) jf. nr. 101. – 3) kendes ikke.

1386. 6. oktober. 107

Evert Grubbe af Alslev, Jens Bentsen af Karise, Mogens Pedersen af Jonstrup og Herlug Nielsen af Englerup bevidner at have indført Ove Steg i faktisk besiddelse af en halv mark og 16 ørtug skyldjord i Uglestrup.

Original i Det arnamagnæanske Institut. Latin.

Evert Grubbe af Alslev, Jens Bentsen af Karise, Mogens Pedersen af Jonstrup og Herlug Nielsen af Englerup til alle, der ser dette brev, hilsen evindelig med Gud.

Alle skal vide, at vi efter den skriftlige opfordring, vi har modtaget fra den stormægtige fyrste vor meget kære herre hr. Oluf, af Guds nåde Danmarks, Norges, de Venders og Goters konge og ret arving til Sveriges rige, har indført nærværende brevviser Ove Steg i legemlig besiddelse af gods, nemlig en halv mark jord og 16 ørtug skyldjord i Uglestrup i Volborg herred, som lovligt er tilfaldet ham efter hans forældres død og aldrig senere af ham er blevet afhændet til nogen samt lovligt er tildømt ham ved samme vor herres breve, og efter at have indført ham har forsvaret ham, således som landets love fordrer det. Til vidnesbyrd om denne indførsel er vore segl hængt under dette brev.

Givet i det Herrens år 1386 lørdagen før Skt. Dionysius' dag.

1386. 6. oktober. Ribe byting. 108

Tingsvidne af Ribe byting om, at Lars Degn, borger i Ribe, har solgt en grund med bygninger i Skt. Nikolaj sogn øst for stenporten til Mads Friis, borger samme-steds, for fuld pris.

Tryk hos Terpager. Latin.

Johan Greverod, Wilken Piksten, Jens Hermetsen, Peder Stød, Konrad Konradsen, Hartlev Heresen, Henneke Beversten og Godskalk Madsen, borgere i Ribe, til alle, der får dette brev at se eller hører det læst, hilsen med Gud.

Alle, såvel nulevende som fremtidige, skal vide, at i det Herrens år 1386 lørdagen efter den hellige ærkeengel Michaels dag mødte personligt den gode mand Lars Degn, vor medborger, på vort byting og solgte med fuldstændigt salgs adkomst og skødede med evig besiddelsesret til nærværende brevviser Mads Friis, ligeledes vor medborger, en grund i Skt. Nikolaj sogn øst for stenporten, med en udstrækning i bredden af 26 alen, i længden fra den offentlige vej og ned til åen, tillige med de derpå opførte bygninger, således som han med retmæssig købs adkomst har erhvervet den, idet han anerkendte fuldt ud at have oppebåret fuld betaling af samme Mads Friis for nævnte grund med bygninger efter sit ønske. Ydermere forpligtede nævnte Lars sig til at frigøre og hjemle fornævnte Mads Friis og hans arvinger samme grund med bygninger fra krav og tiltale fra alle, såvel sammes arvinger som hvilke som helst andre. Dette, som vi har hørt og overværet, erklærer vi klart med dette brev overfor alle, hvem det angår eller vil kunne angå. Til vidnesbyrd herom har vi ladet vore segl hænge under dette brev. Givet ovennævnte år og dag.

109 1386. 7. oktober.

Anders Olufsen af Toksværd og Jens Olufsen, brødre, overdrager al deres ret til en halv mark skyldjord i Uglestrup til Ove Steg.

Original i Det arnamagnæanske Institut. Latin.

Anders Olufsen af Toksværd, Jens Olufsen, brødre, til alle, der ser dette brev, hilsen med Gud.

Alle, nulevende og fremtidige, skal vide, at vi frit har overdraget nærværende brevviser Ove Steg al ret, som tilkommer os til noget gods, nemlig en halv mark skyldjord i Uglestrup i Volborg herred, som af vor elskede fader hr. Oluf Lunge, ridder, er pantsat til den velbyrdige ridder hr. Niels Knudsen, især fordi fornævnte gods er blevet os fravundet efter landets love, idet vi anerkender, at vi for fremtiden ikke skal have nogen adkomst eller ejendomsret til fornævnte gods. Til vidnesbyrd herom er vore segl til

lige med seglene tilhørende de velbyrdige mænd, nemlig hr. Folmer Jakobsen, ridder, og Konrad Moltke af Farebæksholm hængt under dette brev.

Givet i det Herrens år 1386 søndagen før Skt. Dionysius' dag.

1386. 7. (?) oktober. Roskilde.[1]) 110

1. Vordingborgske registratur (1476)[2]).

Kong Olufs brev af rettertinget i Roskilde, at Erik Andersen af Kogsbølle på Fyn var på fornævnte ting og oplod og skødede dronning Margrete til kongedømmet til evigt eje alt dette efternævnte gods, som er to øde gårde i Boltinge, fremdeles to gårde i Espe og een øde gård i Findinge, fremdeles en gård, som kaldes Skovmosegård, fremdeles en gård i Håstrup, fremdeles to gårde i Gestelev, fremdeles to gårde i Gestelev, kaldet Skovgård, fremdeles en gå[rd] .....[3]).

2. Vordingborgske registratur (1476)[2]).

Kong Olufs brev givet på rettertinget i Roskilde søndag nærmest ved Skt. Dionysius' dag i det Herrens år 1386, hvormed Erik Andersen af Kogsbølle på Fyn skødede dronning Margrete efternævnte gods og gårde: To øde gårde i Boltinge, i Espe to, hvorpå Per Lauridsen og Lange Lasse bor, en gård i Findinge, som hedder Skovmosegård, desuden i Gestelev to gårde, hvorpå Per Assersen og Asser Madsen boede, og som kaldes Gestelev Skovgaard. Givet som ovenfor anført.

Desuden et tingsvidnebrev givet på ovennævnte Sallinge herredsting om fornævnte gods o.s.v.[4])

3. Yngre Kalundborgske registratur (1551).

Fremdeles Erik Andersens af Kogsbølle skødebrev på gods på Fyn i Boltinge og Espe, som han skødede til dronning Margrete, sammen med et andet brev[4]).

1) kong Oluf holdt retterting i Roskilde den 8. oktober, jf. nr. 111. Udtrykket 'søndag nærmest ved' betyder snarest 'sidste søndag før' Skt. Dionysius' dag, altså 7. oktober. – 2) tekst 1 er i registraturen overstreget og er fejlagtigt placeret i registret over jyske adkomstbreve, medens tekst 2 står i registret over fynske adkomstbreve. Som allerede påpeget i ÆA. I 110 note synes tekst 1s specifikation af godset at måtte foretrækkes for tekst 2. – 3) her afbryder skriveren med en bemærkning om, at brevet er indskrevet i registret over Fyn, d.v.s. tekst 2. – 4) kan ikke dateres nærmere, hvorfor det medtages i tilslutning til kong Olufs brev.

111 1386. 8. oktober. Roskilde.

Kong Oluf giver Ove Steg låsebrev på en halv mark og 16 ørtug skyldjord i Uglestrup.

Original i Det arnamagnæanske Institut. Latin.

Oluf, af Guds nåde Danmarks, Norges, de Venders og Goters konge og ret arving til Sveriges rige, til alle, der ser dette brev, hilsen med Gud.

I skal vide, at vi til fri besiddelse tildømmer nærværende brevviser Ove Steg gods, nemlig en halv mark og seksten ørtug skyldjord i Uglestrup i Volborg herred med alle dets tilliggender uden undtagelse, med hvilken benævnelse det end kan opregnes, som lovligt er tilfaldet ham efter hans forældres død og ingensinde senere af ham er afhændet til nogen og lovligt er tildømt ham ved vore breve, og i hvis legemlige besiddelse samme Ove også lovligt er blevet indført ved fire gode mænd, nemlig Evert Grubbe af Alslev, Jens Bentsen af Karise, Mogens Pedersen af Jonstrup og Herlug Nielsen af Englerup, idet vi pålægger evig tavshed om denne sag og strengt forbyder, at nogen, af hvad stilling eller stand han end er, på nogen måde befatter sig med nævnte gods eller dets tilliggender mod oftnævnte Oves vilje.

Givet i Roskilde under vort rettertingssegl i det Herrens år 1386 dagen før Skt. Dionysius' dag med Niels Drage, vor justitiar, som vidne.

112 1386. 8. oktober. Stralsund.

Biskop Poto af Schwerin stadfæster de fritagelser for kirkebod, der er tilstået højalteret i Skt. Jakobs kirke i Stralsund af biskopperne Konrad af Lübeck, Johan af Slesvig, Niels af Roskilde og Gerhard af Ratzeburg og eftergiver selv 40 dages kirkebod.

Original i Stralsund. Latin.

Poto, af Guds og det apostoliske sædes nåde biskop af Schwerin, godkender og billiger de benådninger, der er givet og tilstået af de ærværdige fædre i Kristus og herrer de herrer biskopper Konrad af Lübeck[1]), Johan af Slesvig[2]), Niels af Roskilde[3]) og Gerhard af Ratzeburg[4]), om at synge og høre messen af Kristi legeme ved højaltret i Skt. Jakobs kirke i byen Stralsund i vort stift, således som det fuldstændigere indeholdes

i deres breve, og vi tilføjer lige så vel til opæggelse af større fromhed i menigheden og til frelse for sjælene i tillid til Gud den almægtiges miskundhed og hans hellige apostle Petrus' og Paulus' myndighed 40 dage, idet vi tilstår dem i Guds navn med dette brev.

Givet i Stralsund i det Herrens år 1386 den 8. oktober under vort segl, der er hængt under dette brev.

1) kendes ikke. – 2) 1386 6. april nr. 31. – 3) 1386 24. august nr. 87. – 4) 1386 20. maj Mekl. UB. XXV A nr. 14694.

1386. 16. oktober. 113

Rådet i Flensborg meddeler borgmestre og rådmænd i Soest, at borger i Flensborg Johan Willerif er arving efter sin i Soest afdøde søster Grete Helkemans, og beder modtagerne tillade ham at oppebære arven.

Original i Soest. Latin.

Rådet i Flensborg til alle, der ser dette brev, og især de agtværdige herrer, nemlig borgmestre og rådmænd i Soest, hilsen evindelig med Gud.

Vi gør vitterligt for Jer, at vor medborger ved navn Johan Willerif – der hos os har rosværdigt omdømme – mødte frem for os, meddelte og sagde, at hans rette søster ved navn Grete Helkemans døde i Jeres by. Derfor skal I vide, at vor stadsret[1]) kræver og går ud på, at når en af vore medborgere, en anden mand eller en fremmed dør her i vor by, da skal med rådets samtykke hele hans bo overgives i vederhæftige mænds varetægt, og når de rette arvinger kommer efter disse ejendele, kan de da overtage dette gods uden tvist eller indsigelse. Derfor beder vi Jer venligt om, at I vil bevilge vor fornævnte medborger Johan Willerif den ham med rette tilhørende arv efter hans fornævnte søster Gretes død, at I vil lade det ske for Guds og vort andragendes skyld, og at I vil støtte ham i hans retmæssige anliggender, således som vi – når vi bliver bedt derom – velvilligt vil støtte Jer og alle Jeres borgere i lignende og i alle (øvrige) tilfælde. Lev vel i Kristus.

Skrevet i det Herrens år 1386 på bekenderen Gallus' dag under vort på bagsiden påtrykte sekret.

1) 'Nostra lex ciuilis', jf. Flensborg stadsret af 1284 § 17, dansk redaktion (ca. 1300) § 103, og yngre latinsk redaktion (14.-15. årh.) § 98, Danmarks gamle Købstadlovgivning I 98, 130 og 176.

114 1386. 27. oktober. Marienburg.

Reces af de preussiske stæders dag i Marienburg.

Afskrift i Toruń. Latin (protokol) og højtysk.

Forsamlet (til møde) i Marienburg i det Herrens år 1386 dagen før Simons og Judas' dag gennemdrøftede de herrer rådssendebud fra Toruń, Elbing og Danzig omhyggeligt følgende artikler.

<1> For det første, hvad angår at holde møde førstkommende Skt. Mikkelsdag[1]) med kongen og dronningen af Danmark og Norge, er det vor agt, at hvis stæderne som helhed vil holde mødet, så vil vi også holde det. Og det skal man meddele herrerne i Lübeck.

<2> .....[2])

1) 29. september. - 2) den udeladte artikel vedrører forlængelsen af hanseforbundet.

115 (13)86. 27. oktober. Marienburg.

De preussiske stæders rådssendebud meddeler borgmestre og rådmænd i Lübeck, at man er villig til at akceptere forhandlinger med Danmark den 29. september 1387 som foreslået, hvis de øvrige hansestæder akcepterer.

Original i Danzig. Højtysk[1]).

Vor hilsen til forn. Ærværdige vise herrer. I skal vide, at vore sendebud, der har været sammen med Jeres på det møde, som blev holdt i Vordingborg[2]) med kongen og dronningen og Danmarks riges råd, har meddelt og skrevet til os, at (eftersom) de i de sager, for hvis skyld de har været der, ikke kunne føre noget forlig til ende, og man har berammet at holde et andet møde på førstkommende Skt. Mikkelsdag[3]) i Vordingborg, så har stæderne sammen med dem besluttet, at enhver skal indbringe sagen for sit råd og fjorten dage efter førstkommende Mortensdag[4]) give kongen og dronningen et svar i Danmark på, om man vil holde mødet med dem eller ikke. Derom skriver vi vor vilje til Jer: Hvis de almindelige stæder vil holde det fornævnte møde med dem, som de begærer, så er det også vor vilje, at man holder det møde med dem som planlagt. Skrevet dagen før Si-

mon og Judas' dag o.s.v. under staden Toruńs sekret, som vi alle bruger for tiden o.s.v.

Fra rådssendebudene fra de menige stæder i Preussen, forsamlet på datoen for dette brev i Marienburg i året (13)86.

1) den omstændighed, at brevet ligger i arkivet i Danzig, tyder på, at det ikke er blevet afsendt. – 2) jf. nr. 101 og 106; mødet fandt sted i anden halvdel af september. – 3) 29. september. – 4) 11. november.

1<3>86. 28. oktober. Lund. 116

Kong Oluf stadfæster på rettertinget, at Niels Eskilsen Gedemand skøder alt sit gods og alle sine huse i Jon Kås' gård i Malmø til kapitlet i Lund.

Afskrift i Lundebogen. Latin.

Oluf, af Guds nåde Danmarks, Norges, de Venders og Goters konge og ret arving til Sveriges rige, til alle, der ser dette brev, hilsen evindelig med Gud.

Vi vil, at det skal være vitterligt og åbenbart, at i det Herrens år 1386 på de hellige apostle Simons og Judas' dag på vort retterting i Lund i nærværelse af de ærværdige mænd hr. Mogens, af Guds miskundhed ærkebiskop af Lund og hr. Folkvin, provst sammesteds, og i tilstedeværelse af mange andre velbyrdige og troværdige mænd, gejstlige og lægfolk, skødede den gode mand Niels Eskilsen, kaldet Gedemand, indbygger i Malmø, og overgav i nævnte Folkvins skød til det ærværdige kapitel i Lund alt sit gods, hvad bygning det end drejede sig om, og alle sine bygninger i en gård, kaldet Jon Kås' gård, i Malmø, uanset hvor det så af samme Niels Gedemand er anbragt, opført eller bygget, at besidde til evig tid. Idet vi da anser fornævnte skødning for god og gyldig, godkender vi samme med dette brev, og idet vi godkender den, bekræfter vi den med vor kongelige myndighed.

Givet og forhandlet under vort rettertingssegl ovennævnte år, dag og sted med Niels Drage, vor justitiar, som vidne.

[1386. omkr. 28. oktober]. 117

Hansestæderne meddeler kong Oluf, at man ikke på indeværende tidspunkt kan afgive endeligt svar på, om de kan deltage i forhandlinger i Vordingborg førstkommende 29. september, da ikke alle stæder – blandt andre Kampen og stæderne ved

Zuidersøen, der deltog i det foregående møde i Vordingborg – er repræsenteret på hansedagen (i Lübeck).

Afskrifter i Hanserecesserne. Nedertysk og højtysk.

Efter hilsen. Berømmelige fyrste og højbårne herre. Vi begærer, at I skal vide, at vore venner i rådet, som for nylig var hos Jer på mødet i Vordingborg[1]), klart har meddelt os, hvorledes der dér blev berammet et møde at holde sammesteds i Vordingborg på førstkommende Skt. Mikkelsdag[2]) og at vi inden Skt. Mortensdag[3]) (skulle) sende Jer et svar, om vi ville holde mødet med Jer. Derfor begærer vi, at Jeres kongelige majestæt skal vide, at der ikke er mange af os fra stæderne her på denne tid, og (vi) havde forventet, at der skulle være kommet flere fra stæderne hertil, som dog på grund af besværlighed og forhindring ikke kan komme hertil, især de fra Kampen og fra (stæderne ved) Zuidersøen, som sammen med vore folk var på mødet i Vordingborg. Af dem er der ikke kommet nogen hertil på grund af besværlighed og forhindring ved vejr og vind. Derfor kan vi på denne tid ikke sende Jer et endeligt svar om det og beder Jer høfligt om, at I ikke tager det for uvilje, da der endnu er en lang tid indtil Skt. Mikkelsdag, og så snart vi holder møde igen inden for denne tid, så vil vi sende Jeres kongelige majestæt et svar derpå.

1) mødet var berammet til 15. september, nr. 101. – 2) 29. september. – 3) 11. november.

118 1386. [Efter] 28. oktober. Lübeck.

Reces af hansedagen i Lübeck.

Afskrifter i Hanserecesserne. Nedertysk og højtysk.

Forsamlet til møde i staden Lübeck i det Herrens år 1386 på de hellige apostle Simons og Judas' dag har de herrer rådssendebud fra nedenskrevne stæder, nemlig fra Hamburg de herrer Bertram Horborch og Ludolf Holdenstede, fra Stralsund Johan Ruge og Albrecht Gildehusen, fra Wismar Johan Dargezow, Markvard Bantzekow og Herman Meier, fra Lüneburg Albrecht Hoike og Albrecht v.d. Molen, fra Toruń Johan v. Putten og Johan Gelin, fra Elbing Johan Stolte, fra Danzig Lubbert Sak, fra Lübeck de herrer Simon Swerting, Gerhard v. Attendorn, Johan Perzeval, Herman v. Osenbrugge og Thomas Murkerke gennemdrøftet disse nedenskrevne sager.

<1-5> .....[1])

<6> Fremdeles har stæderne sendt et brev til kong Oluf af Danmark, lydende som står skrevet herefter: Berømmelige fyrste og højbårne herre (*o.s.v.* = *nr. 117*).

<7> Fremdeles har efterskrevne (herrer), nemlig hr. Johan Ruge og hr. Albrecht Gildehusen fra Stralsund, hr. Johan v. Putten og hr. Johan v. Gelyn fra Toruń, hr. Johan Stolte fra Elbing, hr. Lubbert Sak fra Danzig aftalt med hr. Simon Swerting, hr. Gerhard v. Attendorn, hr. Johan Perzeval, hr. Johan Schepenstede, hr. Herman v. Osenbrugge og hr. Thomas Murkerke, herrer i Lübecks råd, at de fra Lübeck skal tage tusind mark lybsk på rimelig ydelse[2]) i et år. Dermed skal man betale Wulf Wulflam. Desuden har herrerne fra de fornævnte stæder aftalt, at man næste år skal oppebære pundtold i Lübeck, Wismar, Rostock og Stralsund, i Preussen og i Livland, nemlig af hvert pund grot to penninge lybsk under ed for med pundtolden at mindske og betale hovedstol og ydelse[2]) af de 1000 mark og gæld og omkostninger, der vedrører stæderne på den menige købmands vegne. Hvis der af disse tusind mark og ydelsen[2]) fremtidig opstår nogen skade på nogen måde, så har de fra Preussen på deres stæders vegne lovet, at de vil indestå for al risiko og fare for fjerdedelen af de tusind mark hovedstol og al skade. På samme måde har de fra Stralsund lovet at indestå for deres fjerdedel og de fra Rostock og Wismar sammen for een fjerdedel og de fra Lübeck for en fjerdedel. Desuden skal man tage kvitteringsbreve fra Wulf for al maning og yderligere krav mod stæderne i dette år. For forskrevne pundtold skal danskerne være fri i alle stæder.

<8> I det år efter Guds byrd, da man skrev 1386, på søndagen Lætare[3]) rykkede Wulf Wulflam over for de stæder, der var til møde i Lübeck, for 2500 mark sundisk, som man endnu skyldte ham for fredsskibene. Desuden erindrede han om, at han havde holdt slottene i Skåne længere, end hans tid tilsagde, til stædernes hånd. Derfor blev der da givet ham et forskud på 800 mark sundisk. Deraf gav herrerne fra Lübeck ham 200 mark lybsk, de fra Wismar 100 mark lybsk, de fra Rostock 100 mark lybsk og de fra Stralsund 200 mark sundisk. Derefter i samme år på Skt. Margretes dag[4]) blev der i Lübeck udover de forskrevne penge givet ham flere penge, idet de fra Lübeck gav ham 65 mark lybsk, som de endnu havde af pundtolden, desuden tilgik der ham 65 mark ud af 27 nobler og 17 frank, som de fra Dordrecht (havde bragt), og ud af 14 hollandske gylden, som fogeden af Kampen havde bragt. Dertil gav de fra Lübeck ham 100 mark lybsk, som de lånte de menige stæder, og fogeden af Kampen gav ham 100

mark sundisk. Fremdeles har de fra Lübeck på stædernes vegne nu taget 1000 mark på ydelse[2]). Deraf er der givet Wulf Wulflam 1455 mark sundisk (som betaling) for alle de krav, som han havde over for stæderne, det være sig for fredsskibene, for borgene i Skåne eller for hvad det være vil. Deraf blev der 30 mark lybsk til overs, deraf tilgik der hr. Albert Rodenberg for hans møje med rejsen til Holland og Flandern 24 mark, og (der tilgik) skriverne 6 mark lybsk efter den aftale, der står skrevet foran i denne reces.

1) De udeladte artikler vedrører udsættelsen af det aftalte møde i Köln 11. november samt en udførselssag. – 2) 'rente'. – 3) 4. søndag i fasten, i 1386 den 1. april. – 4) Skt. Margrete dag falder i Nordtyskland på den 13. juli.

119 1386. 31. oktober.

Gustav Pig pansætter sin gård i Stenstorp i Gällareds sogn til Abraham Brodersen for 9 lødige mark.

Original i Uppsala. Dansk.

Jeg Gustav Pig hilser alle, der hører eller ser dette brev, kærligt med Gud.

Det skal være vitterligt for alle, såvel fremtidige som nulevende, at jeg anerkender med dette mit åbne brev, at jeg er den ærlige mand Abraham Brodersen ni lødige mark skyldig, som jeg eller mine arvinger skal udrede ham eller hans arvinger i gode værdier. For disse ni lødige mark pantsætter jeg ham en gård i Gällareds sogn, som hedder Stenstorp, med alle tilliggender og rettigheder uden undtagelse på det vilkår, at han årligt skal oppebære landgilde og skat deraf samt, hvad det ellers kan afkaste, og det skal ikke afkortes i hovedstolen. Jeg forpligter mig til at hjemle ham det fornævnte gods og at overholde dette bestandigt og sikkert, indtil de ni lødige mark bliver fuldstændigt udredt til ham i gode værdier som før sagt. Til vidnesbyrd herom er den velbyrdige mand Sven Stures segl hængt under dette brev sammen med mit eget. I det Herrens år 1386 dagen inden allehelgensdag.

120 [1386]. 1. november. Lübeck.

Hansestædernes rådssendebud meddeler de livlandske stæder, at de har lovet Wulf Wulflam 1000 mark lybsk til dækning af hans udgifter vedrørende borgene i Skåne og fredsskibene, og beder dem opkræve pundtold til betaling af de 1000

mark lybsk og andre udgifter, ligesom der vil blive opkrævet pundtold i Lübeck, Wismar, Rostock, Stralsund og i de preussiske stæder. Flamlænderne har i stedet for det aftalte møde 11. november i Köln foreslået et andet i Holland eller Zeeland, hvilket skal drøftes i de enkelte stæders råd. Forhandlingerne i Vordingborg med kong Oluf har fundet sted, beretning om mødet vil blive sendt til de livlandske stæder.

Transsumpt af 10. november 1386 i Riga. Latin (salutatatio og eskatokol) og nedertysk.

Kærlig og venskabelig hilsen med ønsket om alt godt til forn. Kære venner. Da I bestemt har hørt, hvorledes de menige stæder endnu skylder Wulf Wulflam penge for borgene i Skåne og også for fredsskibene, som han tit og ofte har manet om, så har han været her for os og har manet os på de menige stæders vegne stærkt og kraftigt om det. Og da vi frygtede, at han skulle mane os alle endnu stærkere og kraftigere om det, og at der kunne opstå besvær og skade deraf, så har vi på de menige stæders vegne påtaget os det og har lovet at give ham omtrent tusind mark lybsk (som betaling) for alt krav og al maning, som han har til stæderne. Og herom har vi, som er her sammen fra stæderne, vedtaget i enighed, at man næste år begyndende med førstkommende kyndelmisse[1]) skal opkræve pundtolden her i Lübeck, i Wismar, i Rostock, i Stralsund og i stæderne i Preussen, nemlig af hvert pund grot 2 penninge lybsk under ed for med pundtolden at betale Wulf Wulflam de forskrevne tusind mark lybsk og også anden gæld og omkostninger, som vedrører stæderne. Derfor beder vi Jer venligt om, at I endelig ikke undlader at opkræve pundtolden i Jeres stæder i Livland til de menige stæders nytte på den vis, som der er skrevet foran. Ydermere, da I bestemt har hørt, hvorledes det var vedtaget med flamlænderne at holde et møde i Köln på førstkommende Skt. Mortensdag[2]), det møde har flamlænderne meldt afbud til over for os i deres breve med den ordlyd, som den afskrift indeholder[3]), der er vedlagt dette brev; og eftersom de begærer, at vi vil holde et andet møde[4]) med dem i Holland eller i Zeeland, det har vi stæder bestemt at indbringe for vort råd; og hvad vi beslutter derom, det skal nøje blive meddelt Jer. Endvidere har vi holdt det møde i Vordingborg, som var aftalt med kong Oluf, og hvad vi har forhandlet der, det skal nøje blive meddelt Jer. Måtte den almægtige bevare Jer i evighed, som vi ønsker. Skrevet på allehelgens fest under byen Lübecks sekret, som vi bruger for nærværende.

De almindelige søstæders rådsudsendinge, forsamlet til møde i Lübeck på datoen for nærværende brev.

1) 2. februar. – 2) 11. november. – 3) ikke bevaret. – 4) 'andre daghe', egtl. 'andre møder'.

121 1386. 2. november. Genova.

Notaren Henrik Vrisak, gejstlig i Havelberg stift, bevidner, at biskop Peder af Århus erkender at have lånt 45 kammerfloriner i guld af magister Johannes Andreatis fra Rom, pavens portner, hvilke broder Peder Nielsen fra Danmark, pavens pønitentiar, lover at betale 14 dage senere mod sikkerhed i Århuskirkens indtægter.

Afskrift i Rigsarkivet. Latin.

I Herrens navn amen. Det skal være klart og åbenbart for alle ved dette nærværende offentlige dokument, at den ærværdige fader i Kristus og herre Peder, ved Guds og det apostoliske sædes nåde biskop af Århus, år 1386 efter Herrens fødsel i den 9. indiktion, men den 2. november i den højhellige fader i Kristus og vor herre hr. Urban den 6.s, ved Guds forsyn paves, niende pontifikatsår i nærværelse af mig, nedenfor anførte offentlige notar og nedenfor anførte særligt tilkaldte og udbedte vidner mødte personligt på egne og sin kirke i Århus' vegne og i dens navn med sikker viden, ikke tilskyndet af vold, frygt eller list og ikke narret med noget ondsindet rænkespil, men af egen fri og ren vilje og drift, som han sagde, både tilstod og i sandhed åbent og offentligt erkendte, at han som virkeligt, rent og venskabeligt lån har fået og virkeligt modtaget 45 kammerfloriner i guld eller dukater i godt guld og af ret vægt af den gode mand magister Johannes Andreatis fra Rom, vor herre pavens portner, angående hvilke samme ærværdige fader fornævnte hr. biskop Peder anså, påstod og erklærede, at han havde modtaget god og fuldstændig betaling, og at han var tilfreds dermed. Den fromme mand broder Peder Nielsen fra Danmark, fornævnte vor herre pavens pønitentiar, lovede som hovedforlover og stillede sikkerhed over for samme kreditor om virkeligt og virkningsfuldt at betale disse 45 floriner i løbet af de næstfølgende fjorten dage fra nu af under det apostoliske kammers og den fældede doms straf[1]), og hvis samme broder Peder ikke betaler så meget til denne kommende termin, skal samme broder Peder ifalde nævnte straf i kraft af denne kendsgerning. Men senere aftalte hovedskyldneren fornævnte ærværdige fader hr. Peder og lovede samme broder Peder at bevare og holde denne skadesløs på grund af ovennævnte gæld med fuldstændig gengivelse og godtgørelse af tab, udgifter og opfyldelsesinteresse[2]), selv om det skulle ske, at denne med anledning i fornævnte forpligtelse og løfte skulle give eller betale en pengesum til nævnte kreditor eller hvilke som helst andre såvel med henblik på

hovedstolen som på tab og udgifter og opfyldelsesinteresse[2]). Samme ærværdige fader hr. Peder lovede på enhver opfordring og anmodning fra denne at betale og gengive i et hvilket som helst sted og land, og hvor det behagede samme broder Peder og det var hans ønske, og at fri, fritage og kvittere ham fra enhver kautionsbyrde indtil den fuldstændige betaling af fornævnte penge tillige med deres tab, udgifter og opfyldelsesinteresse[2]). Den fornævnte opfordring og anmodning, som samme ærværdige fader fik og holdt, ville han få og holde for sig og sine arvinger og efterfølgere som en hertil særligt udtalt termin ved kurien i Rom eller andetsteds hvor som helst man anmoder derom. For disse 45 floriner, der skal betales, og som skyldes, pantsatte og forpligtede samme ærværdige fader til større forvaring og sikkerhed for nævnte broder Peder sig selv og sine arvinger og alle sine efterfølgere og alt sit rørlige og urørlige gods, nutidigt og fremtidigt, kirkeligt og verdsligt, og frugterne, indtægterne og indkomsterne af sin nævnte kirke i Århus, hvor som helst det end er, optræder eller måtte kunne findes eller forefindes over for garanten, nævnte broder Peder, der da var til stede sammesteds, idet samme ærværdige fader desuden ønskede og udtrykkeligt samtykkede i at holde samme broder Peder skadesløs for denne garanti og dette løfte sammen med de tab og udgifter og opfyldelsesinteresse[2]), der derudover var forekommet eller måtte forekomme, og i at kunne og skulle, nødes og tvinges virkeligt, personligt og virkningsfuldt til overholdelse af alt det fornævnte, der indeholdes i dette offentlige dokument, af alle kirkelige og verdslige dommere o.s.v., for hvem dette offentlige dokument måtte blive vist og forevist eller ligeledes fremlagt som i en sag, der er pådømt, fældet dom i og tilstået for domstolen. Angående alt det fornævnte bad oftenævnte ærværdige fader hr. Peder såvel som ligeledes fornævnte broder Peder og hver enkelt af dem mig, Henrik, nedenfor nævnte offentlige notar, om, at der skulle overgives dem eet eller flere offentlige dokumenter. Dette er forhandlet i Genova på nævnte ærværdige fader hr. Peders bopæl år, indiktion, dag, måned og pontifikat som ovenfor i nærværelse af de gode mænd Peder, ærkedegn ved (dom)kirken i Århus, og Nicolaus Stobenheym, lægmand fra Naumburg stift, der særligt var tilkaldt og anmodet som vidner til fornævnte. Og eftersom jeg, Henrik Vrisak, gejstlig i Havelberg stift, med apostolisk og kejserlig autorisation offentlig notar, sammen med de fornævnte vidner har overværet alt det fornævnte, medens det således som fornævnt gik for sig og forhandledes, og jeg har set og hørt, at det skete således, har jeg modtaget det i udkast, ud fra hvilket jeg har fuldendt, skrevet og offentlig-

gjort dette offentlige dokument og opsat det i denne officielle form og, opfordret hertil, til bevis og vidnesbyrd om alt det fornævnte signeret det med mit sædvanlige mærke og navn.

1) ved 'den fældede doms straf' eller *poena latae sententiae* indtræder straffens retsvirkninger i det øjeblik, den strafbare handling begås, jf. Hinschius, Kirchenrecht V 134. – 2) 'interesse', jf. DRB IV 3 nr. 56 note 10.

122 [1386]. 10. november.

Rådmændene i Reval sender borgmestre og rådmænd i Riga det lybske råds brev af [1386] 1. november og opfordrer dem til at skrive til de preussiske stæder, da man endnu ingen beretning har modtaget om forhandlingerne i Lübeck og Vordingborg; et tilsvarende brev er blevet sendt til Dorpat.

Original i Riga. Tysk (dispositio) og latin.

Oprigtig hilsen med al venlighed forudskikket. Ærværdige herrer og særlige venner. I skal vide, at vi i dag har modtaget de lybske rådmænds brev, hvis ordlyd er således: Kærlig og venskabelig hilsen med ønsket om alt godt til forn. Kære venner (*o.s.v. = nr. 120*). Herrer og kære venner. Hvis det behager Jer vise mænd, så skriv disse ting til stæderne i Preussen, så at de kan skrive et endeligt svar tilbage om deres vilje, hvad der (nemlig) synes dem nyttigt og godt herom, da det synes os meget mærkeligt, at de ikke skriver til os om de anliggender, som de nu har forhandlet på deres møde[1]) og på mødet i Vordingborg[2]). Og det samme har vi også skrevet fuldstændigt til dem fra Dorpat[3]). Måtte den himmelske konge bevare Jeres værdighed gennem de mest velsignede tider, idet I trygt kan byde over os[4]). Skrevet dagen før den hellige biskop Mortens (dag) under vort sekret.

Fra rådmændene i Reval, der altid er til Jeres tjeneste.

1) jf. nr. 118. – 2) jf. nr. 101 og 106. – 3) kendes ikke. – 4) 'nobis fiducialiter precepturi', jf. nedertysk *bêden over.*

123 1386. 12. november.

Detlev (von) Buchwald, provst ved (dom)kirken i Slesvig, og hele kapitlet sammesteds bevidner, at væbneren Jens Thomsen med samtykke af sin hustru Katerine har skødet dennes fædrene arvegods i Tersnes, Goltoft, Brodersby og Kisby til Slesvig (dom)kirkes bygningsfond mod, at forstanderen for bygningsfonden, sålænge de

lever, lader holde 60 messer årligt til bod for deres sjæle og efter deres død 30 messer dagligt i de to første dage, derefter en daglig messe i et år. Når den tid er gået, skal deres årtid med 30 messer holdes til evig tid.

Original på Gottorp. Latin.

Detlev Buchwald, provst, og hele kapitlet ved kirken i Slesvig, til alle, der ser dette brev, hilsen med Gud.

Vi gør vitterligt for alle, nulevende og fremtidige, at den strenge mand Jens Thomsen, væbner, fromt skænkede, hjemlede og på Sli herredsting ved sin broder Didrik Thomsen og på sine vegne, således som det indeholdes i sammes brev[1]), lod skøde sit gods i Slis herred, der ifølge arveretten tilkom hans hustru fru Katerine efter Holk Marsksen, hendes faders, død, nemlig i Tersnes 7 1/2 mark guld, på hvilke Peder Bertelsen bor, tillige med husene sammesteds, fremdeles i landsbyen Goltoft 6 mark guld, på hvilke Henneke Bremer og Peder Klerk bor, fremdeles i landsbyen Brodersby 5 mark guld, på hvilke Gregers bor tillige med en gårdsæde, fremdeles i landsbyen Kisby i Borne sogn 4 mark guld i jord, på hvilke Kalle Lavesen bor, tillige med marker, enge, skove, græsgange, fiskevande, vande og vandløb og alle deres tilliggender til bod for hans, hans hustrus og sammes forfædres sjæle til Slesvig kirkes bygningsfond med hans hustru fornævnte fru Katerines samtykke, fri vilje og godkendelse, at besidde med rette evindeligt på nedenfor anførte betingelser, således at den til enhver tid værende forstander for nævnte kirke i Slesvigs bygningsfond hvert år skal lade holde 60 messer for de troende sjæle, nemlig 30 messer omkring Trinitatis søndag[2]) og 30 messer omkring den hellige pave Marcus' dag[3]), så længe denne Jens og hans hustru er i levende live. Men efter at fornævnte Jens er afgået ved døden, skal fornævnte forstander for bygningsfonden på de to første dage derefter dagligt lade afsynge 30 messer og derpå i et helt år lade holde en daglig messe for hans sjæl, og på samme måde skal han for hans hustru fru Katerines sjæl, efter at hun er afgået ved døden, på de to første dage dagligt lade afsynge 30 messer og lade en daglig messe holde som fornævnt. Men efter at årene efter deres død er forløbet og de daglige messer fuldført således som nævnt ovenfor, skal den oftenævnte til enhver tid værende forstander hvert år omkring de foreskrevne festdage sørge for at holde denne Jens' og Katerines årtid i højkoret i Slesvig til evige tider med 30 messer to gange hvert år med uddelinger og passende højtidelighed. Vi provst og hele kapitlet forpligter herved fornævnte forstander til at overholde alt det fornævnte. Til vidnesbyrd herom er vort kapitels segl

hængt under dette brev. Givet i det Herrens år 1386 på dagen efter den berømmelige biskop og bekender Skt. Mortens dag.

1) kendes ikke. – 2) 1. søndag efter pinse. – 3) 7. oktober.

124 1386. 16. november.

Ærkebiskop Mogens af Lund bevidner, at Niels Ågesen af Jularp skøder en gård i Höör til Bosjø kloster.

1. Skånebrevsfortegnelsen.

Ærkebiskop Mogens' vidnebrev om Niels Ågesen af Jularps skødebrev givet Bosjø kloster på en gård i Höör. Givet fredagen i ugen efter Skt. Mortens dag 1386.

2. Udkast til Skånebrevsfortegnelsen.

Ærkebiskop Mogens' brev, som indeholder Niels Pedersens (!) skødebrev udstedt til Bosjø kloster på en gård, som kaldes Höör i Frosta herred. Givet 1386.

3. Udkast til Skånebrevsfortegnelsen.

Ærkebiskoppen hr. Mogens i Lund bevidner med sit brev, at Niels Ågesen er kommet overens med prior og hele det menige konvent i Bosjø om en gård ved navn Höör i Frosta herred, som han har solgt. Givet 1386 med (ærke)biskoppens segl.

125 1386. 23. november.

Henrik Jensen, ridder, skøder en gård i Tåstrup til Store Heddinge kirkes bygningsfond og præstebord mod, at præsten sammesteds afholder en ugentlig messe til bod for hans sjæl.

Original i Det arnamagnæanske Institut. Latin.

Henrik Jensen, ridder, til alle, der ser dette brev, hilsen med Gud.

Alle, nulevende og fremtidige, skal vide, at jeg erkender, at jeg, der er ved godt helbred, med dette brev har skænket og frit skødet mit gods, nemlig en gård i Tåstrup, hvortil ligger et halvt bol skyldjord, med alle dens tilliggender, intet undtaget, til Store Heddinge kirkes bygningsfond og til

præstebordet sammesteds, at besidde til evig tid, således at præsten ved denne kirke hver uge til bod for min sjæl uden for al tvivl skal lade en messe holde i denne kirke, og det skal vedvare til evindelige tider – ligeledes med den tilføjelse, at jeg, så længe jeg lever, skal have denne gård i min besiddelse, men at denne gård med sine tilliggender efter min død skal gå til kirkens og præstens nytte og tarv uden indsigelse fra nogen som helst. Til vidnesbyrd herom er mit segl hængt under dette brev tillige med segl tilhørende de gode mænd, nemlig hr. Folmer, ridder, Hemming Tuesen af Bjælkerup og Ebbe Jakobsen. Givet i det Herrens år 1386 på den hellige pave Clemens' dag.

1386. 29. november. Lund. 126

Ærkebiskop Mogens af Lund udsteder en række bestemmelser vedrørende kortjenesten i Lund.

Afskrift i Lundebogen. Latin.

Til Guds, den hellige jomfru Marias og Skt. Laurentius' ære.

Vi Mogens, af Guds nåde ærkebiskop af Lund, Sveriges primas og det apostoliske sædes legat, ønsker at hidføre en forbedring af de misbrug og mangler, som desværre tidligere har vokset sig fast i vor Lundekirke og sammes kor, og som på grund af de meget store trængsler og forfølgelser, som kirken i lang tid har lidt under, ikke har kunnet påtales, for at Gud, når disse ting bliver rettet, med større lyst og som følge deraf med større inderlighed kan tjenes i sit hus af veloplærte klerke. Vi har derfor ment det værd med Guds hjælp, såvidt det nu lader sig gøre, at angive en forbedring af visse artikler, nemlig for det første angående deltagelse i kortjenesten, for det andet angående korgudstjenesten. Vi vil derfor, at for fremtiden enhver, der skal antages som korvikar, i hvert fald skal være forfremmet til de højere grader[1]), og i øvrigt skal ingenlunde nogen tages fra skolerne, medmindre tilstrækkelig boglig lærdom, standhaftig karakter, rosværdig omtale og andre fortjenester anbefaler ham til antagelse. Fremdeles skal alle de, som antages til kortjeneste, hvis de, uanset om de gør tjeneste eller ikke, fjerner sig fra koret, eller hvis de nærværende forsømmer tjenesten eller nærværende udfører den skødesløst, uordentligt eller endogså dadelværdigt, straffes i overensstemmelse med de i de gamle korvedtægter indeholdte bestemmelser. Dernæst bestemmer vi angående korgudstjenesten, nemlig at enhver, der – når han af sakristanen eller dennes

stedfortræder er kaldet til eller opfordret til at gøre tjeneste i stedet for en fraværende – forsømmer tjenesten eller ikke besørger den, skal bøde, som var han fraværende. Fremdeles vil vi, at de bedste bøger, antiphonalet[2]) og gradualet[3]) skal have deres plads på lektorpulten midt i koret, i hvert fald under vespersangene og messerne, ved hvilke nedennævnte skal synges: messens introitus[4]), gradualet[5]), offertoriet[6]), sekvensen[7]), responsoriet[8]) ved vespersangene og vekselsangene, til hvilke bøger de skolarer, som har lært at synge, skal gå, og alle korvikarerne[9]) skal, medmindre de gør tjeneste i koret eller er lovligt forhindrede, gå ned fra koret til disse for at synge, så ofte der skal synges noget af ovennævnte. Og det samme, som vi har bestemt skal overholdes af alle korvikarerne[9]), vil vi også skal overholdes til punkt og prikke af de korvikarer[9]), som har ugetjeneste. De i deres korstole stående kanniker skal synge i de bøger, de har foran sig, medmindre de vil gå ned for at retlede eller lede sangen. Og hvad sangen angår, vil vi, at den fra nu af skal afsynges i en bestemt takt, dog til hverdag hurtigere, på festdagene langsommere, og at den skal ledes og retledes af hr. kantoren, når han er til stede, eller af hans stedfortræder, eller, når også denne er fraværende, af den til enhver tid værende hr. sakristan, som altid skal rette sig efter og enes med kantoren. Men til de fornævnte bøger skal kun den have adgang, som har lært at synge, men for dem, der ikke har det, sømmer det sig, at de søger yderligere belæring deri i skolerne. Enhver som dårligt udfører sin tjeneste (i koret) eller begår fejl og anstødelige ting i koret eller begår fejl i sangen eller ikke overholder, hvad der bør overholdes, skal straffes efter sakristanens skøn og kendelse, og enhver, som ikke vil rette sig efter hans rettelse, vil komme til at rette sig efter vor. Fremdeles vil vi, at sakristanen og korets opsynshavende skal have opsynet med kirken og koret, idet de sover der skiftevis hver nat, med bistand af præsten i krypten, som for denne tjeneste skal oppebære to ørtug af kirkeværgerne foruden andre godtgørelser, som kan falde af til ham. Fremdeles må ingen, klerk eller lægmand, på nogen måde fordriste sig til at holde ligbegængelse, ottendedag eller tredivte dag eller årtid for nogen som helst i vor kirke eller føre lig derind uden vort kapitels tilladelse, medmindre det vides at tilkomme dem ifølge sædvane eller særligt privilegium.

Forhandlet og givet i vort kammer i Lund i det Herrens år 1386 dagen før den hellige apostel Andreas' dag i samråd med vort kære kapitel under vort sekret.

1) subdiakon, diakon, præst og biskop, jf. Kult. leks. XII 662. – 2) liturgisk bog, der indeholder tidebønnernes sange, jf. Kult. leks. I 164. – 3) jf. nr. 392 note 36. – 4) messens indledning, jf. Kult. leks. VII 455. – 5) sang i messen placeret mellem epistel og evangelium, jf. Kult. leks. V 407. – 6) det første led i messens anden del. – 7) sang, der indgår i særlige messer, jf. Kult. leks. XV 86. – 8) jf. nr. 392 note 31 – 9) teksten har 'chorales'.

1386. 29. november. Sjörup. 127

Bertold Zitkow erklærer at have oppebåret 25 lødige mark af Simon Galne, der havde kautioneret for sin fætter Karl Nielsen, og bemyndiger ham til at kræve pengene af dennes arvinger.

Afskrift i Riksarkivet, Stockholm. Svensk.

Det skal være vitterligt for alle mænd, som hører eller ser dette brev, at jeg Bertold Zitkow af denne brevviser Simon Galne har oppebåret de 25 lødige mark, som han havde stillet mig sikkerhed for på sin fætter Karl Nielsens vegne, og Karl Nielsen skyldte mig som ret gæld de samme 25 lødige mark, som jeg lånte ham i rette penge og i klæde. Derfor giver jeg ham hel og fuld magt til at anmode om, kræve og oppebære de 25 lødige mark af Karl Nielsens arvinger og lade dem være løst, kvit og fritaget på mine vegne for de samme penge, så snart de har betalt ham og er blevet i hans forlig og har givet ham al den rettighed, som jeg har på Karl Nielsens arvinger, angående de samme penge. Til yderligere sikkerhed og vidnesbyrd hænger jeg mit segl tillige med den ærlige mand Henneke Snakenborgs under dette brev. Givet i Sjörup år 1386 efter Guds fødsel dagen før Skt. Andreas' dag.

1386. 1<2>[1]). december. London. 128

Johan Peterson fra Wismar, kaptajn på skibet le Marieknyght, der led skibbrud i Humber og blev kastet på land i dronning Anna af Englands herredømme Holderness med 40 læster og 4 tønder sild fra Skåne og to tønder olie og andre købmandsvarer, *erklærer at have solgt sildene til dronningen til en pris af fire pund og ti shilling pr. læst og olien for 30 shilling samt de øvrige varer i skibet, samtidig med at hun skal godtgøre bjergningsomkostningerne, medens han skal betale tolden til kongen.*

Afskrift i Close Rolls i London. Latin.

1) Close Rolls har den fejlagtige datering 14. december, der i udgaven deraf rettes til 12. december.

129 1386. 13. december. Sabro herredsting.

Tingsvidne af Sabro herredsting om, at hr. Niels til Lyngå og hans brødre samt Stig Nielsen hver for sig har solgt deres lod i Svejstrup til Niels Jensen for fuld pris.

Original i Rigsarkivet. Latin.

Jens i Haldum, Tord i Sabro, præster, Niels Munk, Jens Lavesen, Jens Agensen, Jakob Ågesen, Svend Skovby, Niels Jonsen af Tinning, Kristian Nielsen, Niels Jyde af Skjoldelev til alle, som ser dette brev, hilsen med Gud.

Alle nulevende og fremtidige skal vide, at vi i det Herrens år 1386 på tinget i Sabro herred næst efter den hellige jomfru Maries undfangelse har set og hørt, at hr. Niels til Lyngå og alle hans brødre og alle rette arvinger efter Sivert Nielsen har givet møde på samme ting og for fuld pris har solgt og lovmæssigt skødet til Niels Jensen deres del i Svejstrup. Ligeledes har Stig Nielsen på nævnte Sabro herredsting til Niels Jensen for fuld pris solgt og skødet sin del i Svejstrup, nemlig den part, som Ellen Siverts tidligere havde solgt og skødet til Stig Nielsen. Ligeledes har alle rette arvinger efter nævnte Ellen Siverts bifaldet nævnte skødning og hjemlet (godset) til føromtalte Niels Jensen. Ydermere har alle føromtalte forpligtet sig til at hjemle fornævnte Niels Jensen nævnte gods Svejstrup og fri det for påkrav fra dem og fra hvem som helst. Hvad vi har set og hørt , erklærer vi med sandfærdige ord.

Givet ovennævnte år, dag[1]) og sted.

1) torsdag var antagelig tingdag i Sabro herred, jf. nr. 47.

130 [1386][1]). 13. december. Westminster.

Kong Richard 2. af England pålægger Robert Hilton, sheriff i York, William Holme og John Frankyssh fra Holderness at undersøge den klage, som Johan Peterson fra Wismar, kaptajn på skibet Marieknyght fra Wismar, har rejst over, at alt hans gods er blevet beslaglagt, efter at hans skib, lastet og fragtet med sild fra Skåne, *er strandet ved Humbers munding undervejs til Zeeland eller Holland.*

Afskrift i Patent Rolls i London. Latin.

1) brevet er indført imellem breve fra 1386 12. december og 1387 2. januar.

1386. 16. december. Marienburg. 131

Reces af de preussiske stæders møde i Marienburg.

Afskrift i Toruń. Latin (protokol) og højtysk.

I det Herrens år 1386 på nærmeste søndag efter jomfru Lucias festdag gennemdrøftede de herrer rådsudsendinge, forsamlet i Marienburg, følgende omhyggeligt.

<1-2> .....[1])

<3> Ligeledes har fogeden fra Preussen i de preussiske stæders ærinde i Skåne haft store udgifter og beder om, at stæderne vil godtgøre ham det.

<4-5> .....[2])

1) de udeladte artikler vedrører det planlagte møde i Dordrecht 1387 1. maj med hertugen af Burgund og de flamske stæder (§ 1) samt forholdet til Livland og handelen på Novgorod (§ 2). – 2) de udeladte artikler vedrører pundtolden (§ 4, jf. nr. 118 § 7) og Lubbert Saks tab af rejsetaske ('watsack' § 5).

1386. 16. december [og kort efter]. 132

Dronning Margrete skænker og skøder Turestorpsö til domkirken og kapitlet i Lund, hvilket stadfæstes af kong Oluf.

Referater i Skånske Årbog (latin) og hos Huitfeldt (dansk).

Skånske Årbog.

1386. Fru Margrete, den berømmelige dronning af Sverige og Norge, datter af kong Valdemar den Fjerde af Danmark og moder til kong Oluf af Danmark og Norge, skænkede gavmildt til Skt. Laurentius' kirke (i Lund) og kapitlet sammesteds borgen Turestorpsö med grund og bygninger, dog således, at hvis hendes søn Oluf, konge af Danmark, bestemmer at nedbryde borgen[1]), kan han gøre det; dog skal bygningerne og tomten med tilhørende tilliggender til evig tid frit forblive i kirkens eje og til dens rådighed.

Huitfeldt.

Å r 1386 gav dronning Margrete Valdemarsdatter, Norges dronning, som fri gave borgen Turestorpsö, som hun havde købt af hr. Tue Galen, til Lunds (ærke)sæde med bygning og dens tilliggende, først, efter hendes død at følge Lunds (ærke)bisper, dog med den bestemmelse, at hvis hendes søn Oluf fandt det rådeligt at nedbryde den[1]), skulle det stå til ham; ikke

desto mindre skulle bygningen og dens tilliggende tilhøre Lunds kirke til evig tid. Kong Oluf har stadfæstet sin fru moders skøde på hendes vegne til Evert[2]) Moltke af Torbenfelds hånd. Det skøde, hun gav kapitlet, har Konrad Moltke, Peder Valkendorf, Klaus Korfitsen, Predbjørn Podebusk, Stig Ågesen, Jens Due og Albert Nielsen medbeseglet til vidnesbyrd den 3. søndag i advent.

1) som det fremgår af teksten, kan der kun have været tænkt på en nedbrydning af borgens rent militære anlæg, ikke af dens beboelses- eller økonomibygninger. – 2) formentlig fejl for Henneke.

133 1386. 26. december. Roskilde.

Kong Oluf erklærer, at Margrete Troelsdatter på rettertinget har kvitteret Kristine, enke efter Jakob Troelsen Skrædder, for den arv, der tilkom hende som den afdødes søster.

Original i Det arnamagnæanske Institut. Latin.

Oluf, af Guds nåde Danmarks, Norges, de Venders og Goters konge og ret arving til Sveriges rige, til alle, der ser dette brev, hilsen med Gud.

Alle skal vide, at i det Herrens år 1386 på den hellige martyr Stefans dag mødte på vort retterting i Roskilde i denne særlige anledning Margrete Troelsdatter og erklærede indehaveren af dette brev Kristine, enke efter Jakob Troelsen, kaldet Skrædder, fordum borger i Roskilde, kvit og ganske undskyldt at være for al den arv, som tilkom hende efter hendes ovennævnte broder Jakobs død, på den betingelse, at samme Kristine overlod samme Margrete to køer, seks får, en opredt seng, en kedel, en tindunk og seks alen klæde, og desuden forpligtede fornævnte Kristine sig til, sålænge hun levede, uden ophør at sørge for fornævnte Margrete med det nødvendige i mad og klæder.

Forhandlet og givet under vort rettertingssegl ovennævnte år, dag og sted i nærværelse af Gynceke af Falkendal, Bryneke, Broder Krafse, Anders Nielsen og Anders Ingvarsen, borgere i Roskilde, og mange andre gode og hæderlige mænd i talrig mængde med vor justitiar Niels Drage som vidne.

1386. Kalø. 134

Kong Oluf vidimerer Peder Albertsens brev af 1377 2. februar.

Original i Rigsarkivet. Latin.

Oluf, af Guds nåde de Danskes, Venders, Goters og Norges konge og ret arving til Sveriges rige, til alle, som ser dette brev, hilsen evindelig med Gud.

I skal vide, at vi i det Herrens år 1386 på vor borg Kalø har fuldstændigt set og hørt (læst) og også fra ord til andet omhyggeligt undersøgt nedenskrevne brev, der er helt og holdent beseglet under beseglernes ægte segl, uskrabet, ustunget og i enhver henseende ufordærvet, hvis indhold følger med denne ordlyd: Peder Albertsen, ridder, til alle, som ser dette brev eller hører det læse (*o.s.v. = DRB. IV 1 nr. 184*).

Forhandlet og givet i vor nærværelse ovennævnte år, dag og sted under vort sekret til vidnesbyrd om ovennævnte.

1386. 135

Anders Jensen af Særslev skøder sit gods i Skanør til Hannes Dondeman, borger i Kalundborg, og Peder Degn af Slagelse.

1. Skånebrevsfortegnelsen.

Skødebrev, udstedt af Anders Jensen af Særslev til Hannes Dondeman, borger i Kalundborg, og Peder Degn af Slagelse på alt hans gods i Skanør, nemlig tre grunde mellem overskærerboderne i Næstvedleje og fire boder i den vestlige del af byen o.s.v. 1386.

2. Udkast til Skånebrevsfortegnelsen.

Anders Jensen af Særslevs skødebrev givet Hannes Tidemand (!), borger i Kalundborg, på hans 3 gårde mellem overskærerboderne og 4 tværs over for dem med mere. Givet 1386.

3. Udkast til Skånebrevsfortegnelsen.

Anders Jensen af Særslevs skødebrev givet Hannes Tidemand (!), borger i Kalundborg, og Peder Degn på alt hans gods i Skanør, nemlig tre gårde mellem overskærerboderne og fire (boder) tværs over for dem i den vestlige del af byen, med mere således som det fremgår af brevet. Givet 1386.

136 1386.

Rådmændene i Malmø vidimerer Peder Skyttes brev af 1382 21. december.

Udkast til Skånebrevsfortegnelsen.

Malmø rådmænds vidnesbyrd, givet 1386, som indeholder (*o.s.v.* = *DRB. IV 2 nr. 289*).

137 1386. Nyborg.

Brev af ærkebiskop Mogens af Lund til fordel for Niels Krook, rettet mod Henneke Limbek, Jens Thomsen og Niels Pedersen.

Notits af Terpager. Latin.

Brev af ærkebiskop Mogens til fordel for Niels Krook mod Henneke Limbek, Jens Thomsen og Niels Pedersen. Nyborg år 1386.

138 1386[1]).

Brev af ærkebiskop Mogens af Lund mod Henneke Limbek og Jens Thomsen vedrørende Puggård (i Ribe).

Notits af Terpager. Latin.

Ærkebiskop Mogens af Lunds (brev) om peblingenes Pughus[2]) mod Henneke Limbek og Jens Thomsen o.s.v. ..... År 1386.

1) et lignende brev synes at have været udstedt af abbed Niels af Ryd kloster som apostolisk bemyndiget dommer, jf. Dipl. Dan. nr. 139 indl. – 2) d.v.s. Puggård.

139 1386[1]).

Abbed Niels af Ryd kloster bekendtgør en bandlysning (i en sag vedrørende Puggård i Ribe).

Registratur hos Terpager. Latin.

I en bandbulle udstedt år 1386 af Niels, abbed i Ryd kloster, omtales[2]) hr. Niels Krook som kannik og forstander for huset Pughus (Puggård).

1) Der er i Dipl. Dan. argumenteret for, at Terpagers registratur ikke beror på en forveksling med Dipl. Dan. 4. rk. I nr. 525 af 1379 20. august, men repræsenterer et tabt diplom. – 2) 'Salutatur', jf. DuCange, Glossarium Mediae et Infimae Latinitatis VII 295 'salutatorius'.

1386. 140

Brevudtog af Hamsfort vedrørende Odense[1]*).*

Notits af Hamsfort. Latin.

I det Herrens år 1386 ..... På dette tidspunkt er Peder Nielsen Friis, kaldet foged, Henrik Tylaun[2]), borgmester, Niels Ottosen, Henneke Hansen, Thomas Stige, lille Henze[3]), Jens Marsvin, Werneke Grot og Peder Kare, rådmænd, Niels Pedersen, kaldet Kulben, og Jens Rikardsen Friis, Robert Rikardsen, en mand af stort ry, borgere, fremtrædende i Odense.

1) rækkefølgen af navnene med (by)fogden først kunne tyde på, at brevet var et bytingsvidne. – 2) måske er tilnavnet 'leglovn' (glda. tighelughn). – 3) formentlig identisk med den 1376 omkr. 25. oktober omtalte borger i Odense Smale Henze, DRB. IV 1 nr. 101.

1386. 141

Henning Hermansen Skanør pantsætter sin gård i Næstved til Niels Sappi.

Næstved Skt. Petri klosters registratur (1528).

Henning Hermansen Skanør var skyldig Niels Sappi 12 mark sølv, for hvilke han overlod ham som pant sin fædrene gård med stenhuset ved åen. 1386.

1386. 142

Hamburgs kæmnerregnskab.

Efter tryk i Kämmereirechnungen der Stadt Hamburg. Latin.

Indtægter ..... For forseelse ..... 4 skilling af Margrete Schele, fordi hun solgte sild fra Bornholm som sild fra Skåne ..... Udgifter ..... Til rejser: ..... 10 pund 4 skilling 8 penning til de herrer Albrecht Hoyer og Johan Hoyer; de blev fortæret, da de mødte fru dronningen af Norge og førte hende til vor stad ..... 3 pund 7 skilling til fortæring, da fru dronningen af Norge blev ført til Stade af tjenerne ..... 16 pund 5 skilling til de herrer Albrecht og Johan Hoyer, i Lübeck med fru dronningen af Norge ..... 1 pund til Nicolaus Swerduthe, som han forbrugte på land, da de førte dronningen af Norge til Stade ..... Til løbere ..... 2 skilling til fru dronningen af Norges løber ..... 18 1/2 skilling 2 penning til Kristian, til hr. greve Klaus i Sønderborg ..... Til forskelligt ..... 5 1/2 pund til pighvar[1]) og gedde, der blev

sendt til fru dronningen af Norge ..... 13 skilling til gedde, givet hr. Adolfs hustru, da hun var her sammen med fru dronningen.

1) 'rumbus', jf. Oxford Latin Dictionary p. 1652; men ordet kan også betegne stør, R. E. Latham, Revised Medieval Latin Word – List from British and Irish Sources, London 1965, p. 408; Grimm, Deutsches Wörterbuch X, Leipzig 1914-57, Sp. 358-359.

143 (13)86[1]).

Rikwin Langedorp og Johan Semlow lover at holde rådmændene i Stralsund skadesløse for deres brev angående det arvegods, der var efterladt i Ystad af den afdøde Didrik Soltman.

Optegnelse i Stralsunds liber memorialis. Latin.

Rikwin Langedorp og Johan Semlow lovede at holde de herrer rådmænd i Stralsund sikret og skadesløse angående hvert enkelt stykke arvegods, der var efterladt i Ystad af Didrik Soltman, som var afgået ved døden sammesteds, og man skal fordre det gennem Walter Struwe, der bor i Busschenhagen, på Henneke Soltman og Henzeke Rampens vegne og på hans egne vegne med stadens åbne anbefalingsbrev, der er overgivet derom, således at for fremtiden ingen anden påmindelse på nogen som helst måde skal følge efter angående dette arvegods, når det er blevet overgivet til nævnte Walter.

1) optegnelsen er den 1. på siden, der som overskrift har *År 86.*

144 (13)86[1]).

Johan Sibrandshagen og Nicolaus Ulenvlucht lover at holde rådmændene i Stralsund skadesløse for deres brev angående arvegodset efter den afdøde Johan Roggen i Simrishamn, Ystad og Åhus.

Optegnelse i Stralsunds liber memorialis. Latin.

Johan Sibrandshagen og Nicolaus Ulenvlucht lovede at holde de herrer rådmænd i Stralsund skadesløse angående alt det arvegods, der var efterladt i Simrishamn ved Johan Roggens død sammesteds samt i Ystad og i Åhus, og Johan Hamburg, til hvem hr. Henrik Roggen, konventsbroder i Hiddensee og nævnte Johan Roggens kødelige broder, har opladt dette

gods over for rådet, skal fordre det med stadens åbne brev[2]), der er overgivet derom således, at ingen påmindelse skal påfølge angående samme (gods).

1) optegnelsen er den 7. på siden, der som overskrift har *År 86.* – 2) kendes ikke.

1386. Slagelse. 145

Kong Oluf tildømmer Ove Steg gods i Rønnebæk.

Vordingborgske registratur (1476).

Kong Olufs brev, at gods i Rønnebæk var tilkendt og tildømt Ove Steg på retterting i Slagelse. Givet sammesteds år 1386.

1386. 146

(Ærke)biskop Mogens af Lund tager Voer kloster under sin beskyttelse.

Skanderborgske registratur (1606).

(Ærke)biskop Mogens af Lunds brev, at han har taget og modtaget Voer klostersamfund samt alt dets gods under sin beskyttelse, og han forbyder under trusel om band, at nogen på nogen måde lægger det hindringer i vejen. Givet 1386.

1386. Ågård. 147

Biskop Svend af Børglum og flere præster vidimerer ridderen hr. Niels Globs brev af 1384 1. november.

Fremdeles biskop Svend af Børglum (*o.s.v.* = *DRB. IV 2 nr. 512*).

Viborg stifts registratur (1540'erne).

148 1386.

En af kong Oluf nedsat kommissionsdomstol under forsæde af biskop Svend af Børglum tildømmer Hundslund kloster Hassinggård og Skindbjerg.

Aalborghus' registratur (1573, Hundslund kl. breve).

En gammel dom på pergament, at biskop Svend i Børglum sammen med provsten og flere gode mænd på kong Olufs befaling har dømt mellem prioren i Hundslund kloster på den ene side og Lave Uffesens arvinger på den anden side, hvorved Vesterhassinggård og Skindbjerg i Vester Hassing[1]) sogn er tildømt fornævnte kloster. Givet 1386. På latin.

1) Skindbjerg ligger i Øster Hassing sogn.

149 1386.

Kong Olufs brev, at hr. Iver Lykke skødede Egholm til dronning Margrete.

Aalborghus' registratur (1578, Frue kl. breve).

Kong Olufs brev på Egholm. 1386. En vidisse af samme brev, under fornævnte år.

Vidisse af samme brev under fornævnte år. (Aalborghus' registratur, 1578, Frue kl. breve).

En vidisse udstedt på landsting af kong Olufs brev, der lyder, at hr. Iver Lykke skødede dronning Margrete Egholm. Givet 1386.

150 1386.

Niels Mouridsens skøde på Gisselbæk.

Vestervig klosters registratur (1599).

Niels Mouridsens skøde på Gisselbæk. 1386.

1386. 151

Knud Tygesen Friis skøder Jens Stigsen en gård på Gammeltorv i Århus.

Registratur på Det kgl. Bibliotek (afskrift af Århus kapitels reg. 1555 og senere).

Et latinsk pergamentsbrev med byens segl, at Knud Tygesen, kaldet Friis, har skødet Jens Stigsen sin gård på Gammeltorv, dog på det vilkår, at han eller hans arvinger årligt skal give 5 skilling sterling til Århus by. Givet år 1386.

1386[1]). 152

Markvard Pøiske af Berritsgård skøder en gård i Skibelund halvt til Gloslunde kirke, halvt til dens præstebord.

Afskrift af registratur fra 1571 på Det kgl. Bibliotek.

Er et gammelt pergamentsbrev, som Markvard Pøiske af Berritsgård har udstedt, i hvilket han skøder fra sig og sine en gård i Skibelund, som Mikkel Buk har beboet, halvdelen med landgilden til Gloslunde kirke og den anden halvdel til Gloslunde præstebord. Givet 1386.

1) Der kendes to personer af navnet Markvard Pøiske. Den ældste nævnes kun 1382 25. oktober, DRB. IV 2 nr. 269. Den anden, der blev kannik i Roskilde tidligst 1479 og før 1490 8. december, Rep. 2. rk. nr. 4531 og 6803, nævnes i tidsrummet 1479-1502 1. februar, da han solgte sin lod i Berritsgård. I registraturen er der umiddelbart efter anført et sognevidne fra 1546, hvori udtales, at den gård, som Markvard Pøiske gav, har ligget ukæret i 40 år til Gloslunde kirke og præstegård. Formentlig af denne årsag har Rep. III 837 anført, at 1386 kunne være fejl for 1486 uden dog at begrunde dette. Ingen af de to nævnte omstændigheder er imidlertid tilstrækkeligt tungtvejende til at berettige en ændring af regestens datering, især ikke da de i sognevidnet 1546 anførte 40 år må opfattes som en minimumangivelse, jf. at hævd mod kirken først opnåedes efter 40 års ubestridt besiddelse, Kult. leks. VII 283-284. Som datering opretholdes derfor regestens 1386.

1386. 153

Jens Eskilsen sælger gods til Peder Due.

Maribo klosters registratur (1624).

Jens Eskilsens brev om gods, solgt til Peder Due. 1386.

154 (13)86 (og 1376).

Tre breve om gods i Gørslev.

Maribo klosters registratur (1624).

I et bundt, noteret under nr. 504, findes tre ejendomsbreve angående Gørslev gods på Sjælland. 1376, 86.

155 1386.

Greverne Ernst af Gleichen oplader Saltø til dronning Margrete.

Roskildegårds registratur (omkr. 1570).

To grever Ernst af Gleichens skødebrev, at de har opladt og skødet Saltø slot til dronning Margrete. Givet 1386.

156 1386.

Peder Brand og Herman Dondeman skøder en gård i Kalundborg til Gerike Herdersen.

Roskildegårds registratur (omkr. 1570).

Peder Brands og Herman Dannemands, borgere i Kalundborgs, skødebrev, givet Gerike Herdersen på en gård i Kalundborg. 1386.

157 1386.

Henrik Ivensen pantsætter sit gods i Rettestrup til Peder Basse.

Roskildegårds registratur (omkr. 1570).

Henrik Ivensen af Harresteds brev på sit gods i Rettestrup i Hammer herred, som er pantsat til Peder Basse af Tybjerg for 12 mark lødigt sølv. 1386. På latin.

1386. 158

Volrad Skinkel og Erik Hågensen skifter det gods i Højrup, som de havde fået med deres hustruer.

Antvorskov klosters registratur (1607).

Volrad Skinkel og Erik Hågensen skiftede sig imellem det gods i Højrup, som var tilfaldet dem med deres hustruer. 1386.

1386. 159

Arnold Skelhorn indføres på Antvorskov klosters vegne i en gård i Falsterbo.

Antvorskov klosters registratur (1607).

Arnold Skelhorn blev på klosterets vegne indført i en gård i Falsterbo. År 1386.

[Omkr. 1386?][1]). 160

En transsumpt af kejser Karl 4.s privilegier.

En transsumpt af kejser Karl 4.s privilegier.

Slesvig kapitels registratur (16. århundrede).

1) efter anmodning af Ribe domkapitel vidimerede notaren Gheuehardus de Monte 1386 6. april Hamburg domkapitels eksemplar af kejser Karl 4.s brev af 1359 13. oktober, nr. 30; den foreliggende regest synes at kunne henføres til en lignende, nu tabt vidisse udstedt til brug for Slesvig domkapitel.

[Omkr. 1386-1388?][1]). 161

Detlev (von) Buchwald, (domprovst i Slesvig), udsteder et brev angående en præstegård i Slesvig, årligt 6 mark.

Slesvig kapitels registratur (16. århundrede).

Detlev Buchwalds brev angående præstens hus i Slesvig, 6 mark årligt.

1) domprovst i Slesvig Detlev von Buchwald nævnes i breve af 1386 og 1388, nr. 123 og 332.

162 1386 eller 1396.

Kong Oluf eller Erik 7. af Pommern giver Hundslund kloster patronatsretten til Vadum kirke.

Aalborghus' registratur (1573, Hundslund kl. breve).

Kong Eriks brev, at Hundslund kloster skal have patronatsretten til Vadum kirke. 1386[1]).

1) enten er årstallet eller kongens navn fejlskrevet.

163 1386 eller 1396.

Kong Olufs (?) stadfæstelsesbrev på Helligkildegård.

Vestervig klosters registratur (1599).

Kong Eriks stadfæstelsesbrev på Helligkildegård samt nævnte gårds ejendom og tilliggende. 1386[1]).

1) enten er årstallet 1386 fejl for 1396 eller kongens navn fejlskrevet for Oluf.

164 [1386-1411][1]).

Hr. Folmer Jakobsen Lunge kautionerer for Peder Hvid, borger i Randers.

Registratur i Rigsarkivet over hr. Folmer Jakobsen Lunges breve. (15. århundrede).

Hr. Folmer Jakobsen gik i borgen for Peder Hvid, borger i Randers, for 10 mark sølv, og fik derfor hans gård og hus i pant ud over de fem mark, for hvilke han i forvejen havde gården i pant.

1) Folmer Jakobsen nævnes første gang som ridder 1386 28. september (nr. 101) og levede endnu 1411 25. april (Rep. nr. 5147).

165 1387. 15. januar.

Ærkebiskop Mogens af Lund bevidner Ingeborg Madsdatters skøde til Bosjø kloster på en gård i Holmby.

1. Skånebrevsfortegnelsen.

Ligeledes vidnesbyrd udstedt af nævnte ærkebiskop i Lund angående Ingeborg Madsdatters, Eskil Geds enkes, skødebrev til fornævnte kloster på en gård i Holmby. Givet den 15. januar 1387.

2. Udkast til Skånebrevsfortegnelsen.

Vidnesbyrd udstedt af ærkebiskop Mogens omhandlende Ingeborg Madsdatters, Eskil Geds enkes, skødebrev til Bosjø kloster på en gård, der kaldes Holmby. Givet 1387.

3. Udkast til Skånebrevsfortegnelsen.

Ingeborg Madsdatter, Eskil Geds enke, skødede sin gård i Holmby til Bosjø kloster. Brevet givet 1387 med 1 segl.

1387. 16. januar. Næstved. 166

Kong Oluf overdrager Saltø og alt sit gods i Saltø by med alle tilliggender til ridderen hr. Fikke Moltke på livstid som erstatning for Ringsted by og Ørslev, som denne har overdraget til kongen og dronning Margrete.

Original i Det arnamagnæanske Institut. Latin.

Oluf, af Guds nåde Danmarks, Norges, de Venders og Goters konge og ret arving til Sverige, til alle, som ser dette brev, hilsen med Gud. Som følge af at nærværende brevviser hr. Fikke Moltke, ridder, der er sund og uskadt, i levende live frit har opladt byen Ringsted i Ringsted herred, en gård i Ørslev og alle sine andre ejendomme sammesteds og en mølle, som samme hr. Fikke havde i pant fra os, med al den ret, som tilhører ham i samme gods, og med alle deres tilliggender uden nogen undtagelse til os og vor elskede moder, fru Margrete, af samme nåde Sveriges og Norges dronning, overdrager og overgiver vi med dette brev til samme hr. Fikke vore ejendomme, nemlig vor borg[1]) Saltø tillige med alt vort gods i byen Saltø og alle deres tilliggender, nemlig Enø, Karrebæk, Gumperup[2]), Agerup, 5 gårde i Menstrup, 1 gård i Linde[3]), 1 gård i Jenstrup og 2 gårde i Tåstrup tillige med al kongelig ret, som han til erstatning for det fornævnte gods, nemlig byen Ringsted og Ørslev, kan nyde til sine dages ende efter sit forgodtbefindende, dog med tilføjelse af den betingelse, at når nævnte hr. Fikke afgår ved døden, skal fornævnte borg Saltø tillige med al-

le de foranskrevne ejendomme og deres samlede tilliggender vende frit tilbage til vor hånd eller til vor højtelskede moders eller vore arvingers hånd, og at vi skal have fuld og fri myndighed til at overdrage de førnævnte ejendomme til hvem vi ønsker, uden indsigelse fra oftnævnte hr. Fikkes arvinger eller fra nogen som helst andre.

Givet i Næstved i det Herrens år 1387 på onsdagen efter ottendedagen efter helligtrekongersdag under vort segl.

1) 'fortalicium'. – 2) nu Klinteby. – 3) nu Lindesgård.

167 1387. 21. januar.

Palle Strube overlader Jens Tordsen Røverskytte alle retskrav mod Simon Jonsen vedrørende dennes voldshandlinger mod ham.

Original i Rigsarkivet. Latin.

Palle Strube til alle, som ser dette brev, hilsen evindelig med Gud.

Alle nulevende og fremtidige skal vide, at jeg til nærværende brev viser Jens Tordsen, kaldet Røverskytte, frit har overladt og overdraget alle retsbøder og erstatningskrav, som jeg har haft mod Simon Jonsen for to voldshandlinger, kaldet vold[1]), og fem dolkesår, som er tilføjet og påført mig af samme Simon, og for tre lovsøgninger[2]) på Randers byting i nærværelse af adskillige troværdige mænd, for hvilke voldshandlinger, sår og lovsøgninger[2]) samme Simon på samme ting er blevet kendt skyldig på lovlig vis af sandemændene. Til vidnesbyrd og fastere forsikring herom er mit segl tillige med segl tilhørende de gode mænd hr. Ivar Mogensen, provst i Randers, hr. Jens Olufsen, hr. Peder Munk, præster, Niels Nielsen, foged sammesteds, Niels Raband, borgmester, Esbern Kældersvend og Ivar Smed, rådmænd, hængt under dette brev. Givet i det Herrens år 1387 på den hellige jomfru Agnetes dag.

1) dansk ord i den latinske tekst. – 2) dansk ord i den latinske tekst. Betegner sagsøgning af en person, der ikke har villet efterleve en dom i et tidligere søgsmål, jf. Kult. leks. XIV 118.

168 1387. 22. januar.

Søster Margrete, priorinde i Roskilde Vor Frue kloster, udlejer alt dets gods i Tørslev til Mogens Lang og hans hustru Cecilie på livstid.

Original i Rigsarkivet. Latin.

Søster Margrete, priorinde for den hellige jomfrus kloster i Roskilde, og hele konventet sammesteds til alle, som ser dette brev, evig hilsen med Gud.

Alle skal vide, at vi af god og fri vilje og efter at have indhentet samtykke fra vor ærværdige fader, broder Jens, abbed i Sorø, til nærværende brevvisere Mogens Lang og hans hustru Cecilie, har overdraget i forpagtning for deres levetid alt vort gods, som ligger i Tørslev i Hornsherred, tillige med alle og ethvert af deres tilliggender, vådt og tørt, uden nogen som helst undtagelse, for en læst korn af normal kvalitet i årlig afgift, hvoraf halvdelen i byg og halvdelen i rug, der årligt skal erlægges inden den hellige jomfrus renselsesfest[1]), på den betingelse, at så længe de selv eller nogen i deres navn årligt indbetaler fornævnte læst korn, sådan som det er omtalt ovenfor, da skal vi ikke have nogen myndighed til at kræve samme gods tilbage fra dem. Men når de ikke betaler samme læst årligt, sådan som det er omtalt ovenfor, da skal samme gods falde tilbage til os. Dersom der ydermere før udstedelsen af dette brev er affattet nogle breve til nogen vedrørende samme gods, da er de samme breve opnået uden vort vidende, vilje og samtykke, eller rettere hemmeligt og som ved svig, og vi kasserer dem og erklærer dem for intet med dette brev, og vi ønsker, at der for nærværende brevvisere intet afbræk skal ske ved de samme breve, og vi lover med dette brevs ord at holde dem skadesløse for samme. Til vidnesbyrd herom er vore segl tillige med segl tilhørende den højbårne fyrstinde fru Margrete, dronning af Norge og Sverige, og vor foresatte, fornævnte broder Jens, abbed i Sorø, hængt under dette brev.

Givet i det Herrens år 1387 på den berømmelige martyr Skt. Vincentius' dag.

1) 2. februar.

1387. 1. februar. Lucca. 169

Kardinalkollegiets kammermester Franciscus, kardinaldiakon af S. Eustachio, kvitterer ærkebiskop Mogens af Lund for betaling af en del af hans servispenge og giver ham udsættelse til 15. august med resten.

Afskrift i de pavelige kopibøger. Latin.

Vi Franciscus, af Guds miskundhed kardinaldiakon af S. Eustachio, kammermester for det hellige kollegium af de meget ærværdige fædre i Kristus de herrer kardinaler i den hellige romerske kirke, til alle og hver enkelt, der får dette brev at se, hilsen med Gud.

Vi gør vitterligt for Jer alle, at den ærværdige fader i Kristus, hr. Mogens, af Guds nåde ærkebiskop af Lund, dags dato ved den fromme mand broder Egbert, provincialprior for dominikanerordenen i Danmarks rige[1]), virkeligt og virkningsfuldt har ladet indbetale 200 kammerfloriner i guld som en del af sit servitium commune[2]), som han virkeligt på grund af sin kirke i Lund skyldte kammeret for kollegiet af de nævnte herrer kardinaler under visse straffe og domme, og at han som en del af et sædvanligt servitium minutum[3]), der skyldes til nævnte kollegiums husstand og tjenerskab, har ladet indbetale 10 lignende floriner, 26 solidi og 4 denarer romersk mønt til os og nævnte kollegiums husstand og tjenerskab. Vi kvitterer og frigør ligeledes med dette brev nævnte ærværdige fader hr. Mogens, ærkebiskop af Lund, og hans arvinger og efterfølgere og hans nævnte kirke for det således givne, således indbetalte beløb og løser og anser ham med dette brev for løst fra den bandlysningsdom, som han pådrog sig på grund af udsættelsen med betalingen af nævnte servitium og det ene servitium minutum, der ikke var sket til den fastsatte termin, og fra den anklage for mened og andre straffe og domme, og vi giver ham barmhjertigt dispensation for den irregularitet, som han måtte have pådraget sig på grund heraf ved at befatte sig med gudstjenester, dog ikke til foragt for nøglemagten[4]). Men da vi har forstået vægten af de tynger, som på omtalte ærværdige faders hr. ærkebiskop Mogens' vegne er blevet os forklaret, og som sandsynligvis gør ham ude af stand til at betale det, som han med retslig virkning stadig skylder nævnte kollegiums kammer og husstand og tjenerskab som rest af nævnte servitium commune og det ene servitium minutum, udskyder vi med det nævnte kollegiums myndighed, der er overladt os i denne sag, fristen for at foretage betalingen af resten af nævnte servitium commune og det ene servitium minutum til førstkommende hellige jomfru Maries himmelfartsdag[5]), og vi fastsætter den på ny for ham, dog således, at han, hvis han til den frist, der på ny er fastsat for ham, svigter med denne betaling, skal være bundet af de straffe og domme, af hvilke han før var bundet, og vi erklærer med dette brev, at han bindes og falder tilbage ved selve handlingen. Til vidnesbyrd herom har vi befalet at

lade dette brev udfærdige og bestyrke ved at hænge vort kardinalembedes segl under. Givet i Lucca år 1387 efter Herrens fødsel i den 10. indiktion den 1. februar i vor højhellige fader i Kristus og vor herre hr. Urban den 6.s, ved Guds forsyn paves, niende pontifikatsår.

1) 'in regno Dacie', læs 'in prouincia Dacie', idet dominikanerprovinsen Dacia omfattede hele Norden, jf. Jarl Gallén, La province de Dacie de l'ordre des Frères Prêcheurs, 12. – 2) jf. DRB. II 4 nr. 305 note 2. – 3) jf. DRB. II 4 nr. 305 note 3. – 4) jf. DRB. II 1 nr. 474 note 2. – 5) 15. august.

1387. 2. februar. 170

Broder Jens Holbæk, abbed i Sorø kloster, kvitterer Peder Lykke, ærkedegn i Roskilde, og Niels Bille, kannik sammesteds, for dette års afgift af det gods i Solbjerg, de har lejet af klostret.

Original i Rigsarkivet. Latin.

Broder Jens Holbæk, abbed i klostret i Sorø, til alle, der ser dette brev, hilsen evindelig med Gud.

Alle, nulevende og fremtidige, skal vide, at de ærværdige mænd, herrerne Peder Lykke, ærkedegn i Roskilde, og Niels Bille, kannik sammesteds, fuldt ud har betalt os dette års afgift af vort gods i Solbjerg i Løve herred, som de har forpagtet af os. Vi erklærer herrerne Peder Lykke og Niels Bille og deres arvinger for kvit og ganske undskyldte at være for denne afgift for vort og vore efterfølgeres vedkommende. Givet under vort segl i det Herrens år 1387 på den hellige jomfrus renselsesdag.

1387. [24. februar – 2. marts][1]). Lübeck. 171

Johan Horborch oplader sin klædehandlerbod i Falsterbo til Nicolaus Span med den klausul, at han kan genkøbe den for 112 mark lybsk.

Optegnelse i Lübecks Niederstadtbuch. Latin.

Det bør bemærkes, at Johan Horborch for rådet med salgs adkomst afstod og oplod Nicolaus Span sin klædehandlerbod i Falsterbo, som er den anden i rækken fra borgen i Falsterbo, tillige med grunden, dog således, at fornævnte Nicolaus viste denne Johan Horborch det venskab og gjorde (med ham) den aftale, at når som helst han ønsker det, vil han kunne genkøbe denne bod af fornævnte Nicolaus for 112 mark lybske

penge, dog således, at Johan et halvt år forinden skal meddele det til denne Nicolaus. Hvis Nicolaus ligeledes skulle sætte sig i udgift ved at bygge på boden, skal Johan erstatte ham dette ud over fornævnte sum efter gode mænds skøn.

1) datum 24. februar står øverst på siden i håndskriftet; øverst på den følgende side står datum 3. marts.

172 1387. 27. februar. Altefähr ved Stralsund.

Esbern, dekan i København og official på Rügen, pålægger præsterne i Zirkow, Lanken og Vilmnitz at bandlyse dem af deres sognebørn, der er i restance med bisperugen.

Original i Rigsarkivet. Latin.

Esbern, dekan i København og official på landet Rügen, til præsterne ved kirkerne Zirkow, Lancken og Vilmnitz hilsen med Gud.

Vi har tidligere bandlyst og ved vort brev [1]) pålagt at lade bandlyse Jeres sognebørn, som dyrker markerne i nedenfor anførte landsbyer, nemlig Pastitz, Wreechen, Neuendorf, boder i Putbus, Vilmnitz, Lonvitz, Nadelitz, Vierwitz, *Sanmstitze[2]), Swercin[3]), Hagen, Karow, Silvitz, Grebshagen, Seelvitz, Dolgemost og Blieschow, og som er i restance med bisperugen, hvilken bandlysningsdom de hidtil havde udholdt og stadig udholder med deres forhærdede sind; (men) når deres trodsighed vokser, skal deres straf vokse med rette. Vi pålægger Jer i den hellige lydigheds navn som vor befaling og under den bandlysningsstraf, som vi fælder mod Jer og enhver af Jer i Guds navn med dette brev, hvis I ikke gør hvad der befales, at I offentligt erklærer dem, der dyrker de fornævnte agre i ovennævnte landsbyer, nemlig Pastitz, Wreechen, Neuendorf, boderne i Putbus, Vilmnitz, Lonvitz, Nadelitz, Vierwitz, *Sanmstitze[2]), Swercin[3]), Hagen, Karow, Silvitz, Grebshagen, Seelvitz, Dolgemost og Blieschow, for bandlyst fra prædikestolen i Jeres kirker på tidspunktet for gudstjenesten under klokkeringning med tændte lys, der derefter slukkes og kastes på jorden til tegn på evig forbandelse, idet I hermed påminder såvel mænd som kvinder af begge køn, at de inden ni dage fra bekendtgørelsen af dette brev fuldstændigt og i sin helhed skal afstå fra deres fordømmelige deltagelse og ved ikke at hjælpe dem til vand eller ild, til at spise, drikke, stå, sidde, gå, tale med, tjene, købe, sælge, male, fiske, fremstille, dyrke marken, vise gæstevenskab, hjælpe, give råd og foretage nogen menneskelig handling undta-

gen med hensyn til det, der er uhindret og tilladt ifølge retten; i modsat fald bandlyser vi i Guds navn med dette brev særligt dem, der er skyldige med hensyn til det fornævnte eller noget af det fornævnte, hvem I tillige kender ved navn; men de øvrige i almindelighed skal I forkynde offentligt som bandlyste hver søndag og festdag fra prædikestolen i Jeres kirker. Hvis fremdeles fornævnte, der dyrker markerne i ovenanførte landsbyer, nemlig Pastitz o.s.v. hårdnakket udholder vore nævnte straffe i andre umiddelbart følgende 6 dage, hvad Gud forbyde, da påbyder vi til afvendelse af fornævntes frækhed og forbryderiske trods, at man en hel dag igennem fuldstændigt ophører med gudstjenesten i ethvert sogn, enhver stad, by, borg eller landsby, hvor de bliver set eller opholder sig eller har bopæl, efter at de har trukket sig tilbage dertil; disse domme om bandlysning og ophør af gudstjenesten fælder vi i Herrens navn med dette brev, og I skal ikke ophøre med fornævnte, førend I får en anden befaling fra os.

Givet i Altefähr ved Stralsund i det Herrens år 1387 onsdagen næst efter søndagen Invocavit[4]) under vort dekanats segl. I skal sende dette brev tilbage, beseglet med Jeres segl til tegn på Jeres trofaste udførelse under fornævnte straffe og påmindelser.

1) kendes ikke. – 2) kan også læses Sanuistitze, Samustitze eller Sannistitze. Intet sted af det navn er anført i Alfred Haas, Einwohnerverzeichnisse von Rügen nach den Steuererhebungen von 1577 und 1597 (Veröffentlichungen der Historischen Kommission für Pommern Reihe IV: Quellen zur Pommerschen Geschichte Heft 8), 1966. – 3) Lanken sogn, nu enten Altensien eller Neuensien. – 4) 1. søndag i fasten.

1387. 28. februar. Dragsholm. 173

Biskop Niels af Roskilde stadfæster det af præsten og kirkeværgerne ved Store Fuglede kirke 1376 29. september udstedte brev til fordel for indbygger i Kalundborg Peder Brant.

Original i Rigsarkivet. Latin.

Niels, af Guds nåde biskop i Roskilde, til alle, som ser dette brev, hilsen med Gud.

Alle skal vide, at den hæderlige mand Peder Brant, indbygger i Kalundborg, personligt nærværende på Dragsholm overgav os et åbent brev, beseglet med hængende segl tilhørende hr. Jon, fordum sognepræst ved kirken i Store Fuglede, Niels Degn af Tygestrup, og Torsten Kare, hvis ordlyd

er som følger: Jon, præsteviet mand, sognepræst (*o.s.v. etc. = DRB. IV 1 nr. 90*).

Dette brev, som vi har set og undersøgt, godkender og stadfæster vi med dette brev og forudsat de i brevet indeholdte betingelser strengt overholdes, giver vi vort samtykke til omtalte bortfæstning eller bortforpagtning af dette gods til fornævnte Peder Brant som ovenfor anført. Vi forbyder derfor strengt, at nogen, uanset rang eller stilling, på nogen måde befatter sig med nævnte gods mod nævnte Peder Brants vilje og samtykke, såfremt han vil undgå kirkens straf. Givet under vort sekret i det Herrens år 1387 torsdagen efter den hellige apostel Mathias' dag[1]).

1) 24. februar.

174 1387. 3. marts. Marienburg.

Reces af de preussiske stæders møde i Marienburg.

Afskrift i Toruń. Latin (protokol) og højtysk.

I det Herrens år 1387 på den søndag, da man synger Reminiscere[1]), har de herrer rådsudsendinge fra de preussiske stæder forsamlet (til møde) i Marienburg gennemdrøftet følgende punkter:

<1> .....[2])

<2> Desuden skal sendebudene have fuldmagt til at godkende, at der afholdes det andet møde på førstkommende Mikkelsdag[3]) med dronningen af Norge, og til at udsende et bud, der kan holde mødet med fogeden af Preussen.

<3> Desuden har vor herre, højmesteren, efter stædernes anmodning lovet at låne (os) tre hundrede mark til at foretage denne rejse.

<4> Ligeledes har stæderne besluttet, at man skal yde godtgørelse til fogeden af Preussen for de udgifter, som han har haft for landets skyld, af pundtolden til efteråret og på samme måde til hr. Lubbert Sag for tabet af hans vadsæk.

<5> Desuden har stæderne aftalt at holde et andet møde i Marienburg på Judica[4]) om det spørgsmål, til hvem de, når disse sendebud skal ride ud af landet og hvis de har brug for penge, skal anvise pengene, og om, hvem der skal betale dem og desuden garantere budene for skade, når de rider ud. Dette (skal) enhver forelægge for sit råd og give et svar tilbage snarest.

<6-8> .....[5])

1) 2. søndag i fasten. – 2) Den udeladte § vedrører et planlagt møde med flamlænderne 1. maj. – 3) 29. september. – 4) 5. søndag i fasten, i 1387 den 24. marts. – 5) De udeladte §§ vedrører rejsepenge (§§ 6-7) og fastsættelsen af pundtolden til 5 penninge pr. pund (§ 8).

1387. 5. marts. Gottorp. 175

Brødrene Detlev og Gotschalk Gadendorf kvitterer grev Klaus af Holsten og hertug Gerhard af Slesvig for betaling af 400 mark lybsk som afdrag på en gæld på 600 mark lybsk.

Original på Gottorp. Nedertysk.

Vi Detlev og Gotschalk, brødre, kaldet Gadendorf erkender og bevidner åbent med dette brev, at vore herrer grev Klaus af Holsten og hertug Gerhard af Slesvig helt og fuldt har betalt os og vore arvinger fire hundrede mark lybsk af de seks hundrede mark, hvilke vi har de herrers åbne breve på, ved hvilken betaling der sker os og vore arvinger helt fyldest, og (vi) lader de fornævnte herrer kvit, fri og løs for de fire hundrede mark uden argelist. Dette lover vi Detlev og Gotschalk og vore arvinger de fornævnte herrer og deres rette arvinger, at vi aldrig vil rykke dem for den forskrevne sum penge. Til vidnesbyrd herom har vi Detlev og Gotschalk af fri vilje ladet hænge vore segl under dette brev, som er givet på Gottorp i året efter Guds byrd tretten hundrede og syvogfirs på tirsdagen efter Reminiscere[1]).

1) 2. søndag i fasten, i 1387 3. marts.

1387. 6. marts. Skovby herredsting. 176

Tingsvidne af Skovby herredsting om, at væbneren Niels Thomsen fik tingsvidne på, at væbneren Niels Mus i sin tid har pantsat en gård i Vedby som sikkerhed for fem mark lødig til Henrik Thomsen for ikke at miste sin hals for voldtægt mod Trond Gundes.

Original i Rigsarkivet. Latin.

Peder Rød, foged i Skovby herred, Berneke Skinkel, høvedsmand på borgen Hindsgavl, Jens, præst ved Skovby kirke, Tidekin kaldet Hesten, Niels Wonsfleth kaldet Map, Otto Rantzau af Rakkel, Otto Tinhuus

kaldet Skinkel, Heyne Bøydenstorp og Peder Ebbesen af Lunde til alle, der ser dette brev, hilsen med Gud.

Alle, nulevende og fremtidige, skal vide, at vi i det Herrens år 1387 onsdagen før søndagen Oculi mei var til stede, så og ligeledes hørte, at den gode mand Niels Thomsen, væbner, der var mødt frem på samme Skovby herredsting og på fornævnte dag, fik og fremførte et fuldt og fyldestgørende tingsvidne, nemlig ved otte velagtede og gode mænd Fin Pedersen af Særslev sogn, Anders Pedersen af Skovby, Morten af Brøndstrup, Jens Finsen af Søndersø, Niels Jonsen, Peder Svendsen, Jakob Iversen af Vigerslev sogn og Mogens Nielsen af Veflinge, som, uden at af den grund nogen den dag protesterede mod vidnesbyrdet, enstemmigt med sandfærdige ord bevidnede og erklærede, at en vis væbner Niels kaldet Mus for længere tid siden på fornævnte Skovby herredsting uomtvisteligt pantsatte til den gode mand Henrik Thomsen på en vis Trond Gundes vegne, som han havde krænket, en gård i Søndersø sogn i byen Vedby med alle dens tilliggender, nemlig marker, enge, skove, vådt og tørt, intet undtaget i denne gård, som forvæthelse[1]) for fem mark lødig i god mønt, for at han ikke skulle miste sin hals på grund af, at han mod den nævnte Trond med magt mod hendes vilje på juledag fuldbyrdede og begik det, der kaldes 'voldtægt'[2]), med den tilføjelse, at hvis oftnævnte gård ikke indløstes inden næste Mikkelsdag, da skulle den på lovlig vis tilfalde ovennævnte Henrik Thomsen til evig besiddelse. Men de fornævnte vidner bevidnede også på fornævnte dag og ting, at Henrik Thomsen i sin levetid og hans arvinger efter hans død i mere end 50 år retmæssigt havde haft fornævnte gård i fredelig og ukæret hævdvunden besiddelse uden anklage eller krav fra nogen som helst. Dette erklærer vi med sandfærdige ord, således som vi har set og hørt det, idet vi hænger vore segl under dette brev. Givet ovennævnte år, dag og sted o.s.v.

1) dansk ord i den latinske tekst. Betegner pant som sikkerhed for betaling, jf. DRB. II 8 nr. 90 note 1. – 2) dansk ord i den latinske tekst.

177 1387. 13. marts. Oslo.

Kong Oluf stævner Bjarne Grundessøn og Gudbrand Nikulassøn til at møde ved Berby 11.-13. juni for at svare til biskop Eystein af Oslos klage over, at de har bemægtiget sig dennes ålefiskeri ved Elgelid i Enningdalen.

Original i Riksarkivet, Oslo (tidl. i Det arnamagnæanske Institut). Norsk.

1387. 19. marts. 178

Folmer Jakobsen til Magleby, ridder, erkender at have lejet Roskilde Skt. Clare klosters gods i Kyndeløse og Torkilstrup for sin levetid mod en afgift på 9 pund korn årligt de første 10 år og derefter 12 pund korn årligt.

Original i Det arnamagnæanske Institut. Latin.

Folmer Jacobsen til Magleby, ridder, til alle, som ser dette brev, hilsen med Gud.

Alle nulevende og fremtidige skal vide at jeg erkender, at jeg af de fromme nonner, nemlig søster Sofie, abbedisse for den hellige jomfru Claras kloster i Roskilde, og konventet sammesteds, til mine dages ende har forpagtet de ejendomme, der er beliggende i Kyndeløse og Torkilstrup på de nedenfor anførte betingelser, for det første, at jeg i de 10 første år ufortøvet hvert år i Roskilde på den hellige jomfru Marias renselsesdag[1]) skal give og betale til de fornævnte nonner 9 pund korn som afgift af de nævnte ejendomme. Fremdeles skal jeg, når disse 10 år er forløbet, være forpligtet til hvert år på nævnte sted og dag at betale 12 pund korn af de nævnte ejendomme. Fremdeles, når jeg efter Guds kaldelse er faret heden, skal de nævnte ejendomme frit vende tilbage til den hellige Claras nævnte kloster i Roskildes besiddelse uden nogen indsigelse fra mine arvinger eller fra alle, hvem det angår eller vil kunne angå, tillige med alle de bygninger, som jeg måtte have ladet opføre sammesteds, de landboer, som jeg måtte have ladet indsætte, og med enhver forbedring, som jeg måtte have ladet foretage på de nævnte ejendomme. Til vidnesbyrd herom er mit segl tillige med segl tilhørende min broder, hr. Niels Jakobsen, kannik i Roskilde, hængt under dette brev. Givet i det Herrens år 1387 på tirsdagen næst efter den søndag, på hvilken der ved gudstjenesten synges Glæd dig Jerusalem[2]).

1) Kyndelmisse, 2. februar. – 2) 4. søndag i fasten, kaldet således efter messens indledningsord.

1387. 20. marts. Sjötorp. 179

Ragnhild Jonsdatter overlader sin slægtning Ragnvald Frændeson sit gods i Bryne mod gods i Hoby og Himle (herred) og et stykke klæde.

Original i Uppsala universitetsbibliotek. Svensk.

Jeg Ragnhild Jonsdatter hilser alle de gode mænd, som ser eller hører (læse) dette brev, kærlig med Gud.

Det skal være vitterligt for alle, at jeg med mine venners og frænders råd og samtykke har undt den ærlige mand Ragnvald Frændesen, min slægtning[1]), mit gods i Bryne med alt det, der ligger dertil uden for og inden for gården, intet undtaget, til gengæld for hans gods i Hoby og for det, han ejede i Himle (herred), og et stykke klæde til 30 mark og dertil 15 mark i gode værdier. Og skulle det ske således, at det fornævnte gods på nogen måde fragik ham, da erkender jeg at have oppebåret dette, og at han har fuldmagt til atter at kræve det af mig eller mine arvinger. Skrevet i Sjötorp onsdag efter Lætare søndag i det Herrens år 1387. Til urokkeligt bevis herfor er segl tilhørende de gode mænd nemlig hr. Magnus Sture, ridder, hr. Thyrner, sognepræst i Järpås, Sigge Birgersen og .....[2]) Simonsen hængt under dette brev.

1) 'Magh'. – 2) fornavnet tabt ved beskadigelse af pergamentets underkant.

180 1387[1]). 23. marts.

Befaling (udstedt af kongen af Frankrig) om, at de danske studenters hus i Paris indtil videre ikke skal udlejes til karmeliterne i Paris. Vil universitetet ikke reparere det, skal det udbydes offentligt, hvorefter parlamentet vil træffe afgørelse i sagen.

Efter tryk hos Felibien. Fransk.

(I en befaling af 23. marts 1386 af samme indhold som den, der er indført under foregående artikel af 3. april[2]) siges det, at) det nævnte hus ikke i øjeblikket vil blive overdraget til karmelitermunkene, og hvis universitetet ikke vil lade nævnte hus reparere, vil det blive offentligt udråbt og udbudt til salg på de sædvanlige steder i Paris og i jacobinernes[3]) og cordelierernes[4]) kirker ved tiden for prædikenen, og i Skt. Mathurin(s kirke), når menigheden er samlet; når udråb, udbud og tilbud er blevet meddelt domstolen[5]), vil denne bestemme, hvad der skal ske med det nævnte hus således, at det tjener omtalte studenter bedst og mest fordelagtigt, og fritager omtalte karmelitermunke for udgifterne og med rette.

1) Påskedag – i 1387 7. april – regnedes som årets første dag i den franske konges kancelli i det 14. årh. – 2) 1387, tabt. – 3) dominikanernes. – 4) franciskanernes. – 5) parlamentet.

1387. 24. marts. 181

Henneke og Bent Johansen Ahlefeldt[1]) oplader Kærstrup og Hørsholm til dronning Margrete.

Kalundborgske registratur (1476).

Henneke Ahlefeldts og Bent Johansen Ahlefeldts brev, hvormed de oplader og skøder dronning Margrete to gårde, nemlig Kærstrup på Tåsinge og Hørsholm på Sjælland med alt tilliggende, hvor det end er beliggende. Givet i det Herrens år 1387 på den søndag, da man synger Judica Domini.

Yngre Kalundborgske registratur (1551).

Den første[2]), at Henning Ahlefeldt, hr. Bents søn og hr. Hartvig Krummedige af Tåsinges dattersøn, som var gift med hr. Peder Stygge af Kærstrups datter, havde solgt og skødet dronning Margrete og hendes søn kong Oluf Kærstrup på Tåsinge og en gård Hørsholm på Sjælland med al ret og rettighed på Tåsinge og Sjælland, som hører til samme grund og gods. I det Herrens år 1387.

1) Henneke Ahlefeldt, søn af Benedict A., havde gennem sin moder Ide Krummedige arvet del i Kærstrup og Hørsholm, jfr. Trap., 5. udg., Frederiksborg a. 142 og Svendborg a. 706. Bent (Benedict) Ahlefeldt, hvis moder ikke kendes, var søn af Hennekes farbroder Johan, DAA. XC 538-40. Yngre Kalundborgske registratur opfatter fejlagtigt brevet som om Henneke Ahlefeldt var eneste udsteder. – 2) Henviser til vidisse [efter 1391 6. december], ÆA. IV 16 nr. 14.

1387. 24. marts. 182

Oluf Lunge, borger i Nykøbing på Falster, skøder sin arv efter sin hustru Margrete til Anders Siundesen.

Eline Gøyes jordebog.

Et brev, at Oluf Lunge, borger i Nykøbing på Falster, skøder Anders Siundesen al den del, der efter hans hustru Margretes død er tilfaldet ham i en ødegård i Hillestolpe, i en gård i Hillested, i en gård i Stødby i Tillitse sogn, i en gård i Majbølle i samme sogn og en gård tilhørende ham i Flårup. Givet søndagen før palmesøndag år 1387.

183 [1387][1]). 26. marts. Westminster.

Kong Richard 2. af England pålægger William Brampton, borger i London, leder af (de engelske) købmænd i Middelburg, at undersøge, om Johannes Gisorf, købmand fra Genova, som forsikrer, at han for nylig har købt de 50 læster sild i Skåne, *virkelig ejer dem, da han har rejst krav om at få dem udleveret, da de befandt sig i det beslaglagte skib tilhørende Willem Stulf af Zierikzee.*

Afskrift i Patent Rolls i London. Latin.

1) brevet er indført blandt brevene fra Richard 2.s 10. regeringsår, 1386 22. juni - 1387 21. juni.

184 1387. 27. marts. Stockholm.

Herbrecht v. Königsmark, foged på Stockholm, og Stockholms magistrat vidimerer væbner Henrik Andersens brev af 1384 26. november (DRB. IV 2 nr. 519).

Original i Schwerin. Nedertysk.

Vi Herbrecht v. Königsmark, foged på Stockholm, borgmester og hele rådet sammesteds gør vitterligt for alle, som ser, hører eller læser dette brev, at vi har set Henrik Andersens brev med ubeskadiget segl, uden strygninger og pletter fra ord til andet, som det står skrevet herefter. Jeg Henrik Andersen, væbner, (*etc.* = *DRB. IV 2 nr. 519*).

Til ydeligere vidnesbyrd har jeg fornævnte Herbrecht Königsmark hængt mit segl sammen med staden Stockholms segl under denne afskrift. Givet i Stockholm i det Herrens år 1387 på den nærmeste onsdag før palmesøndag.

185 1387. 31. marts.

Pantebrev på en grund i Granslev.

Silkeborgske registratur (1558, Aarhus bispestols breve).

Et pantebrev på latin på en øde byggegrund i Granslev[1]). Givet 1387, palmesøndag.

1) brevet er registreret blandt brevene på gods i Houlbjerg herred liggende til Dronningborg slot.

(1387). 15. april. 186

Rektor og universitetet i Paris tilbyder under den verserende sag mellem dem, klostret Ste. Geneviève og sognepræsten sammesteds på den ene side og på den anden karmeliterne og de danske studenter at lade Danmarks hus istandsætte og begærer tilsagnet ført til protokols.

Optegnelse i Pariserparlamentets protokol for retssamlingen 1386 november – 1387 september under mandag den 15. april. Fransk.

Mandag den 15. dag o.s.v. ..... Angående den verserende proces for denne domstol – mellem rektor og universitetet i Paris, munkene, abbeden, klostret og sognepræsten ved Ste. Geneviève på den ene side og karmeliternes munke, prior og kloster samt de danske studenter på den anden side – hvori det er blevet sagt ved afgørelse forkyndt den 3. april[1]) før påske, at hvis universitetet ønsker det, kan det lade Danmarks hus, som er tvistens genstand, istandsætte, og at universitetet skulle meddele sin beslutning i retten 15 dage at regne fra afgørelsens dato. I dag har rektor og de i retten tilstedeværende repræsentanter (for universitetet) meddelt, at de vælger og ønsker at istandsætte det omtalte hus, og de begærede, at dette blev ført til protokols.

(Efter teksten: I denne sag er der gjort indsigelser, brev til G. des Plantes[2]).

1) tabt. – 2) Guillaume des Plantes, en af de fire notarer ved Pariserparlamentet, nævnt 1373-92, jf. Félix Aubert, Le parlement de Paris de Philippe-le-Bel à Charles VII (1314-1422), son organisation, Paris 1887, pp. 291 og 385.

1387. 19. april. Veinge kirke. 187

Henrik Andersen, væbner, lover i løbet af et halvt år at tilbagelevere borgen og landet Laholm, som han har i pant af kong Albrecht af Sverige for 100 lødige mark, enten til denne eller dennes befuldmægtigede.

Original i Schwerin. Nedertysk.

Det skal være vitterligt for alle dem, der ser dette brev eller hører det læse, at jeg Henrik Andersen, væbner, med dette brev åbent erkender og bevidner og i god tro lover for mig og for mine arvinger, at jeg vil og skal tilbagelevere borgen Laholm og det land, der hører dertil (og) som jeg på tro og love har i pant for hundrede lødige mark af den høje fyrste kong Albrecht af Sverige, min kære nådige herre, til ham eller hans arvin-

ger om et halvt år fra denne dag til fri brug og uhindret, således som han har overgivet mig det på (tro og) love, både borg og land, eller i ansvarlig disposition[1]) for de ærlige mænd hr. Vicke van Vitzen, hr. Gerd Snakenborg, riddere, Heine Snakenborg og Mogens Pedersen, væbnere, (enten) for dem alle fire eller for tre eller to af dem eller for en af de fire, hvilken af dem eller hvilken anden retskaffen mand, om disse fire dør, kommer til mig med min kære herre kong Albrechts åbne beseglede brev og betaler mig eller mine arvinger på hans vegne eller hans arvingers vegne, sådan som begge parters breve siger, dem vil og skal jeg eller mine arvinger tilbagelevere den fornævnte borg Laholm og det land, der hører dertil, til fri brug og uhindret på min kære herre kong Albrechts eller på hans arvingers vegne med sådanne omkostninger og stykker, som hans og mit brev siger, uden al argelist, indvending og udflugt, som kan være til nytte for mig eller mine arvinger eller til nogen skade for ham eller hans arvinger. Ydermere skal de breve, som min herre kong Albrecht har givet mig, og mine breve, som jeg har givet ham til gengæld, vedrørende Laholm forblive ved deres fulde magt, og dette brev skal ikke komme dem til nogen skade eller hine (breve) dette (brev); men de skal på begge sider forblive ved fuld magt og gyldighed. Alle disse forskrevne ting lover jeg fornævnte Henrik Andersen for mig og mine arvinger at holde stadig og fast uden nogen argelist, udflugt og indvending over for fornævnte høje fyrste hr. Albrecht, konge af Sverige, og over for hans arvinger og til hans og hans arvingers ansvarlige garanter[2]) over for de ærlige mænd hr. Vicke van Vitzen og hr. Gerd Snakenborg, riddere, Heine Snakenborg og Mogens Pedersen, væbnere, med dette nærværende brev, under hvilket jeg fornævnte Henrik Andersen til vidnesbyrd har ladet mit segl hænge med fuldt vidende og god vilje, og som er skrevet og givet i Veinge kirke ved Laholm i året efter Guds byrd trettenhundrede syvogfirs fredagen efter den søndag, hvor man synger Quasi modo geniti[3]).

1) 'to syner truwen hand'. – 2) 'to syner vnde syner eruen truwen hand'. – 3) 1. søndag efter påske, i 1387 14. april.

188 1387. 23. april.

Peder Ågesen pantsætter alt sit fædrene gods i Danmark til Niels Jensen Svarteskåning for 60 lødige mark.

Afskrift i Sparres kopibøger i Riksarkivet, Stockholm. Svensk.

Jeg Peder Ågesen hilser alle, der hører eller ser dette brev, evindelig med vor Herre.

Det skal være vitterligt for alle, at jeg med dette mit åbne brev anerkender, at jeg til den ærlige mand Niels Jensen, som kaldes Svarteskåning, har pantsat alt mit gods, som tilkommer mig som arv efter min fader, hvor det end er beliggende i Danmark, med alle tilliggender og rettigheder uden undtagelse for 60 lødige mark, som jeg er ham skyldig. Fremdeles giver jeg ham fuldmagt til at påtale, udkræve og oppebære al den ret, der er tilfaldet mig og tilkommer mig, af dem, der hidtil har besiddet mit føromtalte fædrene arvegods. Og hvad han gør hermed, det forpligter jeg mig til at overholde lige så bestandigt og sikkert, som om jeg selv havde gjort det. Til vidnesbyrd herom er de velbyrdige mænd Jakob Mus' og Abraham Brodersens segl hængt under dette brev sammen med mit eget. Givet i det Herrens år 1387 på martyren Skt. Georgs dag.

1387 1. maj, Reg. Dan. nr. *3244; Ganse, Reg. Gotl. nr. 896, borgmestre og rådmænd i Visby til borgmestre og rådmænd i Reval vedrørende en arvesag, udelades i DRB. som vedrørende interne forhold på Gotland.

1387. 9. maj. Lucca. 189

Pave Urban 6. udnævner Philippe d'Alençon, kardinalbiskop af Ostia, til apostolisk legat til rigerne Frankrig, Böhmen og Navarra, Danmark, Sverige og Norge samt til landene Tyskland, Flandern, Liège, Hainaut og Lorraine og til hertugdømmet Bar *og tillader ham at give 100 dages aflad i 10 år til 30 kirker i hans legationsområde.*

Transsumpter i Xanten 1389 25. oktober og München 1389 19. november. Latin.

1387. 10. maj. 190

Ejler Grimmildsen (Pallindrup) skøder sit gods i Pallerup og Torpe til Anders Siundesen af Kærstrup.

Eline Gøyes jordebog.

Et brev, at Ejler Grimmildsen, som kaldes Pallindrup, skødede Anders Siundesen til Kærstrup alt sit gods i Pallerup og alt sit fædrene gods i Torpe[1]) sogn. Givet fredagen før Kristi Himmelfartsdag 1387.

1) nu vistnok = Vejleby s., Fuglse h. (Danmarks Stednavne. Maribo a. 107).

191 1387. 12. maj. Lucca.

Pave Urban 6. bemyndiger sin skatmester biskop Guillelmus af Ancona, det apostoliske sædes nuntius, til at tvinge kollektorer og underkollektorer i rigerne Frankrig, Bøhmen, Navarra, Danmark, Sverige og Norge og desuden i landene Tyskland, Lorraine, Flandern, Liège og Hainaut *til at aflægge regnskab, til at inddrive til det apostoliske kammer de indsamlede pengesummer og til at give kvittering derfor.*

Afskrift i de pavelige kopibøger. Latin.

192 1387. 12. maj. Lucca.

Pave Urban 6. pålægger sin skatmester biskop Guillelmus af Ancona, det apostoliske sædes nuntius, der sendes til rigerne Frankrig, Bøhmen, Navarra, Danmark, Sverige og Norge og desuden til landene Tyskland, Lorraine, Flandern, Liège og Hainaut, *at indskærpe gejstligheden i disse områder at yde det apostoliske sæde hjælp.*

Afskrift i de pavelige kopibøger. Latin.

193 1387. 15. maj. Lucca.

Pave Urban 6. pålægger med et års gyldighed alle gejstlige og verdslige myndigheder og personer at tage vel imod hans skatmester biskop Guillelmus af Ancona, der udsendes som nuntius til rigerne Frankrig, Bøhmen, Navarra, Danmark, Sverige og Norge og desuden til landene Tyskland, Lorraine, Flandern, Liège og Hainaut.

Afskrift i de pavelige kopibøger. Latin.

1387. 21. maj. 194

Brødrene Henneke og Bjørn Olufsen, væbnere, overdrager på egne og deres arvingers vegne al den ret, der måtte tilkomme dem til (dom)kirken i Roskildes Skt. Vincentius' alters gods i Torslundemagle, Reerslev, Torkilstrup og Uglestrup, til altrets præst, evig vikar ved Roskilde (dom)kirke Peder Pedersen og dennes efterfølgere.

Original i Det arnamagnæanske Institut. Latin.

Henneke og Bjørn Olufsen, brødre[1]), væbnere, til alle, der ser dette brev, hilsen med Gud.

Vi vil, at det med dette brevs ordlyd skal stå fast for alle, at vi virkeligt og frit har opladt den agtværdige mand og gode herre Peder Pedersen, evig vikar ved (dom)kirken i Roskilde, nu præst ved Skt. Vincentius' alter sammesteds, og hans efterfølgere i samme vikariat al den ret, der tilkommer eller på nogen måde synes at tilkomme os til det gods i Torslundemagle i Lille herred, i Reerslev i Tune herred, i Torkilstrup og Uglestrup i Volborg herred, der tilhører omtalte Skt. Vincentius' alter, som er indstiftet og doteret af den ærværdige hr. magister Hemming – salig ihukommelse – fordum ærkedegn ved ovenanførte kirke i Roskilde. Idet vi på vore og vore arvingers vegne giver afkald på al ret, om der vides at tilkomme os nogen vedrørende samme gods, forpligter vi i god tro os og vore arvinger til på ingen måde i fremtiden at forulempe fornævnte hr. Peder eller hans efterfølgere og de undergivne, der bor på samme gods. Til vidnesbyrd herom er vore segl sammen med segl tilhørende de velbyrdige mænd hr. magister Peder Lykke, ærkedegn, og Jakob Hennekesen, kannik ved oftnævnte kirke i Roskilde, Anders Olufsen af Gyrstinge og Jens Grubbe af Ordrup, væbnere, hængt under dette brev. Givet i det Herrens år 1387 tirsdagen efter Kristi Himmelfartsdag.

1) 'germani', Henneke og Bjørn Olufsen var helbrødre, jf. DAA. 1887, pp. 88-89.

1387. 22. maj. 195

Borgmestre og rådmænd i Wismar beslutter, at den rådmand eller borger, som på rådets vegne bliver foged i Skåne, *ikke skal have hjælp til betaling af skat eller afgift.*

Notits i Wismar. Latin.

196 1387. 24. maj. Heilsberg.

Notaren Konrad Steynnebruch, gejstlig fra Ermland stift, bevidner, at biskop Heinrich af Ermland, specielt udpeget af det apostoliske sæde og som den eneste betroet nedenfor omtalte hverv, *har sendt en skrivelse til ærkebispen af Köln og alle ærkebisper, bisper, abbeder, priorer, dekaner, kanniker, præster, notarer og klerke* i Tyskland, Böhmen, Ungarn, Polen, Danmark, Sverige, Norge og hvorsomhelst iøvrigt. *Broder Heinrich de Brunna af Den tyske Orden har den 17. januar 1387 fremlagt pave Alexander 4.s bulle af 1261 11. januar (Potthast nr. 18007), hvis tekst meddeles, og hvoraf det fremgår, at biskoppen af Ermland skal gribe ind over for dem, der forhindrer missionsarbejdet i Livland og Preussen. Broder Heinrich har klaget til biskop Heinrich af Ermland over, at polske myndigheder forhindrer pilgrimme i at rejse til Livland og Preussen for at kæmpe mod de vantro, hvorfor han beder biskop Heinrich sørge for, at Alexander 4.s bulle bliver overholdt. Biskop Heinrich pålægger derfor under trusel om bandlysning modtagerne at offentliggøre biskop Heinrichs brev, hvori indgår teksten til Alexander 4.s bulle. Alle verdslige myndigheder i de nævnte områder vil ifalde bandlysning, hvis de fortrædiger pilgrimme på gennemrejse til Livland og Preussen eller tolererer, at dette finder sted; der, hvor det alligevel sker, vil stedet blive underlagt interdikt. Biskop Heinrich beder modtagerne om at sende sig vidnesbyrd om eventuelle bandlysninger i dette anliggende. Visse bestemmelser om stævning, dom og afløsning af de kirkelige straffe er tilføjet 1387 24. maj.*

Original i Wien. Latin.

197 1387. Omkr. 26. maj[1]).

Bent Ebbesen Pig kvitterer sin fosterfader Abraham Brodersen for hans formynderskab og pantsætter ham alt sit fædrene gods i Fjäre herred og i Halland i det hele taget for 100 lødige mark.

Original i Uppsala Universitetsbibliotek. Dansk.

Jeg Bent Ebbesen, der kaldes Pig, hilser alle, som hører læst eller ser dette brev, evindeligt med Gud.

Jeg gør med dette mit åbne brev vitterligt for alle, såvel fremtidige som nulevende, at jeg er kommet til enighed med min elskede fosterfader, Abraham Brodersen, angående mit fædrene gods, som han hidtil har haft i sit værge, rørligt og urørligt, hvad det end er. Vi er blevet fuldstændigt enige og forligte derom, således at jeg er tilfreds, og derfor erklærer jeg på

mine og mine arvingers vegne ham og hans arvinger for kvit og fri for den måde, hvorpå han har handlet dermed fra den dag, han fik min moder til ægte, og indtil i dag. Fremdeles erkender jeg med dette samme åbne brev, at jeg skylder fornævnte Abraham 100 lødige mark, hvoraf halvdelen skal betales med lødigt sølv og rede penge – efter deres gamle værdi – og halvdelen med okse og ko til ham eller hans arvinger af mig eller mine arvinger. For denne sum penge pantsætter jeg ham alt det gods, der tilkommer mig, og som tilfalder mig med rette som arv efter min fader, hvor det end ligger i Fjäre herred eller i Halland, med huse og jord og alle tilliggender, vådt og tørt uden undtagelse, hvad det end er, på det vilkår, at han årligt skal oppebære landgilde deraf og hvad det ellers betaler i afgift, uden at det slås af i hovedstolen, indtil den er fuldstændigt betalt som før sagt. Hvis det endvidere sker, at jeg vil skifte med ham, så har jeg indrømmet ham, at han skal have halvdelen af alt det forannævnte gods; det er vi også blevet enige om således, at jeg er tilfreds. Til vidnesbyrd om alt dette og sikrere stadfæstelse derpå har jeg ladet mit segl hænge under dette brev sammen med segl tilhørende de velbyrdige mænd, nemlig Niels Jensen, kaldet Svarteskåning, Karl Nielsen og Bent Esping. Givet i det Herrens år 1387 ved pinsetid.

1) Pinsedag var 26. maj.

1387. Omkr. 26. maj[1]). 198

Abraham Brodersen kvitterer Lars Ulfsson for 100 mark penge.

Original i Riksarkivet, Stockholm. Dansk.

Jeg Abraham Brodersen hilser alle mænd, der hører (læst) eller ser dette brev, med Gud.

Jeg erkender med dette mit åbne brev, at jeg af den gode mand Lars Ulfsson har oppebåret 100 mark penge, som han skyldte mig, for hvilke hundrede mark jeg giver ham og hans arvinger kvittering og fuldstændig fritagelse fra mig og mine arvinger, fordi han har betalt mig, således at jeg er tilfreds. Til vidnesbyrd om denne kvittering er mit segl hængt under dette brev. Givet i det Herrens år 1387 ved pinsetid.

1) Pinsedag var 26. maj.

199 [1387. 28. maj – 1388. 3. april.][1])

(Henneke Limbek skøder og) forpligter sig til at afhænde (til Ribe domkapitel) en række ejendomme – 1 gård med laksegård og eng i Sneum, 1 gård i Jerne, 1 gård i (Vester) Nykirke sogne, alle i Skast herred, 4 gårde i Gørding, 3 gårde i Hunderup, 1 gård og 1 landbosæde i Bramminge, 1 gård i Jernved sogne, alle i Gørding herred – som arvingerne efter afdøde hr. Tue, ærkedegn i Ribe, havde skødet til ham.

Afskrift i udtog i Rigsarkivet. Latin.

..... visse ejendomme, alle nævnte neden for, som blev tilskødet mig af arvingerne efter salig ihukommelse hr. Tue, fordum ærkedegn. Først i Skast herred, nemlig i Sneum sogn en gård, hvori Niels Eskilsen bor, med fiskeri kaldet laksegård[2]) og en eng, som ligger sammesteds, beliggende i den sydlige del af Tømmerby mark, hvis ene halvdel strækker sig helt til den omtalte laksegård[2]). Fremdeles i Jerne sogn en gård, hvori bor en vis Lars. Fremdeles i (Vester) Nykirke sogne en gård, hvori .....[3]) Fremdeles i Gørding herred i Gørding sogn fire gårde, i hvilke bor Asser Kvist, Ove Brun, Toke Tygesen og Toke Nielsen med ..... Fremdeles i Hunderup sogn tre gårde, i hvilke bor Jens Pedersen, en vis Tord og Lave Nielsen. Fremdeles i Bramminge sogn en gård kaldet Terpgård. Fremdeles sammesteds et landbosted, hvorpå bor en vis B..... Fremdeles i Jernved sogn i Jernvedlund en gård, hvor Mads Bondesen bor. Derfor forpligter jeg mig ..... og strengt til at afhænde det øvrige .....

1) brevet må tilhøre tiden mellem hr. Tues død 1387 28. maj, SRD. V 550 og forhandlingerne om Henneke Limbeks alterstiftelse før 1388 3. april, jf. indledningen til nr. 371. – 2) 'laxgarth', dansk ord i den latinske tekst. – 3) ikke udfyldt i ms.

200 1387. 29. maj.

Johan Mirislai, præst på Rügen, pantsætter alt sit gods i Ralswiek til biskop Niels af Roskilde for 10 mark sølv.

Original i Rigsarkivet. Latin.

Johan Mirislai, præst i landet Rügen, Roskilde stift, til alle, hvem dette brev når, hilsen med Gud.

Jeg vil, at det med dette brevs ordlyd skal stå klart for nulevende og fremtidige, at jeg erkender, at jeg skylder den ærværdige fader i Kristus og

herre, min herre, Niels, af Guds nåde biskop af Roskilde, eller hans efterfølgere 10 mark lødigt sølv efter kölnsk vægt på grund af et reelt lån, der er ydet mig af denne før udfærdigelsen af dette brev, for hvilke 10 mark jeg med dette brev pantsætter til denne min herre biskop af Roskilde og hans efterfølgere alt mit gods i Ralswiek i Bergen sogn i nævnte land Rügen, nemlig en trediedel af en hageplov med alle dens tilliggender, intet undtaget, som efter min faders død ifølge arveretten skyldtes mig og lovformeligt er kommet mig i hænde med al ret, høj og lav, der tilkommer mig vedrørende nævnte gods, frit at råde over til sin nytte, idet de frugter og oppebørsler, der i mellemtiden på enhver måde fremkommer, på ingen måde skal afregnes i gældens hovedstol, og idet jeg binder mig til at hjemle og fri samme min herre biskop og hans efterfølgere nævnte trediedel af hageploven fra enhvers påkrav, indtil den lovformeligt genindløses af mine lovformelige og rette arvinger for nævnte sum sølv og ingen anden værdi. Til vidnesbyrd herom er mit segl tillige med segl tilhørende de hæderværdige mænd de herrer Esbern, dekan i København, og Jens Basse, kannik i Roskilde, hængt under dette brev. Givet i det Herrens år 1387 onsdag i pinsen.

1387. 8. juni. 201

Kendelse afsagt (af den franske konges parlament) i den verserende sag om Danmarks hus mellem rektor og universitetet i Paris og karmeliterne, at rektor og universitetet kan lade det istandsætte på egen bekostning; i modsat fald vil det blive udbudt til salg.

Efter tryk hos Felibien. Fransk.

Med hensyn til den onsdag før påske trufne afgørelse[1]) (i sagen) mellem på den ene side rektor og universitetet i Paris og på den anden side karmeliternes munke, prior og kloster, ved hvilken afgørelse man har givet universitetet valget mellem at istandsætte eller lade istandsætte Danmarks hus, der er beliggende ved karmeliternes nævnte kirke, eller at det nævnte hus skal udråbes og udbydes – fordi nogle af herrerne[2]) rejste tvivl, hvorvidt det skulle ske på universitetets bekostning eller ikke, hvis det valgte at istandsætte det omtalte hus, har retten afsagt som sin kendelse i henhold til parternes indlæg og i betragtning af universitetets tilbud[3]) om at istandsætte det nævnte hus, at det vil kunne istandsætte det omtalte hus på sin bekostning, om det ønsker det, ellers vil det nævnte hus

blive udråbt og udbudt, således som det er indeholdt i den omtalte afgørelse.

1) 1387, 3. april, tabt. – 2) 'Messeigneurs', d.v.s. medlemmer af parlamentet, jfr. nr. 82. – 3) Nr. 186.

202 1387. 15. juni[1]). Lübeck.

Rådmændene i Lübeck giver deres medborgere Johan Krowel, Ludeke Horborch, Henrik Erpeshagen og Johan Brekewold samt disses fæller Johan Busow og Johan van dem Rode et kvitteringsbrev til kong Oluf og hans moder dronning Margrete for det skibbrudne gods, som de havde haft i Lubbert van der Bekes skib, som forliste ved Skagen i fasten før påske.

Referat i Lübecks Niederstadtbuch. Latin.

Det bør bemærkes, at de herrer rådmænd har givet Johan Krowel, Ludeke Horborch, Henrik Erpeshagen og Johan Brekewold, deres medborgere, og Johan Busow og Johan van dem Rode, deres medborgeres fæller, et kvitteringsbrev til hr. Oluf, Danmarks og Norges konge, samt til fru dronningen, hans moder, angående det skibbrudne gods, som de havde haft i Lubbert van der Bekes skib, der led skibbrud nær Skagen i det Herrens år 1387 før påske i fasten, og fornævnte Johan Krowel, Ludeke Horborch og Henrik Erpeshagen, medborgere her, lovede med sammenlagte hænder sammen med Nicolaus Dissow vort råd, at de andre herrer, nemlig Johan Busow og Johan van dem Rode, som ikke er borgere her, skal overholde hele indholdet af fornævnte kvitteringsbrev uanfægtet evindeligt, idet de aldrig i fremtiden skal rejse sag angående det gods. Fornævnte Nicolaus Dissow lovede ligeledes på Johan Brekewolds vegne, der nu er fraværende her, at han ubrydeligt skal holde hele indholdet af samme brev som godt og gyldigt med hensyn til alle bestemmelser.

1) datum står øverst på siden i håndskriftet.

203 [Efter 1387. 15. juni][1]).

En ukendt meddeler Liffhard, at den samlede skade ved Lubbert v. d. Bekes forlis er 10800 nobler, men at dronning Margrete erklærer, at hun ikke har modtaget gods til en værdi af mere end 2430 nobler samt 600 mark lybsk for lybsk gods, hvilket sidste beløb hun har betalt.

Original i Danzig. Højtysk.

I skal vide, Liffhard, at pengesummen for skaden i Lubbert van der Bekes skib sammen med den skade, som de fra Lübeck og de fra Stralsund har lidt, var 10800 nobler.

Nu har dronningen erklæret, at hun af det skibbrudne gods ikke har modtaget mere end, (hvad der svarer) til en værdi af 2430 nobler, og de fra Lübeck (har modtaget) 600 mark lybsk, som dronningen har givet dem. Derfor skal hun yderligere betale 2430 nobler, og for nobelen skal dronningen give 32 skilling lybsk eller nobler. Dertil beregner storforvalteren[2]) sin skade til 1280 nobler, og af disse penge skal storforvalteren[2]), når de bliver betalt, have omkring 300 nobler som forskud. Om der tilkommer ham mindre eller mere, vil vi nøje afgøre med ham, når han kommer til landet.

1) rådet i Lübeck udstedte kvittering til kong Oluf og dronning Margrete for gods i Lubbert v.d. Bekes skib 1387 15. juni, cf. nr. 202. – 2) gengiver 'der grosse Schaffer', d.v.s. Grosschäffer, af hvilke der var en i Königsberg og en på Marienburg. Deres opgave var i udlandet at afsætte varer produceret for Den tyske Orden.

1387. 26. juni. 204

Nogle borgere i Lund lejer Bosjø klosters gods i Källby.

Skånebrevsfortegnelsen.

Genbrev udstedt af nogle borgere i Lund til Bosjø kloster på, at de har fået alt klosterets gods i Källby til leje. Givet på de hellige martyrer Johannes' og Paulus' dag 1387.

1387. 28. juni. 205

Josef Erlandsen, væbner, overdrager kapitlet i Lund en gård i Malmø, kaldet Jon Kå's eller Gedemands gård, i henhold til testamentarisk bestemmelse af Josef Erlandsens afdøde broder, kannik i Lund Niels Erlandsen, mod at årtiden for denne også skal afholdes for Josef Erlandsen og hans hustru Cecilie.

Afskrift i Lundebogen. Latin.

Josef Erlandsen, væbner, søn af Erland Laxe af Göinge herred til alle, der får dette brev at se, hilsen med Gud.

Jeg bringer det med dette brev klart til kundskab for enhver nulevende

og fremtidig, hvem det måtte angå, at jeg gavmildt overdrager, overlader og afhænder til det ærværdige kapitel i Lund en gård, kaldet Jon Kå's gård, i Malmø, beliggende øst for kirken henimod graven, med alle dens rettigheder og tilliggender, i hvilken en vis Niels Eskilsen, kaldet Gedemand, for tiden bor, og som min elskede broder – lykkelig ihukommelse – hr. Niels Erlandsen, fordum kantor i Lund, med retmæssig købs adkomst lovligt erhvervede af en vis hr. Toste Turesen, ridder af Östra Vram, fornævnte ridder hr. Jon Kå's svigersøn, at besidde med evig ret med al den arveret, som tilkommer mig dertil efter min broder fornævnte hr. Niels Erlandsens død. Det vides også, at samme min broder i sit sidste testamente har overdraget denne gård til samme kapitel[1]), og samme hr. Toste Turesens brev[2]), som han gav min fornævnte broder angående salget og afhændelsen af denne gård, afstår jeg med fuld ret til nævnte Lundekapitel, idet jeg ydmygt og gudfrygtigt beder nævnte Lundekapitel og de enkelte kanniker i samme, at de for Guds skyld vil værdiges at mindes mig og min hustru Cecilie hvert år på dagen for min broders årtid sammen med samme min broder og at indskrive os i årtidbogen og lade os få del i messerne, vigilierne og andre fromme og gudfrygtige bønner, med hvilke de plejer at gå i forbøn hos Gud for deres velgørere.

Givet og forhandlet i det Herrens år 1387 dagen før de hellige apostle Petrus' og Paulus' dag under mit segl tillige med segl tilhørende de gode mænd, nemlig Peder Larsen, forstander for helligåndshuset i Lund, Jens Hennekesen og Troels Pedersen, borgmestre i ovennævnte by.

1) 1372 12. marts, DRB. III 9 nr. 179, der udstedtes to dage før Niels Erlandsens død, og som ikke nævner gården, jf. indledningen i Dipl. Dan. – 2) 1366 4. juni, DRB. III 7 nr. 388.

206 1387. [Efter 28. juni][1]).

Indberetning fra hansestædernes rådsudsendinge om forhandlinger i Dordrecht, Antwerpen og Lübeck.

Afskrifter i Hanserecesserne. Nedertysk.

<1-32> .....[2])

<33> Ydermere mindede vi[3]) dem fra Lübeck om, at det var aftalt at holde et møde på Mikkelsdag[4]) med dronningen og kongen af Danmark, som vi på vore stæders vegne havde godkendt, før vi drog til Holland. Derpå svarede de, at de på dette tidspunkt havde sendt bud til dronningen, at hun skulle fastsætte et møde for dem, hvor de med de andre stæder kunne

komme til hende på grund af striden mellem dem og herrerne[5]) af Holsten. Dette møde var de afgjort nødt til at overholde, ellers kunne de ikke mere holde noget møde med hende, medmindre stæderne kom sammen og ville beramme et andet møde. Desuden mente de, at det ikke var meddelt dronningen med bud, at man ville holde mødet med hende og med kongen på Mikkelsdag[4]) o.s.v.

<34> Ydermere erfarede vi i Lübeck, at der havde været sendt bud fra Preussen til dronningen[6]) angående det gods, som vi i Danmark har mistet i år i to skibe, og at de ikke kunne få megen oplysning. Derfor har vi for det bedstes skyld bedt rådet i Lübeck om, at de med de andre stæder, når de kommer til mødet med dronningen, vil forhandle dette alvorligt og udvirke, at hun giver os vort gods tilbage. Heri har de lovet os at gøre det bedste. Det samme har vi også bedt hr. Johan Ruge, borgmester i Stralsund, om. Han har lovet os at være en god forhandler i denne specielle sag. Desuden vil de fra Lübeck skrive til stæderne i Preussen, hvornår mødet skal være, for det første, for at de skal vide det, hvis de vil sende sendebud dertil o.s.v.

<35> .....[7])

1) hansestædernes udsendinge opholdt sig endnu i Antwerpen den 28. juni, jf. Hanserecesse II 444 nr. 346. Indberetningens §§ 31-35 refererer gesandternes forhandlinger med rådet i Lübeck på hjemvejen. – 2) De udeladte artikler vedrører forhandlingerne i Dordrecht (§§ 1-13 og 28) og Antwerpen (§§ 14-27, 29 og 30) samt gesandternes aflæggelse af beretning til rådet i Lübeck (§§ 31-32). – 3) Gesandterne fra Stralsund, Toruń og Elbing, jf. Dipl. Dan. indledning. – 4) 29. september. – 5) 'dem herren', hvilket i sjældne tilfælde kan være dativ pluralis og således betyde 'herrerne'. – 6) Jf. nr. 378. – 7) Den udeladte § 35 angår regnskab for oppebørslen af pundtold i Preussen.

1387. 29. juni. 207

Folmer Jakobsen Lunge, ridder, Niels Jakobsen Lunge, kannik i Roskilde, og Anders Jakobsen Lunge, væbner, skifter godset efter deres afdøde fader Jakob Olufsen Lunge.

Afskrift i vidisse i Rigsarkivet. Latin.

Folmer Jakobsen, kaldet Lunge, ridder, Niels Jakobsen, kaldet Lunge, kannik i Roskilde og Anders Jakobsen, kaldet Lunge, væbner, brødre, til alle, som ser nærværende brev, hilsen med Gud.

Alle nulevende og fremtidige skal vide, at vi efter råd af vore frænder og slægtninge har skiftet og udlignet de ejendomme, hver og en, med alle de-

res tilliggender, som efter vor elskede fader hr. Jakob Olufsen, kaldet Lunge, ridders, død, salig ihukommelse, med arveret tilkom vore nedennævnte medarvinger og os til evig og retmæssig besiddelse således, at jeg, fornævnte Folmer, fik noget gods, nemlig hele byen Højstrup tilligemed den hovedgård, som ligger sammesteds, og en vindmølle. Fremdeles alt det gods, som min fader, fornævnte hr. Jakob, ejede i byen Lund og byen Gevnø i Stevns herred. Fremdeles to gårde i Lejestofte, hver til en værdi af en halv tønde smør i årlig afgift. Fremdeles en gård, kaldet Skovhus. Fremdeles i Valby i samme herred tre gårde, af hvilke en vis Klement Jonsen nu bor i den ene. Fremdeles bor i den anden en vis Jens Herlufsen. Fremdeles en vis Sasser Frændesen i den tredie. Fremdeles i Magleby i samme herred en gård, i hvilken der nu bor en kvinde, Johanne Skovs, som årligt giver to pund korn i afgift af samme gård. Fremdeles i Holtug to gårde, af hvilke en vis Troels bor i den ene, som årligt giver to og et halvt pund korn i afgift. Fremdeles bor en vis Vilhelm Pedersen i en, som årligt giver et halvt pund korn. Fremdeles i Renge to gårde, som er pantsat til væbneren Ebbe Jakobsen, til en værdi af seks pund korn i årlig afgift og en gård i Lilleheddinge, som er pantsat til samme Ebbe, til en værdi af to pund korn i årlig afgift. Fremdeles i Fakse herred i Kissendrup to gårde til en værdi af 16 groter i årlig afgift. Fremdeles i Svennerup en gård, i hvilken Oluf Jonsen bor, som årligt giver otte groter af samme gård. Fremdeles i Jørslev under Skoven en gård, i hvilken P. Smed bor, som årligt af samme giver tyve groter. Fremdeles i Hammer herred i Appenæs en hovedgård, til en værdi af en mark sølv i årlig afgift, i hvilken gård en vis Niels Pedersen nu bor. Fremdeles sammesteds en gård, til en værdi af en skilling grot i årlig afgift, hvilken gård P. Lale nu har i forpagtning. Fremdeles en gård, der nu er øde, beliggende i den nordlige del af samme by Appenæs.

Fremdeles har jeg foran anførte Niels Jakobsen fået nedennævnte gods, nemlig gods i byen Råby i Møens land, til en værdi af seksten pund korn årligt. Fremdeles i Fakse herred i Sjællands land i Hemmestrup fire gårde, hver til en værdi af et pund korn i årlig afgift. Fremdeles i Bækkeskov en gård, i hvilken Knud Skytte bor, som giver årligt af samme gård tre skilling grot. Fremdeles i Vindbyholt alt det gods, som min fader, hr. Jakob, salig ihukommelse, ejede, til en værdi af otte skilling grot i årlig afgift. Fremdeles i Stevns herred i Lyderslev en gård til en værdi af to pund korn i årlig afgift, i hvilken Bo Kare bor. Fremdeles i Havnelev fem gårde, af hvilke Jens Avedsen, som årligt giver to pund og seks skæpper korn, bor i den ene. Fremdeles bor Jakob Bay i en gård, som årligt giver to pund og seks skæp-

per korn. Fremdeles bor Mads Havre i en gård, som årligt giver to og et halvt pund korn. Fremdeles i en gård Oluf Smed, som årligt giver fire pund korn. Fremdeles i en gård bor Bo Tuesen, som årligt giver tre pund korn. Fremdeles i Skørpinge en gård til en værdi af to pund korn i årlig afgift, i hvilken Lars Mogensen nu bor. Fremdeles i Tåstrup en gård til en værdi af et pund korn i årlig afgift, i hvilken Jens Timber nu bor. Fremdeles i Frøslev en gård til en værdi af en skilling grot i årlig afgift i hvilken N. Skov bor. Fremdeles i Magleby en gård til en værdi af to pund korn i årlig afgift, i hvilken Jens Hedbo nu bor. Fremdeles på Tusenæs i byen Udby en gård, som har et bol jord, i hvilken tidligere boede hr. Christoffer, ridder, salig ihukommelse.

Fremdeles har jeg Anders Jakobsen, kaldet Lunge, fået nedennævnte gods, nemlig alle de ejendomme, der er beliggende i Lynge herred i Grønholt, som min fader, hr. Jakob Olufsen, salig ihukommelse, ejede sammesteds, bortset fra to gårde, i hvilke Jens Andersen og en vis Øbe nu bor, hvilke to gårde min broder Ove Lunge har fået. Fremdeles har jeg i Lønholt fået en gård til en værdi af fjorten groter i årlig afgift, i hvilken Mads Fadersen nu bor. Fremdeles i Stevns herred i Holtug ti gårde, af hvilke Hemming Jonsen, som årligt giver tre og et halvt pund korn, bor i en. Fremdeles bor i en gård Bo Jonsen, som årligt giver tre og et halvt pund korn af samme. Fremdeles bor i en gård P. Sandby, som årligt giver to pund korn. Fremdeles bor i en gård Hemming Pedersen, som årligt giver tre pund korn. Fremdeles bor i en gård Hågen, som årligt giver to pund korn. Fremdeles bor i en gård Vilhelm Bosen, som årligt giver tre og et halvt pund korn. Fremdeles bor i en gård en Oluf, som årligt giver to pund korn. Fremdeles bor i en gård Bo Pedersen, som årligt giver to pund korn. Fremdeles bor i en gård en vis Lars, som årligt giver tre pund korn. Fremdeles bor i en gård Peder Herlugsen, som årligt giver tre og et halvt pund korn. Fremdeles i Frøslev en gård til en værdi af to pund korn i årlig afgift, i hvilken en vis Herlug nu bor, som giver ti skæpper havre tillige med de fornævnte to pund. Fremdeles sammesteds en gård, som P. Spire bebor, der også årligt giver to pund korn og ti skæpper havre. Fremdeles sammesteds en gård, som Klement Olufsen bebor, der årligt giver to pund korn og ti skæpper havre. Fremdeles i Flakkebjerg herred i Oreby en gård, som Jens Ørkelsen, som årligt giver fire pund korn, bebor. Fremdeles i Venslev en gård, som Bo Andersen, der årligt giver to pund korn, bebor. Fremdeles i Bisserup fem gårde; i en af disse Knud Kalv, som årligt giver femten groter. Fremdeles i en gård Klaus Pedersen, som årligt giver tyve groter. Fremde-

les i en gård en vis Mads fra Hoven, som årligt giver otte groter. Fremdeles i en gård Hemming Godvilje, som årligt giver en skilling grot. Fremdeles i en gård, som Jakob Svale bebor[1]), der årligt giver otte groter. Fremdeles gods i Hammeldrup og i byen Blæsinge, som er pantsat til Anders Griis, hvilket gods min elskede fader, hr. Jakob Olufsen, ridder, salig ihukommelse, ejede.

Fremdeles frøknerne Sophies og Regitzes gods, som skal deles lige imellem dem, hvis formynder jeg fornævnte Anders Jakobsen er, med råd og samtykke og særlig beføjelse af nævne Sophies og Regitzes frænder. For det første samme frøkeners gods i Stevns herred i byen Valby, som fornævnte frøkener Sophie og Regitze har fået, først en hovedgård i fornævnte by Valby og også andet gods beliggende sammesteds, som ovennævnte hr. Jakob Olufsen, samme frøkeners fader, salig ihukommelse, tidligere ejede, hvilke ejendomme der er tilfaldet fornævnte Sophie og Regitze, har to og et halvt bol jord til en værdi af fem og tyve pund korn i årlig afgift, idet dog kun det gods, der ligger i samme by Valby undtages herfra, nemlig tre gårde, der som oven for nævnt er tilfaldet hr. Folmer Jakobsen, ridder, og en gård beliggende i samme by, som er pantsat til Klement Dyning, og som er tilfaldet Ove Jakobsen, kaldet Lunge. Fremdeles har fornævnte Sophie og Regitze fået tre gårde i Tåstrup, i den ene af dem bor Lars Assersen, som årligt giver fire pund korn. Fremdeles bor i en gård Brand Sned, som årligt giver fire pund korn. Fremdeles bor i en gård sammesteds Oluf Pedersen, som årligt giver to pund korn af samme gård. Fremdeles i Hellested en gård til en værdi af fire pund korn i årlig afgift, i hvilken en vis Paske nu bor. Fremdeles i Magleby for det første en gård til en værdi af fem pund korn i årlig afgift, i hvilken Mogens Pedersen, kaldet Redesvend nu bor. Fremdeles en gård sammesteds til en værdi af fem pund korn i årlig afgift, i hvilken Jens Frederiksen nu bor. Fremdeles sammesteds en gård til en værdi af to pund korn i årlig afgift, i hvilken Oluf Nielsen nu bor. Fremdeles i Varpelev tre gårde, af hvilke Bodil Lambs bor i en, og i en af de gårde bor Mads Knebel, og en mand kaldet Gjord bor i den tredie gård; de tre fornævnte giver årligt elleve pund korn af de tre fornævnte gårde. Fremdeles i Havnelev en gård til en værdi af fire pund korn i årlig afgift, i hvilken Peder Jakobsen nu bor. Fremdeles i Lyderslev, en gård, der nu er øde, og som er pantsat til Lyderslev kirkes bygningsfond for ni mark sølv. Fremdeles i Løve herred i byen Blæsinge en gård til en værdi af to pund korn i årlig afgift, og som er pantsat til en vis Jens Nielsen.

Fremdeles det gods, som Ove Jakobsen, kaldet Lunge, fik, hvis formyn-

der jeg, Folmer Jakobsen, fra nu af er, med samtykke, råd og særligt pålæg af denne Ove Jakobsens frænder. For det første fik han i Stevns herred i Tommestrup alt det gods, som hr. Jakob Olufsen, ridder, salig ihukommelse, ejede sammesteds til en værdi af en læst korn i årlig afgift. Fremdeles i Holtug for det første en gård til en værdi af seks pund korn i årlig afgift, i hvilken Ingvar Bosen nu bor. Fremdeles sammesteds en gård til en værdi af syv pund korn i årlig afgift, i hvilken N. Bosen nu bor. Fremdeles sammesteds en gård, som nu er øde, og i hvilken tidligere en vis Mikkel boede, som af samme gård gav to pund korn. Fremdeles i Valby en gård, som oven for var undtaget fra samme Valby og som tidligere nævnt er pantsat til Klement Dyning, af hvilken gård der årligt gives tre pund korn. Fremdeles fik han i Magleby for det første en gård til en værdi af fire pund korn i årlig afgift, i hvilken Peder Kimber nu bor. Fremdeles sammesteds en gård til en værdi af fire pund korn i årlig afgift, i hvilken en vis Thomas nu bor. Fremdeles sammesteds en gård til en værdi af to pund korn i årlig afgift, i hvilken Jakob Tostesen nu bor. Fremdeles sammesteds en gård, til en værdi af to pund korn i årlig afgift, i hvilken Mogens Orm nu bor. Fremdeles i Frøslev en gård, i hvilken Jens Høgen nu bor, som af samme gård årligt giver en halv tønde smør og seks groter. Fremdeles i Havnelev tre gårde, af hvilke en mand, kaldet Frænde, som årligt giver femten groter, bor i en. Fremdeles bor i en gård Jens Ingemarsen, som årligt giver en skilling grot. Fremdeles i (!) en gård, i hvilken Lars Wider nu bor[1]), som årlig af samme gård giver en skilling grot. Fremdeles i Lynge herred i byen Grønholt først en gård, i hvilken Niels Andersen nu bor, som årlig giver fjorten groter. Fremdeles sammesteds en gård, i hvilken nu en vis Øbe bor, som årligt giver fjorten groter. Fremdeles i Tolstrup en gård til en værdi af tre skilling grot i årlig afgift. Fremdeles i Bårse herred i Dysted en gård til en værdi af tre pund korn i årlig afgift, som er pantsat til Klement Dyning.

Fremdeles det gods, som er tilfaldet Oluf Jakobsen, kaldet Lunge, hvis formynder jeg, fornævnte Folmer, også er. For det første fik samme Oluf i Volborg herred i Rye en hovedgård og alt det andet i samme by beliggende gods, som hr. Jakob Olufsen, salig ihukommelse, ejede sammesteds, med undtagelse af to gårde, som er tilfaldet Oluf Lunge af Skjoldenæs' børn, hvilket fornævnte gods, nemlig hovedgården i selve den fornævnte by Rye med de tilliggender, som er tilfaldet fornævnte Oluf Jakobsen, har en værdi af tre læster korn og tolv skilling grot i årlig afgift. Fremdeles i Stevns herred i Frøslev for det første en gård til en værdi af to pund korn og ti skæpper hvede i årlig afgift, i hvilken Niels Bosen nu bor. Fremdeles sam-

mesteds en gård til en værdi af et pund korn i årlig afgift, i hvilken gård Troels Skovmand nu bor. Fremdeles i Holtug en gård til en værdi af fem pund korn i årlig afgift, som er pantsat til Jakob Lydekesen. Fremdeles i Merløse herred i Vanløse en gård til en værdi af tre pund korn i årlig afgift, som er pantsat til en vis Henrik Skytte.

Fremdeles det gods, som børnene af Oluf Lunge til Skjoldenæs, salig ihukommelse, har fået, hvis formynder jeg, fornævnte Folmer Jakobsen, er. For det første har de i Slagelse herred i Skovse fået en hovedgård sammesteds til en værdi af en læst korn i årlig afgift, i hvilken gård Peder Andersen nu bor. Fremdeles sammesteds en gård, i hvilken Lars Rude nu bor, som årligt giver tre pund korn. Fremdeles sammesteds en gård, i hvilken Peder Kimber nu bor, som årligt giver tre pund korn. Fremdeles sammesteds en gård, i hvilken Herlug nu bor, som årligt giver tre pund korn. Fremdeles sammesteds en gård, i hvilken Peder Andersen nu bor, som årligt giver en øre korn. Fremdeles sammesteds en gård, i hvilken en vis Torkil nu bor, som årligt giver en øre korn. Fremdeles sammesteds en gård, i hvilken Henrik nu bor, som årligt giver en øre korn. Fremdeles sammesteds en gård, i hvilken Bo nu bor, som årligt giver et pund korn. Fremdeles sammesteds en gård, i hvilken Niels Andersen nu bor, som årligt giver et pund korn. Fremdeles i Skørpinge en gård til en værdi af tre pund korn i årlig afgift, i hvilken Jakob Pedersen nu bor. Fremdeles (i) Ramsø herred i Ølby en gård til en værdi af fire pund korn i årlig afgift, i hvilken Germar nu bor. Fremdeles i Stevns herred i Lyderslev en gård, i hvilken Jens Kare nu bor, til en værdi af en øre korn i årlig afgift. Fremdeles i Merløse herred i byen Vedde to gårde, nemlig en til en værdi af en halv tønde smør i årlig afgift. Fremdeles en anden gård til en værdi af atten groter i årlig afgift. Fremdeles i Atterup en gård til en værdi af en skilling grot i årlig afgift. Fremdeles i Volborg herred i Rye to gårde, af hvilke Vilhelm Skomager, som årligt giver en skilling grot, bor i den ene, og i den anden bor nu Peder Aborre, som årligt giver fjorten groter. Fremdeles i Fakse herred i Jørslev under Skoven en gård, i hvilken Lars Ragge nu bor, som årligt giver en halv tønde smør. Fremdeles i Stevns herred i Råskov en gård, som nu er øde, i hvilken tidligere en vis Ingvar kaldet Nymand boede, som gav årligt af samme gård en halv tønde smør. Ydermere skal det bemærkes, at Ove Jakobsen kaldet Lunge, Oluf Jakobsen kaldet Lunge, brødre, og børnene af Oluf Lunge til Skjoldenæs, salig ihukommelse, har fået nedenfor anførte gods til en værdi af seks pund korn i årlig afgift, som skal deles imellem dem, nemlig i Fakse herred i Størlinge for det første en gård til en værdi

af tre pund korn i årlig afgift, i hvilken gård Peder Nielsen nu bor. Fremdeles sammesteds en gård til en værdi af en øre korn i årlig afgift, i hvilken Bo Beyer nu bor. Fremdeles sammesteds en gård, i hvilken Jens Hemmingsen nu bor, til en værdi af en øre korn i årlig afgift. Af disse seks pund korn skal fornævnte Ove Jakobsen årligt modtage to pund korn, Oluf Jakobsen skal oppebære to pund årligt, og børnene af Oluf Lunge til Skjoldenæs skal modtage to pund årligt, idet det også er forudset, at hvis noget af ovennævnte gods, som enkeltvis i hvert tilfælde er delt imellem os og vore medarvinger, som det forud er nævnt, på grund af mangelfuld hjemmel efter landets love bliver dømt fra en af os delvis eller helt – det ske ikke – da skal vi gensidigt være således forpligtede, at enhver af os af sin del erstatter den skadelidte for hans gods, som han således har mistet, efter råd af vore frænder uden forhaling og uden nogen anledning til onde påskud, som kaldes 'hiælpæræthe'[2]). Forøvrigt lader jeg, fornævnte Folmer Jakobsen, kaldet Lunge, ridder, de ovennævnte hr. Niels, kannik i Roskilde, Anders Jakobsen, frøkenerne Sophie og Regitze og deres arvinger være kvit, fri og helt undtagne for retskrav fra mig og mine arvinger og retskrav fra Ove Lunge og Oluf Lunge, mine brødre, og endvidere for retskrav fra børnene af Oluf Lunge til Skjoldenæs, salig ihukommelse, og deres arvinger, idet jeg er formynder for fornævnte Ove og Oluf og Oluf Lunges børn, med hensyn til alle og enhver slags gods, rørligt og urørligt, og hvad dertil hører[3]), kaldet 'bohawe'[4]) med hvilket navn det end benævnes, og med hensyn til alle betalinger og gældsposter, uanset beløbet siden hr. ridder Jakob Olufsen, kaldet Lunges, død, salig ihukommelse, og til denne dag. Og jeg Niels Jakobsen, kannik i Roskilde, lader de ovennævnte hr. Folmer Jakobsen, kaldet Lunge, ridder, Anders Jakobsen, kaldet Lunge, væbner, frøkenerne Sophie og Regitze, Ove Jakobsen, kaldet Lunge, Oluf Jakobsen, kaldet Lunge, og børnene af Oluf, kaldet Lunge, til Skjoldenæs, salig ihukommelse, være kvit, fri og helt undtagne for retskrav fra mig og mine arvinger med hensyn til alle og enhver slags gods, rørligt og urørligt, og hvad dertil hører[3]) kaldet 'boskap'[4]), med hvilket navn det end benævnes, og med hensyn til alle betalinger og gældsposter, uanset beløbet siden hr. Jakob Olufsens, ridder, død, salig ihukommelse, til denne dag. Og jeg fornævnte Anders Jakobsen, kaldet Lunge, væbner, lader de ovennævnte, hr. Folmer, ridder, hr. Niels Jakobsen, kannik i Roskilde, Ove Lunge, Oluf Lunge, mine brødre, og børnene af Oluf Lunge til Skjoldenæs, salig ihukommelse, og alle disse fornævntes arvinger være kvit, fri og helt undtagne for retskrav fra mig og mine arvinger og for retskrav fra frøkenerne Sophie og

Regitze og deres arvinger, idet jeg efter råd og beføjelse af de fornævnte frøkeners frænder er formynder for dem, med hensyn til alle og enhver slags gods, rørligt og urørligt og hvad dertil hører[3]), kaldet 'bohawe'[4]), med hvilket navn det end benævnes, og med hensyn til alle betalinger og gældsposter, uanset beløbet, siden den ofte omtalte hr. Jakob Olufsens, ridder, død, salig ihukommelse, til denne dag. Til vidnesbyrd om og sikkert bevis for alt dette er vore segl tillige med segl tilhørende vore frænder, som har overværet skiftet af det nævnte gods, og med hvis råd og samtykke nærværende skifte er sket, nemlig den ærværdige herre, hr. Niels, af Guds miskundhed biskop af Roskilde, Anders Siundesen af Kærstrup, Absalon Mogensen, Anders Olufsen af Toksværd, Jens Olufsen, kaldet Lunge, Ove Steg, Mogens Steg, Ebbe Jakobsen, hr. Niels Almarsen af Heddinge, præst, Hemming Tuesen, Ture Turesen, Vilhelm Turesen, Tyge Mogensen, Poul Henriksen, Henrik Ivensen, Karl Thomsen, Jens Poulsen, Oluf Lunge af Svansbjerg og Peder Saksesen af Frøslev, hængt under nærværende brev. Givet i det Herrens år 1387 på apostlene Peters og Paulus' dag.

1) brud på den konstruktion, der fulgtes ved de foregående gårde. – 2) udflugter, mnt. 'hulperede', dansk ord i den latinske tekst. – 3) 'Utensilia', der tænkes her f.eks. på husdyrbesætning og korn. – 4) dansk ord i den latinske tekst.

208 1387. 29. juni.

Rådet i Beckum anmoder rådet i Lübeck om at udlevere den i Malmø afdøde Konrad von Alens efterladte ejendele til afdødes broder Hinrich Grotekros, der optræder på egne og sin søsters vegne.

Registratur i Lübeck. Tysk.

Rådet i Beckum anmoder rådet i Lübeck om at lade den i Malmø afdøde Konrad von Alens efterladte gods udlevere til dennes broder Hinrich Grotekros, der tillige er befuldmægtiget af hans søster. 29. juni 1387.

209 [1387][1]). 11. juli.

Rådet i Lübeck meddeler rådet i Hamburg, at dets udsendte medlemmer på et møde i Oldesloe med de holstenske grever er enedes om at opfordre dronning Margrete til at mægle i deres strid inden 29. september ved et møde enten på Femern,

Lolland eller Falster. Kan dronningen ikke påtage sig hvervet, vil man lade hertug Wentzlaf af Lüneburg udpege en anden fyrste som mægler.

Original (ikke afsendt) i Lübeck. Nedertysk.

Til de herrer rådmænd i Hamburg.

Kære særlige venner.

Vi begærer, at I skal vide, at vore rådsfæller, som nu sidst var til møde i Oldesloe, har meddelt os, hvorledes Jeres folk, som var med til forhandlingerne, er blevet bekendt med en aftale gående ud på, at de herrer fra Holsten og vi skulle sende vore bud til dronningen af Norge og bede hende om, at hun mellem nu og førstkommende Skt. Mikkelsdag[2]) ville komme til et af tre steder, nemlig til Femern, til Lolland eller til Falster, og (at hun ville) meddele os tilbage et bestemt sted og en bestemt tid, hvornår hun ville komme derhen, for at vi kunne sende vore folk derhen og dertil (kunne) bringe derhen, hvem vi kunne få dertil fra de stæder, der var med til forhandlingerne. Og hvis dronningen inden for den tid ikke kunne komme til noget af disse steder, at vi da overlod en retskaffen fyrste, hvortil blev taget hertug Wentzlaf af Lüneburg, afgørelsen af, om vort råd er nærmere til at påvise det, som er forhandlet og afgjort fuldtud, eller om herrerne af Holsten og deres råd, som var med til forhandlingerne, er nærmere til at gøre sig fri for det med deres ed.

Kære venner, herom har vi talt i vort råd og begærer, at I derom skal vide, at vi gerne vil sende vort bud med de holstenske herrers bud til dronningen og bede hende om det, som der er skrevet foran, og at hun skal meddele et bestemt sted og en bestemt tid, hvornår hun vil komme til et af de tre steder inden for den forskrevne tid, så at vi kan sende vore folk derhen og hvem vi kan få dertil fra de stæder, der var med til forhandlingerne.

Og hvis det ikke kan komme til en afslutning, så vil vi gerne drøfte, om vi derefter vil henskyde det til nogens mægling. Derfor beder vi Jer om, at I meddeler dette videre til herrerne af Holsten. Og hvis de vil bifalde dette, så vil vi gerne, at der mellem dem og os inden førstkommende Skt. Mikkelsdag[2]) skal bestå venskab, således som det så længe har bestået; og hvad I herom erfarer fra dem, det skal I give os et svar om. Skrevet torsdagen før den hellige jomfru Margretes dag under vort sekret.

Rådmændene i staden Lübeck.

1) Om aktstykkets datering og tilblivelse, se Dipl. Dan., indledningen. – 2) 29. september.

210 1387. 18. juli. Valmundsö.

Jeg, broder Johannes[1]), prior i Visby af prædikebrødrenes orden, og den ærværdige fader, samme ordens provincialpriorens for Dacia[2]), særligt beskikkede vikar for klostrene ved havet *meddeler, at han har indgået forlig med Arvid Bengtsson, Jöns Bengtsson og fru Bengta Bengtsdotter om afholdelse af en daglig messe af Vor Frue til evig tid i dominikanerkirken i Visby for deres, Magnus Kases, Bengt Nilssons, ridder, dennes hustru fru Ingeborgs og alle deres nulevende som døde slægtninges og venners sjæle. Til gengæld forpligter Arvid Bengtsson, Jöns Bengtsson og Bengta Bengtsdotter sig til at betale 13 læster korn og 50 mark svensk (7 mark svensk regnet for en lødig mark) samt et fuldt ornat til en værdi af 100 mark svensk således, at der årligt omkring Allehelgens dag[3]) skal leveres 2 læster korn i Stockholm, indtil hele summen er betalt. Udstederen forpligter sig endvidere til at skaffe skriftlig garanti for overholdelse af aftalen under prioratets og klostrets segl.*

Original i Riksarkivet, Stockholm. Latin.

1) oversættes ikke, da hans nationalitet er ukendt. – 2) omfattende de tre nordiske riger. – 3) 1. november.

211 1387. 22. juli. Djurs Nørre herredsting.

Tingsvidne, om at fru Elisabeth Buggesdatter, enke efter (Gotskalk) Skarpenberg, skøder Skærholm til Henrik Prip på hr. Jens Andersens vegne.

Eline Gøyes jordebog.

Et tingsvidne af Nørre herreds ting, at fru Elisabeth Buggesdatter, Skarpenbergs enke, skøder Henrik Prip på hr. Jens Andersens vegne Skærholm for sit gods i Ramten, som hr. Jens Andersen tidligere havde (i pant), for 16 mark rent sølv; og forskrevne fru Elisabeth oplod hr. Jens Andersen gods i Tøstrup[1]) sogn, hvilket er i Sivested og Skiffard, indtil hun kunne genløse det. Givet mandagen før Skt. Olufs dag 1387.

1) Jordebogen har formen Tidzildrup.

[1387]. 22. juli. 212

Rådet i Lübeck erklærer på ny over for rådet i Hamburg, at det er villigt til at lade dronning Margrete mægle i striden med de holstenske grever ved et møde, der skal holdes inden den 29. september enten på Femern, Lolland eller Falster.

Original i Hamburg. Nedertysk.

Den oprigtige kærligheds og venskabs hilsen med venlig tjenstvillighed til forn.

Kære særlige venner. Det anliggende, som den ærlige mand mester Henrik Schreye, Jeres skriver, ligesom med Jeres kredensbrev[1]) angående de holstenske herrer har meddelt os, det har vi klart forstået. Derfor begærer vi, at I skal vide, som vi også tidligere har skrevet til Jer, at vi gerne vil sende vort bud med de holstenske herrers bud til dronningen af Norge og bede hende om, at hun inden førstkommende Skt. Mikkelsdag[2]) vil komme til et af tre steder, nemlig til Femern, til Lolland eller til Falster, og at hun skal meddele os et bestemt sted og en bestemt tid, hvornår hun inden for dette tidsrum vil komme til et af de tre steder, så at vi kan sende vore folk dertil, og hvem vi kan få dertil fra de stæder, som var med til forhandlingerne. Hvis det der ikke kommer til nogen afslutning, så vil vi gerne drøfte, om vi derefter vil henskyde det til nogens mægling. Kære særlige venner, dette har vi tidligere tilbudt de holstenske herrer og tilbyder dem det endnu. Og vi synes, at vi derved gør dem fyldest, hvis de vil gå med til det. Men hvis de ikke vil gå med til det, så må vi derefter kræve af dem, at de skal besegle os, hvad der er forhandlet mellem dem og os og afgjort fuldtud. Vi begærer, at I meddeler dette videre til herrerne af Holsten, og hvad I erfarer fra dem, det skal I give os et svar om.

Skrevet på den hellige Maria Magdalenes festdag under vort sekret.

Rådmændene i staden Lübeck.

1) kreditiv, kendes ikke. – 2) 29. september.

1387. 27. juli. Skånes landsting. 213

Tingsvidne af Skånes landsting om, at Tue Pedersen af Hardeberga, væbner, har skødet sin gård i Önnerup til kapitlet i Lund som magelæg for to gårde i Hardeberga.

Afskrift i Lundebogen. Latin.

Gøde Bentsen, generalfoged[1]) i Skåne, Gerlak Skjalmsen, Niels Quant, væbnere, Hannes Merl, Peder Landmand, Klement Truedsen og Følzekin, borgere i Lund, til alle, der ser dette brev, hilsen evindelig med Gud.

Alle skal vide, at i det Herrens år 1387 sidste lørdag før kong Olavs dag[2]) mødte personligt i vor og mange andre troværdige mænds nærværelse på Skåne landsting i denne særlige anledning den velbyrdige mand Tue Pedersen af Hardeberga, væbner, og skødede, afhændede og gav i hænde med evig besiddelsesret til de hæderlige mænd kapitlet i Lund sin gård i Önnerup, hvorpå en vis Niels Jensen bor, med alle samme gårds tilliggender som mageskifte med samme kapitel til gengæld for to gårde, som samme kapitel havde i fornævnte Hardeberga by. Han forpligtede sig og sine arvinger til at hjemle og fri nævnte kapitel fornævnte gård med alle dens tilliggender for krav fra ham, hans arvinger eller enhver anden. Til vidnesbyrd om dette mageskifte, denne skødning, afhændelse og overgivelse er vore segl hængt under dette brev. Givet ovennævnte år, dag og sted.

1) 'aduocatus generalis Scanie', jf. Will. Christensen, Dansk Statsforvaltning i det 15. Aarhundrede, 170-3. – 2) 29. juli.

214 1387. 27. juli. Viborg landsting.

Timme Limbek, landsdommer (?) i Viborg, meddeler, at Kristian Vendelbo på tinge har påvist sin ret til borgen Trudsholm.

Original i Rigsarkivet. Latin.

Timme Limbek, landsdommer (?)[1]) i Viborg, til alle, som ser dette brev, hilsen med Gud.

Alle nulevende og fremtidige skal vide, at i det Herrens år 1387 på lørdagen nærmest før Olav konge og martyrs dag har den velbyrdige mand hr. Kristian Vendelbo, ridder, været til stede på landstinget i Viborg i nærværelse af den ærværdige herre, hr. Jakob, af Guds og det apostoliske sædes nåde biskop af Viborg, og mange andre troværdige mænd, i overensstemmelse med de forhandlinger, som var fastsat og foretaget mellem ham (på den ene side) og Pelæ på den anden side ved den højbårne dronning fru Margrete af Sverige og Norge og de ærværdige fædre herrerne hr. Jakob, biskop af Viborg, Svend, biskop af Børglum, og Peder, biskop af Århus, endvidere Danmarks riges drost Henning Podebusk, ridder, tillige med

flere af rigets råder, nemlig herrerne Jens Andersen, hr. Iver Lykke og Folmer Jakobsen, riddere, og andre troværdige mænd, der var særligt tilkaldt med henblik på denne sag, og at han har fremvist sine breve vedrørende retten til borgen Trudsholm, og at han har ingen hørt, som gjorde indsigelse imod ham på noget punkt af de nævnte breve, og han krævede tre gange i overensstemmelse med landsdelens ret[2]), at nogen skulle svare ham og gøre indsigelse; men han kunne ingen finde. Dette bevidner jeg offentligt med dette brev. Til vidnesbyrd herom er mit segl hængt under dette brev. Givet og forhandlet på ovennævnte år, dag og sted.

1) 'Auditor placiti generalis Wibergensis', jf. Will. Christensen, Dansk Statsforvaltning i det 15. Aarhundrede, 177-178. - 2) Retspraksis.

1387. 29. juli. Ystad. 215

Kong Oluf giver borgerne i Ronneby privilegier i anledning af, at de ved ildebrand har mistet deres gamle skrevne privilegier.

Afskrifter i dansk oversættelse i Rigsarkivet og i Uppsala Universitetsbibliotek.

Vi Oluf, af Guds nåde Danmarks, Norges, de Venders og Goters konge og ret arving til Sveriges rige, hilser alle, som ser dette brev eller hører det læse, evindelig med Gud og vor nåde.

Eftersom vi har overvejet den sørgelige forandring, der er sket for vore elskelige borgere i Ronneby, og som de med klage har indberettet til os, hvorledes de ved ild har mistet og måttet undvære ikke alene deres huse og gods, men også deres gamle skrevne stadfæstede privilegier, som de hidtil har brugt, derfor har vi af vor særlige gunst og nåde taget hensyn til og taget imod deres supplik og af medynk, til trøst og fremgang for dem, undt og tilladt og herefter under og tillader dem at måtte nyde og bruge alle de friheder, statutter og lovlige sædvaner, som af de tidligere konger, vore forgængere, indtil i dag har været undt og tilladt dem, for at de desto tryggere eller roligere og bedre kan nyde fremgang, i overensstemmelse med den følgende form og måde:

<1> Den første artikel er, at den ridder eller riddermandsmand[1]), eller af hvilken stand eller forhold han end er, der har gård i Ronneby, skal yde alle pålæg, skatter og tjenester, der tilkommer kongen, og som udredes af menigheden, idet dog den gård er fritaget, hvori han selv bor. Handler nogen herimod, enten med trods[2]) eller med indsigelse, skal der udpeges to rådmænd og to bymænd til sammen med kongens foged at ud-

vurdere af hans gård i byen så meget til byen som hovedsummen og bøden for trods beløber sig til. <2> Fremdeles, kommer nogen bymand i restance med skat, skal kongen ikke have del i sagefaldet derfor[3]). <3> Fremdeles skal borgmesteren[4]) have myndighed til at træffe anordninger om alle slags håndværkere i byen, som er fiskere (!)[5]), skomagere, skræddere, skindere[6]), øltappere, kræmmere og flere andre. <4> Fremdeles skal den, der indklages for rådstuen for 'birkøre'[7]) af brød, øl eller andet lignende, første gang bøde tre øre til byen og kongen, anden gang lige så meget, tredie gang lige så meget, men tre mark fjerde gang. Griber man ham deri for femte gang, mister han retten til at udøve sit håndværk, som kun kongen eller borgmesteren[4]) kan give ham igen; dog skal han forinden have betalt en bod i penge[8]). <5> Fremdeles, dør borgmester eller rådmænd, da skal de tilbageværende rådsmedlemmer have myndighed til at vælge nye. <6> Fremdeles skal ingen – hvem han end er – have ret til for nogen sag at stævne en bymand i Ronneby til andre ting end til bytinget, og ingen må under trusel om bøde på 40 mark overgive til andre sin ret eller tiltale eller påtage sig andres tiltale mod en bymand. <7> Fremdeles skal det lyses tre uger i forvejen således, at man kan rette sig derefter, når midsommergæld skal erlægges, broer skal udbedres eller skarn skal køres bort; den forskrevne midsommergæld skal to rådmænd og to ansete bymænd oppebære sammen med fogden, og de fire fornævnte skal til næste byting opregne dem, der resterer med betaling. Den, der da findes ikke at have betalt, eller som ikke betaler, før pengeskrinet lukkes[9]), skal bøde seks øre, der sammen med hovedgælden skal erlægges til næstfølgende byting. Gør han ikke dette, men lader gå et år, skal han bøde tre mark, ligeledes for det andet (år), for det tredie ligeledes; det fjerde år overgår hans gods i kongens værge. <8> Fremdeles, tvinger en foged eller mægtig mand for nogen sags skyld en bymand til herredstinget, da skal denne kun svare ham på bytinget. <9> Fremdeles, anklages en bymand for vænselsag[10]), skal han rense sig med ed af seks mand og ikke flere eller bøde tre mark til kongen. <10> Fremdeles, ingen bymand skal i sager angående byen svare andetsteds end på rådstuen eller bytinget[11]) i fogdens nærværelse. <11> Fremdeles, går tyve eller andre ugerningsmænd udømte fra bytinget, skal hele byen bøde ni mark til kongen. <12> Fremdeles må ingen gæst uden borgmesterens[4]) tilladelse, og uden at han aflægger ed[12]), købe skind eller huder undtagen i hele deger[13]) og ikke flæsk eller smør undtagen til mad for ham selv. <13> Fremdeles må, under trusel om bøde på ni mark, ingen gæst sælge sit gods, før det er udskibet. <14> Frem-

deles, rejser en gæst på landet og sælger sit gods der, skal han have forbrudt det og bøde 40 mark til kongen og byen. <15> Fremdeles, ligger en gæst vinteren over i Ronneby og driver handel, skal han på lige fod med bymændene svare de ydelser, der pålægges. <16> Fremdeles må ingen – hvem han end er – sælge eller bygge på byens jord uden borgmesterens[1]) tilladelse. <17> Fremdeles må ingen uden borgmesterens[1]) tilladelse begynde[14]) et nyt gilde eller kompagni, medmindre det har alders hævd. <18> Fremdeles skal den, der lyver andre hæder og ære fra, stryges til kagen, hvis det er en mand; er det en kvinde, skal hun bære sten af byen. <19> Fremdeles skal bymændene i Ronneby være toldfri over alt, hvor de sejler i Danmark. <20> Fremdeles, bliver nogen pågrebet for manddrab i Ronneby, skal han stille borgen for sig; får han den ikke, skal han føres op ad en gade og ned ad en anden. Får han stadig ikke en forlover, skal bymændene have myndighed til på kongens vegne at sætte ham i byens fængsel og dømme ham efter hans gerninger. <21> Fremdeles har borgmesteren[1]) kongens myndighed til at dømme over manddrab og andre ugerningsmænd. <22> Fremdeles, slår bymænd eller deres svende en mand (ihjel)[15]) i Ronneby, skal de lyses fredløse på bytinget, hvor de også skal lyses til deres fred. <23> Fremdeles, bliver en bymand anklaget i en sådan sag, at han skal rense sig med ed af tre tylvter, da må seks mand af Skt. Knuds gilde gå i stedet for hver tylvt[16]). <24> Fremdeles skal alle kongens skatter og pålæg oppebæres i Ronneby, og ikke andetsteds, efter byens rette skæppe og bismer. <25> Fremdeles forbyder vi nogen at fiske i Ronnebys sildefiskeri uden borgernes samtykke. <26> Fremdeles, begås der 'orbodemål'[17]) i Ronneby, skal en af de bedste af rådet udpeges til at undersøge, hvorledes det skal enten værges eller dømmes[18]). <27> Fremdeles stadfæster vi med dette brev alle de lovlige sædvaner, der har været fra gammel tid, idet vi forbyder vore fogder og alle mægtige mænd, hvem de end er, at gøre forskrevne bymænd noget imod disse vore nåder, så fremt de vil undgå vor hævn og vrede.

Forhandlet og givet i Ystad i det Herrens år 1387 på den hellige konge og berømmelige martyr Olavs dag.

1) gengiver formentlig *militaris*, jf. DRB. III 5 nr. 395 note 6. – 2) 'fortræd', der gengiver *contumacia*, jf. Danmarks Gl. Købst.lovgivn. IV Malmø nr. 2 = DRB. III 5 nr. 395 § 25. – 3) tolkningen støttet på Danmarks Gl. Købst.lovgivn. IV Malmø nr. 2 § 22. – 4) sandsynligvis fejlagtig gengivelse af *consules*, rådet, jf. indledningen til Dipl. Dan. – 5) på latin *piscatores*, der formentlig er fejl for *pistores*, bagere, jf. variantapparatet i Dipl. Dan. – 6) skindere, med et senere udtryk felberedere, var dels buntmagere, dels hvidgarvere. – 7) bøde, formentlig for overtrædelse af bestemmelser om ret vægt og kvalitet. – 8) tolkningen støttet på Dan-

marks Gl. Købst.lovgivn. IV Malmø nr. 2 = DRB. III 5 nr. 395 § 18. – 9) forvansket; oversat med støtte i Danmarks Gl. Købst.lovgivn. IV Malmø nr. 2 § 5, *ante loculi clausionem.* – 10) sag hvilende på mistanke. – 11) teksten har her 'bytingene'. – 12) eden gælder, at gæsten køber for egen regning og ikke til videresalg på stedet, jf. smst. Malmø 2 § 8. – 13) enhed à 10 stykker. – 14) den danske tekst er her uklar; meningen er, at ingen uden tilladelse må gøre, *faciet,* d.v.s. afholde gilde eller kompagni med mindre det allerede længe har eksisteret, jf. smst. Malmø nr. 2 § 10. – 15) jf. smst. Malmø nr. 1 = DRB. III 4 nr. 67, § 15, Danmarks Gl. Købst.lovgivn. IV Malmø nr. 2 § 14 og Halmstad nr. 6 § 20. – 16) teksten gengiver formentlig sit forlæg mindre korrekt, idet det i de tilsvarende artikler smst. Malmø nr. 2 § 23, Malmø nr. 6 § 23 og Landskrona nr. 3 § 23 bestemmes, at de seks medlemmer af Knudsgildet skal erstatte samtlige tre tylvter. – 17) forbrydelse, der ikke kunne sones med pengebøder, men som medførte fredløshed. – 18) teksten gengiver formentlig sit forlæg upræcist; ifølge de beslægtede artikler Halmstad nr. 6 § 24 og Lund nr. 3 = DRB. III 6 nr. 1 § 22 skal der blandt byens bedste borgere udtages et nævn, som skal frikende eller dømme den for orbodemål tiltalte.

216 138<7>[1]). 29. juli.

Helene Gudsærksdatter skænker sit gods i Hunneberga til Bosjø kloster.

1. Skånebrevsfortegnelsen.

Gavebrev udstedt af Helene Gudsærksdatter til Bosjø kloster på alt hendes gods, som var tre gårde i Hunneberga, der tidligere havde været regnet som fem gårde[2]), tillige med en skov, der kaldes Østerhegned. Givet på den hellige konge og martyr Olavs dag 138<7>.

2. Udkast til Skånebrevsfortegnelsen.

Elene Gudsærksdatter, der levede og havde sit hjemsted ikke langt fra Bosjø kloster, gav Bosjø kloster alt sit gods beliggende i Hunneberga i Frosta herred og en skov, der kaldes Østerhegned, som var slået sammen i 3 gårde. Givet 138<7> med 8[3]) segl.

1) Begge regesterne angiver 1388 som udstedelsesåret, hvilket ikke kan være rigtigt på grund af ærkebiskop Mogens' stadfæstelse af gavebrevet 1387 27. august, jf. Dipl. Dan., indledningen. – 2) Synes at bero på fejllæsning af forlægget, jf. Dipl. Dan., indledningen. – 3) Usikker læsning.

217 [Før 1387. 30. juli][1]).

Mads Mogensen (!) Taa pantsætter en gård i Vejleby til Peder Lindberg.

Registratur i Rigsarkivet (1541, brevene på Vallø).

Fremdeles findes i samme æske[2]) et brev, at Mads Mogensen, der kaldes Taa, pantsatte en gård i Vejleby i Skippinge herred til Peder Lindberg.

1) Mads Mogensen Taa må antages at være enten en fejlagtig betegnelse for Mads Ovesen Taa af Tjørnelunde, der døde 1387 30. juli og begravedes i Sorø klosterkirke, Danmarks Kirker, Sorø Amt I, 88, eller en ukendt søn af Magnus (Mogens) Pedersen Taa af Gerlev, der nævnes i 1360'erne og måske endnu 1377, DAA. XXXVIII, 564-5. I betragtning af Mads Ovesen Taas tilknytning til Vestsjælland vil det være nærliggende at opfatte Mogensøn som fejl for Ovesøn. Brevet må derfor have været udstedt før Mads Taas død 1387 30. juli. – 2) med mærket L.

[Før 1387. 3. august][1]). 218

Kong Oluf kvitterer Visby for betaling af den årlige byskat på 60 lybske mark sølv.

Otte perg.remme i Rigsarkivet, brugt som seglremme under nr. 222. Latin.

Oluf ..... Norges, de Venders og Goters konge og rigets .....[2]) Til alle, der ser (dette brev), hilsen evindelig med Gud.

Vi erklærer med nærværende brev ..... over for de gode mænd borgmestre og rådmænd i vor by[3]) Visby på Gotland, at vi har ..... oppebåret ..... mark af den os årligt tilkommende byskat[4]) af ..... i det syvende ..... i lybske (mark), som i dette år, da nærværende brev er givet ..... i rent sølv ..... hvorfor vi erklærer de nævnte borgmestre, rådmænd og medborgere for kvit og ganske undskyldte at være ..... Givet i det syvende år ..... tres ..... Til vidnesbyrd om kvitteringen ..... hængt under dette brev.

1) om dateringen, se indledningen i Dipl. Dan. – 2) med støtte i andre af Olufs breve fra hans myndighedsperiode kan titlerne rekonstrueres som 'Oluf af Guds nåde Danmarks, Norges, de Venders og Goters konge og ret arving til Sveriges rige'. – 3) 'opidum'. – 4) 'pactum'.

1387. [Før 3. august][1]). Kalvehave. 219

Henrik Meinerstorp kvitterer kong Oluf for 3250 lybske mark for Ravnsborg.

Kalundborgske registratur (1476).

Kong Olufs brev, givet på retterting i Kalvehave, at Henrik Meinerstorp anerkender at have oppebåret 3250 mark lybsk, som han havde Ravnsborg i pant for; og Henrik Meinerstorps eget brev, hvormed han erkender at have oppebåret fornævnte sum penge. Givet i det Herrens år 1387.

1) kong Oluf døde 1387 3. august.

220 [1387. Før 3. august – 1390. 23. august][1]).

Kronen indløser Ravnsborg.

Kalundborgske registratur (1476).

Fremdeles at Ravnsborg blev indløst for 5500 lybske mark.

1) 1387 [før 3. august] betalte kronen 3250 lybske mark til Henrik Meinerstorp som indløsning af Ravnsborg, nr. 219, hvilket som det fremgår af nærværende registratur kun kan have været en del af pantesummen. 1390 23. august, DRB. IV 4 nr. 260, kvitterede brødrene Klaus, Fikke og Herman v. Vitzen m.fl. dronning Margrete for hendes forpligtelser bl.a. vedrørende Ravnsborg, hvilket må betyde, at borgen senest da er blevet fuldstændigt indløst.

221 1387. 5. august. Københavns byting.

Vidisse og stadfæstelse på Københavns byting af Herman Steffens brev af 1385 3. februar.

Original i Rigsarkivet. Latin.

Jens Henriksen, kaldet Ryning, foged, Jakob Åstredsen, Herman Kerndorp, Tue Torbernsen, Niels Falster, Albert Følzeke og Niels Bosen, rådmænd i København, til alle, der ser dette brev, hilsen evindelig med Gud.

Nulevende og fremtidige skal vide, at i det Herrens år 1387 mandagen før Skt. Laurentius' dag mødte på vort ting af denne særlige grund den ærværdige mand hr. Esbern Jakobsen, dekan, og fremlagde et åbent brev, uskrabet, ustunget, ubeskadiget i enhver henseende, fuldkommen umistænkeligt og lydefrit med tre vedhængende velbevarede og hele segl og lod det læse og bekendtgøre ved den ærværdige mand, hr. Niels Evertsen, kannik i København og vor bys notar; dets indhold var fra ord til andet, som følger. Herman kaldet Steffen til alle, hvem dette brev når (*etc. = DRB. IV 2 nr. 549*).

Efter at dette brev således var blevet læst, anmodede samme hr. Esbern indtrængende og efter sædvanlig praksis på tinge, idet nævnte Katerina tillige med sin moder Mette Herberts, som da var nærværende, enstemmigt samtykkede, om, at dette brev måtte fastere bestyrkes ved vore segl. Forhandlet og givet ovennævnte år, dag og sted.

1387. 10. august. Lund. 222

Erklæring udstedt af ærkebiskop Vinald af Trondheim, biskop Peder af Århus, drosten Henning Podebusk, fem riddere og seks væbnere om, at dronning Margrete efter et møde i domkirken i Lund på landstinget ved Lund er blevet valgt og hyldet af ærkebisper, bisper, riddere, svende, prælater, købstadfolk, bønder og det menige folk fra flere af Danmarks lande som deres frue og husbonde samt Danmarks rigsforstander.

Original i Rigsarkivet. Dansk.

Det skal være bekendt for alle, som ser dette brev eller hører det læse, at vi Vinald, af Guds nåde ærkebiskop i Trondheim, Peder, af den samme nåde biskop i Aarhus, Henning Podebusk, Danmarks riges drost, Jens Andersen, Bent Byg, Henrik Parow, Reimer Breide, Folmer Jakobsen, riddere, Otto Jensen, Henneke Olufsen, unge Konrad Moltke, Jakob Mus, Stig Pedersen og Albert vidner og erkender med dette vort åbne brev, at i året 1387 efter Vor Herres fødsel på Skt. Laurentius' dag (var vi til stede) i Lunds domkirke og i anledning af valget samme dag på Lunde landsting vi – sammen med mange flere af Danmarks riges mænd, såsom ærkebiskopper, lydbiskopper, riddere, svende og endnu flere af rigets mænd og menige folk fra alle Danmarks lande – valgte, antog og udpegede den hæderlige fyrstinde og frue fru Margrete, Norges og Sveriges dronning, til fuldmægtig frue, til husbonde og til hele Danmarks riges formynder i alle henseender, som det herefter står skrevet: For det første fordi fornævnte dronning Margrete er kong Valdemars datter og kong Olufs moder, der begge var vore herrer, og som nu er døde – deres sjæle være hos Gud – og (dernæst) på grund af den velvilje og gunst, som vi har erfaret og fundet hos hende, på mange punkter, så er vi i endrægtighed blevet enige med hende om, og hun med os, at vi ikke skal tage nogen herre, høvding eller nogen mand til konge, og ikke drage nogen mand ind i Danmark, og ikke tage nogen mand til hjælp, som på nogen måde er hende imod, men kun med hendes råd og vilje tage nogen mand ind, og det samme har hun lovet os; og vi og vore venner vil følge hende i godt og ondt[1]). Hun har lovet os, at hun vil lade os nyde billighed og retfærdighed samt de privilegier, som hendes forfædre og hendes søn har givet os. Og vi har med vor gode vilje og med velberåd hu valgt, udpeget og hyldet hende til vor frue, til vor husbonde og til hele Danmarks riges fuldmægtige formynder at tjene hende således som dannemænd trofast bør tjene deres frue, husbonde og herre,

indtil den dag da hun og vi endrægtigt kommer overens om at vælge og få en konge både med hendes og vort råd og fuldkomne vilje og ikke at unddrage hende vor tjeneste og hjælp, før hun med sin vilje viser os bort fra sig til den konge, som både hun og vi med både hendes og vort råd og vilje vælger. Alle disse foran skrevne punkter har vi sammen med flere danske mænd, ærkebiskopper, biskopper, riddere og svende, prælater, købstadmænd, bønder og flere gode mænd samt menige folk fra flere af Danmarks lande lovet og svoret at overholde og fuldbyrde uden kneb og list, og hun har til gengæld svoret over for os. Alle disse fornævnte punkter har vi udført sammen med flere danske mænd samt dem, der foran står nævnt sammen med os, og vi bevidner, at de foranskrevne punkter i alle henseender blev udførte både i Lunds domkirke og på Lunde landsting, sådan som tidligere står skrevet, og ingen gjorde indsigelse eller talte derimod. Til vidnesbyrd og bevis for alle disse artikler har vi med vort jaord og vor vilje hængt vore segl under dette brev, der er givet og skrevet år, dag og sted, som foran står skrevet.

1) egentlig 'trives og gå til grunde' (jf. middelnedertysk 'to dyen vnd vorderuen'), se Anders Bjerrum, Sproget i hyldingsbrevene fra 1387 (Kopenhagener germanistische Studien I, 1969) 270.

223 [Efter 1387. 10. august][1]).

Dronning Margretes brev om gaver til Roskilde domkirkes bygningsfond og prydelser.

Registratur i Det arnamagnæanske Institut, afskrift fra 18. årh. Latin.

Margrete, Sveriges, Norges dronning, ret arving og fyrstinde til Danmarks rige o.s.v., om forskellige gaver til Skt. Lucius' kirke i Roskildes bygningsfond og prydelser. Givet i året 1387.

1) dronningens titel daterer brevet til tiden efter hendes hylding som hersker i Danmark; den første hylding fandt sted i Lund den 10. august, jf. nr. 222.

224 1387. 11. august. Marienburg.

Reces af de preussiske stæders møde i Marienburg.

Afskrift i Toruń. Latin (protokol) og nedertysk.

I det Herrens år 1387 på dagen efter Skt. Laurentius var de preussiske stæders rådsudsendinge forsamlet (til møde) i Marienburg og gennemdrøftede disse punkter.

<1-3> .....[1])

<4> Ydermere vil de fra Toruń angående deres skibbrudne gods sende en særlig mand sammen med vort forskrevne bud til det møde, som de fra Lübeck med de andre stæder vil holde med dronningen før Mikkelsdag[2]), således at sendebudet på landets vegne skal erfare fra dronningen og hos rigets råd, om man vil holde vore privilegier, som vi har i Danmark, over for os, og skal fremme anden nytte og fromme der, og manden fra Toruń skal have sine omkostninger og sin fortæring betalt af det skibbrudne gods og skal kræve godset og skaden af dronningen for stæderne, som han bedst kan og formår.

<5-10> .....

1) de udeladte artikler vedrører forhandlingerne med flamlænderne og Holland; recessen er ifølge § 10 ikke tiltrådt af Elbing. – 2) 29. september.

[1]387. 12. august. 225

Dronning Margrete kvitterer Visby for betaling af den årlige byskat (på 60 lybske mark sølv).

Fire perg.remme brugt som seglremme under nr. 229 i Rigsarkivet. Latin.

Margrete af Guds nåde ..... (Sveriges)[1]) dronning til alle, der ser dette brev .....

Alle skal vide, nuværende som fremtidige, at vi (har modtaget) af de gode (mænd) borgmestre og rådmænd i byen[2]) ..... på Gotland den byskat[3]) (som skyldes) os for dette (år) ..... i sølv eller penge ..... rådmænd og medborgere ..... ligeledes og ..... til vidnesbyrd om denne kvittering har vi ladet ..... hænge under dette brev. ..... (i året) ..... 387 mandag før den hellige Marias himmelfart[4]).

1) udfyldt med støtte i dronningens titel 'af Guds nåde Norges og Sveriges dronning', jf. DRB. IV 2 nr. 579. – 2) Visby er den eneste by på Gotland, der i middelalderen havde borgmestre og råd. – 3) 'pactum'. – 4) 15. august.

226 1387. 15. august.

Uffe Jensen, væbner og »familiaris« i Herrisvad kloster, overdrager Skt. Hans' kirke i Kågeröd en gård i Vieröd med alle tilliggender.

Original i Rigsarkivet. Latin.

Uffe Jensen, væbner og Herrisvad klosters »familiaris«[1]), til alle, der ser dette brev, hilsen med Gud.

Alle skal vide, at jeg med Guds gengæld for øje med dette brev har overdraget Skt. Hans' kirke i Kågeröd en mig tilhørende gård i Vieröd i nævnte sogn i Luggude herred på den betingelse, at fornævnte kirke fra dato, så længe jeg lever, skal oppebære en trediedel af afgiften af gården, og jeg skal oppebære den resterende del på livstid, men når jeg er død, skal fornævnte kirke fuldt ud oppebære summen af den fulde afgift. Derfor giver, skøder og hjemler jeg med dette brev til forfriskning for min og mine forældres sjæle til fornævnte kirke ovennævnte gård med dens tilliggender, alle og hvert enkelt, nemlig marker, enge, græsgange, skove, vådt og tørt, samtidig med dens virning[2]), nemlig en ko og en halv øre korn (fri) for tiltale eller krav fra min eller mine arvingers side at besidde med evig ret. Til vidnesbyrd herom er mit segl tillige med seglene tilhørende min elskede søster Margrete, Jens Porse og Jens Nielsen af Bälteberga hængt under dette brev. Givet i det Herrens år 1387 på den berømmelige Gudsmoders himmelfartsdag.

1) af de fire hovedbetydninger af *familiaris*, som anføres af J. F. Niermeyer, Mediae Latinitatis Lexicon Minus, 408-9, synes kun én at finde anvendelse her. Ifølge denne er en *familiaris* en person, der har del i de åndelige fortjenester, som et kloster erhverver ved sine velgerninger. Dog kan det ikke udelukkes, at Uffe Jensen har indgivet sig som pensionær i klostret uden at aflægge munkeløfte, hvorfor han kan betegnes som tilhørende dets husstand, *familia*. – 2) værdien af inventar og besætning, som fulgte gården, jf. også DRB. II 6 nr. 119 og III 2 nr. 255 note 1.

227 1387. 16. august.

Rådmændene i Bremen bevidner, at borgere sammesteds Friedrich von Walle og hans hustru Hillegunde har solgt beginerne i huset ved Skt. Nikolai kapel i Bremen en årlig ydelse på en tønde gode sild .....[1]) på folkesproget kaldet skånske sild *af deres halve jord med tilhørende gård i landsbyen Walle for 50 rhinske gylden med tilbagekøbsret.*

Original i Bremen. Latin.

1) hul i perg.

1387. 18. august. 228

Klaus Flemming kvitterer dronning Margrete for betaling af hendes gæld på 150 mark sølv.

Original i Rigsarkivet. Nedertysk og latin (eskatokol).

For alle dem, der ser dette brev eller hører det læse, gør jeg Klaus Flemming vitterligt med dette mit åbne brev, at jeg af den højbårne fyrstinde og frue, fru Margrete, dronning af Norge og Sverige, har fået halvandet hundrede lødige mark sølv, som hun skyldte mig med sit åbne brev, fuldstændigt og i rede penge til min tilfredshed. Derfor lader jeg og mine arvinger den fornævnte dronning Margrete og hendes arvinger og efterkommere kvit, fri og helt løs for de halvandet hundrede lødige mark. Og hendes brev, som hun har givet mig for halvandet hundrede lødige mark, hvor det findes, det er helt kvit og løst og skal ingen kraft have mere efter denne dag. Til vitterlighed for denne kvittering er mit segl sammen med Herman Flemmings og Jorius Jørks segl hængt under nærværende brev.

Givet i det Herrens år 1387 på nærmeste søndag efter den hellige jomfrus himmelfartsdag.

1387. 21. august. Ringsted. 229

Erklæring udstedt af drosten Henning Podebusk, Jens Troelsen, landsdommer i Sjælland, tre riddere og tre væbnere om, at dronning Margrete efter et møde i Skt. Knuds kirke i Ringsted på Sjællands landsting er blevet valgt og hyldet af biskoppen af Roskilde, riddere og svende, prælater, bønder, købstadfolk og det menige folk fra Sjælland og flere af Danmarks lande, herunder Møn og Lolland, som deres frue og husbonde samt Danmarks rigsforstander.

Original i Rigsarkivet. Dansk.

Det skal være bekendt for alle, som ser dette brev eller hører det læse, at vi Henning Podebusk, Danmarks riges drost, Jens Troelsen, landsdommer i Sjælland, Bent Byg af Gunderslevholm, Jens Rud, høvedsmand på Vordingborg, og Mikkel Rud af Skjoldenæs, riddere, Jens Uffesen af Egede, Finkenow og Hartvig Bryske, erkender og vidner med dette vort åbne brev, at vi i året 1387 efter Vor Herres fødsel onsdag før Skt. Bartholomæus' dag[1]) var til stede først i Skt. Knuds kirke i Ringsted og siden på Sjællands landsting og selv medvirkede ved alle punkter og hørte og så, at biskoppen af Roskilde, riddere og svende, abbeder og andre prælater, bøn-

der og bokarle[2]), købstadmænd og det menige folk på Sjælland samt flere Danmarks riges mænd tillige med det menige folk fra Møn og Lolland og fra flere af Danmarks lande føromtalte dag var forsamlede i samme Skt. Knuds kirke og på samme Sjællands landsting og antog, endrægtigt valgte og udpegede den hæderlige fyrstinde og frue, fru Margrete, Norges og Sveriges dronning, til deres fuldmægtige frue, til husbonde og til hele Danmarks riges formynder i enhver henseende, som herefter står skrevet, og ingen talte derimod. Eftersom dronning Margrete er kong Valdemars datter og kong Olufs moder, som begge var vore herrer, og som nu er døde – deres sjæle være hos Gud – og dernæst på grund af den velvilje og den gunst, vi har erfaret og fundet hos hende på mange punkter, så er vi i endrægtighed blevet enige med hende og hun med os, at vi og de ikke skal tage nogen herre eller høvding eller nogen mand til konge, og ikke drage nogen mand ind i Danmark og ikke tage nogen mand til hjælp, som på nogen måde er hende imod, og ikke (tage) en mand uden hendes råd og vilje, og det samme har hun lovet os. Og de (mødedeltagerne) og vi (udstederne) samt deres og vore venner vil følge hende i godt og ondt[3]). Og hun har lovet os, at hun vil lade os nyde billighed og ret, samt de privilegier, som hendes forfædre og hendes søn har givet os. Og med vor gode vilje og med velberåd hu har både de og vi endrægtigt valgt, udpeget og hyldet hende til vor og deres frue, til husbonde og til hele Danmarks riges fuldmægtige formynder, at tjene hende således som dannemænd trofast bør tjene deres frue, husbonde og herre indtil den dag, da hun og vi endrægtigt kommer overens om at vælge og få en konge både med hendes og vort råd og fuldkomne vilje, og ikke at unddrage hende vor tjeneste og hjælp, før hun med vilje viser os bort fra sig til den konge, som både hun og vi med både hendes og vort råd og vilje vælger. Alle de foranskrevne punkter har biskoppen, riddere og svende, abbeder, prælater, bønder og bokarle samt Sjællands foran nævnte menige folk og købstadmænd og vi sammen med dem tillige med flere af rigets mænd og det menige folk fra Møn og flere af Danmarks andre lande lovet og svoret at overholde og fuldbyrde uden kneb eller list. Og hun har til gengæld svoret over for os. Til vidnesbyrd om alt dette og til bevis herfor har vi med vort jaord og vor vilje hængt vore segl under dette brev, som er givet og skrevet foranskrevne år, dag og sted.

1) 24. august. – 2) d.v.s. fæstebønder. – 3) egentlig 'trives og gå til grunde' jf. nr. 222 note 1.

1387. 21. august. Roskilde byting. 230

Mogens Saksesen, borger i Roskilde, meddeler, at han har solgt og skødet sin øde grund i Johannes Døberens sogn i Roskilde til sin medborger Jens Holbek.

Original i Det arnamagnæanske Institut. Latin.

Mogens Saksesen, borger i Roskilde, til alle, som ser dette brev, hilsen med Gud.

Alle nulevende og fremtidige skal vide, at jeg til nærværende brevviser Jens Holbek, min medborger, har solgt min øde grund i Roskilde i den hellige Johannes Døberens sogn, som mod vest grænser op til den kongelige og almene gade, kaldet Olufskirkegade, og mod øst til den grund, på hvilken hr. Niels Bosen, præst, tidligere boede, for fuld pris, som jeg fuldt ud har oppebåret af samme Jens, og at jeg i det Herrens år 1387 på onsdagen næst efter Marie himmelfart på Roskilde byting på lovlig vis har tilskødet samme Jens nævnte grund tillige med alle dens tilliggender til evig og retmæssig besiddelse, idet jeg i overensstemmelse med landsdelens sædvaner[1]) i forvejen havde givet meddelelse om salget af samme grund på fornævnte ting. Ydermere forpligter jeg mig og mine arvinger til at hjemle og frigøre for føromtalte Jens eller hans arvinger ovennævnte grund tillige med alle dens tilliggender fra krav fra hvem som helst. Til vidnesbyrd om alt dette er mit segl tillige med segl tilhørende de gode mænd Niels Pedersen kaldet Snefugl, foged i Roskilde, Gyncelin Gyncekesen af Falkendal, Jens Nielsen den yngre og Peder Bondesen, borgere i Roskilde, hængt under dette brev. Givet ovennævnte år og dag.

1) jf. f.eks. Eriks sjællandske Lov III § 2.

1387. 21. august. Roskilde byting. 231

Borgmestre, rådmænd og borgere i Roskilde bevidner, at deres medborger Mogens Saksesen på bytinget har skødet sin øde grund i Johannes Døberens sogn til deres medborger Jens Holbek.

Original i Det arnamagnæanske Institut. Latin.

Borgmestre og rådmænd og de øvrige borgere i Roskilde til alle, som ser dette brev, hilsen med Gud.

Alle nulevende og fremtidige skal vide, at i det Herrens år 1387 på onsdagen næst efter Marie himmelfart fremstod på vort byting i denne særli-

ge anledning vor medborger, den gode mand Mogens, søn af Sakse Hemmingsen, salig ihukommelse, også vor fordums medborger, og skødede på lovlig vis til evig og retmæssig besiddelse sin grund – der nu er øde, i Roskilde i den hellige Johannes Døberens sogn, og som mod vest grænser op til den kongelige og almene gade, kaldet Olufskirkegade, og mod øst til den grund, på hvilken hr. Niels Bosen, præst, tidligere boede – til den gode og ærlige mand Jens Holbek, ligeledes vor medborger, tillige med alle den nævnte grunds tilliggender, idet fornævnte Mogens Saksesen i overensstemmelse med landsdelens sædvaner[1]) i forvejen havde givet meddelelse om salget af samme grund på fornævnte ting. Samme Mogens Saksesen erkendte, at han af samme Jens Holbek efter sit ønske fuldt ud havde oppebåret fuld pris for den fornævnte grund. Den fornævnte Mogens Saksesen forpligtede ydermere sig selv og sine arvinger til at hjemle og frigøre for føromtalte Jens Holbek eller hans arvinger ovennævnte grund tillige med alle dens tilliggender fra krav fra hvem som helst, og ligeledes til at holde samme Jens Holbek og hans arvinger skadesløse, dersom den fornævnte grund enten delvis eller helt på en eller anden måde i overensstemmelse med landets love skulle blive frakendt dem ad rettens vej på grund af mangel ved hans eller hans arvingers hjemmel. Til vidnesbyrd om alt dette er vor bys segl hængt under dette brev. Givet ovennævnte år og dag.

1) jf. nr. 230 note 1.

232 1387. 22. august.

Gotskalk Jensen, kannik i Ribe, opretter et evigt vikariat ved domkirken i Ribe og henlægger fem boder og 20 mark lødigt sølv dertil til afholdelse af en daglig messe efter sin død til bod for sin og sine forældres sjæle.

Efter tryk hos Terpager. Latin.

Gotskalk Jensen, kannik i Ribe, til alle, der ser dette brev, hilsen evindelig med Gud.

Til evig erindring om det skete plejer de dødelige menneskers handlinger at betros til skriftligt vidnesbyrd. Derfor bringer jeg det med dette brev til alles kundskab, nulevende og fremtidige, at jeg med velberåd hu og sund sjæl af det mig af Gud overladte gods opretter et evigt vikariat i domkirken, Vor Frue kirke, i Ribe i samråd med og med billigelse og samtykke af den ærværdige fader og herre, hr. Jens, biskop sammesteds, og mine

(med)kanniker. Til dette vikariat henlægger jeg og overgiver med al ret for bestandig fem boder på volden – med tilhørende grund og alle tilliggender – som er tilfaldet mig med arveret efter mine forældres død, og desuden 20 mark lødigt sølv til køb af andet gods til henlæggelse til samme vikariat til afholdelse af en daglig messe efter min død til ære for Gud, hans moder jomfru Maria, og alle helgener, og til bod og frelse for min og mine forældres sjæle på nedennævnte betingelser, nemlig således, at sålænge jeg lever, forbeholder jeg mig brugen af dette gods og den uindskrænkede og ubestridte dispositionsret med hensyn til at indsætte og afsætte undergivne og til at oppebære frugter og afkast. Men efter min død skal Ribe kapitel have fyldestgørende fuldmagt til at præsentere en velegnet person, præst og korvikar eller en, der for den sædvanlige betaling forpligter sig til at møde i koret, til opnåelse af samme vikariat, sålænge vedkommende møder i koret, men så snart den således præsenterede giver afkald på sin kortjeneste som korvikar, skal han absolut være udelukket fra retten til at præsenteres til dette vikariat, og en anden skal præsenteres som korvikar i hans sted. Fremdeles skal samme præsenterede vikar, sålænge han er i besiddelse af dette vikariat, til afholdelse af min årtid betale fire skilling sterling årligt til de kanniker, som efter steds- og tidsomstændighederne da vil være i Ribe. Til vidnesbyrd herom er mit segl tillige med segl tilhørende de ærværdige herrer mine medkanniker Niels Jensen, Otto Bosen i Varde, Peder Friis, forstander[1]) for den hellige Johannes af Jerusalems orden i Ribe, og Peder Lind, præst i Roager, hængt under dette brev. Givet i det Herrens år 1387 på ottendedagen for den hellige jomfru Maries himmelfart.

1) 'commendator'.

1387. 26. august. Vedbygård. 233

Notaren Henrik Vrisak, gejstlig af Havelberg stift, aflægger vidnesbyrd om, at dronning Margrete efter et møde i domkirken i Lund på landstinget sammesteds er blevet valgt og hyldet af ærkebisper, bisper, riddere, riddermændsmænd, prælater, bønder, købstadfolk og det menige folk i Skåne og andre af Danmarks egne som deres frue, fyrste og Danmarks rigsforstanderinde.

Original i Rigsarkivet. Latin.

I Guds navn, amen. År 1387 efter sammes fødsel, i den tiende indiktion, men den 26. dag i august måned i den højhellige fader i Kristus og vor herre hr. Urban den 6., ved Guds forsyn paves, tiende pontifikatsår mødte

den ophøjede fyrstinde fru Margrete, af Guds nåde Norges og Sveriges meget berømmelige dronning personligt i nærværelse af mig, offentlig notar, og neden for anførte vidner, der særligt var tilkaldt og udbedt hertil, og opfordrede særligt mig, Henrik, offentlig notar, som autentisk person[1]) til at bringe alle de handlinger på offentlig form, som i fornævnte Herrens år, indiktion og pontifikatsår på selve den hellige martyr Laurentius' dag, som var den 10. i fornævnte måned, foregik og blev forhandlet i Lund i Skåne i domkirken og samme dag sammesteds på landstinget, eftersom jeg, der var til stede på det tidspunkt, med vished har set og hørt det. Jeg Henrik, nedenfor anførte offentlige notar, der derfor ønsker at aflægge vidnesbyrd herom for sandheden, erklærer, at jeg da har været til stede, har set og i sandhed hørt, at i samme domkirke og på samme landsting og på fornævnte Skt. Laurentius' dag mødte personligt adskillige ærværdige fædre i Kristus og herrer, de herrer ærkebiskopper og biskopper, riddere og riddermændsmænd[2]), de sækulære[3]) og regelbundne kirkers prælater, bønder, bymænd fra købstæderne[4]) samt det menige folk fra landet Skåne og fra flere andre dele af Danmarks rige i talrig mængde og med enstemmigt samtykke og enslydende stemme, idet i sandhed ingen løftede sin røst derimod, og velvillige modtog, antog, nemlig 'annameden'[5]) og endrægtigt valgte og forsonede sig med, nemlig 'huldeghen'[5]) den såre berømmelige fyrstinde og frue, fru Margrete, fornævnte dronning, datter af hr. kong Valdemar og moder til hr. kong Oluf, deres og Danmarks riges sidste herrer og konger, som deres rette frue, fyrste og hele Danmarks riges fuldmyndige rigsforstanderinde, nemlig 'vormunder'[5]), hvilket er påkrævet på grund af denne fornævnte fru Margretes overordentlig store fortjenester: oprigtig gunst, god vilje og mangfoldige velgerninger, som de alle bekendte, at de på mangfoldige måder havde fundet og havde erfaret fra hendes side, ligeledes på grund af det nære slægtskab, eftersom de sagde, at der ikke var nogen mand af det blod, der var nærmere end hun, idet de garanterede og lovede, at de ikke ville antage nogen herre eller fyrste eller nogen mand til konge eller herre og ikke indføre nogen mand i Danmark og ikke antage nogen mand til hjælp, som på nogen måde er fjende eller vil være modstander af denne fru dronning Margrete, og absolut ikke modtage nogen mand undtagen med hendes fulde vilje, anmodning og råd, men at de ville forblive fast og uadskilleligt hos hende, nemlig fornævnte fru dronning Margrete, i medgang og modgang og trofast tjene hende således som det sømmer sig for gode mænd over for deres frue, deres konge og deres rette herre at tjene trofast og aldrig at unddrage

denne fru dronning Margrete deres tjeneste eller hjælp, medmindre denne fornævnte fru dronning Margrete med god vilje ville sende dem alle bort fra sig til en konge, som de efter fornævnte fru dronning Margretes råd, vilje og anmodning ville vælge med enslydende samtykke. Alt dette fornævnte og hvad som helst af det omtalte lovede endrægtigt de enkelte fornævnte ærkebiskopper, biskopper, riddere, riddermændsmænd[2]), prælater ved sækulære[3]) og regelbundne kirker, bønder, bymænd fra købstæderne[4]) og ovennævnte menige folk og adskillige andre fra flere dele af Danmarks rige i Lund på Skt. Laurentius' dag i fornævnte domkirke og på fornævnte landsting – med hænderne løftet mod det indviede brød[6]) og med ed aflagt til hende herom – urokkeligt at iagttage, at det forblev gyldigt og ved magt, idet ingen indsigelse eller intet påskud skulle være til hinder derfor. Men jeg erklærer desuden, at jeg har set, hørt oplæst forståeligt og læst et autentisk og åbent skriftligt vidnesbyrd[7]) udstedt af de ærværdige fædre i Kristus og herrer de herrer Vinald, ærkebiskop af Nidaros, Peder, biskop af Århus, Henning Podebusk, drost i samme Danmarks rige, Jens Andersen, Bent Byg, Henrik Parow, Reimer Breide, riddere, Otto Jensen, Henneke Olufsen, Konrad Moltke den Yngre, Jakob Mus, Stig Pedersen og Albert Kalenberg, væbnere, beseglet med deres rette hængende segl, hvorved de erklærer, at alt det fornævnte og hvert enkelt punkt af det fornævnte er foretaget af dem og af de andre ovennævnte på nævnte dag, i nævnte kirke og på nævnte ting således, som det er udtrykt her oven for i enkeltheder. Dette er forhandlet i landsbyen Vedby og på oftnævnte fru dronning Margretes gård i det Herrens år 1387, indiktion, dag, måned og pontifikat som oven for, i nærværelse af den ærværdige og fromme mand broder Niels, abbed i Sorø kloster af cistercienserordenen, Roskilde stift, og Lars Jensen, præst af fornævnte Roskilde stift, der særligt var tilkaldt til det fornævnte og anmodet derom.

(*Notarmærke*). Og eftersom jeg Henrik Vrisak, gejstlig af Havelberg stift, med apostolisk og kejserlig autorisation offentlig notar, sammen med fornævnte vidner personlig har deltaget i alt det fornævnte, der således er forhandlet og behandlet, har jeg på særlig opfordring af den ophøjede fyrstinde og frue, fru dronning Margrete optegnet det, som jeg så og hørte ske således, som koncept, ud fra hvilken jeg affattede, skrev og offentliggjorde dette offentlige dokument, og jeg har opsat det i dette offentlige aktstykke[8]) og undertegnede det med mit sædvanlige og tilvante mærke og navn, anmodet og opfordret hertil til vidnesbyrd om det fornævnte.

1) person i besiddelse af autentisk segl. – 2) 'militares'. – 3) ikke regelbundne i modsætning til dem, der fulgte en ordens regler. – 4) 'uillani de uillis forensibus'. – 5) tysk ord i den latinske tekst. – 6) 'ad sancta', jf. J. F. Niermeyer, Mediae Latinitatis Lexicon Minus, 937. – 7) nr. 222. – 8) 'forma'.

234 1387. 26. august. Vedbygård.

Notaren Henrik Vrisak, gejstlig af Havelberg stift, aflægger vidnesbyrd om, at dronning Margrete efter et møde i Skt. Knuds kloster i Ringsted på landstinget sammesteds er blevet valgt og hyldet af ærkebisper, bisper, prælater, riddere, riddermændsmænd, bønder, købstadfolk og det menige folk fra Sjælland, Møn, Lolland og andre af Danmarks egne som deres frue, fyrste og Danmarks rigsforstanderinde.

Original i Rigsarkivet. Latin.

I Guds navn, amen. År 1387 efter sammes fødsel, i den tiende indiktion, men den 26. dag i august måned i den højhellige fader i Kristus og vor herre hr. Urban den 6., ved Guds forsyn paves, tiende pontifikatsår mødte den ophøjede fyrstinde og frue, fru Margrete, af Guds nåde Norges og Sveriges meget berømmelige dronning, personligt i nærværelse af mig, offentlig notar, og nedenfor anførte vidner, der særligt var tilkaldt og udbedt hertil, og opfordrede særligt mig, offentlig notar, som autentisk person[1]) til at bringe alle de handlinger på offentlig form, som i fornævnte Herrens år, indiktion og pontifikatsår, men den 21. i fornævnte august måned foregik og blev forhandlet i Ringsted på Sjælland i den hellige hertug og martyr Knuds kloster af Skt. Benedikts orden, Roskilde stift, og samme dag sammesteds på landstinget, eftersom jeg, der var til stede på det tidspunkt, med vished har set og hørt det. Jeg Henrik, nedenfor anførte offentlige notar, der derfor ønsker at aflægge vidnesbyrd herom for sandheden, erklærer, at jeg på det tidspunkt har været til stede, har set og i sandhed hørt, at i samme kloster, på samme landsting og samme dag den 21. i august måned som fornævnt mødte personligt adskillige ærværdige fædre i Kristus og herrer, de herrer ærkebiskopper og biskopper og de andre sækulære[2]) og regelbundne kirkers prælater samt riddere, riddermændsmænd[3]), bønder, bymænd fra køstæderne[4]) og det menige folk fra landet Sjælland og ligeledes fra landene Møn og Lolland og ligeledes fra flere andre dele af Danmarks rige i talrig mængde og med enstemmigt samtykke og enslydende stemme, idet i sandhed ingen løftede sin røst derimod, og velvillige modtog, antog, nemlig 'annameden'[5]) og endrægtigt

valgte og forsonede sig med, nemlig 'huldeghen'[5]), den såre berømmelige fyrstinde og frue fru Margrete, fornævnte dronning, datter af hr. kong Valdemar og moder til hr. kong Oluf, deres og Danmarks riges sidste herrer og konger – salig ihukommelse – som deres rette frue, fyrste og hele Danmarks riges fuldmyndige rigsforstanderinde, nemlig 'vormunder'[5]), hvilket er påkrævet på grund af denne fornævnte fru dronning Margretes overordentlig store fortjenester: Oprigtig gunst, god vilje og mangfoldige velgerninger, som de alle bekendte, at de på mangfoldige måder havde fundet og havde erfaret fra hendes side, og ligeledes på grund af det nære slægtskab, eftersom de sagde, at der ikke var eller levede nogen mand, som var nærmere end hun selv i slægtskabslinie af dette blod, idet de garanterede og lovede, at de ikke ville antage nogen herre eller fyrste eller nogen mand til konge eller herre og ikke indføre nogen mand i Danmark og ikke antage nogen mand til hjælp, som på nogen måde er fjende eller vil være modstander af denne fornævnte fru dronning Margrete og absolut ikke modtage nogen mand undtagen med hendes fulde vilje, anmodning og råd, men at de ville forblive fast og uadskilleligt hos hende, nemlig fornævnte fru dronning Margrete, i medgang og modgang og trofast tjene hende således, som det sømmer sig for gode mænd over for deres frue, deres konge og deres rette herre at tjene trofast og aldrig at unddrage denne fru Margrete deres tjeneste eller hjælp, medmindre denne fornævnte fru dronning Margrete med god vilje ville sende dem alle bort fra sig til en konge, som de efter fornævnte fru dronning Margretes råd, vilje og anmodning ville vælge med enslydende samtykke. Alt dette fornævnte og hvad som helst af det omtalte lovede endrægtigt de enkelte fornævnte ærkebiskopper, biskopper, riddere, riddermændsmænd[3]), prælater ved sækulære[2]) og regelbundne kirker, bønder, bymænd fra købstæderne[1]) og ovennævnte menige folk og adskillige andre fra flere dele af Danmarks rige i Ringsted fornævnte år, indiktion, dag, måned og pontifikat i fornævnte kloster og på fornævnte landsting – med hænderne løftet mod det indviede brød[6]) og med ed aflagt til hende herom – urokkeligt at iagttage, at det forblev gyldigt og ved magt, idet ingen indsigelse eller intet påskud skulle være til hinder derfor. Men jeg erklærer desuden, at jeg har set, hørt oplæst forståeligt og læst et autentisk og åbent skriftligt vidnesbyrd[7]) udstedt af de velbyrdige og mægtige mænd de herrer Henning Podebusk, drost i nævnte Danmarks rige, Jens Troelsen, landsdommer på fornævnte Sjællands landsting, Bent Byg af Hørsholm, Jens Rud af Vordingborg, Mikkel Rud af Skjoldenæs, riddere, Niels[8]) Uffesen af Egede, Finkenow og

Hartvig Bryske, væbnere, helt og holdent, beseglet med deres rette hængende segl, hvorved de erklærer, at alt det fornævnte og hvert enkelt punkt af det fornævnte er foretaget af dem og af de andre ovennævnte nævnte år, indiktion, dag, måned, pontifikat, i omtalte kloster og på omtalte ting, således som det er udtrykt her oven for i enkeltheder. Dette er forhandlet i landsbyen Vedby og på oftnævnte fru dronning Margretes gård fornævnte år, indiktion, dag, måned og pontifikat, i nærværelse af den ærværdige og fromme mand broder Niels, abbed i Sorø kloster af cistercienserordenen, og Lars Jensen, præst af Roskilde stift, der særligt var tilkaldt til det fornævnte og anmodet derom.

(*Notarmærke*). Og eftersom jeg Henrik Vrisak, gejstlig af Havelberg stift, med apostolisk og kejserlig autorisation offentlig notar, sammen med fornævnte vidner personlig har deltaget i alt det fornævnte, medens det således skete og forhandledes, har jeg optegnet det, som jeg så og hørte ske således, som koncept, ud fra hvilken jeg affattede, skrev og offentliggjorde dette offentlige dokument, og jeg har opsat det i dette offentlige aktstykke[9]) og undertegnede det med mit sædvanlige og tilvante mærke og navn, anmodet og opfordret hertil til troværdigt vidnesbyrd om det fornævnte.

1) person i besiddelse af autentisk segl. – 2) ikke regelbundne i modsætning til dem, der fulgte en ordens regler. – 3) 'militares'. – 4) 'uillani de uillis forensibus'. – 5) tysk ord i den latinske tekst. – 6) 'ad sancta', jf. J. F. Niermeyer, Mediae Latinitatis Lexicon Minus, 937. – 7) nr. 229. – 8) Niels, læs Jens, jf. nr. 229. – 9) 'forma'.

235 1387. 26. august. Flyinge.

Ærkebiskop Mogens af Lund meddeler, at der i hans nærværelse er foretaget skifte af det gods, som hr. Åge Ingvarsen efterlod sig, mellem hans søn Peder Ågesen og fru Anne, enke efter Åge Ingvarsen og nu gift med Peder Munk.

Original i Rigsarkivet. Latin.

Mogens, af Guds miskundhed ærkebiskop af Lund, Sveriges primas og det apostoliske sædes legat, til alle, der ser dette brev, hilsen evindelig med Gud.

Vi ønsker, at alle skal vide, at den 26. august i det Herrens år 1387, i Flyinge i vort kammer, og i vor nærværelse, da vi sad til doms, mødte personligt de velbyrdige mænd Svarteskåning – befuldmægtiget og med fuldmagt for den velbyrdige mand Peder Ågesen, søn og arving efter hr. Åge Ingvarsen, ridder, således som han ved et åbent brev[1]), udstedt af oven-

nævnte Peder Ågesen og beseglet med hans segl tillige med segl tilhørende de velbyrdige mænd Jakob Mus og Abraham Brodersen, stillede sikkerhed for således at være udpeget til befuldmægtiget – og Peder Munk i sin hustru fru Annes navn og på hendes vegne, fordum nævnte hr. ridder Åges ægtefælle, og de erklærede offentligt og forsikrede, at der imellem dem i ovennævntes navn og på deres vegne som nævnt oven for har fundet et upartisk og venskabeligt skifte sted af det gods, der ved nævnte ridder hr. Åges død er efterladt dem, nemlig fru Anne og Peder Ågesen. Nedennævnte gods tilfaldt ved delingen specielt samme Peder Munk på hans hustru, ovennævnte fru Annes vegne som retmæssig ejendom, nemlig for det første en gård kaldet Hovgård i Frøslev sogn i Stevns herred på Sjælland med alle sine tilliggender og alt det øvrige gods, som hr. Åge Ingvarsen ved sin død ejede i nævnte sogn og herred. Fremdeles i Skåne, i Göinge herred, seks gårde i byen Hanaskog. Fremdeles en gård i Roåkra. Fremdeles alle de rettigheder, som oftnævnte hr. Åge Ingvarsen havde i Hanaholm i Kviinge sogn. Fremdeles i Färlöv sogn i samme herred tre gårde i Bjärlöv kaldet brydegårde[2]) med alle deres tilliggender og med en grund til en vandmølle i Bjärlöv. Fremdeles en grund ved Helgeå[3]) til en anden vandmølle kaldet Forskværn. Fremdeles en gård ved møllen. Fremdeles en gård i Svenstorp i Herrestads herred. Fremdeles en gård i Axeltorp i Göinge herred. Fremdeles en gård i Öja. Fremdeles en gård i Bromma kaldet brydegård[4]) med tre gårde kaldet 'fæsther'[5]). Fremdeles tre gårde i Lilla Tvären og i Stora Tvären to gårde samt en gård kaldet 'fæsthe'[5]). Fremdeles en gård i Bjäresjö by. Desuden har samme Svarteskåning med fuldmagt som oven for erklæret samme Peder Munk tillige med hans hustru, fru Anne, og deres arvinger kvit og fuldstændig fri for alt hvad de har oppebåret og modtaget af alt det gods, som blev efterladt ved omtalte ridder hr. Åge Ingvarsens død, fra den dag, han døde, indtil i dag, og for de produkter og husgeråd, alle og hver enkelt, som tilfaldt fornævnte Peder Ågesen med arveret ved hans faders død. Endvidere har oftnævnte Svarteskåning på fornævntes vegne overdraget, givet afkald på, opladt og lovligt skødet til at besidde med evig ret de nævnte ejendomme, alle og enhver, som var blevet erhvervet af fornævnte hr. Åge Ingvarsen, med marker, enge og alle deres tilliggender, til den oftnævnte Peder Munk samt alle åbne breve herom vedrørende køb, pant eller anden adkomst under den forudsætning, at omtalte hr. Åge Ingvarsens øvrige ejendomme skulle tilfalde hans søn og rette arving, Peder Ågesen, blot med den undtagelse, at hvis nogen findes at skylde fornævnte hr. Åge Ingvarsen noget beløb, skal dette beløb deles

ligeligt mellem de ovennævnte parter tillige med de breve, der vedrører det. Forhandlet og givet ovennævnte år, dag og sted i nærværelse af de velbyrdige mænd Jakob Absalonsen, Otto Jensen, Jens Holgersen af Ugerup, Jens Andersen af Tjuvstorp, Jens Uf, Henneke Snævenborg af Sjörup og Tue Pedersen af Haraberga og adskillige andre troværdige, gejstlige og verdslige. Til vidnesbyrd herom har vi ladet vort sekret hænge under dette brev tillige med segl tilhørende ovennævnte velbyrdige mænd.

1) kendes ikke. – 2) 'brythægaræ', dansk ord i den latinske tekst. – 3) 'in Hælyæa'. – 4) 'broythegard'. – 5) dansk ord i den latinske tekst.

236 [Omkr. 1387. 26. august][1]).

Skifte mellem fru Anne, enke efter hr. Åge, og Aksel Karlsen.

Yngre Kalundborgske registratur (1551)[2]).

Fremdeles skiftebrev imellem fru Anne hr. Åges og Aksel Karlsen.

1) fru Anne hr. Åges må være identisk med fru Anne, enke efter hr. Åge Ingvarsen, jf. forrige nr. Det kan dog ikke afgøres med sikkerhed, om de to skifter er samtidige. – 2) registreret under afsnittet med breve på gods i Københavns len, Stevns og Bjæverskov herreder, Dronningholm og Halsnæs.

237 1387. 27. august. Flyinge.

Ærkebiskop Mogens af Lund bevidner Elene Gudsærksdatters gave til Bosjø kloster på tre gårde i Hunneberga.

1. Skånebrevsfortegnelsen.

Nævnte ærkebiskops yderligere vidnesbyrd omhandlende Elene Gudsærksdatters gavebrev til omtalte kloster på tre gårde i Hunneberga. Givet i Flyinge tirsdagen efter apostelen Bartholomæus'[1]) dag 1387.

2. Udkast til Skånebrevsfortegnelsen.

Elene Gudsærksdatter, Oluf Bings enke, giver Bosjø kloster alt sit gods i Hunneberga i Harlösa sogn i Frosta herred, nemlig 3 gårde. Brevet givet 1387 med et segl.

3. Udkast til Skånebrevsfortegnelsen.

Ærkebiskop Mogens' vidnesbyrd, som indeholder, at Elene Gudsærksdatter, enke efter Oluf Bing, gav Bosjø kloster alt sit gods, som ligger i Harlösa sogn og Frosta herred, kaldet Hunneberga, som består af tre gårde. Givet 1387.

1) 24. august.

1387. 31. august. Linköping. 238

*Biskop Niels af Linköping pålægger hr. Peder Lykke, ærkedegn i Roskilde, at stævne arvingerne efter Eskil Falk og andre angående Gudhem klosters gods *Thylshamar, *Widheem og *Lindø samt andet gods på Sjælland og Møn, som de har lagt beslag på, for at skaffe klarhed over, hvad der retmæssigt tilhører klostret, samt udvirke, at det bliver givet tilbage.*

Original i Riksarkivet, Stockholm. Latin.

Niels, af Guds nåde biskop i Linköping, til den agtværdige og omsigtsfulde mand hr. Peder Lykke, ærkedegn i Roskilde, hilsen med Gud.

I skal vide, at vi har modtaget brev fra den meget hellige fader i Kristus, vor herre, hr. Urban, ved Guds forsyn den hellige romerske kirkes øverste biskop[1]), af følgende indhold ord til andet.

Urban, biskop, Guds tjeneres tjener, til den ærværdige broder biskop i Linköping hilsen og apostolisk velsignelse.

Idet vi bøjer os for bønnerne fra de i Kristus elskede døtre, abbedissen og det menige konvent i Gudhem af cistercienserordenen i Skara stift, pålægger vi dig med dette brevs myndighed, at alt, hvad du af fornævnte klosters gods måtte forefinde ulovligt afhændet eller fravendt, skal du på lovmæssig måde lade tilbagekalde til samme klosters retmæssige eje, idet du under udelukkelse af appel tvinger dem, der handler herimod, med (trusel om) kirkens straf. Men hvis de udmeldte vidner skulde undslå sig af hensyn til gunst, had eller frygt, skal du uden appel med lignende (trusel om) straf tvinge dem til at aflægge vidnesbyrd om sandheden. Givet i Lucca 28. februar i vort pontifikats 9. år[2]).

Vi ønsker derfor at bringe den apostoliske befaling, der er blevet overdraget os, til udførelse, så godt vi kan, men da det på grund af de i riget udbrudte alvorlige stridigheder ikke står mennesker frit for at rejse frem og tilbage, i den grad, at ingen sikkert kan sætte over (til Sverige) af frygt for

skammeligt at blive taget til fange eller at lide alvorlige tab på ejendele og heste, og da således de, som burde stævnes for os, ikke kan stævnes hid på grund af de omtalte farefulde veje, så er det vor vilje og udtrykkelige befaling til Jer under påberåbelse af Jeres lydighedspligt overfor den hellige romerske kirke og under trusel om bandlysningsdom, som vi efter forudgående kanonisk påmindelse lyser over Jer med dette brev, hvis I skulle undlade at adlyde vore eller rettere de apostoliske pålæg, at I stævner eller lader stævne for Jer som dommer arvingerne efter den velbyrdige mand Eskil Falk og andre, angående hvilke abbedissen for nonneklosteret i Gudhem har rettet anmodning til Jer, med den myndighed, som tilkommer os på dette punkt i kraft af det apostoliske sædes hverv[3]), som vi med dette brev overdrager og overlader til Jer, og at I i nærværelse af dem eller deres stedfortrædere, som har fornøden fuldmagt, omhyggeligt undersøger og prøver den fulde sandhed angående ejendommene *Thylshamar og *Widheem med deres tilliggender og angående *Lindø, i det ene tilfælde det hele, i det andet det halve, og det øvrige gods, som den velbyrdige og berømmelige fyrstinde fru Katerina, fordum Sveriges dronning[4]), skænkede fornævnte kloster til evig besiddelse. Men godset på Sjælland lagde den fornævnte Eskil Falk, som forlængst er død, beslag på, og hans arvinger siges nu at lægge beslag på det - og I skal også enten personligt eller, hvis I hindret af andre forretninger ikke selv har lejlighed dertil, ved en subdelegeret, udstrække undersøgelsen til det andet gods på Sjælland og Møn, hvorom abbedissen for det fornævnte kloster i Gudhem over for Jer eller Jeres subdelegerede måtte rejse sag. Når I så omhyggeligt har foretaget undersøgelsen og bragt sandheden for dagen, skal I ved Jeres dom lade tildømme klosteret alt det gods af det fornævnte, som I finder med rette tilkommer fornævnte kloster, idet I enten selv eller ved Jeres subdelegerede formaner de ulovlige og uretmæssige beslaglæggere og ihændehavere af nævnte gods første, anden, tredje og sidste[5]) gang til inden seks uger efter Jeres formaning at tilbagegive til det nævnte kloster fornævnte gods med alle frugter, indtægter og oppebørsler enten ved venskabeligt forlig eller ad rettens vej med øjeblikkelig retsvirkning og til at tillade fornævnte kloster for fremtiden i fuld sikkerhed at nyde indtægterne af fornævnte gods uden nogen hindring fra dem eller andre. Af disse uger bestemmer vi to til den første, to til den anden og de sidste to til den tredie og peremptoriske termin og kanoniske påmindelse[5]). Men hvis de undlader at rette sig derefter, skal I offentligt bandlyse dem, hvem vi med dette brev på grund af deres trods bandlyser, og lade deres bandlysning bekendtgøre

over hele Jeres stift, såvidt det er Jer muligt, og sende dem til os til opnåelse af syndsforladelsens velgerning. Givet i Linköping i det Herrens år 1387 den 31. august under vort segl hængt ved dette brev.

1) d.v.s. pave. – 2) 1387 28. februar. – 3) 'commissio'. – 4) synes misforstået i forhold til forlægget dronning Katerinas gavebrev, der kun overdrager halvdelen af Lindø til klostret, jf. Dipl. Svec. I 345 no. 377, 1250 11. juni. – 5) meningen må være, at den anden og tredie påmindelse udgår henholdsvis to og fire uger efter den første, og at den peremptoriske påmindelse udgår ved udløbet af de 6 uger.

1387. 1. september. Lübeck. 239

Biskop Valdemar af Odense eftergiver alle, der om tirsdagen overværer messen ved det af ærkedegn for landet Tribsees under (dom)kirken i Schwerin og kannik i Lübeck Jakob Krumbek stiftede alter i domkirken i Lübeck, eller som bidrager til kirkens bygningsfond, 40 dage af den dem pålagte kirkebod.

Original på Gottorp. Latin.

Vi Valdemar, af Guds og det apostoliske sædes nåde, biskop af Odense, til alle troende kristne, der får dette brev at se, hilsen med Ham, som er den sande frelse.

Idet vi ingenlunde tvivler om, at de troende kristne opnår fuldkomne glæder ved helgenernes fortjenester og forbøn, hvilke ved deres værn gør sig fortjent til passende fromme tjenester, og idet vi derfor for at opnå nævnte glæder for de troende kristne ønsker, at det alter, der er indviet til ære for den hellige biskop og bekender Nicolaus, for de hellige martyrer Johannes Døberen, Blasius og Dionysius og oprettet og stiftet i (dom)kirken i Lübeck, og dets vikariat, der er indstiftet og oprettet af den hæderværdige mand hr. Jakob Krumbek, ærkedegn for landet Tribsees ved (dom)kirken i Schwerin og kannik ved nævnte kirke i Lübeck, hyppigt og trofast skal højagtes med passende æresbevisninger af troende kristne, eftergiver vi barmhjertigt med Herren, i tillid til Gud den almægtiges miskundhed og hans hellige apostle Petrus' og Paulus' forbøn, for alle oprigtigt bodgørende, der angrende har bekendt deres synder, og som igennem et år hver uge om tirsdagen hører messen holde for det nævnte alter og for andagts skyld er til stede, eller som gudfrygtigt rækker hænder til kirkens bygningsfond sammesteds, 40 dage af den dem pålagte kirkebod til forladelse af deres synder, så vidt vi lovformeligt formår, når blot stiftets biskop giver sin billigelse og sit samtykke dertil.

Givet i Lübeck i det Herrens år 1387 på den hellige Ægidius', den berømmelige abbeds, dag.

240 1387. 8. september. Vordingborg.

Ærkebiskop Vinald af Trondheim kvitterer dronning Margrete og Danmarks rige for det gods, hans forgænger ærkebiskop Niels Rusere havde ført til Danmark, og som nu er blevet udleveret ham af hr. Jens Rud, høvedsmand på borgen Vordingborg, og lover at fremskaffe en kvittering fra domkapitlet i Trondheim.

Original i Riksarkivet, Oslo, tidl. i Rigsarkivet. Nedertysk.

I Guds navn amen. Vi Vinald, af Guds nåde ærkebiskop af Trondheim, erkender og bevidner åbent med dette nærværende brev, at vi har modtaget (noget) af det gods, som vor forgænger hr. Niels, ærkebiskop af Trondheim, som hed Rusere, hvem Gud være nådig, førte til Danmark. Det har den ærlige mand hr. Jens Rud, ridder, som var og er vor frue dronningen fru Margretes lensmand[1]) på borgen Vordingborg, overgivet til os. Samme gods har fornævnte hr. Jens overgivet til os på fornævnte vor frue dronningens og på hele rigets vegne, nemlig det gods, som der står skrevet herefter[2]). For det første en kiste, deri var syvoghalvfems hvalrostænder[3]), små og store, og en messebog i to dele; et skrin, deri var breve, en halv snes stykker[4]) pergament og bævergejl[5]). Ydermere en anden kiste, deri var to faner, et breviar[6]), en bibel, en bog »De proprietatibus rerum«[7]), en dekretalbog[8]), en formularbog, et passionale[9]), en nornsk[10]) retsbog, to regnskabsbøger, to registre over kirkeafgiften[11]). Et skrin, deri var en stor fingerring af guld uden sten, to sølvkors med sølvkæder og breve. I den samme kiste: To mollinger af sølv, hvormed man giver vand[12]); et almissefad[13]) af sølv; en sølvkop, som hedder Herman[14]); tre sølvbeslåede grifkløer[15]); en krydderibøsse af sølv; tolv sølvskåle; en sølvskål med høj fod med låg; en dug, hvorpå man sætter drikkeskålene; fire sølvbægre; et sølvkrus[16]) med gæk uden låg; et lille sølvkrus[16]) med låg; et sølvstob; en saltskål af sølv, forgyldt, med en dragetunge; en ædelsten og en krystal med sølvkæder; elleve sølvskeer; to forhæng af blåt lærred; en silkepude; et forhæng af sindal[17]) og forhæng af brokade[18]); et grønt silketæppe. Ydermere overdrager jeg en kiste; deri var et langt skrin. I skrinet var der fem sølvskåle, to par vægtskåle[19]), et jagthorn af hvalrostand[3]) med et silkebånd og beslået med sølv. Ydermere et lille skrin, deri var en pose; i posen var et stort segl og et sekret, en fingerring af guld med en safir, en stor fingerring af guld med en ædelsten i filigran[20]), en stor fingerring af guld med en stor safir, en fingerring af guld med fine perler. Og i den samme kiste var der fire knivduge[21]), tre bordduge, et håndklæde, en jordebog. Ydermere

overdrager jeg ham en bispekrone, et stort sølvkors, en lille kollektbog[22]), to bænkepuder og en vinde til en armbrøst. For dette gods, som står skrevet her foran, lader vi fornævnte hr. Vinald den fornævnte dronning fru Margrete og hele Danmarks rige[23]) kvit, fri, ledig og løs med velberåd hu og med vor gode vilje. Og (de) skal aldrig mere rykkes derfor af os eller vore efterfølgere. Ydermere så forpligter vi fornævnte ærkebiskop Vinald os dertil, at vi skal og vil overgive kvitteringsbrev fra vort kapitel i Trondheim for dette fornævnte gods, som det står skrevet her foran, til den forskrevne fyrstinde fru Margrete og til det fornævnte Danmarks rige[24]) kvit, fri og løs, og aldrig mere stille krav derom, vi fornævnte Vinald, vore efterfølgere eller nogen på vort kapitels vegne. Dette fornævnte brev fra vort kapitel i Trondheim, det skal vi fornævnte hr. Vinald overgive til den fornævnte dronning Margrete kvit og frit, så snart hun kommer med os til Norge, før hun slår sig ned uden for landet[25]). Hvis imidlertid vor frue dronningen ikke kommer med os til Norge, så forpligter vi forskrevne ærkebiskop Vinald os til, at vi skal overgive det forskrevne kvitteringsbrev fra vort kapitel i Trondheim inden år og dag på Sjælland til den høvedsmand, som er på borgen i Vordingborg på vor frue dronningens vegne, eller også til den der på hele rigets vegne er dér eller i Kalundborg på en af de to borge. Alle disse forskrevne punkter lover vi fornævnte ærkebiskop Vinald at holde stadig og fast uden nogen falskhed. Til et større vidnesbyrd om alle disse forskrevne artikler så har vi fornævnte hr. Vinald med fri vilje og tilslutning hængt vort segl under dette brev, som er givet og skrevet i Vordingborg i året efter Guds byrd trettenhundrede og syvogfirs på vor kære frues[26]) fødselsdag. Til en større bekræftelse så har følgende ærlige folk sammen med os hængt deres segl som vidnesbyrd under dette brev, sådan som vi har bedt dem om, nemlig hr. Mikkel Rud, ridder, hr. Hans, præst i Vordingborg, Henrik Schalun, Jakob Knop, byfoged i Vordingborg, Sweder, borgmester sammesteds, Detmar.

1) 'ammentman', d.v.s. lensmand. – 2) den følgende opregning må – således som det også ses af anvendelsen af 1. pers. sg. – gengive fortegnelsen over det gods, som Jens Rud gav tilbage til ærkebiskop Vinald. – 3) 'waltene'. – 4) 'en deker'. – 5) sekret fra dyrets kønsdele, brugtes som lægemiddel, jf. Kult. Leks. II 491-492. – 6) 'verdebok'. – 7) encyklopædisk værk, jf. DRB. III 4 nr. 17 n. 1. – 8) jf. DRB. III 2 nr. 280 n. 20. – 9) liturgisk håndbog med tekster fra helgenlegender til brug for læsning under tidebønnerne, jf. Kult. Leks. XIII 127. – 10) 'Norns', jf. 'Norrensch', d.v.s. nordisk sprog, og 'Norn', d.v.s. den norrøne dialekt på Shetland, der først efter 1600 gradvis fortrængtes af skotsk. – 11) 'kerkensculde'. – 12) meningen må være, at man fra en vandkande hælder vand over en anden persons hænder ned i bækkenet (mollingen). – 13) 'almozen vat'. – 14) Herman synes at være koppens navn, jf. Jørgen Olrik, Drikkehorn og Sølvtøj, 8 og 42. – 15) en særlig type drikkehorn, jf. Olrik, Drikkehorn og

Sølvtøj, 6 f. – 16) 'enen sulucrne(n) nap'. – 17) en art silkestof. – 18) 'kortinen van ghuldenen stucken'. – 19) 'wechschalen'. – 20) 'ghewiret werk'. – 21) 'knif doke'. – 22) liturgisk bog indeholdende bønner (*collecta*) til brug ved tidebønnerne, jf. Kult. Leks. II 579. – 23) 'dat mene rike to Denemarken'. – 24) 'ryke to Denemarken'. – 25) meningen må være, at dronningen skal komme til Norge og ærkebiskoppen give hende kvitteringen, før hun slår sig fast ned uden for Norge. – 26) Jomfru Maria.

241 1387. 18. september. Skanør byting.

Tingsvidne af Skanør byting om, at Margrete Nielsdatter, enke efter Mikkel Nielsen, indbygger sammesteds, har overdraget kapitlet i Lund sin bod i Travnestræde i Skanør mod afholdelse af en årtid for sin og sin mands sjæle.

Afskrift i Lundebogen. Latin.

Niels Olufsen, foged i byen Skanør, Otto Andersen og Absalon, borgmestre, Peder Karlsen, Jens Ingemarsen og Mikkel Saksen, indbyggere sammesteds, til alle, der får dette brev at se eller høre det læst, hilsen evindelig med Gud.

Vi gør vitterligt for alle, hvem det angår eller vil kunne angå nu og i fremtiden, at i det Herrens år 1387 onsdagen før den hellige apostel og evangelist Matthæus' dag i vor og andre troværdige mænds nærværelse på Skanør byting gav rundhåndet den hæderlige og agtbare kvinde husfrue Margrete Nielsdatter, enke efter Mikkel Nielsen, fordum vor medindbygger sammesteds, hun overdrog, skødede og overgav til fri og evig besiddelse til det ærværdige kapitel i Lund sin bod i Skanør i det stræde, der kaldes Travnestræde, på gadens østside – den var lovligt tilfaldet samme Margrete som retmæssig gave fra hendes nævnte mand, med grund og bygninger – med den tilføjede betingelse, at fornævnte kapitel efter hendes død skal disponere over lejeafgiften af nævnte bod på følgende måde. For det første skal det til evig tid højtideligt lade holde en messe med vigilier i koret med tolv messer nede i (dom)kirken i Lund hvert år på dagen for hendes årtid til bod for hendes og hendes mands sjæle, og det skal ligeledes på samme dag lade udbetale en skilling grot til de fattige, og til de vikarer, som er til stede ved messen og vigilierne, en halv skilling grot, og til ringerne i tårnet fem sterling; men den øvrige afgift skal deles ligeligt mellem den hellige Lundekirkes bygningsfond og de kanniker, som er til stede på sædvanlig vis ved messen og vigilierne, således at halvdelen af afgiften altid skal tilfalde fornævnte bygningsfond. Til tydeligt vidnesbyrd og sikrere erindring

om alt dette har vi ladet vore segl hænge under dette brev. Givet og forhandlet ovennævnte år, dag og sted.

[1387][1]). 18. september. Ribe. 242

Dronning Margrete meddeler borgmestre og rådmænd i Lübeck, at greverne af Holsten i Ribe har hyldet hende, ligesom de tidligere havde hyldet hendes søn. På grund af andre forpligtelser, herunder kong Olufs begravelse, kan hun hverken som foreslået af greverne rejse til Kiel for at deltage i mæglingsmøde mellem dem og Lübeck eller stå ved sit tidligere forslag om et mæglingsmøde på Lolland. Hun er derfor blevet enig med greverne om at foreslå et møde afholdt til førstkommende pinse på Lolland, Falster, i Vordingborg eller på Femern; i mellemtiden skal samfærdsel og handel være uhindret. Hvis mødet afholdes, vil Lübeck kunne indbyde andre stæder dertil, dronningen vil selv arbejde på, at det norske og det danske rigsråd kan være til stede.

Afskrift i Lüneburg. Nedertysk.

Venlig hilsen til forn. I skal vide, kære særlige venner, at vore fætre[2]) og vor onkel[3]) herrerne af Holsten, var hos os i Ribe og hyldede os, sådan som de før havde hyldet vor søn[4]), og bad os om, at vi ville ride med dem til Kiel, og at vi ville være tilstede, så at I og de kunne komme sammen og kunne blive enige. Men det kunne vi nu ikke gøre på grund af mangehånde sager, som vedrører os nu. Ydermere så bad de os om, at vi ville holde mødet på Lolland, som vi tidligere har meddelt Jer. Nu kunne vi heller ikke gøre det, da vi har fastsat en dag, hvor vi vil lade vor søn begrave. Og når vi har begravet ham, så påtænker vi straks at rejse til Norge, hvilket er os meget magtpåliggende. Desuden tænker vi på at behandle Jeres sag der, sådan som I tidligere har meddelt os. Derfor har vi bestemt et møde mellem Jer og de fornævnte herrer af Holsten inden førstkommende pinse, så at I inden da skal komme sammen, og vi påtænker at komme tilbage inden da og vil da meddele Jer tre uger eller fjorten dage forinden, hvor vi vil holde mødet, thi vi har sagt til de herrer af Holsten, at mødet da skal være enten på Lolland, på Falster, i Vordingborg eller på Femern. Og endvidere har vi sagt det, at der skal herske endrægtighed mellem Jer og dem. Og i mellemtiden vil de for vores skyld tillade det, at man fra deres land kan rejse til Jer, som man tidligere gjorde, (og henstiller,) at I også tillader, at de til gengæld kan rejse fra Jeres stad, som de før gjorde, da der herskede endrægtighed mellem Jer. Og at I hjælper dem med at beskytte og forsvare

deres veje og lande i den pågældende tid. Og de siger, at de til gengæld vil gøre det samme mod Jer. Ydermere så sender vi vor klerk hr. Eggert til Jer, at han skal ride med henblik på, at grev Adolf skal møde Jer ved Ahrensbök og vil sige Jer det samme mundtligt.

Derfor beder vi Jer om, at I lader det stå hen i fredsommelighed, som vi har skrevet til Jer, thi når mødet så finder sted, så kan I indkalde de andre stæder dertil, som I vil have med. Desuden vil vi bestræbe os på, at vi til mødet kan bringe dem fra Norge med os og det danske rigsråd. Og at vi har bestræbt os så (ihærdigt) herpå, at det skal forblive sådan mellem Jer og dem, som der står skrevet her foran, at vi har påtaget os det på Jeres vegne, det har vi gjort for Jer begges bedstes skyld. Og vi beder Jer for vores kærligheds skyld, at I lader det være, som der står skrevet her foran, så længe, indtil vi kan komme med, thi vi håber, at vi, om Gud vil, skal afgøre det inden for denne tid. Og gør i denne sag, hvad vi siger til Jer selv mundtligt, sådan som vi forventer af Jer, thi de kan ikke holde noget møde med Jer, som vi kan deltage i, før denne tid. Derfor har vi befalet vor klerk hr. Eggert, at han skal bestræbe sig på, at I og vor fætter grev Adolf kommer sammen, og hver af Jer lover den anden og kommer overens, som der står skrevet her foran. Og det synes os fremdeles at være nyttigt, eftersom vi nu har tilskrevet Jer, at I holder det, som der står skrevet foran.

Og lov os dette, sådan som vi forventer af Jer, thi vi tager nu af sted for at gøre vores, sådan som vi har skrevet til Jer, og stoler fuldt herpå. Og gør Jer hurtigt færdig med hr. Eggert, vor klerk, og send et skriftligt svar til os med hr. Eggert. Lev vel i Kristus. Skrevet i Ribe på onsdagen i tamperdagene før den hellige Michaels dag under vort sekret.

Margrete, af Guds nåde dronning af Norge og Sverige og ret arving og fyrste til Danmarks rige.

1) kong Oluf døde 3. august 1387, men var endnu ikke begravet, da brevet udstedtes. – 2) sønner af Heinrich 2.: Gerhard 6., Albrecht og Heinrich, biskop af Osnabrück. – 3) Nicolaus, død 1397, broder til Heinrich 2. – 4) selv om i 1386 grev Gerhard 6. modtog Sønderjylland som fanelen, synes der tillige at være foretaget en subsidiær forlening til samlet hånd for Gerhard 6., hans brødre og onkel, jf. Erich Hoffmann i Geschichte Schleswig-Holsteins IV 2, 218-219. Udtrykkene fætter og onkel betegner her fjernere slægtninge af egen, henholdsvis forældrenes generation.

1387. 19. september. 243

Rådmændene i staden Stralsund meddeler, hvilke betingelser der i 1386 i Lübeck under mægling ved den højbårne fyrstinde Margrete, dronning af Norge, *og stæderne Hamburg, Lüneburg, Rostock, Wismar og Stralsund blev aftalt for et forlig i striden mellem greverne af Holsten og Lübeck.*

Original i Lübeck. Nedertysk.

1387. 19. september. 244

Rådmændene i staden Wismar meddeler, hvilke betingelser der i 1386 i Lübeck under mægling ved den højbårne fyrstinde Margrete, dronning af Norge, *og stæderne Hamburg, Lüneburg, Rostock, Stralsund og Wismar blev aftalt for et forlig i striden mellem greverne af Holsten og Lübeck.*

Original i Lübeck. Nedertysk.

1[3]87. 20. september. Ribe. 245

Løfte aflagt af bl.a. Iver Lykke og Timme Limbek til hr. Jens Andersen (Brok) og dennes arvinger.

Fire perg.remme i Rigsarkivet under nr. 342. Nedertysk.

..... [til tro] hånd til den fornævnte ..... og Jon Jeppesen med ..... [til] tro hånd så lover ..... [til] mand hr. Jens Andersen og til hans rette ..... arvinger ..... ærlige herre ..... Iver Lykke hr. ..... riddere og Timme Limbek ..... i troskab stadig og fast at holde uden [argelist] ..... [til] bedre vidnesbyrd [og] ..... står dette brev ..... for ..... så har vi ..... Henneke Limbek og ..... segl med viden for dette brev ..... og givet ..... og også skrevet ..... i staden Ribe år efter Guds byrd tusind ..... syvogfirs ..... [på] Skt. Mathæus' den hellige apostels aften .....

1387. 21. september. Ribe. 246

Biskop Jens af Ribe forpligter sig og sine efterfølgere til at lade en evig messe afholde daglig for dronning Margretes og hendes forældres sjæle i domkirken i Ribe, giver hende del i de gode gerninger, der udføres i hele Ribe stift, og overlader hende

for hendes livstid halvdelen af alt vrag i det til biskoppen af Ribe pantsatte Vandfuld herred.

Original i Rigsarkivet. Latin.

Jens, af Guds nåde, biskop af Ribe, til alle, der ser dette brev, hilsen evindelig med Gud.

Alle, nulevende og fremtidige, skal vide, at vi på grund af de velgerninger, der så ofte med næstekærlig fromhed er vist os og vor kirke i Ribe, og som vi håber også i fremtiden – om Gud vil – nådigt og gunstigt vil blive vist os af den ophøjede frue fru Margrete, af Guds nåde Sveriges, Norges dronning og ret arving og fyrste til Danmarks rige, forpligter vi fast os og vore efterfølgere i vor kirke til at lade holde og opretholde i vor domkirke i Ribe hver dag til evig tid – uden nogen hindring eller undskyldning at fremføre herimod – til ære for den hellige og berømmelige jomfru en evig messe, som i sandhed skal celebreres til fornævnte fru Margretes og hendes forfædres sjæles vel og frelse, således at fornævnte messe fremsiges og læses (som) for bebudelsesfesten[1]) i fornævnte vor domkirke i Ribe på alle ugedage på en bestemt tid hver dag undtagen om lørdagen, da messen for samme fest skal højtideligt afsynges med Rorate[2]). Ydermere er det vor beslutning og vilje på grund af de fornævnte velgerninger, der er vist os og vor kirke i Ribe, og som forhåbentlig vil blive vist os i fremtiden, at fornævnte fru Margrete skal have del i alle de velgerninger, som nu og i fremtiden sker og vil ske i vor fornævnte domkirke i Ribe og i det hele taget i hele vort stift. Fremdeles skal halvdelen af alt vraggods i Vandfuld herred overdrages til fornævnte fru Margrete, Sveriges, Norges dronning og arving og fyrste til Danmarks rige, for hendes levetid af os eller vore efterfølgere uden nogen modstand og uden tvivl, uanset at vi og vore efterfølgere har fornævnte Vandfuld herred i pant med al kongelig ret. Men efter fornævnte fru Margretes død bør ethvert forekommende og opdukkende vrag i nævnte Vandfuld herred, uden at der gøres vanskeligheder, tilfalde os og vore efterfølgere med fuld kongelig ret, indtil fornævnte Vandfuld herred lovligt indløses. Til vidnesbyrd herom har vi ladet vort segl tillige med vort elskede Ribekapitels segl hænge under dette brev.

Givet i Ribe i det Herrens år 1387 på den hellige apostel og evangelist Matthæus' dag.

1) 25. marts. – 2) antifonen 'Rorate caeli desuper', jf. Is. 45,8.

1387. 21. september. Rostock. 247

Rådmændene i staden Rostock meddeler, hvilke betingelser der i 1386 i Lübeck under mægling ved den højbårne fyrstinde fru Margrete, dronning af Norge, *og stæderne Hamburg, Lüneburg, Stralsund, Wismar og Rostock blev aftalt for et forlig i striden mellem greverne af Holsten og Lübeck.*

Original i Lübeck. Nedertysk.

1387. 30. september. 248

*Peder Buk forpagter *Reffuinggelund af fru Else Olufsdatter på livstid.*

Silkeborgske registratur (1558, Århus bispestols breve).

Et brev på latin, der lyder på gods, som hedder *Reffuinggelund[1]), som Peder Buk havde på livstid af fru Else Olufsdatter. Givet år 1387, dagen efter Skt. Michaels dag.

1) brevet er registreret blandt brevene på gods i Hovlbjerg herred liggende til Dronningborg slot.

1387. 5. oktober. Sakristiet i Roskilde domkirke. 249

Notarerne Jakob Jensen og Jakob Knudsen, gejstlige fra Roskilde stift, vidimerer kong Olufs brev af 1376 7. maj.

Original i Rigsarkivet. Latin.

I Herrens navn, amen. Ved dette offentlige dokument skal det være klart og vitterligt for alle, at i året efter Kristi fødsel 1387, den 5. oktober, ved vespertid, i den tiende indiktion, i den højhellige fader i Kristus og herre, ved Guds forsyn pave Urban 6.s tiende pontifikatsår, har i Roskilde (dom)kirkes sakristi den hæderlige mand hr. Jens Basse, kannik i Roskilde og kansler hos den ærværdige fader i Kristus og herre, Niels, af Guds og det apostoliske sædes nåde biskop af Roskilde, været personligt til stede i nærværelse af mig, offentlig notar, og nedennævnte vidner og fremdraget, bekendtgjort og ved hjælp af mig, nedennævnte notar, ladet oplæse et åbent brev, ubeskadiget og fuldstændigt, beseglet med det ægte segl tilhørende den berømmelige fyrste Oluf, af Guds nåde de Danskes, Venders og Goters konge, hvilket segl[1]) på den ene side har et skåret billede af kongen siddende på en trone og holdende scepteret i venstre hånd med to små løver

siddende oprejst på hver side, medens der i omskriften på denne side med minuskler[2]) er skåret: Olufs segl, af Guds nåde de Danskes, Venders og Goters konge, og midt på den anden side er skåret Danmarks konges våben, (nemlig) tre kronede løbende løver, den ene under den anden, medens der i omskriften på denne side ligeledes med minuskler[2]) er skåret: Olufs skjold, af Guds nåde de Danskes, Venders og Goters konge, fremdeles beseglet med segl tilhørende den berømmelige fyrstinde og frue, fru Margrete, af Guds nåde Norges og Sveriges dronning, Mogens, ligeledes af Guds nåde ærkebiskop af Lund[3]), og de øvrige biskopper og velbyrdige mænd, hvis navne anføres nedenfor i dette brev, hvilket brevs ordlyd følger med disse ord: Oluf, af Guds nåde de Danskes, Venders og Goters konge (*o.s.v. = DRB. IV 1 nr. 43*). Efter bekendtgørelsen og oplæsningen af dette brev opfordrede fornævnte hr. Jens Basse indstændigt mig, nedennævnte notar, til som offentlig notar omhyggeligt at afskrive dette brev. Dette er forhandlet ovennævnte år, dag, tid, indiktion, pontifikat og sted i nærværelse af de hæderlige mænd, de herrer Jakob Hennekesen, provst, Gunnar Jensen, Jens Ovesen, Vilhelm Hemmingsen og Siger Pedersen, kanniker ved kirken i Roskilde, der er særligt tilkaldt og opfordret til at være vidner til ovenstående.

(*Notarmærke*) Og jeg, Jakob Jensen, gejstlig i Roskilde stift, ved kejserlig autorisation offentlig notar, har sammen med fornævnte vidner overværet, at ovenstående, fremdragningen, bekendtgørelsen og alt det andet ovenfor omtalte blev forhandlet og skete netop som det beskrives ovenfor, og jeg så og hørte, at det skete således, og jeg opsatte det i denne offentlige form, med min egen hånd skrev jeg det omhyggeligt, og jeg satte mit sædvanlige og vante mærke og navn under, tilkaldt og opfordret til vidnesbyrd om ovenstående.

(*Notarmærke*) Og jeg, Jakob Knudsen, gejstlig i Roskilde stift, ved kejserlig autorisation offentlig notar, har sammen med ovennævnte notar og vidner overværet, at ovenstående, forelæggelsen, bekendtgørelsen og alt det andet ovenfor omtalte skete og blev forhandlet netop som det beskrives ovenfor, og jeg så og hørte, at det skete således, jeg underskrev med egen hånd, og jeg satte mit sædvanlige og vante mærke og navn under, tilkaldt og opfordret til vidnesbyrd om ovenstående.

1) vistnok DKS. nr. 47, men beskrivelsen er mindre nøjagtig. – 2) 'litteris textualibus'. – 3) det vidimerede dokument af 1376 7. maj, hvis original er gået tabt, har få afvigelser fra forlægget dronning Margretes brev af 1375 7. december, DRB. III 9 nr. 541; det bestemmes heri, at Håkon 6. og Oluf skal udstede tilsvarende breve, hvilket Oluf gjorde 1376 7. maj efter

at være blevet valgt til konge. Ifølge det vidimerede brev medbesegledes det foruden af kong Håkon og dronning Margrete af ærkebiskop Niels af Lund († 1379), bisperne af Ribe og Århus samt af fem verdslige, medens vidissen meddeler, at det var medbeseglet af dronning Margrete, ærkebiskop Mogens af Lund (1379-90) og de øvrige bisper og adelige nævnt i brevet. Medmindre man antager en forveksling af de to ærkebispers indbyrdes beslægtede segl, DGS. nr. 21-22, synes forklaringen at være, at ærkebiskop Mogens har godkendt det i brevene 1375-76 udtrykte forlig mellem kronen og Roskildekirken ved at hænge sit segl under det eksisterende brev. At kong Håkons besegling ikke omtales i vidissen, kan skyldes, at han måske aldrig beseglede Olufs brev, jf. det forhold, at han ikke synes at have udstedt noget tilsvarende dokument.

[Senest 1387][1]). 9. oktober. 250

Klaus Pabbe af Holløse pantsætter en gård i Ring til Henrik Bosendal.

Eline Gøyes jordebog.

Fremdeles et brev, at Klaus Pabbe af Holløse pantsætter til Henrik Bosendal en gård i Ring for fem mark lødigt sølv. Givet på Skt. Dionysius' dag 1390 (!).

1) den ved dette brev pantsatte gård blev 1388 12. marts skødet til Henrik Bosendal, nr. 356; pantsættelsen kan derfor senest have fundet sted 1387 9. oktober.

1387 9. oktober, Reg. Dan. nr. *3261; Ganse, Reg. Gotl. nr. 901, udelades i DRB. som kun vedrørende Gotland.

1387. 18. oktober. 251

Peder Bonde, væbner, sælger den lod i godserne Ölöv og Skivarp, der var tilfaldet ham efter hans afdøde hustru Helene, til Tue Pedersen af Hardeberga.

Afskrift i Det arnamagnæanske Institut. Latin.

Peder Bonde, væbner, til alle, der ser dette brev, hilsen med Gud.

Alle, nulevende og fremtidige, skal vide, at jeg for fuld pris, der er oppebåret af mig, har solgt og skødet fra mig og mine arvinger til den velbyrdige og navnkundige mand Tue Pedersen af Hardeberga – at besidde til evig tid for ham og hans arvinger – hele den lod i godserne Ölöv og Skivarp, der tilkommer og er tilfaldet mig ifølge arveretten efter min elskede ægtefælle Helenes død, salig ihukommelse. Samtidig forpligter jeg mig og mine arvinger til at hjemle samme Tue Pedersen og hans arvinger for-

nævnte del af godserne Ölöv og Skivarp og fri dem fra krav og tiltale fra hvem som helst. Til vidnesbyrd herom er mit segl sammen med segl tilhørende de gode mænd, nemlig hr. Henrik, sognepræst i Välinge, Jens Nielsen af Bälteberga og Jens Paaske af Ottarp, hængt under dette brev. Givet i det Herrens år 1387 på den hellige Lukas' dag.

252 (13)87[1]). 18. oktober.

Henrik Bishorst og Hartvig v. Rellinge, præster, samt Heine Wrak og Henrik Egbert erkender over for rådet i Hamburg at have modtaget 60 gulddukater i hr. Nicolaus Brun, kaldet Danskers navn af Wemeke, enke efter hr. Albrecht Hoyer.

Notits i Hamburgs liber memorialis. Latin.

Man bør vide, at de herrer Henrik Bishorst, Hartvig v. Rellinge, præster, samt Heine Wrak og Henrik Egbert offentligt har erkendt over for rådet i Hamburg, at de har modtaget 60 gulddukater i hr. Nicolaus Brun, også kaldet Danskers navn af den agtværdige frue Wemeke, enke efter hr. Albrecht Hoyer. Forhandlet på Lukas' dag i nærværelse af Ludolf Wulfhagen.

1) notitsen står i håndskriftet nederst på siden sammen med de fire umiddelbart foregående under overskriften *år (13)87.*

253 1387. 26. oktober. Odense.

Erklæring udstedt af Henneke Olufsen, Berneke Skinkel og Henning Berg, høvedsmænd på henholdsvis Nyborg, Hindsgavl og Kærstrup, Otto Skinkel, landsdommer på Fyn, og fire væbnere om, at dronning Margrete efter et møde i Skt. Knuds kirke i Odense på Fyns landsting er blevet valgt og hyldet af prælater, riddere, riddermændsmænd, bønder, købstadfolk og det menige folk på Fyn, Langeland, Tåsinge og i andre af Danmarks egne som deres frue, fyrste og Danmarks rigsforstanderinde.

Original i Rigsarkivet. Latin.

Henneke Olufsen af Nyborg, Berneke Skinkel af Hindsgavl og Henning Berg af Kærstrup, slotshøvedsmænd, Otto Skinkel, landsdommer på Fyn, Otto Strangesen af Tange, Tue Nielsen, Borkvard Skinkel af Rolsted og Borkvard Limbek, væbnere, til alle, der ser dette brev, hilsen evindelig med Gud.

Vi erklærer åbent over for alle nulevende og fremtidige i sandhedens navn, at vi i det Herrens år 1387 lørdag før de hellige apostle Simons og Judas' dag[1]) har været til stede i Odense, først i Skt. Knuds, konges og martyrs, kirke og på Fyns landsting, og har set og rigtigt hørt og har samtidigt foretaget nedenstående således som vi så og hørte, at på samme dag, sted og ting til sædvanlig og passende tingtid fremmødte personligt de sekulære[2]) og regelbundne kirkers prælater og særligt de, der optrådte som stedfortrædere for biskoppen af Odense[3]), riddere, riddermændsmænd[4]), bønder, bymænd fra købstæderne[5]), samt hele fornævnte Fyns menige folk, samt også de fra Langeland og Tåsinge og adskillige flere af Danmarks riges egne, der var mødt i stor mængde, og som med enstemmigt samtykke og enslydende stemme, idet i sandhed ingen løftede sin røst derimod, velvillige modtog og antog, nemlig 'annammethen'[6]), og endrægtigt valgte og forsonede sig med, nemlig 'hullethe'[6]), den meget berømmelige frue, fru Margrete, Norges og Sveriges dronning, datter af hr. kong Valdemar og moder til hr. kong Oluf, deres og Danmarks riges sidste herrer og konger, salig ihukommelse, som deres rette frue, fyrste og hele Danmarks riges fuldmyndige rigsforstanderinde, nemlig 'foremynder'[6]), hvilket er påkrævet på grund af samme fornævnte fru dronnings overordentlig store fortjenester, som har vist sig i hendes oprigtige gunst, gode vilje og mangfoldige velgerninger, som alle hine bekendte, at de på mangfoldige måder havde fundet og erfaret fra hendes side, og ligeledes på grund af det nære slægtskab, eftersom de sagde, at der ikke fandtes nogen mand, som var nærmere end hun selv i slægtskabslinie af dette blod, idet de garanterede og lovede ikke at ville antage nogen herre eller fyrste eller nogen anden mand til konge eller herre, og ikke indføre nogen mand i Danmark og ikke antage nogen mand til hjælp, som på nogen måde er fjende eller vil være modstander af samme fornævnte dronning fru Margrete, og absolut ikke modtage nogen mand undtagen med samme fru dronnings fulde vilje, anmodning og råd, men at de ville forblive fast og uadskilleligt hos hende, nemlig fornævnte dronning fru Margrete, i medgang og modgang og trofast tjene hende, sådan som det sømmer sig for gode mænd over for deres frue at tjene hende trofast som deres rette konge og rette herre og aldrig at unddrage samme fornævnte dronning fru Margrete deres tjeneste og hjælp, medmindre samme fornævnte dronning fru Margrete med sin gode vilje ville sende dem alle bort fra sig til en konge, som de med oftnævnte dronning fru Margretes råd, vilje og anmodning ville vælge hver for sig med enslydende samtykke. Alt dette for-

nævnte og hvad som helst af det allerede nævnte lovede endrægtigt de enkelte fornævnte prælater ved sækulære[2]) og regelbundne kirker, såvel de, der trådte i stedet for den fornævnte biskop[3]), som andre og riddere, riddermændsmænd[4]), bønder, indbyggere i købstæderne[5]) og ovennævnte menige folk fra Fyn, Langeland og Tåsinge i fornævnte Skt. Knuds kirke og på landstinget til passende tingtid og på fornævnte dag og sted med hænderne løftet mod det indviede brød[7]) og med ed aflagt over de enkelte dele af det forudskikkede urokkeligt at iagttage, at det forblev gyldigt og ved magt, idet ingen indsigelse eller intet påskud kan være til hinder derfor. Alt dette fornævnte og hvert punkt deraf havde vi lovet og udført sammen med de ovennævnte mænd over for fornævnte dronning fru Margrete i alle måder som det er udtrykt oven for. Til vidnesbyrd herom (er) vore segl (hængt under dette brev). Givet ovennævnte år, dag og sted.

1) 28. oktober. – 2) ikke regelbundne i modsætning til dem, der fulgte en ordens regler. – 3) Odense bispestol synes at have været ubesat på dette tidspunkt. – 4) 'militares'. – 5) 'uillani de uillis forensibus'. – 6) dansk ord i den latinske tekst. – 7) 'ad sancta', jf. J. F. Niermeyer, Mediae Latinitatis Lexicon Minus, 937.

254 1387. 27. oktober.

Gerlak Skjalmsen, væbner, overdrager sin gård i Malmø til Skt. Laurentius' kirke i Lund efter sin død og træffer bestemmelse om, hvorledes indtægterne af den skal anvendes[1]).

Afskrift i Lundebogen. Latin.

Gerlak Skjalmsen, væbner, til alle, der får dette brev at se, hilsen evindelig med Gud.

Alle skal vide, at jeg sund på sjæl og legeme efter moden overvejelse herafsom lægemiddel og til frelse for min sjæl har overdraget til Skt. Laurentius' kirke i Lund min gård i Malmø, som jeg retmæssigt har arvet efter min elskede niece[2]) Birte Hågensdatters død – salig ihukommelse – til frit at besidde fra den dag, jeg dør, med den yderligere betingelse, at jeg, sålænge jeg lever, skal have nævnte gård til min fri rådighed og brug, og efter min død skal alle frugterne, afgifterne og indtægterne, som stammer fra samme gård, i samfulde to år tilfalde mig den døde til betaling af min gæld, efter disse to års forløb skal fornævnte gård stå til fri rådighed for hr. provsten i Lund, den til enhver tid værende, med det vilkår, at samme hr. provst årligt skal oppebære og indsamle indtægterne fra nævnte gård, og

det indsamlede skal han dele i fire lige store dele; af disse skal den ene tilfalde Lundekirkens bygningsfond, den anden del de kanniker og vikarer, som deltager i vigilierne og messen på dagen for min årtid, den tredje del skal barmhjertigt fordeles mellem dem, der på samme min årtids dag i nævnte kirke holder messe og forretter tjeneste, mellem nonnerne i Skt. Peder i Lund, de fattige og ringerne i tårnet, men den fjerde del vil jeg og bestemmer jeg skal helt og fuldt ligge til den til en hver tid værende Lundeprovsts bord til tegn på hans rådighed[3]) og til belønning for omhyggelig forvaltning. Ydermere forpligter jeg mig og mine arvinger til at hjemle fornævnte Skt. Laurentius' kirke den nævnte gård og fri den for krav fra nogen som helst. Til vidnesbyrd herom er mit segl tillige med segl tilhørende de hæderlige mænd, nemlig hr. Folkvin, provst i Lund, Jakob Jensen, kaldet Skarolt, Jens Hennekesen, borgmester i Lund, og Jens Madsen af Bosjø, min elskede nevø[4]), hængt under dette brev. Givet i det Herrens år 1387 dagen før de hellige apostle Simons og Judas' dag.

1) Gerlak Skjalmsen synes senere at have ændret de i brevet trufne dispositioner, jf. Weeke, Lunde Domkapitels Gavebøger 207 med note 2. – 2) 'neptis'. – 3) 'dominium'. – 4) 'nepos'.

1387. 1. november. 255

Margrete Pedersdatter, enke efter ridderen hr. Konrad Milow, pantsætter sin ret i to gårde i Uglestrup til sin frænde Ove Steg for tre mark sølv.

Original i Det arnamagnæanske Institut. Latin.

Margrete Pedersdatter, enke efter hr. Konrad Milow, ridder, til alle, som ser dette brev, evig hilsen med Gud.

I skal vide, at jeg i sandhed står i skyld og gæld til nærværende brevviser Ove Steg, min elskede slægtning, for 3 mark sølv i gode og gangbare hvide, med hvilke en god mand kan fyldestgøre en anden, og ikke i nogen anden værdi, som skal betales ham og hans arvinger af mig og mine arvinger på Volborg herreds ting næst før Mortensdag, for hvilken sum penge jeg til samme Ove med dette brev pantsætter al den ret, som jeg tillige med Ove har i det gods, der ligger i Uglestrup i nævnte herred, nemlig i 2 gårde, af hvilke der til den ene ligger 16 ørtug jord i skyld, og til den anden ligger 12 ørtug jord i skyld, tillige med alle de samme ejendommes tilliggender uden nogen undtagelse, på den betingelse, at Ove eller hans arvinger årligt skal oppebære afgrøderne og indkomsterne af de nævnte ejendomme,

uden at det på nogen måde skal fradrages i gældens hovedstol, indtil de på lovlig vis indløses af mig eller mine arvinger fra ham eller hans arvinger til den oven for omtalte termin, idet der ligeledes fastsættes det vilkår, at dersom de fornævnte ejendomme ad rettens vej frakendes ham eller hans arvinger, da forpligter jeg mig og mine arvinger til helt ud at betale ham eller hans arvinger den fornævnte sum penge inden den nærmest derefter følgende onsdag efter påske uden tvivl eller tøven. Til vidnesbyrd herom er mit segl tillige med segl tilhørende mændene Jakob Nielsen i Sørup og Jens Gyrstinge hængt under dette brev. Givet i det Herrens år 1387 på Allehelgensdag.

256 1387. [1.-18. november][1]). Lübeck.

Mester Henrik v. Turcht (?), buntmager, skylder Everhard v. Hereke 150 mark lybsk for et skib, som han har købt i Falsterbo af Michael Stenvord, og pantsætter ham en ejendom i Lübeck som sikkerhed for betaling.

Notits i Lübecks Niederstadtbuch. Latin.

Det bør bemærkes, at mester Henrik v. Turcht (?), buntmager, skylder Everhard v. Hereke 150 mark lybske penge for et skib, en holk, som han har købt af Michael Stenvord i Falsterbo, at betale førstkommende fastelavn, for hvilke han for rådet pantsatte ham ejendomsretten til sit hus på hjørnet oven for Skt. Johannes' gade, som han bebor. Han skal svare hertil og aflagde ed angående manglende betaling.

1) datum 1. november står øverst på siden i håndskriftet; øverst på den følgende side står datum 19. november.

1387 11. november, Reg. Dan. nr. *3262; Gansc, Reg. Gotl. nr. 902, udelades i DRB. som kun vedrørende Gotland.

257 1387. 16.<november>[1]). Odense.

Notaren Henrik Vrisak, gejstlig af Havelberg stift, aflægger vidnesbyrd om, at dronning Margrete på landstinget i Odense er blevet valgt og hyldet af fornemme og mæglige mænd fra Fyn, Langeland og Tåsinge, riddere, riddermændsmænd, hirdmænd og hoffolk, bønder, købstadfolk og det menige folk i Odenses land og andre af Danmarks egne som deres frue, fyrste og Danmarks rigsforstanderinde.

Original i Rigsarkivet. Latin.

I Guds navn, amen. År 1387 efter sammes fødsel, i den tiende indiktion, men den 16. i <november>[1]) måned i den højhellige fader i Kristus og vor herre hr. Urban den 6., ved Guds forsyn paves, tiende pontifikatsår mødte den ophøjede fyrstinde og frue, fru Margrete, af Guds nåde Norges og Sveriges meget berømmelige dronning og ret arving og fyrste til Danmarks rige, personligt i nærværelse af mig, offentlig notar, og nedenfor anførte vidner, der var tilkaldt og udbedt hertil, og opfordrede særligt mig, nedenfor anførte notar, til at bringe alle de handlinger på offentlig form, som foregik og blev forhandlet i Odense i Fyns land og på landstinget på den tilbørlige dag, time og sted, eftersom jeg, der var til stede på det tidspunkt, med vished har set og hørt det. Jeg Henrik, neden for anførte offentlige notar, der derfor ønsker at aflægge vidnesbyrd herom for sandheden, erklærer, at jeg da har været til stede, har set og i sandhed hørt, at på samme landsting i Odense, på fornævnte dag, tid og sted mødte personligt adskillige velbyrdige og mægtige mænd fra de enkelte lande Fyn, Langeland og Tåsinge, riddere, riddermændsmænd[2]), hirdmænd og hoffolk[3]), bønder, bymænd fra købstæderne[4]) og fornævnte Odense lands menige folk, men ligeledes fra flere andre dele af Danmarks rige i talrig mængde og med enstemmigt samtykke og enslydende stemme, idet i sandhed ingen løftede sin røst derimod, og velvillige modtog, antog, nemlig 'annameden'[5]) og endrægtigt valgte og forsonede sig med, nemlig 'huldegheden'[5]), den såre berømmelige fyrstinde og frue fru Margrete, fornævnte dronning, datter af hr. kong Valdemar og moder til kong Oluf, deres og Danmarks riges sidste herrer og konger – salig ihukommelse – som deres rette frue, fyrste og hele Danmarks riges fuldmyndige rigsforstanderinde, nemlig 'vormunder'[5]), hvilket er påkrævet på grund af denne fornævnte fru dronning Margretes overordentlig store fortjenester: oprigtig gunst, god vilje og mangfoldige velgerninger, som de alle bekendte, at de på mangfoldige måder havde fundet og havde erfaret fra hendes side, og ligeledes på grund af det nære slægtskab, eftersom de sagde, at der ikke fandtes nogen mand, som var nærmere end hun selv i slægtskabslinie af dette blod, idet de garanterede og lovede ikke at ville antage nogen herre eller fyrste eller nogen anden mand til konge eller herre og ikke indføre nogen mand i Danmark og ikke antage nogen mand til hjælp, som på nogen måde er fjende eller vil være modstander af denne fornævnte fru dronning Margrete, og absolut ikke modtage nogen mand undtagen med

hendes fulde vilje, anmodning og råd, men at de ville forblive fast og uadskilleligt hos hende, nemlig fornævnte fru dronning Margrete, i medgang og modgang og trofast tjene hende, således som det sømmer sig for gode mænd over for deres frue, deres konge og deres rette herre at tjene trofast og aldrig at unddrage samme fornævnte dronning fru Margrete deres tjeneste og hjælp, medmindre samme fornævnte fru dronning Margrete med god vilje ville sende dem alle bort fra sig til en konge, som de efter fornævnte fru dronning Margretes råd, vilje og anmodning ville vælge med enslydende samtykke. Alt dette fornævnte og hvad som helst af det omtalte lovede endrægtigt de enkelte fornævnte riddere, riddermændsmænd[2]), hirdmænd og hoffolk[3]), bønder, bymænd fra købstæderne[4]) og ovennævnte menige folk og adskillige andre fra flere dele af Danmarks rige sammesteds i Odense på landstinget på fornævnte dag, time og sted – med hænderne løftet mod det indviede brød[6]) og med ed aflagt til hende derom – urokkeligt at iagttage, at det forblev gyldigt og ved magt, idet ingen indsigelse eller intet påskud skulle være til hinder derfor. Men jeg erklærer desuden, at jeg har set, hørt oplæst forståeligt og læst et autentisk og åbent skriftligt vidnesbyrd[7]) udstedt af de velbyrdige og mægtige mænd, slotshøvedsmændene Henneke Olufsen på Nyborg, Berneke Skinkel på Hindsgavl, Henneke Berg på Kærstrup, Otto Skinkel, landsdommer på Fyn, Otto Strangesen, Tue Nielsen, Borkvard Skinkel og Borkvard Limbek, væbnere, velbevaret og helt, beseglet med deres rette hængende segl, hvorved de erklærer, at alt det fornævnte og hvert enkelt punkt af det fornævnte er foretaget af dem og af de andre ovennævnte, således som det her er udtrykt ovenfor i enkeltheder, i nævnte år, indiktion, dag, måned, pontifikat og på nævnte landsting. Dette er forhandlet i Odense på landstinget år, indiktion, dag, måned og pontifikat som oven for i nærværelse af de hæderværdige og gode mænd de herrer Jakob Gerhardsen, fornævnte fru dronning Margretes sekretær, og Lars Jensen, præst af Roskilde stift, og adskillige andre troværdige vidner, der i lige måde var tilkaldt til det fornævnte og anmodet derom.

(*Notarmærke*). Og eftersom jeg Henrik Vrisak, gejstlig af Havelberg stift, med apostolisk og kejserlig autorisation offentlig notar, sammen med fornævnte vidner personlig har deltaget i alt det fornævnte, medens det skete og blev forhandlet således som fornævnt, har jeg optegnet det, som jeg så og hørte ske således, som koncept, ud fra hvilken jeg affattede, skrev og offentliggjorde dette offentlige dokument, og jeg bragte det på den offentlige form og undertegnede det med mit sædvanlige og tilvante mærke[8]) og

navn, anmodet og opfordret hertil til troværdigt vidnesbyrd om det fornævnte.

1) rettet fra 16. oktober; jf. indledningen til Dipl. Dan. – 2) 'militares'. – 3) 'decuriones et houales'. – 4) 'uillani de uillis forensibus'. – 5) tysk ord i den latinske tekst. – 6) 'ad sancta', jf. J. F. Niermeyer, Mediae Latinitatis Lexicon Minus, 937. – 7) nr. 253. – 8) 'sigillum', d.v.s. segl, men det i original bevarede aktstykke har aldrig haft segl.

1387. 17. november. Rostock. 258

Hertug Albrecht 4. af Mecklenburg, ret arving til Danmarks rige, *tilkender i henhold til afgørelse af sit råd borger i Rostock Johan Göldenitz landsbyen Sievershagen, som borger i Rostock Lüdeke Pilgrim har overdraget ham.*

Original i Rostock. Nedertysk.

1387. 17. november. Wismar. 259

Albrecht, af Guds nåde ret arving til Danmarks rige, *hertug af Mecklenburg, stadfæster Hinrik van Bülows salg (jf. Mekl. UB. XXI 150 nr. 11911, 1387 30. august) af godset Blankenberg med søen for 550 mark lybske penge til antoniterordenens præceptori i Tempzin.*

Original i Schwerin. Nedertysk.

1387. 23. november. Ribe. 260

Rådmændene i Ribe vidimerer biskop Peder af Ribes brev af 24. marts 1350.

Original i Rigsarkivet. Latin.

Rådmændene i Ribe til alle, til hvis syn eller hørelse dette brev når frem, hilsen evindelig med Gud.

Vi ønsker med dette brev at erklære for alle nulevende og fremtidige, at vi i det Herrens år 1387 på den hellige Clemens' dag har set og hørt et brev fra den ærværdige fader, hr. Peder, tidligere biskop i Ribe, salig ihukommelse, uskrabet, ustungent, ufordærvet og i enhver henseende ubeskadiget, under hans og under Ribekapitlets rette segl, som indeholdt den ordlyd, der følger fuldstændigt fra ord til andet. Peder, af Guds miskundhed biskop i Ribe, (*o.s.v.* = *DRB. III 3 nr. 266*). Givet i Ribe under vor bys store segl ovennævnte år og dag til vidnesbyrd om og sikrere forvaring af det foregående.

261 1387. 23. november.

Ærkebiskop Mogens af Lund bandlyser Oluf Ivarsen Sten og medskyldige for uretfærdigheder, begået mod Løgum kloster.

Notits af Hamsfort († 1627).

I det Herrens år 1387 ..... den 23. november rammer ærkebiskop Mogens af Lund med bandlysningens lynstråle Oluf Ivarsen, kaldet Stensten[1]), og hans medskyldige på grund af uretfærdigheder, begået mod Løgum kloster.

1) læs Sten.

262 1387. 25. november.

Kristian Most, væbner, lejer Roskilde Skt. Clare klosters gods i Tøvelde på Møn for sin og sin hustrus levetid mod en årlig afgift af 8 tønder skånske sild og 4 tønder salt.

Original i Det arnamagnæanske Institut. Latin.

Kristian Most, væbner, til alle, som ser dette brev, hilsen med Gud.

Alle skal vide, at jeg af den højærværdige søster Sofie, abbedisse for Skt. Claras kloster i Roskilde, og hele konventet sammesteds har modtaget i forpagtning alle deres ejendomme i Tøvelde på øen Møn tillige med alle deres tilliggender til mine og min hustru Ingeborgs dages ende på den betingelse, at jeg er forpligtet til i byen Køge hvert år inden Mortensdag at betale samme abbedisse og konvent 8 tønder skånske sild og 4 tønder salt, medmindre rov eller brand forhindrer det, på den betingelse, at i et hvilket som helst år hvor jeg eller min hustru Ingeborg ikke betaler de fornævnte tønder sild og salt til den ovennævnte termin, skal det samme gods frit vende tilbage til ovennævnte Skt. Claras kloster uden nogen indsigelse fra mig eller min hustru. Fremdeles, når det sker, at jeg og min hustru Ingeborg afgår ved døden, bør samme ejendomme tillige med alle deres afgifter, afgrøder og bygninger frit vende tilbage til nævnte kloster uden indsigelse fra mig, min hustru Ingeborg eller nogen som helst af vore arvinger. Fremdeles, at i et hvilket som helst år, hvor jeg eller min hustru Ingeborg betaler fornævnte tønder sild eller salt, skal vi have myndighed til at indsætte og afsætte bryder på de samme ejendomme. Fremdeles, at så længe jeg eller min hustru Ingeborg betaler de nævnte tønder sild og salt,

som det er fastsat ovenfor, må de fornævnte ejendomme på ingen måde overdrages til nogen anden af nævnte abbedisse og konvent. Til vidnesbyrd herom er mit segl tillige med segl tilhørende den velbårne mand, hr. Peder Due, kannik i Lund, hængt under dette brev. Givet i det Herrens år 1387 på den hellige jomfru Katarinas dag.

1387. 25. november. 263

Anders Pedersen til Svanholm og Jens Pedersen til Højrup, brødre, pantsætter deres gods i Bredsten og Skibet sogne, herunder hovedgården Kjeldkær og Vingsted mølle, til Jakob Villesen for 50 mark sølv.

Original i Rigsarkivet. Latin.

Anders Pedersen til Svanholm og Jens Pedersen til Højrup, brødre, til alle, som ser dette brev, hilsen evindelig med Gud.

Vi bekendtgør for alle, nulevende og fremtidige, at vi erkender, at vi og vore arvinger i sandhed står i skyld til nærværende brevviser Jakob Villesen og hans rette arvinger på grund af en lovlig gæld på 50 mark sølv, de 30 efter kølnsk vægt eller i sterlinge eller i groter fra Tours eller Lübeck, gode og gangbare, og de 20 mark sølv i lovlig og gangbar sølvmønt, som skal betales på Tørrild herredsting nærmest før den hellige jomfrus himmelfart[1]), for hvilke vi ved dette brev pantsætter og med panteret overdrager ham vort gods i sognene Bredsten og Skibet, nemlig en hovedgård ved navn Kjeldkær og Vingsted mølle, tillige med de øvrige tilliggender til nævnte ejendomme, rørligt og urørligt, vådt og tørt, marker, enge, skove, græsgange og fiskedamme uden nogen undtagelse, så at han frit kan bestyre dem med fri rådighed og med ret til at indsætte og afsætte bryder og endvidere til hvert år at oppebære de enkelte indkomster af samme, indtil det på lovlig vis bliver indløst, uden at de på nogen måde skal fradrages i gældens hovedstol, og ligeledes med den tilføjelse, at i et hvilket som helst år, hvor det hændte, at vi ville indløse godset, skal vi på det fornævnte Tørrild herreds ting nærmest før den hellige Johannes Døberens fødselsdag offentligt give samme Jakob underretning om de fornævnte ejendommes indløsning. Men dersom han på nyttig vis har ladet opføre nogle bygninger på de nævnte ejendomme, eller han har ladet selve ejendommene forbedre med korn, holdskorn eller holdsfæ[2]), da skal samme Jakob til Mikkelsdag[3]), efter at samme ejendomme er blevet indløst, have ret til at føre disse bygninger eller korn, holdskorn eller holdsfæ med sig, medmindre vi

yder ham erstatning for samme efter hans ønske, som vi retmæssigt og lovligt bør hjemle ham. Til vidnesbyrd herom vore segl tillige med segl tilhørende gode mænd nemlig Henneke Limbek, Thomas Iversen og Esbern Tagesen.

Givet i det Herrens år 1387 på den hellige jomfru Katarinas dag.

1) Marie himmelfart, 15. august. – 2) holdskorn, holdsfæ synes at være den til gårdens drift nødvendige mængde såkorn og besætning, som fulgte gården, jf. DRB. II 6 nr. 119 og III 2 nr. 255 note 1. – 3) 29. september.

264 1387. 26. november. Lund.

Ærkebiskop Mogens af Lund pålægger Jens Helt, ærkedegn i Ribe, og Niels Krook, kannik sammesteds, at undersøge en klage fra hr. Niels Brøns over, at arvingerne efter præsten hr. Peder Gummesen og andre i Børglum stift ikke vil holde ham skadesløs for penge, han har lånt dem.

Afskrift i Løgumbogen. Latin.

Mogens, af Guds miskundhed ærkebiskop i Lund, Sveriges primas og det apostoliske sædes legat, til sine elskede sønner herrerne Jens kaldet Helt, ærkedegn i Ribe, og Niels Krook, hans kannik, kærlighed og hilsen med Gud.

Vor elskede søn hr. Niels Brøns har klaget til os, at præsten hr. Peder Gummesens – from ihukommelse – arvinger og andre fra Børglum stift forulemper ham groft derved at de, skønt han har kautioneret for dem med og udlagt for dem en stor sum penge, ikke vil holde ham skadesløs herfor. Derfor pålægger vi Jer med ærkebiskoppelig myndighed, at I indstævner parterne, påhører sagen og fører den til gyldig afslutning og sørger for, at Jeres afgørelse strengt overholdes under trusel om kirkens straf. Hvis de udmeldte vidner skulle undslå sig af hensyn til yndest, had, frygt eller gunst, skal I under trusel om lignende straf tvinge dem til at aflægge vidnesbyrd om sandheden. Givet i Lund i det Herrens år 1387 dagen efter den hellige jomfru Katarinas dag under vor Lundegårds[1]) segl.

1) 'Curia Lundensis', jf. DGS. nr. 36-37.

1387. 4. december[1]). Lübeck. 265

Tideman Loos erkender at have stillet hr. Simon Swerting og Werner Gildehusen sikkerhed på Jens Dues vegne med hensyn til betaling af 120 guldnobler, som denne skylder dem.

Protkollat i Lübecks Niederstadtbuch. Latin.

Det bør bemærkes, at Tideman Loos, der var til stede ved bogen[2]), har erkendt, at han har afgivet og giver hr. Simon Swerting og Werner Gildehusen løfte for Jens Due med hensyn til 120 gode nobler af guld og vægt således, at hvis denne Jens Due ikke betaler fornævnte hr. Simon Swerting og Werner eller den ene af dem eller deres visse bud disse nobler som fornævnt i Skåne inden næste Mikkelsdag[3]), da vil og skal denne Tideman Loos betale disse hr. Simon og Werner eller deres visse bud disse nobler eller give 27 skilling lybsk for hver nobel uden yderligere udsættelse eller indvending. Denne optegnelse er slettet efter befaling af hr. Simon Swertings boeksekutorer[4]). Dog skal Werner Gildehusen, som ikke var til stede, stå uden forsømmelse, idet den ret, som han har angående denne optegnelse, er forbeholdt ham, indtil han bliver tilfreds.

1) datum står øverst på denne og den følgende side i håndskriftet. – 2) jf. nr. 2 note 2. – 3) 29. september. – 4) Simon Swerting synes at være død efter 1388 1. maj, jf. Hanserecesse III 383 nr. 380.

1387. 4. december[1]). Lübeck. 266

Henrik Remenhusen erkender at have stillet hr. Simon Swerting og Werner Gildehusen sikkerhed på Jens Dues vegne med hensyn til betaling af 120 guldnobler, som denne skylder dem.

Protokollat i Lübecks Niederstadtbuch. Latin.

Det bør bemærkes, at Henrik Remenhusen, der var til stede ved bogen[2]), har erkendt, at han har afgivet løfte og stillet borgen til hr. Simon Swerting og Werner Gildehusen for Jens Due med hensyn til 120 gode nobler af guld og vægt således, at hvis denne Jens Due ikke betaler fornævnte hr. Simon og Werner eller den ene af dem eller deres visse bud disse nobler som fornævnt i Skåne inden næste Mikkelsdag[3]), da vil og skal denne Henrik Remenhusen betale nævnte hr. Simon og Werner eller

deres visse bud nævnte 120 nobler eller give 27 skilling lybsk for hver nobel uden yderligere udsættelse eller indvending.

1) datum står øverst på denne og følgende side i håndskriftet. – 2) jf. nr. 2 note 2. – 3) 29. september.

267 1387. 4. december[1]). Lübeck.

Johan Koning erkender at have stillet hr. Simon Swerting og Werner Gildehusen sikkerhed på Jens Dues vegne med hensyn til betaling af 120 guldnobler, som denne skylder dem.

Protokollat i Lübecks Niederstadtbuch. Latin.

Det bør bemærkes, at Johan Koning, der var til stede ved bogen[2]), har erkendt, at han har afgivet løfte og stillet borgen til hr. Simon Swerting og Werner Gildehusen for Jens Due med hensyn til 120 gode nobler af guld og vægt således, at hvis denne Jens Due ikke betaler fornævnte hr. Simon og Werner eller den ene af dem eller deres visse bud disse nobler som fornævnt i Skåne inden næste Mikkelsdag[3]), da vil og skal denne Johan Koning betale nævnte hr. Simon og Werner eller deres visse bud nævnte 120 nobler i Skåne denne næste Mikkelsdag[3]) eller give 27 skilling lybsk for hver nobel uden yderligere udsættelse eller indvending.

1) datum står øverst på denne og følgende side i håndskriftet. – 2) jf. nr. 2 note. 2. – 3) 29. september.

268 1387. 4. december[1]). Lübeck.

Henrik Kegeler erkender at have stillet hr. Simon Swerting og Werner Gildehusen sikkerhed på Jens Dues vegne med hensyn til betaling af 120 guldnobler, som denne skylder dem.

Protokollat i Lübecks Niederstadtbuch. Latin.

Det bør bemærkes, at Henrik Kegeler, der var til stede ved bogen[2]), har erkendt, at han har afgivet løfte og stillet borgen på sine og sine arvingers vegne til hr. Simon Swerting og Werner Gildehusen for Jens Due med hensyn til 120 gode nobler af guld og vægt således, at hvis denne Jens Due ikke betaler fornævnte hr. Simon Swerting og Werner eller den ene af dem eller deres visse bud disse nobler som fornævnt i Skanør eller Falsterbo inden næste Mikkelsdag[3]), da vil og skal denne Henrik Kegeler be-

tale nævnte hr. Simon og Werner eller deres visse bud nævnte 120 nobler denne næste Mikkelsdag[3]) og på nævnte sted eller give 27 skilling lybsk for hver nobel uden yderligere udsættelse eller indvending.

1) datum står øverst på siden i håndskriftet. – 2) jf. nr. 2 note 2. – 3) 29. september.

1387. [4.-7. december][1]). Lübeck. 269

Wennemar Loos erkender at have stillet hr. Simon Swerting og Werner Gildehusen sikkerhed på Jens Dues vegne med hensyn til betaling af 120 guldnobler, som denne skylder dem.

Protokollat i Lübecks Niederstadtbuch. Latin.

Det bør bemærkes, at Wennemar Loos, der var til stede ved bogen[2]), har erkendt, at han har afgivet løfte og stillet borgen på sine og sine arvingers vegne til hr. Simon Swerting og Werner Gildehusen på Jens Dues vegne med hensyn til 120 gode nobler af guld og vægt således, at hvis denne Jens Due ikke betaler fornævnte hr. Simon Swerting og Werner eller den ene af dem eller deres visse bud disse nobler som fornævnt i Skanør eller Falsterbo inden næste Mikkelsdag[3]), da vil og skal denne Wennemar Loos betale nævnte hr. Simon og Werner eller deres visse bud nævnte 120 nobler denne næste Mikkelsdag[3]) og på nævnte sted eller give 27 skilling lybsk for hver nobel uden yderligere udsættelse eller indvending. Hr.[4]) Simon Swertings boeksekutorer samtykkede i og befalede, at denne optegnelse skulle slettes, men på grund af Werner Gildehusens fraværelse blev det udsat med hensyn til slettelsen.

1) datum 4. december står øverst på siden i håndskriftet; øverst på den følgende side står datum 8. december. – 2) jf. nr. 2 note 2. – 3) 29. september. – 4) resten af teksten herfra synes skrevet senere end den foregående del, jf. nr. 265 note 4.

1387. [4.-7. december][1]). Lübeck. 270

Johan v. Utrecht erkender at have stillet hr. Simon Swerting og Werner Gildehusen sikkerhed på Jens Dues vegne med hensyn til betaling af 120 guldnobler, som denne skylder dem.

Protokollat i Lübecks Niederstadtbuch. Latin.

Det bør bemærkes, at Johan v. Utrecht, der var til stede ved bogen[2]), har erkendt, at han har afgivet løfte og stillet borgen på sine og sine arvingers vegne til hr. Simon Swerting og Werner Gildehusen for Jens Due med hensyn til 120 gode nobler af guld og vægt således, at hvis denne Jens Due ikke betaler fornævnte hr. Simon og Werner eller den ene af dem eller deres visse bud disse nobler som fornævnt i Skanør eller Falsterbo inden næste Mikkelsdag[3]), da vil og skal denne Johan v. Utrecht betale nævnte hr. Simon og Werner eller deres visse bud nævnte 120 nobler denne næste Mikkelsdag[3]) og på nævnte sted eller give 27 skilling lybsk for hver nobel uden yderligere udsættelse og indvending.

1) datum 4. december står øverst på siden i håndskriftet; øverst på den følgende side står datum 8. december. – 2) jf. nr. 2 note 2. – 3) 29. september.

271 1387. [4.-7. december][1]). Lübeck.

Herman Osenbrugge erkender at have stillet hr. Simon Swerting og Werner Gildehusen sikkerhed på Jens Dues vegne med hensyn til betaling af 40 guldnobler, som denne skylder dem.

Protokollat i Lübecks Niederstadtbuch. Latin.

Det bør bemærkes, at Herman Osenbrugge, der bor i Fiskergade, og som var til stede ved bogen[2]), har erkendt, at han har afgivet løfte og stillet borgen på sine og sine arvingers vegne til hr. Simon Swerting og Werner Gildehusen for Jens Due med hensyn til 40 gode nobler af guld og vægt således, at hvis denne Jens Due ikke betaler fornævnte hr. Simon Swerting og Werner eller den ene af dem eller deres visse bud disse nobler som fornævnt i Skanør eller Falsterbo inden næste Mikkelsdag[3]), da vil og skal denne Herman Osenbrugge og hans arvinger betale nævnte hr. Simon og Werner eller deres visse bud nævnte 40 nobler denne næste Mikkelsdag[3]) og på nævnte sted eller give 27 skilling lybsk for hver nobel uden yderligere udsættelse og indvending.

1) datum 4. december står øverst på siden i håndskriftet; øverst på den følgende side står datum 8. december. – 2) jf. nr. 2 note 2. – 3) 29. september.

1387. 6. december. 272

Anders Glob pantsætter åen Mejlå til Tyge Torbensen for to mark sølv.

Vidisse af 1414 24. februar i Rigsarkivet. Latin.

Anders Glob til alle, der ser dette brev, hilsen evindelig med Gud.

Alle, nulevende og fremtidige, skal vide, at jeg erkender, at jeg med dette brev i sandhed til nærværende brevviser, den gode og agtværdige mand Tyge Torbensen, har pantsat min å ved *Myghælholm, kaldet Mejlå, der løber fra søen Kølby Sø, for to mark lødigt sølv, nemlig en mark sølv i kronede sterlinger (og) een mark i gode og gængse penge på denne forudaftalte betingelse, at jeg, hvilket som helst år jeg vil genindløse fornævnte fiskevand på Slet herredsting, da skal underrette fornævnte Tyge på samme Slet herredsting næst før Herrens fødselsdag som fornævnt. Desuden forpligter jeg mig og mine til at hjemle nævnte Tyge og hans arvinger nævnte fiskevand fra alles påkrav. Til vidnesbyrd herom har vi ladet mit segl tillige med segl tilhørende hr. Troels, provst i Himmersyssel, hænge under dette brev. Givet i det Herrens år 1387 på den hellige bekender Nicolaus' dag.

1387. 6. december. 273

Jakob Abildgaard pantsætter sin part af Løgismose og Bremme[1]) til Jens Pedersen af Højrup.

Eline Gøyes jordebog.

Et brev, at Jakob Abildgaard pantsætter Jens Pedersen af Højrup al den del i Løgismose og Bremme[1]), som han fik med sin hustru Sofie Revelsdatter, og som hun arvede efter sin fader og moder, for 200 mark lybsk i sølvpenge. Givet Skt. Nikolaus' dag 1387.

1) muligvis Brændegård, Vedtofte s., Båg h.

1387. 8. december. Søborg. 274

Hr. Henning Podebusk, ridder, Danmarks drost, giver sin hustru fru Gisla fuldmagt til at pantsætte eller sælge sit gods på Rügen.

Original i Stralsund. Nedertysk.

Vi hr. Henning Podebusk, ridder og Danmarks drost, erkender og bevidner med dette brev for alle dem, der ser det eller hører det læse, at vi giver fuldmagt til vor kære hustru fru Gisla til at pantsætte eller også til at sælge vort gods i landet Rügen, når det forekommer hende at være mest nyttigt eller mest passende. Det vil vi holde stadigt og fast, hvad vor fornævnte kære hustru gør i disse forskrevne stykker. Til vidnesbyrd om disse forskrevne sager så har vi hængt vort segl under dette brev, som er skrevet på Søborg i året efter Guds byrd trettenhundrede og syvogfirs på vor kære frues undfangelsesdag.

275 1387. 12. december. København.

Tue Galen af Näsbyholm, ridder, pantsætter Tryde og Trydefang i Ingelstads herred og overdrager indløsningsretten til sit gods i Ramsåsa i Färs herred, Everöd, Tranås i Albo herred samt Sällshög i Ingelstads herred til sin svigersøn Jens Absalonsen for 120 mark sølv.

Original i Rigsarkivet. Latin.

Tue Galen af Näsbyholm, ridder, til alle, der ser dette brev, hilsen med Gud.

Alle, nulevende og fremtidige, skal vide, at jeg med dette brev erkender i sandhed at stå i skyld og gæld til den velbyrdige mand, min elskede svigersøn, nærværende brevviser, Jens Absalonsen, for 120 mark sølv, som skal betales ham eller hans arvinger af mig eller mine arvinger til førstkommende pinse i god sølvmønt, hvormed den ene købmand kan fyldestgøre den anden her i Skåne, for 120 mark sølv, som endeligt skal betales i staden Lund eller i byen Malmø, hvor Jens Absalonsen selv eller hans arvinger foretrækker. For disse 120 mark sølv pantsætter jeg med dette brev til nævnte Jens Absalonsen mit gods, nemlig Tryde og Trydefang i Ingelstads herred med dets marker, enge, skove, græsgange, fiskevande og de enkelte tilliggender til dette gods, vådt og tørt, uden undtagelse, på nedenfor nævnte betingelser. For det første skal fornævnte Jens Absalonsen eller hans arvinger årligt tage frugterne, indtægterne og alle oppebørslerne fra fornævnte gods og dets tilliggender, uden at de fraregnes i gældens hovedstol, indtil fornævnte gods med dets tilliggender af mig eller mine arvinger på lovlig vis som ovenfor anført indløses fra omtalte Jens Absalonsen eller hans arvinger for fornævnte sum. Fremdeles giver og overdrager jeg fornævnte Jens Absalonsen og hans arvinger uindskrænket fuldmagt til

på mine vegne og på alle andres vegne, hvem det angår eller på nogen måde i fremtiden vil kunne angå, at indløse dem af mine ejendomme, alle og hver enkelt, som jeg og min søn Anders Galen – salig ihukommelse – har pantsat, nemlig i Ramsåsa i Färs herred, som Tyge Tulesen har i pant, fremdeles alt mit gods i Everöd – og Tranås i Albo herred[1]) – som Poul Turesen har i pant, fremdeles alt mit gods i Sällshög i Ingelstads herred, af hvilket Henrik Andersen af Jordberga har noget i pant, mens andet, nemlig to gårde, er pantsat til Niels .....sen[2]) med alle dette gods' tilliggender. Alt dette fornævnte gods og hvad fornævnte Jens Absalonsen eller hans arvinger måtte indløse af det, skal holdes i pant for ham eller hans arvinger for den sum, hvormed han selv eller de har indløst det, og det skal ejheller indløses af mig eller mine arvinger fra omtalte Jens eller hans arvinger, førend fornævnte gods, nemlig .....[2]) indløses for 120 mark sølv som nævnt oven for[3]) ..... jeg pantsætter .....[1]) eller til hans .....[2]) Når som helst jeg eller mine arvinger .....[2]) vil indløse fornævnte gods som omtalt oven for, skal fornævnte Jens Absalonsen eller hans arvinger på Skånes landsting et helt år før indløsningen for mig .....[2]) som omtalt oven for godset .....[2]) fornævnte Jens Absalonsen eller hans arvinger skal have ejendommene, alle og enhver .....[2]) (med deres) tilliggender til sin rådighed på enhver måde således, at skal have dem til leje at råde over til egen nytte og tarv et fuldt år efter dagen for indløsningen af ejendommene uden krav fra mig, mine arvinger eller nogen anden. Hvis fornævnte Jens Absalonsen eller hans arvinger i mellemtiden har opført eller ladet opføre nogle bygninger på dette gods eller på noget af det, da skal jeg eller mine arvinger, førend jeg modtager godset til min rådighed, på passende måde fyldestgøre Jens eller hans arvinger for disse bygninger, efter vurdering af fire gode mænd, som skal vælges af begge parter. Og hvis disse fire voldgiftsmænd valgte af begge parter ved tidspunktet for godsernes indløsning ikke kan nå til en samstemmende vurdering, da skal samme Jens Absalonsen eller hans arvinger have lov til at fjerne de bygninger, alle og hver enkelt, som han eller de har opført på nævnte gods, fra dette og en hvilken som helst del deraf og bringe dem, hvorhen det end behager ham uden indsigelse fra mig, mine arvinger eller nogen som helst anden. Ydermere forpligter og binder jeg strengt med dette brev mig og mine arvinger til at hjemle oftnævnte Jens og hans arvinger ovennævnte godser, alle og hvert enkelt, og en hvilken som helst del deraf, og fri dem fra krav fra hvem som helst i overensstemmelse med landsdelens love, indtil det lovligt indløses som anført ovenfor. Til vidnesbyrd herom er mit segl tillige med segl tilhø-

rende den ærværdige fader i Kristus, hr. Niels, biskop i Roskilde, samt de velbyrdige mænd hr. Folmer Jakobsen af Højstrup, ridder, Anders Jakobsen af Skafterup, Niels Jensen af Strø, høvedsmand på borgen København, og Klaus Venstermand, væbnere, hængt under dette brev. Givet i København i det Herrens år 1387 dagen før den hellige jomfru Lucias dag.

1) Tranås s. hører i dag til Ingelstads h. – Meningen er, at Sällshög, Everöd og godset i Färs og Albo herred ikke må indløses af Tue Galen, førend han har indløst Tryde og Trydefang. – 2) på grund af brevets beskadigelse er oversættelsen usammenhængende.

1387 14. december, Reg. Dan. nr. *3264, Jakob Krumbeks testamente, udelades i DRB. som vedrørende interne nordtyske forhold, herunder «Femern, Odense stift«.

276 1387. 14. december[1]).

Pave Urban 6. befaler biskoppen i Växjö at tilbagekalde det gods, som med urette er kommet bort fra Bosjø kloster.

1. Skånebrevsfortegnelsen.

Pave Urban 6.'s påbud til sin broder biskoppen i Växjö, med det indhold, at fornævnte biskop skulle tilbagekalde alt det gods, som med urette var taget fra Bosjø. Givet den 14. december i hans 10. pontifikatsår, 1378 (!)[1]).

2. Udkast til Skånebrevsfortegnelsen.

Pave Urban 6.'s påbud eller befaling givet 14. december i hans 10. pontifikatsår[1]) til biskoppen af Växjö, at han skulle tilbagekalde alt det gods, som med urette var kommet bort fra Bosjø kloster, hvadenten det var enge, skove, fiskevande eller møller.

3. Udkast til Skånebrevsfortegnelsen.

Pave Urban 6.'s påbud og befaling dateret 14. december i hans 10. pontifikatsår[1]) til biskoppen af Växjö, at han skulle tilbagekalde det gods, som med urette var kommet bort fra Bosjø kloster, hvadenten det var enge, fiskevande, møller, skove o.s.v.

1) Urban 6.'s 10. pontifikatsår gik fra 1387 18. april til 1388 17. april.

1387. 20. december. 277

Wedege Buggenhagen, ridder, kvitterer dronning Margrete for tilbagebetaling af et lån på 250 mark.

Original i Rigsarkivet. Nedertysk.

Jeg hr. Wedege Buggenhagen, ridder, erkender åbent i dette brev, at jeg lader min nådige frue fru Margrete, dronning af Sverige, af Norge og af Danmark, kvit, fri og løs for 250 mark, som jeg lånte hende dengang, da hun var i Golm[1]), og som Frederik van Hallege fik af mig. For disse fornævnte penge vil jeg eller mine arvinger aldrig mere rykke min frue eller hendes arvinger. Til vidnesbyrd har jeg hængt mit segl under dette brev. Givet i det Herrens år 1387 dagen før den hellige apostel Thomas' dag.

1) 'Thů deme Gholme', formentlig Golm i Neubrandenburg, ca. 6 km fra Örtzenhof.

1387. [21.-31. december][1]). Lübeck. 278

Henrik Skondelev, broder til biskoppen af Slesvig, kvitterer sin svigerfader Timme Ascheberg for sin hustru Hilles medgift på 600 mark lybsk og lover at efterlade hende 800 mark lybsk, hvis han dør uden at have fået en arving med hende.

Protokollat i Lübecks Niederstadtbuch. Latin.

Det bør bemærkes, at Henrik Skondelev, broder til den herre biskop af Slesvig, var til stede ved bogen[2]) og erkendte udtrykkeligt, at han efter sin vilje og med taksigelser har modtaget 600 mark lybske penge af Timme Ascheberg, sin svigerfader, i medfør af den ham tidligere lovede medgift, som samme Timme lovede ham som medgift med sin datter, hvorfor denne Henrik erklærede samme Timme fuldstændigt kvit og løst med hensyn til disse 600 mark. Derfor lovede samme Henrik, at hvis det skulle ske, at han skulle dø, før han fik en arving med sin hustru, datter af fornævnte Timme, skal han give samme sin hustru ved navn Hille 800 mark lybske penge af sit disponible gods, hvor det end er beliggende inden eller uden for staden, og til større sikkerhed for, at dette utvivlsomt ville ske, har han henlagt det åbne brev[3]), som han har angående landsbyerne *Stre, *Stregghelm, Lebbatze, *Schrevenborn og *Dundretacz (samt) landsbyen Westerrade, hos Herman Mur til begges tro hånd[1]). Men hvis det skulle ske, at denne hans hustru får børn med ham, da skal det stå, såle-

des som lybsk ret foreskriver[5]). Men hvis det skulle ske, at denne Henrik solgte noget af det fornævnte gods eller det hele, da skal Timme ikke hindre ham heri, men være ham til hjælp, såvidt han kan, således at køberen skal give Herman Mur 800 mark lybske penge til gengæld for brevet, som han skal overgive køberen, og denne Herman skal holde de 800 mark til begge parters tro hånd[4]), indtil denne Henrik anlægger, egentlig 'anlecht'[6]), disse 800 mark efter Timmes råd inden eller uden for staden, eftersom Timmes datter bliver sikret, egentlig 'bewaret'[6]), med hensyn hertil.

1) datum 21. december står øverst på siden i håndskriftet; øverst på den følgende side står datum 1. januar 1388. – 2) jf. nr. 2 note 2. – 3) kendes ikke. – 4) d.v.s. at Herman Mur skal opbevare betroede midler for Henrik Skondelev og hans hustru. – 5) Lübecks stadsret, overført til Tønder 1243, trykt Danmarks Gl. Købst.lovgivn. I 218 § 21. – 6) nedertysk ord i den latinske tekst.

279 1387. 31. december.

Oluf Raaris i Vemmeløse og Didrik Skelle i Vindinge erklærer, at Harrested, Hagenskov, et halvt bol i Saltø by, to gårde i Bastrup med 13 1/2 ørtug skyldjord og et halvt bol i Raklev er tilfaldet Henrik Ivensen ved skiftet efter Iven Markmands afdøde hustru fru Ingerd.

Original i Rigsarkivet. Latin.

Oluf Raaris i Vemmeløse, Didrik Skelle i Vindinge til alle, der ser dette brev, hilsen med Gud.

Alle skal vide, at vi i det Herrens år 1387 på den hellige pave og bekender Silvesters dag i fællesskab foretog en omhyggelig undersøgelse af alle og hver enkelt af de ejendomme, som ifølge arveretten var tilfaldet os efter – salig ihukommelse – fru Ingerds død, fordum Iven Markmands hustru i Harrested på Sjælland i Flakkebjerg herred, og vi blev enige om delingen af det nævnte gods på følgende måde således, at nedennævnte gods, nemlig Harrested, Hagenskov, et halvt bol i Saltø by, hvorpå Jens Jakobsen bor, to gårde i Bastrup, hvortil hører 13 1/2 ørtug skyldjord, og et halvt bol i Raklev, hvorpå Jakob Byskøp og Troels Jude bor, hvilket gods nævnte fru Ingerd ejede tillige med marker, enge, græsgange, skove, fiskevande og dets øvrige andre, rørlige og urørlige, tilliggender, er tilfaldet nærværende brevviser Henrik Ivensen. Vi forpligter os derfor med dette brev til at hjemle nævnte Henrik Ivensen føromtalte gods og til at fri det for krav fra

hvem som helst. Ydermere forpligter vi os til, hvis nogen del af nævnte gods efter landsdelens love skulle blive fravundet samme Henrik Ivensen, at holde samme Henrik skadesløs i så henseende. Til vidnesbyrd om denne deling er vore segl tillige med segl tilhørende de velbyrdige og gode mænd, nemlig Erik Thomsen, Karl Thomsen, Jakob Halvegge, væbnere[1]), og Niels Hemmingsen, sognepræst i Vindinge, hængt under dette brev. Givet ovennævnte år og dag.

1) 'famuli'.

1387. 31. december. 280

Henrik Ivensen i Harrested og Didrik Skelle i Vindinge erklærer, at 20 ørtug skyldjord i Haldagerlille og 2 bol på nær 4 ørtug skyldjord i Raklev tillige med en pantsat halv hovedgård er tilfaldet Oluf Raaris på hans hustru fru Ingeborgs vegne ved skiftet efter Iven Markmands afdøde hustru fru Ingerd.

Original i Rigsarkivet. Latin.

Henrik Ivensen i Harrested og Didrik Skelle i Vindinge til alle, der ser dette brev, hilsen med Gud.

Alle skal vide, at vi i det Herrens år 1387 på den hellige pave og bekender Silvesters dag i fællesskab foretog en omhyggelig undersøgelse af alle og hver enkelt af de ejendomme, som var tilfaldet os ifølge arveretten efter – salig ihukommelse – fru Ingerds død fordum Iven Markmands hustru, i Harrested på Sjælland i Flakkebjerg herred, og vi blev enige om delingen af det nævnte gods på følgende måde således, at nedennævnte gods, nemlig 20 ørtug skyldjord i Haldagerlille, to bol på nær 4 ørtug jord i Raklev tillige med den halve pantsatte hovedgård med dens tilliggender, hvilket gods nævnte fru Ingerd ejede tillige med marker, enge, græsgange, skove, fiskevande og dets andre rørlige og urørlige tilliggender, er tilfaldet nærværende brevviser Oluf Raaris på hans elskede hustru fru Ingeborgs vegne. Vi forpligter os derfor med dette brev til at hjemle nævnte Oluf Raaris føromtalte gods og til at fri det for krav fra nogen som helst. Ydermere forpligter vi os til – hvis nogen del af nævnte gods efter landsdelens love skulle blive fravundet samme Oluf – at holde samme Oluf skadesløs i så henseende. Til vidnesbyrd om denne deling er vore segl tillige med segl tilhørende de velbyrdige og gode mænd, nemlig Erik Thomsen, Karl Thom-

sen, Jakob Halvegge, væbnere[1]), og Niels Hemmingsen, sognepræst i Vindinge, hængt under dette brev. Givet ovennævnte år og dag.

1) 'famuli'.

281 1387.

Tingsvidne af Sjællands landsting om gods på Sjælland.

Notitser af Jens Rosenkrantz († 1695) i Det kongelige Bibliotek. Latin.

Jens Troelsen, landsdommer på Sjælland, mangler[1]), Oluf Paruss[2]) (herefter våbenskitse med kommentaren:) takker, Mogens Pedersen af Jonstrup, mangler, Anders Mogensen sammesteds (herefter våbenskitse med kommentaren:) krumme horn om fader og søn, Esbern Iversen af Vollerslev (herefter våbenskitse med kommentaren:) takkerne ophøjet, våbenet lavt, Oluf Friis af Ørslev (herefter våbenskitse med kommentaren:) det underste ophøjet, og Tyge Friis sammesteds, væbnere (herefter kommentaren:) disse tre sidste er nok af samme slags. År 1387. Wilken Skytte af Jonstrup, der særligt har givet møde i denne anledning. Valby, Stevnsherred. Tommestrup sammesteds, Havnelev, Hyllede Fakseherred. Vollerslev Bjæverskov herred, Skørpinge Stevns herred; særligt tilkaldte i det nævn, der kaldes stokkenævn.

1) denne og de øvrige oplysninger om segl og våben skyldes Jens Rosenkrantz. - 2) formentlig forskrevet for Ranes(øn).

282 1387.

Dekan i Roskilde domkapitel Oluf Pant skænker sit gods i Visby og Svogerslev til Roskilde domkirke.

To referater i Resens Atlas (17. årh.). Latin.

Referat 1:

Fremdeles har jeg i breve fundet omtalt følgende dekaner i domkapitlet; de blev anset for dets formænd og for de fornemste blandt prælaterne: ..... Oluf Pant, som gav alt sit gods i landsbyerne Visby og Svogerslev til Lucius' helligdom[1]) i året 1387.

Referat 2:

Fremdeles er de dekaners navne, som har vist sig for mig, følgende: ..... 1387. Oluf Pant, som i det samme år gav alt sit gods i landsbyerne Visby og Svogerslev til den hellige Lucius' helligdom[1]).

1) Roskilde domkirke, der var indviet til Skt. Lucius.

1387. 283

Kristine, enke efter Eskil Falk, bekendtgør, at han har testamenteret en gård i Herluf(magle) til Næstved Skt. Petri kloster mod afholdelse af en ugentlig messe.

Næstved Skt. Petri klosters registratur (1528). Latin.

Kristine, enke efter Eskil Falk, bekendtgør, at hendes ægtemand testamenterede og skænkede klostret en gård i Herluf(magle), for at der hver uge skulle holdes messe for ham. 1387.

(13)87[1]). 284

Johan v. Loon og Henrik Wilde lover at holde rådmændene i Stralsund skadesløse for deres brev angående det gods, der var efterladt i Trelleborg ved Nicolaus Butendiks død.

Protokollat i Stralsunds liber memorialis. Latin.

Johan v. Loon og Henrik Wilde lovede at holde de herrer rådmænd i Stralsund skadesløse angående alt det gods, med hvilket navn det end betegnes, der var efterladt i Trelleborg ved Nicolaus Butendiks død, og som en Henrik Prusseel, hvem Abele, nævnte Nicolaus' hustru, mens han levede, udvalgte til sin befuldmægtigede i denne sag, skal kræve med stadens åbne brev[2]), der er givet derom således, at ingen anden påmindelse skal følge efter i fremtiden.

1) protokollatet er det 1. på siden, der som overskrift har *87.* – 2) kendes ikke.

(13)87[1]). 285

Rikwin Langedorp og Johan Semlow lover at holde rådmændene i Stralsund skadesløse for deres brev angående arvegodset efter Didrik Soltman, der var død i Ystad.

Protokollat i Stralsunds liber memorialis. Latin.

Rikwin Langedorp og Johan Semlow lovede at holde de herrer rådmænd i Stralsund sikrede og skadesløse angående alt det arvegods, der var efterladt i Ystad, efter at Didrik Soltman var afgået ved døden sammesteds, og som Walter Struve skal kræve såvel i sit eget navn som både i Henneke Soltmans og Hinzeke Rampens navn med stadens åbne brev[2]), der er overgivet derom, således at ingen senere og anden påmindelse på nogen som helst måde skal følge efter i fremtiden angående samme gods.

1) protokollatet følger umiddelbart efter nr. 284 på samme side. – 2) kendes ikke.

286 (13)87[1]).

Nicolaus v. Rügen, der bor i Trelleborg, og hans søster Mette giver deres samtykke til de bestemmelser, deres broder Henrik v. Rügen, borger i Stralsund, har truffet i sit testamente.

Protokollat i Stralsunds liber memorialis. Latin.

Nicolaus Rügen, der bor i Trelleborg, og hans søster Mette samtykker i den måde, hvorpå deres broder Henrik v. Rügen, borger i Stralsund, har gjort sit testamente[2]), og i de arvelodder, som samme Henrik har testamenteret dem i sit testamente, nemlig 30 mark stralsundsk til fornævnte Nicolaus og 30 mark til denne Mette, hvilke disse har oppebåret og modtaget til fuldstændig tilfredsstillelse, således at disse eller en eller anden i deres navn aldrig skal rejse sag herom.

1) protokollatet er det 5. på siden, der som overskrift har *87.* – 2) kendes ikke..

287 (13)87[1]).

Bernhard v. Zutphen og Bernhard Reklinghusen lover at holde rådmændene i Stralsund skadesløse for deres brev angående alt det gods, som Bernhard Ulenvlucht har efterladt sig i Ystad ved sin død.

Protokollat i Stralsunds liber memorialis. Latin.

Bernhard v. Zutphen og Bernhard Reklinghusen lovede at holde de herrer rådmænd i Stralsund skadesløse angående alt det gods, der var efterladt i Ystad ved Bernhard Ulenvluchts død, og som Nicolaus Ulen-

vlucht, hans nærmeste arving, vil kræve med stadens åbne brev[2]), der er givet derom, således at ingen anden påmindelse skal følge derefter.

1) protokollatet følger umiddelbart efter nr. 286 på samme side. - 2) kendes ikke.

1387. 288

Hamburgs kæmnerregnskab.

Efter tryk i Kämmereirechnungen der Stadt Hamburg (udgifter for 1387). Latin.

Til rejser: ..... 32 skilling til Gebhard, til hr. biskoppen af Slesvig ..... 9 skilling til Gerhard Grabow, til hr. Adolf på Nyhus ..... 30 pund 8 1/2 skilling 4 penning til de herrer Bertram Horborch og Ludolf Holdenstede, da de var på rejse til Nakskov med de herrer fra Lübeck ..... Til løberne: ..... 10 skilling 4 penning til samme[1]), Gottorp ..... For heste: ..... 18 pund for 1 hest, købt af en fra Flensborg.

1) der sigtes til løberen Kristian.

1387. 289

Skødebrev til Roskilde domkirke på Svogerslev mølle.

Registratur i Det arnamagnæanske Institut (afskrift fra 18. årh.). Latin.

I dito[1]) på Svogerslev mølle. Givet 1387.

1) dito = gammelt skødebrev til domkirken.

1387. 290

Ingefred Pedersdatter testamenterer fire gårde i Roalöv til Färlöv kirke.

Skånebrevsfortegnelsen.

Et dokument vedrørende, at Ingefred Pedersdatter testamenterede fire gårde i Roalöv til Färlöv præstebord. 1387.

291 1387.

Timme Limbek kvitterer dronning Margrete for 600 mark sølv for Hald.

Kalundborgske registratur (1476).

Timme Limbeks brev, hvormed han kvitterer dronning Margrete for 600 lødige mark sølv, for hvilke han havde Hald i pant. Givet 1387.

292 1387.

Niels Iversen (og medarvinger?) pantsætter Melby til kronen eller kongen[1]).

Kalundborgske registratur (1476).

Niels Iversens brev, hvormed de[1]) pantsætter kong Valdemar[2]) Melby og mere gods, sådan som deres fader gjorde. Givet som ovenfor i det Herrens år 1387.

1) registraturen er unøjagtig. 1356 22. februar pantsatte hr. Iver Nielsen Melby og andet gods på Sjælland til kong Valdemar 4., DRB. III 4 nr. 419, hvilket to dage senere stadfæstedes på rettertinget, DRB. III 4 nr. 422. Disse to breve, der kendes i original, har i arkivet på Kalundborg været opbevaret sammen med Niels Iversens nu tabte brev af 1387, ÆA. I 51-2. Efter alt at dømme har Niels Iversen på egne og søskendes vegne stadfæstet deres faders pantsættelse til kong Valdemar, hvilket i registraturen er blevet formuleret, som om denne endnu var i live. – 2) DRB. III 4 nr. 419.

293 1387.

Pantebrev på en gård i Stabrand.

Viborg stifts registratur, B (1574).

Et lille pergament pantebrev på en gård i Stabrand i Sønder herred (Djurs). 1387.

294 1387.

Jakob Pedersen pantsætter en gård i Hørup til Johan Salomonsen.

Aalborghus' registratur (1573, Hundslund kloster).

Et pantebrev, som Jakob Pedersen har givet Johan Salomonsen på en gård i Hørup. Givet 1387. På latin.

1387. 295

Vidisse, at fru Else, enke efter hr. Niels Eriksen, sælger Balderseng til Børglum kloster.

Børglum klosters registratur (1542).

Vidisse på et latinsk vidne, at fru Else, hr. Niels Eriksens enke, har solgt og skødet en eng, som kaldes Balderseng, til Børglum kloster. 1387.

1387. 296

Eline Ellendatters skøde på Møllegård og Hvidbjerg mølle.

Vestervig klosters registratur (1599).

Eline Ellensdatters skøde på fornævnte gård og mølle. 1387.

1387. 297

Anders Jensen pantsætter en gård i Dalby til Henrik Andersen Lippel.

Registratur i Rigsarkivet (Vedel Simonsen, 1811).

Anders Jensens pantebrev til Henrik Andersen Lippel på en gård i Dalby. 1387.

1387. 298

Brev om gods i Kragevig.

Maribo klosters registratur (1624).

Et brev, der lyder på gods i Kragevig[1]) i Malt[2]) (!) herred på Lolland. 1387.

1) læsningen usikker. - 2) Musse herred.

299 1387.

Skifte mellem Henrik, Evert og Konrad Moltke.

Roskildegårds registratur (omkr. 1570).

Skiftebrev mellem Henrik Moltke af Bavelse, Evert Moltke af Hegnede og Konrad Moltke af Bjernede. 1387. På latin.

300 1387.

Torben Gunnersen i Slagslunde sælger Harrestrup til biskop Niels af Roskilde.

Roskildegårds registratur (omkr. 1570).

Torben Gunnersen i Slagslunde har solgt biskop Niels en by, som kaldes Harrestrup, i Herstedøster sogn. 1387. På latin.

1387? ÆA. III 350, registraturens årstal 1437 er rigtigt, men bispens navn er forkert, cf. 1437 18. oktober, Rep. nr. 6900.

301 1387.

Albert Andersen af Tovskov sælger sit gods i Ramsø herred til Konrad Moltke.

Roskildegårds registratur (omkr. 1570).

Albert Andersen af Tovskov har skødet Konrad Mørke[1]) (!) en gård i Hegnede, byen Assendrup, noget gods i Ladager, gods i Dalby, sit gods i Skensved og alt sit gods i Ramsø herred. Givet 1387. På latin.

1) fejl for Moltke, jf. ÆA. III 352.

302 1<3>87.

Tyge Mogensen pantsætter sit gods i Grevinge til biskop Niels i Roskilde.

Roskildegårds registratur (omkr. 1570).

Tyge Mogensen på Holm har pantsat biskop Niels gods i Grevinge. Givet 1(3)87[1]). På latin.

1) Registraturen har 1287, men jf. 1389 16. okt., DRB. IV 4 nr. 98.

1387. 303

Ove Stegs brev til hr. Fikke Moltke på gods i Karlslunde.

Roskildegårds registratur (omkr. 1570).

Ove Stegs brev, givet hr. Fikke Moltke på noget gods i Karlslunde. 1387.

1387. 304

Knud Pilt skøder sit gods i Remkolde til Niels Ostredsen Munk.

Roskildegårds registratur (omkr. 1570).

Knud Pilts skødebrev på hans gods i Remkolde i Hammer herred, givet Niels Ostredsen, kaldet Munk. År 1387. På latin.

1387. 305

Henrik Olufsen af Søholm får fuldmagt til at indløse gods i Nybølle, Eggeslev og Bjerge tilhørende Antvorskov kloster.

Antvorskov klosters registratur (1607).

Henrik Olufsen af Søholm bekender at have fået fuldmagt af klostret til at indløse dets gods i Nybølle i Boeslunde sogn, som Evert Moltke har i pant for 60 mark, og ligeledes det gods i Eggeslev og Bjerge, som er pantsat Peder Lang for 20 mark, og at beholde det kvit og frit i de næstfølgende 10 år. 1387.

1387. 306

Jakob Skef skænker fem ørtug (skyld)jord i Sludstrup til Antvorskov kloster.

Antvorskov klosters registratur (1607).

Jakob Skef gav klostret fem ørtug jord i Sludstrup. 1387.

307 1387.

Siger skænker alt sit gods (i Slagelse) til Antvorskov kloster[1]).

Antvorskov klosters registratur (1607).

Siger gav klostret alt sit rørlige og urørlige gods. 1387.

1) registreret under afsnittet Slagelse, Ved Skt. Michaels kirkegård.

308 1387.

Otto Skinkel får tingsvidne om et afkald på Skam herredsting mellem ridderen hr. Hans[1]) Povlsen og Rikvard Føring.

Antvorskov klosters registratur (1607).

Et brev, som Otto Skinkel har taget til tinge, angående et afkald[2]), som på Skam herredsting er udstedt mellem ridder Hans[1]) Povlsen og Rikvard Føring. Givet år 1387.

1) gengiver formentlig Johannes i forlægget, hvilket i DRB. normaliseres som Jens. – 2) 1355 5. november, tabt, jf. Rep. nr. 3806.

309 [1387-95][1]).

Niels Bille skænker sin gård i Fulden til domkirken i Århus.

Notits af Hans Pedersen Horsens (17. årh.).

Niels Bille skænkede sin gård i Fulden til kirken i Århus, og denne gård har biskoppen.

1) Niels Bille er antagelig identisk med kantoren Niels Bille, som nævnes første gang som sådan i kapitelstatutterne 1388, nr. 391. Endnu 1387 2. februar var han kannik i Roskilde, jf. nr. 170. Notitsen er i håndskriftet placeret som den næstsidste (efter en notits 1394 og før en notits 1388) under biskop Peder, som var biskop af Århus i hvert fald fra 1387, jf. nr. 214, og til 1395, da han blev biskop af Roskilde. Nærmere datering end [1387-95] er derfor ikke mulig.

310 [1387-1411][1]).

Abbed Niels i Sorø kvitterer hr. Folmer Jakobsen Lunge for betalingen for det gods, han har forpagtet af klosteret.

Registratur i rigsarkivet over hr. Folmer Jakobsen Lunges breve (15. årh.).

Broder Niels, abbed i Sorø, tilkendegiver, at hr. Folmer Jakobsen har betalt dem til deres tilfredshed for det gods, han har haft af dem, og han lader ham være kvit og fri for al yderligere tiltale.

1) Der kendes to abbeder i Sorø af navnet Niels på Folmer Jakobsens tid, den første fra 1387-92 (jf. ovf. nr. 233 og DRB. IV 4 nr. 629), den anden den bekendte Niels Klementsen fra 1393. Folmer Jakobsen nævnes første gang som ridder 1386 28. september, jf. nr. 101, og levede endnu 1411 25. april (Rep. nr. 5147). Registraturen må dateres [1387-1411], da det ikke kan afgøres, hvilken abbed Niels der er tale om.

[1387-1412][1]). 311

Afladsbrev til dronning Margrete.

Kalundborgske registratur (1476).

Fremdeles indulgensbrev vedrørende et gemme med hellige ting, der er givet til dronning Margrete.

1) registraturen kan ikke dateres nærmere end til dronning Margretes regeringstid.

[1387-1412][1]). 312

Hertug Vartislav kvitterer dronning Margrete for 500 svenske mark.

Kalundborgske registratur (1476).

Fremdeles hr. Vartislavs kvittering for 500 svenske mark, som dronning Margrete betalte ham.

1) ang. dateringen, jf. forrige nr.

[1387-1430]. 313

Biskoppen af Slesvig kvitterer dronning Margrete eller Philippa[1]) for 1000 mark.

Kalundborgske registratur (1476).

En kvittering fra biskoppen af Slesvig, givet dronningen på 1000 mark.

1) da regesten hverken anfører bispens eller dronningens navn, kan dronningen være enten Margrete eller Philippa. Dette styrkes af den omstændighed, at det her registrerede brev har været opbevaret sammen med breve udstedt i 1406 og i 1424, ÆA. I 29. Selv om brevet i teorien kan tilhøre kong Olufs regeringstid, er dette dog mindre sandsynligt, hvorfor

dateringens grænser bliver Margretes formelle magtovertagelse i 1387 og Philippas død 1430 5./6. januar. På grund af de urolige forhold ved Slesvig bispestol efter biskop Johan Skondelevs død i 1421 hører brevet snarest hjemme i biskop Johans levetid.

314 1388. 5. januar. Ekholm.

Algot Magnusson erkender at have modtaget borgene Opensten og Öresten med lenene Mark og Kind af dronning Margrete på tro og love og forpligter sig og sine arvinger til ved hendes død at overdrage borgene og lenene til biskopperne af Roskilde, Ribe og Århus, Danmarks drost og ridderne (Kristian) Vendelbo og Jens Andersen.

Vidisse 1389 5. januar i Rigsarkivet. Dansk.

Jeg Algot Magnusson erkender åbenbart med dette mit åbne brev, at jeg har modtaget og fået borgene Opensten og Öresten, som ligger i (lenene) Mark og Kind, af min frue fru Margrete, Norges og Sveriges dronning og ret arving og fyrstinde til Danmarks rige, i ret tro og i ære, til fri rådighed, både fornævnte borge og de dertil liggende len, som er Mark og Kind og alle fornævnte borges tilliggender, ikke som pant og ikke for penge og ikke (som erstatning) for skade og ikke på grund af andre forhold, hvorved jeg kan søge at tilegne mig fornævnte borge eller len, men i ret troskab, hvormed en dannemand bør få borge af sin rette husbond. Derfor har jeg fået borgene Opensten og Öresten og fornævnte len af min fornævnte frue dronning Margrete i ret troskab på alle måder, som står skrevet i det følgende. Først således, at jeg fornævnte Algot Magnusson trofast skal tjene min fornævnte frue dronning Margrete med fornævnte borge Opensten og Öresten og med folk af de fornævnte borge og være hende behjælpelig på alle måder, og borgene skal være åbne for hende til alle hendes behov. Og derfor forpligter jeg fornævnte Algot mig og mine arvinger dertil, at på det tidspunkt når min fornævnte frue Margrete kræver fonævnte borge Opensten og Öresten tilbage, da skal jeg, fornævnte Algot Magnusson, og mine arvinger straks uden trods tilbagegive til min fornævnte frue dronning Margrete fornævnte borge Opensten og Öresten – både borge og len – til fri rådighed uden nogen som helst hindring og uden udflugter eller svig. Skulle det også ske således – hvad Gud forbyde –, at min fru dronning Margrete dør, førend hun kræver de fornævnte borge tilbage, da skal jeg fornævnte Algot Magnusson og mine arvinger efter hendes død overdrage de fornævnte borge Opensten og Öresten med

alle de fornævnte len til fri rådighed til biskoppen af Roskilde, biskoppen af Ribe, biskoppen af Århus, Danmarks drost, hr. Vendelbo og hr. Jens Andersen eller en af dem eller to af de seks uden trods og uden udflugter eller svig. Alle disse fornævnte stykker og artikler lover jeg fornævnte Algot Magnusson tillige med mine arvinger og Jakob Mus, Svarteskåning, Abraham Brodersen, Svend Pig, Sune Sture og Sven Sture, brødre, og Magnus Gylte med samlet hånd[1]) min fornævnte frue dronning Margrete og de fornævnte seks, hvis hun dør, nemlig biskoppen af Roskilde, biskoppen af Ribe, biskoppen af Århus, Danmarks drot, hr. Vendelbo og hr. Jens Andersen stadigt og urokkeligt at overholde på enhver måde på vor gode tro uden udflugter og uden svig således som står skrevet oven for. Til kundskab og vidnesbyrd om alt dette har jeg fornævnte Algot Magnusson og mine fornævnte medlovere med samtykke og med billigelse hængt vore segl under dette brev, som er givet og skrevet på Ekholm år 1388 efter Guds fødsel og på Helligtrekongersaften o.s.v.

1) d.v.s. i fællesskab.

(13)88. [Før 6. januar][1]). 315

Arnold Poleman skylder Albrecht Gildehus 50 nobler, at betale i Skåne til Mikkelsdag.

Notits i Stralsunds liber debitorum. Latin.

Arnold Poleman skylder Albrecht Gildehus 50 nobler, at betale i Skåne førstkommende Skt. Michaels dag[2]).

1) notitsen er den 7. på siden, i marginen *År 88.* Den efterfølgende side er dateret *88 efter Helligtrekongersdag.* – 2) 29. september.

(13)88. [Før 6. januar][1]). 316

Godike v. Bremen skylder hr. Albrecht Gildehus 50 nobler, at betale i Skåne til Mikkelsdag.

Notits i Stralsunds liber debitorum. Latin.

Godike v. Bremen skylder hr. Albrecht Gildehus 50 nobler, at betale i Skåne førstkommende Skt. Michaels dag[2]).

1) notitsen er den 8. på siden; angående dateringen jf. nr. 315. – 2) 29. september.

317 (13)88. [Før 6. januar][1]).

Bernhard v. Zutphen skylder hr. Albrecht Gildehus 50 nobler, at betale i Skåne til Mikkelsdag.

Notits i Stralsunds liber debitorum. Latin.

Bernhard v. Zutphen skylder hr. Albrecht Gildehus 50 nobler, at betale i Skåne førstkommende Skt. Michaels dag[2]).

1) notitsen er den 9. på siden; angående dateringen jf. nr. 315. - 2) 29. september.

318 (13)88. [Før 6. januar][1]).

Rodger Stenweg skylder hr. Albrecht Gildehus 50 nobler, at betale i Skåne til Mikkelsdag.

Notits i Stralsunds liber debitorum. Latin.

Rodger Stenweg skylder hr. Albrecht Gildehus 50 nobler, at betale i Skåne førstkommende Skt. Michaels dag[2]).

1) notitsen er den 10. på siden; angående dateringen jf. nr. 315. - 2) 29. september.

319 (13)88. [Før 6. januar][1]).

Henrik v. Edderen, kræmmer, skylder hr. Albrecht Gildehus 50 nobler, at betale i Skåne til Mikkelsdag.

Notits i Stralsunds liber debitorum. Latin.

Henrik v. Edderen, kræmmer, skylder hr. Albrecht Gildehus 50 nobler, at betale i Skåne førstkommende Skt. Michaels dag[2]).

1) notitsen er den 12. på siden; angående dateringen jf. nr. 315. - 2) 29. september.

320 (13)88. [Før 6. januar][1]).

Johan Strelow, slagter, skylder hr. Albrecht Gildehus 50 nobler, at betale i Skåne til Mikkelsdag.

Notits i Stralsunds liber debitorum. Latin.

Johan Strelow, slagter, skylder hr. Albrecht Gildehus 50 nobler, at betale i Skåne førstkommende Skt. Michaels dag[2]).

1) notitsen er den 13. på siden; angående dateringen jf. nr. 315. – 2) 29. september.

(13)88. [Før 6. januar][1]). 321

Herman Elmhorst, overskærer, skylder hr. Albrecht Gildehus 50 nobler, at betale i Skåne til Mikkelsdag.

Notits i Stralsunds liber debitorum. Latin.

Herman Elmhorst, overskærer[2]), skylder hr. Albrecht Gildehus 50 nobler, at betale i Skåne førstkommende Skt. Michaels dag[3]).

1) notitsen er den 14. på siden; angående dateringen jf. nr. 315. – 2) *'panniscida'*, d.v.s. *'pannicida'*, klædehandler en detail. – 3) 29. september.

(13)88. [Før 6. januar][1]). 322

Johan Hogedorp skylder hr. Albrecht Gildehus 50 nobler, at betale i Skåne til Mikkelsdag.

Notits i Stralsunds liber debitorum. Latin.

Johan Hogedorp skylder hr. Albrecht Gildehus 50 nobler, at betale i Skåne førstkommende Skt. Michaels dag[2]).

1) notitsen er den 15. på siden; angående dateringen jf. nr. 315. – 2) 29. september.

(13)88. [Før 6. januar][1]). 323

Johan Schmidt skylder Henrik Rolekesen 24 halvtønder sild, at betale i Skåne til jomfru Marias fødselsdag.

Notits i Stralsunds liber debitorum. Latin.

Johan Schmidt skylder Henrik Rolekesen 24 halvtønder sild, at betale i Skåne førstkommende hellige jomfru Marias fødselsdag[2]).

1) notitsen er den 16. på siden; angående dateringen jf. nr. 315. – 2) 8. september.

324 1388. 6. januar.

Konrad Hennekesen, indbygger i Slagelse, og Peder Angel af Gimlinge pantsætter til fru Telse af Vanløse, enke efter Bo Dåresvend, for tre mark sølv i penge fire ørtug skyldjord i Sørbylille, som Knud Rød havde pantsat til hendes mand for fire mark sølv på 60 år.

Afskrift af P.J. Lucoppidan († 1717) på Det kgl. Bibliotek. Latin.

Konrad Hennekesen, indbygger[1]) i Slagelse, og Peder Angel af Gimlinge til alle, der ser dette brev, hilsen evindelig med Gud.

Alle skal vide, såvel nulevende som fremtidige, at vi erkender, at vi i sandhed står i skyld og gæld til nærværende brevviser, den hæderlige frue fru Telse af Vanløse – enke efter Bo Dåresvend, salig ihukommelse – for tre mark sølv i gode hvide penninge, som fuldt ud skal betales hende eller hendes arvinger af os eller vore arvinger på sidste Flakkebjerg herredsting før kyndelmisse[2]), og at vi for disse penge lovligt har pantsat samme fornævnte fru Telse noget gods til frit at råde over til eget brug, nemlig fire ørtug skyldjord i Sørbylille i Flakkebjerg herred på samme måde som det i sin tid ved åbent brev[3]) var blevet pantsat til samme fru Telses mand af Knud Rød for 4 mark rent sølv, med agerland, enge, græsgange, skove, fiskevande, rørligt og urørligt, intet undtaget, at regne fra nævnte tingdag fulde 60 år frem i tiden, på den betingelse at ingen uanset hans stilling skal have magt til at indløse dette gods inden udløbet af de fornævnte år. Ydermere skal hun i det år, i hvilket godset indløses, ligesom i de tidligere år, oppebære frugterne, indkomsterne og tjenesterne af samme uden at de på nogen måde må fradrages i gældens hovedstol. Desuden forpligter vi os og vore arvinger til at hjemle samme fru Telse omtalte gods i overensstemmelse med landsdelens love (frit) for krav fra nogensomhelst. Hvis fremdeles samme gods på nogen måde fradømmes fornævnte fru Telse på grund af vor hjemling, da forpligter vi os og vore arvinger til at tilbagelevere og straks at overgive samme fru Telse hendes penge. Til vidnesbyrd herom er vort segl tillige med segl tilhørende de gode mænd Peder Ebbesen af Jellinge, Henneke Albertsen og Oluf Krum, indbyggere[1]) i Slagelse, hængt under dette brev. Givet i det Herrens år 1388 på Helligtrekongersdag.

1) 'uillanus', 'uillani'. – 2) Kyndelmisse er den 2. februar; Flakkebjerg herredsting holdtes i 1322 om tirsdagen, men var senest i 1413 blevet flyttet til torsdag, DRB. II 8 nr. 407, Rep. nr. 5259, 6165, 6333; pengene skulle altså betales 28. eller 30. januar 1388. – 3) 1361 uden dag, DRB. III 6 nr. 139.

(13)88. [Efter 6. januar][1]). 325

Georg Gollwitz skylder hr. Albrecht Gildehus 25 nobler, at betale i Skåne til Mikkelsdag.

Notits i Stralsunds liber debitorum. Latin.

Georg Gollwitz skylder hr. Albrecht Gildehus 25 nobler, at betale i Skåne førstkommende Skt. Michaels dag[2]).

1) notitsen er den 4. på siden, der som overskrift har *88 efter Helligtrekongersdag.* – 2) 29. september.

(13)88. [Efter 6. januar][1]). 326

Johan v. Loon skylder hr. Albrecht Gildehus 25 nobler, at betale i Skåne til Mikkelsdag.

Notits i Stralsunds liber debitorum. Latin.

Johan v. Loon skylder hr. Albrecht Gildehus 25 nobler, at betale i Skåne førstkommende Skt. Michaels dag[2]).

1) notitsen er den 5. på siden, angående dateringen jf. nr. 325. – 2) 29. september.

(13)88. [Efter 6. januar][1]). 327

Bernhard Sasse skylder hr. Albrecht Gildehus 50 nobler, at betale i Skåne til Mikkelsdag.

Notits i Stralsunds liber debitorum. Latin.

Bernhard Sasse skylder hr. Albrecht Gildehus 50 nobler, at betale i Skåne førstkommende Skt. Michaels dag[2]).

1) notitsen er den 7. på siden; angående dateringen jf. nr. 325. – 2) 29. september.

(13)88. [Efter 6. januar][1]). 328

Hr. Eler Burow skylder hr. Albrecht Gildehus 50 nobler, at betale i Skåne til Mikkelsdag.

Notits i Stralsunds liber debitorum. Latin.

Hr. Eler Burow skylder hr. Albrecht Gildehus 50 nobler, at betale i Skåne førstkommende Skt. Michaels dag[2]).

1) notitsen er den 8. på siden; angående dateringen jf. nr. 325. - 2) 29. september.

329 1388. 7. januar.

Peder Krag i Bringstrup kvitterer Peder Nielsen af Vollerup for 6 mark sølv i penge, hvorfor han har indløst pantsat gods i Skellingsted.

Eline Gøyes jordebog.

Fremdeles et brev, at Peder Krag i Bringstrup har oppebåret seks mark sølv i gode rede penge af Peder Nielsen i Vollerup for gods i Skellingsted, nemlig to gårde, som forskrevne Peder Nielsens fader Niels Skytte pantsatte til hr. Laurits Jensen af Bringstrup, ridder, og som hr. Laurits Jensen senere pantsatte til fornævnte Peder Krag. Givet Skt. Knud hertugs dag 1388.

330 1388. 20. januar. Djurs Nørreherreds ting.

Jens Lavesen skøder Sostrup og Vibekær til Svend Udsen.

Original i Rigsarkivet. Latin.

Jens Lavesen til alle, som får dette brev at se eller høre, hilsen evindelig med Gud.

Vi bringer ved dette brev til kendskab for alle, såvel nulevende som fremtidige, at jeg med velberåd hu og god vilje på Djurs Nørreherreds ting i nærværelse af flere troværdige mænd til nærværende brevviser, den velbyrdige og gode mand, Svend Udsen, og hans arvinger har skødet og også i sandhed overdraget mine ejendomme Sostrup og Vibekær i Djurs Nørreherred at besidde retmæssigt og på gyldig vis til evig tid, tillige med deres tilliggender, alle og ethvert, nemlig marker, enge, græsgange, skove, rørligt og urørligt, vådt og tørt, uden nogen undtagelse derfra, tillige med al ret og frihed, som på retmæssig vis er tilfaldet mig. Ydermere forpligter jeg mig og mine arvinger til at fuldstændigt fritage og hjemle omtalte Svend Udsen og hans rette arvinger fornævnte ejendomme tillige med alle deres tilliggender fri for retskrav fra nogen som helst, sådan som retten kræver det. Til sikrere oplysning herom er mit segl tillige med segl tilhørende de gode mænd hr. Erp af Grenå, hr. Niels af Karlby, præster, hr. Kristian Kaas, ridder, Henrik Prip, Hågen Hagensen og Jens Krumpen, hængt

under dette brev. Givet i det Herrens år 1388 på de hellige martyrer Sebastians og Fabians dag til sikkerhed for forannævnte.

1388. 21. januar. Roskilde. 331

Dronning Margrete erklærer, at rettertinget har vidimeret kong Erik 6. Menveds brev af 1295 3. marts.

Original i Rigsarkivet. Latin.

Margrete, af Guds nåde Norges og Sveriges dronning og ret arving og fyrste til de Danske, Vender og Goter[1]), til alle, der ser dette brev, hilsen evindelig med Gud.

Alle, nulevende og fremtidige, skal vide, at i det Herrens år 1388 på den hellige martyr og jomfru Agnetes dag gav den ærværdige fader i Kristus og herre hr. Niels, af Guds nåde biskop af Roskilde, særligt møde i denne anledning på vort retterting i Roskilde og fremlagde, lod læse og offentliggøre et åbent brev beseglet med det store segl, kaldet klemme[2]), hængende i silketråde, tilhørende den stormægtige fyrste hr. Erik, fordum de Danskes konge, og dette segls aftryk indeholdt på den ene side tre kronede leoparder i et skjold, men på den anden et billede af en kronet konge, der sidder på en trone og holder et scepter i hånden, og ordlyden af dette brev følger ord til andet på denne måde. Erik, af Guds nåde de Danskes og Venders konge, hertug i Estland (*o.s.v.* = *DRB. II 4 nr. 162*). Til vidnesbyrd om denne fremlæggelse, læsning og offentliggørelse er vort rettertingssegl hængt under dette brev. Forhandlet og givet ovennævnte år og dag.

1) i dronningens titel synes ordet 'regni' at mangle jf. nr. 354. – 2) dansk ord i den latinske tekst.

1388. 23. januar. Slesvig domkirkes kor. 332

Vidnesbyrd udstedt af kejserlig notar Torsten Nielsen fra Slesvig stift, at Otto Johansen, kannik i Slesvig og sognepræst til kapellet i Kalleby, har givet afkald på dette til fordel for Skt. Johannes' kloster på Holmen ved Slesvig.

To originaler på Gottorp. Latin.

I Herrens navn amen. År 1388 efter sammes fødsel, i den 10. indiktion, den 23. dag i januar måned i den 6. time eller deromkring, i den højhellige fader i Kristus og vor herre, hr. Urban 6., ved Guds forsyn paves, 10. pontifikatsår, i nærværelse af mig, offentlig notar, og neden for opførte

vidner mødte personligt den hæderlige mand hr. Otto Johansen, kannik i Slesvig og sognepræst ved kapellet i Kalleby i Slesvig stift. Utvunget af vold, ejheller overlistet af svig, men frit, rent, frivilligt og enkelt efter moden overvejelse overdrog han til rådighed for og i den ærværdige fader og herre hr. Johans hænder, biskop af Slesvig, til fælles brug og nytte for priorinden, nonnerne og den hellige Johannes' kloster på Holmen ved Slesvig og til deres fællesbord sit omtalte Skt. Marias kapel i Kalleby med hver enkelt rettighed, afgrøde, indtægt, tiende, gaver og alle fordele på bedste måde, i bedste form og så korrekt han kunne, idet han overdrog til samme priorinde og nonner samt omtalte kloster al ret og ejendomsret, som på nogen måde tilkom samme hr. Otto til det omtalte kapel.

Da dette var foregået således, bad den gode mand hr. Johan Krummedige, det omtalte klosters provst, den fornævnte ærværdige fader hr. biskoppen og hans elskede kapitel og mig som notar om, at de ville bevidne nærværende aktstykke eller afståelse sammen med mig og besegle det med deres segl. Dette er forhandlet i højkoret i Slesvig (dom)kirke år, indiktion, dag, måned, time og pontifikat som ovenfor og i nærværelse af nævnte ærværdige fader og herre biskop, Detlev Buchwald, provst, Bo Povlsen, kantor, kannikerne og kapitlet og størstedelen af Slesvig stifts gejstlighed, der var forsamlet sammesteds og som var blevet bedt og anmodet derom til vidnesbyrd om det fornævnte.

(*Notarmærke*) Og jeg Torsten Nielsen, gejstlig[1]) fra Slesvig stift, ved kejserlig autorisation offentlig notar, har været til stede sammen med de fornævnte vidner ved afståelsen af omtalte kapel, ved overdragelsen af retten og ejendommen, ved omtalte ærværdige fader biskoppens og hans kapitels besegling og ved alt det øvrige allerede nævnte, medens det skete og udførtes således, og jeg så og hørte, at det fandt sted, og jeg har opsat det i dette offentlige aktstykke[2]) og underskrevet det med mit sædvanlige og tilvante mærke og navn til vidnesbyrd om det allerede nævnte, da jeg blev bedt og anmodet derom.

1) 'clericus'. - 2) 'forma'.

333 1388. 26. januar.

Hr. Åge, sognepræst i (Norra) Mellby skænker en gård i Brönnestad til Bosjø kloster.

Skånebrevsfortegnelsen.

Gavebrev udstedt af hr. Åge, præst i (Nr.) Mellby, til Bosjø kloster på en gård i Brönnestad i Göingeholm i (V.) Göinge herred. Givet Septuagesima søndag 1388.

(1388). 30. januar. 334

Den franske konges parlament forlænger fristen for rektor og universitetet i Paris med hensyn til tilsagn om istandsættelse af Danmarks hus med yderligere 15 dage.

Optegnelse i Pariserparlamentets protokol for retssamlingen 1388 januar-oktober under torsdag den 30. januar. Fransk.

Torsdag den 30. dag o.s.v. Mellem på den ene side rektor og universitetet i Paris og på den anden side karmeliterbrødrene i Paris angående Danmarks hus[1]) beliggende i Paris ved karmeliterkirken. Med hensyn til at retten har givet universitetet valget mellem at reparere det nævnte hus på sin bekostning eller at lade det omtalte hus udråbe og udbyde (til salg) i henhold til den nævnte kendelse[2]), og retten havde givet universitetets folk en frist på 15 dage, som udløber i morgen, (da) har retten forlænget fristen med yderligere 15 dage (af hensyn) til enhver forsinkelse, og de 15 dage begynder i morgen.

1) 'maison de Dacxe'. – 2) forkyndt 1387 3. april, tabt, jf. nr. 186.

1388. 2. februar. Oslo. 335

Ærkebiskop Vinald af Nidaros, biskopperne Øystein af Oslo, Olav af Stavanger, Sigvard af Hamar og Henrik af Grønland, Henrik Henriksen, provst ved Mariekirken i Oslo og Norges riges kansler, samt en række norske riddere og væbnere bekendtgør, at de har valgt dronning Margrete til deres frue og husbonde samt Norges rigsforstander, og at de har aflagt mands- og troskabsed til hende, samt at de og hun har givet hinanden løfter, der opregnes.

Original i Riksarkivet, Oslo, tidl. i Rigsarkivet. Norsk.

Vinald, af Guds nåde ærkebiskop af Nidaros, Øystein af Oslo, Olav af Stavanger, Sigurd af Hamar og Henrik af Grønland, af samme nåde biskopper, Henrik Henriksen, provst ved Mariekirken i Oslo og Norges riges kansler, Ulf Holgersen, Ulf Jonsen, riddere, Håkon Jonsen, Gaute Eriksen, Jon Martensen, Alf Haraldsen, Bent Nielsen, Ogmund Bolt, Jon Dar-

re, Håkon Stumpe, Peder Nielsen, Niels Galle, Finn Gjurdsen, Gudbrand Erlingsen, Thorald Sigurdsen, Hærleik Asulvsen, Mogens Stoltekarl, Håkon Top, Jappe Fastalsen og Svale Ottesen sender alle mænd over hele Norge og dets skatlande Guds og deres hilsen.

Vi erkender åbenbart med dette vort åbne brev, at fordi den højbårne fyrstinde vor kære frue fru Margrete, af Guds nåde Norges og Sveriges dronning og ret arving og fyrstinde til Danmarks rige, var vor kære herre, kong Håkons hustru og vor kære herre kong Olufs moder, de som døde nu for nylig, hvis sjæle Gud have – og på grund af hendes gunst og gode vilje, som vi altid har erfaret af hende, og i håb om, at det samme stadig må ske med hensyn til hendes nåde – da har alle vi fornævnte ærkebiskop, biskopper, provst, riddere og væbnere[1]) på vore og på hele Norges riges vegne i enighed antaget, udvalgt og modtaget med god vilje (den) højbårne fyrstinde fornævnte fru dronning Margrete til mægtig frue og ret husbond for os alle, fornævnte ærkebiskop, biskopper, provst, riddere og væbnere[1]) og hele Norges rige. Fornævnte dronning Margrete skal have fuldmagt til at forestå og råde for Norges rige med styrke og myndighed i alle forhold over hele Norges rige, både landområder, borge, fæstninger og vasaller[2]), både mod syd og nord over hele Norge og dets skatlande med Guds hjælp i hele hendes levetid, og alle vi forskrevne og hver enkelt for sig skal styrke og hjælpe hende i alle hendes retmæssige anliggender og ikke hindre det, som hun har ret til, og alle vi fornævnte ærkebiskop, biskopper, provst, riddere og væbnere[1]) har på vore og på hele Norges riges vegne tilsagt, lovet og svoret samme fornævnte vor kære fru dronning Margrete huldskab og tro tjeneste[3]) med troskab, så længe hun lever, og at holde således i alle forhold over for fornævnte vor kære frue fru dronning Margrete, som det her foran står skrevet. Fremdeles har vi alle, ærkebiskop, biskopper, provst, riddere og væbnere[1]) samtykket i, at ingen af os skal have flere huskarle og sædesvende[4]) end hvad lovbogen og hirdskråen foreskriver. Fremdeles har vi allesammen, ærkebiskop, biskopper, provst, riddere og væbnere[1]) samtykket i, at på grund af de tvingende omstændigheder for riget både mod syd og nord skal almuen over hele Norge stille fuld leding nu gennem hele det kommende år. Fremdeles har vi allesammen, ærkebiskop, biskopper, provst, riddere og væbnere[1]) på vore egne og på Jeres vegne lovet, tilsagt og svoret al den huldskab og troskab, som vi og de er skyldige at yde rigets rette høvding. Ligeledes har hun også lovet og svoret os og Jer, at hun over for os og Jer skal holde loven og landets ret i al sin levetid. Derfor byder og råder vi Jer til, at I aflægger til fornævnte vor kære

fru dronning den samme sikkerhedsed, og at hver sysselmand skal tage imod den ed i sit syssel, og at I hver især over for hende og hendes ombudsmænd viser Jer føjelige og velvillige, lydige og eftergivende og lader hende og hendes ombudsmænd vel tilkomme alt det, som I efter loven og landets gamle skik er skyldige at gøre over for rigets rette høvding, og det så meget mere som hun har påbudt alle sysselmænd og deres ombudsmænd, at de hver især i deres sysler skal holde og styrke loven og landets ret.

Dette brev blev udstedt i Oslo på kyndelmissedag år 1388 efter Guds fødsel under vore segl.

1) 'swæina(r)'. – 2) 'þeghna'. – 3) 'holt manskap ok tro þæneste', hvilket formentlig svarer til de lensretlige begreber *homagium* og *fidelitas* (mandsed og troskabsed). – 4) både huskarle og sædesvende står i en gejstlig eller verdslig stormands tjeneste; men medens de første normalt tjener i herrens gård, er sædesvendene bofaste, jf. Ludvig Daae i (Norsk) Historisk Tidsskrift 3. rk. I 24 f. og Norges gamle Love 2. rk. I 4 note 1.

[1388. 2. februar – 1389. 1. februar]. 336

Dronning Margrete stadfæster kong Håkon 5.s gave af gods til Hovedøens kloster.

Akershusregistret (1622).

Tre sammenfæstede breve, som er kong Håkon Magnussøns gavebrev til Hovedøen(s kloster) på Moldagard, Thoffter og Myklagården, i hans regerings sjette år[1]). Derhos stadfæstelsesbreve på samme gave, kong Håkon, hans slægtnings, i hans regerings fjerde år[2]), og dronning Margretes givet i hendes regerings første år.

1) 1304 10. august – 1305 9. august. – 2) 1358 august – 1359 august.

[1388. 2. februar – 1389 1. februar]. 337

Dronning Margrete stadfæster fritagelsen for visøre og udfarleding af gods tilhørende Nonneseter kloster i Oslo.

Akershusregistret (1622).

Dronning Margretes stadfæstelse givet til fru Margrete, abbedisse i Oslo, på fritagelse for visøre og udfarleding af forskellige ejendomme. Givet i hendes regering i Norges første år.

338 1388. 7. februar. Oslo.

Dronning Margrete og ærkebiskop Vinald af Nidaros stadfæster den dom, der er fældet i sagen om ålefiskeriet i Enningdalens å, og pålægger Bjarne Grundessøn og Gudbrand Nikulassøn at overholde den.

Original i Riksarkivet, Oslo, tidl. i Det arnamagnæanske Institut. Norsk.

339 [1388][1]). 7. februar. Ribe.

Henneke Limbek, høvedsmand i Ribe, meddeler borgmestre og rådmænd i staden Bremen, at det på et møde i Ribe mellem dronning Margrete og greverne af Holsten samt adskillige af deres og Danmarks riges råder er blevet fastsat, at stapelen som i gammel tid skal være i Ribe, og at de bremensiske købmænd frit kan rejse med deres varer til og fra byen mod at erlægge told, men at han ikke kan garantere deres sikkerhed andetsteds.

Tryk i Schleswig-Holsteinische Regesten und Urkunden. Latin.

Først venskabelig hilsen med Kristus.

I skal vide, gode mænd, at min frue Margrete, Norges og Sveriges dronning og ret arving til Danmark, og de herrer grever af Holsten tillige med deres og adskillige andre råder, meget fornemme fra Danmarks rige, mødtes nu omkring den hellige Michaels fest[2]) i Ribe, og det blev blandt det øvrige til rigets tarv fastsat, at købmændenes forsamling[3]), som på folkesproget kaldes 'stabil'[4]) skal holdes i staden Ribe og ikke andetsteds, således som det tidligere har været sædvanligt. Derfor beder jeg Jer, gode mænd, om, at I underretter stadens og Jeres landes købmænd om, at de for min og alle mines skyld sikkert kan drage til samme stad Ribe og frit vende tilbage fra den, når de har givet tilbørlig told, idet de fører deres købmandsvarer med sig til salg og køb sammesteds og ikke andetsteds i disse lande, eftersom jeg, hvis det tilfældigvis skulle hænde, at de blev pågrebet andetsteds i denne anledning, ikke vil anklages herfor, hvis de pådrager sig noget tab. Skrevet i Ribe nærmeste fredag efter den hellige jomfru Maries renselsesdag[5]) under mit segl.

Ved mig Henneke Limbek, høvedsmand i Ribe.

1) mødet i Ribe fandt sted i september 1387, jf. nr. 242. – 2) 29. september. – 3) 'communis congregatio mercatorum'. – 4) dansk ord i den latinske tekst. – 5) 2. februar.

1388. 16. februar. Akershus. 340

Ærkebiskop Vinald af Trondhjem, biskopperne Øystein af Oslo, Olav af Stavanger, Sigurd af Hamar og Halgeir[1]), Henrik, provst i Oslo, og en række verdslige norske rigsråder beviser på dronning Margretes forespørgsel om hendes efterfølger, at hendes søsterdattersøn, hertug Vartislav af Pommerns søn er ret arving til Norge efter hendes død, samt tillader hende at lade ham indtræde i regeringen endnu i hendes levetid.

Original i Riksarkivet, Oslo, tidl. i Rigsarkivet. Norsk.

Vi Vinald, af Guds nåde ærkebiskop af Trondhjem, Øystein af Oslo, Olav af Stavanger, Sigurd af Hamar og Halgeir[1]), biskopper, Henrik, provst i Oslo, Håkon Jonsen, Gaute Eriksen, Henrik Mikialstorp, Jon Martensen, Alf Haraldsen, Bent Nielsen, Ogmund Bolt, Jon Darre, Håkon Stumpe, Peder Nielsen, Simon Thorgeirsen, Niels Galle og Find Gjurdsen, Norges riges rådgivere, kundgør for alle mennesker, som ser dette brev eller hører det læse, og bevidner åbenbart med dette skriftstykke, at, efter at vi samdrægtigt havde udvalgt den hæderlige frue fru Margrete, af Guds nåde Norges og Sveriges dronning og ret arving og fyrstinde til Danmarks rige, til kær og ret frue og mægtig fyrstinde for os alle og hele Norges rige, og da vi med god vilje havde antaget hende til at råde og styre og forestå Norges rige i hele hendes levetid[2]), da spurgte fornævnte vor kære frue dronning Margrete os alle og rigets mænd i Norge, hvem der var nærmeste arving til at blive konge over fornævnte Norges rige og arving efter hende, når hun afgik ved døden, og hun havde helst set, at hendes søstersøn hertug Albrecht af Mecklenburg havde kunnet blive konge i fornævnte Norges rige. Da beviste vi med vor lov[3]) rimeligt og retmæssigt, at fornævnte hertug Albrecht og hans slægtninge[4]) på fædrene side havde været modstandere af fornævnte rige og af dette riges konge, således at hans og hans slægtninge[4]) på fædrene side ikke med nogen ret kunde blive arvinger og konger over fornævnte Norges rige. Derimod er kong Olufs moder dronning Margretes ældste søsterdattersøn, som er hertug Vartislav af Pommerns søn, den retmæssigste arving til dette fornævnte rige, og han skal være konge over dette fornævnte Norges rige, og når fornævnte fru dronning Margretes søsterdattersøn afgår ved døden, da (skal) hans rette arving, nemlig hans søn, om han har nogen, (være konge) og hans broder, hvis han ingen søn har, og (derefter) fornævnte dronning Margretes søsterdattersøns fædrene slægtninge, hvis han hverken har søn eller broder.

Disse fornævnte, nemlig den ene efter den anden, skal være rette arvinger og konger i det fornævnte Norges rige ifølge det arvetal[5]), der nu er begyndt med denne kong Olufs moder dronning Margretes søsterdattersøn, således som det før er sagt. Hvis fremdeles fornævnte kong Olufs moder dronning Margretes søsterdattersøn og hans venner kunne udvirke og fortjene hos vor fornævnte frue dronning Margrete, at hun vil have sin fornævnte søsterdattersøn til konge i fornævnte Norges rige i hendes levende live, da er det vore alles og hvermand i fornævnte Norges riges gode vilje og fulde samtykke, om det bliver gjort med denne vor frue dronning Margretes råd, vilje og samtykke, dog med den betingelse, at samme vor frue dronning Margrete i hele sin levetid skal være befuldmægtiget på alle måder, som før er sagt, til at råde over, forestå og styre fornævnte Norges rige, idet ingen undtagelse eller udflugt forhindrer dette. Til fast bevis for alt det fornævnte, som vi alle overværede på vore og på alle Norges riges mænds vegne, og som er foretaget med samtykke af os alle som ovenfor er udtrykt, har vi med god vilje og vidende hængt vore segl under dette brev, som er givet og gjort på Akershus 1388 efter vor herre Jesu Kristi fødsel første søndag i den lange faste[6]).

1) som det fremgår af omskriften på hans segl kaldte Halgeir sig biskop af Stavanger. I 1380 eller 1381 valgte domkapitlet i Stavanger ham til biskop, og han blev indviet af ærkebiskoppen af Trondhjem. Han måtte dog vige pladsen for biskop Olav af Hamar, som ved pavelig provision var blevet overflyttet til Stavanger i 1381 eller 1382, jf. O. Kolsrud i Dipl. Norv. XVII B, 236-7. – 2) nr. 335. – 3) jf. Norges gamle Love III, 54. – 4) 'forældri' og 'foreldre', jf. Imsen, Arv, Annammelse, Valg, 30. – 5) 'kungatal'. Den norske tronfølgeret opdelte arvingerne i klasser efter deres arvemæssige afstand fra tronen. For fremtiden skulle arveberegningen altså udgå fra hertug Vartislavs søn, den senere konge Erik af Pommern. – 6) d.v.s. fastetiden før påske, der begynder askeonsdag, i 1388 den 12. februar. Første søndag i den lange faste bliver derfor 16. februar.

341 1388. 16. februar. Plön.

Grev Adolf 7. af Holsten og Stormarn kvitterer dronning Margrete for 2000 mark lybsk, som han har modtaget gennem Jens Due.

Original i Rigsarkivet. Nedertysk.

Vi Adolf, af Guds nåde greve af Holsten og Stormarn, erkender og bevidner åbent med dette brev for alle dem, der ser eller hører dette brev læse, at den skønsomme mand Jens Due har betalt os to tusind mark penge, som er gængse og gæve[1]) i Lübeck, helt til (vor) tilfredshed og fyldest på den ædle, velbårne fyrstinde fru Margrete, dronning af Norge og

Danmark, vor slægtnings vegne og på samme Danmarks riges vegne, for hvilke forskrevne to tusind mark vi og vore arvinger lader fornævnte vor slægtning, dronningen, og Danmarks rige og rigets arvinger kvit, fri og løs og frigør dem med dette nærværende brev. Til vidnesbyrd om alle disse forskrevne stykker har vi ladet vort segl hænge under dette brev med vidende og vilje.

Skrevet i Plön i det Herrens år trettenhundrede og otteogfirs første søndag i fasten, når man synger Invocavit.

1) d.v.s. gangbar mønt.

1388. 18. februar. Akershus. 342

Ærkebiskop Vinald af Nidaros, biskopperne Olav af Stavanger og Sigurd af Hamar, Gaute Eriksen, Bent Nielsen, Håkon Stumpe, Jon Darre, Simon Thorgeirson og Finn Gjurdsen bevidner, at i dronning Margretes, deres og øvrige Norges riges råders nærværelse har Håkon Jonsen aflagt ed på aldrig at have stræbt efter at blive konge af Norge, idet han erklærede ingen ret at have dertil.

Original i Riksarkivet, Oslo, tidl. i Rigsarkivet. Latin.

Vi Vinald, af Guds nåde ærkebiskop af Nidaros, Olav, Sigurd, af samme nåde biskopper af Stavanger og Hamar, Gaute Eriksen, Bent Nielsen, Håkon Stumpe, Jon Darre, Simon Thorgeirsen og Finn Gjurdsen erkender i sandhedens navn åbent over for alle, der ser dette brev, og erklærer offentligt, at vi i det Herrens år 1388 tirsdagen næst efter første søndag i fasten, på hvilken man synger officiet Invocavit[1]), var til stede på borgen Akershus, så og i sandhed hørte, at den gode mand Håkon Jonsen personligt gav møde på det tidspunkt på samme fornævnte tirsdag og på borgen Akershus for vor berømmelige frue fru Margrete, af Guds nåde Norges og Sveriges dronning og ret arving og fyrste til Danmarks rige, og for os og for Norges riges øvrige råder. Han aflagde ed med sin hånd lagt på bogen og bad om, at den almægtige Gud, hans hellige moder Maria og alle helgener i himlene ville hjælpe ham således, at han aldrig holdt fast på dette, at han ville tages til konge over Norges rige, og han tilstod, at han ikke på nogen måde havde adkomst eller ejendomsret til dette Norges rige, og aldrig ville holde fast på dette og aldrig på nogen måde trænge sig på i denne sag. Derimod svor han – og han anså sig ikke for tvungen, men i sandhed at handle af egen drift – at han aldrig ville tages til konge over fornævnte Norge nogen af sine levedage. Og vi bevidner dette, eftersom vi alle har set

og hørt, at omtalte Håkon Jonsen har svoret og anset sig således på enhver måde, som det er sagt. Til bevis for alt dette fornævnte, der således er foretaget af samme Håkon og hørt af os, har vi frivilligt og med viden derom ladet segl tilhørende alle os fornævnte hænge under dette brev. Dette er givet og forhandlet ovennævnte år, dag og sted.

1) 16. februar.

343 1388. 23. februar. Turestorpsö.

Ærkebiskop Mogens af Lund skænker Kvesarum til Arina Mogensdatter, enke efter Åge Jonsen, og hendes søn Lars.

Skånebrevsfortegnelsen.

Ærkebiskop Mogens af Lunds gave til den hæderlige husfrue, Arina Mogensdatter, enke efter Åge Jonsen, og hendes søn Lars på hele Kvesarum med dets tilliggende gods og besiddelser. Givet på Turestorpsö Reminiscere søndag 1388.

344 [1388. 23. februar – 1389. 20. november].

På grund af ærkebiskop Friedrich af Kölns fejdeerklæring til Dortmund undsiger byen en række fyrster, grever og herrer. Blandt ærkebispens hjælpere, der enten selv har sendt, eller som nævnes i befalingsmændenes fejdebreve, anføres Bernhard fra Slesvig.

Notits i Dortmund. Tysk.

345 1388. 24. februar.

Rådet i Maastricht forordner, at borgere og borgersker i Maastricht, som selv salter sild i Skåne, skal have lov at sælge dem uden at tage hensyn til fiskerlavet.

Notits i Maastricht. Nederlandsk.

Ligeledes mandag efter Petri i februar blev det besluttet, at borgere og borgersker, der selv har saltet[1]) sild i Skåne, skal kunne udbene[2]) den og opbløde den til salg som de bedst kan og formår, uden at have at gøre med fiskerlavet[3]).

1) 'gemaect', d.v.s. 'lavet'. – 2) 'uytsteken'. – 3) 'mitten visscher ambachte te liden'.

[Før] 13[88. 25. februar][1]). 346

(Terkel Pe, væbner,) pantsætter gods i Hassing, Hassing herred, som han selv havde i pant, til Niels (Myg).

Afskrift på pergament, brugt som seglremme under nr. 348 i Rigsarkivet. Latin.

..... at jeg med dette brev pantsætter ejendomme i Hassing med alle deres tilliggender uden undtagelse. Men dette gods pantsatte til mig - from ihukommelse ..... på Hassing herredsting i nærværelse af flere troværdige mænd ..... Jeg forpligter mig endvidere til over for omtalte Niels at fri fornævnte gods fra retskrav fra nogen som helst, indtil det på lovlig vis indløses fra ham eller hans rette arvinger af mig eller mine arvinger. Til vidnesbyrd herom er mit segl tillige med segl tilhørende de gode mænd og herrer ..... hængt under dette brev. Givet i det Herrens år 13.....

1) dette og det følgende nr. har stået på begge sider af et perg.blad, hvoraf en del er bevaret som seglremme under nr. 348, ved hvilket Terkel Pe 1388 25. februar pantsatte gods i Ås til Niels Myg. Det er derfor sandsynligt, at de i de to ufuldstændigt overleverede breve nævnte personer Niels (dette brev) og Myg (nr. 347) er identiske med Niels Myg. Da disse to breve har stået på begge sider af et perg.blad, kan der ikke være tale om originaler, kun om afskrifter deraf, som formentlig er blevet taget for Niels Myg i forbindelse med forhandlingerne om pantsættelsen af godset i Ås. Udstederen af brevene er da formentlig Terkel Pe; brevene kan ikke dateres nærmere end [før 1388 25. februar].

[Før 1388. 25. februar][1]). 347

*(Terkel Pe, væbner,) pantsætter gods, blandt andet en gård i *Graandam sogn, Hassing herred, til (Niels) Myg.*

Afskrift på pergament, brugt som seglremme under nr. 348 i Rigsarkivet. Latin.

..... en øde gård i Obb.....[2]) sogn, som ..... ejede, og en gård i Hassing herred i *Graandam[3]) sogn, begge med alle deres tilliggender, hvis ..... jeg pantsætter med dette brev ..... at samme Myg skal have fuldstændig myndighed til at indsætte og afsætte fæstere[4]) ..... eller indløses. Afgrøderne og indkomsterne tillige med alle de deraf flydende friheder .....[5]).

1) om dateringen, se note 1 til nr. 346. - 2) Odby eller forsvundet bebyggelse. - 3) forsvundet bebyggelse. - 4) 'familias'. - 5) meningen har sikkert været, at panthaveren skulle nyde indtægterne af godset i pantets løbetid uden, at de skulle fradrages i hovedstolen.

348 1388. 25. februar.

Terkel Pe, væbner, pantsætter sine øde jorder i Ås til Niels Myg for 4 mark sølv i penge og de tilhørende bygninger for yderligere 2 mark sølv.

Original i Rigsarkivet. Latin.

Terkel Pe, væbner, til alle, der ser dette brev, hilsen evindelig med Gud. Alle nulevende og fremtidige skal vide, at jeg erkender, at jeg anses for at skylde og i sandhed skylder nærværende brevviser Niels Myg 4 mark sølv, gode og gangbare, og 2 mark sølv for bygningerne, for hvilke 6 mark sølv jeg til fornævnte Niels med dette brev pantsætter alle og enhver af mine øde jorder i Ås, nemlig 1 gård, i hvilken Niels Hvid tidligere boede, med 14 pund korn, 1 gård, af hvilken der svaredes 3 pund korn, og fjerdedelen af en gård, af hvilken der tidligere svaredes 3 pund korn, tillige med alle deres tilliggender uden undtagelse, der fra gammel tid er knyttet dertil, nemlig marker, enge, græsgange, vådt og tørt, på den betingelse, der er aftalt mellem os, at når det passer mig Terkel at indløse nævnte ejendomme til den hellige ærkeengel Michaels dag[1]), skal jeg mundtligt underrette fornævnte Niels eller hans arvinger derom på det sidste Hundborg herredsting før den hellige Johannes Døberens dag. Ydermere skal oftnævnte Myg årligt indkassere og oppebære afgrøderne og indkomsterne tillige med alle de deraf flydende friheder, indtil de på lovlig vis indløses for den fornævnte sum penge, uden at det på nogen måde skal fradrages i gældens hovedstol. Ydermere forpligter jeg mig og mine arvinger til over for fornævnte Niels eller hans arvinger at fri og fuldt ud at frigøre den fornævnte jord for retskrav fra nogen som helst. Til vidnesbyrd herom er mit segl tillige med segl tilhørende de gode mænd Kristian Munk og Jens Gunnesen hængt under dette brev.

Givet i det Herrens år 1388 på selve den hellige apostel Matthias' dag.

1) 29. september.

1388. 26. februar. Marienburg. 349

Reces af de preussiske stæders møde i Marienburg.

Afskrifter i Danzig og Toruń. Nedertysk.

Aa:

I det Herrens år 1388 dagen efter den hellige apostel Matthias' dag gennemdrøftede stæderne i Preussen Toruń, Elbing, Danzig, Königsberg, Brunsberg, forsamlet i Marienburg (til møde), omhyggeligt nedennævnte sager.

<1-5> .....[1])

<6> Fremdeles skal enhver tale med sit råd om, hvor man skal tage de 10 mark, som man skal tilbagegive fogeden hr. Herman Hermanstorp, og bringe et svar derpå tilbage til næste møde.

<7> .....[2])

Ba:

I det Herrens år 1388 dagen efter den hellige apostel Matthias' dag gennemdrøftede rådssendebudene fra stæderne Toruń, Elbing, Danzig, Königsberg, Brunsberg, forsamlet i Marienburg (til møde), omhyggeligt nedennævnte sager.

<1-5> .....[1])

<6> Fremdeles skal enhver tale med sit råd om, hvor man skal tage de 10 mark, som man skal tilbagegive fogeden i Skåne, hr. Herman v. Hermanstorp, og bringe et svar derpå tilbage til næste møde.

<7> .....[2])

<8> Fremdeles drøfte, fra hvilken by en foged i Skåne næste gang skal indsættes o.s.v.

1) de udeladte artikler 1-5 vedrører forholdet til englænderne. - 2) den udeladte § 7 - som er den sidste i *Aa* - angår erstatning til Lubbert Sag for tab af rejsetaske.

1388. 6. marts. Akershus. 350

Dronning Margrete giver med samtykke af det norske rigsråd Eiker, Modum og Tværdalene med alle kronens og kongens indtægter undtagen orbodemål samt Koparvik i Drammen med skibstold og kongskøb til Bent Nielsen, hans hustru og børn til gengæld for hans tro tjeneste hos kongerne Håkon 6. og Oluf og som pant for 200 lødige mark.

Original i Riksarkivet, Oslo, tidl. i Rigsarkivet. Norsk.

351 1388. 6. marts. Oslo.

Biskop Øystein af Oslo og (dom)kapitlet sammesteds bekendtgør, at dronning Margrete har skænket 100 lødige mark til opførelse af et alter i Skt. Hallvards kirke[1]) i Oslo og til underhold for altrets præst. Denne skal på hverdage læse en messe af Johannes Døberen, på helligdage af de helgener, der fejres den dag, men med kollekt af Johannes Døberen. Udstederne har tilladt dronning Margrete og hendes efterfølgere at præsentere præsten til altret, idet han dog skal være indenlandsk født og skal deltage i domkapitlets gudstjenester.

Original i Riksarkivet, Oslo, tidl. i Rigsarkivet. Norsk.

1) domkirken.

352 1388. 6. marts.

Jon Jakobsen pantsætter en gård i Slemming til hr. Jens Andersen af Estrup for 60 mark.

Eline Gøyes jordebog.

Først et brev, at Jon Jepsen pantsætter hr. Jens Andersen af Estrup en gård i Slemming for 60 mark på den betingelse, at indløses samme gård ikke til næste Skt. Mikkelsdag, så skal han skøde samme gård til forskrevne hr. Jens Andersen. Givet på fredagen før midfaste 1388.

353 1388. 8. marts.

Jens Buk og Niels Elavsen, væbnere, sælger alt deres gods i Malt herred, som var tilfaldet deres hustruer som arv efter disses fader Torsten Jonsen og dennes afdøde sønner, til Knud Lavesen.

Original i Rigsarkivet. Latin.

Jens Buk og Niels Elavsen, væbnere, til alle, der ser dette brev, hilsen evindelig med Gud.

Alle, nulevende og fremtidige, skal vide, at vi har solgt og skødet til den gode mand Knud Lavesen alt vort gods i Malt herred, der retmæssigt og lovmæssigt er tilfaldet os med vore hustruer ved arv efter vore hustruers faders Torsten Jonsens og samme Torstens sønners død, med alle tilliggender, rørligt og urørligt, marker, enge, skove, græsgange og vandløb, intet undtaget, at besidde med evig ret, og vi erkender at have modtaget beta-

lingen for ovennævnte gods. Ydermere forpligter vi os og vore arvinger til at hjemle ham og hans arvinger nævnte gods og til at fri og frigøre det fra ethvert gyldigt krav fra hvem som helst. Givet under vore segl til vidnesbyrd og forvaring i det Herrens år 1388 på søndagen Lætare d.v.s. Midfaste.

1388. 12. marts. Næsby. 354

Dronning Margrete dømmer, at hvis fru Gertrud, enke efter ridderen hr. Erik Barnumsen, beviser, at hun af vintervejret er blevet forhindret i personligt eller ved sin værge at møde på rettertinget, skal sagen udsættes til førstkommende palmesøndag, da den skal påkendes i Roskilde af biskop Niels af Roskilde.

Original i Rigsarkivet. Latin.

Margrete, af Guds nåde Sveriges, Norges dronning og ret arving og fyrste til de Danskes, Venders og Goters rige, hilsen og nåde til indbyggerne på Sjælland.

Dersom denne brevviserske fru Gertrud, enke efter hr. Erik Barnumsen, ridder, på tilfredsstillende måde kan godtgøre, at hun på grund af vinterstormen og isvanskeligheder i væsentlig grad er blevet opholdt således, at hun ikke har kunnet give møde, personligt eller ved sin værge, på vort retterting til det for hende fastsatte tidspunkt, dømmer vi, at fornævnte sag skal henstå uafgjort indtil førstkommende palmesøndag[1]), da den på lovlig vis skal bringes til afslutning i Roskilde for den ærværdige fader hr. Niels, biskop af Roskilde, som dommer.

Givet i Næsby under vort rettertingssegl i det Herrens år 1388 på fredagen næst efter søndagen Lætare[2]) med Niels Drage som vidne.

1) 22. marts. – 2) 4. søndag i fasten, i 1388 den 8. marts.

1388. 12. marts. 355

Jens Pape pantsætter Hvorslev gård og to andre gårde til Niels Madsen Fod.

Silkeborgske registratur (1558, Aarhus bispestols breve).

Fremdeles et pantebrev på latin, at Jens Pape pantsætter til Niels Madsen, som kaldes Fod, Hvorslevgård sammen med to andre ødegårde der. Givet år 1388, på den hellige pave Gregors dag.

356 1388. 12. marts.

Klaus Pabbe af Holløse skøder en gård i Ring til Henrik Bosendal.

Eline Gøyes jordebog.

Fremdeles[1]) et brev, at Klaus Pabbe af Holløse skøder til Henrik Bosendal en gård i Ring. Givet på sankt Gregors dag 1388.

1) regesten følger i jordebogen umiddelbart efter nr. 250, der vedrører samme gård.

357 1388. 13. marts. Mariakirken i Oslo.

Dronning Margrete stadfæster alle de privilegier, som hendes søn kong Oluf, hendes herre kong Håkon 6., hans fader kong Magnus og dennes morfader kong Håkon 5. havde givet Mariakirken i Oslo samt provsten og korbrødrene sammesteds og kirkens tjenere og undergivne.

Original i Riksarkivet, Oslo, tidl. i Det arnamagnæanske Institut. Norsk.

358 1388. 14. marts.

Indlæg og modindlæg af rektor og universitetet i Paris på den ene side og de studerende fra Danmark på den anden for den franske konges parlament til afgørelse af, om Danmarks hus er et kollegium under universitetet eller ikke, og om Jens Basse var berettiget til at overdrage det til karmeliterne i Paris.

Protokollat i Pariserparlamentets protokol for retssamlingen 1388 januar-oktober under 13.-14. marts. Fransk.

Fredag den 13. dag o.s.v. og lørdag den 14. dag i rådet o.s.v. I dag lørdag mellem på den ene side dem, der kalder sig studenter fra kongeriget Danmark, og på den anden rektor og Paris' universitet: Hvad angår universitetets påstand, at forhen blev et hus overdraget til studenterne fra Danmark[1]) – og det er et kollegium, som er medlem af universitetet og som sammen med de øvrige medlemmer pryder dette – så hævder det, at magister Jens Basse – dengang student i Paris – bestræbte sig på at overdrage omtalte hus til karmeliterbrødrene for 24 pund afgift. Siden har parterne været hørt i denne ret, og der er blevet afsagt en kendelse[2]). (Universitetets repræsentanter) siger, at de har et godt, smukt og meget

passende hus beliggende i rue Sainte Geneviève; dette vil studenterne fra Laon-kollegiet overdrage til gengæld for det danske hus[3]), og (universitetets repræsentanter) ønsker, at det må ske således. Derefter har retten overdraget det til mester[4]) Jean de Saint Verain og til mester[4]) Jacques Bouju at lade de nævnte huse besigtige af tømrere, murere og andre, som forstår sig på den slags, og senere er omtalte hus også blevet besigtiget.

Studenterne fra Danmark siger, at (de) er fra kongeriget Danmark, og at nogle, som er blandt universitetets folk og påstår at stamme fra det nævnte kongerige, ikke gør det; men de er fra Preussen eller fra Skåne og forstår ikke dansk. De påstår, at det danske hus[3]) ikke er et kollegium, at det er meget forfaldent, og der skal bruges godt 280 francs på at sætte det i stand; også det andet hus er meget forfaldent. Efter tilladelse fra paven og de af ham udpegede kommitterede[5]) har nærværende domstol – efter at parterne var blevet hørt – siden hen bestemt, at det danske hus[3]) skulle overdrages til karmeliterne for 24 pund som indtægt for studenterne[2]), og heri er indbefattet erstatning til munkene og sognepræsten ved Ste Geneviève for at holde dem skadesløse[6]). Denne ordning har fundet tilslutning i Danmark, især ved domkirken[7]). Det er mere fordelagtigt for dem at have lejeindtægt end selve huset, og karmeliterkollegiet er fornemmere end Laon-kollegiet; Laon-kollegiet er stort og rummeligt, medens Karmeliterkollegiet er lille og trangt, og karmeliterne kan ikke øge deres tal på grund af pladsmangel[8]). De beder derfor om, at huset må blive overdraget til karmeliterne, at studenterne må få de 24 pund afgift, og at universitetets krav ikke skal imødekommes.

1) om forhistorien, se note 1 til nr. 88. – 2) nr. 79, 1386 7. august, bekræftet af kong Karl 6. 1386, 9. august, nr. 80. – 3) 'maison de Dacxe'. – 4) 'maistre' betyder både magister og håndværksmester. – 5) jf. DRB. IV 2 nr. 347 og 504, 1383 7. maj og 1384 15. oktober. – 6) jf. DRB. IV 2 nr. 504, 1384 15. oktober. – 7) formentlig Roskilde domkirke, hvor stifteren af det danske hus Peder Arnfastsen havde været kannik, og hvor Jens Basse 1387 5. oktober nævnes som bispens kansler, nr. 249 og DRB. II 3 nr. 105, 1284 18. september. – 8) 'suis in locis contiguis', latinske ord i den franske tekst.

1388. 16. marts. 359

Markvard Lang, guldsmed og borger i Sakskøbing, skøder til Anders Siundesen af Kærstrup sin hustru Kristine Olufsdatters ret til gods i Hillestolpe, Hillested, Stødby og Majbølle samt en gård i Flårup tilhørende ham selv.

Eline Gøyes jordebog.

Fremdeles et brev, at Markvard Lang, guldsmed, borger i Sakskøbing, sköder Anders Siundesen til Kærstrup hele den part, der var tilfaldet ham med hans hustru Kristine Olufsdatter i en øde gård i Hillestolpe, i en gård i Hillested, i en gård i Stødby i Tillitse sogn, i en gård i Majbølle i samme sogn samt en gård tilhørende ham selv i Flårup. Givet mandagen før palmesøndag 1388.

360 1388. 22. marts.

8 svenske riddere og 3 væbnere samt Knut Bosson, kantor i Linköping, eksekutorer af Bo Jonssons testamente, antager dronning Margrete til Sveriges dronning og overlader hende Bo Jonssons borge og fogedier i Finland og Sverige.

Vidisse 1389 5. januar i Rigsarkivet. Dansk.

Det skal være vitterligt for alle nulevende og fremtidige, at vi Birger Ulfsson, Sten Bengtsson, Eringisel Nilsson, Ulf Jonsson, Sten Stensson, Sten Bosson, Ture Bengtsson og Arvid Bengtsson, riddere, Knut Bosson, kantor i Linköping og Karl Magnusson, Tord Bonde og Gregers Bengtsson, væbnere[1]), erkender med dette vort åbne brev, at vi på vore alles vegne, på vegne af alle vore venner, frænder, hjælpere, af menige Sveriges riges mænd, på vegne af dem, der for vor skyld vil gøre eller undlade at gøre noget, og på vegne af Sveriges rige har sluttet fuldstændig overenskomst med den hæderlige og værdige frue, fru Margrete, Norges og Sveriges dronning og ret arving og fyrstinde til Danmarks rige, på denne måde, som herefter følger, <1> at alle vi fornævnte og vore venner, alle vore frænder og alle vore hjælpere og menige Sveriges riges mænd og de, der for vor skyld ville gøre eller undlade at gøre noget, og Sveriges rige har godkendt og udpeget os med al troskab, kærlighed, tjeneste og hjælp til fornævnte vor kære frue dronning Margrete, at vi skal holde og anse hende, vor fornævnte frue dronning Margrete, for vore alles og Sveriges riges fuldmægtige frue og rette husbonde på alle måder, som tro dannemænd bør gøre over for deres husbonde og deres rette herskab, og aldrig indgå aftaler, der fjerner os fra hende, og hverken slutte stilstand, fred eller sone[2]) med kong Albrecht eller med nogen af hans hjælpere eller med nogen anden af de fjender, som hun og vi til sammen kunne fange[3]) undtagen med hendes – dronning Margretes – råd og vilje. <2> Og den for-

nævnte vor kære fru dronning Margrete skal altid i alle forhold med billighed og ret have magt over alle os fornævnte og alle vore venner og over vore frænder, alle vore hjælpere og alle dem, der for vor skyld ville gøre eller undlade at gøre noget, og over menige Sveriges rige, og vi fornævnte riddere og væbnere[1]) skal overgive og oplade til fornævnte vor kære frue dronning Margrete disse borge, fæstninger og lande, som er nævnt herefter, med al den ret, som Bo Jonsson havde, og vi – hans testamenteeksekutorer – havde og har til de borge, fæstninger, lande og panter, nemlig fæstningen Åbohus med det dertil liggende fogedi, Tavastehus med det dertil liggende fogedi, Raseborg med Nyland og det dertil liggende fogedi, Kastelholms borg på Åland tillige med Åland og det dertil liggende fogedi, Krytzeborg[4]) med det dertil liggende fogedi, som Filip Karlsson sidder inde med, og hele Hälsingland, halvdelen af Kopparberget og halvdelen af Dalarne med de jernbjerge, som ligger deri, og Östergötland med købstæderne på alle måder, som Bo Jonsson havde det, og som det var hans pant. <3> Og alle vi fornævnte skal til fri rådighed[5]) overgive fornævnte vor kære frue dronning Margrete alle disse fornævnte borge og fæstninger og lande og panter, nårsomhelst Gud vil, at hun – vor fornævnte frue dronning Margrete – kommer til Sverige, og hun – vor fornævnte frue dronning Margrete – kræver og vil have de fornævnte borge, fæstninger, lande og panter. <4> Fremdeles oplader alle vi fornævnte til vor fornævnte frue dronning Margrete al den rettighed, som Bo Jonsson og vi, hans testamenteeksekutorer, havde og har til Ringstaholm og til Stäkeholm og Rumlaborg med alle de dertil liggende fogedier. <5> Fremdeles har alle vi fornævnte opladet og oplader også nu til vor fornævnte kære frue dronning Margrete al den rettighed, som Bo Jonsson og vi, hans testamenteeksekutorer, havde og har til Öresten, til Opensten og til Forsholm og alle deres fogedier. <6> Fremdeles vil og skal alle vi fornævnte, alle vore venner og frænder og alle vore hjælpere og menige Sveriges riges mænd af al magt være vor kære fornævnte frue dronning Margrete behjælpelige dermed og skaffe hende fuldmagt til[6]) at få alle borge, fæstninger og lande, som tilhører eller har tilhørt den kongelige krone i Sverige, hvor de end er eller findes i Sveriges rige og det over hele Sveriges rige. <7> Og vi Bo Jonssons testamenteeksekutorer skal have Nyköping og Viborg med deres fogedier og Västmanland, halvdelen af Dalarne, halvdelen af Kopparberget og halvdelen af det jernbjerg, som ligger i Dalarne, på alle måder til pant af vor fornævnte frue dronning Margrete således som hendes brev[7]) derom lyder. Og de fornævnte fæstninger og borge Nyköping og Viborg

skal være åbne slotte og borge for vor fornævnte frue dronning Margrete og hendes hjælpere efter alt hendes behov. <8> Og alle vi fornævnte skal sammen med vor fornævnte frue dronning Margrete hjælpe til, at de, der bor i Danmark og Norge, og som har mistet og måttet undvære deres gods, som ligger i Sverige, igen frit og uhindret[8]) skal få det. <9> Fremdeles vil og skal alle vi fornævnte og hele Sveriges rige have og beholde den fornævnte frue dronning Margrete, vor fuldmægtige frue og rette husbonde over os og over Sveriges rige i nød og lyst, mens hun lever, og hun ikke selv efter eget ønske giver det fra sig. <10> Fremdeles den, som vor fornævnte fru dronning Margrete vil og tilråder, at vi fornævnte og Sveriges rige skal tage, have og beholde som konge og herre, enten i hendes levedage eller efter hendes død, denne samme skal alle vi fornævnte og Sveriges rige tage, have og beholde som konge og ret herre over os alle og Sveriges rige efter fornævnte vor frue dronning Margretes råd og vilje. <11> Alle disse foranførte punkter og artikler lover alle vi fornævnte Birger Ulfsson, Sten Bengtsson, Eringisel Nilsson, Ulf Jonsson, Sten Stensson, Sten Bosson, Ture Bengtsson og Arvid Bengtsson, riddere, Knut Bosson, kantor i Linköping, præst, og Karl Magnusson, Tord Bonde og Gregers Bengtsson, væbnere[1]), med samlet hånd på vor gode tro på vegne af os alle, af alle vore venner, frænder og alle vore hjælpere og af alle dem, som vil gøre eller undlade at gøre noget for vor skyld, og på Sveriges riges vegne at holde urokkeligt og fast uden udflugter og uden svig. Og for at alle punkter skal blive opfyldt, gjort og holdt på alle måder, som oven for anført i dette brev, da har vi med viden og god vilje ladet vore segl hænge under dette nærværende brev, hvilket er gjort og skrevet på palmesøndag år 1388 efter Guds fødsel.

1) 'swenæ' eller 'swene'. – 2) d.v.s. forlig. – 3) 'fangæ'; det kan ikke afgøres om betydningen er 'fange' eller 'få'. – 4) Korsholm i Österbotten, jf. Styffe, Skandinavien under Unionstiden, 417-18. – 5) 'frii ogh vbewornæ'. – 6) 'hennæ thæs futlmechtich giøræ'. – 7) nr. 362. – 8) 'frileghæ'.

361 1388. 22. marts.

8 svenske riddere og 3 væbnere samt Knut Bosson, kantor i Linköping, bemyndiger dronning Margrete til på deres, deres hjælperes og Sveriges riges vegne at forhandle med de holstenske grever og eventuelt stadfæste deres rettigheder angående Kopparberget, til at indgå aftale med Vicke van Vitzen og til eventuelt at bekræfte søstædernes privilegier.

Vidisse 1389 5. januar i Rigsarkivet. Nedertysk.

Alle de, der ser dette brev eller høre det læse, skal vide, at vi Birger Ulfsson, Sten Bengtsson, Eringisel Nilsson, Ulf Jonsson, Sten Stensson, Sten Bosson, Ture Bengtsson og Arvid Bengtsson, riddere, Knut Bosson, kantor i Linköping, og Karl Magnusson, Tord Bonde og Gregers Bengtsson erkender og bevidner åbent med dette vort åbne brev, at vi for os alle og på alle vore venners og hjælperes vegne og for alle dem, der vil gøre noget og undlade noget for vor skyld, og på Sveriges riges vegne har givet den højbårne og ædle frue, vor kære frue, fru Margrete, Norges og Sveriges dronning og ret arving og fyrstinde til Danmarks rige, fuldmagt, og hun skal være helt bemyndiget i alle disse efterskrevne stykker.

<1> For det første, at hun har og skal have fuldmagt fra alle os fornævnte og på Sveriges riges vegne, hvis hun vil, til at anerkende og stadfæste og give de holstenske herrer brev på de afgifter og indtægter, som de fornævnte holstenske herrer har haft af Kopparberget i Sverige indtil denne dag. <2> Og desuden skal hun have fuldmagt for alle os fornævnte og på fornævnte Sveriges riges vegne til at forhandle og bestemme mellem hr. Vicke v. Vitzen og os og alle vore venner, og hvad hun gør og siger deri mellem fornævnte hr. Vicke og os og vore venner og på fornævnte Sveriges riges vegne, det vil alle vi fornævnte og vore venner holde helt, stadigt og fast. <3> Fremdeles skal hun også have fuldmagt for alle os fornævnte og på Sveriges riges vegne til at anerkende og stadfæste og give de søstæder og købmænd, som vor kære fornævnte frue vil, brev på alle de rettigheder og privilegier, som de har haft indtil denne tid i Sverige. Og alle disse forskrevne stykker og artikler og alt det og hvad vor fornævnte kære frue dronningen gør og siger i alle disse fornævnte stykker, det vil alle vi fornævnte og vore venner og Sveriges rige holde stadigt og fast uden nogen udflugt og argelist. Og til yderligere vidnesbyrd på alle disse forskrevne stykker, at de skal forblive stadige og faste, så har alle vi fornævnte riddere, kantor og væbnere[1]) med vidende og vilje ladet vore segl hænge under dette brev, der er givet og skrevet i året efter Guds byrd trettenhundrede og ottefirs på palmesøndag.

1) 'knechte'.

362 1388. 22. marts.

Dronning Margretes genbrev til nr. 360 samt hendes løfter om efter sin hylding i Sverige at respektere Sveriges love og dets grænser.

Tryk hos Hadorph, afskrifter i Stockholm og Uppsala. Svensk.

Vi Margrete, af Guds nåde Sveriges og Norges dronning og ret arving og fyrstinde til Danmarks rige, erkender med dette vort nærværende åbne brev, <1> at efterdi hr. Birger Ulfsson, hr. Sten Bengtsson, hr. Eringisel Nilsson, hr. Ulf Jonsson, hr. Sten Stensson, hr. Sten Bosson, hr. Ture Bengtsson og hr. Arvid Bengtsson, riddere, og hr. Knut Bosson, kantor i Linköping, Karl Magnusson, Tord Bonde og Gregers[1]) Bengtsson, væbnere, har stillet sig til vor tjeneste, og de på alle måder har annammet og modtaget os som deres og Sveriges riges befuldmægtigede frue og rette husbond, således som deres åbne brev[2]), som de har givet os, derpå lyder, da vil vi indrømme og unde og overlade til disse fornævnte og Sveriges riges mænd, hvem de end er, kirker og klostre, riddere og væbnere, præster og klerke, bønder og købmænd, fattige og rige, de, som bliver i vor tjeneste og over for os holder det, som disse fornævnte svenske mænd på deres og Sveriges riges vegne har givet os brev på, al den ret, frihed og de privilegier, som deres konger helt frit har undt og gjort dem og deres forfædre, førend kong Albrecht kom til Sverige. <2> Fremdeles efterdi disse fornævnte og Sverige riges mænd har givet os brev[2]) på, at vi stadig i alle anliggender ligeledes også med rette skal herske over dem og deres venner og hjælpere og over hele Sveriges riges mænd – hvem der end, nemlig kong Albrecht eller hans hjælpere eller hvem de og vi sammen[3]) kan få som fjender, forulemper eller skader dem af den grund – da vil vi med god tro være dem behjælpelige af al magt uden svig og med Guds hjælp aldrig afstå fra denne fornævnte hjælp, førend de og vi efter råd af os begge får en ende på denne krig. <3> Fremdeles med hensyn til de borge, fæstninger og det land, som disse fornævnte og Sveriges riges mænd til os erhverver, overgiver og betror, eller som vi kan få med deres hjælp og påpasselighed efter denne dag i Sverige, og hvilke der skal være i vor eller i Sveriges riges råds varetægt[4]), det vil vi gerne i overensstemmelse med det holde således som den svenske lovbog udviser. <4> Fremdeles efter at disse fornævnte svenske mænd og Sveriges riges mænd har sagt og givet os brev på, at de ville være os behjælpelige dermed og gøre os til herre over alle de borge, fæstninger og lande i Sverige, som tilhører eller har tilhørt den kongelige krone i Sverige, da under og overlader vi som pant til Bo Jonssons testamente-

eksekutorer, som er biskop Nils af Linköping, biskop Tord af Strängnäs, hr. Karl Ulfsson af Tofta, hr. Erik Ketilsson, hr. Birger Ulfsson, hr. Sten Bengtsson, hr. Eringisel Nilsson, hr. Ulf Jonsson og hr. Sten Bosson, riddere, og Karl Magnusson, væbner, Nyköping med dens fogedi og Västmanland med de købstæder, som ligger deri, halvdelen af Dalarne, halvdelen af Kopparberget og halvdelen af Jernbjerget, som ligger i Dalarne, og Viborg med dens fogedi. Og alle de penge, som de andre fæstninger, lande og len stod dem (i pant) for, der var Bo Jonssons panter nogetsteds, og som de har givet os brev på og har overgivet, for de pengesummer skal fornævnte fæstninger Nyköping og Viborg med de fornævnte fogedier stå dem i pant, og vi vil gerne give dem passende breve på bevarelsen af disse fornævnte panter Nyköping og Viborg og de fornævnte len, dog således, at de fornævnte Bo Jonssons testamenteeksekutorer har disse fornævnte fæstninger Nyköping og Viborg og de fornævnte fogedier og len til pant af os, og de fornævnte fæstninger Nyköping og Viborg skal være vore og vore hjælperes åbne fæstninger og borge efter alt vort behov, og fornævnte Bo Jonssons testamenteeksekutorer og riddere og væbnere og Sveriges riges mænd skal gøre os til herre over alle andre fæstninger, borge og lande i Sverige, således som det er sagt. <5> Fremdeles efter at vi har forhandlet med svenske mænd således, at vore mænd, tjenere og hjælpere skal have deres gods og arv i Sverige tilbage, da under vi alle Sveriges riges mænd, som bliver i vor tjeneste, deres gods i Danmark og Norge igen. <6> Fremdeles, at hvem af dem, som nu er med kong Albrecht, og Sveriges riges mænd, som er kommet og kommer og bliver i vor tjeneste, dem under vi deres gods og panter, som er herreder og sogne, som de hver især har til pant, dog ikke at beholde nogen borg eller borgs fogedi ud over Nyköping og Viborg og deres fornævnte fogedier og len at beholde som pant på den måde, som oven for er skrevet. <7> Ligeledes, når Gud vil, at vi kommer til Sverige, og alle disse fornævnte og Sveriges riges mænd har hyldet os, holdt og gjort det, som de har givet os brev på, da vil vi til gengæld gøre og holde alt det for dem i Sverige, som vi på rettens vegne bør gøre over for dem, således som den svenske lovbog udviser, med undtagelse af det, som kong Albrecht og hans fader har givet dem brev på, derom vil vi ikke være forpligtet over for dem til noget mere end Nyköping og Viborg og deres fornævnte fogedier. Derpå vil vi gerne give dem sådanne breve, at de deri har god sikkerhed for disse to fæstninger Nyköping og Viborg og de fornævnte fogedier, at de forbliver deres panter fra os på en sådan måde, som står skrevet her oven for. <8> Fremdeles, når Gud vil, at alle de anliggen-

der er fuldbyrdet og afsluttet, og der på begge sider er givet brev derom, da tillader vi, at Sveriges landegrænser forbliver således, som de har været fra gammel tid. Alle disse fornævnte stykker og artikler lover vi fornævnte dronning Margrete at holde urokkeligt og fast med god tro uden skade og til yderligere sikkerhed for disse fornævnte anliggender hænger vi vort segl under dette brev, som er givet og skrevet[5]) på palmesøndag år 1388 efter Guds fødsel.

1) kaldes i andre kilder Gregorius, jf. nr. 360, 361 og 363. – 2) nr. 360. – 3) 'till samman'. – 4) spørgsmålet må være om lenene skal holdes til Margretes eller til rigsrådets hånd. – 5) enkelte håndskrifter tilføjer 'på Bahus'.

363 1388. 23. marts. Dalaborg.

Erik Ketilsson, ridder og marsk, erklærer som eksekutor af Bo Jonssons testamente at have overværet de øvrige eksekutorers forhandlinger med dronning Margrete, og at han samtykker i forhandlingsresultatet, hvis bestemmelser han lover at ville overholde.

Vidisse 1389 5. januar i Rigsarkivet. Dansk.

Jeg Erik Ketilsson, ridder og marsk, erkender åbenbart med dette mit åbne brev, at alt hvad hr. Birger Ulfsson, hr. Sten Bengtsson, hr. Eringisel Nilsson, hr. Ulf Jonsson, hr. Sten Stensson, hr. Steen Bosson, hr. Ture Bengtsson og hr. Arvid Bengtsson, riddere, hr. Knut Bosson, kantor i Linköping, og Karl Magnusson, Tord Bonde og Gregers Bengtsson, væbnere, med den hæderlige og min kære frue, fru Margrete, Norges og Sveriges dronning og ret arving og fyrstinde til Danmarks rige, er blevet enige om og har givet hende brev[1]) på, det er altsammen gjort og sket i alle måder med mit råd og med min vilje, og jeg fornævnte overværede alt det, der fandt sted. Og fordi Bo Jonsson i levende live har beskikket mig til sin testamenteeksekutor, da fuldbyrder jeg alle de aftaler og de breve, som er givet fornævnte min frue dronning Margrete af disse fornævnte, og jeg vil urokkeligt holde dem alle, og jeg Erik Ketilsson, ridder, har derfor til yderligere bevis og sikkerhed for alle disse fornævnte sager med viden og med vilje hængt mit segl under dette brev, som er givet og skrevet på Dalaborg år trettenhundrede og otteogfirs efter Guds fødsel på mandagen næst efter palmesøndag.

1) nr. 360.

1388. 26. marts. 364

Hartvig Sehested kvitterer Erik Krummedige, Segebod Krummediges broder, for 100 mark lybsk, som Segebod Krummedige skyldte ham af hans hustrus medgift.

Original i Rigsarkivet. Nedertysk.

For alle dem, der ser eller hører læse dette brev, erkender jeg Hartvig Sehested, at jeg har oppebåret hundrede mark lybske penge af Erik Krummedige, Segebods broder, som Segebod var mig skyldig for min hustrus medgift, for hvilke forskrevne hundrede mark jeg og mine rette arvinger lader den forskrevne Segebod Krummedige og hans rette arvinger kvit, fri og løs. Til vidnesbyrd om disse forskrevne stykker har jeg hængt mit segl under dette brev, der er givet og skrevet skærtorsdag i året efter Guds byrd trettenhundrede og otteogfirs.

1388. 29. marts. 365

Gyncelin Gyncekesen af Falkendal erkender at have solgt alt sit gods i Udlejre til Bo Porse for fuld betaling.

Afskrift i Æbelholtbogen. Latin.

Gyncelin Gyncekesen af Falkendal til alle, der ser dette brev, hilsen med Gud.

Alle, nulevende og fremtidige, skal vide, at jeg erkender med dette brev, at jeg har solgt til den gode mand nærværende brevviser Bo Porse, væbner, alt mit gods i Udlejre i Jørlunde herred med alle det samme gods' tilliggender, alle og ethvert, rørligt og urørligt, vådt og tørt, intet undtaget, at besidde med evig ret, og at jeg har oppebåret fuld betaling for samme gods af samme Bo Porse. Ydermere forpligter jeg mig og mine arvinger til at hjemle, frigøre og fri over for fornævnte Bo Porse og hans arvinger fornævnte gods fra krav fra hvemsomhelst, samt at holde samme Bo eller hans arvinger skadesløs eller skadesløse, hvis ovennævnte gods på en eller anden måde frakendes fornævnte Bo eller hans arvinger på grund af mangel ved min eller mine arvingers hjemling. Til vidnesbyrd herom er mit segl tillige med segl tilhørende mændene, nemlig hr. Bent Bjørnsen, præst og evig vikar i Roskilde, Mads Rude, forstander for Skt. Agnete kloster i Roskilde, Henneke Pedersen, Henneke Esbernsen, Jakob Esbernsen og Absa-

lon Nielsen hængt under dette brev. Givet i det Herrens år 1388 på selve påskedag o.s.v.

366 1388. 1. april.

Jens Hennekesen, borger i Lund, skøder en gård sammesteds til sin medborger Johan Pedersen.

Skånebrevsfortegnelsen.

Skøde- eller salgsbrev udstedt af Jens Hennekesen, borger i Lund, til sin medborger Johan Pedersen på en gård på Bredegade i Lund, hvilken han havde købt af hæderlig husfrue Kæthæ, enke efter Svend Fængelsås. Givet fjerde påskedag 1388.

367 1388. 2. april. Marienburg.

Reces af de preussiske stæders møde i Marienburg.

Original i Danzig (A) og afskrift i Toruń (Ba). Latin (protokol) og højtysk.

A:

I året (13)88 torsdagen efter påske har stæderne i Preussen gennemdrøftet disse artikler i Marienburg.

<1-7> .....[1])

Ba:

I det Herrens år 1388 gennemdrøftede de herrer rådssendebud fra stæderne i Preussen, forsamlet i Marienburg (til møde) torsdagen før Quasi modo geniti, nedennævnte artikler.

<1-9> .....[1])

<10> Fremdeles skal de fra Königsberg have fogeden i Skåne.

<11> .....[2])

1) de udeladte artikler vedrører den kommende hansedag 1. maj (§ 1), forholdet til flamlænderne (§§ 2-3) og til en ukendt (§ 9), pundtolden (§§ 4 og 7), rejsepenge (§§ 5 og 8) samt pris på rhinskvin (§ 6). – 2) den udeladte paragraf angår det kommende møde af de preussiske stæder 16. april.

[Før 1388. 3. april][1]). 368

(Ridderen hr. Johan Limbek?) giver gods, blandt andet i Skast herred 4 gårde i Sneum og 1 gård i (Vester) Nykirke sogne, til Ribe (dom)kapitel (til afholdelse af sin årtid).

Afskrift i udtog i Rigsarkivet. Latin.

Jeg erkender, at med mine venners enstemmige samtykke har jeg til fornævnte (dom)kapitel i Ribe overdraget og frit afhændet alle disse neden for nævnte ejendomme med alle deres tilliggender, nemlig marker, enge, græsgange, ...[2]), skove, moser og hvert især af de øvrige, vådt og tørt uden undtagelse, nemlig i Vardesyssel Skastherred i Sneum sogn 4 gårde, i hvilke bor Toste Bondesen, Asser Ankersen, (Jens Esbernsen og Jens Tygesen)[3]). Fremdeles i (Vester) Nykirke sogn en gård, hvori (bor) Peder Lille .....[4]).

1) hr. Johan Limbek døde mellem 1353 26. juli og 1355 22. februar, DRB. III 4 nr. 44-45 og 215; men bøndernes navne er de samme i nr. 369 og i nærværende brevudtog. Formentlig er dette blevet til i forbindelse med forhandlingerne om Henneke Limbeks alterstiftelse i Ribe domkirke, hvorfor man af praktiske grunde har indsat navne på fæsterne ca. 1388. Af denne årsag synes dateringen [før 1388 3. april] rimelig. Se også indledningen i Dipl. Dan. nr. 371. – 2) teksttab i brevet. – 3) navnene i parentes indsat efter nr. 369. – 4) ms. afbrudt.

1388. 3. april. Kapitelhuset i Ribe. 369

Henneke Limbek, søn af afdøde hr. Claus Limbek, Danmarks riges drost, forpligter sig – til gengæld for afholdelse af en daglig messe for hans, hans hustru Juttas og hans forældres sjæle – til at hjemle Ribe (dom)kapitel det gods – 4 gårde i Sneum, 1 gård i (Vester) Nykirke, 1 gård i Næsbjerg, 5 gårde i Tjæreborg, 1 gård i Øse og 1 gård i Darum sogne – som ridderen hr. Johan Limbek havde henlagt til afholdelse af sin årtid og en daglig messe, og som den tidligere ærkedegn i Ribe, Tue, havde besiddet ubestridt sammen med andet gods, som Henneke Limbek havde henlagt til kapitlet. I tilfælde af at godset bliver frakendt kapitlet, udlægger Henneke Limbek til evigt eje for kapitlet en trediedel af det gods i Hviding og Lø herreder, som han retmæssigt har købt af væbneren Niels Slet.

Original i Rigsarkivet. Latin.

Henneke Limbek, søn af ridderen hr. Claus Limbek, forhen Danmarks riges drost[1]), til alle, der får dette brev at se eller høre det læst, hilsen med alles frelser.

Jeg gør vitterligt for alle, nulevende og fremtidige, at jeg med dette brev fast og strengt forpligter mig og mine arvinger til at hjemle til kapitlet ved Ribe (dom)kirke neden for nævnte ejendomme alle som en, med alle deres tilliggender, til gengæld for en daglig messe, som til evig tid skal holdes af dette kapitel til frelse for min, min elskede hustru Juttas og mine forældres sjæle, og til at frigøre og befri dem for ethvert krav fra ombudsmanden og for krav fra hvem som helst, så længe jeg og mine arvinger på nogen måde sidder inde med fogediet Vardesyssel eller de herreder, i hvilke godset er beliggende, nemlig ejendomme i Vardesyssel, først i Skast herred i Sneum sogn fire gårde, i hvilke Toste Bondesen, Asser Ankersen, Jens Esbernsen og Jens Tygesen bor, i (Vester) Nykirke sogn en gård, hvori Peder Lille bor, fremdeles en gård i Næsbjerg sogn, hvori en vis Vilhelm bor, fem gårde i Tjæreborg sogn, hvori Tord Marinsen, Henrik Pedersen, Jens Svendsen, Åse Tyges og Niels kaldet Web bor, en gård i Øse sogn, hvori Jens Laurentsen bor, en gård i Darum sogn, hvori Cecilie Jenskone bor. Dette gods har den velbyrdige mand, ridderen hr. Johan Limbek i sin forudseenhed henlagt til fornævnte Ribe (dom)kapitel til afholdelse af sin årtid, og den hæderlige mand hr. Tue, forhen ærkedegn i Ribe, besad i mange år uanfægtet dette gods, som var henlagt til en daglig messe og årtid for fornævnte ridder, tillige med andet gods, som jeg havde henlagt. Og hvis dette gods af mig eller mine arvinger ikke virkningsfuldt frigøres fra krav fra den berømmelige frue, fru Margrete, af Guds nåde de Danskes dronning og fyrste, og fra de Danskes konge, hvem det end er, og også fra krav fra væbneren Niels Slet og hans arvinger eller nogen anden, eller ifald det frakendes kapitlet, fra da af, nej fra nu af, afstår jeg frit til samme Ribe (dom)kapitel til evigt eje tredjedelen af mine ejendomme, hvori de end består, og som alle ligger i Hviding og Lø herreder, hvilke ejendomme jeg med retmæssigt købs adkomst har erhvervet fra samme Niels Slet. Jeg har delt godset i tre lige store dele og ladet først kapitlet vælge en trediedel af omtalte gods. Denne trediedel af fornævnte gods hjemler jeg det ofte omtalte Ribe (dom)kapitel og frigør og befrier den med dette brev ganske for hver enkelts retskrav. Til vidnesbyrd og sikrere forvaring for alt dette har jeg ladet mit segl hænge under dette brev tillige med seglet tilhørende den ærværdige fader i Kristus og herre hr. Jens, af Guds miskundhed biskop af Ribe, som har været personlig nærværende ved disse forhandlinger.

Forhandlet og givet i Ribe i kapitelhuset ved oftnævnte Ribe (dom)kirke i året 1388 efter Herrens menneskevorden fredag efter påske i nærværelse af de hæderlige og gode mænd Detmar Tidemandsen og Kristian Frelle-

sen, der begge bor i Ribe, Hartwig Kleekamp og mange andre troværdige mænd, som er mødt efter særlig tilkaldelse og anmodning i denne sag.

1) 'dapifer regni Danorum'. I originale breve udgåede fra det kongelige danske kancelli omtales Claus Limbek altid som kongens drost, DRB. III 4 nr. 131, 219, 234, 422, III 6 nr. 385, hvilket også gælder de breve, hvor han er (med)udsteder, DRB. III 3 nr. 383, III 4 nr. 419, III 5 nr. 33 og III 7 nr. 243. I breve udgåede fra holstenske eller hanseatiske kancellier omtales han imidlertid som rigets drost, DRB. III 7 nr. 263, 263 A, 286, 287, 328, 329, 450 og 464. I nærværende brev nævnes han som rigets drost, denne titel er derfor foretrukket.

[1388. 3. april. Kapitelhuset i Ribe][1]). 370

Henneke Limbek, søn af afdøde hr. Claus Limbek, Danmarks riges drost, giver – til gengæld for afholdelse af en daglig messe for hans faders, hans egen og alle hans slægtninges sjæle – til Ribe (dom)kapitel en række ejendomme, blandt andre 5 gårde i Sneum, 2 gårde i (Vester) Nykirke, 5 gårde i Tjæreborg, 1 gård i Jerne og øde (jorder i Brøndum) sogne, alle i Skast herred.

Afskrift i udlog i Rigsarkivet. Latin.

Henneke Limbek, søn af hr. Claus Limbek, ridder, fordum Danmarks riges[2]) drost, til alle, der får dette brev at se eller høre det læst, hilsen med alles frelser.

Jeg gør vitterligt for alle nulevende og fremtidige, at jeg erkender efter moden overvejelse med mine venner, at jeg har – til afholdelse til evig tid af en daglig messe ved kapitlet i (dom)kirken i Ribe til frelse for min faders, from ihukommelse, for min og alle mine slægtninges sjæle – på Vardesyssels ting givet og skødet og fuldstændig afhændet til samme kapitel ved (dom)kirken i Ribe at besidde frit med evig ret alt mit neden for nævnte gods, løst og fast, med alle dets tilliggender, nemlig marker, enge, græsgange .....[3]), landboer, bygninger og andre jorder, vådt som tørt og hvert enkelt andet uden undtagelse, nemlig nogle ejendomme i Vardesyssel i Skastherred. For det første i Sneum sogn fem gårde, i hvilke Toste Bondesen, Asser Ankersen, Jens Esbernsen, Jens Tygesen og Niels Eskilsen bor. Fremdeles i (Vester) Nykirke sogn to gårde, i hvilke Peder Lille og Jens Jakobsen bor. Fremdeles i Tjæreborg sogn fem gårde, i hvilke bor Tord Marinsen, Henrik Pedersen, Jens Svendsen, Niels kaldet Web og Åse Tyges. Fremdeles i Jerne sogn en gård, i hvilken en vis Lars bor. Fremdeles i Brøndum sogn øde jorder, af hvilke Esger Nielsen skal yde en skilling om året .....[4])

1) selv om brevet kun er overleveret i en ufuldstændig afskrift, fremgår det ved sammenligning med Ribe domkapitels genbrev, nr. 371, angående Henneke Limbeks alter- og messestiftelse, at nærværende brev må repræsentere den endelige version af Henneke Limbeks stiftelsesbrev. Der nævnes sogn for sogn det samme antal gårde, med samme fæstere og i samme rækkefølge. Brevet må derfor i lighed med kapitlets genbrev dateres til [1388 3. april], jf. indledningen i Dipl. Dan. nr. 371. – 2) om Claus Limbeks titel, se nr. 369 note 1. – 3) lakune i ms. – 4) ms. afbrudt.

371 1388. 3. april. Kapitelhuset i Ribe[1]).

Jens, ærkedegn, og hele kapitlet ved (dom)kirken i Ribe meddeler, at i overværelse af biskop Jens af Ribe har Henneke Limbek, søn af afdøde hr. Claus Limbek, Danmarks riges drost, indstiftet et alter til Vor Frue i (dom)kirken i Ribe og givet det 5 gårde i Sneum, 2 gårde i (Vester) Nykirke, 5 gårde i Tjæreborg, 1 gård i Jerne, 1 gård i Øse, og øde jorder i Brøndum sogne, alle i Skast herred, 4 gårde i Gørding, 3 gårde i Hunderup, 1 gård og 1 landbosæde i Bramminge, 1 gård i Jernved og 1 gård i Darum sogne i Gørding herred. Til gengæld forpligter kapitlet sig til at afholde en daglig messe ved alteret – på de store festdage for Vor Frue og om lørdagen en messe af Vor Frue og om fredagen en messe af det hellige kors – idet messen skal synges de nævnte dage og læses de øvrige dage. Kapitlet forpligter sig endvidere til at vedligeholde alterets udstyr samt til at holde årtid for drosten hr. Claus Limbek, hans hustru Ide, hr. Johan Limbek, Henneke Limbek og hans frue Jutta efter sidstnævntes død med vigilier efter vesper på søndagen Quasimodo geniti og med 24 messer den følgende dag.

Afskrifter i Rigsarkivet, på Det kongelige Bibliotek og tryk hos Terpager. Latin.

Jens, ærkedegn, og hele kapitlet ved Ribe (dom)kirke til alle, der får dette brev at se eller høre det læst, hilsen med alles frelser.

Vi gør vitterligt for alle, nulevende og fremtidige, at fredag efter påske i året 1388 efter Herrens menneskevorden mødte i vort kapitelhus – i nærværelse af den ærværdige fader i Kristus og herre, hr. Jens, ved Guds forsyn biskop af Ribe – den velbyrdige mand Henneke Limbek, søn af hr. Claus Limbek, ridder, fordum Danmarks riges drost[2]), og udstyrede et alter for Vor Frue, som han med tilladelse og samtykke af fornævnte ærværdige fader i Kristus hr. biskoppen af Ribe agtede at grundlægge i samme Ribe (dom)kirke, med neden for anførte gods, nemlig i Vardesyssel; for det første i Skast herred i Sneum sogn fem gårde, i hvilke Toste Bondesen, Asser Ankersen, Jens Esbernsen, Jens Tygesen og Niels Eskilsen bor. Fremdeles i (Vester) Nykirke sogn to gårde, i hvilke Peder Lille og Jens Jakobsen bor.

Fremdeles i Tjæreborg sogn fem gårde, i hvilke bor Tord Marinsen, Henrik Pedersen, Jens Svendsen, Niels kaldet Web og Åse Tyges. Fremdeles i Jerne sogn en gård, i hvilken en vis Lars bor. Fremdeles i Brøndum sogn øde jorder, af hvilke Esger Nielsen skal yde en skilling[3]) årligt. Fremdeles i Øse sogn en gård, i hvilken Jens Laurentsen bor. Fremdeles i Gørding herred i Gørding sogn fire gårde, i hvilke bor Asser Kvist, Åge Brun, Toke Tygesen og Toke Nielsen. Fremdeles i Hunderup sogn tre gårde, i hvilke Jens Pedersen, Tord og Lave Nielsen bor. Fremdeles i Bramminge sogn en gård kaldet Terpgård, i hvilken Niels Larsen bor, og sammesteds et landbosted. Fremdeles i Jernved sogn i landsbyen Jernvedlund en gård, i hvilken Mads Bondesen bor. Fremdeles i Darum sogn en gård, i hvilken Cecilie Jenskone bor. Han henlagde og afstod frit til os og vore efterfølgere rådigheden over dette alter og alt det fornævnte gods med alle dets tilliggender, idet han bønfaldt os om, at vi ville forpligte os til at sørge for hans og hans forældres frelse. Idet vi derfor bedømmer oprigtigheden af samme Hennekes fromhed, som han særligt velvilligt lægger for dagen over for Ribe (dom)kirke og kapitel, forpligter vi efter forudgående moden overvejelse os og vore efterfølgere til til evig tid at holde en daglig messe for dette alter, nemlig en sungen messe, af den hellige jomfru Maria på alle den hellige jomfru Marias større festdage[4]) og om lørdagen, og af det hellige kors om fredagen, men på de øvrige dage skal den læses. Desuden forpligter vi os og vore efterfølgere til på sømmelig vis at holde samme alter med passende udstyr, således som det er blevet overdraget til os. I øvrigt forpligter vi os og vore efterfølgere til hvert år at holde årtider for hr. Claus Limbek, ridder, ovenfor nævnte drost, for hans elskede hustru fru Ide, for hr. Johan Limbek, ridder, samt for samme Henneke Limbek og hans elskede hustru fru Jutta, når disse er gået al kødets gang, med vigilier på søndagen Quasimodo geniti[5]) efter vespersangen og på dagen efter samme søndag med 24 messer. Ydermere forpligter vi os og vore efterfølgere til at holde og fast at iagttage alle ovennævnte artikler, ifald det, som indeholdes i hans åbne brev[6]), der er affattet om sagen angående dette alter og fornævnte gods, bringes til fuld udførelse. Til vidnesbyrd om alt dette o.s.v. Givet o.s.v.

1) om baggrunden for alterstiftelsen, se indledningen i Dipl. Dan. – 2) om Claus Limbeks titel, se nr. 369 note 1. – 3) 'solidum'. – 4) de store festdage for Vor Frue 'festiuitates maiores beate Marie uirginis' var på dette tidspunkt i Danmark Kyndelmisse (Purificatio Mariæ) 2. februar, Mariæ Bebudelse 25. marts, Assumptio Mariæ (Mariæ optagelse i Himlen) 15. august, Mariæ fødsel (Nativitas Mariæ) 8. september og muligvis Mariæ Besøgelse (Visitatio Mariæ) 2. juli samt Mariæ Undfangelse (Conceptio Mariæ) 8. december, Kult. Leks. XI, 355-59. – 5) 1. søndag efter påske, i 1388 den 5. april. – 6) nr. 370.

372 [Efter 1388. 3. april][1]).

Tingsvidne, at Henneke Limbek skødede alt sit gods i Sneum og Tjæreborg til Ribe kapitel.

Ribe kapitels registratur (1553 og senere).

Fremdeles tingsvidne, at Henneke Limbek havde skødet alt sit gods i Sneum og Tjæreborg til Ribe kapitel.

1) Henneke Limbek gav tidligst 1388 3. april fem gårde i Sneum sogn og fem gårde i Tjæreborg sogn samt andet gods til oprettelse af et alter i Ribe domkirke, nr. 370-371; tingsvidnet må gælde denne gave.

373 [1388][1]). 6. april. Lübeck.

De preussiske stæders udsendinge Gerhard v. Thorn og Henrik Hetveld meddeler (de preussiske stæder), at de har underrettet rådet i Lübeck om, at de preussiske stæder er villige til at forhandle med dronning Margrete 29. september, og beretter om forgæves forhandlinger med Henneke Limbek om noget strandingsgods tilhørende borgere fra Toruń. Endelig har de hørt, at Lubbert v. d. Bekes skib er strandet ved Skagen.

Original i Toruń. Højtysk.

Vor venlige hilsen og tjeneste til forn. I ærlige mænd skal vide, at vi er kommet til Lübeck torsdagen efter påske, og her er der ingen fra nogen af de andre stæder. Og vi har været hos dem fra Lübeck og har talt med dem, for det første om at holde mødet med dronningen af Danmark på Mikkelsdag, det har vi sagt ja til på Jeres vegne med bud eller breve[2]). Endvidere har de fra Lübeck sagt os, at man ikke tager nogen pundtold i Stralsund, i Rostock eller i Wismar, derfor har de besluttet, at de heller ikke vil tage den. Hvad I skal gøre desangående, det finder I nok ud af. Og de fra Lübeck havde oppebåret den fra nogle af deres borgere, dem vil de give den tilbage til. Desuden skal I vide, at man her har klar tidende om, at de engelske har gjort flamlænderne stor skade på mange skibe, som de har taget fra dem, hvoriblandt også andre faste skibe[3]) fra Spanien, fra Kampen og også, som vi formoder, det faste skib[3]) fra Preussen har været med, det skal I snart bestemt erfare mere om, når vi engang har erfaret det. Dette skriver vi til Jer, for at I, hvis de engelske kommer til møde i Preussen, desto bedre kan vide, hvad I skal rette Jer efter. Endvidere ved I bestemt, at nogle borgere fra Toruń, der havde mistet gods, i Peter Gerdsen havde sendt et bud for at kræve godset. Nu var budet kommet til for-

handling med Henneke Limbek, der har cirka halvdelen af godset, han ville have 23 mark lybsk i bjergeløn af hvert skippund voks og det samme af andet gods, og der var nogle fra rådet i Lübeck til stede og også andre ærlige folk (, der kan bevidne), at han ikke ville nøjes med nogen rimelig aftale, og (han) var draget herfra således, før vi kom hertil. Og budet ville gerne have været hos biskoppen af Ribe, der har det andet gods under sig, da ville Henneke Limbek ikke give ham lejde, og uden lejde er det ikke passende for ham at drage derhen. Nu har vi været for rådet i Lübeck og har bedt og indstændigt anmodet dem[1]) om, at de ville tage sig af sagen og gøre deres til, at vort gods ikke blev forholdt os med så stor ubillighed[5]), for hvis landene og folkene lå lige så nær ved os som ved dem, så ville vi gøre så meget derved, at de skulle se, at vi gjorde nok deri. Og (der var) mange andre sager, som vi forelagde dem. De svarede, at de ikke havde magt over de folk, eftersom de var bosiddende i andre herrers land. Ellers ville de gerne gøre alt, hvad de kunne, dertil. Hvis de måske holder et møde om kort tid med dronningen, så vil de tage budet med og forhandle sagen så grundigt de kan. Vi har forhandlet meget med dem, som det ville være for langt at skrive om. Men hvis I finder det for godt, så modtag (vort) yderligere råd derom. Skulle dette ske således (, som det tegner til), så tør den, der da mister noget, ikke håbe mere derom. Kan man ikke gøre mere ved det, hvis det da synes Jer tilrådeligt, (er vort forslag,) at man dog kom overens med stæderne om, at man i hvert fald erklærede dem, der ikke vil tilbagegive sådant skibbrudent gods mod rimelig bjergeløn[6]), for fredløse og forviste dem fra alle de stæder, der er under købmandens ret, og at de ikke skulle have lejde i nogen stad, før end de havde sluttet forlig[7]) i de sager, og også at dér, hvor sådant gods blev fundet, skulle man beslaglægge det i alle stæder. Vi har også drøftet dette med dem fra Lübeck. Hvad Jeres råd og forgodtbefindende heri er, det kan I stadig gøre. Desuden har vi hørt, at et skib, tilhørende Lubbert von der Beke, med klæde og salt er strandet på Skagen, vi ved ikke, hvem godset tilhører, der er endnu ikke kommet nogen hertil fra skibet. Vi har også bedt dem fra Lübeck om at gøre deres bedste derved. Dermed bevare Jer Gud, byd over os. Givet i Lübeck mandagen efter Quasi modo geniti.

Gerhard v. Thorn og Henrik Hetveld, Jeres sendebud.

1) om dateringen til 1388, se indledningen i Dipl. Dan. – 2) meningen må være, at det overlades til Lübeck at give dronningen besked ved bud eller brev. – 3) 'vaste schiff(e)'; der er formentlig tale om handelsskibe, men armeret til krigsbrug, jf. udtrykket 'fast hus' om stenbygning med forsvarsindretning. – 4) d.v.s. de lybske rådsmedlemmer. – 5) 'vnbescheide'. – 6) 'arbeitis lon'. – 7) 'zich hetten berichtit'.

374 1388. 16. april. Marienburg.

Reces af de preussiske stæders møde i Marienburg.

Afskrifter i Danzig og Toruń. Latin og højtysk.

Aa[1]*:*

Reces bragt fra Marienburg fredag efter Misericordia domini[2]).

<1-4> .....[4])

Ba:

Forsamlet i Marienburg i det Herrens år 1388 otte dage før den hellige Georgs dag[3]) gennemdrøftede de herrer rådsudsendinge fra de preussiske stæder nedenstående.

<1-5> .....[4])

<6> Ligeledes de vidisser, som købmanden har af de privilegier, som er givet vedrørende feddet[5]) i Skåne. Dem tager sendebudene med til Lübeck. Og sendebudene er hr. Gotfrid Rebber og hr. Reinolt Hetveld.

1) Danzig-afskriften *Aa* omfatter kun §§ 1-4. – 2) 2. søndag efter påske, i 1388 12. april. – 3) 23. april. Dateringerne af mødet afviger indbyrdes: 16. april ifølge *Ba* og 17. april i henhold til *Aa*. Formuleringerne viser, at 16. april var forhandlingsdagen og 17. april den dag, da beslutningerne blev bragt til Danzig af byens udsendte forhandlere. Som datering må derfor 16. april foretrækkes. – 4) de udeladte artikler vedrører flamlænderne (§§ 1-4) og dækning af rejseudgifter for de delegerede til førstkommende hansedag (§ 5). – 5) det kan ikke af formen 'vittå' ses, om det er ental eller flertal; men der er formentlig tale om det preussiske fed, jf. Schäfer, Buch des lübeckischen Vogts auf Schonen, 41 nr. 288.

375 1388. 18. april.

Fru Ingeborg skifter arven efter hr. Bugge med sine slægtninge.

Viborg stifts registratur (1540'erne).

Fru Ingeborgs skiftebrev med sine frænder efter sin ægtemand, hr. Bugge. Givet 1388, lørdag næst efter helgenerne Tiburtius' og Valerians dag.

1388. 23. april. Lödöse. 376

Dronning Margrete opfordrer gejstlige, riddere, væbnere, købstadmænd, bønder, fæstere og almue i Östergötland, Tjust og Kind til at efterkomme Erik Ketilssons, Birger Ulfssons og Sten Bengtssons befalinger givet på hendes vegne, indtil hun selv kan overtage styret i Sverige.

Efter tryk hos Hadorph. Svensk.

Vi Margrete, af Guds nåde dronning af Sverige og Norge og ret arving og fyrste[1]) til Danmarks rige, sender Jer, klerke, riddere og væbnere[2]), købstadmænd, bønder og fæstere[3]) og hele den os elskelige almue, som bygger og bor i Östergötland, Tjust og Kind, hilsen med Gud og vor nåde.

Vi kundgør for Jer, at de ærlige mænd hr. Erik Ketilsson, hr. Birger Ulfsson, hr. Sten Bengtsson, hr. Sten Stensson, hr. Arvid Bengtsson, riddere, og flere af Sveriges riges mænd har været hos os og højligt for os klaget over den nød og skade og fordærvelse, som I dagligt desværre alt for længe har lidt og tålt fra kong Albrechts og hans hjælperes side, såsom ved voldgæstning, rov og brand og ulovlige og tunge skatter og mange andre ulykker, som det ville være for langt at optegne, og de er således blevet enige med os og er skiltes fra os med en fuldstændig overenskomst således, at vi med Guds hjælp agter og vil være dem og Jer alle behjælpelige, som med kærlighed og troskab er gået over til vor tjeneste og trofast bliver hos os, at de skal blive ved fred, lov og ret, således som vi har sagt dem, som har været hos os, når Gud vil, at vi kommer til Sveriges rige og med Guds og Jeres hjælp også får magten over det, eftersom vi har god tro til Jer, at I nærer kærlighed og troskab til os og dertil er behjælpelige. Derfor råder vi Jer til, som vi højlig kan og vil endelig og gerne have det af Jer, at I – såfremt I vil skaffe alle Jeres, fødte som ufødte, forlig, fred og frelse – ville være lydige og efterrettelige over for på vore vegne de fornævnte hr. Erik, hr. Birger og hr. Sten Bengtsson og flere af deres venner, rigets mænd, som er gået over til os, i alle de sager, som de kan påbyde Jer på vore vegne, og at I holder og udfører alt efter deres råd og anvisning på vore vegne, som om det havde været os selv, som havde sagt Jer det mundtligt, thi vi er til sinds at trives og gå til grunde sammen med alle dem, som vi finder efterlever dette forskrevne med troskab. Undlad på ingen måde dette, såfremt I vil elske vor nåde og undgå Jeres egen ulykke og skade. Gud være med Jer.

Skrevet i Lödöse på den hellige martyr Georgs dag under vort sekret trykt på bagsiden, 1388.

1) 'höfdinge'. – 2) 'swenom'. – 3) 'bokarlom', jf. Kalkar, Ordbog til det ældre danske Sprog I 234.

377 1388. 25. april.

Niels Kvie pantsætter alt sit og sine søstres arvegods i Almindsyssel og Nybøl til Jakob Grumsen for 100 mark lybske penge.

Original i Rigsarkivet. Latin.

Niels Kvie til alle, der ser dette brev, hilsen evindelig med Gud.

Alle nulevende og fremtidige skal vide, at jeg til nærværende brev viser Jakob Grumsen for 100 mark lybske penge har pantsat alt mit og mine søstres gods i Almindsyssel, som efter vore forældres og vor søsters død er tilfaldet os med arveret, og i Nybøl, som tidligere tilhørte vor søster. Med dette brev har jeg i kraft af pantsætningen forpligtet mig på den betingelse, at dersom han lader nævnte ejendomme forbedre med nogen bygning, skal jeg ved indløsningen holde ham skadesløs med rede sølvpenge, gode og gangbare, tillige med ovennævnte sum. Ydermere forpligter jeg mig og mine arvinger til at hjemle ham og hans arvinger nævnte ejendomme og frigøre dem for ethvert retmæssigt krav fra nogen som helst, indtil de indløses på lovlig vis; men alt det, som han umiddelbart oppebærer af fornævnte gods skal ingenlunde regnes som afdrag på hovedstolen.

Givet i det Herrens år 1388 på evangelisten Marcus' dag under mit segl tillige med segl tilhørende Knud Lavesen, Jens Stangenberg, Niels Lavesen og Johan Skeel til vidnesbyrd og sikkerhed.

378 [Før 1388. 1. maj][1]).

Sagsfremstilling med bilag og instruks for de preussiske stæders gesandter vedrørende udlevering af eller erstatning for varer tilhørende hanseatiske købmænd og transporteret med Lubbert von der Bekes og Peter Gerdsens skibe, som i 1387 forliste i Danmark.

Original i Danzig. Højtysk.

(*Mærke*)

<1> Det skal være vitterligt, at Lubbert von der Beke(s skib) strande-

de[1])på Skagen før palmesøndag i det Herrens år 1387. Derfra blev der den første dag bjærget 676 hele stykker klæde[3]) og 185 halve stykker klæde[3]) og rask[4]) og andre brugsting. Og dette gods blev ført til den nærmeste kirke. Den anden dag blev der bjærget 7 pakker klæde. Dem lod præsten hr. Bernhard føre til en anden kirke en mil derfra. Desuden skal I vide: den tredje eller den fjerde dag derefter, da fogeden kom til Skagen og bemægtigede sig det gods, der var på Skagen, og skilte mændene fra deres gods, da blev der affattet åbne breve[5]). Et til dronningen, det blev (sendt) til hende, et til fogeden, et beholdt købmændene.

<2> Det skal være vitterligt, at vi er strandet[6]) på Skagen med en holk – måtte vi ikke klage til Gud – og har bjærget vort gods med præsten hr. Bernhards hjælp og med hjælp fra andre folk, der bor dér. Og i tillid til den fred, som kongen har svoret og påbudt i sit land, (nemlig) at stranden skal være fri, hvor købmanden strander[7]) og kan bjærge sit gods, derfor har vi bjærget og bragt til kirken 676 hele stykker klæde[3]) og 185 halve stykker klæde[3]) og en tønde, hvori der er 44 (stykker) rask[4]), og en frakke og en overklædning og 23 løse (stykker) rask[4]) og en tønde med sukker og med huer[8]) og med 2 potter ambra[9]). Dette gods har fogeden frataget os (og fjernet) fra kirken og har ført det til borgen i Rugtved til kongens og dronningens brug. Endvidere har vi bjærget 7 pakker klæde. De samme 7 pakker har hr. Bernhard taget (fra os) og har ladet dem føre til sin kirke og har lovet os ved sin præsteværdighed, at han vil sige det for kongen og dronningen, hvor mange stykker klæde[3]) der var deri. Desuden véd enhver mand nøje, hvor meget der har været i hans pant, hvis han ikke vil sige det.

<3> Dertil svarede dronningen over for de første sendebud: Vi skal holde et møde med søstæderne på Skt. Mikkelsdag[10]). Hvis vi endelig skal give godset tilbage, så vil vi give det tilbage af hensyn til dem, som siger os mere tak end de fra Preussen. – Og de første sendebud var hr. Gothard Bykoln, Johan Schindeler og Klaus Hetveld. – For hun havde tilbudt sendebudene så lidt klæde, at de ikke ville tage imod det. Derfor gav hun dem forskrevne svar.

<4> Endvidere i det samme år på Mortensdag[11]), da de næste sendebud var hos dronningen og hos hendes råd, nemlig Herman Kordelitz og Johan vom Bruche, for at kræve det samme gods, da gav hun med sit råd fra Danmark, nemlig biskoppen af Århus, biskoppen i Skagen[12]) sammen med drosten hr. Henning Podebusk, med hr. Kristian Kaas fra Jylland[13]) og med Jakob Akselsen, et svar[5]) på højmesterens og de almindelige stæ-

ders breve[5]), at hun snart ville holde et møde med stæderne. Derhen skal vi bringe to mænd fra Preussen med fuldmagt og med kvitteringsbreve fra (høj)mesteren og fra hele landet for det samme gods, som de har mistet på Skagen og som er bjærget fra Lubbert von der Bekes skib. Deroverfor vil hun tage to (mænd) fra sit råd. De fire skal inddrage eller vælge fire eller seks mænd fra en eller to af stæderne Lübeck, Wismar, Rostock og Stralsund. Hvad de bestemmer, at dronningen skal gøre over for dem fra Preussen for deres gods, det vil hun gøre. Desuden kræver dronningen, at sendebudene skal have fuldmagt i alle sager, som hun har at beskylde landet Preussen for.

<5> Endvidere i det samme år ved Mortensdag[11]) da strandede[2]) Peter Gerdsen hos biskoppen af Ribe og Henneke Limbek. Da blev der bjærget 72 stykker voks og en tønde[14]) pelsværk. Deraf har biskoppen givet 21 stykker tilbage mod passende bjærgeløn[15]), som vi takker ham for. Det andet har Henneke endnu hos sig. Om kobberet og jernet siden måske er bjærget, det ved vi ikke. Gør også deri som I finder bedst. Desuden har Henneke Limbek haft (noget) af det samme pelsværk i Lübeck og har ladet det garve og har ladet sit tøj fore dermed.

<6> Desuden ønsker vi at minde stæderne om, at de, hvis de holder et møde med dronningen, meddeler os det så betids, at vi kan sende vore sendebud, som hun ønsker, tidlig nok, for med stædernes hjælp at få godset. Desuden skal I vide, at de fra Lübeck har givet deres breve med løfte om bistand til Johan Brekewalt, Johan van Roden og Lutke Hartberg. De tre har udsonet sig med dronningen, således at hun giver dem 600 mark lybsk (som erstatning) for 1400 mark lybsk. Og de to af dem var borgere i Danzig, da de forligtes med dronningen. Hvilken nytte vore (folk) kan drage deraf, det kan I bestemt selv erkende.

<7> Med henblik på den forskrevne skade, som vi to gange før har sendt udsendinge om til Danmark, så beder vi om, at I, når I kommer til møde med stæderne, endnu engang fremlægger det for stæderne, således at I, hvis nogen på dronningens vegne er der, da gør retskrav gældende så stærkt I kan – især da vore sidste udsendinge skiltes fra hende, som der står skrevet her foran – om, at hun skal holde det, som hun havde lovet dem. Eller hvis nogen på dronningens vegne vil påtage sig (det, vil vi bede Jer om), at I da for stæderne kan bilægge det sådan, som hun før har tilbudt, (nemlig) at give en del af godset tilbage. Men hvis der ikke er nogen dér på dronningens vegne, (vil vi bede Jer om), at I da erindrer stæderne om den aftale, som vi har med dem om frihed og privilegier i Danmark, hvori vi

groft har lidt skade, (og) at de hjælper os at bilægge det, således at der kan ske os erstatning for vor skade, ligesom de, (hvis de var i vort sted), ville, at vi gjorde for dem. Ordene finder I bestemt selv. Desuden (skal I fremføre), at de fra Lübeck har krævet (godtgørelsen for) deres skade for sig selv til vor store ulempe, hvilket synes os at være ubilligt. Og hvis I til den tid, mens I er dér, kan få breve, som er passende, fra de almindelige stæder til dronningen og til rigets råd, (ønsker vi), at I sender dem ved et egnet bud til dronningen og hendes råd, for at I så kan få et svar. Hvad det koster, deri vil vi holde Jer skadesløse. Hvis I desuden kan få halvdelen eller mere eller mindre tilbage af godset eller kan få borgen for det indtil (endelig afgørelse træffes ved) forhandling i stæderne[16]), det skal I også have fuldmagt til. At sende udsendinge derover, det ville koste for meget; det tør vi ikke påtage os.

(*Mærke*) Lubbert von der Beke

Godset fra Toruń

(*Våbenskjold*) Matthias Wise 10 brede[17]) fra Ypern, 6 fra Edingen: 62 pund grot; (*våbenskjold*) 7 lange fra Tienen, 6 fra Edingen: 37 pund grot (*bomærke*); 5 korte fra Brüssel, 1 indpakningsklæde[18]) fra Mechelen: 24 pund grot (*bomærke*).

(*Bomærke*) Hr. Johan von Putten 12 halve fra Dendermonde, 10 fra Edingen, 10 korte fra Geraardsbergen: 72 pund grot (*bomærke*); 10 korte fra Brüssel, 5 korte fra Brüssel: 70 pund grot (*bomærke*); 1 indpakningsklæde[18]), 6 lange fra Tienen: 20 pund grot (*bomærke*).

(*Bomærke*) Hr. Gothard Bykoln 10 fra Courtrai, 11 lange fra Geraardsbergen: 63 pund grot (*bomærke*); 10 brede fra Ypern, 1 indpakningsklæde[18]) fra Poperinge: 48 pund grot (*bomærke*).

(*Bomærke*) Gocko Vasan 22 korte fra Geraardsbergen, 15 lange fra Geraardsbergen: 96 pund grot (*bomærke*); 6 fra Edingen, 3 korte fra Geraardsbergen: 16 pund grot (*bomærke*).

(*Bomærke*) Herman Kordelitz 15 brede fra Ypern, 10 korte fra Geraardsbergen, 10 fra Edingen: 117 pund grot (*bomærke*); 5 brede fra Ypern, 6 korte fra Geraardsbergen: 38 pund grot (*bomærke*); 10 brede fra Ypern: 49 pund grot (*bomærke*); 22 (stykker) rask[4]): 20 pund grot (*bomærke*).

(*Bomærke*) Johan Schindeler 34 korte fra Geraardsbergen, 6 lange fra Geraardsbergen, 14 fra Oudenaarde: 105 pund grot (*bomærke*).

(*Bomærke*) Clauco Kalis 9 fra Mechelen, 10 lange fra Tienen, 1 fra Edingen, 1 indpakningsklæde[18]): 70 pund grot (*bomærke*); 8 dusin huer[8]), 7 fra Mechelen: 26 pund grot (*bomærke*).

(*Bomærke*) Titze Wirt 24 fra Edingen, 2 korte fra Brüssel, 1 halvt indpakningsklæde[18]) af kamgarn[19]): 61 pund grot (*bomærke*).

(*Bomærke*) Michel von der Linde 11 korte fra Geraardsbergen, 1 halvt fra Bergen[20]): 24 pund grot (*bomærke*).

(*Bomærke*) Martin Mukenwalt 7 lange fra Tienen, 7 korte fra Tienen, 7 fra Edingen, 6 fra Poperinge efter Kortrijksk art, deraf er der skibet 11 stykker klæde[3]) til Wismar, beregnet til 42 pund grot, de 11 stykker klæde[3]) fraregnet (*bomærke*).

(*Bomærke*) Johan Goldberg 8 fra Mechelen, 11 korte fra Geraardsbergen, 1 indpakningsklæde[18]): 1 pund grot (*bomærke*)

(*Bomærke*) Johan Roseman 33 fra Poperinge, 8 Kortrijkske, 11 fra Mechelen, 2 hvide dickedunne[21]), 7 Huntschos[22]), 1 indpakningsklæde[18]) fra Poperinge: 130 pund grot (*bomærke*). Ligeledes 7 tønder med forskellige frugter og krydderier til en værdi af 35 pund grot.

(*Sammentælling i højre spalte*) 1 bredt fra Ypern, 22 korte fra Brüssel, 30 lange fra Tienen, 32 lange fra Geraardsbergen, 35 fra Mechelen, 70 fra Edingen, 107 korte fra Geraardsbergen, 12 halve fra Dendermonde, 18 fra Kortrijk, 6 Kortrijkske fra Poperinge, 14 fra Oudenaarde, 7 korte fra Tienen, 33 fra Poperinge, 22 (stykker) rask[4]), 2 dickedunne[21]), 7 Huntschos[22]), 8 dusin huer[8]), 10 stykker indpakningsklæde[18]). Summen af disse stykker klæde: 443 stykker klæde, 12 halve, 22 (stykker) rask[4]), 8 dusin huser[8]).

Summen af pengene i alt 1275 pund grot.

Godset fra Danzig og Elbing.

(*Bomærke*) Johan von dem Bruke 24 halve fra Dendermonde, 1 fra Comines, 1 indpakningsklæde[18]) fra Mechelen: 80 pund grot (*bomærke*).

(*Bomærke*) 32 fra Oudenaarde, 1 indpakningsklæde[18]) fra Poperinge: 62 pund, 8 skilling (*bomærke*).

(*Bomærke*) Johan von dem Bruke 10 brede fra Ypern, 3 fra Poperinge, 21 fra Comines, 4 brede fra Ypern, 1 fra Poperinge: 127 pund grot (*2 bomærker*), 14 brede fra Ypern, 1 indpakningsklæde[18]) fra Valenciennes: 70 pund minus 8 skilling (*bomærke*).

(*Bomærke*) Gotschalk Westhof 10 fra Edingen, 17 fra Oudenaarde, 20 halve fra Tournai[23]): 75 pund grot (*bomærke*).

(*Bomærke*) Johan von der Beke 9 brede fra Ypern, 16 fra Herentals, 14 fra Oudenaarde, 6 fra Edingen, 1 fra Mechelen, 1 halvt indpakningsklæde[18]) fra Tournai: 114 pund grot (*bomærke*).

(*Bomærke*) Hinze Hagemeister 5 fra Brügge, 6 fra Oudenaarde, 30 halve

fra Tournai, 2 (stykker) rask[4]): 56 pund grot (*bomærke*).

(*Bomærke*) Wustehof 14 brede fra Tournai, 44 (stykker) rask[4]) i en tønde: 75 pund grot (*bomærke*); 49 halve fra Dendermonde, 6 lange fra Geraardsbergen, 1 indpakningsklæde[18]) fra Mechelen: 132 pund (*bomærke*).

(*Bomærke*) Jakob Witte 22 halve fra Tournai, 2 dusin huer[8]): 27 pund, 8 skilling (*bomærke*); 150 stykker[24]) kersey til en værdi af 70 pund grot.

14 brede fra Ypern, 12 fra Herentals, 1 halvt fra Tournai: 112 pund grot.

(*Sammentælling i højre spalte*) 37 brede fra Ypern, 73 halve fra Dendermonde, 49 fra Oudenaarde, 22 fra Comines, 16 fra Edingen, 16 fra Herentals, 73[25]) halve fra Tournai, 6 lange fra Geraardsbergen, 5 fra Brügge, 14 brede fra Tournai, 5 fra Poperinge, 3 fra Mechelen, 1 fra Valenciennes, 46 (stykker) rask[4]), 150 stykker[24]) kersey, 2 dusin hoser.

Summen af stykker klæde: 194 stykker klæde, 146 halve, 46 (stykker) rask[4]), 2 dusin hoser.

Summen af pengene i alt: 88 pund grot <8 skilling>

(*Sammentælling højere oppe i højre spalte*) Summen af stykker klæde (med ejere) fra Toruń, Danzig, Elbing 637 stykker klæde, 158 halve, 68 (stykker) rask[4]), 150 stykker[24]) kersey, 8 dusin huer[8]), 2 dusin hoser.

Summen af pengene i alt 2163 pund grot <8 skilling>.

Stralsundernes gods.

(*Bomærke*) 20 fra Herentals, 10 fra Comines, 10 halve fra Tournai 96 pund grot.

(*Bomærke*) 12 halve fra Ypern, 2 brede fra Eekelo, 2 fra Cambrai, 2 hvide fra Diksmuide, 1 indpakningsklæde[18]) fra Mechelen: 43 pund grot.

Godset fra Rostock.

(*Bomærke*) Bernhard Wulf 18 fra St. Omer[26]): 234 pund grot.

Godset (med ejere) fra Lübeck.

Johan Døvel, Henrik Dyrkøp 10 fra Tournai, 7 blandede fra Poperinge, 63 par hoser: 25 pund grot.

(*Våbenskjold*) Hr. Matthias Wise, (*Bomærke*) Hr. Johan van dem Putte, (*Bomærke*) Hr. Gothard Bykoln, (*Bomærke*) Gotke Voisan, (*Bomærke*) Herman Kordelitz, (*Bomærke*) Johan Schyndeler, (*Bomærke*) Clauko Kalis, (*Bomærke*) Martin Muckewalt, (*Bomærke*) Titze Wirt, (*Bomærke*) Johan Goldberg, (*Bomærke*) Johan Roseman, (*Bomærke*) Michel van der Linden.

(*Bomærke*) Johan van dem Bruke, (*Bomærke*) Johan van der Straten, (*Bomærke*) Johan van dem Bruke, (*Bomærke*) Jakob Witte, (*Bomærke*) Gotschalk Westehof, (*Bomærke*) Vranke, (*Bomærke*) Johan van der Beke, (*Bomærke*) Henrik Visch, (*Bomærke*) Johan van Dorne, (*Bomærke*) Wüstehof, (*Bomærke*) Hr. Johan Erchardsberg, (*Bomærke*) Hr. Johan Tirgart, (*Bomærke*) Hinz Hagemeister.

(*Nyt afsnit, i højre spalte*)

(*Mærke*) Peter Gerdsen (*mærke*).

I det Herrens år 1387 på den hellige Morgens dag[11]) forliste nedenskrevne gods ved skibbrud i Peter Gerdsens skib:

(*Bomærke*) Tideman Herborn 12 stykker[24]) voks til en værdi af 180 mark.

(*Bomærke*) Ditmar Rebber 12 stykker[24]) voks til en værdi af 194 mark.

(*2 bomærker*) Johan van der Merze 14 stykker[24]) voks til en værdi af 200 mark.

(*Bomærke*) Herman Geseke 6 stykker[24]) voks til en værdi af 83 mark.

(*Bomærke*) Herman Rubit 8 stykker[24]) voks til en værdi af 120 mark.

(*2 bomærker*) Albert Watzelrode 20 stykker[24]) voks til en værdi af 300 mark.

Summen af voks: 72 stykker[24]).

(*Bomærke*) Herman Kordelitz 1 tønde med 7300 egernskind[27]) til en værdi af 123 mark.

(*Bomærke*) Bertram Ludenscheid 38 fade[28]) Gölnitzer[29]) til en værdi af 190 mark.

(*Bomærke*) Johan Schotte 24 fade Gölnitzer til en værdi af 176 mark.

(*Bomærke*) Herman Rubit 20 fade Gölnitzer til en værdi af 90 mark.

(*Bomærke*) Lifhart Blumendal 11 fade Gölnitzer til en værdi af 55 mark.

Summen af kobber 93 fade.

(*Bomærke*) Gothard Bykoln 10 læster jern til en værdi af 195 mark.

(*Bomærke*) Margrete Kollenberg, Herman Kordelitz 7 læster jern: 146 mark.

(*Bomærke*) Gotfrid Vrouwendorf 5 læster til en værdi af 100 mark.

(*Bomærke*) Johan Bykoln 5 læster jern til en værdi af 90 mark.

Summen af jern: 27 læster jern.

1) sagsfremstillingen med listerne over tabt gods - jf. fotografisk gengivelse i Dipl. Dan. - må være blevet udarbejdet forud for den Hansedag, som var indkaldt til at møde i Lübeck 1. maj 1388. Hansestædernes skrivelse herfra til dronning Margrete, nr. 379, omtaler netop Lubbert von der Bekes skibbrud, og at de preussiske stæder to gange har sendt gesandter

til dronningen i denne sag, hvilket svarer til oplysningerne i nærværende sagsfremstilling. Dateringen bliver derfor [før 1388 1. maj]. – 2) 'bleip' egtl. 'forblev'. – 3) 'laken'. – 4) klæde fra Arras. – 5) ikke bevaret. – 6) 'ghelandit', egtl. 'landet'. – 7) 'landit', jf. Jyske Lov III 63, DRB. II 3 nr. 19, III 8 nr. 372, 449 og IV 1 nr. 60. – 8) 'muczen'. – 9) 'walrad'. – 10) 29. september. – 11) 11. november. – 12) d.v.s. biskoppen af Børglum. – 13) 'vs Jůten'. – 15) 'arbeyteslon'. – 16) 'adir czu tagen in den stetin vorwisset habin'. – 17) 'latos', 'longos', 'breues', 'dimidios' (her og i det følgende), d.v.s. brede, lange, korte og halve stykker i forhold til det normale hele stykke klæde fra det pågældende fabrikationssted. I Leiden regnedes således 1363 et helt stykke normalklæde til 40 × 3 ellen, d.v.s. ca. 25 1/4 m. langt og 1,9 m. bredt, N.W. Posthumus, Bronnen I 7 nr. 11 B § 3-4, jf. N.W. Posthumus, De Geschiedenis van de Leidsche Lakenindustrie II, 's-Gravenhage 1939, 230. – 18) 'slatuch'. – 19) 'stripaticum'. – 20) d.v.s. Bergen op Zoom. – 21) klæde fra Gent. – 22) klæde fra Hondschoote. – 23) her og i det følgende er 'Dorn' eller 'Dorneke' opfattet som Tournai (flamsk Doornik) i tilslutning til H. Ammann, Deutschland und die Tuchindustrie Nordwesteuropas im Mittelalter, 91 og 136. – 24) 'frustra'. – 25) egtl. 74. – 26) 'St. Thomas', formentlig fejlhøring for St. Omer. – 27) 'unum uasum operis vii^{m}iii^{c} constante'. – 28) 'meysen', her og i det følgende. – 29) fra Göllnitz i det østlige Slovaki.

[1388. Omkr. 1. maj]. 379

Hansestædernes rådsudsendinge klager til dronning Margrete over den skade, der er blevet tilføjet og stadig tilføjes købmændene i Danmark, og beder om erstatning.

Afskrifter i Hanserecesserne. Nedertysk.

Efter hilsen. Berømmelige fyrstinde og højbårne frue. Vi ønsker, at I skal vide, at der for os er kommet store, alvorlige klager fra den menige købmand om, at han tidligere i mange år har lidt stor og svær skade i hele Danmarks rige både til lands og til vands med stor vold og uret i strid med vore privilegier og friheder, således som vore (købmænd) mange gange før har klaget, og hvoraf der stadig sker mere og mere fra dag til dag, hvilket vi lider såre hårdt under. Derfor beder vi Jer indstændigt, som vi tidligere ofte har bedt, om, at I foranlediger, at stæderne og købmanden får erstatning for skaden, og at I vil sørge for, at sådant ikke længere sker, således at vi for fremtiden ikke er nødt til at mane derom. Vi beder om, at I sender Jeres venlige svar derpå med dette nærværende bud til de herrer rådmænd i Lübeck på vegne af os alle.

[1388. Omkr. 1. maj]. 380

Hansestædernes rådsudsendinge meddeler dronning Margrete, at de preussiske stæders repræsentanter har klaget over, at godset i Lubbert v. d. Bekes skib, som

strandede ved Skagen, ikke er blevet givet tilbage, og beder dronningen udvirke dette samt give rådet i Lübeck besked derom. Videre meddeler de hende, at de preussiske stæders bod er blevet fjernet fra deres fed og hensat på borgen i Skanør, endvidere, at i Falsterbo er den lybske fogeds og andre boder blevet nedbrudt og købmændenes gods blevet fjernet. Rådsudsendingene beder dronningen sørge for, at godset bliver givet tilbage og at give brevets overbringer svar med til rådet i Stralsund.

Afskrifter i Hanserecesserne. Nedertysk.

Berømmelige fyrstinde og højbårne frue. Vi ønsker, at I skal vide, at de ærlige folk, sendebudene fra stæderne i Preussen, har været her for os og har klaget stærkt for os over, hvorledes de og deres borgere i forgangne tider har lidt stor alvorlig skade på deres gods, der var i Lubbert von der Bekes skib, som forliste ved Skagen. Herom har de – som de siger – to gange haft deres bud hos Jer. Med hvilket udfald de skiltes fra Jer, det kan I og de klart huske. Dog beder vi Jer helt indstændigt, at I vil foranledige og sørge for, at der kan ske dem rimelighed for deres gods og skade, for at de ikke fremtidig behøver at ulejlige sig eller mane derom. Svar skal gives til Lübeckerne. Endvidere har de meddelt os, at det for nylig her er blevet oplyst for dem, at deres bod er blevet nedrevet på deres fed og hensat på huset[1]) i Skanør. Vi har også klart erfaret, hvorledes den lybske fogeds bod i Falsterbo og andre boder er blevet brudt op, hvorfra købmandens gods er blevet fjernet. Derfor beder vi Jer indstændigt om, at I sørger for, at det bliver erstattet. Vi anmoder Jer om at skrive et venligt svar derpå med dette nærværende bud til de herrer rådmænd i Stralsund på vegne af os alle.

1) 'dat hus to Schonør', d.v.s. borgen i Skanør.

381 [1388. Omkr. 1. maj].

Hansestædernes rådsudsendinge meddeler Jens Due, foged (på Skånemarkedet), at de preussiske stæders boder er blevet fjernet fra deres fed og hensat på borgen i Skanør, endvidere, at i Falsterbo er den lybske fogeds og andre boder blevet nedbrudt og købmændenes gods blevet fjernet. Rådsudsendingene beder fogeden sørge for, at godset bliver givet tilbage.

Registratur i Hanserecesserne. Nedertysk.

Ligeledes er der skrevet et brev[1]) til Jens Due, fogeden (på Skånemarkedet), om de fornævnte boder og fed.

1) jf. nr. 380.

[1388. Omkr. 1. maj]. 382

Hansestædernes rådsudsendinge beder ærkebiskoppen af Lund om at løse hansekøbmændene i Malmø af det band, de er ifaldet, samt at ophøre med at kræve afgifter i modstrid med deres privilegier.

Afskrifter i Hanserecesserne. Nedertysk.

Ærværdige herre.

Vi ønsker, at I skal vide, at oldermændene og den menige købmand fra stæderne, som ligger i Ellenbogen[1]), har klaget såre her for os over, at I kræver nye, uvante og uretmæssige afgifter af dem i strid med indholdet af vore privilegier og friheder, som I selv har stadfæstet og givet os segl på, at de skal forblive ved deres fulde magt; og (de har klaget over,) at I desuden besværer dem med stort band og formener dem kirkens sakramente og begravelse på kirkegården således, at de ikke kan få det[2]) på nogen måde, medmindre de køber den[3]) af Jer og Jeres folk for penge. Derfor beder vi Jer indstændigt om, som I ofte er blevet bedt om før, at I gør købmanden fri for bandet og besværingen og forskåner dem[4]) for mere af det, for at vi fremtidig ikke er nødt til at mane om det. Og hvad dette nærværende bud på denne tid forhandler med Jer om på vore vegne, det (beder vi Jer om), at I har fuld tillid til ham i, som om vi selv talte med Jer.

1) d.v.s. Malmø. – 2) 'dat', altså neutrum ental, hvilket formentlig her gælder både sakramentet og begravelsen. – 3) 'de' altså enten akkusativ ental eller flertal; der er dog formentlig tale om begravelsen alene, idet det modsatte ville være simoni og dermed strafbart. – 4) 'en', sandsynligvis dativ flertal.

[1388. Omkr. 1. maj]. 383

Hansestædernes rådsudsendinge klager til rådet i Malmø over en række overgreb mod de hansekøbmænd, der ligger i byen, og beder om erstatning.

Afskrifter i Hanserecesserne. Nedertysk.

I skal vide, at oldermændene og den menige købmand fra stæderne, som ligger hos Jer i Ellenbogen[1]), har klaget stærkt her for os over, hvorledes I besværer, skader og foruretter dem dér og ødelægger nogen af dem fuldstændigt i mangehånde stykker i strid med vore privilegier og friheder og især ved, at I fratager købmanden, således som han klager, hans penge og gods, den ene før, den anden efter, og at I afgør retsligt pany, hvad vore fogeder havde afgjort, mens stæderne besad Ellenbogen[1]), og (at I)

har gjort købmanden sådant besvær, at I finder vilkårlig anklage[2]) mod købmanden, hvor I kan; således (at han,) når han (med én ordning) har skiltes fra kongens foged, endnu ikke véd, hvordan han skal skilles fra byen; og (de fremfører,) at I tvinger folk til, at de klager over købmanden. Hvis en købmand har en skude, der ligger i vandet, så kan han ikke bringe den på land, og hvis den ligger på land, så kan han ikke bringe den i vandet eller bare flytte (den) uden straf, således som I bestemmer det; og (de siger,) at I forhøjer den rette told således, at man nu skal give 10 engelske[3]) for et bundt huder, som man plejer at give 10 lybske[3]) for, og at man deslige forhøjer tolden på klæde og på anden købmandsvare og gods i strid med vore privilegier og friheder, som er stadfæstet ved brev og beseglet til vor brug over hele Danmarks rige til evige tider. Endvidere at I besværer dem i mange andre stykker og ulemper, som dette vort nærværende bud klart kan berette Jer om. Derfor beder vi Jer alvorligt om, at I gør købmanden hans skade og uret god igen og skåner ham for yderligere besværing og skade; thi, hvis I ikke gør det, så må vi sammen med de andre stæder overveje, hvorledes vi kan forhindre det, så vi og købmanden ikke fremtidig er nødt til (at skride ind over for) det. Vi ønsker, at I skriver Jeres svar herpå til de herrer rådmænd i Stralsund på vegne af os alle.

1) d.v.s. Malmø. – 2) 'sokeschult', »søgt« anklage, der rejses for at chikanere den pågældende. – 3) penninge, jf. D. Schäfer, Das Buch des lübeckischen Vogts auf Schonen, XCIII. 1 penning sterling var både i 1368 og 1423 lig med 3 lybske penninge, jf. Peter Spufford, Handbook of Medieval Exchange, 210.

384 [1388. Omkr. 1. maj].

Hansestædernes rådsudsendinge klager til fogeden i Malmø over en række overgreb mod de hansekøbmænd, der ligger i byen, og beder om erstatning.

Afskrift i Wismar (= som nr. 383), registraturer (14.-15. årh.) i Danzig og Toruń.

1. Danzig.

Et brev[1]) af lignende indhold skal skrives til fogeden i Ellenbogen[2]).

2. Toruń.

Et brev[1]) af lignende indhold er skrevet til fogeden i Ellenbogen[2]).

1) Jf. nr. 383. – 2) D.v.s. Malmø.

[1388. Omkr. 1. maj]. 385

Hansestædernes rådsudsendinge henstiller til rådet i Ystad, at man ophører med overgrebene mod de i byen liggende hansekøbmænd, respekterer deres privilegier og yder erstatning. Endvidere beder man om, at rådets svar må blive sendt til rådet i Stralsund.

Afskrifter i Hanserecesserne. Nedertysk.

I skal vide, at oldermændene og den menige købmand fra stæderne, der ligger hos Jer i Ystad, her for os har klaget svært over, at I besværer, skader og foruretter dem og ødelægger nogle af dem helt i mangehånde punkter mod vore privilegier og friheder, navnlig ved at I fratager købmanden, således som han klager, hans penge og gods, den ene før, den anden efter, og forbyder, hvad der er købmanden nyttigt, således <1> at I forbyder at udføre salt, tønder[1]), hanke, tråd, garn, træ, kul[2]), der kan købes på markedet[3]). <2> På samme måde skipperne, thi de siger, at dér købte[4]) en skipper en okse til sit underhold, den måtte han give 5 nobler for i bøde, og at I forbyder købmanden, at fire må købe en okse til deres underhold[4]), og når I skal betale dem, så giver I dem, efter hvad de siger, gamle (reb til) drivgarn[5]), gamle garn[6]), gamle skuder, gamle tønder, gamle boder (som betaling) for deres tilgodehavende. <3> Fremdeles når de vil udbedre deres boder, så siger I, at de har gjort vold og uret[7]), fordi de går over Jeres jord til deres boder. <4> Fremdeles kan tyskerne have skuder i hele Skåne, hvormed de kan fiske, men det vil I ikke tilstede dem i Ystad, hvad der dog tilforn har været ret. <5> Fremdeles at tolderen har indført en ny told: når købmanden skal og vil give sin toldørtug[8]) for pladsen, så vil han ikke skrive ham op, at han har givet sin toldørtug[8]), medmindre han giver ham mindst 4 hvider til vederlag. <6> Fremdeles på mange andre punkter og besværinger, som dette vort nærværende bud udførligt kan berette for Jer. Derfor beder vi Jer indstændigt om, at I erstatter købmanden skaden og skåner ham for yderligere besværing og skade, thi hvis I ikke gør det, så må vi sammen med de andre stæder overveje, hvordan vi kan hindre det, så at vi og købmanden ikke fremtidig er nødt til (at skride ind over for) det. Vi beder om, at svar må blive meddelt de herrer rådmænd fra Stralsund på vegne af os alle.

1) 'solt tunnen'; det kan ikke afgøres, om der er tale om 'salt' og 'tønder' eller om 'salttønder'. – 2) 'holt kolen'; det kan ikke afgøres, om der er tale om 'træ' og 'kul' eller om 'trækul'. – 3) meningen er vel, at man ikke tillader udførsel fra Ystad af de anførte varer (måske medmindre der betales en højere pris eller afgift). – 4) de nævnte eksempler gengiver formen-

lig konkrete hændelser, der synes at angå fortolkningen af udførselsforbud. – 5) 'vlotrepe'. – 6) 'garne', måske lig med 'sættegarn' eller blot 'net' i almindelighed. – 7) 'welde vnd wolt'. – 8) 'witte penninge'.

386 [1388. Omkr. 1. maj].

Hansestædernes rådsudsendinge henstiller til fogeden i Ystad, at man ophører med overgrebene mod de i byen liggende hansekøbmænd, respekterer deres privilegier og yder erstatning.

Registraturer i Danzig, Toruń og Wismar (14.-15. årh.).

1. Danzig og Wismar.

Et brev af lignende indhold[1]) skal skrives til fogeden i Ystad.

2. Toruń.

Et brev af lignende indhold[1]) er skrevet til fogeden i Ystad.

1) jf. nr. 385.

387 [1388. Omkr. 1. maj].

Hansestædernes rådsudsendinge henstiller til rådet i Simrishamn, at man yder erstatning for de overgreb, der er blevet begået mod de hansekøbmænd, som ligger i byen.

Afskrifter i Hanserecesserne. Nedertysk.

I skal vide, at den menige købmand fra stæderne, der ligger hos Jer i Simrishamn, har klaget svært til os over, at I besværer, skader og foruretter ham der og helt ødelægger nogle af dem på mangehånde punkter mod vore privilegier og friheder, der er givet os og købmanden brev og segl på til at bruge over hele Danmarks rige til evige tider. Derfor beder vi Jer indstændigt om, at I erstatter den købmand, der er skadet af Jer, skaden, og at I skåner ham for yderligere besværing og skade, thi hvis I ikke gør det, så må vi sammen med de andre stæder overveje, hvordan vi kan hindre, at vi og købmanden fremtidig lider nød deraf. Vi beder om, at svar må blive meddelt de herrer rådmænd fra Stralsund på vegne af os alle.

[1388. Omkr. 1. maj]. 388

Hansestædernes rådsudsendinge henstiller til fogeden i Simrishamn, at man giver erstatning for de overgreb, der er blevet begået mod de hansekøbmænd, som ligger i byen.

Registraturer i Danzig og Toruń (14.-15. årh.).

1. Danzig.

Et lignende brev[1]) skal skrives til fogeden i Simrishamn.

2. Toruń.

Et lignende brev[1]) er skrevet til fogeden i Simrishamn.

1) jf. nr. 387.

1388. [Efter 1. maj]. Lübeck. 389

Reces af hansedagen i Lübeck.

Afskrifter i Hanserecesserne. Nedertysk.

Forsamlet til møde i Lübeck i det Herrens år 1388 på de hellige apostle Philip og Jakobs dag har de herrer rådsudsendinge fra nedennævnte stæder – nemlig fra Hamburg de herrer Ludolf Holdenstede, Kristian Miles og Johan Hoier, fra Rostock, Johan v. der Aa og Johan Grenzing, fra Stralsund Johan Ruge og Herman Hosank, fra Wismar Henrik Wessel og Markvard Bantzekow, fra Greifswald Nikolaus Rose, fra Lüneburg Albert Hoike, Godeke v. dem Hagen og Meino v. dem Loo, fra Preussen: fra Toruń Gotfrid Rebber, fra Danzig Reinhold Hetveld, fra Gotland Henrik fra Flandern og Werner Grodervelt, fra Livland: fra Riga Johan af Kalmar, fra Dorpat Walther v. der Borg, fra Reval Johan Hamer, fra Lübeck de herrer Gerhard v. Attendorn, Thomas Murkerke, Johan Perzeval, Simon Swerting, Johan Schepenstede, Gotfrid Travelman og Henrik Westhof – gennemdrøftet disse nedenskrevne sager.

<1-3> .....[1])

<4> Desuden er det aftalt at sende breve til dronningen af Norge, til ærkebiskoppen i Lund, til dem fra Ellenbogen[2]), Ystad og Simrishamn og

fogederne sammesteds om mange slags skader og besværinger, der vedrører købmanden der.

<a> Til dronningen således. Efter hilsen: Berømmelige fyrstinde (*o.s.v.* = *nr. 379*).

<b> Ligeledes til dronningen: Berømmelige fyrstinde (*o.s.v.* = *nr. 380*).

<c> Ligeledes er der skrevet et brev til Jens Due (*o.s.v.* = *nr. 381*).

<d> Til ærkebiskoppen i Lund, Sveriges riges primas og så videre: Ærværdige herre (*o.s.v.* = *nr. 382*).

aa og *ab1*:
<e> I skal vide, at oldermændene (*o.s.v.* = *nr. 383*).

ac1 og *ac2*:
<e> Til rådet i Ellenbogen[2]): I skal vide, at oldermændene (*o.s.v.* = *nr. 383*).

ab1:
<f> Brev, der skal skrives til fogeden i Ellenbogen[2]) (*o.s.v.* = *nr. 384*).

<f> Et brev af lignende indhold (*o.s.v.* = *nr. 384*).

<g> Til rådet i Ystad. I skal vide, at oldermændene (*o.s.v.* = *nr. 385*).

<h> Et brev af lignende indhold (*o.s.v.* = *nr. 386*).

ab1:
<i> I skal vide, at den almindelige købmand (*o.s.v.* = *nr. 387*).

ac1 og *ac2*:
<i> Til rådet i Simrishamn. I skal vide, at den almindelige købmand (*o.s.v.* = *nr. 387*).

<j> Et lignende brev (*o.s.v.* = *nr. 388*).

<5> Fremdeles har stæderne haft drøftelser om den flamske fart[3]) og om, at der, er sket den almindelige købmand stor uret, skade og krænkelse der, og at han besøger landet med stor fare og tab af sit liv og gods, derfor er stæderne kommet overens om, at købmanden skal rømme Flandern. Derfor vil stæderne straks sende et hemmeligt troværdigt bud til Flandern, der hemmeligt skal advare købmanden dér og henvende sig til de øverste og fornemste af købmændene, der skal holde det hemmeligt hos sig ved deres ed, og sige til dem, at enhver skal bringe sit gods ud af landet, så hurtigt han kan, så at købmanden helt skal rømme landet på førstkommende vor kære frues himmelfartsdag[4]). Og enhver af stæderne, der er forsamlet her, skal, når de kommer hjem, advare deres[5]) mod, at nogen

opsøger Flandern, eftersom købmanden drager derhen med stor fare og tab af sit liv og gods. Men på førstkommende vor frues himmelfartsdag[4]) skal man forbyde det åbent i stæderne og i Skåne, at nogen opsøger Zwijn[6]) eller driver handel med flamlænderne ved at sælge til dem eller købe af dem, efter den anordning og under den straf, der står skrevet herefter. For det første (*o.s.v. = Hanserec. III nr. 381*).

<6-16> .....[7])

1) de udeladte artikler vedrører Dortmund (§ 1) og Flandern (§§ 2-3). - 2) d.v.s. Malmø. - 3) 'reyse', der kan betegne et krigstogt; men som her må betyde handelsfart. - 4) 15. august. - 5) d.v.s. købmænd og skippere. - 6) den flod, ved hvilken Brügge ligger. - 7) de udeladte artikler vedrører Flandern (§§ 6-7), Holland (§ 8), Kiel (§ 9), Novgorod (§§ 10-11), Braunschweig (§ 12), sildetønder (§ 13) og Rusland (§§ 14-16).

1388. 3. og 30. maj. 390

Jens Buk af Gringelstad skænker gården Stora Skeglinge til Bosjø kloster samt, på grund af hans søsters optagelse i klostret, Skeglingegårde.

1. Skånebrevsfortegnelsen.

Gavebrev af Jens Buk af Gringelstad til Bosjø kloster på en gård, der kaldes Stora Skeglinge. Fremdeles ærkebiskop Mogens af Lunds vidnesbyrd derom. Givet lørdag efter Kristi legemsfest[1]), men selve gavebrevet er givet på den dag, da man fandt det hellige kors[2]) 1388.

2. Udkast til Skånebrevsfortegnelsen.

Jens Buks brev, der vedrører, at han har givet Bosjø kloster Stora Skeglinge for sin søsters indtagelse hos nonnerne. Givet 1388.

3. Udkast til Skånebrevsfortegnelsen.

Tre sammenbundne pergamentsbreve angående Jens Buks gavegods, som han gav til Bosjø kloster, kaldet Stora Skeglinge; desuden også Skeglingegårde på grund af hans søsters indtagelse hos nonnerne. De to breve givet 1388 og det tredie givet 1432.

1) Kristi legemsfest faldt i 1388 på den 28. maj. - 2) 3. maj.

391 1388. 4. maj. Århus.

Biskop Peder af Århus udsteder med billigelse af hele kapitlet sammesteds en række statutter for kannikerne sammesteds.

Afskrift i Århusbogen. Latin.

For at fjerne de uvaner og fordærvelige forhold, der som følge af forsømmelighed og eftergivenhed hos visse personer ved Århus (dom)kirke ad forskellige afveje og ved mangfoldige vildfarelser har vundet indpas, og for der at genoprette tingenes rette orden og styrelse med hensyn til med tilbørlig værdighed, fromhed og sædelighed at ordne nævnte Århus (dom)kirkes hele gejstligheds og kors almindelige forfatning i overensstemmelse med hvad der anses for nyttigt og med lethed og glæde kan bæres af alle, hvem det angår, såvel nulevende som fremtidige, beslutter vi, Peder, af Guds og det apostoliske sædes nåde biskop af Århus, med vort elskede kapitels samtykke og råd, at de nedennævnte artikler under trusel om de nedennævnte straffe ubrydeligt og til evig tid skal overholdes strengt. <1> For det første bestemmer vi, at der hvert år skal holdes to almindelige kannikekapitler i Århus (dom)kirke, det første nemlig første hverdag efter dagen for det hellige kors' ophøjelse[1]), og den dag skal være fastsat som erklæringstermin. Enhver kannik, der har del i fællesbordet, og som da udebliver og ikke giver møde til erklæring i samme kapitel inden højmessen er endt, må undvære fællesbordet. Det andet kapitel skal usvigeligt sikkert holdes onsdag efter midfastesøndag[2]), og enhver kannik, som uden lovlig forhindring udebliver herfra, skal bøde seks skilling lybsk inden næste kapitel under trusel om at skulle betale dobbelt, og hvis han da ikke betaler, skal fællesbordets forstander af førstegrøden af hans beneficium, præbende eller kirkelige embede uden indsigelse oppebære to skilling grot, som skal henlægges til brug for kapitlet og kirkens bygningsfond. Til hindringer[3]) skal regnes sådanne forhold, ved hvilke de kanniker, som ikke kommer til de fornævnte kapitler, lovligt kan undskyldes, nemlig svagelighed, studium ved anerkendt universitet[4]), kirkens eller kapitlets hverv, hvis udførelse med kannikernes fælles samtykke er overdraget eller betroet én af dem. <2> Fremdeles skal enhver kannik, som – mens der synges tidebønner eller messer – betræder koret uden korklædning, betale to skilling lybsk til brug for kapitlet og kirken. <3> Fremdeles skal enhver kannik stille en egnet vikar, der kan gøre fyldest med hensyn til sang og læsning. Der skal ydes dem en årlig betaling en-

hver efter hans grad, nemlig to mark sølv til en præst, otte skilling grot til en diakon og til en subdiakon tyve skilling sterling[5]) inden onsdag efter påske under trusel om at skulle betale det dobbelte hvert år. <4> Fremdeles skal enhver kannik, som siger skændige og krænkende ord til sin medkannik, suspenderes fra sit embede i en måned, hvis han overbevises derom, og han må ikke genindsættes i samme embede, før han har bødet to skilling grot til den forurettede og lige så meget til kapitlet og bygningsfonden. Men hvis han ikke har de højere vielser[6]), skal han være adgangsforment til kirken og ligeledes være forpligtet til den samme bøde. Men hvis den forurettede ikke vil modtage bøden, da skal den tilfalde kirkens fornævnte bygningsfond. <5> Hvis fremdeles en kannik slår sin medkannik eller beskadiger ham alvorligere – det ske ikke – skal han foruden erstatningen til den forurettede, som fastsættes af kannikerne, yderligere give samme et pund sterling og skal ufortøvet betale bygningsfonden lige så meget. <6> Fremdeles skal den kannik, som røber kapitlets hemmeligheder og lovligt overbevises derom, i hundrede år og een dag være udelukket fra kapitlet. <7> Fremdeles er enhver kannik, som er til stede, pligtig at overvære sin medkanniks sørgegudstjeneste[7]) og begravelse under trusel om en bøde på seks skilling lybsk. <8> Fremdeles skal enhver kannik fra Mikkelsdag[8]) indtil påskelørdag, de store festdage undtagne, bære en overklædning[9]) og sort korkåbe[10]); men om sommeren indtil Mikkelsdag[8]) en overklædning[9]) med sorte slag[11]). Enhver kannik, som ikke bærer disse til de fastsatte tider, må undvære fællesbordets goder og skal ikke have noget fra årtiderne. <9> Fremdeles skal enhver kannik hver lørdag, han er hjemme, komme i kapitlet ved første ringning til højmesse under trusel om en skilling lybsk, medmindre han er lovligt forhindret. <10> Fremdeles skal kannikerne, hvis de er til stede, på årets store festdage selv møde i koret, nemlig til første og anden vesper, ottesang[12]) og højmessen, medmindre sygdom træder i vejen herfor eller kirkens hverv, som gør dem lovligt undskyldte, og til processionerne, når de finder sted, under trusel om en bøde på fire grot for hver af fornævnte tidebønner og for processionerne. <11> Fremdeles bør kannikerne ikke siges at residere eller at holde residens, medmindre de den største del af hele året kommer i koret i egen person, såvel på festdage som på hverdage, og der udfører de hverv, som kanniker er pligtige at udføre, således som det sømmer sig, at de udføres af residerende kanniker. Følgende er kannikernes fester, ved hvilke de især må være til stede og udføre kirkelige handlinger, nemlig de fire første dage i påskeugen, dagen for det hellige kors' opdagelse[13]), Kristi himmel-

fartsdag, dagen for tornekronen[14]), de fire første dage i pinseugen, trinitatissøndag, Kristi legemsfest[15]), den hellige Johannes Døberens fødselsdag[16]), apostlene Peters og Paulus' dag[17]), dagen for den hellige jomfrus optagelse i himlen[18]), Skt. Laurentius' dag[19]), samme jomfrus fødselsdag[20]), det hellige kors' ophøjelsesdag[1]), Skt. Michaels dag[8]), Allehelgensdag[21]), Allesjælesdag[22]), Skt. Clemens' dag[23]), kirkens indvielsesdag[24]), Skt. Nikolaj dag[25]), den hellige jomfrus undfangelsesdag[26]), de fire første dage i julen, omskærelsesdagen[27]), Helligtrekongersdag[28]), renselsesdagen[29]), bebudelsesdagen[30]), langfredag og påskelørdag. På disse dage bør kannikerne afholde messen og forrette tjeneste i koret i Århus, idet de holder højmesse, evangelium, epistel og sangofficiet, hvorved enhver skal have en vikar, som tjener ham i de ham tilladte tjenester. <12> Fremdeles skal kannikerne på disse samme festdage læse de fem sidste lektier; men den, som skal læse evangeliet, skal også læse prædiken. <13> Fremdeles skal de kanniker, som beklæder kantorembedet, synge det nye responsorium[31]) og halleluja med verset[32]) i messerne sammen med de to vikarer og de to skolarer, som synger bedst. <14> Fremdeles skal en kannik være forstander for de fraværende kannikers borde og for det øde gods, som ligger til fællesbordet. <15> Fremdeles bestemmer vi, at bordenes gods skal deles i ti lige dele og henlægges til præbender for ti kanniker således, at otte af disse skal være residerende ved kirken og to skal have fællesbord med biskoppen; disse ti skal nyde og bruge det således adskilte mensalgods, og hvis nogen af de fornævnte otte residerende ønsker at studere ved et anerkendt universitet[4]), skal han – når han har fået tilladelse dertil – ikke undvære sit bord. Men de andre kanniker skal nøjes med deres præbende, og enhver skal stille en vikar i sit sted i koret under trusel om den ovennævnte straf. <16> Fremdeles forbyder vi, at for fremtiden valg[33]) af de ledige præbender finder sted ved kannikerne, thi med hensyn til ledige præbender vil vi med råd af kapitlets flertal[34]) providere en velegnet person dermed efter vort valg. <17> Fremdeles skal alle de, som skal have Helligåndshuset og forvaltningen af Kristi legeme[35]), være kanniker, uden del i fællesbordet; men de skal have lige del med de andre kanniker i årtiderne og uddelingerne. <18> Fremdeles skal enhver, som skal være sakristan, være kannik, og til hans underhold føjer vi det til hans embede henlagte gods, dernæst henlægger vi hertil Århus (dom)kirkes sognealter tillige med årtiderne og uddelingerne at oppebære med de andre kanniker i koret. <19> Fremdeles skal to af kannikerne, den ene af dem sakristanen, være værger for Skt. Clemens' kirke[36]), og de skal en gang om året,

nemlig dagen næstefter erklæringsdagen, aflægge regnskab for det oppebårne over for os og kapitlet. <20> Fremdeles skal en af kannikerne være forstander[37]) for årtiderne og uddelingerne. <21> Fremdeles skal skolemesteren[38]) være forstander for korgodset og af samme gods holde så mange korsangere, som han uden vanskelighed kan underholde dermed. <22> Fremdeles skal hver residerende kannik med mindst et dagligt måltid underholde to fattige skolarer, navnlig ældre skolarer, som skolemesteren[38]) efter biskoppens råd lader betro til dem. Men hvis disse skolarer ønsker at gøre brug af denne nåde, skal de skaffe sig overklædning[9]) og skal flittigt komme i koret (til) alle de store tider[39]), på festdage med ni lektier og på hverdagene til vesper og messe. <23> Fremdeles skal kannikerne og især prælaterne drage omsorg for og tage hensyn til kirkens hele forfatning såvel indadtil som udadtil, således at de gudstjenstlige handlinger udføres med tilbørlig værdighed, sømmelighed og velordnet fromhed af dem selv, alterpræsterne, vikarerne og af dem, der har et hverv at forvalte, således som det særligt betroes dem af Gud at udføre. <24> Fremdeles skal kannikerne på de hertil bestemte tider lade holde de anniversarier, som de årligt skal afholde, med vigilier, med ni lektier og sjælemesser; ved disse årtider skal de være til stede, hvis de ønsker at få og nyde fordelene af dem. <25> Fremdeles skal forstanderen[37]) for årtiderne i tide forud meddele kannikerne, når årtiderne skal finde sted, således at de i fællesskab kan deltage i dem. <26> Fremdeles skal enhver kannik, som har et kirkeligt embede med sjælesorg, efter samråd med os providere samme kirkelige embede med en evig vikar, som skal modtage sjælesorgen af os. <27> Fremdeles skal to hertil egnede og forstandige kanniker visitere kannikernes gods for at undersøge enhver husstands forfatning, hvorledes de bestyrer og forvalter det gods, som de har modtaget af dem til bestyrelse, og også for at påtale deres forsømmelighed, hvor der med rette kan finde påtale sted. <28> Fremdeles bestemmer vi, at enhver vordende kannik, før han indsættes, skal sværge, at han mandigt vil stille sig til forsvar for kirken og kapitlets retfærdige sager, og at han ubrydeligt vil overholde de nedennævnte bestemmelser efter evne og med den nødvendige fasthed. <29> Fremdeles skal nedennævnte bestemmelser læses på hver erklæringsdag og på enhver vordende kanniks indsættelsesdag. <30> Fremdeles skal enhver af de ikke-residerende kanniker have sin befuldmægtigede i kapitlet, som skal svare for ham ved at gøre fyldest og gøre fyldest ved at svare for ham[40]). <31> Fremdeles må enhver kannik, som ønsker at residere, ikke uden særlig tilladelse være borte fra kirken i mere

end seks uger om året. <32> Fremdeles vil vi ikke tåle, at kanniker besidder altre i vor Århus (dom)kirke, medmindre de har særlig dispensation hertil. <33> Fremdeles skal en nyoptaget kannik, før han oppebærer noget af bord eller præbende, give kirken en korkåbe[10]) til en værdi af mindst to mark sølv eller to mark sølv, som inden et års forløb skal anvendes til kirkens prydelse. <34> Fremdeles skal kannikerne for deres betaling bestride den sidste messe, der læses i kirken straks efter at højmessens evangelium er læst. <35> Fremdeles skal forstanderen for kannikebordet aflægge regnskab for hver fraværende kanniks bord, og halvdelen deraf skal henlægges til de residerende kanniker, der besøger koret, til uddelingerne, mens den anden halvdel af samme bord skal forbeholdes for kirkens bygningsfond. <36> Fremdeles skal den nuværende og den til enhver tid værende kantor røgte det ham pålagte hverv og i opfyldelsen af sit hverv gå frem med den iver, således som det udførligt er beskrevet i Århus kantoris første vedtægt[11]), og som han finder vil være hans sjæl tjenligt. <37> Fremdeles skal det ikke være nogen kannik tilladt uden efter biskoppens og kapitlets råd at afhænde eller bortforpagte kirkens gods, og hvis nogen kannik handler imod denne bestemmelse, skal hans bortforpagtning eller afhændelse være ugyldig. <38> Fremdeles skal enhver kannik eller prælat, som måtte blive valgt til biskop, sværge, at han fast vil holde disse nedennævnte bestemmelser og artikler i hævd. <39> Fremdeles bestemmer vi, at der to gange om året skal finde en almindelig sammenkaldelse sted af hele gejstligheden fra Århus stift, nemlig tirsdagen efter Kristi legemsfest[15]) og tirsdagen efter Mikkelsdag[8]), og at der til evig tid højtideligt skal holdes en hellig synode[12]) i domkirken. <40> Fremdeles skal til evig tid den halve sum af alle de bøder, hvortil kannikerne, alterpræsterne eller vikarerne i Århus (dom)kirke bliver dømt, betales af dem, som har forset sig, til kirkens bygningsfond, og den anden halvdel til kapitlet. Til optegnelse, undersøgelse, indkrævning, oppebørsel og inddrivning af samtlige disse bøder indsætter vi som fuldt ud beføjede eksekutorer de herrer ærkedegnen og kantoren, de nuværende eller de til enhver tid værende, således at begge disse med tilsidesættelse af had og kærlighed med vor dem hertil overdragne myndighed skal opkræve og inddrive fornævnte forekommende bøder med umiddelbar virkning, og de skal overfor os og kapitlet aflægge regnskab for samme bøder. Men når den hellige (dom)kirke i Århus er blevet repareret, hvad dens betydeligere bygninger angår, skal de mulkter, som vil være at betale af fornævnte kanniker, alterpræster og vikarer, helt og fuldt anvendes til kannikernes fælles

tarv. Ydermere skal de lægge en sådan omhu for dagen, at kirkens anseelse[43]) øges, og at når den er øget, den på tilbørlig måde forbliver ved magt, samt at de forsømmeliges forseelser rettes ved de anførte og fastsatte straffe og ved retfærdig vejledning[44]). Til vidnesbyrd herom er vort segl hængt under dette brev. Og vi Peder, ærkedegn, Jens, provst, Niels Bille, kantor, Jens Tordsen, Povl af Urlev, Laurentius, provst i Hardsyssel, Markvard Vesteni, Niels Ågesen, Niels Johansen, Oluf Pedersen, Peder Laurentsen, Niels Esgersen, Troels Nielsen, Mikkel af Helligåndshuset, Niels Ravn, Niels Buze og Peder Stigsen og hele kapitlet ved Århus (dom)kirke godkender alle disse ovenfor nævnte artikler og bestemmelser, og med tilslutning og samtykke fra os alle og efter moden og forudseende overvejelse har vi bestemt, at de skal holdes i hævd af os og vore efterfølgere med ubrydelig fasthed, og til større bevis og fastere sikkerhed for alt det ovenfor nævnte har vi ladet disse bestemmelser bestyrke med vore segl tillige med vort fornævnte kapitels segl.

Givet og forhandlet i Århus i det Herrens år 1388 mandagen før Kristi himmelfartsdag.

1) 14. september. – 2) søndagen Lætare, 4. søndag i fasten. – 3) jf. X lib. III tit. IV De clericis non residentibus in ecclesia uel praebenda c. 7, 12-3 og 15; X lib. III tit. V De praebendis c. 32; X lib. III tit. VI De clerico aegrotante uel debilitato c. 1. – 4) 'studium priuilegiatum'. – 5) jf. nr. 48 note 1-2. – 6) 'infra sacros', d.v.s. 'gradus': subdiakon, diakon og præst. – 7) 'exequiae', d.v.s. først og fremmest dødsmessen. – 8) 29. september. – 9) 'superpellicium', se nr. 18 note 16. – 10) se nr. 18 note 9. – 11) se nr. 18 note 5. – 12) jf. nr. 392 note 4; 1. og 2. vesper må betyde enten non og vesper eller vesper og komplet. – 13) 3. maj. – 14) 4. maj. – 15) 2. torsdag efter pinse. – 16) 24. juni. – 17) 29. juni. – 18) 15. august. – 19) 10. august. – 20) 8. september. – 21) 1. november. – 22) 2. november. – 23) 23. november. – 24) sandsynligvis 29. november, jf. Breviarium Arusiense p. X ii verso. – 25) 6. december. – 26) 8. december. – 27) 1. januar. – 28) 6. januar. – 29) Kyndelmisse, 2. februar. – 30) 25. marts. – 31) vekselsang mellem solister og enstemmigt kor, Kult. Leks. XIV 79. – 32) sang placeret mellem læsningerne af epistelen og evangeliet bestående af det egentlige Halleluja og et vers, normalt fra Bibelen. – 33) 'optio'; se dog DRB. I 7 nr. 145, 147 og 160. – 34) 'sanior pars'. – 35) jf. nr. 393. – 36) Århus domkirke. – 37) 'procurator'. – 38) 'scolasticus', d.v.s. leder af en domskole. – 39) store tidebønner (horae majores), d.v.s. ottesang (matutin), laudes og vesper; små tidebønner (horae minores), d.v.s. prim, terts, sext, non og komplet. Medens ottesang og laudes fandt sted inden solopgang, holdtes prim, terts, sext og non ved henholdsvis dagens første, tredie, sjette og niende time, vesper lå sidst på eftermiddagen og komplet om aftenen, jf. Kult. Leks. XVIII 255-258 og XIX 667. – 40) 'satisfaciendo respondeat et satisfaciet respondendo'. – 41) DRB. II 2 nr. 18, 1266 15. juli. – 42) kirkeligt møde, især af gejstligheden fra et enkelt stift, jf. Kult. Leks. XVII 630-636. – 43) 'honor ecclesie', hvorved kan forstås både kirkens ære og dens hele retsstilling med hensyn til ukrænkelighed, privilegier og besiddelser, jf. J.F. Niermeyer, Mediae latinitatis lexicon minus, 495-98. – 44) 'iusto moderamine', jf. Novum Glossarium Mediae Latinitatis M-N ed. Franz Blatt, 668-9, betydning 3.

392 1388. 4. maj. [Århus].

Biskop Peder af Århus udsteder efter råd af kapitlet sammesteds en række statutter for korvikarerne ved domkirken i Århus.

Afskrift i Århusbogen. Latin.

I Herrens navn, amen. Vi, Peder, af Guds og det apostoliske sædes nåde biskop i Århus, har i det Herrens år 1388 mandagen før sammes himmelfartsdag i samråd med vort elskede kapitel ladet give og nedskrive nedennævnte bestemmelser, som skal holdes af samme vor kirkes korvikarer. <1> For det første bestemmer vi, at de vikarer, som er udpegede til den daglige tjeneste der, skal komme i koret til tiden, holde deres indtræden sømmeligt og med gejstlig værdighed og indfinde sig til de enkelte tidebønner under trusel om de nedennævnte straffe; for det første skal enhver, som er fraværende på de store højtider, betale en sterling[1]) for hver stor tidebøn, for enhver lille tidebøn en lybsk[2]). <2> Fremdeles skal enhver, som er fraværende på de middelstore festdage, nemlig søndage, apostlenes dage og andre af landets festdage[3]) betale en halv sterling[1]) for enhver stor tidebøn[4]), morgenbønnen undtaget, for hvilken der altid skal betales en sterling[1]), og for enhver lille tidebøn[4]) en obol[5]); på hverdage for enhver stor tidebøn en lybsk, morgenbønnen ligesom ovenfor nævnt undtaget, og for en lille tidebøn en obol. <3> Fremdeles skal han for enhver messe, kaldet formesse[6]), og for messen for de afdøde betale en lybsk[2]). <4> Fremdeles skal han for Salve Regina om aftenen[7]) betale en obol[5]) og ligeledes for vigilier. <5> Fremdeles skal enhver, som udebliver fra en procession, betale en halv sterling[1]). <6> Fremdeles skal ebdomadarius[8]), underkantoren og notaren ikke være undskyldt, medmindre de personligt indsætter en passende stedfortræder, og enhver af dem skal betale dobbelt for enhver tidebøn, som de udebliver fra, når deres tjeneste ikke bestrides på deres vegne. <7> Fremdeles skal den notar, som svigagtigt skriver en andens navn og ved to vidner overbevises herom, betale seks penninge for hver penning eller han skal – hvis han sammen med den fælle, hvis navn ikke bør opføres, bestrider dennes bøde – betale tre penninge for hver penning af denne bøde. <8> Fremdeles skal på festdage ebdomadarius[8]) betale[9]) to skilling grot og på hverdage en skilling grot. <9> Fremdeles skal han for den hellige jomfrus messe på festdage betale fire grot, og på hverdage to grot; hvis den bliver læst, en sterling til tilbørlig tid for præstens eller ministrantens[10]) skyld. <10> Fremdeles skal mini-

stranten[10]) betale to groter på festdage og på hverdage en grot. <11> Fremdeles skal diakonen på festdage betale fire grot for evangeliet og på hverdage to grot. <12> Fremdeles skal subdiakonen på festdage betale to skilling og på hverdage en. <13> Fremdeles skal diakonen og subdiakonen for Confiteor[11]) og Misereatur[12]) betale en halv sterling. <14> Fremdeles skal ministranterne[10]) overholde den tilbørlige forskrift[13]) sammen med præsten, og ikke gå frem og tilbage, medmindre det viser sig nødvendigt[14]) for at de fromt kan fuldføre den påbegyndte tjeneste, under trusel om en bøde på en halv sterling for hver forseelse. <15> Fremdeles skal diakonen iklæde præsten, og subdiakonen iklæde diakonen, under trusel om en bøde på en lybsk[2]), men gradalarii[15]) skal iklæde subdiakonen under trusel om piskning ved kantoren. <16> Fremdeles skal subdiakonen på landets festdage[3]), aposteldage, søndage, på Kristi og Marias dage og den følgende uge, når evangeliet er læst, bære plenariet[16]) med den korsfæstede på bindet rundt til fredskys[17]) under trusel om en bøde på en lybsk[2]). <17> Fremdeles skal han betale en skilling lybsk for hver ikke holdt sjælemesse. <18> Fremdeles for martyrologiet[18]) ved prim[4]) en halv sterling[1]), og den hellige jomfrus alterpræst[19]) skal betale ham. <19> Fremdeles skal enhver, som ved at blive siddende eller gå frem og tilbage, eller skændes eller have hovedet dækket, forglemmer sig selv under Confiteor[11]), evangeliet eller prædiken, Te Deum[20]) eller Magnificat[21]), Benedictus[22]) eller Nunc dimittis[23]), betale en halv sterling[1]). <20> Fremdeles skal enhver, som ikke kommer til messen inden det niende Kyrie eleison[24]) og til vesper[4]) inden femte salme og til ottesang[4]) inden slutningen af første hymne, betale en halv[25]) i overensstemmelse med hvad der da synes passende. <21> Fremdeles skal enhver, som ikke betaler i rede penge inden processionen, betale dobbelt og det lige op til to skilling grot. <22> Fremdeles skal ingen have sin tilbørlige straf eftergivet. <23> Fremdeles skal ingen tage sig den orlov, som kaldes ugelov[26]), undtagen en fra hvert kor under trusel om den ovennævnte tidebønsbøde. <24> Fremdeles skal enhver korvikar have en sterling[1]) eftergivet af tidebønsbøden i hver uge, hvis han har været til stede i kapitlet. <25> Fremdeles skal enhver, som træder ind ad kordøren eller tager del i gudstjenstlige handlinger uden dragt, betale en halv sterling undtagen ministranterne[10]), hvis de ikke har kunnet skaffe dragt. <26> Fremdeles skal enhver, som tager en andens overklædning[27]), betale lige så meget, som han ville være pligtig at betale, hvis han var fraværende, og ydermere en grot til den fraværende. <27> Fremdeles må ingen have sin overklæd-

ning[27]) opbevaret i koret, men udenfor i aflukkede rum[28]), hvor det er muligt. <28> Fremdeles skal, når de øvrige går bort, i det mindste to blive tilbage i ethvert kor, og hvis den ene af dem fjerner sig, skal han betale en hvid. <29> Fremdeles skal enhver, som i heftighed fornærmer en anden med gudsbespottelige eller nedsættende ord eller med skældsord, råheder eller forbandelser, betale fire grot og (give) den krænkede et passende tegn på ydmyghed[29]). Men hvis nogen giver en anden en ørefigen eller påfører ham anden vold, skal han betale den pengebøde, som kapitlets flertal fastsætter. <30> Fremdeles skal enhver, som fra koret fjerner bøger, der tjener til læsning eller sang i koret, betale to skilling lybsk for hver stor eller lille tidebøn[1]), ved hvilken koret skulle bruge dem. <31> Fremdeles skal enhver, som ved at henslænge kirkens bøger ødelægger dem eller ved med vilje at tilsmudse dem, beskadiger dem i væsentlig grad, således at de trænger til fornyelse, erstatte bogen og betale fire grot. <32> Fremdeles skal enhver, som for spas eller som en grovkornet spøg kaster med brændende lys i koret, betale en grot. <33> Fremdeles skal enhver, som knækker de store lys i kirken, betale fire grot og erstatte dem med nye lys, og hvis det er sket uagtsomt, skal han under ed erstatte dem med uskadte lys. <34> Fremdeles skal enhver, som ler, således at det høres fra det ene kor til det andet, betale en sterling[1]). <35> Fremdeles skal enhver korvikar ved kannikernes festdage gå sin kannik til hånde[29]) under hans gudstjenstlige handlinger under trusel om en bøde på en lybsk[2]) for enhver forsømmelse. <36> Fremdeles skal enhver, som efter afholdelse af den forordnede messe ikke aflægger sin foreskrevne dragt, betale en sterling[1]). <37> Fremdeles når som helst det måtte hænde, at salmerne, responsorierne[30]) eller enhver anden sang falder bort under tidebønnerne i koret på grund af korvikarernes forsømmelighed eller spøg, skal de alle i begge kor betale som om de var fraværende. <38> Hvis det fremdeles skulle ske, at ottesangen, højmessen eller vespersangen ikke blev holdt på grund af sangernes eller korvikarernes fravær, skal alle vikarerne betale en skilling grot, således at ebdomadarius[8]), underkantoren og notaren betaler halvdelen. <39> Fremdeles skal ebdomadarius[8]) straks efter den tilbørlige klokkeringnings ophør begynde under trusel om dobbelt bøde. <40> Fremdeles skal ingen have den orlov, som kaldes ugelov[26]), i ugen efter en stor festdag[31]), hvis han tager den, skal han straffes, som var han fraværende. <41> Fremdeles skal enhver udvise tilbørlig omsorg og passende fremgangsmåde[32]) hvad angår lektierne, epistlerne, evangelierne, messerne, kollekterne, versene og sangen, således at de læser

passende og akcentuerer og ikke tager fejl under trusel om en bøde på en halv sterling[1]), hvad enten det sker ved en eller anden forsømmelighed eller fejltagelse. <42> Hvis fremdeles nogen begynder at læse lektien og overlader til en anden at læse den færdig eller overhovedet forsømmer at læse den efter sin tur, skal han betale fire sterling[1]). <43> Hvis fremdeles ebdomadarius[8]) ikke kommer tidsnok til at indlede Gloria in excelsis[33]) eller til at læse kollekten[34]), skal han betale halvdelen af, hvad han måtte betale, ifald den ikke var blevet læst. <44> Fremdeles skal to af de yngre vikarer skænke ved deres sammenkomster og bære det store graduale[35]) frem og bære det lukket bort igen under trusel om bøde på en grot, hvis de ikke skænker, og en bøde på en halv sterling[1]), for enhver forsømmelighed hvad gradualet[35]) angår. Alt det øvrige, som ikke her har fundet omtale, skal henstå til afgørelse ved kapitlets flertal.

1) sterling, formentlig penning (penny) sterling, jf. følgende note. – 2) lybsk, formentlig penning lybsk, idet bøden for udeblivelse fra messen for de døde sættes til 1 lybsk og for den meget alvorligere forseelse at undlade at holde sjælemesse 1 skilling lybsk. 1 penning sterling var både i 1368 og 1423 lig med 3 lybske penninge, jf. nr. 383 note 3. – 3) 'festum terræ', hvorved sandsynligvis forstås festdage fastsat for større områder og ikke blot for et enkelt stift, jf. Kult. Leks. IV 244 og XI 481. – 4) se nr. 391 note 39. – 5) d.v.s. en halv penning. – 6) 'formessæ', dansk ord i den latinske tekst; messe holdt tidligt om morgenen. – 7) Salve Regina, antifon, d.v.s. enstemmig sang, til Jomfru Marias ære. Blev i adskillige danske kirker sunget efter komplet, Kult. Leks. XI 377, jf. I 162-3 og II 584, og DRB. III 2 nr. 153 note 16. – 8) d.v.s. den i den pågældende uge tjenstgørende og ansvarlige for gudstjenesternes gennemførelse. – 9) denne og de følgende bøder synes kun at skulle anvendes, hvis de nævnte personer udebliver fra de omtalte messer og bønner. – 10) 'minister', d.v.s. den, der bistår præsten under messen. – 11) 'Confiteor', d.v.s. præstens og menighedens syndsbekendelse som indledning til den egentlige messe. – 12) 'Misereatur', præstens og menighedens gensidige ønske om Guds tilgivelse efter syndsbekendelsen. – 13) 'modus', d.v.s. gudstjenesteordningen. – 14) på bestemte tidspunkter under messen skal ministranterne hente forskellige genstande til brug for præsten, medens deres plads ellers er ved siden af alteret. – 15) 'gradalarius', synes at betegne gejstlig med de lavere vielser (akolyt, exorcist, lektor og ostiar). – 16) 'liber plenarius', bog indeholdende flere bøger, f.eks. samtlige evangelier eller disse og apostelbrevene, jf. Kult. Leks. XIII, 327. – 17) meningen med denne bestemmelse er, at når evangeliet på de anførte dage er blevet læst, skal subdiakonen bære evangeliet rundt således, at menigheden kan kysse krucifixet på bogens bind. Den liturgiske placering af fredskysset efter læsning af evangeliet er usædvanlig, idet dette normalt finder sted efter konsekrationen af brød og vin, men inden kommunionen, jf. Kult. Leks. IV 608 og Rietschel und Graff, Lehrbuch der Liturgik I 334-5. – 18) fortegnelse over helgener ordnet efter kalenderen, ofte med notitser om deres levned. Synoden i Aachen 817 bestemte, at martyrologiet skulle læses dagligt i klostrene ved prim, jf. Kult. Leks. XI 478-9. – 19) 'minister', egtl. medhjælper. Må i dette tilfælde betegne præsten ved et alter indviet til Vor Frue i modsætning til de i note 10 omtalte ministranter. – 20) Te Deum, den såkaldte ambrosianske lovsang; synges eller læses ved ottesang undtagen i advents- og fastetid, jf. Rietschel & Graff, anf. arb. I 340. – 21) Magnificat, d.v.s. Jomfru Marias lovsang (Luk. 1, 46-55), som læses eller synges ved vesperens slutning, jf. Rietschel & Graff, anf. arb. I 340. – 22) Benedictus, d.v.s.

Zacharias' lovsang (Luk. 1, 68-79); læses eller synges ved slutningen af laudes, jf. Rietschel & Graff, anf. arb. I 340. - 23) Nunc dimittis, d.v.s. Simeons lovsang (Luk. 2, 29-32); indgår i kompletorium, jf. Rietschel & Graff, anf. arb. I 340. - 24) Kyrie eleison, d.v.s. den nifoldige påkaldelse af Guds barmhjertighed efter messens indgangsbøn Introitus, jf. Rietschel & Graff, anf. arb. I 306. - 25) ikke præciseret i den lat. tekst; man venter her nærmere bestemmelse som 'lybsk', 'sterling' eller lignende. - 26) 'ugeløf', da. ord i den lat. tekst; meningen må være, at af hensyn til gudstjenesten må fra hvert kor kun én ad gangen tage fri. - 27) superpellicium, se nr. 18, note 16. - 28) f.eks. i et sakristi, i skabe eller i nicher i muren med låge for. - 29) 'ministret', jf. note 10. - 30) Responsorier, vekselsange mellem solist og enstemmigt kor, jf. Kult. Leks. XIV 79-80. - 31) 'infra octauam alicuius festi maioris'. - 32) 'previsionem debitam et modum congruum'. - 33) hymne med lovprisning af Gud; følger i messen efter Kyrie eleison, jf. note 24. - 34) Kollekt, kort bøn, der i messen følger umiddelbart efter Gloria in excelsis. - 35) Liturgisk bog, der indeholder messens sange, jf. Kult. Leks. V 407.

393 1388. 5. maj.

Biskop Peder af Århus udnævner hr. Niels Ravn, der beklæder vinens og brødets embede ved Århus domkirke, til kannik og henlægger Skt. Peters og Skt. Paulus' alter og Vor Frue alter til embedet, som for fremtiden skal beklædes af en kannik.

Afskrift i Århusbogen. Latin.

Peder, af Guds og det apostoliske sædes nåde, biskop af Århus, til alle, der ser dette brev, hilsen med Gud.

Eftersom kannikernes præbender i vor (dom)kirke i Århus er færre, end det nødvendige hensyn til dens anseelse kræver og fordrer, har vi efter vort elskede kapitels enstemmige råd besluttet at forøge samme præbender for (dermed at forøge) anseelsen sammesteds, idet vi bestemmer, at den, som i vor nævnte kirke til enhver tid er indehaver af vinens og brødets embede, skal være kannik sammesteds og i et og alt ophøjes til en kanniks værdighed. Men eftersom nærværende brevviser, hr. Niels Ravn, som beklæder nævnte embede, har forholdt sig vel og er vedblevet at være en mand af et rosværdigt ry og levned, kræver disse omstændigheder, at han med rette skal ophøjes; vi gør og udnævner ham derfor til kannik ved vor fornævnte kirke og sikrer ham i nævnte embede for livstid, idet vi for bestandigt henlægger Skt. Peters og Skt. Paulus' alter samt den hellige jomfrus alter[1]) med alle deres tilliggender til det fornævnte vinens og brødets embede, på den betingelse, at nævnte hr. Ravn og hans efterfølgere i samme embede dermed tilbørligt bestrider, hvad der skal bestrides[2]). Til vidnesbyrd herom er vort segl hængt under dette brev.

Givet i det Herrens år 1388 tirsdagen før Kristi Himmelfartsdag.

1) skal muligvis identificeres med Marias fødselsalter, jf. Danmarks Kirker, Århus amt I 83. – 2) herunder afholdelse af messer; ved Petrus' og Paulus' alter skulle der afholdes fem ugentlige messer, DRB. III 4 nr. 30.

[1388] 8. maj, Reg. Dan. nr. *3280; Ganse, Reg. Gotl. nr. 906, Stockholm til rådet i Reval ang. handelsforbud på Rusland, som Stockholm ikke vil iagttage, før Visbys gesandter har aflagt beretning om hansedagen i Lübeck, udelades i DRB. som vedrørende svensk-hanseatiske forhold.

(13)88 8. maj, Reg. Dan. nr. *3281; Ganse, Reg. Gotl. nr. 905, de preussiske udsendinge i Lübeck til de preussiske stæder, hvori nævnes delegerede fra Gotland, udelades i DRB. som vedrørende interne hanseatiske forhold.

1388. 11. maj. Randers byting. 394

Simon Jonsen erklærer at have oppebåret fuld bøde og erstatning af Jens Tordsen, som dræbte hans fader Jon Pedersen, og sælger sin gård i Skt. Mortens sogn i Randers sammen med en grund tilhørende nonneklostret til Jens Tordsen for fuld pris.

Original i Rigsarkivet. Latin.

Simon Jonsen til alle, som ser dette brev, hilsen evindelig med Gud. Alle gode mænd, såvel nulevende som fremtidige, skal vide, at jeg af nærværende brevviser Jens Tordsen kaldet Jens[1]) Skytte fuldt og helt har modtaget og oppebåret fuld bøde og erstatning for min fader – salig ihukommelse – Jon Pedersens død, hvem han dræbte, og at jeg uden nogen svig urokkeligt og udtrykkeligt har lovet samme Jens Tordsen sikker fred og evig enighed, kaldet 'sone'[2]), for mig og alle mine arvinger og efterfølgere, som er født og vil blive født. Fremdeles skal også alle nulevende og fremtidige vide, at jeg efter moden overvejelse og med billigelse af mine venner til samme Jens Tordsen har frivilligt afhændet, solgt og skødet til evig og retmæssig ejendom min gård i Skt. Mortens sogn i Randers tillige med alle dens tilliggender, rørlige og urørlige, og med en grund, som hører til nonneklostret, af hvilken der årligt skal betales 4 groter, og på alle måder, som min fornævnte fader Jon Pedersen havde samme gård i besiddelse[2]), idet jeg erkender, at jeg i overensstemmelse med mit ønske af fornævnte Jens Tordsen har fået og helt oppebåret fuld og tilfredsstillende

pris for samme gård. Ydermere forpligter jeg mig og mine arvinger til at hjemle og fritage oftnævnte Jens Tordsen og hans arvinger fornævnte gård fri for retskrav fra hvem som helst. Til vidnesbyrd herom er mit segl tillige med segl tilhørende de gode mænd hr. Iver Mogensen, provst i Randers, hr. Peder Munk, hr. Jens Olsen, præster, Niels Raband, Anders Vognsen, borgmestre, Jens Grand og Esben Kældersvend, rådmænd sammesteds, hængt under dette brev.

Givet og forhandlet på Randers byting i det Herrens år 1388 mandagen næst efter Kristi himmelfartsdag[3]).

1) dansk ord i den lat. tekst. – 2) overdragelsen af Simon Jonsens gård og klostrets grund til Jens Tordsen går tilbage til 1379, men må være blevet stillet i bero på grund af fejdeforholdet mellem parterne, jf. Dipl. Dan. indledningen. – 3) faldt i 1388 på 7. maj.

395 1388. 11. maj.

Vidnesbyrd udstedt af Gøde Bentsen, foged i Skåne[1]), Niels Truedsen, vicefoged i Malmø og Malmøs magistrat, at Niels Gunnarsens enke skøder to boder i Malmø til Simon Kirkewitz.

1. Skånebrevsfortegnelsen.

Vidnesbyrd udstedt af Gøde Bentsen, foged i Skåne[1]), og Niels Truedsen, vicefoged i Malmø, tillige med borgmestre og råd sammesteds, at Katerina, enke efter Niels Gunnarsen, fik (!)[2]) skødebrev eller gjorde handel med borger i Lund Simon Kirkewitz om to boder, der kaldes klædeboder, i den østlige del af byen Malmø. Givet mandag før pinse[3]) 1388.

2. Udkast til Skånebrevsfortegnelsen.

Skrivelse fra rådmændene i Malmø, at Niels Gunnarsens enke skødede to boder i Malmø til Simon Kirkewitz. Givet 1388.

1) jf. nr. 213 note 1. – 2) medens udkastet til Skånebrevsfortegnelsen klart ser Simon Kirkewitz som erhververen af de to boder, giver Skånebrevsfortegnelsen indtryk af, at han var sælgeren. Det i udkastet umiddelbart efter dette vidnesbyrd registrerede brev vedrører en gave af to boder i Malmø fra Simon Kirkewitz til Bosjø kloster, altså sandsynligvis netop de her omtalte boder, jf. 1392, 5. august DRB. IV 4 nr. 598. – 3) pinsedag faldt i 1388 på den 17. maj.

1388. 16. maj. Skånes landsting. 396

Tingsvidne af Skånes landsting om, at væbneren Jakob Absalonsen af Sjörup har skænket og skødet sin gård i Malmø til bygningsfondet ved (dom)kirken i Lund mod afholdelse af årtider for ham og hans hustru Margrete.

Original i Riksarkivet, Stockholm. Latin.

Gøde Bentsen, generalfoged for landet Skåne[1]), Folkvin Deinersen, provst i Lund, Mads Sivikinsen, kantor i Lund, Peder Øndarsen, præst og prior for nonnerne i Lund, Jens Andersen af Tjustorp, Åge Nielsen af Barsebäck, Lars Mus, Tue Nielsen, Esbern Arvidsen af Äspö, Mads Larsen af Huvudstorp og Niels Hågensen kaldet Murer, borger i Lund, til alle, der ser dette brev, hilsen evindelig med Gud.

Alle skal vide, at pinselørdag i det Herrens år 1388 mødte personligt på Skånes landsting i vor og mange andre troværdige mænds nærværelse den velbyrdige mand Jakob Absalonsen af Sjörup, væbner, og skænkede og overgav til Lundekirkens bygningsfond og skødede den i de agtværdige mænds skød, herrerne Svend Saxtorp, dekan, og Peder Jensen, kanniker i Lund, fornævnte bygningsfonds værger, at besidde med evig ret sin gård i Malmø, i hvilken en vis Åge Rask nu bor, med alle denne gårds tilliggender, hvert og et, nemlig til evig afholdelse af to årtider, den ene for ham og den anden for hans hustru den velbyrdige Margrete i koret i Lund, på samme måde som årtiderne for ærkebiskop Mogens afholdes. Han forpligtede samtidigt sig og sine arvinger til at hjemle fornævnte bygningsfond nævnte gård og frigøre og befri den fra retskrav fra hans arvinger og enhver anden. Til vidnesbyrd om alt dette er vore segl hængt under dette brev. Givet ovennævnte år, dag og sted.

1) jf. nr. 213 note 1.

1388. 16. maj. Westminster. 397

Kong Richard 2. af England til borgmester og scabini i Zierikzee i Zeeland. Kongen har modtaget en klage fra sine undersåtter, købmændene i Colchester John Nevard, John Rokel, John Plymmer og Thomas Wardhouse over, at 'da de fornylig i den omtalte by Colchesters havn på købmandsvis i en kogge tilhørende Klaes Speketer af Kampen havde lastet forskelligt gods og købmandsvarer, som til deres nytte skulle føres derfra til Skåne, og da de var under sejl på havet på vej til de nævnte egne', *var de af mænd fra Zierikzee blevet fanget*

ved Norge og med vold sammen med varer til en værdi af 100 pund blevet ført ombord på et skib kaldet 'Shout de Norwey'[1]) *og holdt fængslet, indtil de havde løskøbt sig for 75 mark. Deres varer holdes endnu beslaglagt, hvorfor de har bedt kongen om erstatning i gods tilhørende mænd fra Zierikzee, når disse kommer til kongens højhedsområde. Kongen beder derfor bystyret i Zierikzee om at udvirke, at gerningsmændene yder erstatning til de skadelidte, og at give skrivelsens overbringer brev med tilbage med besked om, hvad man har besluttet at gøre i sagen.*

1) 'Skuden fra Norge'.

Afskrift i London (Treaty Rolls). Latin.

398 1388. 16. maj. Westminster.

Kong Richard 2. af England til hertug Albrecht af Bayern, greve af Holland, hvem han beder udvirke erstatning til fire købmænd fra Colchester, der var blevet holdt fangne med deres gods i Zierikzee, jf. nr. 397.

Afskrift i London (Treaty Rolls). Latin.

399 1388. Begyndelsen af sommer. Nyborg.

Dronning Margrete stadfæster grev Gerhards besiddelse af hertugdømmet Slesvig.

Notits hos Hamsfort († 1627). Latin.

I det Herrens år 1388 ..... stadfæster dronning Margrete hertugdømmet Slesvig for Gerhard på danehoffet i Nyborg, der efter sædvanlig skik holdtes i begyndelsen af sommeren.

400 1388. 17. maj.

Dronning Margrete meddeler Peder Beier, Tue Mikkelsen, Borkvard Limbek og Ove Bonde, at hun tildømmer gods i Villestofte til dominikanerne i Odense (og pålægger dem at indføre disse deri).

Notits hos Hamsfort († 1627). Latin.

I det Herrens år 1388 ..... skriver dronning Margrete ..... den 17. maj til Peder Beier, Tue Mikkelsen, Borkvard Limbek og Ove Bonde om Odensedominikanernes gods i Villestofte og tildømmer brødrene at besidde det uden for al strid.

1388. 20. maj. Nyköping. 401

8 svenske riddere og 13 væbnere meddeler dronning Margrete, at de samtykker i alt, hvad ridderne Birger Ulfsson og Sten Bengtsson har aftalt med hende, og erklærer hende på dette grundlag deres troskab.

Original i Riksarkivet, Stockholm. Svensk.

Vi Eringisel Nilsson, Ulf Jonsson, Staffan Ulfsson, Magnus Håkonsson, Sten Bosson, Ragnvald Filipsson, Ture Bengtsson og Gustav Mattisson, riddere, Tord Bonde, Karl Magnusson, Folke Nilsson, Ivar Nilsson, Ragnvald Magnusson, Håkon Halstensson, Jöns Eskilsson, Jöns Bengtsson, Ulf Bengtsson, Niels Larsson, Finvid Finvidsson, Harald Bagge og Erik Eriksson, væbnere[1]), hilser Eder, mægtige og højbårne fyrstinde, dronning Margrete, af Guds nåde Sveriges og Norges dronning og ret arving til og høvding over Danmarks rige[2]), kærligt med Gud og med vor ydmyge tjeneste.

Vor kære nådige frue skal vide, at hr. Birger Ulfsson og hr. Sten Bengtsson atter er kommet herhjem til os og har berettet for os, på hvilken måde de har forhandlet og sluttet overenskomst med Jer angående de ærinder, som de havde til Jer på vegne af os og alle vore venner i Sverige. Vi takker Jer ydmygt og vil gerne gøre os fortjent, hvor vi kan, dertil for Jeres store kærlighed, som I på mangfoldige måder har bevist os både derved, at I ivrigt har beskyttet os, førend vore venner kom til Jer, ligeledes også for den store velvilje og kærlighed, som I har vist os, siden de kom til Jer. Og I skal vide, at vi gerne med al kærlighed og troskab og med samtykke af os alle vil holde og fuldstændigt opfylde alle de aftaler, som vore fornævnte venner hr. Birger og hr. Sten har forhandlet og sluttet overenskomst om med Jer. Fremdeles beder vi Jer, kære nådige frue, skulle det være således, at nogle ville sætte ondt mellem Jer og os – som vi vel ved, at mange gerne ville gøre, om de blot kunne det – at I ingensinde vil høre på den slags. I skal vide for vist, at vi med troskab og al kærlighed således som dannemænd bør holde os til Jer i overensstemmelse med alle de sager om hvilke hr. Birger og hr. Sten har modtaget Jeres bestemmelse. Gud være med Jer evindeligt. Skrevet i Nyköping onsdag efter pinse[3]) under vore segl i det Herrens år 1388[4]).

1) 'swena'. – 2) 'høfdhinge rikesins i Danmark', gengiver titlen 'fyrst(ind)e til Danmarks rige'. – 3) pinsedag var i 1388 den 17. maj. – 4) årstallet skrevet med anden hånd og blæk.

402 1388. 25. maj.

Folmer Jakobsen, ridder, pantsætter sit gods i Volborg herred, der er pantsat til ham af Klement Hage, til Roskilde Skt. Clara kloster for 100 mark lybsk.

Original i Det arnamagnæanske Institut. Latin.

Folmer Jakobsen, ridder, til alle, som ser dette brev, hilsen med Gud. Alle nulevende og fremtidige skal vide, at jeg erkender, at jeg i sandhed står i skyld og gæld til den hellige Claras kloster i Roskilde for 100 mark lybsk, for hvilken sum penge jeg med dette brev pantsætter til klostret mit gods i Volborg herred, som er pantsat til mig af Klement Hage[1]), og som har en værdi i årlige afgifter på 1 læst korn, dog således, at hvis Gud kalder mig fra verden på den rejse[2]), som jeg agter at foretage til Sverige, skal fornævnte gods forblive i klostrets værge som pant, indtil det indløses på lovlig vis. Men dersom jeg vender tilbage, skal jeg personligt have godset uden indsigelse fra nogen som helst. Til vidnesbyrd herom er mit segl tillige med segl tilhørende de gode mænd hr. Niels Almarsen, præst i Store Heddinge, Karl Thomsen og Jens Poulsen hængt under dette brev.

Givet i det Herrens år 1388 på den hellige biskop Urbans dag.

1) et eventuelt pantebrev kendes ikke. – 2) 'reysa', dansk ord i den latinske tekst.

1388 30. maj se nr. 390.

403 1388. 1. juni.

Dronning Margrete skænker Svarteskåning og hans arvinger alt Magnus Porses gods i Fjäre herred.

Afskrift i svensk oversættelse i Riksarkivet, Stockholm.

Vi Margrete, af Guds nåde Norges og Sveriges dronning og ret arving og fyrstinde til Danmarks rige, erkender med dette brev, at vi har indrømmet og givet Svarteskåning og hans arvinger det gods i Fjäre herred, der tilhørte Mogens Porse, og som Skåning nu har af os, tillige med al ret, som vi har dertil, til gengæld for den tjeneste, han har gjort os og fremdeles trofast skal gøre os. Skrevet mandag efter Kristi legems dag[1]) i det Herrens år 1388 under vort sekret, der er hængt under dette brev o.s.v.

1) 2. torsdag efter pinse, i 1388 den 28. maj.

1388. 11. juni. Lübeck. 404

Optegnelse om, at Johan Krowel, Ludeke Horborch og Johan Brekewold erkender at have modtaget 60 mark lødigt sølv, som staden Visby skulle udrede til dronning Margrete og Danmarks rige som tribut, og overgiver Visbys sendemænd kong Olufs og dronningens kvittering.

Optegnelse i Lübecks Niederstadtbuch. Latin.

Det bør bemærkes, at Johan Krowel, Ludeke Horborch og Johan Brekewold var til stede ved bogen[1]) og erkendte, at de herrer Henrik af Flandern og Werner Grudervelt, rådsudsendinge fra Gotland på vegne af staden Visby på Gotland har overrakt til dem, og at de af samme i dronning Margretes og Danmarks riges navn har modtaget og på fyldestgørende måde har oppebåret 60 mark lødigt sølv i lybsk vægt, nemlig den tribut, som skyldtes Danmarks rige, på Marias fødselsdag[2]) for det Herrens år 1387, idet de anser sig for vel betalt med dette. Derfor har omtalte Johan Krowel, Ludeke Horborch og Johan Brekewold med sammenlagte hænder lovet, at ingen yderligere maning eller senere retskrav i fremtiden skal gøres gældende på nogen måde i dette anliggende over for de nævnte hr. Henrik af Flandern og Werner Grudervelt samt staden Visby på Gotland. Og herom har de nævnte Johan Krowel, Ludeke Horborch og Johan Brekewold overrakt de omtalte herrer Henrik og Werner et kvitteringsbrev, som de havde fået af hr. kong Oluf og Margrete, dronning af Danmark, dog således, at hvis omtalte herrer Henrik og Werner eller staden Visby på Gotland i fremtiden skulle blive krævet for omtalte penge, da skal ovennævnte tilbagebetale dem disse penge og de herrer Henrik og Werner tilbagegive til dem det omtalte kvitteringsbrev.

1) jf. nr. 2 note 2. – 2) 8. september.

[1388. Omkr. 11. juni – før 21. august][1]). 405

De engelske købmænds klager over de tab, der er påført dem af preusserne, over de vanskeligheder, der lægges dem i vejen ved sildesaltning i Skåne samt over den manglende betaling for det engelske bidrag til erobringen af Skåne.

To originaler (latin) og højtysk oversættelse i Berlin, tidligere i Königsberg.

Latinsk tekst efter A §§ 8,25 og 29) og B (§ 26):

<1-7> .....[2])

<8> Da fremdeles alle nationer, som hjalp til med at erobre Skåne, er vant til at salte sild der og frit føre dem med sig, hvorhen det end passer dem, og da de engelske købmænd først hjalp til med at erobre samme sted Skåne således som flere andre nationer, hindres de ikke desto mindre deri, og englænderne er indtil nu blevet forhindret af dem fra Preussen og deres medskyldige i at salte sild der og opholder sig sammesteds som gæster på det dårligste sted, og de har indtil nu heller ikke sørget for at betale tilbage til englænderne, ligesom til andre nationer, de ved nævnte erobring af Skåne gjorte udgifter, der var oppebåret af dem fra Preussen.

<9-24> .....[3])

<25> Først klager Thomas Gyrdeler, købmand fra London, over at han i det nådens år 1370 i London lastede to bundter uldklæde i et skib kaldet kogge fra Danzig, hvis kaptajn kaldtes Lambert Skomager fra Preussen, for at lade dem føre sikkert til Preussen eller Skåne med henblik på ret losning af dette skib, idet han tog fragt for fornævnte bundter, således som det var aftalt mellem de

Tysk tekst efter Ba:

<1-7> .....[2])

<8> Ligeledes da alle de lande, der hjalp til med at vinde Skåne, plejer at salte sild og føre den med sig frit, hvorhen det behager dem, og da de engelske købmænd først hjalp til med at vinde Skåne, ligesom mange andre nationer, så bliver de alligevel hindret og er blevet hindret så længe af dem fra Preussen og af deres hjælpere i at salte sild sammesteds og bliver der huset på det allerværste sted, og de fra Preussen har oppebåret de udgifter, der er afholdt, da man vandt Skåne, og har hidtil ikke sørget for at godtgøre englænderne deres skade, som (de har gjort) over for andre nationer og stæder.

<9-24> .....[3])

<25> For det første klager Thomas Gyrdeler, en købmand fra London, over, at han i det nådens år 1370 i London lastede to bundter uldent klæde i Lambert Skomagers kogge fra Danzig at føre til Preussen eller til Skåne, mod at han til ret losning af skibet tog en fragtpris for de fornævnte bundter tøj, som de var kommet overens om indbyrdes. Alligevel sejlede denne Lambert af egen

nævnte Thomas og Lambert. Denne Lambert sejlede i sin ondskab frivilligt og af egen drift til Sluys i Flandern uden at være tvunget dertil, ej heller uvidende om, at klæde fra andre lande ifølge gældende ret i Flandern skulle være forbrudt, hvorfor den nævnte Thomas led tab til en værdi af 205 pund sterling.

<26> Fremdeles lastede i Skåne William Bunnham fra Winton og en Johannes, der tjente hos Johannes Pulmond i Southampton, 40 læster sild og andre købmandsvarer til en værdi af 340 pund sterling i et skib tilhørende Johannes Bonekouse fra Danzig for at det skulle sejle til Southampton og losse der. Denne Johannes Bonekouse sejlede imidlertid af egen fri vilje til Sluys i Flandern, hvor på grund af denne Johannes Bonekouses fejl såvel nævnte gods som fornævnte William og den fornævnte tjener Johannes blev taget af fjenderne i Flandern, og de nævnte William og fornævnte tjener Johannes blev kastet i fængsel, fra hvilket fængsel de ikke ville løslade dem, førend de til de nævnte fjender havde betalt 50 pund sterling for deres frigivelse.

<27-28> .....[6])

<29> Fremdeles klager nævnte Gilbert[7]), Hugo Boys og John Norwich, købmænd fra London, over, at de i det nådens år 1377 i

ondskab med velberåd hu uden tvang til Sluys[1]) i Flandern, ikke uvidende om, at klæde[3]), der føres derhen fra andre lande, ville være forbrudt efter den sædvanlige flamske ret, hvorfor samme Thomas led tab til en værdi af 205 engelske pund.

<26> Ligeledes lastede William Bunnham fra Winton og en svend hos Johan Pulmond fra Southampton, kaldet Johan, i Johan Bonekouses skib i Skåne 40 læster sild og andre købmandsvarer til en værdi af 340 engelske pund at sejle til Southampton og losse sammesteds. Denne Johan Bonekouse sejlede med velberåd hu til Sluys i Flandern, hvor på grund af samme Johan Bonekouses fejl såvel fornævnte gods som William og Johan blev fanget af de flamske fjender og samme William og Johan holdt fanget et år, fra hvilket fangenskab man ikke ville frigive dem, før de havde betalt 50 engelske pund for deres frigivelse.

<27-28> .....[6])

<29> Ligeledes klager nævnte Gilbert[7]), Hugo Boys og John Norwich fra London, købmænd, over, at de i det nådens år 1377 i

Skåne lastede et skib, hvis kaptajn var Konrad Westfal fra Danzig, med 60 læster hvidsild, bestemt for London. Denne Konrad sejlede i sin forsætlige ondskab af egen drift og uden tvang til Flandern med nævnte sild, hvor de nævnte klagere blev tvunget til at sælge hver læst af nævnte sild for 13 nobler, medens den vel havde været fem mark sterling værd i London, hvorfor de nævnte klageres udbytte blev forringet med 40 mark sterling[8]), hvorfor de bønfalder om, at der sørges for dem med en bod.

<30-42> .....[9])

Skåne lastede et skib, hvis skibsfører var Konrad Westfal fra Danzig, med 60 læster hvide sild bestemt for London. Denne Konrad sejlede af fri vilje uden tvang af forsætlig ondskab med nævnte sild til Flandern, hvor samme klagere blev tvunget til at sælge hver læst sild for 13 nobler, hvilken i London ville have haft en værdi af 15 mark engelsk, hvorved de (fik) påført skade for 540 mark engelsk[8]), og (de) udbeder sig en erstatning herfor.

<30-42> .....[9])

1) for at afslutte stridighederne mellem de engelske købmænd og preusserne afsendtes et engelsk gesandtskab til Preussen i sommeren 1388. Instruksen er dateret 11. juni, og man må derfor antage, at klagepunkterne er blevet opsat ved denne tid således, at gesandterne har kunnet tage dem med som bilag. Forhandlingerne begyndte 28. juli og afsluttedes med et forlig 21. august, jf. indledningen til Dipl. Dan. – 2) de udeladte §§ 1-7 vedrører arrestationen af engelsk gods 1385 (§ 1), uretmæssig behandling af englændere i Preussen (§§ 2-6) og preussernes ensidige forøgelse af mindstemålet for klæde fra 42 til 44 preussiske alen (§ 7). – 3) de udeladte §§ 9-24 vedrører alle korporlig overlast lidt af englændere i Preussen. – 4) 'Scluflam'. – 5) 'laken'. – 6) de udeladte §§ 27-28 vedrører Londonkøbmanden Gilbert Mansfelds tab i 1378 og 1380. – 7) Gilbert Mansfeld, omtalt i §§ 27-28. – 8) ang. beregningen af tabet, se indledningen til Dipl. Dan. – 9) de udeladte §§ 30-42 vedrører tab lidt af englændere, dels fordi den preussiske skipper ikke har overholdt fragtkontrakten, men har anløbet en anden havn end aftalt (§§ 30-41), dels fordi engelsk gods tilbageholdes (§ 42).

406 1388. 18. juni. Kalundborg.

Barnum Eriksen, ridder, pantsætter for et tidsrum af to år to bol jord i Bildsø til fru Kristine, enke efter Mads Tå, for 5 mark sølv.

Original i Rigsarkivet. Latin.

Barnum Eriksen, ridder, til alle, der ser dette brev, hilsen evindeligt med Gud.

Jeg vil, at det med dette brev skal stå fast for nuværende og fremtidige,

at jeg anses for at skylde og i sandhed skylder nærværende brevviser, den gode frue Kristine, enke efter Mads Tå, fem mark sølv i god, gangbar sjællandsk mønt. For disse fem mark sølv pantsætter jeg med dette brev til hende mit gods i Bildsø, nemlig to bol jord med samme ejendommes tilliggender, alle og hvert enkelt, nemlig marker, enge, møller, fiskevande, vådt og tørt, og samme ejendommes andre tilliggender, intet undtaget, med den forud aftalte betingelse, at fornævnte gods i de uden ophold følgende to år regnet fra førstkommende Mikkelsdag på ingen måde skal indløses af mig eller mine arvinger fra fornævnte Kristine, men når disse to år at regne fra førstkommende Mikkelsdag er gået og ligeledes forløbet, skal fornævnte gods frit indløses af mig eller mine arvinger for fem mark sølv i god og gangbar mønt fra omtalte Kristine på sidste Løve herredsting[1]) før Mikkelsdag det år, jeg måtte ønske det. Når det er indløst, skal det ubetinget vende tilbage i min fri besiddelse uden nogen indsigelse fra samme Kristine eller hendes arvinger. Fremdeles skal oftnævnte Kristine oppebære samtlige frugter og indkomster, der afkastes af fornævnte gods for det år, i hvilket fornævnte ejendomme indløses, uden at det på mindste måde bør fraregnes i gældens hovedstol. Desuden forpligter jeg mig og mine arvinger til at hjemle samme Kristine fornævnte gods frit fra krav fra nogen som helst. Til vidnesbyrd herom er mit segl tillige med segl tilhørende de velbyrdige mænd, nemlig Johan van See og Hannes Drilleben, hængt under dette brev.

Givet i Kalundborg i det Herrens år 1388 torsdagen før den hellige Johannes Døberens dag.

1) Bildsø, Kirke-Stillinge sogn, hører i dag til Slagelse herred. Fredag synes at have været tingdag i Løve herred, jf. Rep. 2. rk. nr. 5069.

1388. 22. juni. 407

Ærkebiskop Mogens af Lund bevidner Lars Larsens gavebrev til Bosjø kloster på gården Häggenäs.

1. Skånebrevsfortegnelsen.

Vidnesbyrd, udstedt af ærkebiskop Mogens af Lund omhandlende Lars Larsen af Rörums gavebrev til Bosjø kloster på en gård, som kaldes Häggenäs, i Fulltofta sogn. Givet den 22. juni 1388.

2. Udkast til Skånebrevsfortegnelsen.

Vidnesbyrd af ærkebiskop Mogens, som indeholder, at Lars Larsen af Rörum skænkede Bosjø kloster en gård, som han havde erhvervet sig for rede penge, og som ligger i Häggenäs i Fulltofta sogn. Givet 1388.

408 1388. 23. juni.

Ærkebiskop Mogens af Lund bevidner, at Peder Mogensen, borger i Ystad, kvitterer fru Marine, enke efter Niels Hak, for alt, hvad hun skyldte hans hustru.

1. Skånebrevsfortegnelsen.

Ærkebiskop Mogens' udstedte vidnesbyrd, om at Peder Mogensen, borger i Ystad, kvitterede fru Marine, enke efter Niels Hak, for alle de penge, som hun skyldte fornævnte Peder Mogensens hustru. Givet dagen før den hellige Johannes Døberens dag[1]) 1388.

2. Udkast til Skånebrevsfortegnelsen.

Kvitteringsbrev, givet Niels Haks enke angående en pengesum, som hun var skyldig. Givet 1338.

1) 24. juni.

409 1388. 23. juni. Gjern Herredsting.

Tingsvidne om fædrift og forte til Ellerup og Lyngby.

Silkeborgske registratur (1558, Tvilum kloster).

Fremdeles tre tingsvidner, der er bundet sammen, tagne på Gjern herredsting, angående fædrift og forte til Ellerup og Lyngby. Det første 1388 tirsdag før Skt. Johannes Døbers dag.

410 1388. 24. juni. Stockholm.

Kong Albrecht af Sverige, hertug Albrecht 4. af Mecklenburg, ret arving til Danmarks rige, *og hertug Johann 4. af Mecklenburg erklærer, at de skylder brødrene Hartwig og Heinrich v. Zickhusen af Lankow 200 mark lybsk og stiller dem sikkerhed derfor.*

Afskrift i Schwerin. Tysk.

1388. 28. juni. 411

Borgmestre og råd i Stralsund kvitterer dronning Margrete for tilbageleveringen af det voks tilhørende borgmester Albrecht Gildehusen i Stralsund, som Jens Mus havde bjerget.

Original i Rigsarkivet. Nedertysk.

Vi, borgmestre og råd i Stralsund, gør vitterligt med dette brev, at vi takker den højbårne fyrstinde fru Margrete, Norges og Sveriges dronning, for, at hun har tilbagegivet vor borgmester, hr. Albrecht Gildehusen, hans voks, som Jens Mus havde bjærget, således at vi lader den fornævnte dronning og hendes mænd og Jens Mus kvit og fri på hr. Albrecht Gildehusens vegne, således at hun og hendes mænd og Jens Mus og Danmarks rige ikke skal lide yderligere krav fra os og hr. Albrecht Gildehusen og fra vore borgere og fra staden Stralsunds side vedrørende det fornævnte voks. Til åbenbart vidnesbyrd har vi ladet hænge vort sekret med hr. Albrecht Gildehusens segl under dette brev.

Givet efter vor herre Kristi byrd år trettenhundrede og otte og firs på dagen før de hellige apostle Skt. Peters og Paulus' dag.

1388. 29. juni. 412

Statutter for Kristi legems gilde i Lollands Sønderherred.

Afskrift hos Bartholin. Latin.

De hellige fædres forskrifter og retsordenen påminder os om, at det sømmer sig for de hellige at omgås i al kærlighed, hvorfor det er nødvendigt at påkalde Gud, at han af sin store barmhjertighed vil værdiges at styre vort samfund på helligste måde, således at vi – når dette liv er omme – kan fortjene i endrægtighed at forenes med hans helgener i himlenes rige. Amen. Dette er vedtægterne for bordfællerne[1]) om Kristi højhellige legeme i Lollands Sønderherred. <1> For det første da, at det medlem[1]), der vil holde fornævnte Kristi legems gilde[2]), skal først meddele det til skafferen[3]), og denne skal meddele brødrene og søstrene sted og tid. <2> Først er det at bemærke, at alle medlemmerne[1]) bør komme sammen fire gange i løbet af hvert år, og to brødre eller søstre skal have gildet[2]) at afholde i fællesskab: første gang i ugen efter Kristi Legemsfest[4]), anden gang otte dage før eller efter den hellige Jakobs fest[5]), tredie gang otte dage før eller efter den hellige Martins fest[6]), fjerde gang otte dage

før den hellige Marias renselsesfest[7]) eller otte dage efter. <3> Dog således, at alle præsterne på disse fire ovennævnte festdage under trusel om den nedennævnte bøde personlig skal holde messe med bøn for de levende og de døde samt for alle velgørere, og man skal der (hvor gildet holdes) synge tre messer for højalteret, den ene for de døde, og den, der holder gildet, skal lade den synge, den anden af Vor Frue, og den, der sidst holdt gildet, skal lade den synge, den tredie – højmessen – skal være af Kristi legeme, og den, der skal holde det næste gilde, skal lade den synge. <4> Fremdeles skal hver af præsterne under trusel om fire groters bøde personlig holde messe som nævnt oven for, medmindre han er lovligt forhindret, og en lægmand skal under trusel om samme bøde ligeledes lade holde messe på lovlig vis. <5> Fremdeles skal hvert medlem af gildet, der ikke er kommet før højmessens offertorium[8]), betale fire grot som bøde. <6> Fremdeles skal alle præsterne bære overklædning[9]) under højmessen, og hvert gildemedlem skal ved højmessen give som offer en sterling under trusel om fire sterlings bøde. <7> Fremdeles skal den, der ikke har indbudt sin gildebroder (senest) trediedagen før Kristi legems gilde (holdes), betale fire sterlinger til den broder, der holder gildet, for hans udgift; hvis den, der er indbudt, ikke kommer, skal han som bøde for foragt betale brødrene en skilling sterling. <8> Fremdeles skal hvert gildemedlem, der holder fornævnte gilde, efter evne sørge for medlemmerne med hensyn til levnedsmidler[10]) og andre fornødenheder, og dersom nogen tjener[11]) forvolder den vært, der holder Kristi legems gilde, noget besvær med hensyn til levnedsmidler[10]) eller andre fornødenheder, skal hans[12]) vært betale brødrene en skilling grot. <9> Fremdeles skal det gildemedlem, der under gildet fornærmer sin broder eller søster eller klart påfører dem overlast, bøde til brødrene en skilling grot for første gang; gør han det igen, skal straffen fordobles; hvis han gør det tredie gang, skal han udstødes af gildet. <10> Fremdeles, dør en gildebroder eller -søster, skal alle brødrene og søstrene møde hos ham ved vespertid for at synge vigilier og den følgende dag holde messer for ham som nævnt oven for under trusel om bøde på en skilling grot forudsat, at de har fået bud om hans død. <11> Fremdeles hvis en broder eller søster dør i udlandet, skal brødrene og søstrene holde messer og vigilier for ham, hvis de får det at vide. <12> Fremdeles skal hvert gildemedlem hver uge gennem et helt år lade holde en messe for en afdød broder eller søster, og hver præst skal til evig tid mindes ham under forvandlingen[13]) og lægfolkene ligeledes i deres bønner. <13> Fremdeles, når brødrene og søstrene i det nævnte Kristi legems gilde får sikker ef-

terretning om, at en af broderskabet er død, da må intet medlem driste sig til at spise kød, før et af medlemmerne har (skaffet) en præst, der kan sende sit beseglede brev til oldermanden eller sige ham, at han vil holde messerne for den afdøde broder eller søster således som omtalt oven for. <14> Fremdeles skal intet medlem udstødes af gildet uden lovlig grund. <15> Fremdeles skal hvert gildemedlem med en skilling sterling støtte det medlem, der vil besøge helgenernes grave: Peters[14]), Paulus'[15]), eller Jakobs[16]) eller hinsides havet[17]). <16> Fremdeles hvis nogen lider ildebrand – hvad Gud afværge – skal hvert medlem støtte ham eller hende med en skilling grot. <17> Fremdeles skal lægbrødrene om fornødent forsøge at svare for brødrene[18]) over for verdslige dommere og andre mennesker under trusel om bøde på en skilling grot. <18> Fremdeles må hver broder eller søster kun have en tjener med sig; men hvis han har flere, skal han for hver betale en skilling sterling. <19> Fremdeles skal under trusel om bøde på en skilling sterling enhver, der er blevet optaget i Kristi legems broderskab, betale seks mark voks inden to måneder for sin indtrædelse samt lade medlemmerne drikke gratis ved to gilder. <20> Fremdeles hvis noget medlem indbyder mere end to gæster uden oldermandens samtykke, skal han for hver betale en skilling sterling, og værten skal svare for alle sine gæsters forseelser som nævnt oven for. <21> Fremdeles, at brødrene ved bordet skal forholde sig som når de sidder i kirkens kor. <22> Fremdeles skal ingen optages i omtalte Kristi legems gilde undtagen med råd og samtykke fra samtlige brødre og søstre. <23> Fremdeles hvis nogen ønsker at indtræde i Kristi legems broderskab, skal han til Guds og hans salvedes højhellige legemes ære bønfalde brødrene og søstrene om at modtage ham for broderskabs skyld. <24> Fremdeles skal hver broder eller søster, der dør, testamentere mindst en skilling grot til Kristi legems gilde. <25> Fremdeles skal den, der vil optages i Kristi legems broderskab, have en forlover for sin indgang[19]) og for den første anretning. <26> Fremdeles, sker det, at et medlem begiver sig til eller opholder sig i fremmede egne, skal han sørge for brødrene og søstrene med de fornødenheder, der hører til en lovlig anretning, i overensstemmelse med det som Kristi legems vedtægter melder oven for under trusel om udelukkelse af broderskabet. <27> Fremdeles skal hvert gildemedlem, der ikke har holdt det fornævnte Kristi legems gilde på den berammede tid, betale to skilling grot i bøde til brødrene og søstrene. For at alt dette foranskrevne skal forblive helt urokkeligt, lover vi Peder i Vestenskov, oldermand, Jens i Dannemare, Michael i Tillitse, Ghevehard i Arninge, Henneke i Skovlænge, Fol-

rad i Søllested, Jens i Ryde, Jakob i Gloslunde og Jens prior i Halsted, præster, Detlev Walstorp med sin hustru Margrete, Arnold Rohrberg med (sin) hustru Wyeke, Jens Krag med (sin) hustru Grete, Lippold van der Osten, ridder, med (sin) hustru Grete, Gerhard Lekelhot med (sin) hustru Sofia, Heine Parow, ridder, Otto Jensen, ridder, med (sin) hustru Merete, Detlev Schacht med (sin) hustru Margrete, Bernhard Krassow med (sin) hustru Abele, Otto von Ho med (sin) hustru Beke, Henneke Breide, væbnere, Ide, hustru til hr. Gerhard Ketelhot, ridder, Cecilia, Peder Knudsens hustru, Henning Degn, Jens Degn og Bertold Kock i god tro og med sammenlagte hænder at holde det, og til fastere sikkerhed har vi hængt vore segl under dette brev. Dette er givet og først begyndt i det Herrens år 1388 på de hellige apostle Peters og Paulus' dag.

1) 'conuiua', der normalt betyder bordfælle, men som i nordiske kilder også kan betegne et medlem af et gilde. – 2) 'conuiuium', egentlig gæstebud, jf. note 1. – 3) 'minister'. – 4) Kristi Legemsfest, 2. torsdag efter pinse. – 5) 25. juli. – 6) 11. november. – 7) 2. februar. – 8) jf. nr. 126 note 6. – 9) 'superpellicium', jf. nr. 18 note 16. – 10) 'pabulum', der kan betegne både foder til dyr og levnedsmidler til mennesker, jf. Novum Glossarium Mediae Latinitatis, P-Panis sp. 3-6. – 11) 'familiaris'. – 12) d.v.s. tjenerens vært. – 13) 'in consecracione', jf. Wetzer und Welte's Kirchenlexikon VIII 1330. – 14) i S. Pietro i Rom. – 15) i S. Paolo fuori le Mura i Rom. – 16) i Santiago de Compostela i det nordvestlige Spanien. – 17) de hellige steder i Palæstina, først og fremmest Gravkirken i Jerusalem. – 18) 'pro fratribus', hvilket her må betegne gildets gejstlige medlemmer. – 19) jf. § 19.

413 1388. 1. juli.

Niels Jensen af Clausholm tillader sin svoger[1]) Anders Jakobsen at indløse gods i Strøby, som hans svigerfader Lauge Ovesen havde pantsat til Niels Brockenhuus.

Eline Gøyes jordebog.

Et brev, at Niels Jensen af Clausholm tillader, at hans svoger Anders Jakobsen af Broby må indløse gods i Strøby i Stevns herred og beholde det, indtil han selv eller hans arvinger indløser det for den sum penge, som hans hustru Ide Laugesdatters fader Lauge Ovesen pantsatte det for til Niels Brockenhuus. Givet onsdag efter Johannes Døbers dag ved midsommer 1388.

1) Niels (undertiden kaldet Jens) Jensen (Brok) af Clausholm var gift med Lauge Ovesen (Panter)s datter Ide; Anders Jakobsen (Lunge) var gift i 1. ægteskab med Ingeborg, datter af Niels Ovesen (Panter). Da Niels og Lauge Ovesen var brødre, var Niels Jensen Brok og An-

ders Jakobsen Lunge gift med to kusiner, jf. Erik Ulsig, Danske Adelsgodser i Middelalderen, 1968, 176 og 218.

1388. 5. juli. 414

Peder Holck i Vejleby pantsætter til hr. Jens Andersen af (Gl.) Estrup sin hustru Ingeborg Nielsdatters part i Hillerødsholm og hendes fædrenearv i Holløse, Nørre Jernløse og Søstrup for 40 mark rent sølv.

Eline Gøyes jordebog.

Fremdeles et brev, at Peder Holck i Vejleby pantsætter for 40 mark rent sølv i gode gamle tournoser[1]), hverken skrabede eller klippede, til hr. Jens Andersen af (Gl.) Estrup Hillerødsholm i Grønholt sogn, som hans hustru Ingeborg Nielsdatter arvede efter sin moder, gods i Holløse i Kvanløse sogn, i Nørre Jernløse og i Søstrup, som hans hustru arvede efter sin fader Niels Duus og efter sin broder Malte Duus. Givet søndag efter Skt. Peters og Paulus' dag 1388.

1) sølvskilling (à 12 penninge) slået i Tours, Kult. Leks. V 478; der gik i 1395 60 Tours-penninge eller 5 tournoser på én mark sølv, Bente Friis Johansen og Otto Mørkholm, Kilder til Danmarks Møntvæsen i middelalderen II, Nordisk Numismatisk Årsskrift 1960, 69 note til nr. 554.

1388. 9. juli. Før Vesterherreds ting. 415

Før Vesterherred erklærer, at der er sluttet forlig mellem Kristiern Frellavsen på den ene side og på den anden side Faxi Folken og Johan Froden om Ryurt Frodens død og Folk Okkens fangenskab.

Afskrifter i Rigsarkivet. Latin.

Hele Vesterherred på Før[1]) til alle, der ser dette brev, hilsen med Gud. Alle gode mænd skal vide, at i det Herrens år 1388 dagen før martyren Skt. Knud konges dag mødte for os på vort herredsting de gode og agtværdige mænd Kristiern Frellavsen sammen med sine troværdige venner på den ene side og desuden Faxi Folken og Johan Froden med deres venner på den anden og sluttede en sand sone[2]) og enighed og lovede fast (at holde dem) uden noget ondsindet kneb angående alle sager, der havde været rejst mellem dem indtil denne dag, nemlig vedrørende Ryurt Frodens død og Folk Okkens fangenskab og ligeledes vedrørende alt, der anses for henhørende til disse sager, hvad enten det er fremkommet eller ik-

ke, og som trofast skal overholdes. Hvad vi har hørt o.s.v., det erklærer vi med dette brev. Givet under vort herreds segl ovennævnte år, dag og sted.

1) 'tota communitas in Westerhæreth Føør'. – 2) endeligt forlig.

416 1388. 13. juli.

Rådet i Randers anmoder rådet i Lübeck om at frigive det af Henrik Stuve, borger i Lübeck, beslaglagte skib, tilhørende Bjørn og Jon, borgere i Randers.

Registratur (19. årh.) i Lübeck. Tysk.

Rådet i Randers beder rådet i Lübeck om at frigive det skib, der på foranledning af den lybske borger Henrik Stuve er blevet beslaglagt, da sammes ejere Bjørn og Jon, borgere i Randers, i sin tid ved et forbud[1]) fra landsherrens side er blevet forhindret i at sende det til Lübeck som lovet. 13. juli 1388.

1) kendes ikke.

417 1388. 16. juli. Ars herredsting.

Tingsvidne af Ars herredsting om, at fru Ingeborg, enke efter Tyge Puder, har skødet og opladt alt sit gods i Illerup samt alt det gods i Sverige, som hun havde fået efter Tyge Puder, til Peder Ribbings hustru fru Marine Knudsdatter for den arv, som fru Marine skulle have haft efter sin broder Niels Knudsen.

Vidisse 1402 8. marts i Rigsarkivet. Skånsk eller svensk.

Vi Jakob Bos, der leder retshandlingerne på Ars herredsting, Ove Hase, ridder, broder Jens Pedersen i Antvorskov, Knud Jeppesen i Tjæreby, Peder Madsen i Forsinge, Gynter, indbygger i Kalundborg, og Mogens Krabbe sender alle, der ser eller hører dette brev, hilsen med Gud.

Vi kundgør for alle nulevende og fremtidige, at i det Herrens år 1388 torsdag efter Skt. Knuds dag mødte for os på Ars herredsting den hæderlige og velbyrdige frue, fru Ingeborg, enke efter Tyge Puder, og skødede og oplod til nærværende brevviser, fru Marine Knudsdatter, Peder Ribbings hustru, alt sit gods i Illerup i Ars herred, og alt det gods, som samme fru Ingeborg fik i Sverige efter sin ægtemand Tyge Puder, købegods såvel som pantegods, med ager, eng, skove, fiskevande, vådt og tørt uden undtagelse, og overdrog videre til samme fru Marine alt sit fædrene gods frit fra sig og

sine arvinger til fornævnte fru Marine og hendes arvinger, og hun skødede hende det fornævnte gods for den arv, fru Marine skulle have haft efter sin broder Niels Knudsen, hvor det end var beliggende, indenlands eller udenlands. Skulle det ske, at hun eller hendes arvinger mistede det i henhold til landsloven[1]), da forpligter hun sig og sine arvinger til at fyldestgøre fornævnte fru Marine og hendes arvinger for samme gods. Således som vi har set og hørt, således bevidner vi med dette nærværende brev og vore segl.

1) 'met nokan landræt'.

1388. 28. juli. 418

Ingefred, enke efter Erik Ged, skænker en gård i Simontorp til Bosjø kloster.

1. Skånebrevsfortegnelsen.

Gavebrev, udstedt af hustru Ingefred, Erik Geds enke, til nævnte kloster på en gård i Simontorp og Glimåkra sogn i Göinge herred. Givet dagen før den hellige konge og berømmelige martyr Olavs dag[1]) 1388.

2. Udkast til Skånebrevsfortegnelsen.

Ingefred, Erik Geds enke af Färlövs brev, der indeholder, at hun har skænket en gård i Glimåkra sogn ved navn Simontorp til to nonner i Bosjö kloster til deres bord, hvilket brev er beseglet med tre segl og givet 1388.

3. Udkast til Skånebrevsfortegnelsen.

Gavebrev, udstedt af Erik Geds enke, til klosterjomfruerne i Bosjø angående en gård, som ligger i Simontorp og Glimåkra sogn. Givet 1388.

1) 29. juli.

[1388. Omkr. 28. juli – 21. august][1]). 419

De preussiske (stæders) svar på de engelske købmænds klager over de tab, der er påført dem af preusserne, over de vanskeligheder, der lægges dem i vejen ved sildesaltning i Skåne samt over den manglende betaling for det engelske bidrag til erobringen af Skåne.

Original i Berlin. Højtysk.

<1-7> .....[2])

<8> Herpå svarer vi, at denne sag ikke vedrører dette land, da Skåne ligger i et andet kongerige, hvor vi ikke har nogen jurisdiktion og beføjelse; men vi og også andre stæder har friheder og privilegier dér. Dem bruger vi, som vi bedst kan og formår. Og vi har heller ikke tilbagegivet nogle penge, da vi ikke har oppebåret nogle penge derfor.

<9-11> .....[3])

<12> Ligeledes på alle de her efterfølgende artikler, som vedrører bestemte personer, er det vort svar, at nogle af disse sager er afgjort for retten, og at nogle også er overladt til voldgift og bilagt. Hvis nogen derudover vil anklage den anden i nogen sag, som ikke er afgjort for retten eller på anden måde, så skal man hjælpe ham til hans gode ret efter dette lands sædvane og ret.

1) om dateringen, se nr. 405 note 1. – 2) de udeladte artikler angår beslaglæggelsen af engelsk gods i Elbing og Danzig (§§ 1-2), de preussiske stæders handel på Flandern (§ 3), preussisk handelsboykot af England (§ 4), Elbing som eneste preussiske importhavn for fremmed klæde (§§ 5-6), fastsættelse af mindstemål for engelsk klæde (§ 7). – 3) de udeladte paragraffer vedrører henrettelsen af en som sørøver dømt englænder (§ 9), engelske købmænds klage over legemsbeskadigelse lidt i de preussiske stæder (§ 10) samt John Wittons død i Elbing (§ 11).

420 1388. 1. august.

Peder Snubbe skøder sin ret til to brydegårde og en mølle i Torslundemagle og til en gård i Tordrup, Søllerød sogn, til sin søstersøn Jens Svendsen.

Original i Det arnamagnæanske Institut. Latin.

Peder kaldet Snubbe til alle, som ser dette brev, hilsen evindelig med Gud.

Alle skal vide, at jeg til den gode og ærlige mand, nærværende brevviser Jens Svendsen, min kære søstersøn, har skødet, til evig og retmæssig besiddelse for ham selv, den ejendomsret, som jeg har til alt mit gods beliggende i Torslundemagle, nemlig to gårde – på folkemålet kaldet brydegårde[1]) – tillige med en mølle, og til en gård, der ligger i Tordrup i Søllerød sogn, med alle deres tilliggender, nemlig marker, enge, græsgange, fiskevande, skove, tørt og vådt uden undtagelse. Til vidnesbyrd herom er mit segl tilli-

ge med segl tilhørende de gode mænd Jakob Svendsen, foged i Skelskør, og Peder Lang hængt under.

Givet i det Herrens år 1388 på dagen for den berømmelige apostel Skt. Peter i lænker.

1) 'brytiægarthæ', dansk ord i den latinske tekst.

1388 1. august, Reg. Dan. nr. *3285, nu også trykt Mekl. UB. XXI 227 nr. 12006, overenskomst mellem Lüneburg og en række nordtyske klostre, herunder Hiddensee i stiftet Roskilde, om saltminerne, udelades i DRB. som vedrørende nordtyske forhold.

(1388)[1]). 3. august. Oxford. 421

Kong Richard 2. af England påbyder bystyret i London, King's Lynn, Sandwich, Southampton, Chichester, Melcombe, Bristol, Plymouth, Ipswich, Great Yarmouth, Boston, Kingston upon Hull og Newcastle med øjeblikkelig virkning at offentliggøre det af konge og råd vedtagne forbud mod sejlads til Skåne eller Østersølandene i øvrigt.

Afskrift i Close Rolls i London. Latin.

Kongen[2]) til borgmester og sheriffs[3]) i London, hilsen. Af visse årsager, der såre inderligt bevæger os og vort råd, befaler vi og pålægger Jer, at I – så snart I har set dette brev – på bestemte steder i fornævnte by og dens forstæder, hvor det måtte være nødvendigt, lader på vore vegne offentligt forkynde og forbyde nogen købmand eller nogen anden, af hvilken rang eller stilling han end er, at rejse eller driste sig til at rejse med nogens skib – lastet med gods og varer eller tomt – til landet Skåne eller andre lande ved Østersøen[4]) under trusel om fortabelse af fornævnte skibe, gods og varer, indtil I har modtaget anden befaling fra os[5]). Med mig selv[6]) som vidne i Oxford den 3. august. Ved rådet. Lignende breve er under samme dato sendt til de nedenfor skrevne på de nedenfor skrevne steder, det vil sige til borgmester og bailiffs[7]) i byen (King's) Lynn. Til borgmester og bailiffs[7]) i Sandwich. Til borgmester og bailiffs[7]) i byen Southampton. Til borgmester og bailiffs[7]) i staden[8]) Chichester. Til bailiffs[7]) i byen Melcombe. Til borgmester og bailiffs[7]) i byen Bristol. Til borgmester og bailiffs[7]) i Plymouth. Til bailiffs[7]) i byen Ipswich. Til borgmester og bailiffs[7]) i Great Yarmouth. Til bailiffs[7]) i Skt. Botolphs by[9]). Til borgmester og bailiffs[7]) i Kingston upon Hull. Til borgmester og bailiffs[7]) i Newcastle upon Tyne.

1) de i rullen indførte dokumenter stammer fra perioden juni 1388-juni 1389; brevene må derfor være fra 1388 3. august. – 2) d.v.s. Richard, af Guds nåde Englands og Frankrigs konge og herre til Irland. – 3) siden det 12. årh. havde borgerne i London ret til at vælge sheriff for byen og for grevskabet Middlesex, jf. Susan Reynolds, An Introduction to the History of English Medieval Towns, 104-05. – 4) 'Partes de Estland' ('Estland' = Eastland). – 5) forbudet ophævedes 18. september samme år, men tilsyneladende kun for King's Lynn's og Boston's vedkommende, nr. 430. – 6) d.v.s. kongen. – 7) bailiffs var administrativt ansvarlige over for kongen, selvom de valgtes af borgerne, visse steder for et år ad gangen; byer som Hull fik først et permanent råd fra 1440, jf. Reynolds, 109, 134-36, 173-74. – 8) 'ciuitas'. – 9) d.v.s. Boston.

422 (13)88. 4. august[1]).

Biskop Tetz af Odense lover at betale servispenge til det apostoliske kammer og kardinalkollegiet.

Notits i de pavelige regnskabsbøger. Latin.

Å r, indiktion, pontifikatsår, sted, dag, måned for og i nærværelse af dem som ovenfor lovede den ærværdige fader hr. Tetz, biskop af Odense i Danmark, personligt kammeret og kollegiet som sit seruitium commune[2]) 150 kammerfloriner af guld og de fem sædvanlige servitier[3]). Fremdeles anerkendte han at skylde kammeret lige så meget, for så vidt de anerkendte beløb ikke klart kan fastslås, fordi nogle bøger savnes. Hele det lovede skal betales om et år, nærmest følgende efter næstkommende hellige jomfru Maries himmelfartsdag, og det anerkendte, hvor meget det nu end er, til en lignende termin, der følger næst derefter. I modsat fald o.s.v. Han aflagde ed o.s.v.

1) dateringen er udfyldt efter den foregående notits, som er den første på siden. – 2) jf. DRB. II 4 nr. 305 note 2. – 3) jf. DRB. II 4 nr. 305 note 3.

423 1388. 9. august.

Cecilie Jakobsdatter, enke efter Niels Kåd, erklærer at have solgt og skødet alt sit gods i Vridsløsemagle, Sengeløse sogn, til Konrad Moltke af Bjernede.

Original i Rigsarkivet. Latin.

Cecilia Jakobsdatter, enke efter Niels Kåd, til alle, som ser dette brev, hilsen evindelig med Gud.

Alle skal vide, nulevende og fremtidige, at jeg erkender, at jeg til nærværende brevviser, den velbyrdige og ærlige mand Konrad Moltke af Bjerne-

de, har solgt alt mit gods i Vridsløsemagle i Sengeløse sogn, nemlig halvandet bol skyldjord med to brydegårde, hvoraf en vis Jens Knudsen nu bor i den ene og en vis Ingvar i den anden, med alle disse ejendommes tilliggender, og har skødet det ved lovlig skødning kaldet lovbud[1]) at besidde med evig ret. Samtidigt erkender jeg, at jeg af fornævnte Konrad fuldstændigt har modtaget passende og tilstrækkelig betaling for fornævnte gods, således at jeg er tilfreds, og jeg forpligter mig og mine arvinger til at hjemle samme Konrad og hans arvinger de nævnte ejendomme og fri dem fra indsigelse fra nogen som helst. Hvis endvidere fornævnte gods med støtte i landsdelens ret bliver helt eller delvist frakendt samme Konrad eller hans arvinger på grund af min hjemling, da forpligter jeg mig og mine arvinger over for ham og dem til at holde dem fuldstændigt skadesløse. Til vidnesbyrd herom er mit segl hængt under dette brev sammen med segl tilhørende de gode mænd nemlig Jens Truelsen, landsdommer på Sjælland, Jens Gyrstinge af Ås, Jakob Nielsen af Sørup og Peder Snubbe af Gerdrup. Givet i det Herrens år 1388 dagen før den berømmelige martyr Skt. Laurentius' dag.

1) 'laubuth' (da. ord i den latinske tekst), d.v.s. forpligtelse til på tinge at udbyde gods til salg således, at slægtninge får mulighed for at erhverve det, jf. E.Sj.L. III § 2.

1388. 15. august[1]). Lübeck. 424

Everhard v. Hereke fremlægger for rådet i Lübeck kong Olufs brev af 1386 5. august (nr. 78) samt erkender at have solgt for 500 mark lybsk mønt til hr. Simon Swerting halvdelen af al den sildetran, som han i 1388 og 1389 måtte oppebære i Falsterbo og Skanør.

Optegnelse i Lübecks Niederstadtbuch. Latin.

Det er at bemærke, at Everhard v. Hereke i nærværelse af rådet fremlagde et brev, som han bad måtte blive læst; dets indhold følger med disse ord: Vi Oluf (*o.s.v. = 1386 5. august, nr. 78*). Efter at det brev var blevet læst, erkendte fornævnte Everhard udtrykkeligt for rådet, at omend alt det fedtstof, egentlig kaldet sildetran, hvorom fornævnte brev melder, naturligvis er tillagt til Everhard selv og hans arvinger, skal dog halvdelen af dette fedtstof for de tidligere omtalte år, nemlig (13)88 og (13)89 i sandhed tilhøre hr. Simon Swerting, idet han bekræftede, at samme hr. Simon dernæst, for mere end et år siden, havde betalt ham femhundrede mark lybske penge og har gjort rigelig fyldest derfor.

1) optegnelsen er den sidste på siden, der som overskrift har *I det Herrens år 1388 på den hellige jomfru Marias himmelfartsdag*, d.v.s. 15. august. Den følgende sides overskrift giver samme datum.

425 1388. 17. august.

Ærkebiskop Mogens af Lund lemper efter ansøgning af gejstlighed og menighed i staden Ribe et interdikt, der efter anmodning af en hr. Niels af Brøns er lagt over de steder, blandt andre Ribe, hvor visse sandemænd fra Hviding herred gør ophold eller rejser igennem, således at interdiktet kun skal iagttages, så længe de pågældende opholder sig i Ribe.

Original i Rigsarkivet. Latin.

Mogens, af Guds miskundhed ærkebiskop af Lund, Sveriges primas og det apostoliske sædes legat, til sine elskede børn i Kristus, gejstligheden og folket i staden Ribe, oprigtig kærlighed med Gud.

Der er blevet os forelagt en ansøgning fra Jer, hvori der står, at da det interdikt, som vi – iøvrigt efter andragende fra en vis hr. Niels af Brøns – har lagt over de steder, hvor visse sandemænd fra Hviding herred gør ophold eller rejser igennem, medfører ikke ringe skade og tynge for Jer på grund af den hyppige adgang, som de nødvendigvis må have til Jeres by, skulle vi barmhjertigt værdiges at ophæve det eller i det mindste mildne det. Idet vi derfor belønner Jeres trofaste lydighed har vi med rette ladet den lempelse ske, at I fra nu af ikke skal være forpligtet til at overholde dette interdikt efter deres bortrejse, men blot så længe de personligt er til stede i Jeres by eller opholder sig i samme, medmindre I skulle modtage andet påbud fra os. Givet under vor Lundekuries segl i det Herrens år 1388 på ottendedagen efter den berømmelige martyr Skt. Laurentius' dag[1]).

1) 10. august.

426 1388. 22. august.

Henrik Skarpenberg og Lyder Meinerstorp kvitterer dronning Margrete for de 1000 mark, som denne skyldte deres moder fru Wille.

Original i Rigsarkivet. Nedertysk.

Vi Henrik Skarpenberg og Lyder Meinerstorp, brødre, erkender og bevidner åbent med dette brev, at vi lader den højbårne fyrstinde og frue fru Margrete, Norges og Sveriges dronning og ret arving og fyrstinde til Danmarks rige og hendes arvinger og efterkommere og borgen[1]) og hendes mænd, som har forpligtet sig over for os, kvit og ledig for al slags gæld, som den fornævnte dronning har skyldt os og har sikret og lovet os indtil denne dag, og i særdeleshed lader vi den fornævnte dronning og hendes borgen[1]) og mænd kvit og ledig for de tusind mark lybsk, som hun skyldte vor moder, fru Wille, som de havde lovet os, og vi vil aldrig mere mane vor frue, den fornævnte dronning, og hendes arvinger og efterfølgere og hendes borgen[1]) om det, da hun yder os en godtgørelse for den fornævnte gæld, som er tilfredsstillende for os. Til vidnesbyrd har vi Henrik Skarpenberg og Lyder Meinerstorp, brødre, hængt vore segl, og de ærlige mænd, nemlig Peder Valkendorf, Berneke Skinkel, Borkvard Skinkel, Henning Berg, Herman Flemming, Engelbrecht og Henrik Då har med os hængt deres segl under dette brev, som er givet og skrevet i året efter Guds byrd trettenhundrede og otteogfirs på ottendedagen efter vor frues himmelfart.

1) d.v.s. garanter.

1388. 24. august. Mors Sønderherreds ting. 427

Tingsvidne af Mors Sønderherreds ting, at fru Kristine af Ågård, enke efter ridderen hr. Niels Eriksen, testamenterede og skødede sit gods i landsbyen og sognet Vester Assels til kommendatoren og brødrene i Dueholm kloster.

Afskrift i Dueholm klosters brevbog. Latin.

Tage Nielsen, fru dronningens foged, Peder Mogensen, Mikkel Pedersen, Torkil, kaldet Myg, Niels Jakobsen, Lars Torkilsen og Peder Kid, til alle, der ser dette brev, hilsen evindelig med Gud.

Alle nulevende og fremtidige skal vide, at på den hellige apostel Bartholomæus' dag i det Herrens år 1388 mødte for os og adskillige andre troværdige mænd på Mors Sønderherreds ting en vis velbyrdig fru Kristine af Ågård, enke efter hr. Niels Eriksen, ridder. Karsk på sjælen og med sin fulde vilje skænkede hun fuldt ud, overdrog, testamenterede og skødede

som lægemiddel for sin sjæl til de regelbundne mænd, nærværende brevvisere, de herrer og brødre kommendatoren og brødrene af den hellige Johannes' orden i Dueholm, sit gods i sognet og landsbyen Vester Assels at besidde til evig tid, nemlig en gård, hvorpå bor en vis Torkil, med tre pund korn i indtægt og lige så meget i holdskorn[1]) samt tre pund korn for en hoppe. Fremdeles forpligtede fornævnte frue på samme ting sig og sine arvinger til at hjemle fornævnte herrer og brødre samme gods mod retskrav fra nogen som helst. Givet ovennævnte dag og sted. Til vidnesbyrd herom har vi ladet vore segl hænge under dette brev.

1) dansk ord i den latinske tekst, dets betydning synes usikker. Det her anførte eksempel falder ikke ind under nogen af de af William Christensen, Dansk Statsforvaltning i det 15. Århundrede, 619-20 anførte tolkninger, og holdskornets omfang – det samme som den årlige landgilde – gør det mindre sandsynligt, at der kan have været tale om gæsteri således som foreslået af Svend Gissel, Landgilde og Udsæd på Sjælland, 51-2 i tilslutning til Niels Skyum-Nielsen, Kult. Leks. VI 10-11. Det forekommer rigtigst at opfatte holdskornet som en driftskapital, der skal leveres tilbage, når fæsteren fraflytter gården, jf. DRB. II 6 nr. 119, III 2 nr. 255 note 1, III 6 nr. 289 og Dueholms Dipl. 42 nr. 70. Denne tolkning er også tiltrådt af Kalkar, Ordbog til det ældre danske Sprog II 257 og af Erik Ulsig, Danske Adelsgodser i Middelalderen, 355.

428 (1388[1]). 30. august. Westminster.

Kong Richard 2. af England påbyder tolderne i London at fritage Herman Bergham, der agter at rejse til Skåne med varer, for told, da kongen har betroet ham et hverv til de engelske udsendinge til Preussen, og da dette land siges at ligge mindst tolv dagsrejser fra Skåne.

Afskrift i Close Rolls i London. Latin.

Kongen[2]) til opkræverne af vor lille told og af de 12 penninge pr. pund i vor stiftsby[3]) Londons havn, hilsen. Da vi har pålagt Herman Bergham, der med forskellige varer til en værdi af 56 pund agter sig til Skåne, at udføre et hverv for os hos vore udsendinge[4]), som opholder sig i Preussen – hvilket land Preussen efter hvad vi har erfaret ligger mindst tolv dagsrejser fra Skåne – befaler vi Jer at tillade denne Herman at drage bort til Skåne med sine fornævnte varer til fornævnte værdi uden betaling af den lille told eller de 12 penninge pr. pund, frit og uden nogen hindring, til gengæld for de udgifter, som denne Herman af denne årsag[5]) vil pådrage sig fra Skåne til det omtalte land Preussen. Med mig selv[6]) som vidne i Westminster den 30. august. Ved rådet.

1) de i rullen indførte dokumenter tilhører perioden juni 1388-juni 1389; brevet må derfor være fra 1388 30. august. – 2) d.v.s. Richard, af Guds nåde Englands og Frankrigs konge og herre til Irland. – 3) 'ciuitas'. – 4) gesandterne var magister Nicholas Stocket, borger i York Thomas Gray og borger i London Walter Sybil; deres kreditiv til forhandlinger med den Tyske Ordens højmester er dateret 1388 11. juni, og traktaten blev afsluttet den 21. august, Hanserecesse III 401 og 416 nr. 402 og 406, hvilket dog næppe kunne være kendt i London den 30. august. – 5) kongens hverv. – 6) d.v.s. kongen.

1388. 15. september. 429

Henrik Finke, borger i Warin, kvitterer Egbert Smed for dennes gæld til hans broder Lydeke Finke.

Skånebrevsfortegnelsen.

Kvittering, udstedt af Henrik Finke, borger i Warin, til Egbert Smed for alle de penge, som denne skyldte hans broder Lydeke Finke; denne havde for disse penge en gård i Malmø i pant, som nu blev indløst. Givet dagen efter det hellige kors' ophøjelse[1]) 1388.

1) 14. september.

(1388)[1]). 18. september. Cambridge. 430

Kong Richard 2. af England påbyder med samtykke af sit råd i parlamentet bystyret i King's Lynn og Boston at tillade sejlads til Skåne eller Østersølandene i øvrigt uanset det tidligere udstedte forbud.

Afskrift i Close Rolls i London. Latin.

Kongen[2]) til borgmester og bailiffs[3]) i byen King's Lynn, hilsen. Selv om vi og vort råd for nylig[1]), bevæget af visse omstændigheder, har befalet, at I skulle – på bestemte steder i fornævnte by og dens forstæder, hvor det måtte være nødvendigt – på vore vegne lade forkynde og forbyde nogen købmand eller nogen anden, af hvilken rang eller stilling han end er, at rejse eller driste sig til at rejse til landet Skåne eller andre lande ved Østersøen[5]) med skib – lastet med gods og varer eller tomt – under trusel om fortabelse af fornævnte skib, gods og varer, indtil I ville modtage anden befaling fra os, dog med råd af vort råd i dette vort parlament[6]), befaler vi Jer at tillade alle disse købmænd og andre at rejse til landet Skåne og andre lande ved Østersøen[5]) med deres skibe, gods og varer, når først de har betalt told og andre penge, der tilkommer os derfor, uanset fornævnte vor

befaling. Med mig selv[7]) som vidne i Cambridge den 18. september. Ved rådet i parlamentet.

Lignende brev er sendt til bailiffs[3]) i Boston under samme dato.

1) de i rullen indførte dokumenter tilhører perioden juni 1388-juni 1389; brevene må derfor være fra 1388. 18. september. – 2) d.v.s. Richard, af Guds nåde Englands og Frankrigs konge og herre til Irland. – 3) jf. nr. 421 note 7. – 4) 1388 3. august, nr. 421. – 5) se nr. 421 note 4. – 6) Parlamentet indkaldtes 1388 28. juli til at møde i Cambridge 9. september, det varede til sidste halvdel af oktober, Calendar of the Close Rolls 1385-1389 603-54 og 656-58. – 7) d.v.s. kongen.

431 [1388][1]). 19. september. Rostock.

Rådssendebudene fra Lübeck, Stralsund, Wismar og Rostock beretter over for dronning Margrete, at kong Albrecht af Sverige til dem har beklaget sig over den skade, som dronningen, Danmarks og Sveriges rigers mænd har påført ham. Han har tilbudt at stå til rette for de nævnte fire byer eller for andre, og udstederne opfordrer derfor dronningen til at foreslå tid og sted for et møde mellem parterne.

Afskrift i Rigsarkivet. Nedertysk.

Til fru Margrete, dronning af Norge, skal dette gives.

Vor ydmyge tjenstvillighed med skyldig æresbevisning oprigtig forudskikket. Kære nådige frue, højbårne fyrstinde, vi ønsker, at Jeres nåde skal vide, at de herrer rådssendebud fra Lübeck, fra Stralsund, fra Wismar og vi var forsamlet i vor stad i Rostock for at holde møde, hvor den berømmelige fyrste kong Albrecht af Sverige var til stede og åbenbarede os alvorligt sine klager over stor uret og skade, som er sket ham fra Jer, (fra) Danmarks riges mænd og fra hans egne mænd fra Sveriges rige midt i fredstilstand og midt i en garanteret våbenstilstand, og har tilbudt og tilbyder stadig (at underkaste sig kendelse om) billighed og ret for herrer og for fyrster, for riddere, for væbnere, for stæder, for venner, og i særdeleshed for os fire fornævnte stæder, og ikke at sidde deres og vores (kendelse om) billighed og ret overhørig vedrørende den tvedragt og strid, som er mellem Jer to. Derfor, kære nådige frue, ville det synes os at være meget nyttigt, hvis det er Jeres kongelige værdighed belejligt, at I fastsætter et møde, som skal holdes inden for kort tid på et passende sted, hvortil I fra begge sider kan medbringe Jeres venner for at forsøge, om man kan forlige Jer i venskab. For, hvis det ikke sker, at I kommer overens i venskab, så frygter vi, at der kan opstå større skade deraf, hvorved land og folk bliver ødelagt, og beder om Jeres nådige snarlige svar derpå ved dette nærværende bud.

Givet på lørdagen i fasten efter festen for det hellige korses ophøjelse[2]) under vor stad Rostocks store segl. Rådsudsendingene fra stæderne Lübeck, Stralsund, Wismar, Rostock, som på denne dato er forsamlet til møde i Rostock, Jeres ydmyge tjenere.

1) Kong Albrecht opholdt sig i Rostock i september 1388; Hansemødet 1388 24. august planlagde et møde i Rostock med deltagere fra Rostock, Stralsund og Wismar, som må være blevet suppleret med udsendinge fra Lübeck, jf. Dipl. Dan. indledningen. – 2) 14. september; fasten derefter gik fra onsdag til lørdag, i 1388 fra 16. til 19. september.

1388. 22. september. Lund. 432

Ærkebiskop Mogens af Lund erklærer, at prioren og brødrene i benediktinerklostret ved Odense (dom)kirke retmæssigt har erhvervet Skt. Nikolaj kirke i (Store) Rise på Ærø og har besiddet den lovligt i mange år.

Afskrift i Odensebogen. Latin.

Mogens, af Guds miskundhed ærkebiskop af Lund, Sveriges primas og det apostoliske sædes legat, til alle, til hvis kundskab dette brev når, hilsen og oprigtig kærlighed med Gud.

Vi vil, at det klart skal stå fast for alle, at vi af sikre adkomster og dokumenter[1]) har erfaret, at nærværende brevvisere, de regelbundne mænd prioren og brødrene i klostret af den hellige Benedikts orden ved Odense (dom)kirke retmæssigt og lovligt har erhvervet besiddelsen af en vis Skt. Nikolaj kirke i Rise på Ærø i Odense stift, og at de gennem mange år frit har besiddet den således, som vi også med denne skrivelse erklærer, at de hidtil har besiddet den med fuld ret. Til vidnesbyrd om denne erklæring er vort sekret hængt under dette brev. Givet i Lund i det Herrens år 1388 den 22. september.

1) '[ex certis] racionibus et documentis', DRB. IV 1 nr. 268 og IV 2 nr. 626, jf. III 9 nr. 406.

1388. 22. september. Lund. 433

Ærkebiskop Mogens af Lund stadfæster for prioren og brødrene i klostret ved (dom)kirken i Odense alle breve angående anneksionen og inkorporationen af Skt. Nikolaj kirke i (Store) Rise på Ærø.

Afskrift i Odensebogen. Latin.

Mogens, af Guds miskundhed ærkebiskop i Lund, Sveriges primas og det apostoliske sædes legat, til alle og til hver enkelt, til hvem dette brev når, hilsen og bestandig kærlighed med Gud.

Eftersom vi af adkomster og troværdige dokumenter[1]) har erfaret, at nærværende brevvisere de hæderlige mænd prioren og brødrene i klostret ved Odense (dom)kirke ved tilbørlig og lovlig henlæggelse[2]) retmæssigt og lovligt er kommet i besiddelse af en kirke i Rise på Ærø i Odense stift, erklærer, godkender og billiger også vi, at fornævnte prior og brødre har ubegrænset og fuldstændig ret[3]) til for bestandig og frit at besidde samme kirke, og ud fra sikker viden om tingene stadfæster vi – med den ærkebiskoppelige og apostoliske myndighed, som vi udøver i kraft af vor legatstilling – alle og hver enkelt af de breve og garantier, uanset deres ordlyd og indhold, som af hvilke som helst patroner, prælater, fyrster og gejstlige og verdslige herrer end er givet og bevilget samme prior og brødre angående henlæggelsen[2]) og inkorporationen af besiddelsen af samme kirke. Vi forbyder fast under trusel om bandlysningsstraf i henhold til afsagt dom[4]), at nogen uanset hans stand eller stilling på nogen måde hindrer eller forulemper omtalte prior og brødre i klostret ved Odense (dom)kirke hvad angår besiddelsen af fornævnte Skt. Nikolaj kirke. Til vidnesbyrd om alt dette er vort sekret hængt under dette brev.

Givet i Lund i det Herrens år 1388 den 22. dag i september måned.

1) 'ex racionibus et documentis probabilibus', jf. nr. 432 note 1. – 2) 'annexio'. – 3) 'merum et plenum ius'. – 4) 'excommunicacio late sententiae', jf. Paul Hinschius, System des katholischen Kirchenrechts V 650-53.

434 1388. 23. september. Ringsted.

Dronning Margrete meddeler, at Henneke Olufsen, høvedsmand på Nyborg, og Eskil Pedersen Falk efter aftale skulle møde på rettertinget denne dag med deres breve og regnskaber vedrørende gods i Varpelev; men at kun Henneke Olufsen indfandt sig.

Original i Rigsarkivet. Latin.

Margrete, af Guds nåde Sveriges, Norges dronning og ret arving og fyrstinde til de Danskes rige, de Venders og Goters, til alle, som ser dette brev, hilsen med Gud. Alle skal vide, at i det Herrens år 1388 på den sidste onsdag før den hellige Michaels dag[1]) – det vil sige den dag, der var

fastsat for nærværende brevviser, vor høvedsmand på Nyborg Henneke Olufsen, og Eskil Pedersen kaldet Falk, og som var enstemmigt godkendt af dem til at møde på vort retterting tillige med breve, regnskaber[2]), og hvad de i øvrigt har vedrørende det gods, der er beliggende i Varpelev i Stevns herred – mødte samme Henneke og fremviste sammesteds sine breve og regnskaber[2]), medens fornævnte Eskil ingenlunde indfandt sig og heller ikke fremførte sin undskyldning ved nogen anden. Givet i Ringsted under vort rettertingssegl ovennævnte år og dag i nærværelse af de velbyrdige mænd hr. Claus Skepeles, ridder, Anders Olufsen af Næsby, Anders Jakobsen af Broby, Peder Basse af Tybjerg, Jens Troelsen, landsdommer[3]) på Sjælland, Niels Basse af Udby, Klement Hage af Sæby, Torsten Venstermand og Claus Jyde, væbnere, og flere andre gode og ærlige mænd i stor mængde med vor justitiar Niels Drage som vidne.

1) 29. september. – 2) 'raciones'. – 3) 'rector placiti generalis', jf. William Christensen, Dansk Statsforvaltning i det 15. Årh., 170, 697.

1388. 29. september. Roskilde. 435

Konrad Moltke den Ældre af Redebas og hans sønner Evert og Fikke Moltke kvitterer dronning Margrete, hendes arvinger og efterfølgere for alle forpligtelser vedrørende borgen Grimstrup og modtager den derefter på tro og love samt forpligter sig til efter opfordring at levere den tilbage til dronningen eller til den, der efter hendes død bliver konge.

Original i Rigsarkivet. Nedertysk.

Jeg Konrad Moltke den Ældre af Redebas og vi Evert og Fikke Moltke, brødre, denne fornævnte Konrad Moltkes sønner, erkender og bevidner åbenbart med dette vort åbne brev, at vi fornævnte Konrad, Evert og Fikke Moltke, af fri vilje og med samlet hånd har ladet og lader den højbårne vor kære frue fru Margrete, dronning af Norge og af Sverige og ret arving og fyrstinde til Danmarks rige, og hendes arvinger og efterkommere og alle hendes garanter[1]) kvit, ledig og helt løs for al slags skyld, tvedragt og for al anklage og maning (i sager, hvor) hun på nogen måde har været eller er os pligtig, eller som hun selv har tilsikret eller garanteret os, eller som hun har sat sikkerhed eller garanter for, på hvilken måde det end måtte være, og desuden ligeså helt (kvit, ledig og løs) for alle aftaler og bestemmelser, som er lovet eller tilsikret os vedrørende borgen Grimstrup, der ligger på Lolland, for os og for vore arvinger og for alle dem, der har

modtaget løfterne for os. Og hun og hendes arvinger og efterkommere skal aldrig i fremtiden lide nogen maning eller anklage derom i nogle sager, hvor hun (var) pligtig over for os eller (som) hun har tilsikret os så længe, indtil vi har oppebåret fuld (betaling) for det, således at vi er tilfredsstillet for al gældsforpligtelse (over for os) og al gæld (og alle) aftaler og bestemmelser, som hun har sikret eller lovet os eller har sat borgen for, hvad hun end på nogen måde har været os pligtig til indtil denne dag. Og vi erkender, at vi har den fornævnte borg Grimstrup med alle tilliggender på æresord[2]) og ikke på nogen anden måde fra den fornævnte dronning Margrete så længe, indtil hun kræver (den tilbage). Så skal vi give hende den fornævnte borg Grimstrup tilbage fri og uhindret uden tøven. Og hvis den fornævnte dronning Margrete dør, førend hun kræver borgen tilbage, så skal vi give den fornævnte borg Grimstrup til den, der bliver kåret til konge af Danmark.

Alle disse forskrevne punkter og artikler lover vi fornævnte Konrad Moltke, Evert og Fikke Moltke at holde stadig og fast på enhver måde uden svig med samlet hånd, som der står skrevet her foran. Og til erkendelse af alle disse forskrevne (punkter) har vi på vore og vore arvingers vegne med vilje og med vidende og til vidnesbyrd hængt vore segl sammen med andre gode folks – nemlig biskop Niels' af Roskilde, hr. Fikke Moltkes af Kyse, Henneke Olufsens, Peder Valkendorfs, Jakob Nielsens, Henning van der Lanckens og Claus Zernins – segl under dette brev. Givet i det Herrens år 1388 i Roskilde på den hellige ærkeengel Michaels dag.

1) 'vorelouere'. – 2) 'oppe louen'.

436 1388. 29. september.

Hågen Knudsen pantsætter for 120 lødige mark sølv alt det gods, som hans afdøde fader Knud Hågensen havde i pant fra ridderen hr. Lars Uffesen, til Keld Keldsen, søn af hans faders søster.

Original i Rigsarkivet. Latin.

Hågen Knudsen til alle, som ser dette brev, hilsen evindelig med Gud. Alle nulevende og fremtidige skal vide, at jeg erkender, at jeg i sandhed står i skyld og gæld til den gode og ærlige mand, nærværende brevviser Keld Keldsen, søn af min faders søster, for 120 mark rent sølv, for hvilke jeg med dette brev frit og med al ret har pantsat og overdraget til ham alle

og enhver af de mig tilhørende ejendomme, som min elskede fader Knud Hågensen, salig ihukommelse, havde i pant fra hr. Lars Uffesen, ridder, således som selve hr. ridder Lars Uffesens eget brev og vilkår[1]) mere fyldigt udviser. Til vidnesbyrd herom er mit segl tillige med segl tilhørende de gode mænd hr. Troels Jensen, provst i Slet herred, Jens Paulsen og Bo Thomsen hængt under dette brev. Givet i det Herrens år 1388 på den hellige ærkeengel Michaels dag.

1) jf. DRB. III 6 nr. 341.

1388. 29. september. 437

Brødrene Peder, Gert og Jon Nielsen tilskifter deres broder Niels Nielsen gods i Kvislemark og Vollerup.

Eline Gøyes jordebog.

Fremdeles et brev, at Peder Nielsen, Gert Nielsen og Jon Nielsen, brødre, tilskifter deres broder Niels Nielsen to gårde og tre gårdsæder i Kvislemark, en halvgård og en gårdsæde i Vollerup og sjettedelen af Vollerup skov efter deres moder. Givet Skt. Michaels dag 1388.

(13)88[1]). 29. september. 438

Danzig giver Johan Hermanstorp og Nicolaus Scroder brev til fogeden på Bornholm angående deres ret til strandingsgods.

Registratur i Danzig (14. årh.). Latin.

Johan Hermanstorp og Nicolaus Scroder fik anbefalingsbrev til fogeden på Bornholm angående deres ret til skibbrudent gods, nemlig salt og uld, og de stillede selv sikkerhed. Forhandlet Mikkelsdag.

1) øverst på siden *I året* (13)*88*.

439 1388. 30. september. Sjællands landsting.

Tingsvidne af Sjællands landsting om, at fru Kristine Pedersdatter, enke efter Esbern Krøl, havde solgt og nu skødede al sin ret til 8 ørtug skyldjord i Frankerup, som hun havde arvet efter sin fader Peder Jensen, til Anders Jensen af Svenstrup.

Afskrift på Det kongelige Bibliotek. Latin.

Jens Troelsen, landsdommer i Sjælland, broder Jens, abbed i Ringsted kloster, Jens Brun, sognepræst i Gyrstinge, Tetz van dem Rosengarten og Jens Gyrstinge, væbnere, Jens Nielsen og Jens Brun, borgmestre i Ringsted, til alle, der ser dette brev, hilsen med Gud.

I skal vide, at i det Herrens år 1388 nærmeste tingdag[1]) efter den hellige Michaels dag[2]) mødte personligt på Sjællands landsting den agtværdige frue Kirstine Pedersdatter, enke efter Esbern Krøl, og skødede, at besidde til evig tid, al sin ret og ejendom, der efter arveretten tilkom hende efter hendes fader Peder Jensens død, for så vidt angår otte ørtug skyldjord i Frankerup i Ars herred, til den gode mand Anders Jensen af Svenstrup, idet hun erkendte, at hun havde oppebåret fuld betaling af ham derfor. At vi har set og hørt dette, bevidner vi med dette brev over for alle, hvem det vedkommer eller i fremtiden på nogen som helst måde vil kunne vedkomme. Til vidnesbyrd herom er vore segl hængt under dette brev. Givet ovennævnte år, dag og sted.

1) onsdag var tingdag på Sjællands landsting, cf. DRB. II 8 nr. 371-72, 11 nr. 78, III 2 nr. 274, IV 2 nr. 327, 3 nr. 229, 234, 445-46 samt Eline Gøyes jordebog 498. – 2) 29. september, som i 1388 faldt på en tirsdag.

440 1388. 3. oktober. Ribe byting.

Tingsvidne af Ribe byting om, at Godike Hermansen kaldet Kabup skøder en grund nær Langebro i Ribe, der på samme ting var blevet tilskødet ham af Thomas Kimer, til Lars Jonsen Degn.

Efter tryk hos Terpager. Latin.

Wilken Piksteen, Jens Hermansen, Hartlev Hersen, Niels Bosen kaldet Hvid, Jakob Klod, Konrad Hyne og Jens Pedersen kaldet Hofman til alle, der ser dette brev, hilsen evindelig med Gud.

Alle, nulevende som fremtidige, skal vide, at i det Herrens år 1388, lørdagen efter Mikkelsdag[1]), mødte den gode mand Godike Hermansen, også kaldet Kabup, borger i Ribe, personligt på vort byting, hvor han til denne

brevviser Lars Jonsen, også kaldet Degn, videreskødede at besidde til evig tid en grund i Skt. Nikolaj sogn i Ribe, nær Langebro, som i bredden strækker sig 46 alen, men som i længden strækker sig fra den offentlige vej til åen, og som fornævnte år og dag og på fornævnte ting i vor nærværelse samtidigt var blevet skødet til samme Godike af en vis Thomas Kimer, idet han erkendte, at han havde fået fuld og ubeskåret betaling af samme Lars for den omtalte grund, lige som nævnte Thomas Kimer erkendte, at han havde fået fuld og ubeskåret betaling af samme Godike for samme grund. Fremdeles forpligtede nævnte Godike sig til at fri og hjemle nævnte Lars og hans arvinger samme grund fri for retskrav fra alle, som måtte ønske at rejse krav, ligesom også nævnte Thomas Kimer forpligtede sig til at frigøre grunden for alles retskrav og hjemle den til Godike og hans arvinger. Vi erklærer offentligt med dette brev, at vi har set og hørt dette i nærværelse af alle, som det vedrører eller måtte vedrøre. Til vidnesbyrd herom har vi ladet vore segl hænge under dette brev. Givet år og dag som oven for.

1) 29. september.

1388. 4. oktober. Slagelse. 441

Gisla, Danmarks drostinde, enke efter Danmarks drost hr. Henning Podebusk, og hans sønner Tetz, kannik i Lund og Roskilde, Hans, Predbjørn og Brand overdrager til dronning Margrete og hendes arvinger al deres ret til tre gårde i Stude, en gård i Erdrup, to gårde i Bonderup, to gårde i Eggeslevlille, tre gårde i Flakkebjerg, to gårde i Frankerup, en gård i Oreby, gården Bøgelunde og Skørpinge mølle, som Henning Podebusk havde erhvervet ved køb eller ved pantsætning, og for hvilke dronningen har gjort dem fyldest.

Original i Rigsarkivet. Latin.

Gisla, Danmarks drostinde[1]), enke efter hr. Henning Podebusk, tidligere samme Danmarks drost, og Tetz, kannik i Lund og Roskilde, Hans, Predbjørn og Brand, brødre, kaldet Podebusk, sønner af nævnte hr. drost, til alle, der ser dette brev, hilsen evindeligt med Gud.

Vi anerkender enigt med dette brev åbenlyst over for alle nulevende og fremtidige, at den meget berømmelige frue, vor elskede fru Margrete, af Guds nåde Norges og Sveriges dronning og ret arving og fyrste til Danmarks rige, har gjort os fuldstændig fyldest, således at vi alle er tilfredse, for hver især af nedenfor anførte ejendomme, både købegods og pante-

gods, samt for alle deres tilliggender, hvorledes og med hvad ret de end er tilfaldet vor elskede omtalte herre Henning Podebusk eller er kommet i hans besiddelse. For det første er det for tre gårde i landsbyen Stude, af hvilke Peder Bonde bor på den ene og Jakob Snafs på den anden, medens den tredie gårds jorder nu ligger til disse to gårde. Fremdeles for en gård i Erdrup, hvorpå Hvide Mogens bor. Fremdeles for to gårde i landsbyen Bonderup. Fremdeles for to gårde i Eggeslevlille, Niels Jonsen bor på den ene af dem og Bo Jønsen på den anden. Fremdeles for tre gårde i Flakkebjerg. Fremdeles for to gårde i landsbyen Frankerup, Peder Jønsen bor på den ene af dem og Jakob Jønsen på den anden. Fremdeles for gården Bøgelunde. Fremdeles for en gård i landsbyen Oreby og endvidere for Skørpinge mølle samt for vande, vandløb, opstemmede damme og alt andet, der hører til samme mølle. Derfor erkender vi, at vi og vore arvinger ingen rettighed eller besiddelse ejer i noget af det nævnte gods og møllen yderligere på nogen måde, og vi afstår med sammenlagte hænder[2]) med dette brev til samme fru dronning Margrete og hendes arvinger at besidde til evig tid en hvilkensomhelst ret, (enten) som fornævnte drost hr. Henning Podebusk havde til nævnte gods og mølle, (eller) som (hviler på) nogle breve, der er givet om eller vedrører dette gods, eller som vi har i kraft af arv. Vi skal også uden forhaling overgive til samme fru dronning Margrete de breve, der på nogensomhelst måde angår fornævnte gods, og som samme hr. Henning på noget tidspunkt har haft. Til bevis herom er vore segl, og til vidnesbyrd er segl tilhørende de gode mænd hr. Henning Podebusk den Yngre, Henneke Olufsen, Peder Valkendorf, Henning van der Lancken, Herman Flemming og Henrik Då hængt under dette brev.

Givet i Slagelse i det Herrens år 1388 den sidste søndag før den hellige Dionysius' dag[3]).

1) 'Dacie dapifera dicta drostinne', dansk ord i den latinske tekst. – 2) 'manu coadunata', d.v.s. i fællesskab. – 3) 9. oktober.

442 1388. 6. oktober.

Borgmestre og rådmænd i Wismar beder borgmestre og rådmænd i Lübeck foranledige, at det arvegods efter afdøde Henneke Brand, indbygger i Flensborg, som den lybske borger Bicketved havde beslaglagt, overgives til afdødes broder, borger i Wismar Oluf Brand, som er nærmeste arving, hvilket Peder Reinekesen, Torkel Olufsen, Peder Smed og Oluf Klipping fra Lolland har bekræftet.

Original i Lübeck. Latin.

Borgmestre og rådmænd i Wismar til de hæderværdige og kloge mænd de herrer borgmestre og rådmænd i staden Lübeck, vore særligt kære venner, ærbødighed, tjenstvillighed og hæder i alle ting.

I skal vide, at den gode mand Oluf Brand, vor elskede medborger, der overrækker dette brev, i vor nærværelse har meddelt os, hvorledes den alt rammende ugudelige død i disse dage havde bortrevet hans retmæssige og kødelige broder Henneke Brand, fordum indbygger[1]) i Flensborg, som efterlod sig noget arvegods og særligt en kiste, der for nylig blev beslaglagt og taget i forvaring af en vis Bicketued, Jeres medborger, i Jeres retsområde, til hvilke sager der ingen nærmere arving er end fornævnte Oluf Brand, hans kødelige og rette broder, og han skulle retmæssigt have taget arven, hvilket de gode mænd Peder Reinekesen, Torkil Olufsen, Peder Smed og Oluf Klipping fra Lolland med løftet hånd og oprakte fingre lovformeligt bekræftede, idet de ligeledes aflagde deres ed på det hellige. Derfor, elskede herrer og venner, har vi tænkt på Jeres alles venskab og beder af hjertet med indtrængende bønner om, at I for Guds og retfærdighedens og vore fælles bønners skyld befaler, at ovennævnte kiste med alt gods og alle ting, der tilhører og vedkommer samme Henneke Brand, og nøjagtigt det, som vil kunne fremdrages og genfindes i Jeres højheds- og retsområde, fuldt og helt skal overgives, idet I skal have fast og sikker henvisning til os og dette vort åbne brev og sikker vished for, at ingen yderligere påmindelse, krav eller ny klage på nogen måde skal påfølge i fremtiden over for Jer eller nogen af Jer angående fornævnte kiste og andet gods og ejendele, som man har opsporet og fået i hænde hos Jer og i Jeres retsområde, og som er blevet overdraget eller skal overgives til samme vor medborger Oluf Brand. Herom har vi også yderligere modtaget kautionsmæssig og egnet sikkerhed fra de kloge og gode mænd Nicolaus Smalen, Henrik Brederugghen, Henrik Vord og Peter Langhen, vore medborgere, ubetinget troværdige mænd, der har i hænde og erhverver besiddelser, arv og ejendom hos os. Vi beder om, at I i dette, som vi rigtignok stoler på, viser Jer af denne Jeres fremragende retskaffenhed, som fortjener overstrømmende ros.

Givet og forhandlet i det Herrens år 1388 tirsdagen før den hellige martyr den ærværdige Dionysius' dag under vor stads sædvanlige sekret, der er påtrykt bagsiden af dette brev til vidnesbyrd og klart bevis på sandheden i alt det fornævnte[2]).

1) 'opidanus'. – 2) inden 30. november samme år havde Henneke Brands arvinger, enken Margrete og broderen Oluf, imidlertid indgået aftale om delingen af arven således, at Oluf overlod al arven bortset fra afdødes gangklæder til Margrete, der til gengæld kvitterede Oluf for det lån, hun havde ydet ham, jf. nr. 450.

443 1388. 12. oktober. Foran Ringstaholm.

Jakob Jensen af Skarhult, væbner i Lunds stift, stadfæster sin afdøde broder Niels Fed, kannik i Linköpings, testamente, hvori denne havde testamenteret alt det gods, de havde erhvervet efter deres søsters død, men ikke skiftet, til (dom)kirken i Linköping til afholdelse af en årtid.

Afskrift i Riksarkivet, Stockholm. Latin.

Jakob Jensen af Skarhult, væbner i Lunds stift, til alle, der ser dette brev, hilsen med Gud.

Jeg vil, at det med dette brevs ordlyd skal stå klart for nulevende og fremtidige, at fordi min elskede broder hr. Niels Fed, fordum kannik i Linköping, salig ihukommelse, har gjort sit testamente til afholdelse af sin årtid af vort fælles uskiftede gods – som vi har fået og erhvervet efter vor søsters død, som indtraf i Linköping stift – idet han testamenterede til denne (dom)kirke i Linköping alt det nævnte gods. Jeg erkender at være fuldstændigt tilfreds, og jeg erklærer med dette brev, at jeg til evig tid vil anerkende og godkende dette testamente, således at der aldrig i fremtiden af mig eller mine arvinger på nogen måde skal anmodes om vederlag for dette gods eller rejses noget retskrav i mit eller mine arvingers navn mod kapitlet ved nævnte (dom)kirke i Linköping angående fornævnte gods eller alle andre ejendele, som min fornævnte broder efterlod sig ved sin død. Jeg overfører altså fra mig og mine arvinger til det ærværdige kollegium ved denne (dom)kirke i Linköping al ret til samme gods, som syntes at tilkomme mig ifølge arveretten. Til vidnesbyrd herom er segl tilhørende de velbyrdige herrer Erik Ketilsson, Ulf Jonsson, riddere, Stig Pedersen og Jakob Mus, der særligt er blevet bedt herom, hængt under dette brev, da mit eget segl ikke er til stede. Givet foran borgen Ringstaholm i det Herrens år 1388 mandagen efter helgenerne Dionysius' og hans fællers dag[1]).

1) 9. oktober.

1388. 15. oktober. 444

Ærkebiskop Mogens af Lund bevidner, at Eskil Henriksen af Lillø skænker en gård i Maglasäte og en halv gård i Tågarp i Göinge herred til Bosjø kloster.

1. Skånebrevsfortegnelsen.

Skriftligt vidnesbyrd udstedt af ærkebiskop Mogens af Lund omhandlende Eskil Henriksen af Lilløs gavebrev til Bosjø kloster på en gård i Maglasäte og en halv i Tågarp i Göinge herred. Givet dagen efter den hellige pave og martyr Calixtus' dag 1388.

2. Udkast til Skånebrevsfortegnelsen.

Ærkebiskop Mogens' brev angående, at Eskil Henriksen havde givet Bosjø kloster en gård i Maglasäte og en halv gård i Tågarp i Göinge herred, og dette brev var verificeret med ærkebiskoppens segl. Givet 1388.

3. Udkast til Skånebrevsfortegnelsen.

Ærkebiskop Mogens' skriftlige vidnesbyrd angående, at Eskil Henriksen af Lillø skænkede Bosjø kloster sin gård i Maglasäte og halvdelen af Tågarp i Göinge herred. Givet 1388.

1388. 21. oktober. Sjællands Landsting. 445

Landstingsvidisse af skødebrevene på Hillerødsholm og andet gods på Sjælland.

Eline Gøyes jordebog.

Fremdeles en vidisse af Sjællandsfar landsting, efter de foran skrevne skødebreve[1]). Givet de 11000 jomfruers dag 1388.

1) jf. DRB. IV 1 nr. 21 og IV 2 nr. 40.

1388. 21. oktober. Sjællands Landsting. 446

Landstingsvidisse af Peder Holcks pantebrev på Hillerødsholm og andet gods.

Eline Gøyes jordebog.

Fremdeles en vidisse af Sjællandsfar landsting af det foranskrevne brev[1]). Givet de 11000 jomfruers dag 1388.

1) nr. 414.

447 1388. 25. oktober. Ålholm.

Werner Gnevekow, foged på Ålholm, erklærer, at indbyggerne i Svendborg har betalt dronning Margrete 100 mark lybsk, som de havde lovet ham til dronningens hånd, og kvitterer dem derfor.

Original i Rigsarkivet. Latin.

Werner Gnevekow, foged på Ålholm, til alle, som ser dette brev, hilsen med Gud.

Jeg erklærer for nulevende og fremtidige, at nærværende brevvisere, indbyggerne i Svendborg, har betalt min såre berømmelige frue, fru Margrete, af Guds nåde Norges og Sveriges dronning og ret arving og fyrstinde til Danmarks rige, 100 mark lybsk, som Henneke Olufsen, Fin Skriver, Gunnar Holm, Peder Skytte og Drewes Skomager for de nævnte indbyggere i Svendborg på Ulfshale havde lovet mig, men dog til samme fru dronningens hånd, hvorefter jeg efter ønske erklærer mig fuldt og helt tilfreds vedrørende disse, der således er blevet betalt, og jeg erklærer nævnte Henneke Olufsen, Finn Skriver, Holm, Peder Skytte og Drewes Skomager og endvidere alle og enhver af indbyggerne i Svendborg kvit og fri og fuldstændig fritaget med hensyn til de nævnte 100 mark lybsk for mig og for mine arvinger og for hver enkelt af de andre, som sammen med mig modtog dette løfte, så at de ikke på grund af den sum kan blive genstand for yderligere fordring fra nogen, idet jeg for fremtiden ikke forbeholder mig selv og mine arvinger nogen ret eller fordring med hensyn til samme penge. Til vidnesbyrd og klar erkendelse heraf er mit segl tillige med segl tilhørende Lyder Kabolt, foged på Ravnsborg, hængt under dette brev. Givet på Ålholm i det Herrens år 1388 på søndagen nærmest før de hellige apostle Simons og Judas' dag.

1388 6. november, Reg. Dan. nr. *3287, Åbo til Reval om gods tilhørende borgere fra Gotland, udelades i DRB.

448 1388. 14. november. Roskilde.

Mads Rude og Sofie Pedersdatter, enke efter ridderen hr. Oluf Pedersen, erklærer, at Povl og Johanne, der tjente hos sakristanen hr. Niels, har kvitteret priorinden og nonnerne i Roskilde Skt. Agnete kloster for enhver fordring, de havde på dem efter sakristanens død.

Original i Rigsarkivet. Latin.

Mads, kaldet Rude, og Sofie Pedersdatter, enke efter hr. Oluf Pedersen, ridder, til alle, der ser dette brev, hilsen evindelig med Gud.

Vi gør vitterligt for alle og erklærer i sandhedens navn, at vi var til stede og hørte, at Povl og Johanne, sakristanen hr. Niels' tjenere[1]), erklærede priorinden for den hellige Agnetes kloster i Roskilde og alle nonnerne i samme klosters konvent for kvit og fuldstændigt fritaget for enhver fordring, som fornævnte Povl og Johanne havde til samme priorinde og fornævnte nonner efter sakristanen hr. Niels' død. Til vidnesbyrd herom er vore, Mads Rudes og Sofie Pedersdatters, segl sammen hængt under dette brev. Skrevet i Roskilde i det Herrens år 1388 dagen efter den hellige bekender Briccius' dag.

1) 'pueri', hvilket i Vejledende Arkivregistraturer XVII 361 nr. 108 tolkes som om Povl og Johanne var sakristanens børn, medens Arhnung, Roskilde Domkapitels Historie I 81 opfatter dem som sakristanens tjenestefolk. Den sidste tolkning synes at være den rigtige, idet gejstlige normalt ikke kunne have ægtefødte børn. Der er snarest tale om, at Poul og Johanne kvitterer for eksempel for udbetaling af resterende løn.

1388. 30. november. Svendborg. 449

Dronning Margrete giver indbyggerne i Fåborg samme rettigheder med hensyn til told som indbyggerne i Fyns øvrige købstæder.

Afskrifter i Rigsarkivet, Det kongelige Bibliotek og Odense Katedralskoles bibliotek.

Margrete, af Guds nåde Norges og Sveriges dronning og ret arving og fyrste til Danmarks rige, til alle, der ser dette brev, hilsen evindelig med Gud.

Vi erklærer for nulevende og fremtidige, at vi har givet og tilstået nærværende brevvisere, vore elskede indbyggere i Fåborg, den særlige nåde at måtte svare den samme told og på samme måde, således som vore øvrige indbyggere i andre købstæder[1]) på Fyn plejer at svare. Vi forbyder derfor strengt, at nogen af vore fogeder eller deres stedfortrædere på nogen måde vover at forulempe nævnte indbyggere i Fåborg eller nogen af dem imod denne vor nåde angående told. Givet i Svendborg i det Herrens år 1388 på selve den hellige apostel Andreas' dag under vort sekret hængt under dette brev.

1) 'uillæ forenses'.

450 1388. 30. november.

Rådmændene i Flensborg anmoder borgmestre og rådmænd i Lübeck om at lade Brand Kræmmers efterladte gods udlevere til hans enke Margrete, der ud over sin egen andel som betaling for et lån har overtaget den til afdødes broder Oluf Brand tilfaldne arvelod med undtagelse af afdødes i Lübeck efterladte gangklæder[1]).

Original i Lübeck. Latin.

Vi rådmænd i Flensborg ønsker, at det skal være kendt for de ærværdige og gode mænd de herrer borgmestre og rådmænd i staden Lübeck, vore elskede venner, idet vi offentligt erklærer med dette brev, at til alt det gods, som en vis Brand Kræmmer efterlod sig ved sin død, enten i Eders by Lübeck eller andetsteds hvor det end kan findes, er de nærmeste arvinger en vis Oluf Brand, hans eneste broder, samt samme Brand Kræmmers enke Margrete, således at ingen er nærmere end dem eller nær arving til dette gods på lige fod med dem. Thi dette er notorisk for os, og det erklærer vi for Jer med dette brev. Derfor mødte Oluf Brand efter sin broder Brand Kræmmers død for os og erkendte udtrykkeligt, at fornævnte Margrete havde lånt ham visse sager[2]) og en sum penge, med hvilke han anså sig for fuldstændigt fyldestgjort for enhver andel i alt det arvegods, hvortil han måtte have ret efter sin fornævnte broder Brand Kræmmers død. Derfor har denne Oluf Brand i vor nærværelse afstået, overdraget og opladt til fornævnte sin broders enke Margrete, nærværende brevviser, alt det gods, som ved hans broder Brand Kræmmers død er efterladt i Jeres by Lübeck eller andetsteds, idet han gav sit fulde samtykke til, at samme hans broders enke Margrete alene skal have ret til at mane, kræve og oppebære og fredeligt uden indsigelse fra nogen som helst komme alene i besiddelse af alt det fornævnte gods, hvor det end er efterladt ved hans fornævnte broders død, således at denne Oluf Brand på ingen måde forbeholdt sig ejendomsret, adkomst eller dispositionsret til alle disse ejendele og gods, dog blot med undtagelse af de klædningsstykker og det tøj, der var bestemt til oftnævnte Brand Kræmmers brug, hvis de er i den kiste, der står i Jeres by Lübeck i oftmeldte Brand Kræmmers herberg. De klæder og det tøj skal fornævnte Oluf Brand oppebære og besidde reelt; men det øvrige gods, varer[3]) og penge, som er og findes i fornævnte kiste, skal tilhøre omtalte Margrete, enke efter den tidligere nævnte Brand Kræmmer som hendes sande, lovlige og eget gods, der tilhører ingen anden levende person. Derfor bønfalder vi venskabeligt Jer herrer, at I lader alt det gods, som er efterladt i Jeres by ved fornævnte Brand Kræmmers død, og som nu

er tilfaldet hans enke, nemlig fornævnte Margrete, som enearving med fuld ret, tilkommer denne Margrete alene – af hvad art det end er – fuldstændigt og ufortøvet, idet I vil kunne tage det for givet og sikkert stole på, at der i anledning af det af dette gods, som er blevet overgivet til fornævnte Margrete, nærværende brevviser, ikke for fremtiden skal ske nogen ny maning eller rejses et senere retskrav mod Jer eller nogen anden af nogen som helst, idet vi af vore medborgere har modtaget tilstrækkeligt løfte til sikkerhed derfor.

Givet i det Herrens år 1388 på den hellige apostel Andreas' dag med vort sekret trykt på bagsiden til vidnesbyrd om alt det fornævnte.

1) den 6. oktober 1388 havde afdødes broder Oluf været anset for eneste arving til arven efter Henneke Brand, jf. nr. 442. Enken Margrete må imidlertid have gjort sit arvekrav gældende således, at de to arvinger indgik den i nærværende brev refererede aftale. – 2) 'res', hvorved formentlig i dette tilfælde forstås varer til videresalg for Margretes regning. – 3) 'res', jf. note 2 og Der Stralsunder Liber Memorialis V, p. 65 no. 136 (fol. 255 r., 1442 27. oktober).

1388. 2. december. Ribe. 451

Biskop Jens af Ribes testamente.

Original i Rigsarkivet. Latin.

I Herrens navn amen. Det vise menneske er intet værd, hvis det ikke er forstandigt beskæftiget og, idet det forud tænker på den endelige udgang, sørger for sin sjæls sundhed. Derfor opsætter vi Jens, ved Guds forsyn biskop af Ribe – selv om vi svækkes hvad legemets tilstand angår, lever der dog i os en gnist af fornuft[1]) – vort testamente på nedennævnte måde. For det første giver og testamenterer vi til vor (dom)kirke i Ribes bygningsfond en gård i Oksby sogn, i hvilken Jens Becksen for tiden bor. Fremdeles til kapitlets fællesskab ved Ribe (dom)kirke vort gods i Ginding herred i Sahl sogn, erhvervet af væbnerne Kristian Luggi og Jens Pors ved retmæssigt købs adkomst, til afholdelse af en daglig messe og af vor årtid til evig tid[2]). Fremdeles giver vi til den meget ærværdige frue, fru Margrete, af Guds nåde Norges dronning og fyrste til Danmark[3]) en guldring og et horn. Fremdeles til hr. Mogens, af Guds nåde ærkebiskop af Lund, en guldring tillige med et horn. Fremdeles til hr. Niels, biskop af Roskilde, en guldring. Fremdeles til biskoppen af Slesvig en guldring. Fremdeles til biskoppen af Århus et horn. Fremdeles til vor ærkedegn hr. Jens en ring. Fremdeles til hr. Jens, kantor, en guldring. Fremdeles til vor kannik hr.

Lave en guldnobel. Fremdeles til hr. Niels Broge lige så meget. Fremdeles til hr. Niels Nielsen lige så meget. Fremdeles til provst Lars i Hardsyssel en guldring. Fremdeles til hr. Troels en utæmmet hoppe af de bedste med dens føl og et tæppe tillige med et sort sølvbælte[4]). Fremdeles til hr. Gotskalk, provst i Vendsyssel, en guldnobel. Fremdeles til provst Eskil vort[5]) bedste bælte[4]) og et sølvbæger[6]) med syv sølvskeer. Fremdeles til hr. Niels Jensen, skolemester, en guldnobel. Fremdeles til hr. Frederik en guldnobel. Fremdeles til hr. Jakob en guldnobel. Fremdeles til hr. Peder Nielsen et forgyldt skærf[7]) af silke. Fremdeles overlader vi samme hr. Peder en rød stridshest som betaling for 20 mark lybske penge. Fremdeles til hr. Regner en guldnobel. Fremdeles til hr. Anders af Varde en guldnobel. Fremdeles til hr. Esger af Sneum en guldécu. Fremdeles til hr. Niels af Husby en guldécu. Fremdeles til hr. Jens Nielsen en écu. Fremdeles til Skt. Hans kirke i Ribe en mark penge. Fremdeles til enhver af sognekirkerne i Ribe en skilling grot. Fremdeles til dominikanerne i Ribe en plag. Fremdeles til franciskanerne i Ribe en plag. Fremdeles til nonnerne en mark lybsk. Fremdeles til hr. Herman en skilling grot. Fremdeles til vor sognepræst hr. Lave en mark lybsk. Fremdeles til Kristian Skram en jernkiste. Fremdeles til hans hustru fru Kristine en guldring. Fremdeles til Jens Skram to plage, den ene grå, den anden en skimmel[8]), som går nær borgen Brink. Fremdeles til hans hustru Elisabeth en guldring. Fremdeles til Otto Bondesen et horn. Fremdeles til Kristian Jakobsen et horn. Fremdeles til Jens Nannesen .....[9]). Fremdeles til Peder Nielsen to okser og en mark korn, som Kristian Jakobsen vil overgive ham. Fremdeles til Mogens vor forvalter[10]) en plag. Fremdeles til fru Kristine, priorinde i Stubber kloster, en kappe foret med gråværk. Fremdeles til Kyter en etårig plag. Fremdeles til de fattige peblinge to mark lybske penge. Fremdeles til andre fattige tre mark lybske penge. Til eksekutorer af dette testamente vælger og indsætter vi de ærværdige mænd herrerne Jens Helt, ærkedegn, Jens Pedersen, Ribe kirkes kantor, og Jens Skram, væbner, idet vi overdrager og pålægger dem at fuldbyrde dette testamente så samvittighedsfuldt, som de måtte ønske at svare for det ved den strenge prøvelse for den højeste dommer.

Fremdeles har vi betalt til de nedenfor nævnte personer: For det første til hr. Peder Nielsen en rød pasgænger med prydelser for 10 mark lødigt sølv. Fremdeles til hr. Troels 6 mark lødigt sølv, som Niels Madsens hustru af Hanherred vil udbetale ham; Jens Skram har påtaget sig kautionen derfor. Fremdeles til Otto Skriver en grå pasgænger med sadel for 16 mark sølv. Fremdeles til Jens Friis 2 plage, den ene sort, den anden blakket[11]),

disse plage er ved borgen Brink. Fremdeles til Gammel Jyde en etårs plag. Fremdeles til dominikanernes prior i Ribe en tønde smør, som ligger i Felding kirke. Til åbenbart vidnesbyrd om dette testamente og til fastere sikkerhed har vi ladet vort segl tillige med segl tilhørende de hæderlige mænd, nemlig herrerne Jens Helt, ærkedegn, Jens Pedersen, kantor, Lave Madsen, Niels Nielsen, Troels Nielsen, Eskil, provst i Vardesyssel, Niels Jensen, kanniker ved Ribe kirke, Jens Skram, Jens Nannesen og Jens Friis væbnere, hænge under dette brev. Givet i Ribe i det Herrens år 1388 onsdag i ugen efter den hellige apostel Andreas' dag.

1) biskop Jens døde den 5. december 1388. – 2) jf. biskop Jens' brev herom af samme dato, nr. 452. – 3) 'regina Norwegie et princeps Dacie'. – 4) 'balteum'. – 5) den latinske tekst har 'suum'. – 6) 'nap argenteum', dansk ord i den latinske tekst. – 7) 'zona'. – 8) 'coloris skymelith', dansk ord i den latinske tekst. – 9) herefter åben plads i originalen. – 10) 'minister'. – 11) 'coloris blacchith', dansk ord i den latinske tekst.

1388. 2. december. Bispegården i Ribe. 452

Biskop Jens af Ribe skænker sit gods i Sahl sogn, Ginding herred, blandt andet Svenstrup Hovgård, til (dom)kapitlet i Ribe til gengæld for afholdelse af bispens årtid og en daglig messe.

Original i Rigsarkivet. Latin.

Jens, af Guds nåde biskop af Ribe, til alle, som ser dette brev, hilsen med alles frelser.

Vi gør vitterligt for alle nulevende og fremtidige, at vi efter moden overvejelse har givet, testamenteret og henlagt til vort elskede kapitel i Ribe til evig og retmæssig ejendom – således som det klart fremgår af vort testamente[1]), for vor årtid og en daglig messe, der skal afholdes af foromtalte kapitel – alt vort gods i Sahl sogn i Ginding herred, nemlig den hovedgård, som på folkesproget kaldes Svenstrup Hovgård, med alle og enhver af de større og mindre gårde og husstande sammesteds tillige med alle og ethvert tilliggende uden undtagelse. Dette gods har vi erhvervet af Kristian Luggi og Jens Pors, væbnere, i kraft af retmæssigt køb og for vore egne penge. Til vidnesbyrd herom er vort segl tillige med segl tilhørende herrerne Jens Pedersen, kantor, Lave Madsen, Niels Nielsen, Niels Jensen, Jakob af Huseby, vore kanniker, Jens Skram, Jens Nannesen og Jens Friis, væbnere, hængt under dette brev.

Givet i Ribe i vor gård i det Herrens år 1388 onsdag i ugen efter den hellige apostel Andreas' dag[2]).

1) brevet må opfattes som en specifikation af en bestemmelse i biskop Jens' testamente af samme dato, nr. 451. – 2) 30. november.

453 1388. 6. december. Plön.

Grev Adolf 7. af Holsten og Stormarn kvitterer dronning Margrete for 1000 mark af de 3000 mark, som kong Valdemar 4. Atterdag skyldte ham.

Original i Rigsarkivet. Nedertysk.

Vi Adolf, af Guds nåde greve af Holsten og Stormarn, erkender og bevidner åbenbart med dette brev, at vi for os og vore arvinger lader den højbårne ædle frue fru Margrete, dronning af Norge, af Sverige og ret arving og fyrstinde til Danmarks rige, vor niece[1]), og hendes arvinger kvit og løs for de tusind mark, som hun skyldte os, og som hun fuldtud har betalt os til vor tilfredshed og vort ønske, af de tre tusind mark, som vor fætter[1]), kong Valdemar, salig ihukommelse, skyldte os som ret gæld. Og vi ønsker, at vore arvinger ikke skal rejse retskrav mod hende eller hendes arvinger derom i kommende tider. Til vidnesbyrd om alle disse forskrevne punkter har vi ladet hænge vort segl under dette brev.

Skrevet og givet i Plön i vor Herres år trettenhundrede og otteogfirs på den hellige biskop Skt. Nikolaus' dag.

1) grev Adolf 7. af Plön var sønnesøn af den danske dronning Agnes (Erik 5.s enke) i hendes andet ægteskab. Adolf 7.s fader Johan 3. var således (halv)broder til de danske konger Erik 6. og Kristoffer 2. Sidstnævnte var Valdemar 4. Atterdags fader, hvorfor Valdemar og Adolf 7. var fætre. Den nedertyske teksts udtryk 'vedderken' om dronning Margrete gengives her ved niece; men i virkeligheden var hun grev Adolfs fætterdatter, jf. Esben Albrectsen, Herredømmet over Sønderjylland 1375-1404, 24.

454 [1388. 6. december – 1409. 2. marts][1]).

Biskop Eskil af Ribe udsteder synodalstatutter for Ribe stift.

Referater i Det arnamagnæanske Institut, hos Huitfeldt og Terpager.

Endvidere befalede han[2]), at disse synodalstatutter skulle iagttages i hele hans stift:

<1> Først, at alle kirkernes præster skulle prædike evangeliet for deres sognebørn på festdagene.

<2> At alle gejstlige skulle leve i afholdenhed og kyskhed, fordi både præster og gejstlige af lavere grader, som har samleversker, vil falde i irregularitet[3]), hvis de holder messe uden at have fået syndsforladelse.

<3> Der må ikke udføres legemligt arbejde[4]) på festdagene og de, der forser sig herimod, skal straffes med den sædvanlige straf.

<4> At de, der er ramt af interdikt eller bandlysning ikke skal betragtes som afløste, medmindre de kan fremlægge et afløsningsbrev fra den (gejstlige) dommer.

<5> At præsterne ikke må give syndsforladelse til dem, der havde udplyndret skibbrudne, før det borttagne – så vidt det er muligt – er givet tilbage.

<6> At voldtægtsmænd[5]) skulle straffes med samme straf som horkarle.

<7> At kirkernes præster, når de meddeler deres sognebørn nadverens sakramente, ikke må række det uindviet til nogen, selv hvis han beder derom, da dette er afgudsdyrkelsens synd, og man skal ikke imødekomme folket med en tom efterligning.

1) statutterne kan ikke dateres nærmere inden for biskop Eskils embedstid; hans død 1409 2. marts udgør sidste mulige dag. Da tidspunktet for hans tiltrædelse af embedet ikke kendes, er dagen efter forgængerens dødsdag 1388 5. december valgt som tidligste mulige dag. – 2) d.v.s. biskop Eskil. – 3) se DRB. I 6 s. 238. – 4) 'opera seruilia'. – 5) 'oppressores uirginum'.

1388. 455

Henneke Limbek skænker gaver til Løgum kloster.

Notits hos Hamsfort († 1627). Latin.

I det Herrens år 1388 ..... Henneke Limbek viste sig velvillig og gavmild mod Løgum kloster i dette år.

1388. 456

Ærkebiskop Mogens af Lund og abbed Svend i Herrisvad kloster øver velgerninger mod abbed Thomas i Løgum kloster og brødrene sammesteds.

Notits hos Hamsfort († 1627). Latin.

I det Herrens år 1388 ..... overvælder ærkebiskop Mogens og abbed Svend i Herrisvad abbed Thomas i Løgum kloster og cistercienserbrødrene med velgerninger.

457 1388.

Præsten Herman Madsen skøder en gård i Næstved med bod ved Suså til Niels Jakobsen Sappi.

Næstved Skt. Petri klosters registratur (1528).

Præsten Herman Madsen overdrog og skødede Niels Jakobsen Sappi nævnte gård[1]) med bod[2]) ved åen. 1388.

1) jf. nr. 141; optegnelsen er den anden på siden, der har overskriften *Brofjerding, Stenhus ved åen.* – 2) 'aabod', dansk ord i den latinske tekst.

458 1388.

Peder Finkenow stifter Skt. Olavs alter i Næstved Skt. Peders kirke og skænker dertil to bol samt i Lundby to gårde med halvandet bol.

Næstved Skt. Petri klosters registratur (1528).

Peder Finkenow stiftede Skt. Olavs alter, for at der skulle holdes messe hver dag, hvortil han gav og skødede to bol jord, en gård i Lundby, til hvilken der ligger et bol jord. Fremdeles endnu en gård sammesteds, som ligger umiddelbart vest for fornævnte gård, og hvortil der ligger et halvt bol jord. 1388.

459 1388. Ringsted.

Hr. Tue Galen skøder Snegård og andet gods til hr. Konrad Moltke.

Kalundborgske registratur (1476).

Fremdeles hr. Tue Galens to breve på tysk og et brev på latin, hvormed han skøder og afhænder Snegård og meget andet gods til hr. Konrad Moltke, således som brevene udviser. Givet i Ringsted 1388.

1388. 460

Jens Tygesen af Krømlinge skøder sit gods i Ørslev til dronning Margrete.

Kalundborgske registratur (1476).

Jens Tygesen af Krømlinge skøder og oplader dronning Margrete alt sit gods i Ørslev, nemlig fem bol jord og en vandmølle, som han fik med sin hustru Ingeborg Jakobsdatter. Givet år 1388.

1388. 461

Ærkebiskoppen og kapitlet i Lund kvitterer dronning Margrete for al skade.

Kalundborgske registratur (1476).

Fremdeles ærkebiskoppen og kapitlet i Lunds kvittering givet dronning Margrete for al skade på egne og alle undergivnes vegne. Givet år 1388.

1388. 462

Jakob Kirt pantsætter en fjerding jord på Grenå mark til Knud Nielsen, borger i Grenå.

Skanderborgske registratur (1606).

Jakob Kirts pantebrev til Knud Nielsen, borger i Grenå, på en fjerding jord på Grenå mark. Givet 1388.

1388. 463

Niels N.s gavebrev på gods i Vandborg sogn.

Vestervig klosters registratur (1599).

Niels N.s gavebrev på sit gods i Vandborg sogn i Vandfuld herred. 1388.

464 1388.

Vidnesbyrd udstedt (af magistraten i Aalborg) om, at Karen Thors har skødet til Hans Svendsen sin gård og grund på nordsiden af gaden fra franciskanernes kirke (i Aalborg).

Mariager klosters registratur (1584).

Rådhusvidne, at Karen Thors har skødet Hans Svendsen sin gård og grund på den nordre side af gaden fra mindrebrødrenes[1]) kirke.

1) d.v.s. franciskanere.

465 1388.

Bjørn Olufsen pantsætter gods i Have og Egemarke til sin broder Henning Olufsen for 20 mark sølv.

Roskildegårds registratur (omkr. 1570).

Bjørn Olufsens pantebrev, givet hans broder Henning Olufsen på gods i Have og Egemarke for 20 mark sølv. 1388.

466 1388.

Niels Jensen skøder Stubbegård til Henning Olufsen af Søholm.

Roskildegårds registratur (omkr. 1570).

Niels Jensen, hr. Jens Akselsens søns, skødebrev, givet Henning Olufsen af Søholm på en gård i Magleby i Flakkebjerg herred, som kaldes Stubbegård. Givet 1388.

467 1388.

Jens Nielsen Smech af Bollerup og Jens Olufsen skifter deres arv efter forældre og slægt.

Roskildegårds registratur (omkr. 1570).

Jens Nielsen, som kaldes Smech, af Ballerup og Jens, søn af Oluf Ebbesen, udsteder brev på alt det gods, de arvede og skiftede efter deres forældre og slægt, idet hver gårds navn nævnes for sig. Givet 1388: i Hvid-

ovre 7 gårde, i Brøndbyøster 2 gårde, i Buddinge en, i Tordrup 2, i Kettinge en, i Glostrup 3, i Herstedøster en og i Herstedvester en gård[1]).

1) en note i margen anfører *på latin.*

1388. 468

Mogens Lang sælger en gård i Herstedøster til Skt. Agnete kloster i Roskilde.

Roskildegårds registratur (omkr. 1570).

Mogens Lang, borger i Roskilde, har solgt søster Kristine, priorinde i Skt. Agnete kloster i Roskilde, en bondegård i Herstedøster. 1388[1]).

1) en note i margen anfører *på latin.*

1388. 469

Bo i Herlev skøder en jord inden for Nørreport i København til biskop Niels af Roskilde.

Roskildegårds registratur (omkr. 1570).

Bo i Herlev skøder biskop Niels en jord i København, der ligger inden for Nørreport. År 1388[1]).

1) en note i margen anfører *på latin.*

1388. 470

Karen Olufsdatter af Farum skøder alt sit gods i Bagsværd til biskop Niels af Roskilde.

Roskildegårds registratur (omkr. 1570).

Karen Olufsdatter af Farum har skødet biskop Niels af Roskilde alt sit gods i Bagsværd. Givet 1388[1]).

1) en note i margen anfører *på latin.*

471 1388.

Ove Steg pantsætter en gård i Grubbe Hastrup.

Roskildegårds registratur (omkr. 1570).

Ove Stegs pantebrev på en gård i Grubbe Hastrup i Tune herred. 1388[1]).

1) En note i margen anfører *på latin.*

472 1388.

Jakob Skef pantsætter fire ørtug (skyld-)jord i Sørby til Telse, enke efter Bo Dåresvend.

Antvorskov klosters registratur (1607).

Jakob Skef pantsatte Telse, Bo Dåresvends enke, 4 ørtug jord beliggende i Sørby. 1388.

473 1388.

Bent Byg pantsætter sin hovedgård i Tjæreby med tilliggender til Ove Jakobsen for otte mark sølv.

Antvorskov klosters registratur (1607).

Forskrevne Bent Byg var Ove Jakobsen 8 mark sølv skyldig og pantsætter ham derfor sin hovedgård i Tjæreby, og til den ligger der seks øre jord og to gårdsæder. 1388.

474 1388.

Niels Bosen, rådmand i Slagelse, sælger sin gård på Bredegade til dronning Margrete.

Antvorskov klosters registratur (1607).

Niels Bosen, rådmand i Slagelse, solgte og skødede til dronning Margrete sin gård i Slagelse beliggende mod øst på Bredegade tværs over for kongens gård sammesteds. År 1388.

1388. 475

Brev, at en gård i Slagelse skal være fri for alle skatter og ydelser til byen.

Antvorskov klosters registratur (1607).

Et brev, at fornævnte gård skal være fri for al borgerlig tynge. Givet som ovenfor[1]).

1) jf. nr. 474.

[Tidligst 1388][1]). 476

Johannes Lauritsen lejer en gård i Bredegade i Slagelse af Antvorskov kloster.

Antvorskov klosters registratur (1607).

Johannes Lauritsen erkender at have samme gård i leje af klostret.

1) regesten vedrører samme gård som nr. 474-475 og kan derfor tidligst være fra 1388.

1388. 477

Skt. Mikkels kirke i Slagelse overlader til Antvorskov kloster to grunde (i Slagelse)[1]).

Antvorskov klosters registratur (1607).

Skt. Mikkels kirke undte klosteret to stykker jord. 1388.

1) regesten står i afsnittet vedrørende adkomstbreve på gods i Slagelse.

1388 u.d., Hertug Albrecht af Mecklenburg, *ret arving til Danmarks rige,* Mekl. UB. XXI 182 nr. 11946, er en forfalskning fra slutningen af 15. århundrede.

[1388?], Reg. Dan. nr. *3292, Dorpat til Riga, hvori omtales gotlændernes forhold til Rusland, udelades i DRB.

TILLÆG

65A 1386. 24. juli. Nyborg. 65A

Kong Oluf meddeler indbyggerne i Ingelstads herred, at han har tildømt Anders Davidsens gods i Häckeberga til dennes arvinger, og at Trued Gudbjørnsens krav er blevet underkendt.

Afskrift i Riksarkivet, Stockholm. Latin.

Oluf, af Guds nåde de Danskes, de Venders, de Goters, Norges konge og ret arving til Sveriges rige, til alle, der bor i Ingelstads herred, hilsen og nåde.

I skal vide, at vi til nærværende brevvisere, Anders Davidsens arvinger, med dette brev tildømmer dem til evig tid at besidde det gods i Häckeberga, der er tilfaldet dem med arveret, og som aldrig senere er blevet afhændet, idet vi bestrider den af en Trued Gudbjørnsen fremførte erklæring[1]) – han, som med samme erklæring[1]) rejste krav på fornævnte gods – således at den ikke skal have retskraft. Derfor erklærer vi med dom, at den nævnte Trued og alle de personer, som har deltaget i omtalte erklæring[1]), har tabt sagen. Vi forbyder, at nogen, hvilken stilling han end indtager, måtte befatte sig med fornævnte gods uden disse arvingers råd eller samtykke, for det tilfælde nemlig, at han vil undgå vor hævn.

Givet i Nyborg i det Herrens år 1386 dagen før den hellige apostel Jakobs dag under vort segl.

1) teksten har 'denominatio', d.v.s. (erklæring fra) et nævn.

PERSON- OG STEDNAVNE-REGISTRE

VEJLEDNING

Registrene er delt i et person- og et stednavneregister. Ved *Personnavnene*, der er ordnet alfabetisk efter fornavne – hvorved å af hensyn til tidligere registre inden for Danmarks Riges Breve står foran a – oplyses stilling eller egenskab, i hvilken en person forekommer i nærværende bind. – Ved *Stednavne* er såvidt muligt oplyst deres beliggenhed med angivelse af herred efter den seneste herredsinddeling, herunder også herrederne i Skåne, Halland, Blekinge og Sydslesvig, for de udenlandske lokaliteter beliggenhed i de nuværende lande. Udenlandske lokaliteter, der kun forekommer i forbindelse med personnavne (slægtsnavne), er anført under disse. Der henvises ikke fra en navneform til en anden, hvis de tre første bogstaver er identiske.

FORKORTELSER

h. = herred. s. = sogn. N. = Nørre. Sd. = Sønder. V. = Vester. Ø. = Øster.

PERSONNAVNEREGISTER

A og Å

van der Aa, se Johan.

v. Aachen, se Johan.

Åge, Acho, Agho, Ako: **1.** Å., præst i Miælby, Skåne. *1388:* 333 – **2.** Å., provst i Thy. *1386:* 23 – **3.** Å. Brun, fæster i Gørding s. *1387-88:* 199. *1388:* 371. – **4.** Å. Eskilsen, væbner. *1386:* 38 – **5.** Å. Ingvarsen, afdød ridder. *1387:* 235-236. – **6.** Å. Nielsen af Barsebäck. *1388:* 396. – **7.** Å. Rask, indbygger i Malmø. *1388:* 396.

Åke Jonson, afdød. *1388:* 343.

Åse, Oosæ, Woosæ Tyges, fæster i Tjæreborg s., Skast h. *1388:* 369-371.

Abel, Abele, Abola: **1.** A., ~ Nicolaus Butendik. *1387:* 284. – **2.** A., ~ Bernhard Krassow. *1388:* 412.

Abildgård, se Jakob.

Aborre, se Peder.

Abola, se Abele.

Abraham, Abram, Abræm Brodersen, ridder. *1386:* 119. *1387:* 188, 197-198, 235. *1388:* 314.

Absalon, Absolon: **1.** A., borgmester i Skanør. *1387:* 241. – **2.** A. Mogensen, brevvidne. *1387:* 207. – **3.** A. Nielsen, brevvidne. *1388:* 365.

Acho, se Åge.

Adolf 7., Alff, Alleff, Alph, greve af Holsten og Stormarn ~ Anna. *1386:* 100, 142. *1387:* 242, 288. *1388:* 341, 453.

(v.) Ahlefeldt, se Bent, Henneke, Johan.

Alain Dyonis, indbygger i Paris. *1386:* 82.

Albert, Albertus, Albret (se også Albrecht): **1.** A.Elbeke, vistnok gejstlig. *1386:* 22. – **2.** A. Rodenborch, kannik i Lübeck. *1386:* 118. – **3.** A.Andersen, væbner i Børglum stift. *1386:* 48. – **4.** A. Andersen af Tovskov. *1387:* 301. – **5.** A. Følzeke, rådmand i København. *1387:* 221. – **6.** A. Hoyke, rådmand i Lüneburg. *1386:* 26, 118. *1388:* 389. – **7.** A. Kalenberg, væbner, kong Olufs skriver. *1386:* 25. *1387:* 222, 233, 257 (indl.). – **8.** A. v.d. Molen, rådmand i Lüneburg. *1386:* 118. – **9.** A. Nielsen, brevvidne. *1386:* 132. – **10.** A. Schreye, indbygger i Hamburg. *1386:* 22. – **11.** A. Waczilrode, købmand. *1388:* 388.

Albrecht, Albert, Albricht(e), Albrikt: **1.** A., konge af Sverige. *1386:* 105. *1387:* 187. *1388:* 360, 362, 376, 410, 431. – **2.** A., hertug af Bayern og greve af Holland. *1388:* 398. – **3.** A. 4., hertug af Mecklenburg. *1386:* 105. *1387:* 258-259. *1388:* 340, 410, p. 359. – **4.** A. Gildehusen, borgmester i Stralsund. *1386:* 61, 118. *1388:* 315-322, 325-328, 411. – **5.** A. Hoyer, rådmand i Hamburg. *1386:* 142. *1387:* 252.

v. Alen, se Konrad.

d'Alençon, se Philippe.

Alexander 4., pave. *1387:* 196.

Alf, Alfuer Haraldsen, norsk væbner, rigsråd. *1388:* 335, 340.

Alff, se Adolf.

Algot, Alguth Magnussen, vistnok svensk rigsråd. *1388:* 314.

Alph, se Adolf.

Anders, Andreas, Annders: **1.** A. af Varde, gejstlig, vistnok sognepræst i Varde. *1388:* 451. – **2.** A. Mogensen, præst i Lunde stift. *1386:* 54-55. – **3.** A. Davidsen, Skåne. *1386:* 65 A. – **4.** A. Galen, søn af Tue Galen. *1387:* 275. – **5.** A. Glob, pantsætter åen Mejlå. *1387:* 272. – **6.** A. Griis, sjællandsk væbner. *1387:* 207. – **7.** A. Ingvarsen, borger i Roskilde. *1386:* 133. – **8.** A. Jakobsen Lunge af Broby, væbner, senere ridder. *1386:* 86. *1387:* 207. *1388:* 413, 434. – **9.** A. Jakobsen (Lunge ?) af Skafterup, væbner. *1387:* 275. – **10.** A. Jensen, ejer fynsk gård. *1387:* 297. – **11.** A. Jensen af Svendstrup. *1388:* 439. – **12.** A. Jensen af Særslev. *1386:* 135. – **13.** A. Mikkelsen, broder til Jon Mikkelsen og hr. Niels i Lyngå. *1386:* 47. – **14.** A. Mogensen af Jonstrup, væbner. *1387:* 281. – **15.** A. Nielsen, borger i Roskilde. *1386:* 133. – **16.** A. Olufsen af Gyrstinge, væbner. *1387:* 197. – **17.** A. Olufsen af Næsby, væbner. *1388:* 434. – **18.** A. Olufsen (Lunge) af Toksværd. *1386:* 109. *1387:* 207. – **19.** A. Pedersen, Skovby s. *1387:* 176. – **20.** A. Pedersen (Panter) af Svanholm. *1386:* 103. *1387:* 263. – **21.** A. Pedersen Sadelmager, indbygger i Lund. *1386:* 81. – **22.** A. Povlsen, målsmand i Båg h. *1386:* 68. – **23.** A. Siundesen til Kærstrup. *1387:* 182, 190, 207. *1388:* 359. 24. A. Uffesen, ridder. *1386:* 24. – **25.** A. Wovenson, borgmester i Randers. *1388:* 394.

Andreatis, se Johannes.

Angel, se Peder.

Angelbo, se Kristian.

Andreas, se Anders.

Anna: **1.** A. nonne i Roskilde Clare kloster. *1386:* 18. – **2.** A., dronning af England. *1386:* 128. – **3.** A., ~ grev Adolf 7. af Holsten og Stormarn. *1386:* (142). – **4.** A., ~ Åge Ingvarsen, senere ~ Peder Munk. *1386:* 39. *1387:* 235-236.

Arina Magnusdatter, enke efter Åke Jonsson. *1388:* 343.

Arnaud de Corbie, Pariserparlamentets præsident. *1386:* 88.

Arnest, ærkebiskop af Prag. *1386:* 30.

Arnold, Arnoldus: **1.** A., provst i Guttstadt. *1386:* 57. – **2.** A. Lang, kannik i Guttstadt. *1386:* 57. – **3.** A. Skelhorn, munk i Antvorskov kloster. *1386:* 159. – **4.** A. Belster, rådmand i Rostock. *1386:* 26, 61. – **5.** A. Karbom i Ystad. *1386:* 91, 93. – **6.** A. de Maldeghem, rådmand i Dordrecht. *1386:* 61. – **7.** A. Poleman, indbygger i Stralsund. *1388:* 315. – **8.** A. Rohrberg, Lollands Sønder h. *1388:* 412. – **9.** A. van Zoest, rådmand i Stralsund. *1386:* 26.

Arvid, Arwid, Arwith Bengtsson, svensk ridder, rigsråd ? *1387:* 210. *1388:* 360-363, 376.

Ascerus, se Asser.

Ascheberg, se Hille, Timme.

Asser, Ascerus: **1.** A., kannik og sakristan i Viborg. *1386:* 23. – **2.** A. Ankersen, fæster i Sneum s. *1388:* 368-371. – **3.** A. Kvist, fæster i Gørding s. *1387-88:* 199. *1388:* 371. – **4.** A.Madsen, fæster i Gestelev. *1386:* 110.

v. Attendorn, se Gerhard, Gotskalk.

Avogo, se Ove.

Awo, se Ove.

Axel Karlsen. *1387:* 236.

B

B..., landbo i Bramminge s. *1387-88:* 199. *1388:* (371).

Bagge, se Harald.

de Baigneux, se Mace.

Banner, se Karl Thomsen.

Bantzekow, se Markvard.

le Barbier, se Nicolas.

Barnum Eriksen, ridder. *1388:* 406.

Basse, se Jens, Niels, Peder.

Bay, se Jakob.

Beier, se Peder.

Beke, ~ Otto v. Ho. *1388:* 412.

v.d.Beke, se Johan, Lubbert.

Belster, se Arnold.

Benedictus, se Bent.

Bengerstorp, se Gerhard.

Bengt Nilsson, svensk ridder, rigsråd ? *1387:* 210.

Bengta Bengtsdotter, svensk. *1387:* 210.

Bennike, Benekin, kannik i Roskilde. *1386:* 18, 74.

Bent, Ben(e)dikt, Benedict, Beynt: **1.** B. Bjørnsen, præst, evig vikar i Roskilde. *1388:* 365. – **2.** B. (Hansen, Johansen) Ah-

lefeldt. *1387:* 181. – **3.** B. Bille, borger i Roskilde. *1387:* 95. – **4.** B. Byg, ridder. *1386:* 24. *1387:* 222, 233-234, 257 indl. *1388:* 473. – **5.** B. Esping, brevvidne. *1387:* 197. – **6.** B. Nielsen, norsk væbner, rigsråd. *1388:* 335, 340, 342, 350. – **7.** Bent Ebbesen Pig, i Halland, Abraham Brodersens myndling. *1387:* 197.

Berg, se Henning.

vom Berge, se Gebhard.

Bergham, se Herman.

Bernard, Bernart le Teixier, karmeliterbroder i Paris. *1386:* 82.

Berneke, Bernekinus Skinkel, høvedsmand på Hindsgavl. *1387:* 176, 253, 257. *1388:* 426.

Bernhard, Bernardus, Bernd, Bernhart: **1.** B., præst, vistnok på Skagen. *1388:* 378. – **2.** B. Krassow, væbner. *1388:* 412. – **3.** B. Recklinghusen, i Stralsund. *1387:* 287. – **4.** B. Sasse, indbygger i Stralsund. *1388:* 327. – **5.** B. van Sleyswick, lejetropfører. *1388:* 344. – **6.** B. Ulenvlucht i Stralsund. *1387:* 287. – **7.** B. Wulf, købmand. *1388:* 378. – **8.** B. v. Zutphen, indbygger i Stralsund. *1388:* 287, 317.

Bertold, Bertolt: **1.** B. Kock, Lollands Sønder h. *1388:* 412. – **2.** B. Quås, sørøver. *1386:* 101, 106. – **3.** B. Zitkow i Sjörup. *1386:* 127.

Bertram: **1.** B. Horborch, rådmand i Hamburg. *1386:* 61, 118. *1387:* 209 indl., 288. – **2.** B. Ludenscheyde, købmand. *1388:* 378.

de Bethune, se Robert.

Beutart, se Henri.

Beverman, se Johan.

Beyer, se Bo.

Bicketŭed, borger i Lübeck. *1388:* 442.

Bild, se Otto Strangesen, Tue Nielsen.

Bille, se Bent, Niels.

Bing, se Oluf.

Birger Ulfsson, Birher(e), Birghir, Bŭrie, Byrie Ulfson, Vlfson, Wlp<h>sson, svensk ridder. *1388:* 360-363, 376, 401.

Birte Håkonsdatter, Berte Haqunsdother, afdød. *1387:* 254.

Bishorst, se Henrik.

Bjarne Grundessøn, i strid om fiskeri i Enningdalen. *1387:* 177. *1388:* 338.

Bjørn, se Henneke Olufsen.

Bjørn, Bŏrn, borger i Randers. *1388:* 416.

Bjørn Olufsen, Bero Olefsonæ, Biørn Olssenn, væbner. *1387:* 194. *1388:* 465.

Blaxinus Iohannis Venture, fra Asti, brevvidne. *1386:* 56.

Blumendal, se Lifhart.

Bo, Boecius, Boetius, Boo: **1.** B. Povlsen, kantor i Slesvig. *1388:* 332. – **2.** B., fæster i Skovse. *1387:* 207. – **3:** B. Andersen, fæster i Venslev. *1387:* 207. – **4.** B. Beyer, fæster i Størlinge. *1387:* 207. – **5.**: B. Dåresvend, væbner. *1388:* 324, 472. – **6.** B. i Herlev. *1388:* 469. – **7.** B. Jonson, fæster i Holtug. *1387:* 207. – **8.** Bo Jonsson, svensk drost, d. 1386. *1388:* 360, 362 -363. – **9.** B. Jønson, fæster i Eggeslevlille. *1388:* 441. – **10.** B. Kare, fæster i Lyderslev. *1387:* 207. – **11.** B. Kræmmer, indbygger i Roskilde. *1386:* 99. – **12.** B. Pedersen, fæster i Holtug. *1387:* 207. – **13.** B. Porse, væbner. *1388:* 365. – **14.** B. Thomsen, brevvidne. *1388:* 436. – **15.** B. Tuesen, fæster i Havnelev. *1387:* 207.

Bocchi, se Buonaccorso.

Bodil, Botildis, Lambs, fæster i Varpelev. *1387:* 207.

Boecius, se Bo.

Boken, se Peder.

Bolko, fyrste af Oppeln. *1386:* 30.

Bolt, se Ogmund.

Bonaiunta, Bonaiunto, Dardagnini, vekselerer fra Lucca. *1386:* 56.

Bonde, se Ove, Peder, Tord.

Bonekouse, se Johan.

Bonifacius 8., pave *1386:* 11.

v.d.Borch, se Wolter.

Borkvard, Borchard, Borquardus, Burchardus: **1.** B. v. Leze, sognepræst i Giekau. *1386:* 51. – **2.** B., borggreve af Magdeburg. *1386:* 30. – **3.** B. Limbek, væbner. *1387:* 253, 257. *1388:* 400. – **4.** B. Skinkel af Rolsted, væbner. *1387:* 253, 257. *1388:* 426.

Bos, se Jakob.

Bosendal, se Henrik.

le Bossu, se Guerin.

Bouju, se Jacques.

Bouyc, se Yves.

Boys, se Hugo.

de Braclo, se Henrik.

Brahe, se Eskil.
Brampton, se William.
Brand, se Oluf, Peder.
Brand, Branto: **1.** B. Kræmmer, se Henneke Brand. – **2.** B. Podebusk, søn af drost Henning P. *1388:* 441. – **3.** B. Sned, fæster i Tåstrup *1387:* 207.
Brederugghen, se Henrik.
Breide, se Henneke.
Brekewalt, se Johan.
v. Bremen, se Godeke.
Bremer, se Henneke, Henrik.
Breyde, se Reymer.
Brockenhuus, se Niels.
Broder, Brotherus Krafse, borger i Roskilde. *1386:* 133.
Broge, se Niels.
Brok, se Jens Andersen, Niels Jensen.
Brudenæs, se Niels Brøns.
v.d.Bruke, se Johan.
Brun, se Åge, Jens, Nicolaus.
Brunham, se William.
de Brunna, se Henrik.
Bruschen, se Kristian.
Bryneke, Brynikinus, Brynykkæ, borger i Roskilde. *1386:* 103, 133.
Bryning, se Niels.
Bryske, se Hartvig.
Brøns, se Niels.
v. Buchwald, se Detlev.
Bugge, Bug, se Niels.
Buggenhagen, se Wedeke.
Buk, se Jens, Mikkel, Peder.
Bunham, se William.
Buonaccorso Bocchi, Bonacurso Bocii, vekselerer i Lucca. *1386:* 56.
Bŭrie Vlfson, se Birger Ulfsson.
Burow, se Eler.
Busow, se Johan.
Butendik, se Nicolaus.
Buze, se Niels.
Buzio, Butius Sanse, borger i Rom, offentlig notar. *1386:* 56.
Bycolne, se Gothard, Johan.
Byg, se Bent.
Bykoln, se Gothard, Johan.
v. Bŭlow, se Henrik.
Byrie Vlfson, se Birger Ulfson.
Byskøp, se Jakob.
Bützow, se Johan.
Bæversten, se Henneke.
Bøydenstorp, se Heyno.

C, se også K

de Calmaria, se Johan.
Caro, vistnok vekselerer fra Lucca. *1386:* 56.
Cecilia, Cecilie, Cicilie, Syle: **1.** C., ~ Josef Erlandsen Laxe. *1387:* 205. – **2.** C., ~ Mogens Lang. *1387:* 168. – **3.** C., ~ Peder Knudsen. *1388:* 412. – **4.** C. Jakobsdatter, enke efter Niels Kåd. *1388:* 423. – **5.** C. Jenskone, fæster i Darum s. *1388:* 369, 371.
Chamar, se Raymond.
de Champigny, se Regnaut.
Charles 6., konge af Frankrig. *1386:* 80, 82.
Chasteautherry, se Jacques.
Chat Rouge, se Nicolas.
Chérité, se Jean.
Christian, se Kristian.
Christoffer, ridder *1387:* 207.
Ciske Ramme Rosengardensis, se Tetz van dem Rosengarten.
Clauko, Clauko Kalis, købmand i Toruń. *1388:* 378.
Claus, Clauus, Clauwe, Clawes, Claweze, Clawus, Klaes, Nic(h)olaus, se Klaus, Nicholaus.
Clote, se Rutchar.
Cockentorp, købmand fra Harwich. *1386:* 33.
Collenbergynne, se Margrete.
Colner, se Everhard, Thideke.
de Coppele, se Erp.
de Corbie, se Arnaud.
de Crepon, se Perrenelle.

D

Daa, se Henrik.
Dåresvend, se Bo, Jens.
Dacus, se Nicolaus Brun.
Dan, se Jens, Niels.
Dankenicht, se Heyno.
Dardagnini, se Bonaiunta.
Dargitzow, se Johan.
Darre, se Jon.
Degn, se Henning, Jens, Lars, Mads, Niels, Peder.
Detlev, Detleff, Detleuus, Ditlef: **1.** D. Buch-

wald, domprovst i Slesvig. *1386:* 123. *Omkr. 1386-88:* 161. *1388:* 332. – **2.** D. Gadendorf, væbner. *1387:* 175. – **3.** D. Knut, sørøver. *1386:* 101, 106. – **4.** D. Schacht, væbner. *1388:* 412. – **5.** D. Walstorp i Lollands Sønder h. *1388:* 412.

Detmar, Dytmarus, Thetmarus: **1.** D., brevvidne. *1387:* 240. – **2.** D. Rebber, købmand. *1388:* 378. – **3.** D. Tidemandsen, indbygger i Ribe. *1388:* 369.

Didrik, Thidricus, Tidericus: **1.** D. Skelle i Vindinge. *1387:* 279-280. – **2.** D. Soltman i Ystad. *1386:* 143. *1387:* 285. 3. D. Thomsen i Slis h. *1386:* 123.

Dietrich, Theodericus, biskop af Minden. *1386:* 30.

Dissow, se Johan, Nicolaus.

Dondeman, se Hannes, Herman.

v. Dorne, se Johan.

Dövel, se Johan.

de Dozeburg, se Everhard.

Drage, se Niels.

Drewes Skomager, Drewæs Sutor, indbygger i Svendborg. *1388:* 447.

Drilleben, se Hannes.

Due, se Jens, Niels, Peder.

Dueswen, Dweswen, se Bo.

Durkop, se Henrik.

Dutzow, se Heyno.

Duus, se Ingeborg Nielsdatter, Malte, Niels.

de Dülmen, se Johan.

Dyning, se Klement.

Dyonis, se Alain, Lucas.

Dænæ, se Klaus.

E

Ebbe Jakobsen, væbner. *1386:* 125. *1387:* 207.

Eckhart, Egg(h)erde, gejstlig. *1387:* 242.

Edel, Ethle, nonne i Roskilde Clare kloster. *1386:* 18.

v. Edderen, se Henrik.

Egbert, Egbertus: **1.** E., dominikanernes provincialprior i Dacia. *1387:* 169. – **2.** E. Smed, Smytt, indbygger i Malmø. *1388:* 429.

Egbertes, se Henrik.

Eggert Richteblock, kautionist for Henneke v. Oertzen. *1386:* 101.

Egg(h)erde, se Eckhart.

Ejler Grimmildsen, Eyller Grimmilsøn som kallis Pallindisrup, ejer gods på Lolland. *1387:* 190.

Ejvind, thegn i Ottsjö (Norge). *1386:* 34.

Elbeke, se Albert.

Elena, se Helene.

Eler: **1.** E. Burow, indbygger i Stralsund. *1388:* 328. – **2.** E. Rantzau, sørøver. *1386:* 101, 106.

Elina, se Helene.

Eline Ellensdatter, i Hvidbjerg Mølle. *1387:* 296.

Elisabeth, Elizabet, ~ Jens Skram. *1388:* 451.

Ellen Sivers, Elnæ Sywers, afdød, har solgt gods i Svejstrup. *1386:* 129.

Ellænæ, se Helene.

Elmhorst, se Herman.

Else, Elso, Elsse: **1.** E., enke efter Niels Eriksen. *1387:* 295. – **2.** E. Buggesdatter, enke efter Gotskalk Skarpenberg. *1387:* 211. – **3.** E. Olufsdatter, ejer af * Reffuinggelund. *1387:* 248.

Engelbrecht, Enghelbrecht, brevvidne. *1388:* 426.

Erchardisberg, se Johan.

Ergngisel Nielson, se Eringisl Nilsson.

Erik, Erich, Erick, Ericus, Erike, Hericus: **1.** E. den Ældre, Senior, gejstlig. *1386:* 18, 46. – **2.** E. den Yngre, Iunior, gejstlig. *1386:* 18. – **3.** E., præst ved Skt. Knuds alter i Roskilde (domkirke). *1386:* 94. – **4.** E. 6. Menved, konge af Danmark. *1388:* 331. – **5.** Erik 7. af Pommern, konge af Danmark, Norge og Sverige. *1386 eller 1396:* 49, 162 indl., 163 indl. *1388:* (340). – **6.** Erik 3., hertug af Sachsen-Lauenburg. *1386:* 41. – **7.** E. Andersen af Kogsbølle. *1386:* 110. – **8.** E. Barnumsen, ridder. *1388:* 354. – **9.** E. Eriksson, svensk væbner. 401. – **9.** E. Ged af Färlöv. *1388:* 418. – **10.** E. Hagensen, skifter gods med Volrad Skinkel. *1386:* 158. – **11.** E. Ketilsson, Kåtilsson, Kiæthelson, svensk ridder og marsk. *1388:* 362-363, 376, 443. – **12.** E. Krummedige, broder til Segebod K. *1388:* 364. – **13.** E. Thomesson, kautionist for Kurt Howeschilt. *1386:* 101. – **14.** E. Thomsen, væbner. *1387:* 279-280.

Eringisel, Åringisl, Ergngisel, Eringisl,

Ern(d)gisel Nilsson, svensk ridder. *1388:* 360-363, 401.
Erland Laxe, væbner i Göinge h. *1387:* 205.
Ern(d)gisel Nicleson, Nielson, se Eringisel Nilsson.
Ernst 1., greve af Gleichen. *1386:* 155. - E. 2., greve af Gleichen. *1386:* 155.
Erp, Erpo de Coppele, præst i Grenå. *1386:* 32. *1388:* 330.
Erpeshagen, se Henrik.
Esbern, Esber(n)nus: **1.** E. Jakobsen, dekan i Københavns kapitel, official på Rügen. *1387:* 172, 200, 221. - **2.** E.Arvidsen af Äspö. *1388:* 396. - **3.** E. Iversen af Vollerslev, væbner. *1387:* 281. - **4.** E. Krøl, Kryyl, afdød, ~ Kristine Pedersdatter. *1388:* 439. - **5.** E. Kældersvend, rådmand i Randers. *1387:* 167. *1388:* 394. - **6.** E. Tagesen (Emmiksen), brevvidne. *1387:* 263.
Esenbrugghe, se Herman Osenbrugge.
Esger, Esgerus: **1.** E., sognepræst i Sneum. *1388:* 451. - **2.** E. Nielsen, fæster i Brøndum s. *1388:* 370-371.
Eskil, Esgell, Eskill: **1.** E., biskop af Ribe. *1388-1409:* 454. - **2.** E. Feddersen, provst i Vardesyssel. *1386:* 23. *1388:* 451. - **3.** E. Brahe, væbner. *1386:* 38. - **4.** E. Pedersen Falk, væbner. *1386-1390:* 86. *1387:* 238, 283. *1388:* 434. - **5.** E. Ged, afdød. *1387:* 165. - **6.** E. Henriksen af Lillø. *1388:* 444. - **7.** E. Pedersen, ridder. *1386:* 38.
Esping, se Bent.
Etienne, Estienne: **1.** E. de la Naste, indbygger i Paris. *1386:* 82. - **2.** E. Lefèvre, retsbetjent ved Pariserparlamentet. *1388:* 82.
Everhard, Euer(h)ardus, Euerde, Evert: 1. E. Colner, borger i Lübeck. *1388:* 330 indl. - **2.** E. de Dozeburg, rådmand i Visby. *1388:* 61. - **3.** E. v. Hereke, borger i Lübeck. *1386:* 78. *1387:* 256. *1388:* 330 indl., 424.
Evert, Efrardus, Effuert, Euarhardt, Everd: **1.** E. Grubbe af Alslev. *1386:* 107, 111. - **2.** E. Moltke, har gods i pant af Antvorskov kloster. *1387:* 305. - **3.** E. Evertsøn Moltke af Hegnede, væbner. *1387:* 299. - **4.** E. Konradsøn Moltke, væbner. *1388:* 435.
Evert Moltke af Torbenfeld, se Henneke Moltke.
Eystein, se Øystein.

F

Falk, se Eskil Pedersen.
Falster, se Niels.
Faxi Folken, indbygger på Før. *1388:* 415.
Fed, se Niels.
Feeth, se Niels Fed.
Feoth, se Niels Fed.
Ferke, se Jakob.
Fikke, Ficke, Vicke, Vicko, Vikko: - **1.** F. Moltke, Molteke, Moltiken, Mylticker, af Kiuse, ridder, lensmand på Nyborg. *1386:* 101. *1387:* 166, 303. *1388:* 435. - **2.** F. Moltke, Moltike(n), søn af Konrad Moltke d. Æ. af Redebas. *1388:* 435. - **3.** F. v. Vitzen, i Sverige, ridder. *1387:* 187. *1388:* 361.
Filip Karlsson, Philippus Karlson, lensmand i Finland. *1388:* 360.
Fincke, Finke, se Henrik, Lydeke.
Finkenow, se Peder Jakobsen.
Finn, Finner, Fyn, Fynno: **1.** F. Gjurdsen, Giortsson, Gyurdzson, norsk væbner, rigsråd. *1388:* 335, 340, 342. - **2.** F. Pedersen, bonde i Særslev, Skovby h. *1387:* 176. - **3.** F. Skriver, indbygger i Svendborg. *1388:* 447.
Finvid, Finwidh Finvidsson, Finwidzsson, svensk væbner. *1388:* 401.
de Flandern, se Henrik.
Flemming, se Herman, Klaus.
Fod, se Niels.
Folk Okken, indbygger på Før. *1388:* 415.
Folke Nilsson, Niclisson, svensk væbner. *1388:* 401.
Folkvin, Folquinus Deinersen, Deyneri, domprovst i Lund. *1386:* 97, 116. *1387:* 254. *1388:* 396.
Folmer, Falmer, Folkmar(us), Folmar, Volmarus, Volmer Jakobsen, Iacobi, Ieghepson, Ipssen, Jacobsson Lunge, Lungæ, af Højstrup og Magleby, ridder, rigsråd. *1386:* 101, 109, 125. *1386-1411:* 164. *1387:* 178, 207, 214, 222, 257 indl., 275. *1387-1411:* 310. *1388:* 402.
Folrad, Volradus, sognepræst i Søllested. *1388:* 412.
Franciscus, kardinaldiakon af S. Eustachio, kardinalkollegiets kammermester. *1387:*

169.
Frankyssh, se John.
Frauendorf, se Gotfrid.
Frederik, Friedrich, Vredderik: **1.** F., ærkebiskop i Köln. *1388-1389:* 344. – **2.** F. Ditmarsen, Thitmari, Thitmersson, kannik i Ribe. *1386:* 23-24. *1388:* 451. – **3.** F. van Halleghe, væbner. *1387:* 277. – **4.** F. von Walle, borger i Bremen. *1387:* 227.
Friis, se Godeke, Jens, Jens Pedersen, Jens Rikardsen, Knud Tygesen, Mads, Niels, Oluf, Peder, Tyge.
Froden, se Johan, Ryurt.
Frænde, Frende, fæster i Havnelev. *1387:* 207.
Fængelsås, se Svend Tængelsås.
Fögre, se Helge.
Følzeke, se Albert.
Følzekin, Følchechinus, borger i Lund. *1387:* 213.
Føring, se Rikvard.

G

Gadendorf, se Detlev, Gotskalk.
Galen, se Anders, Simon, Tue.
Galle, se Niels.
Gammel Jyde, Gamel Iudæ, betænkes i biskop Jens af Ribes testamente. *1388:* 451.
Gaute, Gouto, Eriksen, Eiriksson, Erici, norsk væbner, rigsråd. *1388:* 335, 340, 342.
Gebhard, Gheuehardus: **1.** G., udsending fra Hamburg. *1387:* 288. – **2.** G. vom Berge, de Monte, borger i Hamburg, offentlig notar. *1386:* 30, 58. *Omkr. 1386:* 160 indl.
Ged, se Erik, Eskil, Jens.
Gedemand, se Niels.
v. Gelin, se Johan.
Geoffroy Vivier, indbygger i Paris. *1386:* 82.
Georg Gollwitz, Georrius Goluyttze, indbygger i Stralsund. *1388:* 325.
Gerdeler, se Thomas.
Gerekin, Gherekin, Scroder, indbygger i Odense stift. *1386:* 85.
Gerhard, Gerardus, Gerd(e), Gherardus, Gherd, Gherhardus: **1.** G., biskop af Ratzeburg. *1386:* 45 indl., 87 indl., 112. – **2.** G. Bengerstorp, provst i Güstrow. *1386:* 52. – **3.** G. 6., greve af Holsten, hertug af Slesvig. *1387:* 175. *1388:* 399. – **4.** G. van Attendorn, de Attendorn, rådmand i Lübeck. *1386:* 26, 61, 118. *1388:* 389. – **5.** G. Grabow, udsending fra Hamburg. *1387:* 288. – **6.** G. Ketelhot, Ketelhoût, ridder i Lollands Sønder h. *1388:* 412. – **7.** G. Lekelhot, Lekelhût, i Lollands Sønder h. *1388:* 412. – **8.** G. Snakenborg, Snakenborgh, ridder i Sverige. *1387:* 187. – **9.** G. Stenhals, borger i Roskilde. *1386:* 74. – **10.** G. v. Thorn, Thorun, rådmand i Elbing. *1388:* 373. – **11.** G. Voghet, borger i Lübeck. *1386:* 52.
Gerhardus Bycolne, se Gothard Bykoln.
Gerke Herdersen, Gierke Herderssen, erhverver gård i Kalund borg. *1386:* 156.
Gerlak Skjalmsen, Gerlacus Skelmsson, væbner. *1387:* 213, 254.
Germar, fæster i Ølby. *1387:* 207.
Gert, Giertt Nielsen, afholder skifte med sine brødre Jon, Niels og Peder. *1388:* 437.
Gerto by Koln, se Gothard Bykoln.
Gertrud: **1.** G, enke efter Erik Barnumsen. *1388:* 354. – **2.** G., de Wyge, indbygger i Danzig. *1386:* 91, 93.
Geseke, se Herman.
Geysmer, se Peder.
Ghenehard, sognepræst i Arninge. *1388:* 412.
Gherardus, Gherd, Gherhardus, se Gerhard.
Ghir, se Uffe.
Ghysela, se Gisla.
Giertt, se Gert.
Gilbert Mansfeld, købmand fra London. *1388:* 405.
Gildehusen, se Albrecht, Werner.
Giord, fæster i Varpelev. *1387:* 207.
Gisla, Ghysela ~ Henning Podebusk d.Æ., »Danmarks drostinde«. *1387:* 274. *1388:* 441.
Gisorf, se Johannes de.
Glob, se Anders, Niels.
Gnevekow, se Werner.
Gocko Vasan, se Gotke Voysan.
Godeke, Godekinus, Godike: **1.** G. v. Bremen, de Bremen, indbygger i Stralsund. *1388:* 316. – **2.** G. Friis, borger i Ribe. *1386:* 19. – **3.** G. van den Hagene, rådmand i Lüneburg. *1388:* 389. – **4.** G. Hermansen Kabup, Godekinus Hermanni alias dictus

Kabup, borger i Ribe. *1388:* 440. – **5.** G. Recklinghusen, Rekelinchusen, vistnok indbygger i Rostock. *1386:* 9.
Godendorpe, se Gotskalk Gadendorf.
Goding, se Johan.
Godkin, se Godfrid.
Godow, se Henrik.
Godvilje, se Hemming.
Goldberg, se Johan.
Gollwitz, se Georg.
Goltbeke, se Johan.
Gootdow, se Henrik Godov.
Goskalcus, se Gotskalk.
Gotfrid, Godkin, Gotfridus, Gotfryd: **1:** G. Frauendorf, Vrouendorf, købmand. *1388:* 378. – **2.** G. Rebber, Rebbere, rådmand i Toruń. *1388:* 374, 389. – **3.** G. Trauelman, rådmand i Lübeck. *1388:* 389.
Gothard, Gerhardus, Gert(o), Bykoln, Bycolne, by Koln, købmand i Toruń. *1388:* 378.
Gothwilliæ, se Henning.
Gotke, Gocko, Voysan, Vasan, købmand i Toruń. *1388:* 378.
Gotskalk, Godschik, Go(t)scalcus, Go(t)skalcus: **1.** G., provst i Vendsyssel. *1388:* 451. – **2.** G., Jensen, kannik i Ribe. *1387:* 232. – **3.** G. de Attendorn, rådmand i Lübeck. *1386:* 61. – **4.** G. Gadendorf, Godendorpe, væbner. *1387:* 175. – **5.** G. Madsen, borger i Ribe. *1386:* 108. – **6.** G. Skarpenberg ~ Elisabeth Nielsdatter Bugge. *1387:* 211. – **7.** G. Westhoff, Westehof, Wustehoff, købmand fra Danzig eller Elbing. *1388:* 378.
Gotstaf, se Gustav.
Goulain, se Jean.
Grabow, se Gerhard.
Grand, se Jens.
Gray, se Thomas.
Grazzi, se Gregorius.
Gregers, Gregorius: **1.** G., fæster i Brodersby. *1386:* 123. – **2.** G. Bengtsson, Benditson, Benktson, svensk væbner. *1388:* 360-363. – **3.** G. Petri Grazzi, Gratie, fra Firenze. *1386:* 56. – **4.** G. Swerting, rådmand i Stralsund. *1386:* 25.
Grentzing, se Johan.
Grete, Grette: **1.** G. Helkemans, indbygger i Soest. *1386:* 113. – **2.** G., ~ Jens Krag. *1388:* 412. – **3.** G., enke efter Niels Madsen af Bramtofte. *1386:* 17. – **4.** G., ~ Lippold v.d.Osten. *1388:* 412.
Greven, se Richard.
Greverod, se Johan.
Griis, se Anders.
Grodervelt, se Werner.
Grot, se Werneke.
Grotekos, se Henrik.
Grubbe, se Evert, Jens.
Grubendal, se Klaus.
Gudbrand, Gudbrander: **1.** G. Erlingsen, Ellingsson, norsk væbner. *1388:* 335. – **2.** G. Nikulassøn, i strid om fiskeri i Enningdalen. *1387:* 177. *1388:* 338.
Guerin le Bossu, indbygger i Paris. *1386:* 82.
Guido, Gwido, gejstlig. *1386:* 46.
Guillaume, Guillelme, Guillelmus: **1.** G., biskop af Ancona, pavelig nuntius. *1387:* 191-193. – **2.** G. Martelleti, dekan i Nevers. *1386:* (88). – **3.** G. Perier, karmeliterbroder i Paris. *1386:* 82. – **4.** G. Quatremolins, karmeliterbroder i Paris. *1386:* 82. – **5.** G. des Plantes, notar ved Pariserparlamentet. *1387:* 186.
Gunnar, Gunnerus: **1.** G. Jensen, kannik i Roskilde. *1386:* 18. *1387:* 249. – **2.** G. Holm, borgmester i Svendborg. *1388:* 447.
Gustav, Gotstaf, Gøtzstaph, Gøzstaff: **1.** G. Mattisson, svensk ridder. *1388:* 401. – **2.** G. Pig, Pi(i)k, pantsætter gods til Abraham Brodersen. *1386:* 119.
Gylte, se Mogens.
Gynceke, Gyncekinus af Falkendal, borger i Roskilde. *1386:* 133.
Gyncelin, Gyncelinus, Gynzelin, Gyncekesen, Gyncekesson, Gynzekesson, Gynzekini, af Falkendal. *1386:* 94-95. *1387:* 230. *1388:* 365.
Gynter, indbygger i Kalundborg. *1388:* 417.
Gyrsting, se Jens.
Gøde, Gøtho, Bentsen, Benedicti, Benedictson, generalfoged i Skåne. *1387:* 213. *1388:* 395-396.
Göldenitz, se Johan.
Gøtzstaph, Gøzstaff, se Gustav.

H

Hågen, Haquinus: **1.** H., fæster i Holtug.

1387: 207. – **2.** H. Hagensen, i Djurs Nørre h. *1386:* 32. *1388:* 330. – **3.** H. Knudsen, væbner. *1388:* 436.

Håkon, Hakon, Haquinus, Haquon: **1.** H.5., konge af Norge. *1388:* 357. *1388-1389:* 336. – **2.** H. 6., konge af Norge. *1386:* 23. *1387:* 249 indl. *1388:* 335, 350, 357. *1388-1389:* 336. – **3.** H. Halstensson, Halzstenzsson, svensk væbner. *1388:* 401. – **4.** H. Jonsen, norsk væbner, rigsråd. *1387:* 245 indl. *1388:* 335, 340, 342. – **5.** H. Stumpe, Stumpæ, norsk væbner, rigsråd. *1388:* 335, 340, 342. – **6.** H. Torp, norsk væbner. *1388:* 335.

Haase, se Hase.

Hage, se Klement.

Hagemeister, se Henze.

van den Hagene, se Godeke.

Hak, se Niels.

Hale, se Jens.

Halgeir, biskop (af Stavanger). *1388:* 340.

v.d.Halle, se Tideman.

van Halleghe, se Frederik.

Haller, se Niels Jensen.

Halvegge, se Jakob.

Hamburg, se Johan.

Hamer, se Johan.

Hannes, Hannis, Hans: **1.** H., sognepræst i Vordingborg. *1387:* 240. – **2.** H. Dondeman, borger i Kalundborg. *1386:* 135. – **3.** H. Drilleben, Drylleben, brevvidne. *1388:* 406. – **4.** H. Merl, borger i Lund. *1387:* 213. – **5.** H. Nighenstand, borger i Roskilde. *1386:* 74. – **6.** H. Podebusk, de Pudbuts, søn af drost Henning Podebusk. *1388:* 441. – **7.** H. Svendsen, Suendtzen, indbygger i Aalborg. *1388:* 464.

Hans Povlsen, se Jens Povlsen.

Haquinus, Haquon, se Hågen, Håkon.

Harald Bagge, svensk væbner. *1388:* 401.

Hartberg, se Lutken.

Hartlev, Hartlef, Hartlof, Hersen, Heer(e)sen, borger i Ribe. *1386:* 108. *1388:* 440.

Hartwig, Harwicus, Hartvicus, Harthwicus, Hartwich: **1.** H., v. Rellinge, de Rellinghe, evig vikar ved Skt. Petri kirke i Hamburg. *1386:* 58. *1387:* 252. – **2.** H., vistnok udsending fra de preussiske stæder. *1386:* 10. – **3.** H. Bryske, Brusche, væbner. *1387:* 229, 234. – **3.** H. Kleekamp, brevvidne. *1388:* 369. – **4.** H. Krummedige, Krumdige, ridder. *1387:* 181. – **5.** H. Sehested, Sestede, væbner. *1388:* 364. – **6.** H. v. Zickhusen af Lankow. *1388:* 410.

Hase, se Ove.

Haverkamp, se Henrik, Johan.

Havre, se Mads.

Hedbo, se Jens.

Heinrich, se Henrik.

Helene, Elena, Elina, Ellænæ, Helenæ: **1.** H. Gudserksdatter, Gudserxdotter, Gudsärxdatter, Gudsærxdotter, enke efter Oluf Bing. *1387:* 216, 237. – **2.** H. Ingemarsdatter, giver gods til Tommerup kloster. *1386:* 42. – **3.** H., ~ Peder Bonde. *1387:* 251. – **4.** H., enke efter Sivert Nielsen. *1386:* 47.

Helge Fögre, brevvidne. *1386:* 40.

Helkemans, se Grete.

Helt, se Jens Nielsen.

Hemming: **1.** H., ærkedegn i Roskilde. *1387:* 194. – **2.** H. Godvilje, Gothwilliæ, fæster i Bisserup. *1387:* 207. – **3.** H. Jensen, væbner, borger i Roskilde. *1386:* 18. – **4.** H., Jonsen, fæster i Holtug. *1387:* 207. – **5.** H. Pedersen, fæster i Holtug. *1387:* 207. – **6.** H. Tuesen, Twesson, af Bjælkerup, væbner. *1386:* 125. *1387:* 207.

Henneke, Han(n)eke, Henekynus, Hennechinus, Henneka, Hennekinus, Hennichinus, Hennicke, Hennikinus, Henning, Hennyngh, Hinnichinus, Hænekinus: **1.** H., sognepræst i Skovlænge. *1388:* 412. – **2.** H., rådmand i Odense. *1386:* 89 ? – **3.** H.v. Ahlefeldt, Aneuelde, kautionist, sælger gods til dronning Margrete. *1386:* 101. *1387:* 181. – **4.** H. Albertsen, indbygger i Slagelse. *1388:* 324. – **5.** H. Berg, Berch, Bergh, høvedsmand på Kærstrup. *1387:* 253, 257. *1388:* 426. – **6.** H. Brand, Brant, Brand Kremer, indbygger i Flensborg. *1388:* 442, 450. – **7.** H. Breide, Breyde, væbner. *1388:* 412. – **8.** H. Bremer, fæster i Goltoft. *1386:* 123. – **9.** H. Bæversten, Bæversteen, Bæwersteen, borger i Ribe. *1386:* 19, 108. – **10.** H. Esbernsen, brevvidne. *1388:* 365. – **11.** H. Hansen, rådmand i Odense. *1386:* 140. – **12.** H. Limbek, d. før

1355 22. februar, se Johan Limbek. – **13.** H. Limbek, Le(e)mbec, Leembek, Lembech, Lembeck, Lembeke, van Leymbeken, Limbeck, Lymbech, høvedsmand i Ribe. *1386:* 2, 24, 137, 138, 139 indl. *1387:* 245, 263. *1387-1388:* 199. *1388:* 339, 368-373, 378, 455. – **14.** H. Moltke, Effuert (!) Molteke af Törbenfeld, væbner. *1386:* 132. – **15.** H. Olufsen, Olefsonæ, Olefsøn (Bjørn), høvedsmand på Nyborg. *1387:* 194, 222, 233, 253, 257. *1388:* 434-435, 441. – **16.** H. Olufsen, Olefson, indbygger i Svendborg. *1388:* 447. – **17.** H. v. Oertzen, Orcze, Orten, sørøver. *1386:* 101, 106. – **18.** H. Pedersen, brevvidne. *1388:* 365. – **19.** H. Schack, Schacke, sørøver. *1386:* 101, 106. – **20.** H. Snakenborg, brevvidne. *1386:* 127. – **21.** H. Snævenburg, Snævenborgh, af Sjörup. *1387:* 235. – **22.** H. Soltman, Zůlteman, i Ystad, afdød. *1386:* 143. *1387:* 285. – **23.** H. Wildestorp, borger i Hamburg. *1386:* 58.

Henning, Hening, Hennigk, Hennyng, Hennynghus: **1.** H. Degn, Deken, i Lollands Sønder h. *1388:* 412. – **2.** H. v.d. Lancken, de Lanken, brevvidne. *1388:* 435, 441. – **3.** H. Meinstrup, Meynerstorp, ridder. *1386:* **1.** – **4.** H. Olufsen, Olssenn af Søholm. *1388:* 465-466. – **5.** H. de, van Podebusk, Podbusk, Pudbus(k), Pudbuts, ridder, drost. *1386:* 101. *1387:* 214, 222, 229, 233-234, 274. *1388:* 378, 441. – **6.** H. van Podebusk, de Pudbuts, Putbuz d. Y. *1386:* 101, p. 36. *1388:* 441. – **7.** H. Hermansen Skanør, indbygger i Næstved. *1386:* 141.

Henri Beutart, karmeliterbroder i Paris. *1386:* 82.

Henrik, Heinrich, Hen(d)rich, Henrick, Hinric, Hinrik.

I. Gejstlige: **1.** H., ærkebiskop af Uppsala. *1386:* 54-55. – **2.** H., biskop af Ermland. *1386:* 57. *1387:* 196. – **3.** H., biskop af Gardar, Grønland. *1386:* 62, 63, 65, 69-72, 75. *1388:* 335. – **4.** H., domprovst i Ermland. *1386:* 57. – **5.** H. v. d. See, domprovst i Slesvig. *Omkr. 1386-1388:* 161 indl. – **6.** H., abbed i Hiddensee kloster. *1386:* 35. – **7.** H. Bishorst, præst i Hamburg. *1386:* 58. *1387:* 252. – **8.** H. de Braclo, camerarius ved domkirken i Hamburg. *1386:* 30. – **9.** H. de Brunna, ordensbroder. *1387:* 196. – **10.** H. Henriksen, Henriksson, provst ved Mariekirken i Oslo og Norges riges kansler. *1388:* 335, 340. – **11.** H. Klune(n), evig vikar ved domkirken i Hamburg. *1386:* 30, 58. – **12.** H. v. Langhofe, de Longacuria, dekan i Bützow. *1386:* 52. – **13.** H. Roggen, Rogghe, munk i Hiddensee kloster. *1386:* 144. – **15.** H., sognepræst i Välinge. *1387:* 251. – **16.** H. Vrisak, gejstlig i Havelberg stift, offentlig notar. *1386:* 121. *1387:* 223-234, 257.

II. Verdslige: **1.** H. greve af Montfort. *1386:* 30. – **2.** H., fæster i * Haneritæ. *1386:* 97. – **3.** H., fæster i Skovse. *1387:* 207. – **4.** H. Andersen, Andersson, væbner, pantelensmand på Laholm. *1387:* 184, 187. – **5.** H. Andersen af Jordberga. *1387:* 275. – **6.** H. Bosendal, Botzenndall, erhverver en gård i Ring. *1387:* 250. *1388:* 356. – **7.** H. Brederugghen, borger i Wismar. *1388:* 442. – **8.** H. Bremer, Bræmer, borger i Ribe. *1386:* 19. – **9.** H. v. Bůlow, sælger godset Blankenberg (Mecklenburg). *1387:* 259. – **10.** H. Daa, Dha, brevvidne. *1388:* 426, 441. – **11.** H. Dürköp, købmand i Lübeck. *1388:* 378. – **12.** H. de Edderen, kræmmer, vistnok i Stralsund. *1388:* 319. – **13.** H. Egbertes, Ecberti, Egberti, borger i Hamburg. *1386:* 22, 58. *1387:* 252. – **14.** H. Erpeshagen, Erpeshaghen, borger i Lübeck. *1387:* 202. – **15.** H. Finke, borger i Warin. *1388:* 429. – **16.** H. de Flandern, rådmand i Visby. *1388:* 389, 404. – **17.** H. Godow, Gootdow, borger i Ribe. *1386:* 19. – **18.** H. Grotekros, indbygger i Beckum. *1387:* 208. – **19.** H. Haverkamp, Hauercamp, afdød, i Malmø. *1386:* **9.** – **20.** H. Hetveld, Hetvelt, rådmand i Toruń. *1388:* 373. – **21.** H. Ivensen, Iffuenssen, Ywen(s)son Markmand af Harrested. *1386:* 157. *1387:* 207, 279-280. – **22.** H. Jensen, lennssønn, væbner. *1386:* 43 indl. – **23.** H. Jensen, ridder. *1386:* 125. – **24.** H. Kegeler, Kegheler, indbygger i Lübeck. *1387:* 268. – **25.** H. Andersen Lippel, får

en gård i Dalby i pant. *1387:* 297. – **26.** H. Meinstrup, Meynstrop, panthaver i Ravnsborg. *1387:* 219. *1387-1390:* 220. – **27.** H. Mikkelstorp, Mikialsþorp, norsk rigsråd. *1388:* 340. – **28.** H. Moltke af Bavelse. *1387:* 299. – **29.** H. Nielsen, ridder. *1386:* 48. – **30.** H. Olufsen af Søholm. *1387:* 305. – **31.** H. Parow, Parowe, ridder. *1387:* 222, 233. *1388:* 412. – **32.** H. Pedersen, fæster i Tjæreborg s. *1388:* 369-371. – **33.** H. Prip, Prippe, væbner. *1387:* 211. *1388:* 330. – **34.** H. Prusseel, vistnok indbygger i Stralsund. *1387:* 284. – **35.** H. Remenhusen, vistnok indbygger i Lübeck. *1387:* 266. – **36.** H. Rolekesen, Rolekini, indbygger i Stralsund. *1388:* 323. – **37.** H. v. Rügen, Rùyen, borger i Stralsund. *1387:* 286. – **38.** H. Schalun, brevvidne. *1387:* 240. – **39.** H. Schreye, rådsskriver i Hamburg. *1387:* 209 indl., 212. – **40.** H. Skarpenberg, Scarpenberch, Scharpenbergh, væbner *1386:* 1. *1388:* 426. – **41.** H. Skondelev, Schinnelef, broder til biskoppen af Slesvig *1387:* 287. – **42.** H. Skytte, Skyttæ, væbner. *1387:* 207. – **43.** H. Stuve, borger i Lübeck. *1388:* 416. – **44.** H. Thomsen, Thomesen, har gård i Vedby i pant. *1387:* 176. –**45.** H. v. Türcht (?), buntmager i Lübeck. *1387:* 256. –**46.** H. Tylaun, borgmester i Odense. *1386:* 140. – **47.** H. Ulfsen, Wlffsen, væbner. *1387:* 48. – **48.** H. Visch, købmand. *1388:* 378. – **49.** H. Vord, borger i Wismar. *1388:* 442. – **50.** H. Wessel, Wesseli, rådmand i Wismar. *1388:* 389. – **51.** H. Westhoff, rådmand i Lübeck. *1386:* 25. *1388:* 389. – **52.** H. Wilde, vistnok indbygger i Stralsund. *1387:* 284. – **53.** H. v. Zickhusen af Lankow. *1388:* 410.

Henze, Hincze, Hintze: **1.** H. Hagemeister, Hagemeistir, købmand fra Danzig eller Elbing. *1388:* 378. – **2.** Lille H., rådmand i Odense. *1386:* 140.

Henzeke, Hintzekinus Rampen, vistnok indbygger i Stralsund. *1386:* 143. *1387:* 285.

Herborn, se Tideman.

Herbrecht v. Königsmark, Konixmark, foged på Stockholm. *1387:* 184.

v. Hereke, se Everhard.

v. Hereken, se Peder.

Hericus, se Erik.

Herlug, Herlogus: **1.** H., fæster i Frøslev. *1387:* 207. –**2.** H., fæster i Skovse. *1387:* 207. – **3.** H. Nielsen, Niclesson (Snekken) af Englerup. *1386:* 107, 111.

Herman, He(u)rmann: **1.** H., gejstlig. *1388:* 451. – **2.** H., præst i Kongsted. *1386:* 18. – **3.** H. Madsen, præst. *1388:* 457. – **4.** H. Bergham, engelsk købmand. *1388:* 428. – **5.** H. Dondeman, Dannemand, borger i Kalundborg. *1386:* 156. – **6.** H. Elmhorst, overskærer i Stralsund. *1388:* 321. – **7.** H. Flemming, Flemyng, Vleming, væbner. *1387:* 228. *1388:* 426, 441. – **8.** H. Geseke, købmand. *1388:* 378. – **9.** H. fra Hamburg, de Amborch, brevvidne. *1386:* 56. – **10.** H. Hermanstorpe, v. Hermansdorft, preussisk foged i Skåne. *1388:* 349. – **11.** H. Heyse, lejer gods af Fraugde kirke. *1386:* 85. – **12.** H. Hosank, rådmand i Stralsund. *1388:* 389. – **13.** H. Kerndorp, Kerendhorp, rådmand i København. *1387:* 221. – **14.** H. Kordelicz, købmand. *1388:* 378. – **15.** H. Meyer, rådmand i Wismar. *1386:* 118. – **16.** H. Mur, Můr, borger i Lübeck. *1387:* 278. – **17.** H. de Osenbrugge, Esenbrugghe, Osenbrughe, rådmand i Lübeck. *1386:* 26, 61, 118. *1387:* 271. – **18.** H. Plotze, Plocze, d.Æ. fra Viborg. *1386:* 16. – **19.** H. Plotze, Plocze, d.Y., søn af foregående. *1386:* 16. – **20.** H. Rubit, købmand. *1388:* 378. – **21.** H. Steffen, i Bergen, Rügen. *1387:* 221.

Hermansen, se Godike.

Hermanstorp, se Herman, Johan.

Hesten, se Thideke.

Hetveld, se Henrik, Klaus, Reinhold.

Heyne, Heyno: **1.** H. Bøydenstorp, væbner. *1387:* 176. – **2.** H. Dankenicht, borger i Hamburg. *1386:* 58. – **3.** H. Dutzow, Dutzowe, borger i Hamburg. *1386:* 58. – **4.** H. van der Lů, i Lübeck. *1386:* 2. – **5.** H. Parow, se Henrik Parow. – **6.** H. Snakenborg, Snakenborgh, væbner. *1387:* 187. – **7.** H. Wrak, Wraak, borger i Hamburg. *1386:* 58. *1387:* 252.

Heyse, se Herman.

Hille Ascheberg, ~ Henrik Skondelev. *1387:* 278.

Hillegunde, borger i Bremen, ~ Friedrich v. Walle, borger i Bremen. *1387:* 227.
Hilton, se Robert.
Hinric(us), se Henrik.
Hitfelt, Reynolt, se Hetvelt, Reinhold.
v. Ho, se Otto.
Hofman, se Jens.
Hogedorp, se Johan.
Hogenschild, se Klaus Howeschilt.
Holbæk, se Jens.
Holck, se Peder.
Holdenstedt, se Ludolf.
Holk Marskson, afdød. *1386:* 123.
Holm, se Gunnar.
Holme, se William.
Holsten, se Johan.
Hop, se Werneke.
Horborch, se Bertram, Johan, Ludeke.
v.d.Horne, se Johan.
Hosank, se Herman.
Howeschilt, se Klaus, Kurt.
Hoyer, se Albrecht, Johan.
Hoyke, se Albert.
Hugo Boys, købmand fra London. *1388:* 405.
Hugolini, se Pietro Ugolini.
Husby, Husæby, se Jakob af Husby.
Hvid, se Niels, Peder.
Hvide, se Jens Kjeldsen.
Hwithe Magnus, se Hvide Mogens.
Hyne, se Konrad.
Hærleik Asulfsen, Hærleiker Asulfsson, norsk væbner. *1388:* 335.
Hæstæn, se Hesten.
Høgen, se Jens.

I, se også J

Iahan, se Johan.
Iahannæ, se Johanne.
Iaques, se Jacques.
Ide, Jide, Ydde: **1.** I., ~ Gerhard Ketelhot. *1388:* 412. – **2.** I., ~ Klaus Limbek. *1388:* 371. – **3.** I. Krummedige, ~ Benedict Ahlefeldt. *1387:* 181. – **4.** I. Laugesdatter Panter, ~ Niels Jensen Brok. *1388:* 413.
Ies Tygessøn, se Jens Tygesen.
Ilved, Ilwith Andersen, indbygger i Hads h. *1386:* 27.
Inge, ~ Ivar Munk. *1386:* 39.
Ingeborg, Ingebor, Ingeborgh, Ingeburgis, Yngenborgh: **1.** I. Jakobsdatter, Iacobsdotter, ~ Jens Tygesen af Krømlinge. *1388:* 460. – **2.** I. Madsdatter, Matsdotter, enke efter Eskil Ged. *1387:* 165. – **3.** I. Nielsdatter Duus, ~ Peder Holck. *1388:* 414. – **4.** I., ~ Bengt Nilsson, ridder. *1387:* 210. – **5.** I., ~ Kristian Most. *1387:* 262. – **6.** I., enke efter Johan Mulsow. *1386:* 64. – **7.** I., enke efter Niels Bugge, ridder. *1388:* 375. – **8.** I., ~ Oluf Raaris. *1387:* 280. – **9.** I., datter af Sakse Pedersen, ridder. *1386:* 38. – **10.** I., enke efter Tyge Puder. *1386:* 66. *1388:* 417.
Ingefred: **1.** I. Pedersdatter, testamenterer gods til Roalöv præstebord (Skåne). *1387:* 290. – **2.** I., enke efter Erik Ged. *1388:* 418.
Ingemar Kræmmer, Kreembæræ, indbygger i Roskilde. *1386:* 99.
Ingerd, Ingerdis, Ingærd: **1.** I., ~ Gerhard Stenhals. *1386:* 74. – **2.** I., ~ Iven Markmand. *1387:* 279-280.
Ingvar, Ingwarus: **1.** I., bryde i Vridsløsemagle. *1388:* 423. – **2.** I. Bosen, Boson, fæster i Holtug. *1387:* 207. – **3.** I. Nyman, fæster i Råskov. *1387:* 207.
Ioen, se Jon.
Ivar, Iffuer, Iwar, Yuar, Ywar, Yuo, Ywo: **1.** I. Mogensen, Magnæson, provst i Randers. *1387:* 167. *1388:* 394. – **2.** I. Knudsen, Cnutsøn (Saui), væbner. *1386:* 50. – **3.** I. Kristensen (Saui) væbner. *1386:* 50. – **4.** I. Lykke, Lycke, ridder, rigsråd. *1386:* 149. *1387:* 214, 245. – **5.** I. Munk, afdød. *1386:* 39. – **6.** I. Nielsen, ridder. *1387:* (292). – **5.** I. Nilsson, Niclisson, svensk væbner. *1388:* 401. – **6.** I. Smed, Smyth, rådmand i Randers. *1387:* 167.
Iven, Yuo, Ywo Markmand, Markman, væbner. *1387:* 279-280.

J

Jacobus, se Jakob.
Jacques, Iaques: **1.** J. de Chasteauherry, karmeliterbroder i Paris. *1386:* 82. – **2.** J. Bouju, delegeret fra Pariserparlamentet. *1388:* 358.
Jakob, Jacob, Jeop, Jep, Jocob: 1. Gejstlige: 1.

J., biskop af Viborg. *1386:* 23-24, 62, (65), 69-72, 75. *1387:* 214. – **2.** J., gejstlig i Ribe stift. *1388:* 451. – **3.** J. Gertsen, Gherardi, dronning Margretes sekretær. *1387:* 257. – **4.** J. Hennekesen, Hennekini, Hennichini, Hennikini, kannik i Roskilde, provst i Østersyssel. *1386:* 18, 94-95. *1387:* 194, 249. – **5.** J. af Husby, de Husæby, kannik i Ribe. *1388:* 451-452. – **6.** J. Jensen, notar fra Roskilde stift. *1387:* 249. – **7.** J. Knudsen, notar fra Roskilde stift. *1387:* 249. – **8.** J. Krumbek, de Crůmbeke, ærkedegn i Schwerin og kannik i Lübeck. *1386:* 45. *1387:* 239, p. 224. – **9.** J. Larsen, præst. *1386:* 94. – **10.** J. Povlsen, præst. *1386:* 18.

II. Verdslige: **1.** J., broder til præsten Josef i Roskilde stift. *1386:* 18. – **2.** J. Ågesen, Aghson, i Sabro h. *1386:* 129. – **3.** J. Åstredsen, Ostradi, rådmand i København. *1387:* 221. – **4.** J. Abildgård, pantsætter gods på Fyn. *1387:* 273. – **5.** J. Absalonsen af Sjörup, væbner. *1387:* 235. *1388:* 396. – **6.** J. Akselsen, Axelsson, væbner. *1386:* 38. *1388:* 378. – **7.** J. Bay, fæster i Havnelev. *1387:* 207. – **8.** J. Bos, herredsfoged i Ars h. *1388:* 417. – **9.** J. Byskøp, fæster i Raklev. *1387:* 279. – **10.** J. Esbernsen, væbner. *1387-1388:* 199 indl. – **11.** J. Esbernsen, brevvidne. *1388:* 365. – **12.** J. Villesøn, Willeson (Ferke), væbner. *1387:* 263. – **13.** J. Grumsen, Grumson, låner penge til Niels Kvie mod pant. *1388:* 377. – **14.** J. Gyncekesen, Gyncekesson, borger i Roskilde. *1386:* 95. – **15.** J. Andersen Halvegge, Halwæg(g)e, væbner. *1387:* 279-280. – **16.** J. Hugenson, rådmand i Elburg. *1386:* 61. – **17.** J. Iversen i Vigerslev s. *1387:* 176. – **18.** J. Jensen, Iensson dictus Skarolte, Iønisson, af Skarhult, væbner. *1387:* 254. *1388:* 443. – **19.** J. Jønson, fæster i Frankerup. *1388:* 441. – **20.** J. Kirt, Kirtt, pantsætter gods ved Grenå. *1388:* 462. – **21.** J. Klod, Clood, indbygger i Ribe. *1388:* 440. – **22.** J. Knop, byfoged i Vordingborg. *1387:* 240. – **23.** J. Olufsen, Olæfsen, Lunge, ridder. *1387:* 207. – **24.** J. Lydekesen, Ludikini, fæster i Holtug. *1387:* 207. – **25.** J. Munk, formynder for Jakob Vibes arvinger. *1386:* 103. – **26.** J. Mus, Mws, væbner. *1387:* 188, 222, 233, 235. *1388:* 314, 443. – **27.** J. Nielsen i Sørup, brevvidne. *1387:* 255. *1388:* 423. – **28.** J. Nielsen, brevvidne. *1388:* 435. – **29.** J. Olufsen, i Roskilde. *1386:* 103. – **30.** J. Pedersen, Perssen, pantsætter en gård i Hørup. *1387:* 294. – **31.** J. Pedersen, fæster i Skørpinge. *1387:* 207. – **32.** J. Skef, Scheff, Skeff, overdrager gods til Antvorskov kloster, pantsætter gods. *1387:* 306. *1388:* 472. – **33.** J. Snafs, fæster i Stude. *1388:* 441. – **34.** J. Split, Splyyt, væbner. *1386:* 67. – **35.** J. Svale, Swale, fæster i Bisserup. *1387:* 207. – **36.** J. Svendsen, Swensson, byfoged i Skelskør. *1388:* 420. – **37.** J. Tostesen, fæster i Magleby. *1387:* 207. – **38.** J. Troelsen, Thrugilson, i Hads h. *1386:* 27. – **39.** J. Troelsen Skrædder, Thruwælsson dictus Skrædære, Skrædæræ, borger i Roskilde. *1386:* 99, 133. – **40.** J. Vibe, Wibæ, indbygger i Roskilde. *1386:* 103. – **41.** J. Villesøn, Willeson, se J. Ferke. – **42.** J. Witte, Wytte, købmand fra Danzig eller Elbing. *1388:* 378.

Jappe Fastalsen, Fastalsson, norsk væbner. *1388:* 335.

Jean, Jehan: **1.** J. Cherité, karmeliterbroder i Paris. *1386:* 82. – **2.** J. Goulain, magister i teologi i Paris. *1386:* 82, 88. – **3.** J. Noblet, prior i karmeliterklosteret i Paris. *1386:* 82. – **4.** J. de la Parme, professor i Paris. *1386:* 82. – **5.** J. Poupart, magister i Paris. *1386:* 82. – **6.** J. de Saint Verain, delegeret fra Pariserparlamentet. *1388:* 358. – **7.** J. de Vaucourt, Vaulcourt, indbygger i Paris. *1388:* 82.

Jens, Jahan, Jenns, Jes(se), Johan, Johann(es), Jons, Jøn(i)s, Yesse, Yesso:

I. Gejstlige: **1.** J. biskop af Ribe. *1386:* 23-24, 62, 65, 69-72, 75. *1387:* 232, 246. *1388:* (314), 369, 371, (373), 451-452. – **2.** J. Pedersen, biskop af Roskilde , d. 1448. *1387:* 173 indl. – **3.** J., domprovst i Århus. *1388:* 391. – **4.** J. Hennekesen, Hennichini, domprovst i Roskilde. *1386:* 99. – **5.** J., domprovst i Viborg. *1386:* 23-24. – **6.** J. Nielsen Helt(h), kannik, senere ærkedegn i Ribe. *1386:* 30. *1387:* 264. *1388:*

371, 451. – **7.** J., sognepræst i Dannemare. *1388:* 412. – **8.** J., præst i Haldum. *1386:* 47, 129. – **9.** J., prior i Halsted kloster. *1388:* 412. – **10.** J., abbed i Ringsted kloster. *1388:* 439. – **11.** J., sognepræst i Ryde. *1388:* 412. – **12.** J., præst i Søften. *1386:* 47. – **13.** J. Ågesen, Agyson, præst i Hads h. *1386:* 27. – **14.** J. Basse, magister i Paris, kannik i Roskilde, kansler for biskop Niels af Roskilde. *1386:* 80, 82, 88. *1387:* 200, 249. *1388:* 358. – **15.** J. Brun, Brwn, sognepræst i Gyrstinge. *1388:* 439. – **16.** J. Holbæk, Holbek, abbed i Sorø. *1387:* 168, 170. – **17.** J. Kjeldsen Hvide, sognepræst i Kalundborg. *1386:* 44. – **18.** J. Jakobsen, notar, gejstlig fra Ribe stift. *1386:* 23. – **19.** J. Nielsen, gejstlig. *1388:* 451. – **20.** J. Olsen, Olæfsen, præst. *1387:* 167. *1388:* 394. – **21.** J. Ovesen, A(w)onis, gejstlig, kannik i Roskilde. *1386:* 18. *1387:* 249. – **22.** J. Pedersen, Pethersson, munk i Antvorskov. *1388:* 417. – **23.** J. Povlsen, abbed i Tommerup kloster. *1386:* 42. – **24.** J. (Quitzow), sognepræst i Skovby. *1387:* 176. – **25.** J. Stud, Stwt, præst i Hads h. *1386:* 27. – **26.** J. Tordsen, gejstlig. *1388:* 391. – **27.** J. Pedersen Withorp, kantor i Ribe. *1388:* 451-452.

II. Verdslige: **1.** Lange Jens, i Djurs Nørre h. *1386:* 32. – **2.** J. Absalonsen (Ulfeldt), væbner. *1387:* 275. – **3.** J. Agnsen, Aghenson, i Sabro h. *1386:* 129. – **4.** J. Akselsen, ridder. *1388:* 466. – **5.** J. Andersen (Brok) af Gl. Estrup, ridder, rigsråd. *1386:* 5, 20-21, 24, 32. *1387:* 211, 214, 222, 233, 245. *1388:* 314, 330 indl., 352, 414. – **6.** J. Andersen, fæster i Grønholt. *1387:* 207. – **7.** J. Andersen af Tjustorp. *1387:* 235. *1388:* 396. – **8.** J. Avedsen, Awedeson, fæster i Havnelev. *1387:* 207. – **9.** J. Becksen, fæster i Oksby s. *1388:* 451. – **10.** J. Bentsen, Benedicti af Karise. *1386:* 107, 111. – **11.** J. Brun, Brwnsen, borgmester i Ringsted. *1388:* 439. – **12.** J. Buk af Gringelstad. *1388:* 390. – **13.** J. Buk, væbner. *1388:* 353. – **14.** J. Dåresvend, Daareswen af Fårdrup, væbner. *1386:* 102. – **15.** J. Dan, Daan, indbygger i Roskilde. *1386:* 99. – **16.** J. Degn, Deken, i Lollands Sønder h. *1388:* 412. – **17.** J. Due, Duue, Důue, foged på Skånemarkedet. *1386:* 132. *1387:* 265-271. *1388:* 341, 381, 389. – **18.** J. Esbernsen, fæster i Sneum s. *1388:* 368-371. – **19.** J. Eskilsen, sælger gods til Peder Due. *1386:* 153. – **20.** J. Finsen, Fynson af Søndersø. *1387:* 176. – **21.** J. Frederiksen, fæster i Magleby. *1387:* 207. – **22.** J. Friis, væbner. *1388:* 451-452. – **23.** J. Pedersen Friis, Vryeze, grundejer i København. *1386:* 77. – **24.** J. Rikardsen Friis, Riquardi Fryss, borger i Odense. *1386:* 140. – **25.** J. Ged, væbner. *1386:* 47. – **26.** J. Grand, rådmand i Randers. *1388:* 394. – **27.** J. Grubbe af Ordrup, væbner. *1387:* 194. – **28.** J. Gundesen, Gunnæsson, væbner. *1386:* 48. *1388:* 348. – **29.** J. Gyrstinge, Girstinghe af Ås, væbner. *1387:* 255. *1388:* 423, 439. – **30.** J. Hale, fæster i Folkestorp. *1386:* 42. – **31.** J. Hedbo, Hetbo, fæster i Magleby. *1387:* 207. – **32.** J. Hemmingsen, fæster i Størlinge. *1387:* 207. – **33.** J. Hennekesen, borgmester i Lund. *1387:* 205, 254. – **34.** J. Hennekesen, borger i Lund. *1388:* 366. – **35.** J. Herlugsen, Herlogi, fæster i Valby. *1387:* 207. – **36.** J. Hermansen, indbygger i Ribe. *1388:* 440. – **37.** J. Hermethsen, borger i Ribe. *1386:* 108. – **38.** J. Pedersen Hofman, indbygger i Ribe. *1388:* 440. – **39.** J. Holbæk, Holebek, borger i Roskilde. *1387:* 230-231. – **40.** J. Holgersen, Holmgeri, af Ugerup. *1387:* 235. – **41.** J. Høgen, Høghen, fæster i Frøslev. *1387:* 207. – **42.** J. Ingemarsen, fæster i Degeberga. *1386:* 42. – **43.** J. Ingemarsen, fæster i Havnelev. *1387:* 207. – **44.** J. Ingemarsen, indbygger i Skanør. *1387:* 241. – **45.** J. Jakobsen, fæster i V. Nykirke s. *1388:* 370-371. – **46.** J. Jakobsen, fæster i Saltø. *1387:* 279. – **47.** J. Kaas, Kaaz, i Djurs Nørre h. *1386:* 32. – **48.** J. Kare, fæster i Lyderslev. *1387:* 207. – **49.** J. Knudsen, bryde i Vridsløsemagle. *1388:* 423. – **50.** J. Krag, Kraghe, i Lollands Sønder h. *1388:* 412. – **51.** J. Krumpen, Krumpæn, brevvidne. *1388:* 330. – **52.** J. Laurentsen, fæster i Øse s. *1388:* 369, 371. – **53.** J. Lauritsen, indbygger i Slagelse. *1388:* 476. – **54.** J. Lavesen, Laghson, i Sabro h. *1386:* 129. – **55.** J. Lund. *1386:* 13. – **56.** J. Olufsen, Olafson, Lunge. *1386:* 109. *1387:* 207. – **57.** J. Mad-

sen af Bosjö. *1387:* 254. – **58.** J. Marsvin, rådmand i Odense. *1386:* 140. – **59.** J. Munk, borger i Ribe. *1386:* 19. – **60.** J. Mus, Mûs, bjerger vraggods. *1388:* 411. – **61.** J. Nannesen, væbner. *1388:* 451-452. – **62.** J. Nielsen af Bälteberga. *1387:* 226, 251. – **63.** J. Nielsen, borgmester i Ringsted. *1388:* 439. – **64.** J. Nielsen d.Y., borger i Roskilde. *1386:* 103. *1387:* 207. – **65.** J. Nielsen, har gård i Blæsinge i pant. *1387:* 207. – **66.** J., søn af Oluf Ebbesen. *1388:* 467. – **67.** J. Påske, Opzsche, af Ottarp. *1387:* 251. – **68.** J. Pabi, pantsætter gods i Houlbjerg h. *1388:* 355. – **69.** J. Pedersen, tjener hos kannik Sæmund Jensen. *1386:* 18. – **70.** J. Pedersen, fæster i Hunderup s. *1387-88:* 199. *1388:* 371. – **71.** J. Pedersen (Panter) af Højrup. *1387:* 263, 273. – **72.** J. Pors, væbner. *1388:* 451-452. – **73.** J. Porse, brevvidne. *1387:* 226. – **74.** J. (= Hans) Povlsen, ridder. *1387:* 308. – **75.** J. Povlsen af Bosarp, væbner. *1386:* 98. – **76.** J. Povlsen, brevvidne. *1388:* 436. – **77.** J. Povlsen (Jernskæg), væbner. *1387:* 207. *1388:* 402. – **78.** J. Rud, Ruth, fæster i Kærbyholm. *1386:* 89. – **79.** J. Rud, Rût, Rwt, ridder, høvedsmand på Vordingborg. *1387:* 229, 234, 240. – **80.** J. Henriksen Ryning, Rynyngh, byfoged i København. *1387:* 221. – **81.** J. Skinnere, fæster i Everöd. *1386:* 42. – **82.** J. Skram, Scramb, Skramb, væbner. *1388:* 451-452. – **83.** J. Tordsen, Thordson, Røværskyth, dictus Jo. Skyth. *1387:* 167. *1388:* 394. – **84.** J. Nielsen Smech af Ballerup. *1388:* 467. – **85.** J. Stangenberg, Tongbergh, brevvidne. *1388:* 377. – **86.** J. Stigsen, erhverver gård i Århus. *1386:* 151. – **87.** J. Strængeson. *1386:* 13. – **88.** J. Svendsen, fæster i Tjæreborg s. *1388:* 369-371. – **89.** J. Svendsen, nevø af Peder Snubbe. *1388:* 420. – **90.** J. Thomsen, væbner, stifter årtid i Slesvig domkirke. *1386:* 123. – **91.** J. Thomsen, i strid med Puggård i Ribe. *1386:* 137-138, 139 indl. – **92.** J. Timber, Timbræ, fæster i Tåstrup. *1387:* 207. – **93.** J. Troelsen, Thruelsen, Thrugilli, Thruwelson, Torgilli, landsdommer i Sjælland. *1387:* 229, 234, 281. *1388:* 423, 434, 439. – **94.** J. Tuesen, Twesson. *1386:* 97. – **95.** J. Tygesen af Krømlinge. *1388:* 460. – **96.** J. Tygesen, fæster i Sneum s. *1388:* 368-371. – **97.** J. Lavesen, Laghæson (Udsen), væbner. *1338:* 330. – **98.** J. Uf, Wf, væbner. *1387:* 235. – **99.** J. Uffesen, Offesson (Neb) af Egede, væbner. *1387:* 229, 234, 257 indl. – **100.** J. Ørkelsen, fæster i Oreby. *1387:* 207.

Jep, se Jakob.

Jernskæg, se Jens Povlsen.

Jesse, Yesse: **1.** J., indbygger i Odense stift. *1386:* 85. – **2.** J. Ziuerdesson, kautionist for Henneke Schack. *1386:* 101.

Jide, se Ide.

Johan, Jahan, Johann.

I: Gejstlige: **1.** J., biskop af Leitomischl, senere af Olmütz, hofkansler. *1386:* 30. – **2.** J., biskop af Olmütz. *1386:* 30. – **3.** J. Skondelev, biskop af Slesvig. *1386:* 11, 31, 45, 63, 69-72, 75, 112. *1387:* 239 indl., (278), (288). *1387-1430:* (313). *1388:* 332, (451). – **4.** J. Bützow, Bůtzowen, domprovst i Odense. *1386:* 85. – **5.** J. Wanekinus, domprovst i Slesvig. *Omkr. 1386-1388:* 161 indl. – **6.** J. fra Dülmen, de Dulmen, apostolisk auditør. *1386:* 54-55. – **7.** J. Goding, de Ghodingh(e), evig vikar ved domkirken i Hamburg. *1386:* 30, 58. – **8.** J. Krummedige, Crumdyke, provst for Skt. Johannes kloster på Holmen ved Slesvig. *1388:* 332. – **9.** J. Mirislai, præst på Rügen. *1387:* 200. – **10.** J. op dem Perde, gejstlig fra Bremen stift. *1386:* 56. – **11.** J. Sprotzel, Sprozel, evig vikar ved domkirken i Hamburg. *1386:* 30.

II. Verdslige: **1.** J. 4., hertug af Mecklenburg. *1388:* 410. – **2.** J. van der Aa, rådmand i Kampen. *1386:* 26, 61. – **3.** J. van der Aa, rådmand i Rostock. *1386:* 26, 61, 101 indl. *1388:* 389. – **4.** J. van Aachen, de Aquen, borgmester i Aalborg. *1386:* 64. – **5.** J. Ahlefeldt, fader til Bent A. *1387:* (181). – **6.** J. v. d. Beke, købmand i Danzig eller Elbing. *1388:* 378. – **7.** J. Beverman, rådmand i Dorpat. *1386:* 61. – **8.** J. Bonekouse, skipper fra Danzig. *1388:* 405. – **9.** J. Brekewold, Brekewalt, Brekewo(o)lt, borger i Lübeck. *1387:* 202. *1388:* 378, 404. – **10.** J. v.d. Bruke, Bruche, købmand i Danzig eller Elbing. *1388:* 378. – **11.** J. Busow,

Bûsowe, borger i Lübeck. *1387:* 202. – **12.** J. Bykoln, Bycolne, købmand. *1388:* 378. – **13.** J. de Calmaria, rådmand i Riga. *1388:* 389. – **14.** J. Dargitzow, Dargitzowe, rådmand i Wismar. *1386:* 26, 61, 118. – **15.** J. Dissow, Dyssow, i Danzig. *1386:* 91, 93. – **16.** J. van Dorne, købmand. *1388:* 378. – **17.** J. Dövel, købmand i Lübeck. *1388:* 378. – **18.** J. Erchardisbergh, købmand. *1388:* 378. – **19.** J. Froden, vistnok indbygger på Før. *1388:* 415. – **20.** J. v. Gelyn, Gelin, rådmand i Toruń. *1386:* 106, 118. – **21.** J. Goldberg, Goltberg, købmand i Toruń. *1388:* 378. – **22.** J. Goltbeke, Gholtbeke, borger i Hamburg. *1386:* 58. – **23.** J. Grentzing, rådmand i Rostock. *1388:* 389. – **24.** J. Greverod, Græverode, Græwerooth, borger i Ribe. *1386:* 19, 108. – **25.** J. Göldenitz, borger i Rostock. *1387:* 258. – **26.** J. Hamburg, Hamborgh, i Stralsund. *1386:* 144. – **27.** J. Hamer, rådmand i Reval. *1388:* 389. – **28.** J. Havercamp, i Malmø, afdød. *1386:* 9. – **29.** J. Hennekesen, borgmester i Lund. *1387:* 205, 254. *1388:* 366. – **30.** J. Hermanstorp, i Danzig. *1388:* 438. – **31.** J. Helmiksen, sælger gård i Malmø. *1386:* 28. – **32.** J. Hogedorp, Hoghedorp, i Stralsund. *1388:* 322. – **33.** J. Holsten, borger i Rendsborg. *1386:* 22. – **34.** J. Horborch, i Lübeck. *1387:* 171. – **35.** J. van dem Horne, i Lübeck. *1386:* 2. –**36.** J. Hoyer, rådmand i Hamburg. *1386:* 142. *1388:* 389. – **37.** J. Koning, Koningh, i Lübeck. *1387:* 267. – **38.** J. Krowel, borger i Lübeck. *1387:* 202. *1388:* 404. – **39.** J. Ledighe, rådmand i Amsterdam. *1386:* 26. – **40.** J. Limbek, se Henneke Limbek. – **41.** J. Limbek, Le(e)mbek, ridder, d. 1354 ? *1388:* 368-369, 371. – **42.** J. v. Loon, de Loon, i Stralsund. *1387:* 284. *1388:* 326. – **43.** J. van der Mercze, købmand. *1388:* 378. – **44.** J. Meynerdesson, rådmand i Amsterdam. *1386:* 61. – **45.** J. Mulsow, indbygger i Aalborg. *1386:* 64. – **46.** J. Pedersen, Pætarson, borger i Lund. *1388:* 366. – **47.** J. Perzeual, rådmand i Lübeck. *1386:* 26, 61, 118. *1388:* 389. – **48.** J. Peterson, kaptajn fra Wismar. *1386:* 128, 130. – **49.** J. Petersson, rådmand i Zutphen. *1386:* 61. – **50.** J. von dem Puckle. *1386:* 106 indl. – **51.** J. Pulmond, købmand i Southampton. *1388:* 405. – **52.** J. v. Putten, de Putten, van dem Putte, købmand og rådmand i Toruń. *1386:* 118. *1388:* 378. – **53.** J. de Rode, borger i Hamburg. *1386:* 22. – **54.** J. van dem Rode, Rôde, van Roden, borger i Lübeck. *1387:* 202. *1388:* 378. – **55.** J. Roggen, Rogghen, i Skåne, afdød. *1386:* 144. – **56.** J. Rozeman, købmand i Toruń. *1388:* 378. – **57.** J. Ruge, Rughe, borgmester i Stralsund. *1386:* 26, 61, 118. *1387:* 206. *1388:* 389. – **58.** J. Salomonsen, får gård i Hørup i pant. *1387:* 294. – **59.** J. Schepenstede, rådmand i Lübeck. *1386:* 61, 118. *1388:* 389. – **60.** J. Schilder, rådmand i Kampen. *1386:* 26. – **61.** J. Schindeler, Schyndeler, købmand i Toruń. *1388:* 378. – **62.** J. Schotte, købmand. *1388:* 378. – **63.** J. Schmidt, Zmyd, i Stralsund. *1388:* 323. – **64.** J. van See, vam Ze, brevvidne. *1388:* 406. – **65.** J. Semlow, Zemmelowe, i Stralsund. *1386:* 143. *1387:* 285. – **66.** J. Sibrandshagen, Zybrandeshaghen, i Stralsund. *1386:* 144. – **67.** J. Skeel, brevvidne. *1388:* 377. – **68.** J. Stolte, rådmand i Elbing. *1386:* 106, 118. – **69.** J. Strelow, slagter i Stralsund. *1388:* 320. – **70.** J. Tirgart, købmand. *1388:* 378. – **71.** J. Tuckeswerd, rådmand i Wismar. *1386:* 26. – **72.** J. Ulne, Wlne, indbygger i Rendsborg. *1386:* 22. – **73.** J. v. Utrecht, i Lübeck. *1387:* 270. – **74.** J. Vos, i Danzig. *1386:* 91. – **75.** J. Willerif, borger i Flensborg. *1386:* 113. – **76.** J. Wulf, Wulue, rådmand i Rostock. *1386:* 64.

Johanne, Iahannæ, Iohana: **1.** J., tjener hos sakristanen hr. Niels i Roskilde. *1388:* 448. – **2.** J., Skovs, Skows, fæster i Magleby. *1387:* 207.

Johannes: **1.** J., prior i Visby. *1387:* 210. – **2.** J. Andreatis, magister, pavelig portner, i Rom. *1386:* 121. – **3.** J., tjener hos Johan Pulmond. *1388:* 405. – **4.** J. de Gisorf, købmand fra Genova. *1386:* 3-4. *1387:* 183.

John: **1.** J. Frankyssh, fra Holderness. *1386:* 130. – **2.** J. Lestraunge, i King's Lynn. *1386:* 4. – **3.** J. Nevard, købmand i Colchester. *1388:* 397. – **4.** J. Norwich, Nordwich, købmand fra London. *1388:* 405. – **5.** J. Plym-

mer, købmand i Colchester. *1388:* 397. – **6.** J. Rokel, købmand i Colchester. *1388:* 397.

Jon, Ioenn, Io(o)n, Jonas: **1.** J., sognepræst i Store Fuglede. *1387:* 173. – **2.** J., borger i Randers. *1388:* 416. – **3.** J. Darre, Darræ, norsk væbner, rigsråd. *1388:* 335, 340, 342. – **4.** J. Jeppesen, Iepsøn, Jepesson, pantsætter gods til Jens Andersen (Brok). *1387:* 245. *1388:* 352. – **5.** J. Kå, afdød, ejer gård i Malmø. *1386:* 116. *1387:* 205. – **6.** J. Martinsen, Marteinsson, norsk væbner og rigsråd. *1388:* 335, 340. – **7.** J. Mikkelsen, Micalson, broder til Anders Mikkelsen og hr. Niels i Lyngå. *1386:* 47. – **8.** J. Nielsen, afholder skifte med sine brødre Gert, Niels og Peder. *1388:* 437. – **9.** J. Pedersen, i Randers, afdød. *1388:* 394.

Jorius Jørk, brevvidne. *1387:* 228.

Josef, Iosep: **1.** J., gejstlig. *1386:* 18. – **2.** J. Erlandsen Laxe, væbner. *1387:* 205.

Jutta, ~ Henneke Limbek. *1388:* 369, 371.

Jyde, se Gammel, Klaus, Niels, Peder, Troels.

Jöns, Iønis: **1.** J. Bengtsson, Bænctzsson, svensk væbner. *1387:* 210. *1388:* 401. – **2.** J. Eskilsson, svensk væbner. *1388:* 401.

Jørk, se Jorius.

K

Kå, se Jon.

Kåd, se Niels.

Kås, se Jens, Kristian.

Kabolt, se Lyder.

Kabup, se Godike.

Kalenberg, se Albert.

Kalis, se Clauko.

Kalle Lavesen, Kelli Laghison, fæster i Kisby. *1386:* 123.

Kalv, se Knud.

Karbom, se Arnold.

Kare, se Bo, Jens, Peder, Torsten.

Karen, Karine: **1.** K. Olufsdatter af Farum. *1388:* 470. – **2.** K. Thors, Thordtz, indbygger i Aalborg. *1388:* 464.

Karl, Carl, Karel: **1.** Karl 4., kejser, konge af Bøhmen. *1386:* 30. *Omkr. 1386:* 160. – **2.** K. Magnusson, Magns(s)on, svensk væbner. *1388:* 360-363, 401. – **3.** K. Nielsen, Niclisson, Nicliszon, Simon Galens fætter. *1386:* 127. *1387:* 197. – **4.** K. Thomsen, T(h)omesson (Banner), væbner. *1386:* 101. *1387:* 207, 279-280. *1388:* 402. – **5.** K. Ulfsson af Tofta, Thyptom, svensk ridder. *1388:* 362.

Kase, se Mogens.

Katerina, Karina: **1.** K., dronning af Sverige, afdød. *1387:* 238. – **2.** K., ~ Herman Steffen. *1387:* 221. – **3.** K., ~ Jens Thomsen. *1386:* 123. – **4.** K., enke efter Niels Gunnar i Malmø. *1388:* 395.

Kathz, se Niels Kåd.

Kegeler, se Henrik.

Keld Keldsen, får gods i pant. *1388:* 436.

Kerndorp, se Herman.

Kerstan Kozen, se Kås, Kristian.

Kersten Bruschen, borger i Lübeck. *1386:* 78.

Ketelhot, se Gerhard.

Ketillus, se Keld.

Kid, se Peder.

Kimer, se Peder, Thomas.

Kirsten Olufsdatter, ~ Markvard Lang. *1388:* 359.

Kirt, se Jakob.

Klaus, Claus, Clauus, Clauwe, Clawes, Claweze, Clawus, Klaes: **1.** K. Dæne, Dænæ, præst. *1386:* 38. –**2.** K., greve af Holsten. *1386:* 142. *1387:* 175. **3.** K. Corfitsen, Corffuitzsøn, brevvidne. *1386:* 132. – **4.** K. Flemming, Vleming(h), ridder. *1386:* 6-7. *1387:* 228. – **5.** K. Grubendal, kautionist for Henneke v. Oertzen. *1386:* 101. – **6.** K. Hetveld, udsending til Danmark. *1388:* 378. – **7.** K. Howeschilt, kautionist for Kurt Howeschilt. *1386:* 101. – **8.** K. Jyde, Iudhæ, væbner. *1388:* 434. – **9.** K. Limbek, Lembec, Le(e)mbek, drost, afdød. *1386:* 47. *1388:* 369-371. –**10.** K. Pabbe af Holløse. *1387:* 250. *1388:* 356. – **11.** K. Pedersen, fæster i Bisserup. *1387:* 207. – **12.** K. Skepeles, Skeplesse, ridder. *1388:* 434. – **13.** Sorte K., Swarte Clawes(e), Claweze, borger i København. *1386:* 77. – **14.** K. Speketer, skipper fra Kampen. *1388:* 397. – **15.** K. Venstermand, Weelsterman, væbner. *1387:* 275. – **16.** K. Zernin, Cernin, brevvidne. *1388:* 435.

Kleekamp, se Hartvig.

Klement, Clemens: **1.** K. Dyning, har gård i

Dysted i pant. *1387:* 207. – **2.** K. Hage, Hag(h)æ af Sæby, væbner. *1388:* 402, 434. – **3.** K. Jonsen, fæster i Valby. *1387:* 207. – **4.** K. Nielsen Krag, Kraagh, forpagter gods i Jernbjerg. *1386:* 102. – **5.** K. Olufsen, fæster i Frøslev. *1387:* 207. – **6.** K. Truedsen, Trugoti, borger i Lund. *1387:* 213.

Klerk, se Peder.

Klipping, se Oluf.

Klod, Clood, se Jakob.

Klune, se Henrik.

Knebel, se Mads.

Knop, se Jakob.

Knud, Knwt: **1.** K. Tygesen Friis, afhænder gård i Århus. *1386:* 151. – **2.** K. Hågensen, væbner, afdød. *1388:* 436. – **3.** K. Jeppesen, Ieopson, i Kærby, Tyæreby. *1388:* 417. – **4.** K. Kalv, fæster i Bisserup. *1387:* 207. – **5.** K. Lavesen, Laghyson (Rudbek), væbner. *1388:* 353, 377. – **6.** K. Nielsen, pantsætter Terpgård. *1387-1388:* 199 indl. – **7.** K. Nielsen, borger i Grenå. *1388:* 462. – **8.** K. Pilt, afhænder gods i Remkolde. *1387:* 304. – **9.** K. Rød, Rødhe, har pantsat gods til Bo Dåresvend. *1388:* 324. – **10.** K. Skytte, Skyttæ, fæster i Bækkeskov. *1387:* 207.

Knut, se Detlev, Wentzlaff.

Knut Bosson, Knuth Boson, kantor i Linköping. *1388:* 360-363.

Knwt, se Knud.

Kock, se Bertold.

Koning, se Johan.

Konrad, Cord, Coert, Kort: **1.** K., biskop af Lübeck. *1386:* 45 indl., 112. – **2.** K. Steinbruch, Steynnebruch, notar, gejstlig fra Ermland stift. *1387:* 196. – **3.** K. von Alen, i Malmø, afdød. *1387:* 208. – **4.** K. Konradsen, borger i Ribe. *1386:* 108. – **5.** K. Hennekesen, indbygger i Slagelse. *1388:* 324. – **6.** K. Hyne, Hyynæ, indbygger i Ribe. *1388:* 440. – **7.** K. Milow, Mylow, ridder. *1387:* 255. – **8.** K. Moltke d. Æ., af Redebas, Moltike van Retbitz de elder. *1386:* 132. *1388:* 435. – **9.** K. Moltke d.Y., Moltekæ, Molteken Junior, Mølteke, Møltike, Mørcke, af Farebæksholm og Bjernede, senere ridder. *1386:* 109. *1387:* 222, 233, 299, 301. *1388:* 423, 459. – **10.** K. Pryrok, Prerok d. Y., slagter, borger i Hamburg. *1386:* 58. – **11.** K. Westfal, Westfale, skipper fra Danzig. *1386:* 33. *1388:* 405.

Korckewiik, Korckewit, se Simon Kirkewitz.

Kordelicz, se Herman.

Krabbe, se Mogens.

Krafse, se Broder.

Krag, se Jens, Klement, Peder.

Krassow, se Bernhard.

Kreembæræ, se Bo, Ingemar.

Kristian, Christianus, Crist(i)ern, Cristern, Kerstan, Kerstianus: **1.** K., Angelbo, sognepræst i Kampen. *1386:* 51. – **2.** K., løber i Hamburg. *1386:* 142. *1387:* 288. – **3.** K. Frellavsen, Fredelaui, Frellaui, Frellesen, indbygger i Ribe. *1388:* 369, 415. – **4.** K. Jakobsen, forvalter på Brink. *1388:* 451. – **5.** K. Kås, Kaaz, Koze, ridder. *1386:* 24, 32. *1388:* 330, 378. – **6.** K. Luggi, Luggy, væbner. *1388:* 451-452. – **7.** K. Miles, rådmand i Hamburg. *1386:* 26. *1388:* 389. – **8.** K. Most, væbner. *1387:* 262. – **9.** K. Munk, brevvidne. *1388:* 348. – **10.** K. Nielsen, i Sabro h. *1386:* 129. – **11.** K. Skram, væbner. *1388:* 451. – **12.** K. Vendelbo, Wendelbøø, ridder. *1387:* 214. *1388:* 314.

Kristine, Cristina, Kierstine, Kystine: **1.** K., priorinde i Roskilde Skt. Agnete kloster. *1388:* 468. – **2.** K., priorinde i Stubber kloster. *1388:* 451. – **3.** K. af Ågård, enke efter Niels Eriksen. *1388:* 427. – **4.** K., enke efter Eskil Falk. *1386:* 86. *1387:* 283. – **5.** K., ~ Jakob Troelsen Skrædder. *1386:* 99, 133. – **6.** K., ~ Kristian Skram. *1388:* 451. – **7.** K., enke efter Mads Tå. *1388:* 406. – **8.** K. Pedersdatter, enke efter Esbern Krøl. *1388:* 439.

Krognos, se Stig Pedersen.

Krook, se Niels.

Krowel, se Johan.

Krum, se Oluf.

v. Krumbek, se Jakob.

Krummedige, se Erik, Hartvig, Ide, Johan, Segebod.

Krumpen, se Jens.

Kryyl, se Esbern Krøl.

Kulben, se Niels Pedersen.

Kurt, Cord, Kort, Howeschilt, sørøver. *1386:*

101, 106.
Kvie, se Niels.
Kvist, se Asser.
Kystine, se Kirstine.
Kyter, betænkes i biskop Jens af Ribes testamente. *1388:* 451.
Ky(y)mer, se Thomas Kimer.
Kældersvend, se Esbern.
Kæthelson, se Niels Nielsen Keldsen.
Kæthæ, enke efter Svend Tængelsås. *1388:* 366.
v. Königsmark, se Herbrecht.

L

Lage, Lagho, se Lauge, Lave.
Lale, se P.
Lambert Skomager, Scomaker de Prussia, skipper fra Preussen. *1388:* 405.
v.d. Lancken, se Henning.
Landmand, se Peder.
Lang, se Arnold, Markvard, Mogens, Peder.
Lange, se Thomas Iversen.
Langedorp, se Rikvin.
Langhen, se Peder.
v. Langhofe, se Henrik.
Lars, Lassa, Lasse, Laurentius: **1.** L., provst i Hardsyssel, kannik i Ribe. *1386:* 24. *1388:* 391, 451. – **2.** L. Jensen, præst i Roskilde stift. *1387:* 233-234, 257. – **3.** L., søn af Arina Magnusdatter. *1388:* 343. – **4.** L., fæster i Holtug. *1387:* 207. – **5.** L., fæster i Jerne s. *1387-1388:* 199. *1388:* 370-371. – **6.** L., fæster i Kærbyholm. *1386:* 89. – **7.** L. Assersen, fæster i Tåstrup. *1387:* 207. – **8.** L. Jonsen Degn, Dyekin, Dyæghen, borger i Ribe. *1386:* 19, 108. *1388:* 440. – **9.** L. Jonsson, kautionist for Henneke Schack. *1386:* 101. – **10.** L. Kragsen, Krakhson, betænkes i Sæmund Jensens testamente. *1386:* 18. – **11.** Lange Lasse, fæster i Espe. *1386:* 110. – **12.** L. Larsen af Rörum. *1388:* 407. – **13.** L. Mogensen, fæster i Skørpinge. *1387:* 207. – **14.** L. Mus, Mws, væbner. *1388:* 396. – **13.** L. Ragge, fæster i Jørslev under Skoven. *1387:* 207. – **14.** L. Rud, Ruut, ridder. *1386:* 24. – **15.** L. Rude, Rwthæ, fæster i Skovse. *1387:* 207. – **16.** L. Torkilsen i Mors Sønder h. *1388:* 427. – **17.** L. Uffesen, ridder. *1388:* 436. – **18.** L. Ulfsson, betaler gæld til Abraham Brodersen. *1387:* 198. – **19.** L. Wider, fæster i Havnelev. *1387:* 207.
Lauge Ovesen (Panter), afdød. *1386:* 148. *1388:* 413.
Laurentius, se Lars.
Laurits Jensen af Bringstrup, ridder. *1388:* 329.
Lave, La(u)gho: **1.** L., sognepræst i Ribe. *1388:* 451. – **2.** L. Madsen, kannik i Ribe. *1388:* 451-452. – **3.** L. Nielsen, fæster i Hunderup s. *1387-1388:* 199. *1388:* 371.
Laxe, se Erland, Josef, Niels.
Ledighe, se Johan.
Lefèvre, se Etienne.
Lekelhot, se Gerhard.
Lestraunge, se John.
v. Leze, se Borkvard.
Liffhard, vistnok i Danzig. *1387:* 203.
Lille, se Peder.
Limbek, se Borkvard, Henneke, Johan, Klaus, Timme.
Lind, se Peder.
Lindberg, se Peder.
v.d.Linde, se Michil.
Lippel, se Henrik.
Lippold, Lippolt v.d.Osten, de Osten, wann der Ost, ridder. *1386:* 17. *1388:* 412.
Livel, Lywil, fæster i Gaddaröd. *1386:* 42.
Lodehat, se Peder.
de Longacuria, se Henrik.
v.d.Loo, se Meyno.
v.Loon, se Johan.
Loos, se Tideman, Wennemar.
Lowenbeke, se Markvard.
v.d.Lù, se Heyno.
Lubbert, Lub(b)ertus, Lubrecht: **1.** L. von der Beke, preussisk skipper. *1387:* 202-203. *1388:* 373, 378, 380. – **2.** L. Sag, Zag, Zak, rådmand i Danzig. *1386:* 118. *1388:* 349.
Lucas Dyonis, indbygger i Paris. *1386:* 82.
Lucia Saxadoter, ~ Niels Jensen Skydebjerg. *1386:* 74.
Ludeke, Ludekinus, se Lydeke.
Ludenscheyde, se Bertram.
Ludolf: **1.** L. Holdenstede, rådmand i Hamburg. *1386:* 26, 61, 118. *1387:* 209 indl., 288. *1388:* 389. – **2.** L. Wullhagen, Wlfhagen, i

Hamburg. *1387:* 252.
Ludvig, ærkebiskop af Mainz 1374-1378. *1386:* 30.
Luggi, se Kristian.
Lund, se Jens.
Lunge, se Anders Jakobsen, Anders Olufsen, Folmer Jakobsen, Jakob Olufsen, Jens Olufsen, Niels Jakobsen, Niels Thomsen, Oluf Jakobsen, Ove Jakobsen, Regitze Jakobsdatter, Sophie Jakobsdatter.
Lutken Hartberg, i Lübeck. *1388:* 378.
Lydeke, Ludeke, Ludekinus, Lydechinus: **1.** L., præst i Børglum stift. *1386:* 48. – **2.** L. Finke, har en gård i Malmø i pant. *1388:* 429. – **3.** L. Horborch, Horborgh, borger i Lübeck. *1387:* 202. *1388:* 404. – **4.** L. Oueschen, borger i Lübeck. *1386:* 78. – **5.** L. Pilgrim, borger i Rostock. *1387:* 258. – **6.** L.v.d. Reke, i Rostock. *1386:* 9. – **7.** L. Skarpenberg, Scharpenbergh, kvitterer kong Oluf og dronning Margrete for betaling. *1386:* 1. – **8.** L. Skinkel, Schinkel, Schynkel, sørøver. *1386:* 101, 106.
Lyder, Luder(us): **1.** L. Kabolt, Kabelt, foged på Ravnsborg. *1388:* 447. – **2.** L. Meinerstorp, Meynerstorp, giver kvittering til dronning Margrete. *1388:* 426.
Lyfhart Blumendal, købmand. *1388:* 378.
Lykke, se Iver, Peder.

M

Mace de Baigneux, kongelig fransk notar. *1386:* 82.
Mads, Matheus, Mat(h)ias, Mattes, Mattis: **1.** M. Davidsen, forstander for johanniternes hospital i Odense. *1386:* 89. – **2.** M. Rude, Roddæ, Ruddhe, forstander for Roskilde Skt. Agnete kloster. *1388:* 365, 448. – **3.** M. Sivekinsen, kantor i Lund. *1388:* 396. – **4.** M. Bondesen, fæster i Jernvedlund. *1387-1388:* 199. *1388:* 371. – **5.** M. Degn, Deghen, indbygger i Odense stift. *1386:* 85. – **6.** M. Fadersen, Fathersson, fæster i Lønholt. *1387:* 207. – **7.** M. Friis, borger i Ribe. *1386:* 108. – **8.** M. Havre, Haffræ, fæster i Havnelev. *1387:* 207. – **9.** M. fra Hove, de Howen, fæster i Bisserup. *1387:* 207. – **10.** M. Knebel, Knæpel, fæster i Varpelev. *1387:* 207. – **11.** M. Larsen, af Huvudstorp. *1388:* 396. – **12.** M. Pedersen, borger i Roskilde. *1386:* 74. – **13.** M. Mogensen (= Ovesen) Tå, Tà, væbner. *1386:* 102. *1387:* 217. *1388:* 406.
Magnus, se også Mogens.
Magnus: **1.** M., konge af Sverige og Norge, d. 1374. *1386:* 40. *1388:* 357. – **2.** M. Hakonsson, Haquonsson, svensk ridder. *1388:* 401. – **3.** M. Stoltekarl, norsk væbner. *1388:* 335. – **4.** M. Sture, Stura, svensk ridder. *1387:* 179.
de Maldeghen, se Arnold.
Malte Duus, Duuss, afdød. *1388:* 414.
Mansfeld, se Gilbert.
Margrete, Margareta, Margarete, Margaretha, Margarita, Margharete, Margreta, Margreth(e), Margrette, Margretæ, Mergrette: **1.** M., abbedisse i Oslo Nonneseter kloster. *1388-1389:* 337. – **2.** M., priorinde i Roskilde Vor Frue kloster. *1387:* 168. – **3.** M. Tutereyes, tjenestepige ved Skt. Nikolai kirke i Hamburg. *1386:* 58. – **4.** M., dronning af Norge og Sverige, rigsforstander i Danmark. *1386:* 1, 6-7, 20-21, 23, 32, (36), 59, (61), (76), (101), 103, 106, 110, (114-115), 132, (142), 149, 155. *1387:* 166, 168, 181, (202-203), (206), (209), (212), 214, 222-223, (224), 225, 228-229, 233-234, 240, 243-244, 245 indl., 246-247, 249, 253, 257, 277, 291. *1387-1412:* 311-312. *1387-1430:* 313. *1388:* 314, 331, 335, 338-342, 350-351, 354, 357, 360-363, 369, 373, 376, (378-380), (389), 399-401, 403-404, 411, 426, (427), 431, 434-435, 441, 447, 449, 451, 453, 460-461, 474. *1388-1389:* 336-337. – **5.** M., ~ Ditlev Schacht. *1388:* 412. – **6.** M., ~ Ditlev Walstorp. *1388:* 412. – **7.** M., enke efter Henneke Brand. *1388:* 450. – **8.** M., ~ Jakob Absalonsen. *1388:* 396. – **9.** M., enke efter Jakob Vibe. *1386:* 103. – **10.** M., moster til Nicolaus Brun. *1386:* 58. – **11.** M., ~ Oluf Lunge. *1387:* 182. – **12.** M., Uffe Jensens søster. *1387:* 226. – **13.** M. Collenbergynne, købmand. *1388:* 378. – **14.** M. Jakobsdatter, overdrager gods til dominikanerne i Odense. *1386:* 50. – **15.** M. Nielsdatter, Niclæsdother, enke efter Mikkel Nielsen i Skanør. *1387:* 241. – **16.** M. Pe-

dersdatter, Pædhersdotter, enke efter Konrad Milow. *1387:* 255. – **17.** M. Schele, indbygger i Hamburg. *1386:* 142. – **18.** M. Troelsdatter, Thruwælssædater, søster til afdøde Jakob Troelsen Skrædder. *1386:* 133.

Maren, se Marina.

Marina, Marine: **1.** M., enke efter Niels Hak. *1386:* 29. *1388:* 408. – **2.** M., ~ Oluf Jensen af Gerskov. *1386:* 89. – **3.** M. Knudsdatter, Knwtzdotter (Ribbing ?), ~ Peder Ribbing. *1388:* 417.

Marinus, kardinaldiakon af Sta. Maria Nuova, pavelig kammermester. *1386:* 55.

Markmand, se Henrik Ivensen (Iwensson, Ywensson), Iven, Otto Jensen.

Markvard, Marquard, Marquord, Marqvor: **1.** M. Lowenbeke, sognepræst i Gelting. *1386:* 52. – **2.** M. Pøiske, kannik i Roskilde 1479-1502. *1386:* 152 indl. – **3.** M. Westeni, kannik i Århus. *1388:* 391. – **4.** M. Bantzekow, Bantsecowe, Bantzecowe, rådmand i Wismar. *1386:* 61, 101 indl., 118. *1388:* 389. – **5.** M. Lang, Lanng, guldsmed i Sakskøbing. *1388:* 359. – **6.** M. Pøiske, Piuske, af Berritsgård. *1386:* 152.

Marsvin, se Jens, Peder.

Martelleti, se Guillaume.

Martin, se også Morten.

Martin, Mertyn, Mertyn: **1.** M. Mukenwalt, Muckewalt, købmand i Toruń. *1388:* 378. – **2.** M. Rubenow, Rubenowe, rådmand i Visby. *1386:* 61.

Matthias Wise, Mathias Wyse, Mathis Wyze, købmand i Toruń. *1388:* 378.

Mawens, se Mogens.

Meinstrup, Meynerstorp, Meynstrop, se Henning, Henrik.

Meinerstorp, Meynerstorp, se Lyder.

v.d.Mercze, se Johan.

Merete, Merde, ~ Otto Jonsen. *1388:* 412.

Merl, se Hannes.

Mette, Mettæ: **1.** M., søster til Henrik v. Rügen i Stralsund. *1387:* 286. – **2.** M. Herberts, Herman Steffens svigermoder. *1387:* 221.

Meyer, se Herman.

Meynerstorp, se Henning, Henrik, Lyder Meinstrup.

Meyno van dem Loo, rådmand i Lüneburg. *1388:* 389.

Michael, Michil, se Mikkel.

Mikkel, Mich(a)el, Michil: **1.** M., kannik, i Helligåndsåndshuset i Århus. *1388:* 391. – **2.** M., sognepræst i Tillitse. *1388:* 412. – **3.** M., fæster i Holtug. *1387:* 207. – **4.** M. Buk, fæster i Skibelunde. *1386:* 152. – **5.** M. von der Linde, van der Lynden, købmand i Toruń. *1388:* 378. – **6.** M. Nielsen, Niclæsson, indbygger i Skanør. *1387:* 241. – **7.** M. Pedersen, i Mors Sønder h. *1388:* 427. – **8.** M. Rud, Rût, Rwt, ridder. *1387:* 229, 234, 240. – **9.** M. Saksen, Saxen, indbygger i Skanør. *1387:* 241. – **10.** M. Stenvord, i Falsterbo. *1387:* 256.

Mikkelstorp, se Henrik.

Miles, se Kristian.

Milow, se Konrad.

Moab, se Nicolaus Map.

Mogens, Magnus, Mawens: **1.** M., ærkebiskop af Lund. *1386:* 28, 38-39, 42, 62-63, 65, 69-71, 75, 97-98, 116, 124, 126, 137-138, 146. *1387:* 165, 169, (216), (233-234), 235, 237, 249, 261, 264. *1388:* 343, (382), (389), 390, 396, 407-408, 425, 432-433, 444, 451, 456. – **2.** M., gejstlig, betænkes i Sæmund Jensens testamente. *1386:* 18. – **3.** M., forvalter for biskop Jens af Ribe. *1388:* 451. – **4.** Hvide M., Hwithe Magnus, fæster i Erdrup. *1388:* 441. – **5.** M. Fadersen, Fathersson, fæster i Håstenslöv. *1386:* 98. – **6.** M. Gylte, Gyltæ, kautionist for Algot Magnusson. *1388:* 314. – **7.** M. Kase, årtid stiftes for ham i Visby dominikanerkirke. *1387:* 210. – **8.** M. Krabbe, i Ars h. *1388:* 417. – **9.** M. Lang, borger i Roskilde. *1387:* 168. *1388:* 468. – **10.** M. Nielsen, Nickelson, i Veflinge. *1387:* 176. – **11.** M. Orm, fæster i Magleby. *1387:* 207. – **12.** M. Pedersen, Peterssone, Pæthersone, væbner. *1387:* 187. – **13.** M. Pedersen af Jonstrup, væbner. *1386:* 107, 111. *1387:* 281. – **14.** M. Porse, ejede gods i Fjære h. *1388:* 403. – **15.** M. Pedersen Redesvend, Retheswen, fæster i Magleby. *1387:* 207. – **16.** M. Saksesen, borger i Roskilde. *1387:* 230-231. – **17.** M. Steg, Steegh, brevvidne. *1387:* 207.

v.d.Molen, se Albert.
Moltke, se Evert, Fikke, Henrik, Konrad, Kort.
de Monte, se Gebhard.
Montfort, se Henrik, greve af.
Morten, i Brøndstrup. *1387:* 176.
Most, se Kristian.
Mukewalt, se Martin.
Mulsow, se Johan.
Munk, se Ivar, Jakob, Jens, Kristian, Niels.
Mur, se Herman.
Murer, Murare, se Niels Hågensen.
Murkerke, se Thomas.
Mus, se Jakob, Jens, Lars, Niels.
Myg, se Niels, Torkil.

N

N. Skov, Skow, fæster i Frøslev. *1387:* 207.
de la Naste, se Etienne.
Neb, se Jens Uffesen.
Nevard, se John.
Nicholaus, se også Niels.
Niclis, se også Niels.
Nicolas: **1.** N. le Barbier, indbygger i Paris. *1386:* 82. – **2.** N. Chat Rouge, indbygger i Paris. *1386:* 82.
Nicolaus, Nicholas, Nikolaus, Nycolaus: **1.** N., kardinalpresbyter af S. Ciriaco, kardinalkollegiets kammermester. *1386:* 54. – **2.** N., abbed af Reinfeld kloster. *1386:* 52. – **3.** N., sognepræst i Sternberg. *1386:* 52. – **4.** N., se Klaus, greve af Holsten. – **5.** N. Butendik, Butendyk, i Trelleborg, afdød. *1387:* 284. – **6.** N. Dissow, kautionerer for Johan Brekewold i Lübeck. *1387:* 202. – **7.** N., Rose, Roze, rådmand i Greifswald. *1386:* 26. *1388:* 389. – **8.** N. v. Rügen, Rüyen, indbygger i Trelleborg. *1387:* 286. – **9.** N. Scroder, i Danzig. *1388:* 438. – **10.** N. Smalen, borger i Wismar. *1388:* 442. – **11.** N. Span, Spaan, køber klædehandlerbod i Falsterbo. *1387:* 171. – **12.** N. Stobenheym, lægmand fra Naumburg stift. *1386:* 121. – **13.** N. Stocket, magister, engelsk gesandt til Preussen. *1388:* (428). – **14.** N. Swerduthe, Zwertute, ledsager dronning Margrete til Stade. *1386:* 142. – **15.** N. Ulenvlucht, Vlenulucht, i Stralsund. *1386:* 144. *1387:* 287. – Se også Niels.
Nicole de Réville, subprior for karmeliterne i Paris. *1386:* 82.
Niels, Niclis(s), Nic(h)olaus, Nielss, Nigheles, Niklis, Nikules, Nikulos, Nilss, Nissa: I. Gejstlige: **1.** N., ærkebiskop af Lund, d. 1379. *1387:* 249 indl. – **2.** N. Rusere, Rüser, ærkebiskop af Trondheim. *1386:* 62-63, 65, 69-72, 75. *1387:* 240. – **3.** N. biskop af Linköping. *1386-1390:* 86 indl. *1387:* 238. *1388:* 362. – **4.** N., biskop af Roskilde. *1386:* 35, 44, 62, 72, 87, 90, 112. *1387:* 173, 200, 207, (229), 249, 275, 300, 302. *1388:* (314), 331, 354, 435, 451, 469-470. – **5.** N., præst i Brøns. *1388:* 425. – **6.** N., sognepræst i Husby. *1388:* 451. – **7.** N., præst i Karlby. *1388:* 330. – **8.** N., præst i Lyngå, Lynghw. *1386:* 47, 129. – **9.** N., sakristan i Roskilde. *1388:* 448. – **10.** N., abbed i Ryd kloster. *1386:* (138), 139. – **11.** N., abbed i Sorø kloster. *1387:* 233-234, 257 indl. *1387-1411:* 310. – **12.** N. Ågesen, Aconis, kannik i Århus. *1388:* 391. – **13.** N. Almarsen, præst i (St.) Heddinge. *1387:* 207. *1388:* 402. – **14.** N. Bille, Bilde, kannik i Roskilde, kantor i Århus. *1387:* 170. *1387-1395:* 309. *1388:* 391. – **15.** N. Bo(s)son, præst i Roskilde. *1387:* 230-231. – **16.** N. Broge, Brog, præst, betænkes i biskop Jens af Ribes testamente. *1388:* 451. – **17.** N. Brun, Brunes, alias dictus Dacus, præst i Odense stift. *1386:* 58. *1387:* 252. – **18.** N. Brøns, Brudenæs, gejstlig. *1387:* 264. – **19.** N. Buze, kannik i Århus. *1388:* 391. – **20.** N. Didriksen, Thyderici, tiggermunk, betænkes i Sæmund Jensens testamente. *1386:* 18. – **21.** Niels Jensen Due, Duwæ, dekan i Roskilde. *1386:* (18), 103. – **22.** N. Erlandsen Laxe, kantor i Lund. *1387:* 205. – **23.** N. Esgersen, kannik i Århus. *1388:* 391. – **24.** N. Evertsen, Everhardi, kannik og notar i København. *1387:* 221. – **25.** N. Fed, Feeth, Feoth, kannik i Linköping. *1388:* 443. – **26.** N. Hemmingsen, præst i Vindinge. *1387:* 279-280. – **27.** N. Jakobsen Lunge, kannik i Roskilde. *1387:* 178, 207. – **28.** N. Jensen, kannik i Ribe, scholasticus. *1387:* 232. *1388:* 451-452. – **29.** N. Jonsen, Ioansson, kannik i Århus.

1388: 391. – **30.** N. Klementsen, abbed i Sorø. *1387-1411:* 310. – **31.** N. Krook, Croock, Kroch, kannik i Ribe, forstander for Puggård. *1386:* 23-24, 137, 139. *1387:* 264. – **32.** N. Nielsen, præst, kannik i Ribe. *1388:* 451-452. – **33.** N. Ravn, Rafn, præst, kannik i Århus. *1388:* 391, 393.
II. Verdslige: **1.** N. ...sen, har skånsk gods i pant. *1387:* 275. – **2.** N. Ågesen, Aghasson, fæster i Gaddaröd. *1386:* 42. – **3.** N. Ågesen, Åkeson, Akeson af Hjularp, Iularp. *1386:* 124. – **4.** N. Andersen, fæster i Grønholt. *1387:* 207. – **5.** N. Andersen, fæster i Skovse. *1387:* 207. – **6.** N. Basse, Bassæ af Udby, væbner. *1388:* 434. – **7.** N. Bosen, Boson, fæster i Frøslev. *1387:* 207. – **8.** N. Bosen, Boson, fæster i Holtug. *1387:* 207. – **9.** N. Bosen, Boson, rådmand i København. *1387:* 221. – **10.** N. Bosen, Bossenn, rådmand i Slagelse. *1388:* 474. – **11.** N. Brockenhuus, Brockhussenn, har fået gods i pant. *1388:* 413. – **12.** N. Jensen Brok af Clausholm. *1388:* 413. – **13.** N. Brun, Brunes, slægtning til præsten Nicolaus Brun Dacus. *1386:* 58. – **14.** N. Bryning, i Djurs Nørre h. *1386:* 32. – **15.** N. Bugge, Bug, ridder, d. 1358. *1388:* 375. – **16.** N. Dan, Daan, af Skibby. *1386:* 99. – **17.** N. Degn, Dyægn, af Tygestrup. *1387:* 173. – **18.** N. Drage, Draghæ, Dræghæ, justitiar. *1386:* 53, 66, 94, 111, 116, 133. *1388:* 354, 434. – **19.** N. Duus, pantsætter gods i Halland. *1386:* 40. – **20.** N. Duus, Duuss, afdød. *1388:* 414. – **21.** N. Elavsen, Elefson, væbner. *1388:* 353. – **22.** N. Eriksen, Ierichssen, ridder, afdød. *1387:* 295. *1388:* 427. – **23.** N. Eskilsen, fæster i Sneum s. *1387-88:* 199. *1388:* 370-371. – **24.** N. Falster, rådmand i København. *1387:* 221. – **25.** N. Madsen Fod, får gods i Houlbjerg h. i pant. *1388:* 355. – **26.** N. Friis, væbner. *1386:* 140 indl. – **27.** N. Galle, Gallæ, norsk væbner, rigsråd. *1388:* 335, 340. – **28.** N. Galmansen, Galmanson, betænkes i Sæmund Jensens testamente. *1386:* 18. – **29.** N. Eskilsen Gedemand, Gedeman, indbygger i Malmø. *1386:* 53, 116. *1387:* 205. – **30.** N. Glob, ridder. *1386:* 48, 147. – **31.** N. Hågensen Murer, N. Haquini dictus Murare, borger i Lund. *1388:* 396. – **32.** N. Hak, Haak, Hack, afdød. *1386:* 29. *1388:* 408. – **33.** N. (= Peder!) Jensen, Jenson, Joenson, Jonsson Haller, får tildømt gods i Skåne. *1386:* 12-13. – **34.** N. Hvid, Hwiith, fæster i Ås. *1388:* 348. – **35.** N. Bosen Hvid, Hviid, indbygger i Ribe. *1388:* 440. – **36.** N. Ingvarsen, væbner, afdød. *1386:* 48. *1386 eller 1396:* 49. – **37.** N. Iversen, Ywerssøn, stadfæster pantsættelse af Melby. *1387:* 292. – **38.** N. Jakobsen, i Mors Sønder h. *1388:* 427. – **39.** N. Jensen af Alsbjerggård, væbner. *1386:* 48. – **40.** N. Jensen, alhænder gård i Magleby. *1388:* 466. – **41.** N. Jensen af Strø, væbner, høvedsmand på København. *1387:* 275. – **42.** N. Jensen, køber gods i Svejstrup. *1386:* 129. – **43.** N. Jensen, Iønsson, fæster i Önnerup. *1387:* 213. – **44.** N. Jonsen, fæster i Eggeslevlille. *1388:* 441. – **45.** N. Jonsen, Ioonsen, rådmand i Ribe. *1386:* 19. – **46.** N. Jonsen, Jenson, af Tinning, Tennigh, Tynningh. *1386:* 47, 129. – **47.** N. Jonsen, i Vigerslev s. *1387:* 176. – **48.** N. Jyde, Iudæ, Juto, af Skjoldelev, Skwldeløf. *1386:* 47, 129. – **49.** N. Kåd, Kathz, afdød. *1388:* 423. – **50.** N. Kathz, se N. Kåd. – **51.** N. Nielsen Keldsen, Kæthelson, borger i Roskilde. *1386:* 46. – **52.** N. Knudsen, Knutsson, ridder. *1386:* 109. – **53.** N. Knudsen, Knwtson, afdød, broder til Marina Knudsdatter (Ribbing?). *1388:* 417. – **54.** N. Knudsen, Knutson, af Hovby, afdød. *1386:* 66. – **55.** N. Pedersen Kulben, borger i Odense. *1386:* 140. – **56.** N. Kvie, Quigh, pantsætter gods. *1388:* 377. – **57.** N. Larsson, Lawrinzsson, svensk væbner. *1388:* 401. – **58.** N. Laurentsen, fæster i Terpgård. *1388:* 371. – **59.** N. Madsen, Mattzønn af Bramtofte, afdød. *1386:* 17. – **60.** N. Madsen, Mattisson af Herrestad, væbner. *1386:* 29. – **61.** N. Map, Wonsflycht dictus Moab, i Skovby h. *1387:* 176. – **62.** N. Mouridsen, Mouridtzenn, afhænder (?) gods i Gisselbæk. *1386:* 150. – **63.** N. Munk, Mwnk, i Sabro h. *1386:* 129. – **64.** N. Ostredsen, Ostridssen, Munk, Munck, erhverver gods i Remkolde. *1387:* 304. – **65.** N. Mus, Mües, væbner. *1387:* 176. – **66.** N. Myg, Mygh, får gods i pant i Thy. *1388:*

346-348. – **67.** N. N., bortskænker gods i Vandborg s. *1388:* 463. – **68.** N. Nielsen, afholder skifte med sine brødre Gert, Jon og Peder. *1388:* 437. – **69.** N. Nielsen, Nicleson, foged i Randers. *1387:* 167. – **70.** N. Olufsen, Olefson, af Gärsnäs, væbner. *1386:* 92, 96-97. – **71.** N. Olufsen, Oleffson, byfoged i Skanør. *1387:* 241. – **72.** N. Ottesen, Otteson, rådmand i Odense. *1386:* 140. – **73.** N. Pedersen, i strid med kannik i Ribe Niels Krook. *1386:* 137. – **74.** N. Pedersen, forpagter i Appenæs. *1387:* 207. – **75.** N. Quant, væbner. *1387:* 213. – **76.** N. Raband, borgmester i Randers. *1387:* 167. *1388:* 394. – **77.** N. Rastrup, Rastorp, væbner. *1386:* 27. – **78.** N. Lavesen, Laghyson (Rudbek), brevvidne. *1388:* 377. – **79.** N. Jakobsen Sappi, Sappæ, erhverver gård i Næstved. *1386:* 141. *1388:* 457. – **80.** N. Jensen Skydebjerg, Skyudebyergh, borger i Roskilde. *1386:* 74. – **81.** N. Skytte, har pantsat gods i Skellingsted. *1388:* 329. – **82.** N. Slet, Sleet, Slæt, væbner. *1386:* 24, 139 indl. *1388:* 369. – **83.** N. Pedersen Snefugl, Snøfug(e)l, Snøfuglæ, borger og foged i Roskilde. *1386:* 18, 103. *1387:* 230. – **84.** N. Jensen, Ienisson, Ienson, Iönson, Svarteskåning, Skonung, Sorte Skonyng, Swarte Skanung, Swarte Skonung, Swarthæ Skaanungh, Swarthæ Skannvgh, væbner. *1386:* 40, 67. *1387:* 188, 197, 235. *1388:* 314, 403. – **85.** N. Teglslager, Tighlslaweræ, indbygger i Roskilde. *1386:* 99. – **86.** N. Thomsen, Thomesen Lunge, væbner. *1387:* 176. – **87.** N. Torstensen, ridder. *1386:* 48. – **88.** N. Truedsen, Trugotsen, vicefoged i Malmø. *1388:* 395. – **89.** N. Uffesen, se Jens Uffesen. – **90.** N. Web, fæster i Tjæreborg s. *1388:* 369-371.

Nighenstand, se Hannes.

Noblet, se Jean.

Norwich, se John.

Nymand, se Ingvar.

O

v. Oertzen, se Henneke.

Ogmund Bolt, norsk væbner, rigsråd. *1388:* 335, 340.

Okken, se Folk.

Olauus, se Oluf.

Olav, Olafuer, biskop af Stavanger. *1388:* 335, 340, 342.

Ole: **1.** O. Nielsen, fæster i Magleby. *1387:* 207. – **2.** O. Pedersen, fæster i Låstrup. *1387:* 207.

Olluff, se Oluf.

Oluf, Olaf, Olaue, Olauus, Olaws, Oleff, Oleue, Olli, Olloff, Olluf(f), Olof, Oluff, Ølauus, Øleve: **1.** O. Pedersen, kannik i Århus. *1388:* 391. – **2.** O., konge af Danmark og Norge. *1386:* 1, 5, 12-13, 21, 23-26, 32, 34, 36-37, 48, 50, 53, 59, 62, 65, 65 A, 66-67, 70, 72, (73), 75, (76), 78, 83, 94-95, 104, 106-107, 110-111, (114-115), 116, (117), 118, 120, 132-134, 145, 148-149. *1386 eller 1396:* 49 indl., 162-163. *1387:* 166, 177, 181, 202, (203 indl.), (206), 215, 218-219, 222, 229, 233-234, (242), 249, 253, 257. *1387-1430:* 313 indl. *1388:* 335, 340, 350, 357, (378), 404, 424. – **3.** O., fæster i Holtug. *1387:* 207. – **4.** O. Bing, Byng, afdød. *1387:* 237. – **5.** O. Brand, Brant, borger i Wismar. *1388:* 442, 450. – **6.** O. Ebbesen, fader til Jens, som foretager skifte med Jens Nielsen Smech. *1388:* 467. – **7.** O. Friis af Ørslev, væbner. *1387:* 281. – **8.** O. Jensen af Gerskov. *1386:* 89. – **9.** O. Jensen, fæster i Svennerup. *1387:* 207. – **10.** O. Klipping, Clippynk, bosat på Lolland. *1388:* 442. – **11.** O. Krum, Krumb, indbygger i Slagelse. *1388:* 324. – **12.** O. Jakobsen Lunge, Lungæ, Folmer Jakobsen Lunges myndling. *1387:* 207. – **13.** O. Jakobsen Lunge, Lungæ, af Skjoldenæs, afdød. *1388:* 207. – **14.** O. (Olufsen) Lunge, Lunghæ, ridder, vistnok afdød. *1386:* 109. – **15.** Oluf Lunge, Lungæ, af Svansbjerg, brevvidne. *1387:* 207. – **16.** O. Lunge, borger i Nykøbing F. *1387:* 182. – **17.** O. Pant, dekan i Roskilde. *1387:* 282. – **18.** O. Paruss, se Oluf Ranesen. – **19.** O. Pedersen, ridder, afdød. *1388:* 448. – **20.** O. Raaris, Rarys, væbner, i Vemmeløse. *1387:* 279-280. – **21.** O. Ranesen (Paruss), væbner. *1387:* 281. – **22.** O. Smed, Smet, fæster i Havnelev. *1387:* 207. – **23.** O. Ivarsen Sten, Stensten, bandlyses for overgreb mod Løgum kloster. *1387:* 261. – **24.** O. Troelsen, Thrugilli, får en gård i

Roskilde i pant. *1386:* 103.
Oosæ, se Åse.
v. Orcze, se Henneke v. Oertzen.
Orm, se Mogens.
v. Orten, se Henneke v. Oertzen.
v. Osenbrugge, se Herman.
v.d.Osten, se Lippold.
Ott(h)o, Otte: **1.** O. Bosen i Varde, kannik i Ribe. *1387:* 232. – **2.** O. Johansen, sognepræst i Kalleby, kannik i Slesvig. *1388:* 332. – **3.** O. 6., greve af Tecklenburg. *1386:* 41. – **4.** O. Andersen, borgmester i Skanør. *1387:* 241. – **5.** O. Bondesen, betænkes i biskop Jens af Ribes testamente. *1388:* 451. – **6.** O. v. Hoo, væbner i Lollands Sønder h. *1388:* 412. – **7.** O. Jensen, brevvidne. *1387:* 235. – **8.** O. Jensen, Jønsson (Markmand). *1387:* 222, 233. – **9.** O. Jonsen, Yonsson, ridder. *1388:* 412. – **10.** O. Rantzau, Rantzowe af Rakkel. *1387:* 176. – **11.** O. Skinkel, Skinckell, får tingsvidne. *1387:* 308. – **12.** O. Skinkel, Schynkel, landsdommer i Fyn. *1387:* 253, 257. – **13.** O. Tinhuus Skinkel, Tydyndynghehuze dictus Skynkel, i Skovby h. *1387:* 176. – **14.** O. Skriver, betænkes i biskop Jens af Ribes testamente. *1388:* 451. – **15.** O. Strangesen, Strangesson (Bild) af Tangå, væbner. *1387:* 253, 257.
Oueschen, se Ludeke.
Ove, Auuo, Avo(go), Aw(h)o, Awæ, Offue: **1.** O., provst på Mors og i Han h. *1386:* 48. – **2.** O. Bonde, får meddelelse om kongelig dom angående gods i Villestofte. *1388:* 400. – **3.** O. Hase, Haase, ridder. *1388:* 417. – **4.** O. Jakobsen, Iacobssønn Lunge, Lungæ, broder til Folmer Jakobsen Lunge. *1387:* 207. *1388:* 473. – **5.** O. Steg, Ste(e)gh, væbner. *1386:* 107, 109, 111, 145. *1387:* 207, 255, 303. *1388:* 471.

P

P.: **1.** P. Lale, forpagter i Appenæs. *1387:* 207. – **2.** P. Sandby, fæster i Holtug. *1387:* 207. – **3.** P. Smed, Smet, fæster i Jørslev under Skoven. *1387:* 207. – **4.** P. Spire, Spiræ, fæster i Frøslev. *1387:* 207.
Paaske, se Jens.
Pabbe, se Klaus.
Pabi, se Jens.
Palle, Palno Jonsen Strube, Strwbæ, indbygger i Randers. *1387:* 167. *1388:* 394 indl.
Pant, se Oluf.
Panter, se Ide Laugesdatter, Jens Pedersen, Lauge Ovesen, Sofie Pedersdatter.
de la Parme, se Jean.
Parow, se Henrik.
Paske, Pasche, fæster i Hellested. *1387:* 207.
Pe, se Terkel.
Peder, Pe(h)r, Pet(h)er, Päter, Pæther: **1.** P. (Lodehat), biskop af Århus. *1386:* 121. *1387:* 214, 222, 233. *1387-1395:* 309 indl. *1388:* (314), 391-393, (451). – **2.** P., biskop af Ribe i 1350. *1387:* 260. – **3.** P., ærkedegn i Århus. *1386:* 121. *1388:* 391. – **4.** P. Lykke, Lykka, Lykkæ, ærkedegn i Roskilde. *1386:* 99. *1387:* 170, 194, 238. – **5.** P., sognepræst i Vestenskov. *1388:* 412. – **6.** P. Due, Dwæ, kannik i Lund. *1387:* 262. – **7.** P. Friis, kommendator for johanniterne i Ribe. *1387:* 232. – **8.** P. Gummesen, Gumison, præst i Børglum stift, afdød. *1387:* 264. – **9.** P. Jensen, præst, betænkes i Sæmund Jensens testamente. *1386:* 18. – **10.** P. Jensen, kannik i Lund. *1386:* 98. *1388:* 396. – **11.** P. Larsen, kannik i Århus. *1388:* 391. – **12.** P. Larsen, forstander for Helligåndshuset i Lund. *1387:* 205. – **13.** P. Lind, præst i Roager. *1387:* 232. – **14.** P. Munk, Mvnk, præst, vistnok i Randers. *1387:* 167. *1388:* 394. – **15.** P. Nielsen, kannik i Lund. *1386:* 23. – **16.** P. Nielsen, kannik i Ribe. *1386:* 23-24. – **17.** P. Nielsen, præst, betænkes i biskop Jens af Ribes testamente. *1388:* 451. – **18.** P. Nielsen, ordensgejstlig, pavelig pønitentiar. *1386:* 121. – **19.** P. Nielsen Pusel, Pusl, kannik i Ribe, afdød. *1386:* 24. – **20.** P. Olsen, franciskanerkustode, vistnok i Roskilde. *1386:* 18. – **21.** P. Pedersen, Pethersson, præst i Roskilde. *1387:* 194. – **22.** P. Stigsen, kannik i Århus. *1388:* 391. – **23.** P. Øndarsen, præst, prior for nonnerne i Lund. *1388:* 396.
II. Verdslige: **1.** P. Ågesen, Åkason, søn af hr. Åge Ingvarsen. *1387:* 188, 235. – **2.** P. Aborre, fæster i Rye. *1387:* 207. – **3.** P. Albertsen, ridder. *1386:* 5, 134. – **4.** P. Andersen, forpagter af hovedgård i Skovse. *1387:* 207. – **5.** P. Andersen, fæster i Skovse.

1387: 207. – **6.** P. Angel af Gimlinge. *1387:* 324. – **7.** P. Assersen, Acersøn, fæster i Gestelev. *1386:* 110. – **8.** P. Basse, Bassæ, af Tybjerg, væbner. *1386:* 157. *1388:* 434. – **9.** P. Beier, får meddelelse om kongelig dom angående gods i Villestofte. *1388:* 400. – **10.** P. Bertildsen, fæster i Tersnes. *1386:* 123. – **11.** P. Boken, vistnok i Lübeck, skyldte penge til Herman Plotze i Viborg. *1386:* 16. – **12.** P. Bonde, Bunde, væbner. *1387:* 251. – **13.** P. Bonde, Bondæ, fæster i Stude. *1388:* 441. – **14.** P. Bondesen, Bondeson, borger i Roskilde. *1387:* 230. – **15.** P. Brand, Brant, borger i Kalundborg. *1386:* 156. *1387:* 173. – **16.** P. Buk, Buck, erhverver * Reffuinggelund. *1387:* 248. – **17.** P. Degn, D(i)ægn, indbygger i Slagelse. *1386:* 135. – **18.** P. Mortensen, Mårtenson, Due, Dwæ, har pantsat gods. *1386:* 29. – **19.** P. Due, køber gods af Jens Eskilsen. *1386:* 153. – **20.** P. Ebbesen af (Ejlby) Lunde. *1387:* 176. – **21.** P. Ebbesen, Ebbeson, af Jellinge. *1388:* 324. – **22.** P. Jakobsen Finkenow, Finkenowe, Fynkenowe, væbner. *1387:* 229, 234. *1388:* 458. – **23.** P. Nielsen Friis, Nicleson Frisius, foged i Odense. *1386:* 140. – **24.** P. Frændesen, Frendeson, fæstebonde i Folkestorp. *1386:* 42. – **25.** P. Gerdsen, Gerdszon, Gerhardesson, Gerhardisson, Gerhardson, skipper. *1388:* 373, 378. – **26.** P. Geismer, Geysmere, borger i Lübeck. *1386:* 78. – **27.** P. Jensen Haller, se Niels Jensen Haller. – **28.** P. v. Hereke, Hereken, borger i Lübeck. *1386:* 78. – **29.** P. Herlugsen, fæster i Holtug. *1387:* 207. – **30.** P. Holck i Vejleby. *1388:* 414, 446. – **31.** P. Hvid, Hwidt, borger i Randers. *1386-1411:* 164. – **32.** P. Jakobsen, fæster i Havnelev. *1387:* 207. – **33.** P. Jensen, afdød, ejede gods i Frankerup. *1388:* 439. – **34.** P. Jude, Judhe, tjener hos kannik Sæmund Jensen. *1386:* 18. – **35.** P. Jønson, fæster i Frankerup. *1388:* 441. – **36.** P. Kare, Care, rådmand i Odense. *1386:* 140. – **37.** P. Karlsen, Karlsson, indbygger i Skanør. *1387:* 241. – **38.** P. Kid, Kiid, i Mors Sønder h. *1388:* 427. – **39.** P. Kimer, Kimbere, fæster i Magleby. *1387:* 207. – **40.** P. Kimer, Kimbere, fæster i Skovse. *1387:* 207. – **41.** P. Klerk, fæster i Goltoft. *1386:* 123. – **42.** P. Knudsen, i Lollands Sønder h. *1388:* 412. – **43.** P. Krag, i Bringstrup. *1388:* 329. – **44.** P. Landmand, Landman, borger i Lund. *1387:* 213. – **45.** P. Lang, har gods i pant af Antvorskov kloster, brevvidne. *1387:* 305. *1388:* 420. – **46.** P. Langhen, borger i Wismar. *1388:* 442. – **47.** P. Lauridsen, Laurisson, fæster i Espe. *1386:* 110. – **48.** P. Lille, Lillæ, får tildømt gods i Han h. *1386:* 48. – **49.** P. Lille, Lillæ, fæster i V. Nykirke s. *1388:* 368-371. – **50.** P. Lindberg, får en gård i pant i Vejleby. *1387:* 217. – **51.** P. Madsen, Mateson, i Forsinge. *1388:* 417. – **52.** P. Markvardsen, Marquardisson, i Djurs Nørre h. *1386:* 32. – **53.** P. Jensen, Jenson, Marsvin, borger i Odense. *1386:* 89. – **54.** P. Mogensen, Måns, borger i Ystad, og hustru. *1388:* 408. – **55.** P. Mogensen, i Mors Sønder h. *1388:* 427. – **56.** P. Munk, væbner af Bjäresjö. *1386:* 39. *1387:* 235. – **57.** P. Nielsen, afholder skifte med sine brødre Gert, Jon og Niels. *1388:* 437. – **58.** P. Nielsen, betænkes i biskop Jens af Ribes testamente. *1388:* 451. – **59.** P. Nielsen, Niclesson, Nikulosson, norsk væbner, rigsråd. *1388:* 335, 340. – **60.** P. Nielsen, borger i Århus. *1386:* 47. – **61.** P. Nielsen, fæster i Størlinge. *1387:* 207. – **62.** P. Nielsen af Tåndrup, væbner. *1386:* 48. – **63.** P. Nielsen Skytte i Vollerup. *1388:* 329. – **64.** P. Olufsen, borger i Roskilde. *1386:* 103. – **65.** P. Reinekesen, Reynekesson, afgiver vidnesbyrd i arvesag. *1388:* 442. – **66.** P. Ribbing, Rybbyngh, ~ Marina Knudsdatter, brevvidne. *1386:* 40. *1388:* 417. – **67.** P. Rød, herredsfoged i Skovby h. *1387:* 176. – **68.** P. Saksesen, Saxsøn af Frøslev. *1387:* 207. – **69.** P. Sigersøn, vistnok indbygger i Roskilde. *1386:* 94. – **70.** P. Skytte, indbygger i Svendborg. *1388:* 447. – **71.** P. Slet, Sleth, i Hads h. *1386:* 27. – **72.** P. Smed, Smid, afgiver vidnesbyrd i arvesag. *1388:* 442. – **73.** P. Snubbe, Snubbæ, afhænder gods på Sjælland. *1388:* 420. – **74.** P. Snubbæ af Gerdrup. *1388:* 423. – **75.** P. Stygge, Stigi, af Kærstrup. *1387:* 181. – **76.** P. Stød, Støøth, borger i Ribe. *1386:* 19, 108. – **77.** P. Svendsen, Swenson i Vigerslev. *1387:* 176.

– **78.** P. Valkendorf, Valkendorp, Walkendorp, væbner. *1386:* 132. *1388:* 426, 435, 441.
Pelæ, Kristian Vendelbos modpart i sagen om retten til Trudsholm. *1387:* 214.
op dem Perde, se Johan.
Perier, se Guillaume.
Perrenelle de Crepon, indbygger i Paris. *1386:* 82.
Perzeual, se Johan.
Pestlerbe, se Raoul.
Ph, se også F.
Philippa, dronning af Danmark, Norge og Sverige, d. 1430. *1387-1430:* 313 indl.
Philippe d'Alençon, kardinalbiskop af Ostia, apostolisk legat. *1387:* 189.
Philippus, se Filip.
Pierre: **1.** P. Ros, karmeliterbroder i Paris. *1386:* 82. – **2.** P. de Saint Martin, karmeliterbroder i Paris. *1386:* 82.
Pietro Ugolini, Hugolini, vekselerer i Lucca. *1386:* 56.
Pig, se Bent, Gustav, Svend.
Piksteen, se Wilken.
Pilgrim, se Lydeke.
Pilt, se Knud.
des Plantes, se Guillaume.
Plotze, se Herman.
Plymmer, se John.
Podebusk, se Brand, Hannes, Henning, Predbjørn, Tetz, Valdemar.
Poleman, se Arnold.
du Pommier, se Yvon.
Poppe, Poppæ Attesen, Atsen, borger i Ribe. *1386:* 19.
Pors, Porse, se Bo, Jens, Mogens.
Port, se Werner.
Poto, Potho, biskop af Schwerin. *1386:* 112.
Poupart, se Jean.
Povl, Paulus: **1.** P., vistnok præst i Urlev, kannik i Århus. *1388:* 391. – **2.** P., tjener hos hr. Niels, sakristan i Roskilde. *1388:* 448. – **3.** P. Henriksen, Henricson, brevvidne. *1387:* 207. – **4.** P. Skydebjerg, Skydebyergh, afdød, broder til Niels Jensen Skydebjerg. *1386:* 74. – **5.** P. Turesen, Thuræsson, har skånsk gods i pant. *1387:* 275.
Predbjørn, Predbiørn, Pretbernus Podebusk, de Pudbuts, søn af drost Henning P. *1386:* 132. *1388:* 441.
Prerok, se Konrad.
Primislaus, Przymyslaus, fyrste af Teschen, Thessinensis. *1386:* 30.
Prip, se Henrik.
Prusseel, se Henrik.
Pryrok, se Konrad.
v.d.Puckle, se Johan.
Puder, se Tyge.
Pulmond, se Johan.
Pusel, se Peder Nielsen.
v. Putten, se Johan.
Pæther, se Peder.
Pøiske, se Markvard.

Q

Quant, se Niels.
Quås, se Bertold, Tönies.
Quatremolins, se Guillaume.
Quigh, se Niels Kvie.
Quitzow, se Jens, Troels.

R

Raaris, se Oluf.
Raband, se Niels.
Ragge, se Lars.
Ragnhild Jonsdatter, Rangnildha Ioonszdotter, afhænder gods i Halland. *1387:* 179.
Ragnvald, Rangwald, Rangwaldhe: **1.** R. Filipsson, Philipsson, svensk ridder. *1388:* 401. – **2.** R. Frændeson, Frændhason, erhverver gods i Halland. *1387:* 179. – **3.** R. Magnusson, svensk væbner. *1388:* 401.
Rampen, se Henzeke.
Rangwald(he), se Ragnvald.
Rantzau, se Eler, Otto.
Raoul Pestlerbe, indbygger i Paris. *1386:* 82.
Rarys, se Oluf.
Rask, se Åge.
Rastrup, se Niels.
Ratelbande, se Reyneke.
Ravn, se Niels.
Raymond, Raymon Chamar, karmeliterbroder i Paris. *1386:* 82.
Rebber, se Didrik, Gotfrid.
v.d.Reke, se Lydeke.
Recklinghusen, se Bernhard, Godeke.
Redesvend, se Mogens Pedersen.

Regitze, Righesze, Righetze, Righetzsæ, Righze, Righætze Jakobsdatter Lunge. *1387:* 207.
Regnaut, Regnault de Champigny, indbygger i Paris. *1386:* 82.
Regner, præst, betænkes i biskop Jens af Ribes testamente. *1388:* 451.
v. Rellinge, se Hartwig.
Remenhusen, se Henrik.
de Reville, se Nicole.
Reymer, Reymarus Breyde, ridder. *1386:* 1. *1387:* 222, 233.
Reineke, Reynekin Ratelbande, i Lübeck. *1386:* 2.
Reinhold, Reynold, Reynolt, Hetveld, Heuelt, Hitfelt, rådmand i Danzig. *1388:* 374, 389.
Ribbing, se Marina, Peder.
Richard, Richart: **1.** R. 2., konge af England. *1386:* 3-4, 130. *1387:* 183. *1388:* 397-398, 421, 428, 430. – **2.** R. Greven, borger i Hamburg. *1386:* 22. – **3.** R. de Vaily, kongelig fransk notar. *1386:* 82.
Richteblock, se Eggert.
Rikardis, Rychardis, hertuginde af Slesvig. *1386:* 41.
Rikvard Føring, Riquort Forynngh, på Skam herreds ting. *1387:* 308.
Rikwin, Ricquinus Langedorp, Langhedorp, i Stralsund. *1386:* 143. *1387:* 285.
Robert: **1.** R. de Bethune, indbygger i Paris. *1386:* 82. – **2.** R. Hilton, sheriff i York. *1386:* 130. – **3.** R. Rikardsen, Ricardi, borger i Odense. *1386:* 140.
v.d.Rode, de Rode, v. Roden, se Johan.
Rodenborch, se Albert.
Roggen, se Henrik, Johan.
Rohrberg, se Arnold.
Rokel, se John.
Ros, se Pierre.
Rose, se Nicolaus.
v.d.Rosengarten, se Tètz.
Rotger Stenweg, Rotgherus Stenwech, i Stralsund. *1388:* 318.
Rozeman, se Johan.
Rubenow, se Martin.
Rubit, se Herman.
Rud, se Jens, Lars, Mikkel.
Rudbek, se Knud Lavesen, Niels Lavesen.
Rude, se Lars, Mads.
Rudolf, hertug af Sachsen. *1386:* 30.
Ruge, se Johan.
Rusere, se Niels.
Rutchar Clote, borger i Lübeck. *1386:* 78.
Ruth, se Jens Rud.
Ruut, se Lars.
v.Rügen, se Henrik, Mette, Nicolaus.
Ryning, se Jens Henriksen.
Ryurt Froden, bosat på Før, afdød. *1388:* 415.
Rød, se Knud, Peder.
Røverskyt, se Jens Tordsen.

S

Sachsen, Sassen, se Erik 3.
Sag, se Lubbert.
de Saint Martin, se Pierre.
de Saint Verain, se Jean.
Sakse, Saxo: **1.** S.Hemmingsen, Hemmingsson, borger i Roskilde. *1387:* 231. – **2.** S. Pedersen, ridder. *1386:* 38.
Saksen, se Mikkel.
Salomon, fæster i Folkestorp. *1386:* 42.
Sandby, se P.
Sanse, se Buzio.
Sappi, se Niels.
Sasse, se Bernhard.
Sasser Frændesen, Sascerus Frendesson, fæster i Valby. *1387:* 207.
Saui, slægt, se Ivar Kristensen, Ivar Knudsen.
Saxtorp, se Svend.
Schacht, se Detlev.
Schack, se Henneke.
Schalun, se Henrik.
Scharpenbergh, se Lydeke Skarpenberg.
Scheff, se Jakob Skef.
Schele, se Margrete.
Schepenstede, se Johan.
Schilder, se Johan.
Schindeler, se Johan.
Schinnelef, se Henrik Skondelev.
Schmidt, se Johan.
Schotte, se Johan.
Schreye, se Albert, Henrik.
Scroder, se Gerekin, Nicolaus.
v.d.See, se Heinrich.
v.See, se Johan.

Segebod Krummedige, Zeghebode Crummendike. *1388:* 364.
Sehested, se Hartwig.
Semlow, se Johan.
Sevid Larsen, Laurensson, præst i * Scyrethorp. *1386:* 84.
Sibrandshagen, se Johan.
Siger: **1.** S., præst, sakristan. *1386:* 94. – **2.** S. Pedersen, kannik i Roskilde. *1387:* 249. – **3.** S., skænker gods til Antvorskov kloster. *1387:* 307.
Sigge Birgerson, Siggo Byrgerson, brevvidne. *1387:* 179.
Sigurd, Sighurder, Sigwardus, biskop af Hamar. *1388:* 335, 340, 342.
Silvest, Sylfast, bryde i Ishøj. *1386:* 94-95.
Simon, Symon: **1.** S. Wusseken, præst i Lanken, Vilmnitz eller Zirkow (Rügen). *1387:* 172. – **2.** S. Galen, Galne, kautionerer for Karl Nielsen. *1386:* 127. – **3.** Simon Jonsen, Ioonson, voldsmand i Randers. *1387:* 167. *1388:* 394. – **4.** S. Kirkewitz, Korckewiik, Korckewit, borger i Lund. *1388:* 395. – **5.** S. Swerting, Swertingh, Zwerting(h), rådmand i Lübeck. *1386:* 26, 61, 118. *1387:* 265-271. *1388:* 389, 424. – **6.** S. Thorgeirsen, Þorgeirsson, Thorgeri, norsk rigsråd. *1388:* 340, 342.
Simonsen, Symonson (fornavn mangler på grund af teksttab), brevvidne. *1387:* 179.
Siunde, fæster i Nöbbelöv. *1386:* 97.
Sivert, Siuardus, Sywerth Nielsen, afdød, ~ Helene. *1386:* 47, 129.
Skåby, se Svend.
Skanør, se Henning Hermansen.
Skarpenberg, se Gotskalk, Henrik, Lydeke.
Skarolt, se Jakob.
Skeel, se Johan.
Skef, se Jakob.
Skelhorn, se Arnold.
Skelle, se Didrik.
Skepeles, se Klaus.
Skinkel, se Berneke, Borkvard, Lydeke, Otto, Volrad.
Skinnere, se Jens.
Skomager, se Lambert.
Skondelev, se Henrik, Johan.
Skov, se N.
Skovmand, se Troels.
Skovs, se Johanne.
Skram, se Jens, Kristian.
Skriver, se Finn, Otto.
Skydebjerg, se Niels, Povl.
Skytte, se Henrik, Jens Tordsen, Knud, Niels, Peder Nielsen, Wilken.
Slet, se Niels, Peder.
van Sleyswick, se Bernhard.
Smalen, se Nicolaus.
Smech, se Jens Nielsen.
Smed, se Iver, Oluf, P., Peder.
Smytt, se Egbert.
Snafs, se Jakob.
Snakenborg, se Gerhard, Henneke, Heyne.
Sned, se Brand.
Snefugl, se Niels.
Snøfugel, Snøfuglæ, se Niels.
Snekken, se Herlug.
Snubbe, se Peder.
Snæwenburg, se Henneke.
Sofia, Soffie, Sophia: **1.** S., nonne, senere abbedisse i Roskilde Skt. Clare kloster. *1386:* 18, *1387:* 178, 262. – **2.** S., ~ Gerhard Lekelhot. *1388:* 412. – **3.** S., ~ Niels Olufsen af Gärsnäs. *1386:* 96-97. – **4.** S. Jakobsdatter Lunge. *1387:* 207. – **5.** S. Pedersdatter, Pætersdoter (Panter), enke efter hr. Oluf Pedersen. *1388:* 448. – **5.** S. Revelsdatter, Reffuilsdotter, ~ Jep Abildgård. *1387:* 273.
Soltman, se Didrik, Henneke.
Span, se Nicolaus.
Speketer, se Klaes.
Spire, se P.
Split, se Jakob.
Sprotzel, se Johan.
Staffan Ulfsson, Wlphsson, svensk ridder. *1388:* 401.
Stangenberg, se Jens.
Steffen, se Herman.
Steg, se Mogens, Ove.
Steinbruch, se Konrad.
Sten, Steen, Stene: **1.** S. Bengtsson, Bandson, Benchtsson, Bencktson, Benctzsson, Benditson, Bengdtsson, svensk ridder. *1388:* 360-363, 376, 401. – **2.** S. Bosson, Boson, Boo(s)son, svensk ridder. *1388:* 360-363, 401. – **3.** S. Stensson, Ste(e)n(s)son, svensk ridder. *1388:* 360-363, 376.
Stenhals, se Gerhard.

Stensten, se Oluf Sten.
Stenvord, se Michael.
Stenweg, se Rotger.
Stig, Stigh, Stigotus, Stii, Stygotus: **1.** S. Ågesen, Aagessøn, brevvidne. *1386:* 132. – **2.** S. Jepsen, Ieypson, i Djurs Nørre h. *1386:* 32. – **3.** S. Nielsen, Niclison, i Hads h. *1386:* 27. – **4.** S. Nielsen, sælger gods i Svejstrup. *1386:* 129. – **5.** S. Pedersen (Krognos), væbner. *1387:* 222, 233. *1388:* 443.
Stige, se Thomas.
Stigi, se Peder Stygge.
Stobenheym, se Nicolaus.
Stocket, se Nicholas.
Stolte, se Johan.
Stoltekarl, se Magnus.
Strange Pedersen, Strængo Pætarson, væbner. *1386:* 29.
Strelow, se Johan.
Strube, se Palle Jonsen.
Struwe, se Walter.
Stud, se Jens.
Stulf, se Willem.
Stumpe, se Håkon.
Sture, se Magnus, Sven, Søne.
Stuve, se Henrik.
Stygge, se Peder.
Stød, se Peder.
Sueno, se Svend.
Svale, se Jakob.
Svale Ottesen, Swale Ottason, norsk væbner. *1388:* 335.
Svarteskåning, se Niels Jensen.
Svend, Suend, Sueno, Sven, Swen(d), Sweno: **1.** S., biskop af Børglum. *1386:* 23-24, 48, 62, 65, 69-72, 75, 147, 148. *1387:* 214. – **2.** S., abbed i Herrisvad kloster. *1388:* 456. – **3.** S. Saxtorp, dekan i Lund. *1388:* 396. – **4.** S. Pig, Piigh, kautionerer for Algot Magnusson. *1388:* 314. – **5.** S. Skåby, Scoby, i Sabro h. *1386:* 129. – **6.** S. Sture, Stura, Stwre, brevvidne, kautionerer for Algot Magnusson. *1386:* 119. *1388:* 314. – **7.** S. Tængelsås, Fængelsås, indbygger i Lund, afdød. *1388:* 366. – **8.** S. Udsen, Wghtson, i Djurs Nørre h. *1386:* 32. *1388:* 330.
de Swawen, se Wilhelm.
Sweder, Zweder, borgmester i Vordingborg. *1387:* 240.
Sweno, se Svend.
Swerduthe, se Nikolaus.
Swerting, se Gregorius, Simon.
Sybil, se Walter.
Syle, se Cecilia.
Sylfast, se Silvest.
Sæmund Jensen, Semundus Johannis, kannik i Roskilde. *1386:* 18.
Søne Sture, Stwre, kautionerer for Algot Magnusson. *1388:* 314.

T

Taa, se Mads.
Tage, Taghe Nielsen, dronningens foged i Mors Sønder h. *1388:* 427.
Tecklenburg, Thekenenburgh, se Otto 6.
Teglslager, se Niels.
le Teixier, se Bernard.
Telse, Telsse, Ælse, af Vanløse, enke efter Bo Dåresvend. *1388:* 324, 472.
Terkel Pe, Pee, væbner. *1388:* 346-348.
Tetz, Tetzo, Thezo: **1.** T. Podebusk, de Pudbuts, kannik i Lund og Roskilde, biskop i Odense. *1388:* 422, 441. – **2.** T. van dem Rosengarten, Ciske Ramme Rosengardensis, væbner. *1388:* 439.
Thetmar, se Detmar.
Thideke, Thidekinus, Tydekinus: **1.** T. Colner, borger i Lübeck. *1388:* 330 indl. – **2.** T. Hesten, Hæstæn, i Skovby h. *1387:* 176.
Thidricus, se Didrik.
Thomas: **1.** T., abbed i Løgum kloster. *1388:* 456. – **2.** T. Lambertsen, præst, sakristan i Roskilde domkirke. *1386:* 18, 99. – **3.** T., fæster i Magleby. *1387:* 207. – **4.** T. Gray, borger i York, gesandt til Preussen. *1388:* (428). – **5.** T. Gyrdeler, Gerdeler, købmand fra London. *1388:* 405. – **6.** T. Kimer, Ky(y)mer, indbygger i Ribe. *1386:* 19. *1388:* 440. – **7.** T. Iversen, Yuersson (Lange), brevvidne. *1387:* 263. – **8.** T. Murkerke, rådmand i Lübeck. *1386:* 118. *1388:* 389. – **9.** T. Stige, Stege, rådmand i Odense. *1386:* 140. – **10.** T. Wardhouse, købmand i Colchester. *1388:* 397.
Thorald Sigurdsen, Þoralder Sighurdzson, norsk væbner. *1388:* 335.
Thord(o), se Tord.
Thorkil, fæster i Skovse. *1387:* 207.

v. Thorn, se Gerhard.
Thott, se Jakob Akselsen.
Thrugillus, se Troels.
Thure, Thuræ, se Ture.
Thyrner, sognepræst i Jarpås, Skara len. *1387:* 179.
Tideman, Thidemannus, Tydemannus: **1.** T. van der Halle, rådmand i Riga. *1386:* 61. – **2.** T. Herborn, købmand. *1388:* 378. – **3.** T. Loos, i Lübeck. *1387:* 265.
Timber, se Jens.
Timme, Tyme, Tymme, Tymmo: **1.** T. Ascheberg, Ascheberch, i Lübeck. *1387:* 278. – **2.** T. Limbek, Lembeck, Lembek(e), vistnok landsdommer i Nørrejylland. *1387:* 214, 245, 291.
Tinhuus, se Otto.
Tirgart, se Johan.
Titze, Ticze Wirt, Tycze Wert, købmand i Toruń. *1388:* 378.
Toke, Tokky: **1.** T. Nielsen, Niclæsson, fæster i Gørding s. *1387-1388:* 199. *1388:* 371. – **2.** T. Tygesen, Tuchison, fæster i Gørding s. *1387-1388:* 199. *1388:* 371.
Tolv, Tholf, fæster i Kolsbæk. *1386:* 18.
Tongbergh, se Jens Stangenberg.
Torben Gunnersen, Thorbørn Gundersenn, af Slagslunde. *1387:* 300.
Tord, Thordh, Thordo: **1.** T., biskop af Strängnäs. *1388:* 362. – **2.** T., præst i Sabro. *1386:* 129. – **3.** T., fæster i Hunderup s. *1387-1388:* 199. *1388:* 371. – **4.** T. Bonde, Bond(h)e, Bondæ, Boonde, svensk væbner. *1388:* 360-363, 401. – **5.** T. Marinsen, Marinson, fæster i Tjæreborg s. *1388:* 369-371. – **6.** T. Nielsen, fæster i Hunderup s. *1387-1388:* 199. *1388:* 371.
Torgillus, se Troels.
Torkel Olufsen, Øleuesson, afgiver vidnesbyrd i arvesag. *1388:* 442.
Torkil, Torchillus: **1.** T., fæster i Vester Assels. *1388:* 427. – **2.** T. Myg, Mygh, i Mors Sønder h. *1388:* 427.
Torp, se Håkon.
Torsten, Therstannus, Thorsta(n)nus, Torstanus: **1.** T. Nielsen, gejstlig, notar fra Slesvig stift. *1388:* 332. – **2.** T. Jonsen, afdød. *1388:* 353. – **3.** T. Kare, kirkeværge for Store Fuglede kirke. *1387:* 173. – **4.** T. Venstermand, Wynsterman, væbner. *1388:* 434.
Toste, Tosti, Tosto: **1.** T. Bundsen, Bwndson, fæster i Sneums. *1388:* 368-371. – **2.** T. Turesen, Thuresson, ridder. *1387:* 205.
Tove, ~ Niels Friis. *1386:* 140 indl.
Trauelman, se Gotfrid.
Troels, T(h)rugillus: **1.** T., provst i Himmersyssel. *1387:* 272. – **2.** T. Jensen, provst i Slet h. *1388:* 436. – **3.** T. Nielsen, kannik i Århus. *1388:* 391. – **4.** T. Nielsen (Quitzow), kannik i Ribe. *1386:* 23-24. *1388:* 451. – **5.** T., fæster i Holtug. *1387:* 207. – **6.** T. Andersen, i Roskilde. *1386:* 94. – **7.** T. Jude, Iudæ, fæster i Raklev. *1387:* 279. – **8.** T. Pedersen, borgmester i Lund. *1387:* 205. – **9.** T. Skovmand, Skowman, fæster i Frøslev. *1387:* 207.
Trond Gundis, Truend Gündis, var udsat for voldtægt. *1387:* 176.
Trued, Thruweth, Trugotus, Trugutus: **1.** T., betænkes i Sæmund Jensens testamente. *1386:* 18. – **2.** T. Gudbiørnsen, Gutbiernson, rejser krav på gods i Häckeberga. *1386:* 65 A.
Trugillus, se Troels.
Tuckeswerd, se Johan.
Tue, Tuue, Tuuo, Twe, Two: **1.** T., ærkedegn i Ribe. *1386:* 23-24. *1387-1388:* 199. *1388:* 369, 371 indl. – **2.** T. Galen, Galle(n), ridder. *1386:* 132. *1387:* 275. *1388:* 459. – **3.** T., Mikkelsen, Michelson, får meddelelse om kongelig dom angående gods i Villestofte. *1388:* 400. – **4.** T. Nielsen (Bild), væbner. *1387:* 253, 257. *1388:* 400. – **5.** T. Nielsen i Skåne. *1388:* 396. – **6.** T. Pedersen, væbner. *1386:* 38. – **7.** T. Pedersen af Hardeberga, væbner. *1387:* 213, 235, 251. – **8.** T. Torbernsen, Thorberni, rådmand i København. *1387:* 221.
v. Turcht(?), se Henrik.
Ture, Thure, Thuro, Thuræ: **1.** T. Bengtsson, Benchtzsson, Benditson, Bænctzsson, svensk ridder. *1388:* 360-363, 401. – **2.** T. Knudsen, Knuthsson, Knwtson, ridder. *1386:* 20-21, 32. – **3.** T. Turesen, brevvidne. *1387:* 207.
Tutereyes, se Margrete.
Two, se Tue.

Tycze Wert, se Titze Wirt.
Tydyndynghehuze, se Otto Tinhuus Skinkel.
Tyge, Tuco, Tuko, Tyge, Tyko: **1.** T., hr. Sevid Larsens broder. *1386:* 84. – **2.** T. Friis af Ørslev, væbner. *1387:* 281. – **3.** T. Mogensen af Holme. *1387:* 207, 302. – **4.** T. Puder, Pudher, afdød. *1386:* 66. – **5.** T. Torbensen, Thorbærnsson, får Mejlå i pant. *1387:* 272. – **6.** T. Tulesen, Tulesson, har skånsk gods i pant. *1387:* 275.
Tylaun, se Henrik.
Tængelsås, se Svend.
Tønnes, Thonyes, Tonies Quås, Qwas, sørøver. *1386:* 101.

U

Udsen, se Jens Lavesen.
Uf, se Jens.
Uffe, Offo, Vffo: **1.** U. Ghir, Ghire, offentlig notar. *1386:* 85. – **2.** U. Jensen, væbner. *1387:* 226.
Ugolini, se Pietro.
Ulenvlucht, se Bernhard, Nicolaus.
Ulf, Ulff, Vlf, Vlfuer, Wlph(o): **1.** U. Bengtsson, Benctzsson, svensk væbner. *1388:* 401. – **2.** U. Holgersen, Holmgeirsson, norsk ridder. *1388:* 335. – **3.** U. Jonsen, Ionsson, norsk ridder. *1388:* 335. – **4.** U. Jonsson, Ion(s)son, svensk ridder. *1388:* 360-363, 401, 443.
Ulne, se Johan.
Urban: **1.** U. 5., pave. *1386:* 85 indl. – **2.** U. 6., pave. *1386:* 11, 23, 30, 44, 56-58, 85, 121. *1387:* 189, 191-193, 233-234, 238, 249, 257, 276. *1388:* 332.
v.Utrecht, se Johan.

V og W

Waczilrode, se Albert.
Vagn, Wogh Lavesen, i Hads h. *1386:* nr. 27.
de Vaily, se Richard.
Valdemar, Vltemare, Waldemarus, Woldemar(e), Woldemarus: **1.** V. Podebusk, biskop af Odense. *1386:* 56. *1387:* 239. – **2.** V. 4. Atterdag, konge af Danmark. *1386:* 57, 132, p. 37. *1387:* 222, 229, 233-234, 253, 257, 292. *1388:* 453. – **3.** V. 3., hertug af Slesvig. *1386:* 100. – **4.** V., dominus, p. 37.
Valkendorf, se Peder.
von Walle, se Frederik.
Walstorp, se Detlev.
Walter, Wolterus: **1.** W. Struwe, indbygger i Busschenhagen. *1386:* 143. *1387:* 285. – **2.** W. Sybil, borger i London, gesandt til Preussen. *1388:* (428).
Wanekinus, se Johan.
Wardhouse, se Thomas.
Vartislav, Waresleue, Wasleff, hertug af Pommern. *1387-1412:* 312. *1388:* 340.
Vasan, se Gotke.
Wasleff, se Vartislav.
de Vaucourt,.se Jean.
Web, se Niels.
Wedeke Buggenhagen, Wedeghe Buggenhaghen, tysk ridder. *1387:* 277.
Weelsterman, se Klaus Venstermand.
Wemeke, enke efter Albrecht Hoyer. *1387:* 252.
Vendelbo, se Kristian.
We(n)nemar Loos, i Lübeck. *1387:* 269.
Venture, se Blaxinus.
Wentzlaf, Wentzlaff: **1.** W.,hertug af Lüneburg. *1387:* 209. – **2.** W. Knut, kautionist for Detlev Knut, Eler Rantzau og Lydeke Skinkel. *1386:* 101.
Werneke, Wernechinus, Wernekinus: **1.** W. Grota, rådmand i Odense. *1386:* 89 ?, 140. – **2.** W. Hop, i Lübeck. *1386:* 2.
Werner: **1.** W., dekan i Hamburg kapitel. *1386:* 30. – **2.** W. Gildehusen, i Lübeck. *1387:* 265-271. – **3.** W. Gnewekow, Gneuvekowe, foged på Ålholm. *1388:* 447. – **4.** W. Grodervelt, Gruderuelt, Grüderuelt, rådmand i Visby. *1388:* 389, 404. – **5.** W. Port, indbygger i Hamburg. *1386:* 58.
Wert, se Titze Wirt.
Wesseli, se Henrik.
Westeni, se Markvard.
Westfal, se Konrad.
Westhoff, se Gotskalk, Henrik.
Wf, se Jens Uf.
Wghtson, se Jens Lavesen Udsen.
Vibe, se Jakob.
Wider, se Lars.
Wilde, se Henrik.
Wildestorp, se Hennike.
Vilhelm, Wilhelmus, Willelmus: **1.** V. Hem-

mingsen, præst, kannik i Roskilde. *1386:* 18, 94-95, 103. *1387:* 249. – **2.** V., fæster i Næsbjerg s. *1388:* 369. – **3.** V. Bosen, fæster i Holtug. *1387:* 207. – **4.** V. Pedersen, fæster i Holtug. *1387:* 207. – **5.** V. Skomager, Wilhelmus Sutor, fæster i Rye. *1387:* 207. – **6.** V. Turesen, brevvidne, *1387:* 207.
Wilhelm: **1.** W. de Swawen, Swauen, ridder. *1386:* 20-21, 32. – **2.** W., nevø af foregående. *1386:* 20-21, 32.
Wilken, Willekinus, Wylkinus: **1.** W. Piksteen, Pyksteen, borger i Ribe. *1386:* 108. *1388:* 440. – **2.** W. Skytte, af Jonstrup. *1387:* 281.
Wille, moder til Henrik Skarpenberg og Lyder Meinerstorp. *1388:* 426.
Willem Stulf, skipper fra Zierikzee. *1386:* 3-4. *1387:* 183.
Willerif, se Johan.
William, Willelmus: **1.** W. Brampton, borger i London. *1387:* 183. – **2.** W. Bunham, Bunnham, Brunham, købmand fra Winton. *1388:* 405. – **3.** W. Holme, fra Holderness. *1386:* 129.
Vinald, Vinalder, Winald, Winold, Wynold, ærkebiskop af Trondheim: *1387:* 222, 233, (234), 240. *1388:* 335, 338, 340, 342.
Wirt, se Titze.
Visch, se Henrik.
Withorp, se Jens Pedersen.
Witte, se Jakob.
Witton, se John.
v. Vitzen, se Fikke.
Viviana, nonne i Roskilde Clare kloster. *1386:* 18.
Vivier, se Geoffroy.
Wlph, se Ulf.
Vltemare, se Valdemar Podebusk.
Voghet, se Gerhard.
Woldemar(e), se Valdemar.
Volmer Jacobsson, se Folmer Jakobsen Lunge.
Volrad: **1.** V. Skinkel, Skinnckell, skifter gods med Erik Hagensen. *1386:* 158. – **2.** V. v. Züle, kammermester i Mecklenburg. *1386:* 105.
Wolter van der Borch, rådmand i Dorpat. *1388:* 389.
Wonsflycht, se Niels, Nicolaus Map.
Woosæ, se Åse.
Vord, se Henrik.
Vos, se Johan.
Voysan, se Gotke.
Wrak, se Heine.
Vranke, købmand. *1388:* 378.
Vrisak, se Henrik.
Wulf, se Bernhard, Johan.
Wulf, Wůlueke, Wulveke, Wulflam, i Stralsund. *1386:* 8, 26, 60 indl., 118, 120.
Wulfhagen, se Ludolf.
Wusseke, se Simon.
Wustehoff, se Gotskalk Westhoff.
Wyeke, ~ Arnold Rohrberg. *1388:* 412.
de Wyge, se Gertrud.
Wynstærman, se Torsten Venstermand.
Wytte, se Jakob.
Wyze, se Mathis.

Y

Ydde, se Ide.
Yesse, se Jens, Jesse.
Yves Bouyc, karmeliterbroder i Paris. *1386:* 82.
Yvon du Pommier, indbygger i Paris. *1386:* 82.

Z

Zag, se Lubbert Sag.
Zernin, se Klaus.
v. Zickhusen, se Hartwig, Heinrich.
Zitkow, se Bertold.
van Zoest, se Arnold.
v. Züle, se Volrad.
Zůlteman, se Henneke.
v. Zutphen, se Bernhard.
Zwerting, se Simon.
Zwertute, se Nikolaus.

Æ

Ælse, se Telse.
Æringisl Niclisson, se Eringisl Nielsson.

Ø

Øbe, fæster i Grønholt. *1387:* 207.
Øystein, Eystein, biskop af Oslo. *1387:* 177. *1388:* 335, 340, 351.

STEDNAVNEREGISTER

A og Å

Åbo (Finland) p. 346.
Åbohus, Aabohws, (Finland) 360.
Ågård, Agar (Kettrup s., V. Han h.) 147, 427.
* Aagestorp (forsv. lokalitet, formentlig på Sjælland) 18.
Åhus, tü der Aa (Skåne) 144.
Åkær, Akyer (Falling s., Hads h.) 27.
Åland, Aland (Finland) 360.
Aalbohæret, se Albo h.
Aalborg, Alborgh 64.
–, franciskanerkloster 464.
–, magistrat 464.
Ålholm, Alcholm (Nysted landsogn, Musse h.) 447.
Aaløff, se Ölöv.
Århus, Arhusen, Ar(h)usiensis, Ars, Arus 151, 222, 391.
–, biskop 121, 214, 222, 233, 309, 314, 378, 391-393, 451.
–, domkirke 121, 309, 391-393.
–, Gl. Tørv, Gammell Thorffue 151.
–, Helligåndshus 391.
–, kapitel 391-393.
Ås (Ø. Egede s., Fakse h.) 423.
Ås (Skjoldborg s., Hundborg h.) 346 indl., 348.
Agar, se Ågård.
Agerup, Aggerop, Angerthorp (Hyllinge s., Ø. Flakkebjerg h.) 86, 166.
Aghershws, se Akershus.
Ahrensbök, Arndesboken (Holsten) 242.
Akershus, Aghershws, Akreshus (Norge) 340, 342, 350.
Alamania, se Tyskland.
Aland, se Åland.
Albo herred, Aalbohæret 275.
Aleholm, se Ålholm.
Almindsyssel, Almessysyl 377.
Alsbjerggård, Allsberg (Torslev s., Ø. Han h.) 48.
Alslev, Alsløf (Alslev s., Fakse h.) 107, 111.
Altefähr (Altefähr s., Rügen) 172.
Altensien, se Swercin.
Amborch, se Hamburg.
Amsterdam, Amsterledamme (Holland) 26, 59-61.
Angherthorp, se Agerup.
Antvorskov, Antwardhoskow, Andtuorschouff, kloster (Skt. Peders lands., Slagelse h.) (159, 305-307), 417, (474), 476-477.
Antwerpen (Belgien) (206).
Appenæs, Appænæs (Vejlø s., Hammer h.) 207.
Arndesboken, se Ahrensbök.
Arninge, Arnynghe (Arninge s., Lollands Sønder h.) 412.
Ars, se Århus.
Ars herred, Ars herat, hærit 66, 417, 439.
–, ting, Arshæredhzthing, Arsherazthing, 417.
Arusiensis, se Århus.
Assendrup, Atzerup (Højelse s., Ramsø h.) 301.
Asti (Italien) 56.
Atterup, Attorp (Tersløse s., Merløse h.) 207.
Atzerup, se Assendrup.
Axeltorp, Axelthorp (Hjärsås s., Ö. Göinge h., Skåne) 235.

B

Bårse herred, Borseheret 207.
Baastorp, se Bastrup.
Bagsværd, Bagsuere (Bagsværd s., Sokkelund h.) 470.
Bahws, se Bohus.
* Balders eng (Vendsyssel) 295.
Balkåkra, Valkare (Balkåkra s., Ljunits h., Skåne) 29.
Ballerup, Balderup (Ballerup s., Smørum h.) 467.
Bar, hertugdømme (Lothringen) 189.
Barsebäck, Barssabek (Barsebäcks s., Harjagers h., Skåne) 396.
Bastrup, Baastorp (Årby s., Ars h.) 279.
Bavelse, Bauelsse (Bavelse s., Tybjerg h.) 299.
Beckum, Becheim (Münster stift, Tyskland) 208.
Belgard, Belgarde (Pommern, nu Bialogard, Polen) 26.
Belltebergæ,se Bälteberga.
Beltebiærya, se Bälteberga.
Berby, Enningdalen (Østfold, Norge) 177.
Bergen, Bergis (Bergen s., Rügen) 200.
Bjärsjöholm, Byarghusaholm (Bergsjöholm, Bjäresjö s., Herrestads h., Skåne) 39.
Berritsgård (Tårs s., Musse h.) 152.
Bieffuerschovherret, se Bjæverskov h.
Bieryge, se Sønder Bjerre.
Bildsø, Biltzæ (Kirke-Stillinge s., Løve, nu Slagelse h.) 406.
Bisserup, Bisorp (Holsteinborg s., V. Flakkebjerg h.) 207.
Bjernede, Biernitt, Byernwythæ (Bjernede s., Alsted h.) 299, 423.
Bjælkerup, Byerkerp (St. Heddinge lands., Stevns h.) 125.
Bjäresjö, Byærgysse (Bjäresjö s., Herrestads h., Skåne) 235.
Bjärlöv, Bærlæf, Bærløf (Färlöv s., Ö. Göinge h., Skåne) 235.
Bjæverskov herred, Bieffuerschovherret 281.
Blankenberg (Mecklenburg) 259.
Blieschow, Bliscow (Lanken s., Rügen) 172.
Blistrup, Blystop (Blistrup s., Holbo h.) 18.
Blæsinge, Blæsingæ (Havrebjerg s., Løve h.) 207.
Boeslunde, Borslunde (Boeslunde s., Slagelse h.) 305.
Bohus, Bahws (Bohuslen, Norge, nu Sverige) 6, (362).
Boltinge, Bolthinghæ (Ringe s., Gudme h.) 110.
Bonderup, Bondorpe (Tårnborg s., Slagelse h.) 441.
Boren, Bornith (Boren s., Slis h., Sydslesvig) 123.
Bornholm, Bornholme, Borndholm 26, 142, 438.
Bosarp, Bosæthorp (Risekatslösa s., Luggude h., Skåne) 98.
Bosjø, Bosiø, Bosiö, Bosye, Bosøo, Bosöo, Bosöö (Bosjöklosters s., Frosta h., Skåne) 254.
–, kloster 124, 165, 204, 216, 237, 276, 333, 390, (395), 407, 418, 444.
Boston, Uilla de Sancto Botolpho (England) 421, 430.
Brame, se Bromma.
Bramminge, Bra(a)mingh (Bramminge s., Gørding h.) 199, 371.
Bramstofte, Bramtofte (Tårs s., Musse h.) 17.
Braunsberg, Brunsbergis, Brunsberg(h) (nu Braniewo, Polen) 57, 73, 76, 349.
Bredsten, Brethesten (Bredsten s., Tørrild h.) 263.
Bremen (Tyskland) 227, 339.
–, beginer 227.
–, kirkeprovins 30.
–, Skt. Nikolai kapel 227.
–, stift 30, 56, 58.
* Bremme, Breme (forsv. lokalitet i Båg h.) 73.
Brenderup, Brendorp (Brenderup s., Vends h.).
–, kirke 75.
Bren(n)gstrup, se Bringstrup.
Bringstrup, Bren(n)gstrup (Bringstrup s., Ringsted h.) 329.
Brink, Brincchæ, Brynkke (Møgeltønder s., Tønder-Højer-Lø h.) 451.
Bristol, Bristoll (England) 421.
Broby (V. Broby s., Alsted h.) 86 indl., 413, 434.
Brodersby (Brodersby s., Slis h., Sydslesvig) 123.

Bromma, Brame (Bromma s., Herrestads h., Skåne) 235.
Brorup, Brorop (Marvede s., Ø. Flakkebjerg h.) 86.
Brunestada, se Brönnestad.
Brunsberg, se Braunsberg.
Brůnstorp, se Lådne Brøndstrup.
Bruynnum, se Brøndum.
Bryne, Brynine (Jarpås s., Skara län, Sverige) 179.
Brynine, se Bryne.
Brødenæs, se Brøns.
Brøndbyøster (Brøndby Østre, Brøndbyøster s., Smørum h.) 467.
Brøndstrup, se Lådne Brøndstrup.
Brøndum, Bruynnum (Brøndum s., Skast h.) 370-371.
Brönnestad, Brunestada (Brönnestad s., V. Göinge h., Skåne) 333.
Brøns, Brødenæs (Brøns s., Hviding h.) 425.
Buddinge (Gladsakse s., Sokkelund h.) 467.
Burglanensis, se Børglum.
Burgund, hertug af 60 indl.
Buschenhagen, Busschenhaghen (Kr. Stralsund, Tyskland) 143.
Byernwythæ, se Bjernede.
Bützow, Buczow (Mecklenburg) 52.
Byærgysse, se Bjäresjö.
Bækkeskov, Bækkeskow (Everdrup s., Fakse, nu Bårse h.) 207.
Bälteberga, Belltebergæ, Beltebiærya (Ottarps s. Luggude h., Skåne) 226, 251.
Bærlæf, Bærløf, se Bjärlöv.
Bøgelunde, Bøghelundæ (gd., Sdr. Bjerge s., V. Flakkebjerg h.) 441.
Böhmen, Boemia, Bohemia 189, 191-193, 196.
Børglum, Borlom, Burglanensis, Burglau(i)ensis, Børglom.
–, biskop 23-24, 48, 62, 65, 69-72, 75, 147-148, 214, (378).
–, domkirke 23.
–, kloster, Børlumkloster 49 indl., 295.
–, stift 264.
Båg herred 68.

C, se også K

Cambridge, Cantebriggia (England) 430.
Campen, se Kampen.
Cantebriggia, se Cambridge.
Celiporta, se Himmelpforten.
Charow, se Karow.
Chichester, Cicestre (England) 421.
Cicestre, se Chichester.
Clausholm, Claxholm (Voldum s., Galten h.) 413.
Colchester (England) 397-398.

D

Dace, Dacxe, se Danmark.
Dacia, ordensprovins (d.v.s. Norden) 210.
Dalaborg, Daleborgh (Bolstads s., Sundals h., Sverige) 363.
Dalarna, Dalænæ, Dalæ, Dalen, Dahla, Dahlom (Sverige) 360, 362.
Dalby (Dalby s., Bjerge h.) 297.
Dalby (Dalby s., Ramsø h.) 301.
Dan(ne)mare, Dunmar (Dan(ne)mare s., Lollands Sønder h.) 412.
Danmark, Dace, Dacia, Dacxe, Danmarck, Dasse, Datia, Den(e)marken, De(n)nemarcken, De(n)nemarken 8, 11, 23-26, 59, 76 indl., 82, 88, 90, 101-102, 105-106, 115, 118, 121, 188-189, 191-193, 196, 206, 214-215, 222, 224, 233-234, 240, 242, 253, 257-259, 274, 339, 341, 358, 360, 362, 378-379, 383, 387, 404, 410-411, 422, 431, 435, 441.
–, Collège de Dace, se Paris.
Danzig, Danczeke, Danczik, Danczk(e), Dansge, Dantzik, Dantzk (nu Gdańsk, Polen) 8, 10, 32, 57, 73, 76, 91, 93, 114, 118, 349, 378, 389, 405, (419).
Darum, Darrum (Darum s., Gørding h.) 369, 371.
Degeberga, Deyebierg (Degeberga s., Gärds h., Skåne) 42.
Djurs Nørreherred, Norhæret(h) Dyrs, Nørherrit, Nørreherritt Dyurss.
–, ting 32, 211, 330.
Djurs Sønderherred, Synderherriitt 293.
Dolgemost, Dolg(h)emuste (Vilmnitz s., Rügen) 172.
Dordrecht, Dordracum (Nederlandene) 10, 59-61, 118, (206).
Dorpat, se Tartu.
Dortmund, Dortmunde (Tyskland) 8, 344.
Dragsholm, Drausholm (Fårevejle s., Ods h.) 173.

Drammen (Norge) 350.
Drelborgh, se Trelleborg.
Druntheim, Drüntheym, se Trondheim.
Dueholm, Dwholm kloster (Nykøbing Mors) 427.
* Dundretacz (forsv. landsby ved Lübeck) 278.
Dunmar, se Dannemare.
Dustwedh, se Dysted.
Dwholm, se Dueholm.
Dysted, Dustwedh (Bårse h., nu Toksværd s., Hammer h.) 207.
Düttnis, Tersnes (Boren s., Slis h., Sydslesvig) 123.
* Dywngsweeth (skov, Slagelse h.) 102.

E

E(a)stland, se Østersølande.
Egede, Eghethe (nu Jomfruens Egede, Ø. Egede s., Fakse h.) 229, 234.
Egemarke, Ege marck (Føllenslev s., Skippinge h.) 465.
Eggeslev, Eggidtzløff (Eggeslevmagle s., V. Flakkebjerg h.) 305.
Eggeslevlille, Eggesløfflillæ (Tjæreby og Eggeslevmagle s., V. Flakkebjerg h.) 441.
Eghethe, se Egede.
Egholm, Eghollm (Skørping s., Hellum h.) 149.
Eggidtzløff, se Eggeslev.
Eiker, Æikiar (Drammensdistriktet, Buskerud fylke, Norge) 350.
Ejlby Lunde (Ejlby s., Skovby h.) 176.
Ekholm (borg i Väne h., Västergötland, Sverige) 314.
Elbing, Elwink (nu Elbląg, Polen) 10, 57, 73, 76, 114, 118, (206), 224 indl., 349, 378, (419).
Elburg, Elborch, Elleborch, Elleborgh (Nederlandene) 59-61.
Elgelid, Ælghaliid, Enningdalen (Østfold, Norge) 177.
E(l)le(n)boghen, se Malmø.
Ellerup (Gjern s. og h.) 409.
England 404, (419).
Englerup, Ænglorp (Sigersted s., Ringsted h.) 107, 111.
Enningdalen, Oniliedal (Østfold, Norge) 117, 338.
Enø, Ethnøø (Karrebæk s., Ø. Flakkebjerg h.) 166.
Erdrup, Erdorpe (Eggeslevmagle s., V. Flakkebjerg h.) 441.
Ermland, Warmiensis (Østpreussen).
–, biskop 57, 196.
–, stift 57, 196.
Erria, se Ærø.
Esenndrup, se Gl. Estrup.
Espe, Espee, Espæ (Espe s., Sallinge h.) 110.
Espe, se Äspö.
Everöd, Ewerde (Everöd s., Gärds h., Skåne) 42.
Everöd, Æwærthæ (Tryde s., Ingelstads h., Skåne) 275.

F, se også V

Fåborg, Foborgh, Foburgensis 449.
Fårdrup, Forderup (Fårdrup s., V. Flakkebjerg h.) 102.
Fakse herred, Faxehe(r)ret 207, 281.
Falkendal, Falkedale, Falkendalæ (hovedgd., Sømme h., nu i Roskilde) 94-95, 230, 365.
Falster, Valster 209, 212, 242.
Falsterbo, Falsterbo(d)e, Falsterbude, Valsterbode, Valsterbude (Skåne) 78, 159, 171, 256, 268-271, 380, (381).
–, borg 171.
Farebæksholm, Faaræbæksholm (Ejby s., Ramsø h.) 109.
Farum, Farrum (Farum s., Ølstykke h.), 470.
Femern, Vemern (Tyskland) 209, 212, 242, p. 224.
Ferilde, se Färlöv.
Fillingh, se Sdr. Felding.
Findinge, Finninghæ, Wininghe (Espe s., Sallinge h.) 110.
Finland 360.
Firenze, Florentia (Italien) 56.
Fjære herred, Fiära häradh, Fyærahæret (Halland) 197, 403.
Flårup, Flardrup (Fuglse s. og h.) 182, 359.
Flakkebjerg (Flakkebiergh) 441.
–, herred, Flackebergsherritt, Flakebyeraherredt, Flakebyershæret, Flakebyerreherredt, Flakkebergsheret, Flakøbyershæret 207, 279-280, 324, 466.
– –, ting 324.
Flandern, Flandren, Flandriæ (Nederlan-

dene) 8, (60 indl.), 118, 189, 191-193, 389, 405, (419).
Flardrup, se Flårup.
Flensborg, F(f)lenszborch, F(f)lenszborgh, Flensborgh, Flensburgensis, Vlensborch (Sydslesvig) 14-15, 113, 288, 442, 450.
Flyinge, Flyginge (Södra Sandby s., Torna h., Skåne) 235, 237.
Foborgh, se Fåborg.
Folkestorp, Falckestrup, Folchestorp (Maglehem s., Gärds h., Skåne) 42-43.
Forsholm (Forsholm s., Kinne h., Sverige) 360.
Forsinge, Forsunge (Ubby s., Ars h.) 417.
* Forskwærnæ (forsv. vandmølle i Helgeå, Skåne) 235.
Frankerup, Frankorp (Ubby s., Ars h.) 439.
Frankerup, Frankorpe (Eggeslevmagle s., V. Flakkebjerg h., eller Ubby s., Ars h.) 441.
Frankrig, Francia 189, 191-193.
Fraugde, Fraude (Fraugde s., Åsum h.).
–, kirke 85.
Frosta herred, Frosteharadt, Frostehäradt (Skåne) 124, 216, 237.
Frøslev, Frysløf, Frøsløff (Frøslev s., Stevns h.) 207, 235.
Fughlæth maglæ, se Store Fuglede.
Fulden, Lillefulle (Beder s., Ning h.) 309.
Fulltofta, Fuletoffta, Fulltoffta (Fulltofta s., Frosta h., Skåne) 407.
Fyn, Feonia, Fywn, Fyøn, Pheonia 110, 253, 257, 449.
–, landsting 253, 257.
Færelde, se Färlöv.
Färlöv, Ferilde, Færelde (Färlöv s., Ö. Göinge h., Skåne) 235, 290.
Färs, Fers herred, Fæærshæret (Skåne) 12-13, 275.
Fæærshæret, se Färs herred.
Før Vesterherred, Westerhæreth Føør (Sydslesvig) 415.
–, ting 415.
Føør, se Før.

G

Gaddaröd, Gadderyd (Hörröds s., Gärds h., Skåne) 42.
Gardar, Gardensis (Grønland).
–, biskop 62-63, 65, 69-72, 75, 335.
Gedinheret, Gedynghæret, se Ginding herred.
Gellen, Iellant (Hiddensee ved Rügen) 35.
Gelting, Geltyngh (Gelting s., Ny, nu Kappel h., Sydslesvig) 52.
Genova, Ianua (Italien) 3-4, 11, 44, 54-55, 121, 183.
Gerdrup, Gerthorp (Eggeslevmagle s., V. Flakkebjerg h.) 423.
Gerskov, Gerskow (Skeby s., Lunde h.) 89.
Gestelev, Gesterle(ff)ue, Gesterleffuæ, Gesterlowe (Gestelev s., Sallinge h.) 110.
–, Skovgård, Skowgaardh, Stogsgard 110.
Gevnø, Geffnøwæ (Lyderslev s., Stevns h.) 207.
Gholm, se Golm.
Giekau (Kr. Plön, Holsten) 51.
Gimlinge, Gymlinge (Gimlinge s., V. Flakkebjerg h.) 324.
Ginding herred, Gedinheret, Gedynghæret 451-452.
Gippewicus, se Ipswich.
Gisselbæk, Gissselbeck (Hassing s. og h.) 150.
Gjern herred.
–, ting, Giernherritzting 409.
Gjärsnäs, se Gärsnäs.
Gl. Estrup, Esen(n)drup, Æsendorp, Æsænthorp (Fausing s., Sønderhald h.) 5, 20-21, 32, 352, 414.
Glimåkra, Glimagra, Glimakra (Glimåkra s., Ö. Göinge h., Skåne) 418.
Gloslunde (Gloslunde s., Lollands Sønder h.) 412.
–, kirke 152.
–, præstebord 152.
Glostrup, Gloustrup (Glostrup s., Smørum h.) 467.
Golm, Gholm (formentl. Neubrandenburg, Tyskland) 277.
Goltoft, Gyltoft (Brodersby s., Slis h., Sydslesvig) 123.
Gotland(ia), se også Visby 218, 225, 404, pp. 149, 205, 210, 307, 346, 359.
Gottorp, Gottorpe (borg ved Slesvig, Sydslesvig) 175, 288.
* Graandam (forsv. sogn i Hassing h.) 347.
Granslev, Grandsløff (Granslev s., Houlbjerg h.) 185.
Great Yarmouth, Magna Iernemouth (Eng-

land) 421.
Grebshagen, Gröpershagen (Vilmnitz s., Rügen) 172.
Greifenberg, Gripenberge (Pommern, nu Gryfice, Polen) 26.
Greifswald, Gripeswaldae (Tyskland) 26, 389.
Grenå, Grindw(g), Grinow 32, 330, 462.
–, mark 462.
* Grevenborn, se * Schrevenborn.
Grevinge (Grevinge s., Ods h.) 302.
Grimstrup, Grimstorp, borg (Maribo købst. landdistrikt, Musse h.) 435.
Gringelstad, Grindelstada (Köpinge s., Gärds h., Skåne) 390.
Grinow, se Grenå.
Grubbe Hastrup, se Hastrup.
Grønholt, Grønholte, Grønnolt (Grønholt s., Lynge-Kronborg h.) 207, 414.
Grønland, Grønlandæ, se Gardar.
Gröpershagen, se Grebshagen.
Gudhem kloster (Gudhem s. og h., Västergötland, Sverige) 238.
Gudmandstrup, Gwthmenstrop (Svinninge s., Tuse h.) 102.
Gudumlund, Guthumlund (Gudum s., Fleskum h.) 24.
Gumperup, Gumporp (nu Klinteby, Karrebæk s., Ø. Flakkebjerg h.) 166.
Gunderslevholm, Gunnerslöfholm (Gundersley s., Ø. Flakkebjerg h.) 229, 257 indl.
Gurre, Gorghæ (borg, Tikøb s., Lynge-Kronborg h.) 38.
Gwthmenstrop, se Gudmandstrup.
Gydingeholm, se Göingeholm.
Gydingehæret, Gydingehäradt, se Göinge h.
Gyrstinge, Girstinge, Gyrstingæ (Gyrstinge s., Alsted h.) 194, 439.
Güstrow (Mecklenburg) 52.
Gythingehæret, se Göinge h.
Gällared, Giellarydh, Gyellæryd (Gällareds s., Faurås h., Halland) 119.
Gärsnäs, Gerezness, Grizness, Gyrissnes (Ö. Herrestads s., Ingelstads h., Skåne) 92, 97.
Göinge herred, Gydingehäradt, Gydingehæret, Gyinge, Gynge häradt, Gythingehæret (Skåne) 205, 235, 333, 418, 444.
Göingeholm, Gydingeholm (Häglinge s., V. Göinge h., Skåne) 333.
Gørding, Gøringh (Gørding s. og h.) 199, 371.
–, herred, Gøringhæret 199, 371.
Gørslev, Gødersløff (Gørslev s., Bjæverskov h.) 154.

H

Haanghdrop, se Hunderup.
Hårby, Harby (Hårby s., Båg h.).
–, kirke 75.
Håstad, Hastathæ (Håstad s., Torna h., Skåne) 96, 97 indl.
Håstenslöv, Haastesløf (Norrvidinge s., Onsjö h., Skåne) 98.
Håstrup, Horsthorp (Håstrup s., Sallinge h.) 110.
Hads herred (27).
Haffue, se Have.
Hagen (Zirkow s., Rügen) 172.
Hainaut, Hannonia (Belgien) 189, 191-193.
Hald (borg, Dollerup s., Nørlyng h.) 291.
Haldagerlille, Hallagerlila (Haldagerlille s., Ø. Flakkebjerg h.) 280.
Halland, Hallandh 197.
Haldum, Hallum (Haldum s., Sabro h.) 47.
Halløsse, se Holløse.
Halsted, Halstede kloster (Halsted s., Lollands Nørre h.) 412.
Hamar, Hammerensis, Hamre, Hamræ (Norge).
–, biskop 335, 340, 342.
Hamburg, Amborch, Hamborch (Tyskland) 8, 22, 26, 56, 58-61, 118, 142, 209, 212, 243-244, 247, 252, 288, 389.
–, dominikanerkloster 58.
–, domkirke 30, 58.
–, franciskanerkloster 58.
–, kapitel 30, 51, 58, 160 indl.
–, Molkenbrugge 58.
–, Skt. Jacobi s. 58.
–, Skt. Marie 58.
–, Skt. Nikolai 58.
Hamendorp, se Hammeldrup.
Hammeldrup, Hamendorp (Solbjerg s., Løve h.) 207.
Hammer herred, Hammersheret, Hammers herrit 157, 207, 304.
Han herred, Haneheret, Hanæ hærret 48, 451.

* Hanaholm (forsv. bebyggelse, Kviinge s., Ö. Göinge h., Skåne) 235.
Hanaskog, Hanaskygh (Kviinge s., Ö. Göinge h., Skåne) 235.
* Haneritæ (forsv. bebyggelse i Skåne) 97.
Haneskow, se Havnskov.
Hannonia, se Hainaut.
Hardeberga, Harabyergh, Hareberge, Harebergh, Harebærghe, (Hardeberga s., Torna h., Skåne) 213, 235, 251.
Hardsyssel, Harsysæl, Harthsysl, Hartzsysel 24, 391, 451.
Harjagers, Hartagers herred (Skåne) 92.
Harlösa, Hardlösa, Hardlöse (Harlösa s., Frosta h., Skåne) 237.
Harrested, Haresteth, Hare(t)stæth (Sludstrup s., Flakkebjerg, nu Slagelse h.) 157, 279-280.
Harrestrup (Herstedøster s., Smørum h.) 300.
Harvestehude, Herwerdeshude (kloster ved Hamburg, Tyskland) 58.
Harwich, Herewich, (England) 33.
Haseldorpermersch (ø ved Hamburg, Tyskland) 58.
Hassing, Hassingh (Hassing s. og h.) 346.
–, herred, Hasingheret, Hasinghæret 347.
– –, ting 346.
Hassinggård, Westerhassing gaard (V. Hassing s., Kær h.) 148.
Hastrup, Grubbe Hastrup (Snoldelev s., Tune h.) 471.
Have, Haffue (Føllenslev s., Skippinge h.) 465.
Havelberg (Tyskland).
–, stift 121, 233-234, 257.
Haverslev, Haversleff (Haverslev s., Han h.).
–, kirke 48.
Havnelev, Haf(f)neløue, Havneløue (Havnelev s., Stevns h.) 207, 281.
Havnskov, Haneskow (Hyllinge s., Ø. Flakkebjerg h.) 279.
Hecbierg, se Häckeberga.
Heddinge, se Store Heddinge.
Hegedorpe, se Højrup.
Hegnede, Heyned (Borup s., Ramsø h.) 299, 301.
Heilsberg, Ermland (Østpreussen, nu Lidzbark Warminski, Polen) 57, 196.
Helgeå, Hælyæa (Skåne) 235.
Hellested, Hælliæstæthæ (Hellested s., Stevns h.) 207.
Helligkildegård, Hellekieldgaardt (Hvidbjerg s., Refs h.) 163.
Helløff, se Herluf(magle).
Helsingborg, Helczingborg (Skåne) 36.
Helsingeland, se Hälsingland.
Hemmestrup, Hemingstorp (Everdrup s., Fakse, nu Bårse h.) 207.
Herlev, Herløffue (Herlev s., Sokkelund h.) 469.
Herlufmagle, Helløff (Herlufmagle s., Tybjerg h.) 283.
Herrestad, Herfwistada (Stora Herrestads s., Herrestads h., Skåne) 29.
Herrestads herred, Herwistathehæret (Skåne) 235.
Herrisvad, Hæriswatha kloster (Riseberga s., Norra Åsbo h., Skåne) 226, 456.
Herstedvester, Hersted westre (Herstedvester s., Smørum h.) 467.
Herstedøster, Herstede Øster, Herstede Østre (Herstedøster s., Smørum h.) 300, 467-468.
Heyned, se Hegnede.
Hiddensee, Hedenzeë, Hiddense (ø ved Rügen, Tyskland).
–, kloster 35, 144, p. 327.
Hillerødsholm, Hylderødz Hollum, Hyllerødsholm (Grønholt s., Lynge-Kronborg h., nu Frederiksborg Slot) 414, 445-446.
Hillested, Hyllested (Hillested s., Fuglse h.) 182, 359.
Hillestoft, se Villestofte.
Hillestolpe, Hyllest(o)rup (Fuglse s. og h.) 182, 359.
Himle, Himblum (Himle h., Halland) 179.
Himmelpforten, Celiporta (nonnekloster, Kr. Stade, Niedersachsen, Tyskland) 58.
Himmersyssel, Hymbersysæl 272.
Hindsgavl, Hynseghaŭel, Hintzegauel (borg, nu i Middelfart) 176, 253, 257.
Hiærnæbiærgh, se Jernbjerg.
Hjortdal, Vester Hiortells (Hjortdal s., V. Han h.) 48.
Hoby, se Västra Hoby.
Hodzløff, se Hvorslev.
Hofgaard, se Hovgård.

Holbo, Holmbo herred 18.
Holderness(e) (England) 128.
Holland 8, 10, 118, 120, 130, 206, 397-398.
Holløse, Holløsse (Gunderslev s., Ø. Flakkebjerg h.) 250.
Holløse, Halløsse (Kvanløse s., Merløse h.) 414.
Holm, Holme (Holme Olstrup s., Hammer h.) 302.
Holmby (Holmby s., Frosta h., Skåne) 165.
Holsten, Holsatia, Holtsten, Holzsten 206, 209, 212, 242-244, 247, 339, 361.
Holtug, Holtwe, Holtwæ, Holtwø (Holtug s., Stevns h.) 207.
Horby, se Oreby.
Horeby, se Oreby.
Hovby, Howby (Gosmer s., Hads h.) 66.
Hovedøya, Huodtøen (kloster på Hovedøya, Oslo Fjord, Norge) 336.
Hovgård, Hofgaard (Frøslev s., Stevns h.) 235.
Howothstorp, se Huvudstorp.
Hull, se Kingston upon Hull.
Humber (flod i England) 128, 130.
Hundborg herred, Hundburghæret.
–, ting 348.
Hunderup, Haanghdrop (Hunderup s., Gørding h.) 199, 371.
Hundslund, Hundtzlund kloster (nu Dronninglund s. og h.) 148, 162.
Hunneberga, Hunnabiergh, Hunnebierga, Hunnebierg(h), Hunnæbierga (Harlösa s., Frosta h., Skåne) 216, 237.
Husby, Husæby, Hwsbi (Husby s., Ulfborg h.) 451-452.
Huvudstorp, Howothstorp (Dagstorp s., Harjagers h., Skåne) 396.
Hvidbjerg mølle og møllegård (Hvidbjerg s., Hassing h.) (296).
Hviding herred, Hwidingehæret, Hwiidinhæret 369, 425.
Hvidovre, Offre Ydre (Hvidovre s., Sokkelund h.) 467.
Hvorslev, Hodzløff, Housløff (Hvorslev s., Houlbjerg h.) 355.
Hwidingehæret, se Hviding herred.
Hwiidinhæret, se Hviding herred.
Hwsbi, se Husby.
Hyllede, Hylæthæ (Kongsted s., Fakse h.) 281.
Hyllerødsholm, se Hillerødsholm.
Hyllested, Hillested (Hillested s., Fuglse h.) 182.
Hyllest(o)rup, se Hillestolpe.
Hymbersysæl, se Himmersyssel.
Hynseghaŭel, se Hindsgavl.
Hyrningsholm, se Hørsholm.
Häckeberga, Hecbiergh (Genarps s., Bara h., Skåne) 65A.
Hæddinge, se Heddinge.
Häggenäs, Hæggenäs (Fulltofta s., Frosta h., Skåne) 407.
Hælliæstæthæ, se Hellested.
Hälsingland, Helsingeland (Sverige) 360.
Hælyæa, se Helgeå.
Hæriswatha, se Herrisvad.
Hærsendorp, se Kissendrup.
Hødorp, se Nørre Højrup.
Høgebjergshegnet, Høghæbiærsheynidh (skov, Slagelse h.) 102.
Høgerup, se Højrup.
Høghstorp, se Højstrup.
Højrup, Hødorp, se Nørre Højrup.
Højrup, Hegedorpe, Høgerup (Køng s., Båg h.) 263, 273.
Højrup, Hørup (Horns s. og h. ?) 294.
Højstrup, Høg(h)storp (Lyderslev s., Stevns h.) 207, 275.
Hörr, Hørg(h), Hörgh, Hørig (Tolånga s., Färs h., Skåne) 12-13.
Hørsholm, Horningxholm, Hyrningsholm, Hørningholm (Hørsholm s., Lynge-Kronborg h.) 181, 234, 257 indl.
Höör, Hørgh (Höör s., Frosta h., Skåne) 124.

I, se også J

Ieernæ, se Jerne .
Iellant, se Gellen .
Iernbierghenæ, se Järnberget .
Iernwith(lund), se Jernved(lund) .
Illerup, Yluedhorp (Raklev s., Ars h.) 417.
Ingelstads herred, Ingelstahæradt, Ingelstæthæhæret (Skåne) 65 A, 275.
Io(o)nstorp, se Jenstrup.
Ioonstrup, se Jenstrup.
Iorthbiergh, se Jordberga.
Ipswich, Gippewicus (England) 421.
Ishøj, Ysowæ, Ysøwe (Ishøj s., Lille, nu Smørum h.) 94-95.

Iårnberghit, se Järnberget.
Iærnbierghet, se Järnberget.

J

Jenstrup, Io(o)nstorp, Ioonstrup (Hyllinge og Vallensved s., Ø. Flakkebjerg h.) 166.
Jernbjerg, Hiærnæbiær(gh) (Skt. Mikkels lands., Slagelse h.) 102.
–, skov 102.
Jerne, Ieernæ s., Skast h. 199, 370-371.
Jernved, Ieernwith s., Gørding h. 199, 371.
Jernvedlund, Ie(c)rnwithlund, Jernved s., Gørding h. 199, 371.
Jonstrup, Ioonstorp, Ioonstrup, Jonstorp (Vollerslev s., Bjæverskov h.) 107, 111, 281.
Jordberga, Iorthbiergh (Källstorp s., Vemmenhögs h., Skåne) 275.
Jylland, Jüten 378.
Jylland, Jutland = Sønderjylland 100.
Jüten, se Jylland.
Järnberget, Iårnberghit, Iernbierghenæ, Iærnbierghet (Noraberg, Dala hundare, Sverige) 360, 362.
Järpås, Iarpaas (Järpås s., Kållands h., Sverige) 179.
Jørlunde herred, Iørlundhe hæreth, 365.
Jørslev under Skoven, Iørsløff under skow(en) (Karise s., Fakse h.) 207.

K

Kågeröd (Kaagryth) (Kågeröd s., Luggude h., Skåne) 226.
Kaagryth, se Kågeröd.
Kalfsriis, se Karise.
Kalleby, Cal(l)ebuy, Kaleby (Kalleby s., Strukstrup og Fysing h., Sydslesvig) 332.
Kalsslunde, se Karlslunde.
Kalundborg, Kal(d)ingeborgh, Kalingborgh, Kallundborg, Kallundenborch, Kalundburgh, Kalund(e)borgh 1, 6, 44, 156, 240, 247, 406, 417.
Kalvehave, Kalffuehaffue (Kalvehave s., Bårse h.) 219.
Kalø, Kalfø, borg (Bregnet s., Ø. Lisbjerg h.) 134.
Kampen, Campae (forsv. s., Kr. Rendsburg, Slesvig-Holsten) 51.
Kampen, Campen (Nederlandene) 26, 59-61, 117-118, 373, 397.
Karise, Kalfsriis (Karise s., Fakse h.) 107, 111.
Karlby (Karlby s., Djurs Nørre h.) 330.
Karlslunde, Kalsslunde (Karlslunde s., Tune h.) 303.
Karmel (Palestina) 88.
Karow, Charow (Zirkow s., Rügen) 172.
Karrebæk, Karæbek (Karrebæk s., Ø. Flakkebjerg h.) 166.
Kastelholm, Castelleholm (borg, Åland, Finland) 360.
Kettinge (Blovstrød s., Lynge-Kronborg h.) 467.
Kiel, de Kile (Tyskland) 242.
Kile, de, se Kiel.
Kind (Kinda h., Småland, Sverige) 376.
Kind, Kint (Kinds h., Västergötland, Sverige) 314.
King's Lynn, Lenne (England) 3-4, 421, 430.
Kingston upon Hull, Kyngstonn super Hull (England) 421.
Kisby, Kysby (Boren s., Slis h., Sydslesvig) 123.
Kissendrup, Hærsendorp (Hylleholt s., Fakse h.) 207.
Kiuse, se Kyse.
Kiälbyy, se Källby.
Kiøpnehaffn, se København.
Kjeldkær, Keldekær (Bredsten s., Tørrild h.) 263.
Klinteby, se Gumperup.
Koberbierghenæ, se Kopparberg.
Koge, se Køge.
Kogsbølle, Kousbølig, Koxbøle, Koxæbølæ (Vindinge s. og h., nu Holckenhavn) 110.
Kolberg, Colberg, nu Kolobrzag (Polen) 26.
Kolsbæk, Kolsbek, Kulsbeck (Blistrup s., Holbo h.) 18.
Kong(i)sberg, Koni(n)g(h)esberg, Koningsbergis, se Königsberg.
Kongsted, Kongesthwet (Kongsted s., Fakse h.).
–, kirke 18.
Koparvik (Drammen, Norge) 350.
Kopparberget, Koberbierghenæ, Koperberghit, Kopperbergh (Dalarne, Sverige) 360-362.
Korsholm, Krytzeborgh (Finland) 360.
Koszalin, Kosselin (Polen) 26.
Kragevig (Våbensted s., Musse h.) 298.

Kristrup, Cristhorp (Kristrup s., Sønderhald h.) 5.
Kryplinghe, se Krømlinge.
Krytzeborgh, se Korsholm, Finland.
Krømlinge, Kryplinghe (Everdrup s., Bårse h.) 460.
Kulm, Colmen (Polen) 10, 57.
Kvanløse, Quandløsse (Kvanløse s., Merløse h.) 414.
Kvesarum, Quixarum (Södra Rörum s., Frosta h., Skåne) 343.
Kviinge, Qwithinges (Kviinge s., Ö. Göinge h., Skåne) 235.
Kvislemark, Queslemarck (Kvislemark s., Ø. Flakkebjerg h.) 437.
Kyndeløse, Kyndeløsæ (Kirke Hyllinge s., Volborg h.) 178.
Kyngstonn super Hull, se Kingston upon Hull.
Kyse, Kiuse (Vallensved s., Ø. Flakkebjerg h.) 435.
Kyøbysyø, se Kølby Sø.
Källby, Kiälbyy (Lunds lands., Torna h., Skåne) 204.
Kærby, Tyæreby (Rørby s., Ars h.) 417.
Kærbyholm, Kerbyholm (Ingslev s., Vends h.) 89.
Kærstrup, Kerstorp, Kierstrup (borg, Fuglse s. og h.) 190, 207, 359.
Kærstrup, Kerstrop, Kierstrup, Kiestorp(e) (borg, Tåsinge) 181, 253, 257.
København, Hafnensis, Hafnia, Kiøpnehaffn, Køpenhagen 77, 275, 469.
–, borg 275.
–, byting 221.
–, Nørreport, Nørre portt 469.
Køge, Koge 262.
Kølby Sø, Kyøbysyø (Farstrup s., Slet h.) 272.
Köln, Colne, Colon(d)ia, Colongna, Kolne (Tyskland) 56, 60 indl., 106, (118), 120.
–, ærkebiskop 196, 344.
Königsberg, Kong(i)sberg, Konigesberg, Koninghesberg, Koningsbergis (Østpreussen) 57, 73, 76, 349, 367.

L

Lådne Brøndstrup, Brünstorp (Melby s., Skovby h.) 176.
Ladager (Ejby s., Ramsø h.) 301.
Laghaholm, se Laholm.
Laholm, Laghaholm (borg, Halland) 187.
Lalande, Lalend, se Lolland.
Lanken, Lancken (nu Lanken-Granitz, Lanken s., Rügen) 172.
Langeland, Langlandia 253, 257.
Lankow (Schwerin s. og amt, Mecklenburg) 410.
Lebatz, Lebbacze (Pronstorf, senere Ahrensbök s., Østholsten) 278.
Lejestofte, Legestofftæ (Lyderslev s., Stevns h.) 207.
Lenne, se King's Lynn.
Leodium, se Liège.
Lerup (Lythorp s., Ø. Han h.) 48.
Lescluge, Lescluse, se Sluys.
Lescone, se Skåne.
Liberga, se Lindberg.
Liège, Leodium (Belgien) 189, 191-193.
Lilla Tvären, Lille Thwærn (Hedeskoga s., Herrestads h., Skåne) 235.
Lillefulle, se Fulden.
Lilleheddinge, Litlæheddinge (Lilleheddinge s., Stevns h.) 207.
Lille, Litlæ herred 94-95, 194.
Lille Skensved, Skiendtzet (Højelse s., Ramsø h.) 301.
Lillø, Lilløø, Lylø (borg, Norra Åsums s., Gärds h., Skåne) 444.
Lindberg, Liberga (Lindberg s., Himle h., Halland) 40.
* Lindø, forsv. lokalitet på Sjælland 238.
Lingen, Lynghen, borg (Lingen a.d.Ems, Niedersachsen, Tyskland) 41.
Linköping, Linkøping, Liinköping, Lyncopensis, Lyncopia (Sverige) 86 indl., 238.
–, biskop 86 indl., 238.
–, domkirke 443.
–, kantor 360-363.
–, kapitel 443.
–, stift 443.
Litauen, Lettouwen 36.
Liungbye, se Lyngby.
Livland, Lifland, Liuonia, Lyfland 26, 61, 118, 120, 196, 389.
Ljunits, Liunitz herred (Skåne) 29.
Lolland, Laaland, Lalande, Lalandia, Lalend 209, 212, 229, 234, 242, 298, 412, 435.

–, Sønder herred, Sønderherde Lalandie 412.
London, Londen, Londonia, Londonium (England) 33 indl., 128, 183, 405, 421, 428.
Lonvitz, Loneuitze (Vilmnitz s., Rügen) 172.
Lothringen, Lothoringia 189, 191-193.
Lucca, Luca (Italien) 56, 169, 189, 191-193, 238.
Ludosia, se Lödöse.
Luggude herred, Lutggudahæret (Skåne) 226.
Lund, Lundæ (Skåne) 39, 81, 97-98, 116, 126, 204, 257 indl., 264, 275, 366, 395, 432-433.
–, Bredgatan 366.
–, byråd 81.
–, domkirke 28, 39, 98, 126, 132, 169, 222, 233, 241, 254, 396.
–, domprovst(i) 92, 96-97, 116, 254.
–, Helligåndshus 205.
–, kapitel 28, 39, 53, 92, 98, 116, 126, 132, 205, 213, 241, 254, 461.
–, landsting 222, 233.
–, sakristan 126.
–, Skt. Peders Kloster 254.
–, stift 54-55, 139 indl., 443.
–, ærkebiskop 28, 38-39, 42, 62-63, 65, 69-71, 75, 97-98, 116, 124, 126, 132, 137-138, 146, 165, 169, 235, 237, 261, 343, 382, 389-390, 407-408, 425, 432-433, 444, 456, 461.
Lund (Lyderslev s., Stevns h.) 207.
Lundby (Tjæreby s., V. Flakkebjerg h.) 458.
Lunde, se Ejlby Lunde.
Lutggudahæret, se Luggude h.
Lutteken Tünderen, se Tønder.
Lübeck, Lubec, Lubek(e), Lubic(ensis), Lybicensis (Tyskland) (2), 8, 10, (16), 26, 31, 36, 45, 52, 59-61, 73, (78), 81, 114-115, (117), 118, 120, 122, 142, 171, 202-203, 206, 208-209, 212, 224, 239, 242-244, 247, 256, 265-271, 278, 288, 341, 373-374, 378-380, (383), 389, 404, 416, 424, 431, 442, 450, p. 307.
–, biskop 112.
–, domkirke 239.
–, Fiskergade 271.
–, Skt. Johannes Gade 256.
Lyderslev, Lywdhersløff, Lywthersløff (Lyderslev s., Stevns h.) 207.
Lyløe, se Lilløe.
Lyndhæ, se Store Linde.
Lüneburg, Luneborch, Lunenborgh, Lunenburg (Tyskland) 8, 26, 118, 209, 243-244, 247, 389, p. 327.
Lyngå, Lynghw, Lyngu (Lyngå s., Sabro h.) 47, 129.
Lyngby, Liungbye (Sporup s., Gjern h.) 409.
Lynge herred, Lywngeheret 207.
Lyůnghe, se Ejlby Lunde.
Lywdhersløff, Lywthersløff, se Lyderslev.
Lywngeheret, se Lynge h.
Lø herred, Løghæret 24, 369.
Lödöse, Ludosia (Sverige) 376.
Løgismose, Løuitzmosse (Hårby s., Båg h.) 273.
Løgum Kloster, Locus Dei (Lø h.) 63, 261, 455-456.
Lønholt, Lønholte (Grønholt s., Lynge-Kronborg h.) 207.
Løuitzmosse, se Løgismose.
Løve herred, Løweheret(h) 207.
–, ting 406.

M

Maalmøwæ, se Malmø.
Maastricht (Nederlandene) 345.
Madebøll, se Majbølle.
Magdeburg (Tyskland).
–, borggreve 30.
–, kirkeprovins 30.
Maglahem s. (Gärds h., Skåne) 42.
Magla Skiäglinge, se Skeglinge.
Maglasäte, Maglesædc, Maglesæthe (Höörs s., Frosta h., Skåne) 444.
Magle Thwærn, se Stora Tvären.
Magleby, Maghelby (Magleby Stevns s., Stevns h.) 178, 207.
Magleby, Maglebye (Magleby s., V. Flakkebjerg h.) 466.
Magna Iernemuth, se Great Yarmouth.
Majbølle, Madebøll (Tillitse s., Lollands Sønder h.) 17, 182, 359.
Malmø, E(l)lenbog(h)en, Maalmøwæ, Malmöe, Malmøg(h)e, Mellenbog(h)en, Skåne) 9, 28, 116, 205, 208, 254, 275, 382-384, 395-396.
–, foged 384, 389, 395.
–, råd 136, 383, 389, 395.
Malt herred, Molthereth 353.
Malt herred, se Musse h.

Marienburg, Marienborch, Marienborg (nu Malbork, Polen) 10, 36, 73, 76, 114-115, 131, 224, 349, 367, 374.
Mark (Marks h., Västergötland, Sverige) 314.
Mejlå, Methæl aa (nu Ø. Tanbæk, Slet h.) 272.
Melby, Methelby (Årby s., Ars h.) 292.
Melcombe (England) 421.
Mellenbog(h)en, se Malmø.
Menstrup, Meenstorp (Marvede s., Ø. Flakkebjerg h.) 166.
Merløse herred, Myærløsøheret, Mærløseheret 207.
Methelby, se Melby.
Methæl aa, se Mejlå.
Middelburg, Zeeland (Nederlandene) 183.
Miælby, se Norra Mellby.
Mjolden, Myeltern s. (Lø h.) 24.
Modum (Drammensdistriktet, Buskerud fylke, Norge) 350.
* Moldagaarde (Norge) 336.
Mors(æ) 48, 49 indl.
–, Sønderherred, Synderhærets ting 427.
Munkholm, Stubbekopingsleighe, nu Reveln ved Falsterbo (Skåne) 83.
Musse herred 298.
* Myghælholm (Slet h.) 272.
* Myklagaarde (Norge) 336.
Myærløsøheret, se Merløse h.
Mærløseheret, se Merløse h.
Mölnebjär, Mølnebarg (gd. i Klastorp, Träslöv s., Himle h., Halland) 67.
Møn, Meonia, Møøn 207, 229, 234, 238, 262.

N

Nadelitz (Vilmnitz s., Rügen) 172.
Nakskov, Nachschov, Nachschow, Naxkow 104, 288.
Naumburg (Tyskland).
–, stift 121.
Navarra, 189, 191-193.
Neble, Nybølle (Boeslunde s., Slagelse h.) 305.
Neoburgicus, se Nyborg.
Nersbyerigh, se Næsbjerg.
Nesby, se Næsby.
Nesbyholm, se Näsbyholm.
Neuendorf, Ni(eg)endorp(e) (Vilmnitz s., Rügen) 172.
Neuensin, se Swercin.
Neukloster, Nouum Buxstehude, nonnekloster (Kr. Stade, Niedersachsen, Tyskland) 58.
Nevers (Frankrig) 88.
Newcastle upon Tyne, Nouum Castrum super Tynam (England) 421.
Niborgh, se Nyborg.
Nid(h)aros, Nidrosiensis, se Trondheim.
Niedersachsen, Saxonia inferior (Tyskland) 30.
Niland, se Nyland.
Norge, Noreg(h(e)), Norighæ, Norike, Norweg(h)en, Norwegia 25, 73, 189, 191-193, 196, 209, 212, 240, 242, 245 indl., 335, 337, 340, 342, 360, 362, 397.
Norhwidingæ, se Norrvidinge.
Norra Mellby, Miælby (Norra Mellby s., V. Göinge h., Skåne) 333.
Norrvidinge, Norhwidingæ (Norrvidinge s., Onsjö og Harjagers h., Skåne) 98.
Nouum Buxstehude, se Neukloster.
Nuborch, Nuborgh, se Nyborg.
Nyborg, Neoburgicus, Niborgh, Nuborch, Nuborgh, Nyborgis, Nyborgh, Nyburge, Nyburgh, Nyburgis 62-63, 65, 65A, 66, 68-72, 101, 137, 253, 257, 399.
Nybyl, se V. Nebel.
Nydrosiensis, se Trondheim.
Nyenhusen, se Nyhus.
Nyhus, Nyenhusen (borg ved Flensborg, Sydslesvig) 288.
Nykirki, Nykirky, se V. Nykirke.
Nykøbing (Falster), Nycopinghe, Nykiøbing 25, 182.
Nyköping, Nycopia, Nyköping, Nykopung, Nyköpung, Nykøpingh (Sverige) 360, 362, 401.
Nyland, Niland (Finland) 360.
Næsbjerg, Nersbyerigh (Næsbjerg s., Skast h.) 369.
Næsby (hgd. Næsby s., Tybjerg h., nu Næsbyholm) 434.
Næsby ved Skoven, Nesby (Sorterup s., Slagelse h.) 354.
Näsbyholm, Nesbyholm (Gärdslövs s., Vemmenhögs h., Skåne) 275.
Næstved, Nestwedis 141, 166, (457).
–, Skt. Petri kirke 458.
–, – – kloster 283.

Nöbbelöv, Nybele, Nybølæ (V. Sallerup s., Harjagers h., Skåne) 92, 97.
Nørrehalland, Nørhålland (!) 67.
Nørre Højrup, Hødorp (Nr. Højrup s., Skam h.) 158.
Nørre Jernløse, Iernnløsse (Nr. Jernløse s., Merløse h.) 414.

O

* Obb....., formentlig Odby (Odby s., Refs h.) 347.
Obenste(en), se Opensten.
Odense, Ott(h)onia, Ottoniensis 85, 140, 257.
–, biskop 56, 239, 253, 422.
–, dominikanerkloster 50, 400.
–, franciskanerkloster 50, 89 indl., 140 indl.
–, Fyns landsting 253, 257.
–, Helligåndshus 89 indl.
–, johanniterkloster 89, (297).
–, johanniternes sygehus 89.
–, Skt. Hans kirke 89 indl.
–, Skt. Knuds kirke (domkirke) 253, 432-433.
–, – – kloster 432-433.
–, stift 58, 62, 71, 85, 432-433, p. 224.
Odeszloo, se Oldesloe.
Offre Ydre, se Hvidovre.
Oksby, Wxbi (Oksby s., V. Horne h.) 451.
Oldesloe, Odeszloo (by i Kr. Stormarn, Holsten, nu Bad Oldesloe) 209.
Oniliedal, se Enningdalen.
Opensten, Obenste(e)n (borg i Asarps s., Kinds h., Västergötland, Sverige) 314, 360.
Ordrup, Oræthorp (Kirke Sonnerup s., Volborg h.) 194.
Oreby, Hor(e)by (Høve s., V. Flakkebjerg h.) 207, 441.
Oslo, Osloia, Opslo (Norge) 34, 177, 335, 337-338, 351.
–, biskop 335, 340, 351.
–, domkirke (Skt. Hallvard) 351.
–, kapitel 351.
–, Mariakirken 65, 335, 357.
–, Nonneseter kloster 337.
Ottarp, Ottorp (Ottarp s., Luggude h., Skåne) 251.
Ottersbøl, Otersbøle, Otersbølæ (Mjolden s., Lø h.) 24, 139 indl.
Ottsjö, Ottarsjo (Jämtland, Norge, nu Sverige) 34.
Oxford, Oxonia (England) 421.
Oxonia, se Oxford.

P

Pallerup (Vejleby s., Fuglse h.) 190.
Parcetitze, se Pastitz.
Paris (Frankrig) 80, 82.
–, Collège de Dace, se Maison de Dace.
–, Collège de Laon 88, 358.
–, Collège de Réthel, Maison de Retelois 88.
–, Cordeliers (kloster) 88, 180.
–, Jacobins (kloster) 180.
–, karmeliterkloster 79-80, 82, 88, 180, 186, 201, 334, 358.
–, Maison de Dace, Collège de Dace 79-80, 82, 88, 180, 186, 201, 334, 358.
–, Maison de Retelois, se Collège de Réthel.
–, rue des Anglais 88.
–, rue de Fouarre, rue au Fuerre 82.
–, rue de Ste Geneviève 358.
–, St Etienne 88.
–, Ste Geneviève kloster 80, 88, 186, 358.
–, St Innocent 82.
–, St Mathurin 180.
–, universitet 79-80, 88, 180, 186, 201, 334, 358.
Pastitz, Parcetitze (Vilmnitz s., Rügen) 172.
Plone, se Plön.
Plymouth, Plymmuth (England) 421.
Plön, Plone (Holsten) 341, 453.
Polen, Pollonia 196.
Poznań (Polen) 11.
Prag (Tjekkoslovakiet) 30.
Preussen, Prucia, Prŭczen, Pruczia, Prus(s)en, Prus(s)ia, Pru(t)zen, Prutzia, Prvssen 8, 10, 26, (33), 36, 57, 59-61, 76, 106, 115, 118, 120, 122, 131, 196, 206, 224, 349, 367, 373-374, 378, 380, (381), 389, 405, 419, 428, p. 307.
Pudbusk, se Putbus.
Putbus, Pudbusk (Vilmnitz s., Rügen) 172.

Q

Quandløsse, se Kvanløse.
Queslemarck, se Kvislemark.
Quixarum, se Kvesarum.
Qwithinges, se Kviinge.

R

Råbymagle, Raby (Borre s., Møn) 207.
Råskov, Raskow (forsv. bebyggelse, Stevns h.) 207.
Raathager, se Roager.
Raffnborg, Rafnsborgh, se Ravnsborg.
Rakkel, Rakyl (Hårslev s., Skovby h.) 176.
Raklev, Rakløw(f) (Raklev s., Ars h.) 279-280.
Ralswiek, Ralswiick (Bergen s., Rügen) 200.
Ramsø herred 207, 301.
Ramsåsa, Ramsosæ (Ramsåsa s., Färs h., Skåne) 275.
Ramten, Ramptenn (Ørum s., Djurs Nørre h.) 211.
Randers, Randhers, Randærs 164, 167, 394, 416.
–, byting 167, 394.
–, nonnekloster 394.
–, Skt. Mortens sogn 394.
Raseborg, Raseborgh (borg i V. Nyland, Finland) 360.
Raskov, se Råskov.
Ratzeburg (Tyskland).
–, biskop 45 indl., 87 indl., 112.
Ravnsborg, Raffnborg, Rafnsborgh (Birket s., Lollands Nørre h.) 219-220, 447.
Redebas, Retbitz (Pommern) 435.
Redestorp, se Rettestrup.
Reerslev, Retherslef (Reerslev s., Tune h.) 194.
* Reffuinggelund (forsv. lokalitet, formentlig i Houlbjerg h.) 248.
Reimerstwiete, Reinerstwieten (landsby ved Hamburg, Tyskland) 58.
Remkolde, Ringkielde (Sværdborg s., Hammer h.) 304.
Rendsborg, Rendsburg, Renseborch, Renzedeborch (Slesvig-Holsten) 22.
–, borgmester og råd 51.
–, sognekirke 51.
Renge, Ræthinge (St. Heddinge s., Stevns h.) 207.
Ren(n)g, se Ring.
Retbitz, se Redebas.
Rettestrup, Redestorp (Vejlø s., Hammer h.) 157.
Reval, se Tallinn.
Ribe, Ribeher, Ripen, Ripher, Ripis, Rypen, Rypis 19, 23, 232, 242, 245-246, 260, 339, 425, 451-452.
–, biskop 23-24, 62, 65, 69-72, 75, 232, 246, 260, 314, 371, 373, 378, 451-452, 454.
–, bispegård 452.
–, byting 19, 108, 440.
–, dominikanerkloster 451.
–, domkirke 24, 30, 69 indl., 71, 232, 246, 370-371, 451.
–, franciskanerkloster 451.
–, kapitel 23, 30, 160 indl., 199, 232, 246, 260, 368-372, 451-452.
–, kapitelhus 369-371.
–, Langebro, Langbroo 19, 440.
–, Puggård, Puckhuus, Pukhu(u)s 24, 69, 138-139.
–, Skt. Hans kirke 451.
–, Skt. Michaels kapel 69.
–, Skt. Nikolai sogn 19, 108, 440.
–, stift 23, 246, 454.
–, Østerport 108.
Riga, Ryga (Letland) 59-61, 122, 389, p. 359.
Ring, Ren(n)g (Hammer s. og h.) 250, 356.
Ringkielde, se Remkolde.
Ringstaholm, Ringstadholm, Ringstatheholm (borg, Borgs s., Memmings h., Östergötland, Sverige) 360, 443.
Ringsted, Ringstad(ae), Ringstadhæ, Ringsteth, Ryngstadis 166, 229, 234, 257 indl., 434, 439, 459.
–, kloster 439.
–, Sjællandsfar landsting 229, 234.
–, Skt. Knuds (nu Skt. Bents) kirke 229, 234.
–, herred 166.
Rizæ, se St. Rise.
Roager, Raathager (Roager s., Hviding h.) 232.
Roalöv, Röthelöf (Färlövs s., Ö. Göinge h., Skåne) 290.
Rodnebye, se Ronneby.
Rolsted, Roltstethe (Rolsted s., Åsum h.) 253.
Rom(a) (Italien) 30, 56, 121.
Rombleburgh, se Rumlaborg.
Ronneby, Rodnebye (Blekinge) 215.
Roskilde, Roschildensis, Roskildis, 18, 35, 46, 74, 90, 94-95, 99, 103, 110-111, 133, 178, 331, 354, 365, 435, 448, 468.
–, biskop 35, 62, 72, 87, 90, 112, 173, 200, 207, 229, 275, 314, 331, 354, 451.
–, byting 99, 230-231.

–, domkirke (Skt. Lucius) 18, 90, (94), 99, 194, 223, 249, 282, (289).
–, Hersegade, Hørsegadæ 103.
–, Johannes Døberens sogn 230-231.
–, kapitel 18, 46, 238, 282.
–, Olufs Kirkegade, Olofskyrkegadæ, Oløfskyrkegadæ 230-231.
–, Skt. Agnete kloster 90, 365, 448, 468.
–, Skt. Clare kloster 18, 178, 262, 402.
–, Skt. Michaels sogn 99.
–, Skt. Olai 18, 74, 99.
–, stift 35, 44, 72, 200, 233-234, 238, 249, 257, p. 327.
–, Vor Frue kloster 18, 168.
–, – – sogn 103.
Rostock, Rostok, Rostők, Rozstoc(k), Rozstok (Tyskland) 8-9, 26, 59-61, 101 indl., 118, 120, 209 indl., 243-244, 247, 258, 373, 378, 389, 431.
* Rothagra (formentlig Röåkra, Kviinge s., Ö. Göinge h., Skåne) 235.
Rothewich, se Rugtved.
Ruds Vedby, Vytby (Ruds Vedby s., Løve h.) 233-234.
Rughen, se Rügen.
Rugtved, Rothewich (Albæk s., Dronninglund h.) 378.
Rumlaborg, Rombleburgh (borg, Tveta h., Småland, nu del af Huskvarna, Sverige) 360.
Rusland, pp. 307, 359.
Ryd kloster, Rus regium (Glücksburg s., Husby h., Sydslesvig, nu Glücksburg).
–, abbed 139.
Ryde, Rythe (Ryde s., Lollands Sønder h.) 412.
Rydhæ, Rydhø, se Rye.
Rye, Rydhæ, Rydhø (Rye s. Volborg h.) 207.
Rügen, Rughen, Ruya, terra Rughie (Tyskland) 172, 200, 274, p. 36.
Rügenwalde, Ruenwolt (nu Darlówo, Polen) 26.
Rythe, se Ryde.
Ræthinge, se Renge.
Röderum, se Rörum.
Rödinge, Reckinge, Rydinge, Rytinge (Rödinge s., Färs h., Skåne) 12-13.
Rønnebæk, Rynebech (Rønnebæk s., Hammer h.) 145.
Rörum, Röderum (Rörums s., Albo h., Skåne) 407.
Röthelöf, se Roalöv.

S

Sabro, Saubro (Sabro s. og h.) 47, 129.
–, herred, Saubrohæret, ting 47, 129.
Sahl, Salæ (Sahl s., Ginding h.) 451-452.
Sakskøbing 359.
Sallinge herred, Salingheret, ting 110.
Saltum (Saltum s., Hvetbo h.) 49 indl.
Saltø, Soltt, So(o)ltæ (Karrebæk s., Ø. Flakkebjerg h.) 155, 166, 279.
–, borg 155, 166.
* Sanmstitze (forsv. lokalitet i Zirkow, Lanken eller Vilmnitz s., Rügen) 172.
Sanctus Botolphus, se Boston.
Sandwich (England) 421.
Saxulthorp, se Västra Sallerup.
Schag(h)en, se Skagen.
Schone, se Skåne.
Schonere, Schonöre, Schonør, se Skanør.
Schönberg (Kr. Grevesmühlen, Mecklenburg) 45 indl.
Schoulenge, se Skovlænge.
* Schrevenborn, * Grevenborn (forsv. landsby i Gnissau s., Østholsten) 278.
Schwerin, Zwerin.
–, domkirke 45, (239).
–, stift 52, 87, 112.
Sclufla, Sclusa, se Sluys.
* Scyrethorp (forsv. sogn, måske Seerdrup, nu Gerlev s., Slagelse h.) 84.
Seelvitz, Zeleuitze (Zirkow s., Rügen) 172.
Sengeløse, Syængæløsæ (Sengeløse s., Smørum h.) 423.
Sievershagen (landsby ved Rostock, Tyskland) 258.
Silvitz, Zilneuitze (Zirkow s., Rügen) 172.
Simontorp, Simundetorp, (Glimåkra s., Ö. Göinge h., Skåne) 418.
Simrishamn, Somershauen, Zomereshauen(e) (Skåne) 144, 387-388.
–, foged 388-389.
–, råd 387, 389.
Sioothorp, se Sjötorp.
Siuitzsted, se Sivested.
Sivested, Siuitzsted (Tøstrup s., Djurs Nørre h.) 211.

Siøholm, se Søholm.
Sjælland, Sel(l)andia, Sellandt, Siallendia, Sieland(h), Siælandia, Siælend, Syalandia, Syellandia, Syæl(l)andia, Zelande 102, 154, 181, 207, 229, 234-235, 238, 240, 257 indl., 279-281, (445).
–, landsting, Siellan(n)dfar landsting 229, 234, 281, 423, 434, 439, 445-446.
Sjörup, Syotorp, Syøthorp (Sjörups s., Ljunits h., Skåne) 127, 235.
Sjötorp, Sioothorp (Marka s., Vilske h., Västergötland, Sverige) 179.
Skåne, Lescone, Sc(h)ania, Schanca, Schoenen, Schone, (le) Scone, Skone) 3, 4, 13, 25-26, 118, 120, 128, 130-131, 142, 183, 195, 235, 257 indl., 265-267, 275, 315-323, 325-328, 345, 349, 367, 374, 385, 389, 397, 405, 419, 421, 428, 430.
–, landsting 213, 222, 233, 275, 396.
Skafterup, Skaf(f)torp (Fyrendal s., Ø. Flakkebjerg h.) 86, 275.
Skagen, Schag(h)en 202, 373, 378, 380.
Skam herred.
–, ting, Skamherritzting 308.
Skanør, Scanør, Schonere, Schonor(e), Schonöre, Schonør, Skanöör, Skanøør (Skåne) 78, 135, 240, 268-271.
–, borg 380, (381).
–, byting 240.
–, Næstvedleje, Næstwythleghæ 135.
–, Travnestræde, Traffnestrædhæ 240.
Skara, Scarensis, stift (Sverige) 238.
Skarhult, Skarholte (Skarhults s., Frosta h., Skåne) 443.
Skast herred, Skastethæret, Skazstheret, Skazst(et)hæret 199, 368-371.
Skeglinge, Magla Skiäglinge, Magleskeilinge, Stora Skiægglinge (gd. i Skeglinge s., Frosta h., Skåne, nu Skeglinge) 390.
–, gårde, Skielinge gårdar (Skeglinge s., Frosta h., Skåne, nu Lilla Skeglinge) 390.
Skellingsted, Skiellends tued, Skiellenndtz Tuedtt (Skamstrup s., Tuse h.) 329.
Skelskør, Skelskyør 420.
Skeppings herrett, se Skippinge herred.
Skerpingæ, se Skørpinge.
Skibby, Skyby (Skibby s., Horns h.) 99.
Skibelund, Skibelunde (Gloslunde s., Lollands Sønder h.) 152.
Skibet, Skibith (Skibet s., Tørrild h.) 263.
Skiellends tued, Skiellenndtz Tuedtt, se Skellingsted.
Skiendtzet, se Lille Skensved.
Skiffard, Skiiffar (Tøstrup s., Djurs Nørre h.) 211.
Skindbjerg, Skindberig (Ø. Hassing s., Kær h.) 148.
Skippinge herred, Skeppings herrett 217.
Skivarp, Skii(p)parp (Skivarp s., Vemmenhögs h., Skåne) 251.
Skjoldenæs, Skioldenes, Skioldænæs (nu Skjoldenæsholm, Valsølille s., Ringsted h.) 207, 229, 234.
Skovby, Schauby, Schouby, Schoûby 176.
–, herred 176.
–, – foged 176.
–, – ting 176.
Skovmosegård, Skouemosegard, Skouemosægaardh (Espe s., Sallinge h.) 110.
Skowgaardh, Stogsgard, se Gestelev Skovgård.
Skovhus, Skowhus (Lyderslev s., Stevns h.) 207.
Skovlænge, Schoulenge (Skovlænge s., Lollands Sønder h.) 412.
Skovse, Skowesø (Ottestrup s., Slagelse h.) 207.
Skyby, se Skibby.
Skyrpinge, se Skørpinge.
Skærholm, Skierholm (Ginnerup s., Djurs Nørre h.) 211.
Skærvad, Skiærwath, Skærewath, Skærævath (Ginnerup s., Djurs Nørre h.) 20-21, 32.
Skørpinge, Skyrpinge (Havnelev s., Stevns h.) 207, 281.
Skørpinge, Skerpinge, Skyrpinge (Skørpinge s., V. Flakkebjerg h.) 207.
–, mølle 441.
Slagelse, Slauelsse, Slaulosia, Slawelsæ 84, 102 indl., 145, (307), 324, 441, 474, (475), 476, (477).
–, Bredegade 474, (475-476).
–, kongsgård 474.
–, Skt. Mikkels, Michels kirke 477.
–, herred, Slaulosehæret, Slawelsøheret 102, 207.
Slagslunde (Slagslunde s., Ølstykke h.) 300.

Slemming, Slyminge (Enslev s., Djurs Nørre h.) 352.
Slesvig, Slesuic, Sleswic(ensis), Sleswich, Sleswi(c)k, Slezuic, Slienicensis (Sydslesvig).
–, biskop 11, 31, 45, 63, 69-72, 75, 112, 239 indl., 278, 288, 313, 451.
–, by 11, 14-15, 41, 161, 399.
–, domkirke 123, 332.
–, domprovst 161.
–, hertugdømme, se Sønderjylland.
–, kapitel 37, 123, 160, 332.
–, Skt. Johannes kloster på Holmen, monasterium sancti Iohannis in Holm prope Sleswich 332.
–, stift 51-52, 332.
Slet herred, Slæthæret.
–, provst 436.
–, ting 272.
Slienicensis, se Slesvig.
Slis herred, Slesheret (Sydslesvig) 123.
–, ting 123.
Sludstrup, Slustrup (Sludstrup s., Flakkebjerg, nu Slagelse h.) 306.
Sluys, Lescluge, Lescluse, Sclufla, Sclusa (Flandern) 405.
Slyminge, se Slemming.
Slæthæret, se Slet h.
Snegård, Snegardh (Snesere s., Bårse h.) 459.
Sneum, Sn(e)ethum, Sneom, Snethim (Sneum s., Skast h.) 199, 368-372, 451.
Snøde, Snodwith (Snøde s., Langelands Nørre h.).
–, Skt. Andreas' kirke 62, 63 indl.
Snørsløf, se Svogerslev.
Soest, Soist (Westfalen, Tyskland) 113.
Solbjerg, Solbyerghe (Solbjerg s., Løve h.) 170.
Sorby(lille), se Sørby(lille).
Sorstorp, se Sostrup.
Sorø, Sore.
–, abbed 233-234, 310.
–, kloster 44, 84, 168, 170, 233-234.
Sostrup, Sorstorp (Gjerrild s., Djurs Nørre h.) 330.
Southampton, Sutham(p)tonia, Suthamptonn (England) 405, 421.
Spanien 373.
Staabrund, se Stabrand.
Stabrand, Staabrund (Nødager s., Djurs Sønder h.) 293.
Stade, Stadis (Niedersachsen, Tyskland) 142.
Stavanger, Stafuangerensis, Stafwanger (Norge).
–, biskop 335, 340, 342.
Stavensherret, se Stevns h.
Stenstorp, Stenstorp(h) (Gällared s., Faurås h., Halland) 119.
Stenstrup, Stendorp (Stenstrup s., Sunds h.).
–, Skt. Nikolai kirke 70.
Sternberg, Sterneberch (Mecklenburg) 52.
Stevns herred, Stavensherret, Steffuensherritt, Steffnesheret, Stefnshæret, Stæf(f)nesheret, Stæffnsheret, Stæfnyshæret 207, 235, 281, 413, 434.
Stockholm, Stokholm (Sverige) 105, 184, 210, 410, p. 307.
Stogsgard, se Gestelev Skovgård.
Stora Skiægglinge, se Skeglinge.
Stora Tvären, Magle Thwærn (Hedeskoga s., Herrestads h., Skåne) 235.
Store Fuglede, Fughlæth maglæ (Store Fuglede s., Ars h.).
–, kirke 173.
Store Heddinge, Heddinggæ, Heddingæ maglæ, Hæddinge 207, 402.
–, kirke 125.
Store Linde, Lyndhæ (Karise s., Fakse h.) 166.
Store Rise, Rizæ (Store Rise s., Ærø).
–, Skt. Nikolai kirke 432-433.
Stralsund, opidum Sundensis, Stralessunde, Stralessundis, Sunde, Sünde, Sundis, Sünd(ens)is, Zunde (Tyskland) 8, 26, 59-61, 76 indl., 106, 112, 118, 120, 143-144, 203, 206, 209 indl., 243-244, 247, 284-287, 373, 378, 380, 389, 411, 431.
–, Altefähr 172.
–, råd 380, 383, 385, 387, 411.
–, Skt. Jacobi kirke 31, 45 indl., 87, 112.
* Stre (forsv. landsby ved Lübeck, Tyskland) 278.
* Stregghelm (forsv. landsby ved Lübeck, Tyskland) 278.
Strø, Strøø (Strø s. og h.) 275.
Strøby (Strøby s., Stevns h.) 413.
Stubbegård, Stubbegaardt (forsv. gd. i Magleby s., V. Flakkebjerg h.) 466.

Stubbekøbing, Stubbekoping(h) 83.
Stubbekøbingsleje, Stubbekopingsleighe, se Munkholm.
Stubber, Stwbthorp kloster (Sevel s., Ginding h.) 451.
Stude, Stuthæ (Hemmeshøj s., Slagelse h.) 441.
Stwbthorp, se Stubber.
Styrlinge, se Størlinge.
Stæf(f)nesheret, se Stevns h.
Stäkeholm, Stægheholm, borg (nu i Västervik, Småland, Sverige) 360.
Stødby, Støyby (Tillitse s., Lollands Sønder h.) 182, 359.
Størlinge, Styrlinge (Everdrup s., Fakse, nu Bårse h.) 207.
Sund, se Øresund.
Sunde, se Stralsund.
Sutham(p)tonia, se Southampton.
Svanholm, Suaneholm, Swanehoolm (Krogstrup s., Horns h.) 103, 263.
Svansbjerg, Swansbergh (Herfølge s., Bjæverskov h.) 207.
Svavsted, Swauestede (borg i Svabsted s., Kr. Husum, Sydslesvig) 45.
Svejstrup, Sweystrop, Swystorp (Lyngå s., Sabro h.) 47, 129.
Svendborg, Swyn(e)burgensis, Swyneburgh 447.
Svennerup, Swenorp (Kongsted s., Fakse h.) 207.
Svenstorp, Swenstorpe (Lindberg s., Himle h., Halland) 40.
Svenstorp, Swenstorp (St. Köpinge s., Herrestads h., Skåne) 235.
Svenstrup, Swenstorp (Borup s., Ramsø h.) 439.
Svenstrup Hovgård, Swensthorphouegaar (Sahl s., Ginding h.) 451.
Sverige, Swecia, Sweden, Swerik(e), Swerrig(h)e, Swerrighæ 189, 191-193, 196, 360-362, 376, 401-402, 417, 431.
Svinninge, Swethningæ (Svinninge s., Tuse h.) 102.
Svogerslev, Snørsløf, Svogersløf (Svogerslev s., Sømme h.) 282.
–, mølle 289.
Swansbergh, se Svansbjerg.
Swensthorphouegaar, se Svenstrup Hovgård.
Swenstorp(e), se Svenstorp, Svenstrup.
Swercin (nu Altensien eller Neuensien, Lanken s., Rügen) 172.
Swethningæ, se Svinninge.
Swijn, Zwen (flod ved Brügge, Flandern) 389.
Swyn(e)burgensis, Swyneburgh, se Svendborg.
Syluøryth, se Søllerød.
Söndrum, Synderom (Söndrum s., Halmstads h., Halland) 67.
Syængæløsæ, se Sengeløse.
Syøthorp, se Sjörup, Sørup.
Sæby (Sæby s., Volborg h.) 434.
Sæbyholm, Seeby (Halsted s., Lollands Nørre h., tidl. Sæbygård) 17.
Sällshög, Sælæsø (Tryde s., Ingelstads h., Skåne) 275.
Sælæsø, se Sällshög.
Særslev, Sersløf (Særslev s., Skovby h.) 176.
Søborg, Zeborch (Søborg s., Holbo h.) 274.
Søften, Suten (Søften s., V. Lisbjerg h.) 47.
Søholm, Siøholm (Magleby Stevns s., Stevns h.) 305, 466.
Søllerød, Syluøræth (Søllerød s., Sokkelund h.) 420.
Søllested, Zuluerstede (Søllested s., Lollands Sønder h.) 412.
Sønder Bjerge, Bieryge (Bjerre s., V. Flakkebjerg h.) 305.
Sønderborg, Sunderborch 142.
Sønder Felding, Fillingh (Sønder Felding s., Hammerum h.).
–, kirke 451.
Sønderhalland, Synder Hållandt (!) 67.
Sønderjylland, Slesvig, Sønder Iucia 24, 63, 399.
Sønder Saltum, Syndre Sallten (Saltum s., Hvetbo h.) 49.
Søndersø, Sünderse (Søndersø s., Skovby h.) 176.
Sørby(lille), Sorby(lille), Sørbylile (Sludstrup s., Flakkebjerg h., nu Slagelse h.) 324, 472.
Sørup, Syøthorp (Vetterslev s., Ringsted h.) 255, 423.

Søstrup (Søstrup s., Merløse h.) 414.
Sövde, Sewide, Søuditt (Sövde s., Färs h., Skåne) 12-13.

T

Tågarp, Takatorp, Taketorp, Tokatorp (Farstorps eller Norra Mellby s., V. Göinge h., Skåne) 444.
Tågra, Thoagger, Toachra, Toagra (Sövde s., Färs h., Skåne) 12-13.
Tåsinge, Taasen, T(h)oslandia, Tossinglandt 181, 253, 257.
Tåstrup, Thorstorp (Hellested s., Stevns h.) 125, 207.
Tåstrup, Thorstorp (Hyllinge s., Ø. Flakkebjerg h.) 166.
Tageschouff, se Tovskov.
Takatorp, Taketorp, se Tågarp.
Tallinn, Reval (Estland) 122, 389, pp. 149, 307, 346.
Tandrup, Tandorp (Haverslev s., Ø. Han h.) 48.
Tangå, Tangæ (senere Tangegård, Øksendrup s., Gudme h.) 253.
Tartu, Dorpat, Tarbatum, Tarbete, Tharbte (Estland) 59-61, 122, 389, p. 359.
Tavastehus, Tavistehws (borg i Tavastland, Finland) 360.
Telling, Tybing (Lerup s., Ø. Han h.) 48.
Tempzin, Antoniterpræceptori (Mecklenburg) 259.
Tennigh, se Tinning.
Terpgård, Thorpsgart(h) (Bramminge s., Gørding h.) 199, 371.
Tersnes, se Düttnis.
Thiust, se Tjust.
* Thoffter, norsk gods 336.
Thornn, se Toruń.
Thorpsgarth, se Terpgård.
Thorslundemaglæ, Thorslundæ maklæ, se Torslundemagle.
Thorstorp, se Tåstrup.
Thorthorp, se Tordrup.
Thorun, se Toruń.
Thor(v)ildhæret, se Tørrild h.
Thoslandia, se Tåsinge.
Þrondheim, se Trondheim.
Thrutzholm, se Trudsholm.
Thune herritt, se Tune h.
Thwfstorp, se Tjustorp.
Thwærn, se Lilla Tvären, Stora Tvären.
Thy, Thyuth 23.
Thyggitstorp, se Tygestrup.
* Thylshamar (forsv. lokalitet på Sjælland) 238.
Thyudæbergh, se Tybjerg.
Thørsløf, se Tørslev.
Tidzildrup, se Tøstrup.
Tierborgh, se Tjæreborg.
Tierreby, se Tjæreby.
Tillitse, Tyl(l)itze (Tillitse s., Lollands Sønder h.) 182, 359, 412.
Timberbymark, se Tømmerbymark.
Tinning, Tennigh (Folby s., Sabro h.) 47.
Tjust, Thiust (Småland, Sverige) 376.
Tjustorp, Thwfstorp, Thyufstorp (Skabersjö s., Bara h., Skåne) 235, 396.
Tjæreborg, Tierbargh, Tyerbergh, Tyerburgh, Tyæærburgh (Tjæreborg s., Skast h.) 369-372.
Tjæreby, Tierreby (hgd., Tjæreby s., V. Flakkebjerg h.) 473.
Tokatorp, se Tågarp.
Toksværd, Tokswerdhe, Toxswærthæ (Toksværd s., Hammer h.) 109, 207.
Tolstrup, Tholffstorp (Ø. Egesborg s., Bårse h. eller forsv.
bebyggelse (Thorkilstrup) i Strø h.) 207.
Tolånga, Tholanger, Tho(r)langa (Tolånga s., Färs h., Skåne) 12-13.
Tommerup, Thomarp, Tomerup (Skåne).
–, kloster 42-43.
Tommestrup, Tomestorp, Tomestrup (St. Heddinge s., Stevns h.) 207 ? 281.
Tordrup, Thorthorp, Tortorp (Søllerød s., Sokkelund h.) 420, 467.
Torkilstrup, Thorkilstorp, Thorkylstorp (Kirke Såby s., Volborg h.) 178, 194.
Torna herred, Thornaheret (Skåne) 39.
Torpe s. (nu vistnok Vejleby s., Fuglse h.) 190.
Torslundemagle, Thorslundemaglæ, Thorslundæ maklæ (Torslunde s., Lille, nu Smørum h.) 194, 420.
Toruń, Thornn, Thorun, Thorún (Polen) 10, 57, 73, 76, 114-115, 118, (206), 224, 349, 373, 378, 389.
Toslandia, se Tåsinge.

Tovskov, Tageschouff (Sommersted s., Gram h.) 301.
Traanæs, se Tranås.
Tranås, Traanæs (Tranås s., Albo, nu Ingelstads h., Skåne) 275.
Trelleborg, Drelborgh, Trullaborgh (Skåne) 284.
Treptow(e) (Pommern, nu Trzebiatów, Polen) 26.
Tribsees, Tribuze(e)s (Kr. Stralsund, Forpommern, Tyskland) 45, 239.
Trondheim, Drűntheim, Druntheym, Nid(h)aros, Nidrosiensis, Nydrosiensis, Þrondheim, Truntheem 222, 240.
–, kapitel 240.
–, ærkebisp 62-63, 65, 69-72, 222, 233, 240, 335, 338, 340, 342.
Trudsholm, Thrutzholm (hgd., Kastbjerg s., Gjerlev h.) 214.
Trullaborgh, se Trelleborg.
Truntheem, se Trondheim.
Tryde, Trywethe (Tryde s., Ingelstads h., Skåne) 275.
Trydefang, Trywethefong (Tryde s., Ingelstads h., Skåne) 275.
Tubula, se Tøvelde.
Tunderen, se Tønder.
Tune herred, Thune herritt, Tunæheret 194, 471.
Turestorpsö, Thurestorpssööö, Thurstorpsø, Tustrupsø (borg, Börringe s., Vemmenhögs h., Skåne) 132, 343.
Tuse herred, Tuzehæret 102.
Tuse Næs, Twzenæs, Tuse h. 207.
* Tværdalene (formentlig Drammensdistriktet, Buskerud fylke, Norge) 350.
Tybing, se Telling.
Tybjerg, Thyudæbergh, Tybierig (nu Tybjerggård, Tybjerg s. og h.) 157.
Tyerbergh, Tyerburgh, se Tjæreborg.
Tygestrup, Thyggitstorp (nu Kongsdal, Undløse s., Merløse h.) 173.
Tylitze, se Tillitse.
Tyskland, Alamania, Alemania, Germania 30, 56, 189, 191-193, 196.
Tyæreby, se Kærby.
Tyæærburgh, se Tjæreborg.
Tømmerby, Timberby mark (Sneum s., Skast h.) 199.
Tønder, (Lutteken) Tunderen 100.
Tørrild herred, Thor(v)ildhæret.
–, ting 263.
Tørslev, Thørsløf (Gerlev s., Horns h.) 168.
Tøstrup, Tidzildrup (Tøstrup s., Djurs Nørre h.) 211.
Tøvelde, Tubula (Stege lands., Møn) 262.
Þ, se Th.

U, se også V

Udby, Vthby, Wdby (Udby s., Tuse h.) 207.
Udby, Vthby (Udby s., Bårse h.) 434.
Udlejre, Wtlærdhe (Ølstykke s., Jørlunde, nu Ølstykke h.) 365.
Ugerup, Wgarp (Köpinge s., Gärds h., Skåne) 235.
Uglestrup, Vpplestorp, Wglestorp (Lyndby s., Volborg h.) 107, 109, 111, 194, 255.
Uilla de Sancto Botholpho, se Boston.
Ulvshale, Vlfshale (Stege landdistrikt, Møn) 447.
Undløse, Vnløsæ (Undløse s., Merløse h.).
–, Skt. Laurentius' kirke 72.
Ungarn, Ungaria 196.
Urlev, Wrløff (Urlev s., Bjerre h.) 391.

V, se også F, U, W

Vadum (Vadum s., Kær h.) 162.
Valby, Walby (Hellested s., Stevns h.) 207, 281.
Valdersløff, se Vollerslev.
Valkare, se Balkåkra.
Valmundsö (nu vistnok Södra Djurgården, Stockholm, Sverige) 210.
Vandborg, Wanndborg (Vandborg s., Vandfuld h.) 463.
Vandfuld herred, Wannfeldherritt, Wændfolkhæret 246, 463.
Vanløse, Wan(d)løse (Stenmagle s., Merløse, nu Alsted h.) 207, 324.
Varde, Waret, Warwith 232, 451.
Vardesyssel, Waretsysæl, Warwithsys(e)l, Warwithsysæl 23, 199, 368-371, 451.
Varpelev, Warpeløue, Worpeløue (Varpelev s., Stevns h.) 207, 434.
Vasby, se Visby.
Vedby, Wytby (Søndersø s., Skovby h.) 176.

Vedbygård, Vytby (Ruds Vedby s., Løve h.) 233-234, 257 indl.
Vedde, Wæther (Munke Bjergby s., Merløse, nu Alsted h.) 207.
Veflinge, Werlelynghe (Veflinge s., Skovby h.) 176.
Veinge kirke, Widingeskerke (Veinge s., Höks h., Halland) 187.
Vejleby, Wedelby (Hørve s., Skippinge, nu Ods h.) 217.
Vejleby, Weyleby (vistnok Ferslev s., Horns h.) 414.
Velinge, se Välinge.
Vellahn (Wittenburg amt, Mecklenburg) 105.
Vemmeløse, Wimløse (Gimlinge s., V. Flakkebjerg h.) 279.
Vendsyssel, Wendlia 49 indl., 451.
Venslev, Wensløff (Vensløv s., V. Flakkebjerg h.) 207.
Vestenskov, Vestenschow (Vestenskov s., Lollands Sønder h.) 412.
Vester Assels, Westherassels (V. Assels s., Morsø Sønder h.) 427.
Vestergård, Westregaarth (Mjolden s., Lø h.) 24.
Vester Hassing, Westerhassing (V. Hassing s., Kær h.) 148.
Vester Hiortells, se Hjortdal.
Vester Nebel, Nybyl (V. Nebel s., Brusk h.) 377.
Vester Nykirke, Nykirki, Nykirky (V. Nykirke s., Skast h.) 199, 368-371.
Vibekær, Wibekiær (mose i Gjerrild s., Djurs Nørreh.) 330.
Viborg, Wibergensis, Wibergi(u)s, Wiborgh(e) 16, 23-24.
–, biskop 23-24, 62, (65), 69-72, 75, 214.
–, domkirke 24.
–, kannikebolig (20), 21.
–, kapitel 23.
–, landsting 214.
–, stift 24.
Viborg, Wiborg(h), Wiburgh, (Finland, nu Rusland) 360, 362.
Vienne, Wienne (Frankrig).
–, koncil 11.
Vierwitz, Vireuitze (Zirkow s., Rügen) 172.
Vieröd, Wiuaryth (Kågeröd s., Luggude h., Skåne) 226.
Vigerslev, Wyslæf (Vigerslev s., Skovby h.) 176.
Villestofte, Hillestoft (Pårup s., Odense h.) 50, 400.
Vilmnitz, Vilmnitze (Vilmnitz s., Rügen) 172.
Vindbyholt, Windebotheholt (Roholte s., Fakse h.) 207.
Vindinge, Wininghæ, Win(n)in(g)gæ (nu Fyrendal s., Ø. Flakkebjerg h.) 279-280.
Vingsted, Vingstæth (Bredsten s., Ørrild h.).
–, mølle 263.
Vireuitze, se Vierwitz.
Visby, Vasby, Værbye (forsv. landsby, Vindinge s., Tune h.) 282.
Visby, Wiisby, Wisbu, Wysbu (Gotland) 59-61, 218, 225, 404, pp. 149, 307.
–, dominikanerkloster 210.
–, råd 389.
Voer, Wor kloster (Voerladegård s., Tyrsting h.) 146.
Volborg herred, Walburgsheret, Walbur(g)shæret, Walburgxhæret 107, 109, 111, 194, 207, 255, 402.
–, ting 255.
Vollerslev, Valdersløff, Wvuldersløff (Vollerslev s., Bjæverskov h.) 281.
Vollerup, Woldrup (Gimlinge s., V. Flakkebjerg h.) 329, 437.
Vordingborg, Wardingburgh, Werdeghenborg, Werdingborch, Werding(h)eborch, Werdingborg, Werding(e)borgh, Werdingeburch, Werdingenborg, Werdingkborgh, Werdyngborch, Werdyngborgh, Wirdinborch, Worthingeborgh, Wortimburgk, Wortinborgh 25-26, 37, 53, 59-60, 73, 76, 101, 104, 115, 117, 120, 122, 229, 234, 240, 242.
Vpplestorp, se Uglestrup.
Vridsløsemagle, Wrytzløsæmaglæ (Sengeløse s., Smørum h.) 423.
Vthby, se Udby.
Vytby, se Ruds Vedby.
Välinge, Velinge (Välinge s., Luggude h., Skåne) 251.
Værbye, se Visby.

Västmanland, Wåstmannaland, Westmannaland (Sverige) 360, 362.
Västra Hoby, Hoby (Västra Hoby s., Torna h., Skåne) 39, 179 ?.
Västra Sallerup, Saxulthorp (Västra Sallerups s., Harjagers h., Skåne) 92.
Växiö, Waxiø, Wäxio (Sverige).
–, biskop 276.

W, se også U, V

Walburgsheret, Walburg(s)hæret, se Volborg h.
Walle (landsby ved Bremen, Tyskland) 227.
Wan(d)løsæ, se Vanløse.
Waret, se Varde.
Warin, Woriin (Mecklenburg) 429.
Warmiensis, se Ermland.
Warwith, se Varde.
Waxiø, Wäxio, se Växiö.
Wedelby, se Vejleby.
Wendfolkhæret, se Vandfuld h.
Wendlia, se Vendsyssel.
Werlelynghe, se Veflinge.
Westerhassing gaard, se Hassinggård.
Westerrade, Westerrode (Pronstorf s., Kr. Segeberg, Holsten) 278.
Westherassels, se Vesterassels.
Westmannaland, se Västmanland.
Westminster, Westmonasterium (kloster, nu i London) 3-4, 130, 183, 397-398, 428.
Wgarp, se Ugerup.
* Widheem (forsv. lokalitet på Sjælland) 238.
Widingeskerke, se Veinge kirke.
Wiisby, se Visby.
Wimløse, se Vemmeløse.
Windebotheholt, se Vindbyholt.
Wininghe, se Findinge.
Win(n)ing(g)æ, Wininghæ, se Vindinge.
Winton, Wittona, Wynttona (Hampshire, England) 405.
Wismar, Wismaria, Wismer, Wysmar (Tyskland) 8, 26, 59-61, 118, 120, 128, 130, 195, (206), 209 indl., 243-244, 247, 259, 373, 378, 389, 431, 442.
Witton, se Winton.
Wiuaryth, se Vieröd.
Woldrup, se Vollerup.
Wollin, Wolin (by, nu Wolin, Szczecin departement, Polen) 26.
Woriin, se Warin.
Worpeløue, se Varpelev.
Wreechen, Wrechen (Vilmnitz s., Rügen) 172.
Wrløff, se Urlev.
Wrytzløsæmaglæ, se Vridsløsemagle.
Wtlærdhe, se Udlejre.
Wynttona, se Winton.
Wvulderssløff, se Vollerslev.
Wxbi, se Oksby.
Wyslæf, se Vigerslev.
Wytby, se Vedby.
Wytte, se Witte.
Wændfolkhæret, se Vandfuld h.
Wåstmannaland, se Västmanland.
Wæther, se Vedde.
Wäxio, se Växiö.

Y

Yarmouth, se Great Yarmouth.
Yluedhorp, se Illerup.
Ysowæ, se Ishøj.
Ystad, Üstede, Vstede, Wste, Ydstadis, Ydstadæ, Ystat, Ystæd (Skåne) 42, 91, 93, 143-144, 215, 285, 287, 385, 408.
–, foged 386, 389.
–, råd 385, 389.
Ysøwe, se Ishøj.
Ütersen, Vtersten, nonnekloster (Kr. Pinneberg, Tyskland) 58.

Z

Zeborch, se Søborg.
Zeeland (Nederlandene) 3-4, 120, 130.
Zelande, se Sjælland.
Zeleuitze, se Seelvitz.
Zierikzee (Nederlandene) 3-4, 183, 397-398.
–, bystyre 397.
Zilneuitze, se Silvitz.
Zirkow, Cirkow (Zirkow s., Rügen) 172.
Zuiderzee, Mare meridianum, Sudersee, Suderzee, Zuderzee (Nederlandene) 26, 61, 106, 117.
Zulverstede, se Søllested.
Zunde, se Stralsund.
Zutphen, Zutphania, Zutphanya (Nederlandene) 59-61.
Zwen, se Swijn.

Æ

Ælghaliid, se Elgelid.
Ænglorp, se Englerup.
Ærø, Erria 432-433.
Æsendorp, se Gl. Estrup.
Äspö, Espe (Äspö s., Vemmenhögs h., Skåne) 396.
Æsænthorp, se Gl. Estrup.
Æwærthæ, se Everöd.

Ø

Öja, Øyæ (Öja s., Herrestads h., Skåne) 235.
Ølby (Højelse s., Ramsø h.) 207.
Ölöv, Aaløff (Ö. Vemmenhögs s., Vemmenhögs h., Skåne) 251.
Ønd(ath)orp, se Önnerup.
Önnerup, Øndathorp, Øndorp (Fjälie s., Torna h., Skåne) 213.
Öresten, Øreste(e)n (borg i Örby s., Marks h., Västergötland, Sverige) 314, 360.
Øresund 10.
Ørslev, Ørsløf, Øthersløff (Ørslev s., Ringsted h.) 166, 281.
Ørslev, Ørsleff (vistnok Ørslev s., V. Flakkebjerg h.) 460.
Øse, Øøsæ (Øse s., Skast h.) 369, 371.
Östergötland, Østergylland, Östra Götlandh (Sverige) 360, 376.
* Østerhegned, Östra Haghnadt, Östrahægnadt, Østrhægnadh (skov i Skåne, vistnok i Frosta h.) 216.
Østersyssel, Østresysle, Østræsyslæ (Sjælland) 94-95.
Østersølande, Eastland, Estland 421, 430.
Östra Gårdstånga (Holmby s., Frosta h., Skåne) 97 indl.
Östra Vram, Østrevram (Östra Vrams s., Gärds h., Skåne) 205.
Øthersløff, se Ørslev.
Øyæ, se Öja.
Øøsæ, se Øse.

PRODUKTION: DESIGN SATS – ISBN 87-7421-822-0